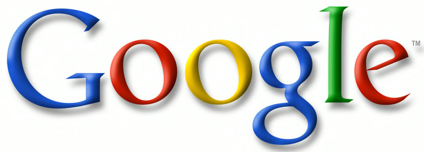

Parker
Castle St. Lond
1853

Parker Castle St. Lond.
1853

ARISTOTELIS
DE
ARTE POETICA
LIBRUM
DENUO RECENSITUM COMMENTARIIS
ILLUSTRATUM

RECOGNITIS

VALETTII HERMANNI TYRWHITTI
BUHLII HARLESII CASTELVETRI
ROBORTELLI

ALIORUMQUE COMPLURIUM EDITIONIBUS

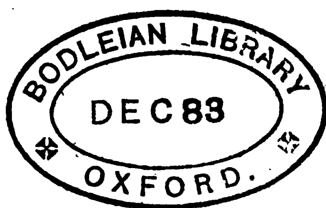
EDIDIT CUM

PROLEGOMENIS ET NOTITIIS INDICIBUS

ERN. AUG. GUIL. GRAEFENHAN

PH. D. SOCIETAT. MAGNIDUC. JENENS. LAT. SOD.

LIPSIAE,
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCCXXI.

BODLEIAN LIBRARY
DEC 83
OXFORD.

VIRO AMPLISSIMO

MEIS LAUDIBUS PRAESTANTIORI

GODOFREDO HERMANNO

EQUIT. ORD. SAXON. MERITT. CIVV.

ACADEMIAE LIPSIENSIS DECORI

PRAESIDIO MEO

ME

GRATISSIMUM AESTIMATOREM

HISCE

PIE PROFITEOR.

DISCIPULUS

PRAECEPTORI SUO

S. P. D.

Annum modo Te audivi, idque Lipsiae juvenis. In Tuis subselliis quanto sederem nunc attentius abs Tuoque ore penderem, quam ex illo inde die, quo litteras commendaticias ab cl. Doeringio datas Gotha ad Te pertuleram, ad istum usque feci diem, quo Tuis litteris commendatus ad cl. Niemeyerum profectus sum. Ut exultabat animus, dum mihi ex discentibus excedenti docentium numerum illum, qui Musarum est, explere licuit! Quantum in aerumnis infimi loci, quo paucos quidem menses fungebar, sustinendis adjuvit me illorum, quibus me dimiseras, verborum memoria, me illum tanquam propylaeum reductiorum aedium occupare debere. Quum vero alium collegarum de Gregorio, Rom. Pontif. Max. alium de Graecis civitatibus labefactatis, alium de Choerilo, alium de Platonis Philebo opus paugentem viderem; ne sortis religionem negligerem timebam, nisi me quoque ad scribendi studium contulissem.

Habes primam conatus mei excusationem; altera cum Archiae discipulo communis est Tuo, haecce: ceteros pudeat, si qui ita litteris se abdiderunt, ut nihil possint ex his neque ad communem afferre fructum neque in adspectum lucemque proferre. Num dices, satagi, ut bene puerorum auribus solidioris doctrinae initia instillem? Pudore ex-

tincto illo cautio sopietur adhuc vigil vanae istius gravitatis, quam alit aura scholarum. Deam ajunt tibiam abjecisse, turpia quum faceret ora tumor. In arenam descendi; corrigi malo, quam corrigere, modo cum verecundia atque lenitate ea, quacum alii a me, corrigar ab subacti judicii censoribus.

Hanc etiam, quae ad Te ipsum pertinet, auscultes, precor, excusationis partem. Non enim ex more Tibi opus, quod Tuum est, dedico; mei me mores semper Tui praestabunt memorem. Quum Tu mihi princeps ad Graecarum artium ac disciplinarum studia penitius colenda extitisses, pio mentis affectu ductus, hanc meam qualemcunque opellam tanquam votivam tabulam favoris, quo me patrocinium esset Tuum prosequutum, Tibi referre et, in publico sacrario suspensam, omnium oculis exponere mecum constitueram. At licet litteras ad idem antiquitatis monumentum, ad quod Tu Tuas, affixerim meas, Tuae cum illo erunt perennes, meae mox oblitterabuntur. Quin, vereor, ne indigneris, quod auctoris cum maxime tam impediti librum impeditissimum mihi sumserim expediendum. Imus quisque histrionum cupit agere partes primas. Id, quod quondam ex Te ipso audivi, nihil altum esse juvenibus, multis in scientiis etiamnum tironibus, a me non alienum fuisse, facile Tibi confiteor.

Mea me ignorantia, dum indefessa manu Tuam Aristotelicae artis poeticae editionem versabam, alias etiam editiones in partes vocare cogebat. Admodum mirabar, commentariorum copiam in alios libros tam largam, in illum tam tenuem extare. Gaudio efferebar, quum legenti Ephemeri-

das Litterarias Jenenses anni 1795. in publicis nunciis ibidem affixis p. 422. ille quoque mihi nuncius occurreret, anni fere intervallo prodituram esse editionem hanc:

Aristotelis Ars poetica, Graece, ad optimos libros recensita. Accedit Latina translatio Frid. Volg. Reizii, animadversiones Thomae Tyrwhitti integrae, selectae Castelvetrii, Twiningii, Pyei et aliorum, ineditae F. V. Reizii et F. A. Wolfii, qui recognovit omnia, supplevit et edidit.

Moerebam, quum paulopost in Aristotelis editione, quae ex Typogr. Soc. Bipont. prodiit, Vol. V. Praef. p. LV. verba Buhlii (scripta anno 1800.) reperirem: Spem fecit ante aliquot annos F. A. Wolf, Prof. eloq. Halensis clarissimus, ad quem schedae Reizianae translatae sunt, se annotata a b. Reizio ad poeticen Aristotelis publici juris facturum esse; quae ipsa spes vetuit Aristarchum nostrae aetatis compellare, ut αὐτόγραφα Reiziana meo usui permitteret. Nam praestitisset, Reizii interpretamenta per Buhlium accepisse, quam iis semper carere. Buhlius, quantum ad notarum alienarum delectum attinet, cunctas vel Italorum et Britannorum editiones, illam etiam, quam ipse anno 1794. adornavit, in quinto editionis Bipont. volumine superavit, licet tantum, quantum Germanicorum studiorum gloriam adauxerit, gloriae nostrae gentis criticorum detraxerit. Vehementius illum inveniebam castigatum abs Tua sagacitate, quae, ut ad tot antiquos scriptores, ita etiam ad Aristotelem novam interpretandi et recensendi viam aperuit, qua quidem ego pergere tentavi. Atenim multa devia

offendent; sed non potui cum aliis non communicare, quae me ex tam multis Nostri rarioribus et carioribus editionibus excerpere sivit meum inter bibliothecas domicilium necnon comitas collegae mihi amicissimi, J. Schoenii, Ph. D. Minime potui, quae legendo et relegendo inveneram schedulisque mandaram, in scriniis retinere, Tuis litteris acceptis, suaviter me erigentibus, suavius etiam me corrigentibus. Nonnisi tali omine, talibus auspiciis foras dare ausus sum librum, in cujus fronte nomen niteat viri Graece doctissimi. Quodsi me inseris,

Sublimi feriam sidera vertice.

Dabam Halae. MDCCCXXI.

PROLEGOMENA
IN LIBRUM DE ARTE POETICA, ARISTOTELIS NOMINE INSCRIPTUM.

I.

DE LIBRI DIFFICULTATE ET GRAVITATE.

Aliud est, difficilem dici librum ab lectoribus, priusquam intellexerint, aliud, etiam quum perspectum habeant. Ad istos referendi sunt, quicunque de libri nostri difficultate quidem cum doctissimis acutissimisque ingeniis consentiunt, de gravitate vero dissentiunt. conf. Morhof. Polyhist. litt. I. lib. VII. 12. Magnum istorum numerum inde colligi licet, quod ex anno primae editionis Heinsianae, 1611. usque ad annum 1780. ne unus quidem Philologorum depravato libello corrigendo et interpretando impensius operam suam navarit. Difficillima vero quaeque sunt gravissima in auctore, quem merito Lessingius maxime inter philosophos verbis parcentem dicit. Non singula modo verba, verum etiam sententias supplere et intercalare lecturis reliquit scriptor, vide c. IV. not. ad *ἀντὶ τῶν ἰάμβων* etc. ibidem not. ad *προαγόντων*, c. VI. not. ad *οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν*, ib. not. ad *καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν*, c. XXIV. not. ad *διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ*. Nunc levi aliqua vocula majores, nunc paucis verbis innuit sententias multo post sequentes, ita c. II. *τῶν νῦν*, conf. c. IX. not. ad *ὅτι οὐχ οὕτω τὰ γιγνόμενα*, XXII. ad *δεῖ ἄρα κεχρῆσθαί πως τούτοις*, XXV. ad *οὕτω τε*, nunc ea, ad quae, ut jam dicta, provocatur, mutata repetuntur, c. VI. *τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν* pro *τὴν τῶν ὀνομάτων* vel potius *μέτρων σύνθεσιν*, c. XVIII. dicit *εἰσὶ τέσσαρα· τοσαῦτα γὰρ καὶ τὰ μέρη ἐλέχθη*, attamen c. XI. fin. nonnisi tres formae indicatae sunt; unam earum formarum c. XXIV. XIII. X. IX. *ἁπλῆν* vocat, c. XVIII. *ὁμαλόν*;

eodem capite praecipit, compositionem pulcherrimae tragoediae non debere simplicem esse, sed implicatam, paulo post vero: necesse est igitur, sit, ut fabula bene inventa simplex, potius quam duplex sit; deinde addit: ad artem quidam talem tragoediam, hac compositione, optimam esse. Quae quidem specialis contrarietas non induxisset ad absurdas suas conjecturas, secum si reputasset vocem *ἁπλοῦς*, aeque atque *μέτρον*, c. XXII. *τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν μερῶν* et paulopost *ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον*; sic *σύνδεσμος* duplici significatione c. XX. *σύνδεσμος δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος*, et in fine *ἔστι λόγος διχῶς, ἢ γὰρ ὁ ἓν σημαίνων, ἢ ὁ ἐκ πλειόνων*; quid ibidem *λόγος* sit jam ad caput I. exposuimus; significat hoc in libro modo orationis segmentum, modo orationem, modo prosam, modo sermonem, modo disputationem, modo vocabulum, modo rationem. Jam, exempla parum caute elegisse Aristotelem, ita ut c. XXV. vox *ζωρός* duas sibi oppositas significationes habere videatur, verisimilius esse debuisset Hermanno, quam ut commoveretur ad versum quendam non apud Nostrum modo, sed etiam apud Athenaeum et Simplicium corrigendum. Quam confuse Noster exempla c. XIV. congesserit, nullus adhuc interpretum notavit, vide not. ad *καὶ παρὰ ταῦτα*, conf. c. XX. not. ad *οἷον ἐν τῷ βαδίζει*, ubi de Nostri ratione, qua exempla addat, animadversionem adspersi, c. XXI. not. ad *τὸ δεύτερον* et ad *ὥςτε ἴσα συμβαίνει*. Miratus sum in not. ad verba *ὁ μὴ ἐκ σημαινόντων*, non receptam esse ab recentioribus editoribus lectionem correctam. Accedunt tot neglectiorum orationis constructionum species, ut ex his ipsis regulas quasdam colligi liceat, quarum unam exemplis firmatam invenies in not. c. I. ad *χρώμασι καὶ σχήμασι*. Sunt quidem tales difficultates aliis quoque Philosophi nostri libris propriae, e. g. Analyticis, de quorum obscuritate non satis queri potest Petrus Ramus; sed istas tantum in modum, quantum hoc libro factum est, ita ut tota disputatio in aenigma abire videatur, in libro aliquo cumulare nec decuisset, nec omnino licuisset. Quare non cum Dacerio succenseo Castelvetro, qui Aristotelis artem poeticam ideam potius quam librum esse dixit; unde hodie dicitur hic libellus a d u m b r a t i o p a r t i s e o r u m, q u a e A r i s t o t e l e s p o s t e a l i b r i s i l l i s d e a r t e p o e t i c a c o p i o s i u s f u e r i t e x p l i c a t u r u s. Quae quum Hermanni verba sint, eo

magis miraberis, eundem virum doctum sequutum esse eos, qui praeceptis a Nostro breviter notatis, modo ita, modo aliter transponendis, divinare vellent, quae posteriori tempore ille fuisset praecepturus. Succenseo Heinsio; mecum indignabere, quod Reizius tempus constructionum concinnitati et ejus quasi scribendi rationis, quam in scriniis conditam Noster reliquerat, correctioni studendo iverit perditum. Nonne praestitisset commentari in nomina a Nostro laudatorum, tum poetarum, tum poematum? Haec cummaxime gravia sunt atque difficilia, vide c. XVI. Ridebis de Buhlii verbis, ed. Soc. Bip. vol. V. p. 190. Quam autem dixeris fuisse causam, quod Aristoteles solum in Poetica arte tradenda brevitati tam anxie studeret, ut nimis fieret obscurus. Perraltus, in Parallèle des anciens et des modernes, tome III. p. 275. de Nostro: Quand il parle de la tragédie au lieu de plus examiner à fond, qu'il n'a fait la nature de ce poëme, ce qui constitue son essence et ce qui lui est propre, il croit avoir bien instruit ses lecteurs en disant que la tragédie doit purger les passions, galimatias qui a été expliqué en tant de manières differentes, qu'on peut croire, qu'il n'a été entendu de personne. Quid de ista affectuum purgatione, qua simplicior finis tragoediae nequit inveniri, sentiendum sit, vide c. VI. init. ibique not. De Aristotelica Ridiculi definitione, ad quam omnes aliae semper redibunt, vide c. V. ibique not. Tres illas celebratas, quas vocant, unitates non ad primam tragoediae indolem pertinere, quam memorabile est, id ex Graeco homine audire, et videre exempla ab eodem ad varias poeticae artis species allata. Aristoteles, ut omnes, quas tractabat, disciplinas, ad ordinem quendam et rationem etiam illam artem reducere studebat. Cunctis alucinationibus et hariolationibus Platonis, qui ultimo Reipublicae suae libro cum Homero, quem Noster divinum vocat, tam male, tam malitiose egit, (concilies de hac re inter se Heinse, Laidion oder die Eleusinischen Geheimnisse, 2 Aufl. Lemgo. 1799. p. 103. et Delbrück oder Reden und Gespräche über Dichtkunst. Berlin. 1809. Adhibeas etiam Benium, qui Platonis poeticam, ex ejus dialogis collectam, adjecit Aristotelis editioni.) illis omnibus, inquam, praestat inventio principii omnis poeseos, vide c. I. not.

ad μιμήσεις. Loca, quibus equidem in comment. Platonem et Aristotelem contulerim, collegi infra Prolegom. II. Wolfius in Prolegom. ad Hom. ibi, ubi breviter allegoricae interpretationis historiam tangit, dicit: (p. CLXIV.) Socrates quidem, sapiens inprimis sobrius, illam non nisi ludendo attigit; quem deinde quodammodo secutus est Plato, ubi populariter philosophatur. At idem in eo opere, in quo morum optimorum et civitatis omnibus partibus perfectae exemplar deformavit, quae allegorica ista ratio ostentaret. Jam quum philosophus ille primus, ut nobis videtur, ex aliquot generibus, maxime scenico, poeticae arti naturam affingeret μίμησιν, leves autem putaret et fluxas res esse, in quibus illa μίμησις versaretur, (stabilitatem enim et veritatem solis ideis suis tribuebat) hanc artem, utpote tertio gradu remotam a coelesti veritate, ipsam quoque vanam contemnendamque et pravam magistram vitae esse demonstrabat. (Praecipue legendi sunt studiosis tres libri de Rep. II. III. X. maxime a p. 603. cum II. de Legg. a p. 668.) Itaque et Homerum et Tragicos cum omni grege ῥαψῳδῶν, χορευτῶν et musicorum ex nova civitate eduxit. Primariam illius sententiam de arte poetica suscepit Aristoteles in celebratissimo libello, correctam quidem passim a se, verum ne sic quidem explicatam, ut cuique generi carminum satis conveniret; adeo didascalicum genus ab eo prorsus excluditur. Neque post Aristotelem quisquam philosophorum vim illius artis aut historicam interpretationem recte assecutus videtur. Miror Wolfium haec ultima addidisse. Nonne id etiam esse potest, ut poemata didactica plane non sint poemata, propter hanc ipsam causam, quia μίμησιν non habeant? Nonne ita fines poeseos et poeticae certiores describuntur a Nostro? vid. comment. in cap. I. ad ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι, et c. XXII. not. ad ἄνδρ' εἶδον. Hermannus contra in extenuata Commentatione de tragica et epica poesi, quam, licet Kantii praeceptis superstructam, Aristoteli affixit, c. II. dicit: Atque illud quidem vix indiget nostra

explicatione, errare eos, qui cum Aristotele naturam poeseos in imitatione positam putant. Apertum enim est, voluptatem, quae e poesi et reliquis hujusmodi artibus percipitur, ad pulchritudinis sensum referendam esse, non ad ea, ad quae refert Aristoteles, quod et discere jucundum sit, et imitationis diligentiam observare. Respexit ad Aristotelis c. IV. Quid vero si μίμησιν non de imitatione naturae, sed de imitatione interni quasi hominis, idearum quasi et imaginum nobis insitarum cogitemus? Quoties musica, quoties poesis aliaeque artes imitando aliquid repraesentare intermittunt, nullam vim exserunt. Ex verbis capitis IV. quibus nihil potest verius esse, patet, imitantis studium non esse rude illud imitationis genus, quod nos diceremus: ein blosses Nachmachen, Britanni: taking off, sed quendam perfectionis et sublimitatis appetitum, qui etiam rudissimum imitandi genus quodammodo prosequitur. Neque oblitus est Noster commemorare, quamquam breviter, ut solet, notionem pulchritudinis et sublimitatis, necessariae ad poeseos conditionem, c. VII. de ambitu tragoediarum, ἔτι δ' ἐπεὶ τὸ καλὸν etc. XXIV. epopoeiarum, τοῦ μὲν οὖν μήκους ὅρος ἱκανὸς etc. XVIII. fin. ubi docetur, tragoedias non posse placere, quarum partes non concentu quodam in unum conspirent, c. XIII. fin. artium opera vim suam perdere, nisi unus finis propositus sit. Attamen Hermannus p. 115: — sublimitatem, quam omnium maxime in tragoediae definitione commemorare Aristoteles deberet, omnium minime tetigit. Nonne laudat Homerum c. XXIV. λέξει καὶ διανοίᾳ πάντας ὑπερβέβληκε? Nonne vult, ut dictio sit perspicua neque exilis, gravis potius et a vulgari discedens? Nonne c. XV. ut mores sint honesti? Nonne c. XIII. ut ne circa vulgarem et humiliorem vitam poeseos argumenta versentur? Hermannus p. 257: Moribus utendum est iis, qui ad sublimitatem apti sunt. Hos qui negant alios esse, nisi probos, quae etiam Aristotelis sententia fuisse videtur, non plane rem perspexerunt. vid. comm. nostros ad c. XV. Vides ergo quaedam praecepta in nostro libello, licet non disertis verbis indicata, sub ceteris latere; sic illud, epopoeiae et tragoediae finem eundem esse, quamquam altera ab altera per totum nostrum libellum

mutuatur exempla, in extremis demum libelli lineis ita exprimitur: δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, (n. epopoeiam et tragoediam) ἀλλὰ τὴν εἰρημένην. Nihilominus saepius distinxit tragoediae rationem ab ratione epopoeiae, ita ut minime assentiar Fr. Schlegelio, qui (p. 90. libri: Geschichte der Poesie der Griechen und Römer, Berlin. 1795. in quo multa Nostri praecepta ab Eschenio Germanice versa invenies) Nostrum utrasque confudisse arguit. Haud parum difficultatis oriri inde debebat, quod Aristoteles primus, id enim ex verbis λέγω δὲ toties explicationis causa additis conjicitur, sermonem istum creasset, qui ab recentioribus vocatur aestheticus. Videntur levioris tantum notae fuisse libri de poetica illi Critonis, qui Socratis aequalis erat, Zenonis Citiei et Democriti, vide Voss. de art. poet. nat. V. 5. Eo gravioris momenti necesse est fuerit liber, in quo solennitates, angustioribus finibus artem circumscribentes, subito deridebantur, c. VII. εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι etc., alius Agathonis conatus, (c. XVIII. fin.) ut Graeci dramatis indolem illam quasi necessariam offendens, alius ut offendens indolem poeseos omnino, c. XVIII. ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν etc. improbabatur, alius contra ut ab Graeca quidem ratione abhorrens, congruens vero cum universali, probabatur. Profecto, elucent ex illo tot praecepta ad intimam artium naturam, imprimis autem ad poesin spectantia, ad tragoediarum et epopoeiarum virtutes et vitia, finem et inventionem, ita comparata, ut, quoquo modo intercedentia saecula gentium res publicas et sacras mutarint, veritatis auctoritatem facile possint obtinere. Summa difficultas interpretationis nostri libelli, quam hic leviter modo tangere licet, inde oritur, quod poemata, de quibus judicat, ad maximam partem periere, ita ut judicia illa neque statim intelligi, neque certa ratione enucleari, explicari et applicari possint. Quantum conjecturis assequutus sim, videas in nostris comment. ad c. XV. XVI. XVII. et XVIII. Si in Juvenalis vel Persii lectione in nomen incognitum offendis, eo celerius, quum ex illo nihil pendeat, ad sequentia transis; sed ita se res non habet apud Nostrum. Sunt, qui contendant, Aristotelem librum illum suo ipsius usui conscripsisse, ex quo in scholis sententias enunciaret. Constat Aristotelem, dum vivebat, pauca scripta edidisse; vita Nostri per annos digesta est in I. Vol. ed. Soc. Bip. anteposita

sunt ea, quae de eodem nuncupant Diogenes Laertius, Ammonius, Dionysius, Hesychius, Suidas aliique. conf. Fabric. Bibl. Gr. 4. ed. Harles. Vol. III. p. 196. Adversa fortuna auctore mortuo illa scripta usa esse, imprimis Plutarchus et Strabo tradunt; repugnare iis videtur Athenaeus; sed videas de hac re, loco tam multorum, Heyne in Opusc. Academ. Tom. I. p. 126. et Nostri edit. Soc. Bip. Vol. I. praef. XVII. p. In cavea subterranea latuerant, dum, Apelliconis bibliothecae addita, Romam transferrentur ibique a liberto Maecenatis describerentur. Jam auctorem libelli inscripti: πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν, Nostrum ante oculos habuisse ex locis, quae passim contuli in commentariis, conjici licet; item Horatius in Epistola ad Pisones, praeterquam quod eadem fere exempla habet, memorat, quod multo magis mirum est, chartas Socraticas eadem fere relatione, qua Noster τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους; simili modo, quo Noster, imagines abs animalibus deducit ad comparandum, et tanquam indubitatum poetarum et epicorum et tragicorum exemplar Homerum sistit; de quibus rebus plura scripserunt ad Aristotelem Robortellus et Madius, ad Horatium Hurdius et Wielandius, plurima in utrumque Batteusius in opere infra indicato; scriptores multos alios, qui in Aristotelis et Horatii artem poeticam commentati sunt, enumerat Crescimbenius, hist. poes. Ital. lib. VI. c. I. Hîc notari debet liber: Q. Horatii Opp. cum notis D. Heinsii, acc. Horatii ad Pisones epistola et Aristotelis de poetica libellus, ex off. Plant, 8. (in Uffenbach. catal. I. 684.) Ex illo inde aevo, quo Europeae litterae reviviscere coeperant, per plura saecula summa apud omnes gentes auctoritate Aristotelis opera fructa esse, nemo ignorat. Summus artis poeticae doctor et magister vocatur a Fr. Vavassore, in libro de ludicra dictione, p. 188. ed. Kapp. In tanta scriptorum clade, ait Vossius in Artis poet. nat. et constitut. Amstelaed. 1647. supersunt, quae de arte poetica prodidit miraculum illud naturae Aristoteles. Ant. Lullus Bal. de Orat. VII. 5. Mea sic semper fuit opinio, si ullum in opere ingenium philosophi admiramur, hunc certe plus quam omnes poetas et sapuisse et, quid in poemate deceat dedeceatque, intellexisse. Ad quod quidem judicium, multis aliis, Heinsii, qui in praef. ad suam ed. Aristotelem ad coelum tol-

lit, Renati Rapin, cujus observatt. circa Aristotelis poeticam infra indicatas invenies, et recentiorum judiciis omissis, judicium adjiciam Lessingii, cujus ingenium praeclarum, ut aeque de antiquitate atque de posteritate mereretur, in Hamburgica sua Dramaturgia difficillimos gravissimosque nostri libelli locos illustravit. Tanti enim poetae — et poetae fere soli hac in causa audiendi sunt — quam ponderosa esse debent haec verba: Was mich versichert, dass ich das Wesen der dramatischen Dichtkunst nicht verkenne, ist dieses, dass ich es vollkommen so erkenne, wie es Aristoteles aus den unzähligen Meisterstücken der Griechischen Bühne abstrahirt hat. Ich habe von dem Entstehen, von der Grundlage der Dichtkunst dieses Philosophen meine eigenen Gedanken, die ich hier ohne Weitläuftigkeit nicht äussern könnte. Indess stehe ich nicht an, zu bekennen (und sollte ich in diesen erleuchteten Zeiten auch darüber ausgelacht werden) dass ich sie für ein eben so unfehlbares Werk halte, als die Elemente des Euclides nur immer sind. Ihre Grundsätze sind eben so wahr und gewiss, nur freilich nicht so fasslich und daher mehr der Chicane ausgesetzt als alles, was diese enthalten. Besonders getraue ich mir von der Tragoedie, als über die uns die Zeit so ziemlich alles daraus gönnen wollen, unwidersprechlich zu beweisen, dass sie sich von der Richtschnur des Aristoteles keinen Schritt entfernen kann, ohne sich eben so weit von ihrer Vollkommenheit zu entfernen. Hamb. Dramaturg. T. II. p. 396. conf. etiam T. I. 298. II. 178. 228. In utramque partem disputavit auctor libelli: Anmerkungen übers Theater nebst angehängten übersetzten Stücken Shakespeares. Lips. 1774. 8. vide etiam Herderi Adrastea IV. St. Aristoteles Bestimmung der Tragoedie an Aeschylus, Sophocles, Shakespeare und Lessing. — Copiose de nostro libro egit Morhof. polyhist. litter. VII. 1. 2. et 3. Nomina aliorum, qui de Nostri praeceptis egerunt, in commentariis invenies; hîc non possum non addere Blankenburgii additamenta ad Sulzeri Theorie der schönen Künste, Tom. I. voc. Drama, voc. Dichtkunst, Tom. II. voc. Heldengedicht.

II.

ARISTOTELES STAGIRITA LIBRI AUCTOR.

Vulgaris singulorum capitum divisio, quam equidem restitui, illorumque breves inscriptiones saeculo XVII. demum a Gesnero constitutae sunt, prudenter, ut mihi visum est, certe ita ut facile possint in omnibus editionibus servari, quo commodius alibi laudatus hic vel ille capitis numerus intelligatur et inveniatur. Attamen capitum numerum disturbaverunt, ut in margine adscripsi, Buhlius, alium ordinem in ed. Bip. alium in Vers. German. sequutus, Tyrwhittus et Hermannus, de cujus capitum transpositione mox loquemur; abhorret ab transpositione ea, quam tentavit Heinsius, qui in Praefatione dicit: in hoc Aristotelis libello deprehendimus immanem trajectionem; qua nisi sublata, vix jam liber de poetica dicendus erit, Aristotelis certe dici vix potest. Jam supra dixi, voluis se quosdam interpretes divinare, quae in posterum e scriniis suis auctor vulgaturus esset. Quum vero neque pateat, qua ratione aut erratione talis trajectio a scribis commissa sit, neque Heinsii aut Hermanni restitutiones bene quadrent, pristina autem constructio praeceptorum optima sit, modo accurate perspiciatur, omnes recentioris aevi docti conatus illos improbant, vide Batteux, Les quatre Poëtiques p. 13. Jen. Allgem. Litterat. Zeit. 1805. no. 222. Neue Allgem. Deutsche Biblioth. vol. 59. attamen librum inscriptum Ἀριστοτέλους περὶ ποιητικῆς vere Aristotelis, inclyti illius philosophi, esse dicunt; non assentiuntur Fr. Patricio vel. Joach. Camerario, librum Aristotelis esse negantibus. Patricius, caeco Platonis amore abreptus, Aristotelem inique tractavit, adeo illi offensus, ut Ferrarae, contra Stagiritam doceret, immo vero in epistola ad Gregorium XIV. dedicatione novae suae philosophiae praemissa huic auctor esset, ut Aristotelis libri e manibus juvenum excuterentur, ac Plato restitueretur. Quare in discussionibus Peripateticis philosophiam Aristotelicam imprimis sumsit sibi refutandam. At enim non sectatus est philosophiam Platonicam veterem, sed quae ab Alexandrinis Academicis mutata

erat et adulterata. De Aristotelis libris a cap. 2. fusius disputat et qui genuini aut spurii ipsi videantur, studiose inquirit. Ex his verbis, quae ex Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. exscripsi, et ex ardore, quo Patricius librum nostrum cummaxime Aristoteli abnegaret, magnus eidem libro necesse est honor oriatur. Bene Harlesius, praefat. ad ed. Arist. A. P. p. XIII. Halucinatur Camerarius, quum arbitratur, ea, quae habemus, vel esse Aristotelicae poetices *ἐπιτομήν*, vel non esse principis philosophi, sed alterius ei cognominis. Nam etsi Diogenes Laertius (V. 35.) a quodam Aristotele Cyrenaico *περὶ ποιητικῆς* esse scriptum tradidit, tamen in hoc opere spirantem Stagiritae nostri genium non obscure agnoscimus. Idem Diogenes V. 1. (ed. Meibom. cum not. Menagii. conf. etiam Rossii Commentationes Laertianas.) ubi vitam Philosophi multis verbis exponit, Nostrum scripsisse ait non solum *πραγματείας τέχνης ποιητικῆς ά β'*, sed etiam initio capitis, *περὶ ποιητῶν ά β' γ'*. At hi tres libri de poetis nihil sunt nisi liber noster, ab ipso Aristotele serius ita elaboratus, ut tres inde orirentur. Perfectius vero illud opus nonnisi eandem, quam nostrum, materiam complexum fuisse, demonstravi ad c. I. not. ad *ἡ ποίησις*, vide etiam fin. Prolegom. Ipse Laertius II. 5. ubi vita Socratis describitur, narrat: *καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητικῆς*, tradit Laertius, ibi ab Aristotele Antiochum Lemnium et Antiphontem, portentorum interpretem, Socrati adversantes introductos esse, quod quidem quomodo quadret ad ultimam nostri libelli partem, difficilius nobis erit inventu. Sed idem Laertius VIII. 57. *ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τε ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος*. Ita ut nos etiam in primis rebus solemus reticere numerum, ibi Diogenes intermisit dicere *τῷ πρώτῳ περὶ ποιητῶν*; ista vero verba significare hunc primi capitis libelli nostri locum: *οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστι Ὁμήρῳ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ, πλὴν τὸ μέτρον*, in commentariis docui. Quin, Athenaeus, Deipnos. XI. p. 505. *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει· οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξα-*

μένου τοῦ Τηΐου τοὺς πρώτους γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων. Hisce verbis copiosius docetur, quod arctius indicatum invenies nostro libello c. I. vid. not. ad Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους, ubi tandem intelliges, quam falsa interpretamenta vel acutissima ingenia periclitentur in minoribus auctorum fragmentis. Vides, operae non pretium esse, ut assentiamur Nunnesio, Hispano, (ad Vit. Aristot. p. 68.) ejusque adversario (de hist. Graec. IV. 9.) et Castelvetro, quos citavit Menagius ad Laertium, censentibus Laertium scripsisse καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητῶν. Nisi opus περὶ ποιητῶν et opus περὶ ποιητικῆς unum idemque esset, Laertius neque hoc in catalogo omisisset, neque illius nomine hoc laudasset. Eadem causa rejicio sententiam Tyrwhitti, (vide ejus comm. in fin.) qui secundum librum πραγματειῶν τέχνης ποιητικῆς perditum, primum nobis relictum dicit; neque usquam apud veteres, neque unquam ab recentioribus libellum nostrum illo modo dictum invenio. Casiri, qui in Biblioth. Arabico-Hispan. Tom. I. p. 304 sqq. versiones Averrhois (vide infra) recenset, memorat p. 306 et 307. tanquam diversos ab tribus libris de poetis libros duos de Arte poetica secundum Pythagoram ejusque sectatores. Hi duo libri fuere fortasse Aristotelis Cyrenaici. Quid ex Buhlii conjectura, antea lectum esse πραγματείας τέχνης ποιητικῆς ά β΄ γ΄, ita ut secundus et tertius hujus operis liber deperditus sit, lucretur, alius videat. Ad πραγματειῶν τέχνης ποιητικῆς libros duos referenda sunt fortasse verba, quae nostro libello c. XV. fin. leguntur: εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς, i. e. libris ante editis. Sermo isto capite antea est de iis, quae ab externo poeseos in scena repraesentationis decore pendeant, quibus exponendis verisimile est Nostrum prius operam dedisse et deinde demum interiori poeseos indoli perscrutandae. Illud autem opus etiam περὶ τραγῳδιῶν vel διδασκαλίαι inscriptum fuisse patet ex Diog. Laert. V. 26. Aliud opus videntur fuisse Νῖκαι Διονυσιακαί, vide c. VI. not. ad καὶ ἄνευ ἀγῶνος. Ut vero duos Nostri libros citavi, qui nonnisi unus idemque sunt, ita haud facile distingui possunt Nostri Πυθικός ά, Laert. V. 26. Πυθιονικῶν ἀναγραφὴ ά, Laert. V. 26. Plutarch. Solon. p. 83. Hesych. voc. Βουθός, et Πυθιονῖκαι Μουσικῆς ά, Laert. V. 26. Haud facile distinguuntur ab Nostri Ὀλυμπιονίκαις, Anonymus Menagii ad Diog. Laert. V. 26. VIII.

51. Nostri Ἐγκώμια ἢ ὕμνοι, vid. infra notit. edition. ad ed. Hermanni; haud facile ab his τέχνη ἐγκωμιαστική. Simili modo memoratur nunc Πολιτικοῦ ά β΄, nunc Πολιτικῶν ά, nunc Πολιτικὸν ά, nunc Πολιτικὰ ά. Ipse Stagirita in Rhetoric. nostrum libellum, ut infra exposui, nunc περὶ ποιητικῆς, nunc περὶ ποιήσεως dixit. Quid me impedit, quo minus unum idemque opus dicam Nostri ἔπη, quorum initium: Ἁγνὲ θεῶν, πρέσβισθ', ἑκατηβόλε, ejusdem ἐλεγεῖα, Diog. Laert. V. 27. ejusdemque ποιητικά, Diog. V. 26. et κύκλον. Quid, quo minus, quae Aristoteles περὶ λέξεως, ut Laert. V. 24. παρὰ λέξιν, ut Simplicius ad Categor. vel περὶ λέξεως καθαρᾶς, ut Anonymus Menagii ad Laert. dicit, scripsisse fertur, equidem dicam jam capite XXII. nostri libelli indicata inveniri, ita ut ista fuerint partes perfectioris libri de Arte poetica? Quid, quo minus ita Aristotelis αἴτια ποιητικὰ sive αἰτίας ποιητικάς, Anonym. Menag. ad Diog. referam ad nostri libelli c. XXV, quod in ultimis libelli lineis notatur verbis: περὶ τοῦ εἰ εὖ ἢ μή τινες αἰτίαι? Quid, quo minus Κωμικούς, (Erotian. Ἡρακλείης νόσου) qui liber Fabricio pars διδασκαλιῶν fuisse, Jonsio vero, p. 55. de scriptoribus histor. philos. juniori cuidam Aristoteli grammatico tribuendus esse videtur, partem etiam dicam perfectioris operis de Arte poetica, indicatam in nostro libello capite V. nam de Ridiculo quoque large se egisse Noster enunciat Rhet. III. 18. vid. hujus prolegom. fin. Quid, quo minus ea, quae Noster περὶ κινήσεως scripsisse fertur, Laert. V. 25. Philoponus VII. 3. Proclus, Anonym. Menag. quamquam sunt, qui ista referant ad libros φυσικῆς ἀκροάσεως, equidem dicam elaborationem eorum, quae in ultimo nostri libelli capite ad κίνησιν spectant; quo verisimilior fit opinio, quam mox exponam, ex isto capite solo totum tertium perfectioris operis productum esse librum; imprimis quum contra Laertium Proclus et Anonymus tradant περὶ κινήσεως non duos libros, sed unum tantum extitisse. Simillimas illas de eristicorum et eroticorum Nostri scriptorum numero inter Diogenem, Athenaeum et Anonymum Menagii dissensiones huc referre, longum est. Macrobius V. 18. narrat Aristotelem secundo Artis poeticae libro reprehendisse Euripidem, quod scripsisset, Aetolos sinistrum pedem habere nudum, quum dextrum dicere debuerit. Videtur Noster primo plenioris operis libro egisse de poesi tragica et epica, prae-

missa deductione originis ambarum, quippe quae inveniantur nostro libello inde a primo usque ad capitis XXIV. verba: τά τε ἤθη καὶ τὰς διανοίας, namque illud δὲ, quo incipit c. XXV. quum μὲν non antecedat, novum argumentum innuit. Minus verisimile est, secundum librum incepisse jam a nostro capite XXIII. quum Noster non ita tragoediam et epopoeiam separare soleat. Certe Simplicii, unius antiquissimorum Stagiritae interpretum, verba haec ad primum etiam librum spectare videntur: ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ Ποιητικῆς συνώνυμα εἶπεν εἶναι, ὧν πλείω μὲν τὰ ὀνόματα, λόγος δὲ ὁ αὐτός. Simpl. εἰς Κατηγορίας, fol. 8. b. Haec refero ad caput XXI. inscriptum περὶ ὀνόματος, aut ad c. XXII. ubi sermo est de aenigmate. Falsam duco sententiam Harlesii (praefat. p. XII.): Non dubium autem, quin de Synonymis ideo tractarit, quia unus is foret ex locis Ridiculorum, de quibus egisse eum jam diximus. Tyrwhittus contra (vid. ejus edit. in fin.): Hanc definitionem locum habuisse in tractatione de comoedia, non absurde fortasse suspicaremur, nisi verisimilius esset ex iis, quae sequuntur apud Simplicium fol. 9. cum Nostri Rhet. III. 2. collatis, eam excidisse e Sectione libri hujus 35. (ita a Tyrwhitto libellus noster dispertitus est), in qua de variis Nominum speciebus actum est. Harlesium induxerat ipsius Aristotelis Rhet. III. 18. provocatio ad caput de Ridiculis in libris de Poetica obvium, vid. not. ad c. V. init. Tertium librum censeo complexum esse ultimum nostri libelli caput. Eundem librum tanquam singularem disputationem innuit ipso nostro libello Aristoteles, c. IV. vide not. ad τὸ μὲν οὖν — ἄλλος λόγος. Nihil amplius ad rem facit sententia Caelii, lib. II. Epist. p. 349. qui, quum Synonymorum definitio in Aristotelis Arte poetica nunc non extet, hanc Aristoteli abjudicat. Neque est, quod assentiamur nuperi editoris conjecturae, rationibus destitutae, Nostrum libro secundo egisse de Comoedia, Dithyrambice, Nomorum poesi, Satyra, Auletice et Citharice, tertio vero de affectuum purgatione. Redeo ad Macrobium, cujus verbis non credo, Euripidem vere a Nostro reprehensum esse. Non bene perspexerit necesse est Macrobius caput de Controversiis et Solutionibus. Euripidis illud vitium non erat καθ' ἑαυτήν, vel potius κατ' αὐτήν, sed κατὰ συμβεβηκός,

i. e. non ipsius poeseos rationem offendens, sed rem alienam. Excusat Noster equum ita pictum, ut ambos pedes dextros projiciat. Auctor vitae Homeri, vulgo Plutarcho adscriptae, tertii Aristotelis libri περὶ Ποιητικῆς meminit initio fere. Omnes illi scriptores Nostrum memorantes, ut auctorem libri signarent, simpliciter Aristotelis nomen posuere, utpote philosophi illius celeberrimi. Ita etiam alii, Aristotelis commentatores. Ammonius Hermeas, in Aristotelis Categorias fol. 2. b. ed. Ald. καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς εἴρηται, quibus ipsissimis verbis librum vel libros suos Noster laudat Rhet. III. 18. at idem Rhet. III. 2. ἐν τοῖς περὶ ποιήσεως. Ammonii locum vid. infra c. XX. not. ad ἁπάσης. Joan. Philoponus Grammat. in Aristotelis librum de Anima Sig. H. p. 12. qui Aristotelis quiddam de duplici fine quasi ἐν τῇ Ποιητικῇ dictum memorat, respicit fortasse congruentiam utilitatis cum dulcedine, quasi illud: Et prodesse volunt et delectare poetae, vel ea, quae Noster significat in fine c. III. Severinus Boethius lib. I. Commentat. in Aristotelis librum de Interpretatione, p. 290. plures Artis poeticae libros ab Aristotele scriptos dicit. Alexander Aphrodiseus, Commentar. in Aristotelis Soph. Elench. fol. 12. simpliciter: ὡς Ἀριστοτέλης dicit, dum de sententia Hippiae Thasii loquitur, quam quidem noster memorat c. XXV. vid. ib. not. ad δίδομεν δέ οἱ. Induxerat, ut Stagiritae hunc de Arte poetica libellum abjudicarent, duumviros ineunte hac quaestione nominatos, tum amor Platonis, tum perdifficilis illius dictio. Quam utinam accuratius investigassent et perspexissent! Cognossent profecto illam non talem modo esse, quali nos omnes sententias quasdam, si non leviter, tamen breviter, nobis ipsis potius, quam aliis notantes utimur, verum etiam talem, qualis haud raro in perfectissimis Philosophi scriptis occurrat. conf. c. XXIV. not. ad διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ, ubi suppleri debet ὃ οὐκ ἔχει ἡ τραγῳδία αὐτή, c. I. not. ad ἐν αἷς, quod positum est pro τὰς τῶν τεχνῶν διαφορὰς τούτων, ἐν οἷς. Anacolutha, qualia c. II. ubi voce δὲ perpetuo pergitur, et c. IX. ubi Hermannus asteriscos post δι' ἄλληλα addidit, frustra vero, quum ὥστε sequatur, aliisque locis inveniuntur, inveniuntur etiam Polit. VII. 4. p. 443. ed. Conr. ubi διὸ, ibidem B. ubi δεῖ δὲ sequitur; in subitum ex interjectae sententiae constructione ad primariam transitum et in hoc, et in aliis No-

stri libris offendi, docui ad c. I. comment. in χρώμασι καὶ σχήμασι. Inest ubique in hoc libro Aristotelis brevitas atque cura in partibus enumerandis, c. I. VI. X. XII. XV. XX. XXI. XXIV. XXV. expeditior in ratiocinando processus, c. IV. V. XXVI. et severitas illa, qua disciplinis suum cuique tribuere solet, c. I. VI. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι etc. et in fin. XIII. fin. XIV. οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ etc. XV. fin. XVIII. fin. XIX. init. et fin. XX. περὶ ὧν καθ' ἕκαστον etc. XXII. αἰνίγματος γὰρ ἰδέα etc. XXIII. init. πρῶτον μὲν οὐ τῆς ποιητικῆς etc. Insunt denique tam multa praecepta, quorum simillima in libris Rhetoricis, Ethicis, Politicis aliisque extant, ut ne unius quidem meminerim Nostri philosophiae repugnantis neque potuerim commentanti in mentem mihi cum maxime cadentia comparare, vid. c. II. not. ad Πολύγνωτος μὲν κρείττους, IV. not. ad ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, VI. not. ad ἔστι δὲ ἦθος μὲν, IX. not. ad τοὺς ὑποκριτάς, XXI. not. ad ἀλλ' ἄοινον, XXIV. not. ad οἴονται γάρ. Omnes, de quorum poematibus Noster exposuit, vel priori, vel ipsius aevo vixerunt. Quo propiores vero huic vixerunt, eo prolixius exponit de illorum ratione et de fortuna, quam eorum scripta publice sint experta; id autem supra de Agathone jam arguimus; exemplo alius quoque sit locus c. XVII. ubi ipsorum spectatorum judicium posteritati traditur. Theodectis, qui quinquaginta tragoedias composuisse dicitur, raro meminit Aristoteles, quippe quum iste, Aristotelis aequalis, tunc etiam juvenis paucas tragoedias edidisset, nam a Suidà inter Platonis et Isocratis nec non inter Aristotelis auditores enumeratur. Fama conclamati (conf. Aelian. V. H. duob. loc.) inter Aristotelem et Platonem dissidii lucem ex nostro quoque libello accipit. Nimis contraria sibi erant amborum ingenia, etiam quantum ad deducendam artium originem adtinet et ad naturam et vim, quam exserant; vid. c. I. not. ad μιμήσεις et ad Σωκρατικοὺς λόγους, c. III. not. ad ἔστιν, ὅτε μὲν ἀπαγγέλλοντα, c. VI. not. ad ἡδυσμένῳ λόγῳ, c. XV. not. ad χρηστά, c. XXV. not. ad οὐκ ἀληθῆ, ib. not. ad δίδομεν δὲ οἱ. Sua via incedere solebat Aristoteles; eum dialogos scripsisse nuntiat Dio Chrys. Orat. 52. de Homero; Basilius Ep. 167. docet eum mature a dialogis scribendis destitisse, quod cum Platone paria facere non posset. conf. Prolegom. I. ibi ubi Wolfii praeclara dicta inserui. Ex verecundia, quacum opprobriis Platonis, cujus nomen pro-

nuntiare non ausus est, respondit, ex cautione, quacum rem tragicam et scenicam constituit, c. IV. *ἐοίκασι δὲ,* c. VI. *ἄνευ δὲ ἠθῶν γένοιτ' ἄν*, ex grandibus, quae comparationis causa inivit, exemplis, c. VII. *εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον*, ibique *εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι*, c. XXIV. *εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττους* etc. ex alacritate, qua novis poetarum conatibus applaudit, c. IX. *οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος Ἄνθει*, utpote nondum corruptus publico more et in ludis scenicis solennitate, ex acritate denique, qua hanc ipsam solennitatem, ut poeseos vim infringentem, deridet, c. VII. *εἰ γὰρ ἔδει* etc. X. *τοιαῦτα δὲ ποιοῦνται*, XIII. *ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ*, XVIII. *εἰ δὲ μὴ τὰ μέγιστα*, XXVI. ex illis rebus omnibus conjici licet, Aristotelem prima hujus adumbrationis lineamenta juniori aetate duxisse; attamen hic liber eorum librorum, quibus de artibus tractavit, ultimus, ut jam supra innui, fuisse videtur, ejusque perfectio ad futurum otium dilata. Dicit Noster c. XIX. *τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω. τοῦτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης τῆς μεθόδου.* Si tum temporis jam scriptos habuisset libros rhetoricos, dixisset: *κεῖται*, non: *κείσθω*, i. e. exponantur, Herm. vertit: p o s i t a s u n t o. Scio quidem *διακεῖσθαι* et *κεῖσθαι* saepissime legi pro: *διατεθῆναι, διατεθειμένον εἶναι*, attamen dubito, an haec significatio facile possit etiam ad imperativum modum transferri. Videte, jam prius in usu opusculum nostrum Nostrum habuisse, dum scribebat in Politic. VIII. 7. *τί δὲ λέγομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἁπλῶς, πάλιν δὲ ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον*, quemadmodum dicere non poterat, nisi jam ante oculos et libello nostro et ejus perficiendi proposito ei versante. Quamobrem in isto libro Politic. copiosius egit de affectuum purgatione, vid. c. VI. not. ad *ἡδυσμένῳ λόγῳ χωρὶς ἑκάστου.* Falsum est ergo, quod in Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. Vol. III. p. 225. traditur: D e a n i m o r u m p u r g a t i o n e i n P o e t i c i s s e t r a c t a s s e i n n u i t A r i s t o t e l e s VIII. 7. P o l i t i c. Auctiorem autem necesse est illum confecerit jamjam Noster, dum condebat artis Rhetoricae libros, in quibus, III. 2. 5. verbis *ἐν τοῖς περὶ Ποιήσεως* ad nostrum librum provocat; vid. etiam Rhet. I. 11. quin immo Rhet. III. 18. tradit se *ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς* jam diligentius de Ridiculo ejusque generibus egisse. Quum minime sufficiant ad definitionem Ridiculi bene perspiciendam ea,

quae nostro libello de illo dicta sunt, vid. c. V. ibique not. ad *τὸ γὰρ γελοῖον*, non dubito, quin ista provocatio referenda sit ad opus magis elaboratum. Videtur sane Noster libello, qui miro modo ad posteros non intelligentes venit, in scholis usus esse, ita ut sit adnumerandus aliis Aristotelis operibus, quae, memoriae adjuvandae gratia leviter conscripta, ut vix librorum nomine digna sint, *ὑπομνηματικὰ* vocantur, qualia sunt Auscultationes mirabiles et Fragmenta de Melisso, Xenophane et Gorgia; illis opponuntur opera *συνταγματικά*. Hermannus in Dissertatione de usu Antistrophicorum in Graecorum tragoediis dicit: Aristotelem negligentius locutum, ut statuamus, ipse Problematum liber admonet, quia contineat, quae Aristoteles non in aliorum, sed in suum usum, neque explicate, sed concise, ut quae alibi fusius tractaturus esset, litteris mandavit. Non possum retinere conjecturam, ista hypomnematica scripta etiam esoterica dici posse, quippe quibus usus sit, dum discipulos erudiret magis familiares, ita ut statim ad subtiliora explicanda adderet interpretationem inter docendum in illis acroasibus. Aul. Gell. N. A. XX. 4. Huic disciplinae, quam dixi *ἀκροαματικήν*, tempus exercendae dabat (Aristoteles) in Lyceo matutinum; nec ad eam quemquam temere admittebat, nisi quorum ante ingenium et eruditionis elementa atque in discendo studium laboremque explorasset. Librosque suos earum rerum omnium commentarios seorsim divisit, ut alii *ἐξωτερικοὶ* dicerentur (*ἐξ — ῶτα*), partim *ἀκροαματικοί*. Exempla utrarumque litterarum sumta ex Andronici philosophi libro subdidi:

Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλει εὖ πράττειν.

Οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας ἐκδοὺς τοὺς ἀκροαματικοὺς τῶν λόγων. Τίνι γὰρ ἔτι διοίσομεν ἡμεῖς τῶν ἄλλων, εἰ καθ' οὓς ἐπαιδεύθημεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ἐγὼ δὲ βουλοίμην ἂν ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις ἢ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν. Ἔῤῥωσο.

Ἀριστοτέλης βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ εὖ πράττειν.

Ἔγραψάς μοι περὶ τῶν ἀκροαματικῶν λόγων, οἰόμενος δεῖν αὐτοὺς φυλάττειν ἐν ἀποῤῥήτοις. Ἴσθι οὖν αὐτοὺς καὶ ἐκδεδομένους καὶ μὴ ἐκδεδομένους. Ξυνετοὶ γάρ εἰσι μόνοις

τοῖς ἡμῶν ἀκούσασιν. Ἔῤῥωσο. Spero fore, ut, nostri libelli ordine ita constituto, inde facilior evadat ceterorum quoque Aristotelis librorum ordinis constitutio, tam difficilis propter indiciorum et nuntiorum defectum. Adrastus Aphrodisieus scripserat περὶ τῆς τάξεως τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων; at hujus scripti pauca fragmenta apud Simplicium extant; ordinem, quem Caballus constituit in libro: de ordine librorum Aristotelis, sequuta videtur editio Aldi Manutii; eum vero falsum esse, docuit Buhlius in ed. Bipont. ubi vitam Nostri per annos digestam exhibuit. Idem de aliis, qui de hac re scripserint, judicat in disputatione: über die Ordnung und Folge der Aristotelischen Schriften, vid. Bibliothek der alten Litterat. und Kunst, 1794. Götting. 10 St. Sed contra illum opinor, hac in re non ad singulas disciplinas respiciendum esse, tanquam intra aliquod temporis intervallum conclusas, ita ut alio tempore hujus vel illius disciplinae libris non amplius operam dederit, neque ad librorum finem, sive hic, ut Buhlii verbis utar, practicus sive theoreticus appareat; verum ad quaedam singula indicia, qualia sunt auctoris ipsius provocationes, et interpretum nuntii. Difficillimum nunc quidem erit, ordiri ab Stagiritae ingenio vel doctrina, magis minusve culta.

III.

ARTIS POETICAE ADUMBRATIO NOBIS INTEGRA SUPERSTES.

Jam in iis, quae adhuc, si quid argumentatus sum, absolvi, sententiam superscriptam non potui non tangere. Notavi, quam magni esset momenti edituro hunc librum scire, quid ederet; quamque perversam rationem inierint ii, qui illum ab Aristotele quidem auctore confectum, scribarum vero inertia aut festinantia depravatum existimarant. Ne fragmentum quidem perfectioris operis est; nam quo insereremus tum vera ista, quae supra commemoravi, fragmenta, locis quibusdam nostri libri similia nec tamen paria? Mirum tum foret, ea cummaxime periisse, quae in aliis libris laudantur, qualia sunt illa de Ridiculo, de Synonymis, de animorum purgatione. In fragmento necesse est ita abruptae quaedam sententiae occurrant, ut, iis, quae inde sequuntur,

perditis, quaestionis nexus evanescat, et, quae relicta sequuntur, abyssum quasi concludant. In fragmento non tanta aequalitas et orationis et ratiocinationis per totum librum pateret. Quaero equidem ex interpretibus, ubi forte credant Nostrum suas de Comoedia, Dithyrambice, Auletice, Nomorum poesi, de elegiis aliisque artium generibus disquisitiones collocasse. Quaero, utrum ei, qui epitomen instituerit, an non ei potius, qui ea, quae in posterum auctius explicare vellet, leviter notarit, conveniat scribere: περὶ κωμῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν, c. VI. quamquam de comoedia non disseratur. Eo minus probabilis est Buhlii opinio, ed. Soc. Bip. p. 190. nullis aliis rationibus sustentata: Nos nec opus de Poetica integrum, nec ejus fragmentum integrum, sed tantum ex hoc fragmento excerpta habere. Idem praeposuit Versioni suae Germanicae, Berlin. 1798. dissertationem, inscriptam: Ein Fragment über ein Fragment. Addere ergo debuisset huic inscriptioni verba: eines Fragments. Neque potest ex Graecis illis verbis aliorum sententia firmari, hunc libellum adumbrationem esse partis eorum, quae Aristoteles postea libris illis de Arte poetica copiosius fuerit explicaturus. Jam Hermannus, Praefat. p. IV. Quamquam huic quidem argumento non multum tribuerim. vid. comment. nostros ad c. VI. init. ubi exposui, quid de istis verbis ὕστερον ἐροῦμεν censeam. Integram Aristotelis Artis poeticae adumbrationem ad nos pervenisse, docui in not. ad c. I. voc. ἡ ποίησις. Minime equidem, quo sententiam meam arguerem, confugi ad singularem istam rationem hypothesin aliquam ex hypothesibus superstruendi. Lacunas sibi visus est invenisse Hermannus c. IX. post δι' ἄλληλα, XI. post καὶ ὅσα τοιαῦτα, XXI. post ἀλλ' ἄοινον, XXV. post θ' ὅμαδρον, quod quidem verbum in hac nostra editione nonnisi in commentariis invenies. Quemadmodum potest de nostro libello, si nondum perfectus est, dicere aliquis, in eo esse lacunas? Quin immo, quam arcte omnes illi loci cum vicinis cohaereant, in commentariis explicui, nullo negotio, nec sine peritiorum, quos audivi, virorum assensu, qui mihi favit etiam in restituendo singulorum dictorum ordine, quem Hermannus, aut Madium, aut Castelvetrum, aut neminem secutus, vehementer turbavit, c. IV. VI. VIII. X. XVIII. Ad ea, quae de hac re supra et in commentariis exposui,

judicium addo censoris editionis Hermannianae ex libro: Neue allgemeine Deutsche Bibliothek, 59 St. Wie durfte er es wagen, die verrückten Stellen gerade zu für solche zu erklären, welche der Zufall entstellt hatte, und ihnen einen ändern Platz zu geben, als sie vielleicht im Brouillon des Verfassers hatten. Sicherer war es immer, auch consequenter, diese Stellen bloss in den Anmerkungeu zu bezeichnen. In tali annotatione acquieverat Castelvetrus. Ejusdem illius editionis alius censor (cl. Matthiae) in Ephemeridibus Litterariis Jenens. 1805. no. 222. ad c. IV. dicit: Aristoteles pflegt im Voraus den Gesichtspunkt und die Grenzen der folgenden Untersuchungen zu bestimmen. Weniger passend dünkt uns die Stelle (τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν etc. quibus verbis lectionem reddidi, hucusque non intellectam) nach διεξιέναι καθ' ἕκαστον. Denn dort beziehen sich die Sätze περὶ μὲν οὖν τούτων und ἡ δὲ κωμῳδία offenbar auf einander, nach der gewöhnlichen Art der Uebergänge. Diese natürliche Beziehung wird aber durch den eingeschobenen Satz τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν getrennt und aufgehoben. ad c. VI. Unstreitig ist dieses ein sehr passender Platz für jene Stelle, allein es lässt sich schwerlich ein Grund denken, wie ein Satz, der auf diese Weise so gut mit dem Vorhergehenden und Nachfolgenden zusammenhängt, durch die Abschreiber einen Platz bekommen habe, wo sein Zusammenhang wenigstens schwer einzusehen ist. ad c. X. An diesem neu angewiesenen Platze finden wir die Stelle nicht passender. Ad cap. XVIII. in margine notat Hermannus in §. 1. Quae ante haec vulgo leguntur, nunc sunt §. 9. 10. 11. deinde in §. 9 — 11. Haec vulgo in initio capitis legebantur. in §. 12 — 14. Haec vulgo leguntur post c. XV. 10. Totus libellus merae adumbrationis speciem quum tam aperte prae se ferat, non erat, quod magni momenti imprimis haberentur verba in fine cap. XXIII. vid. not. ad πλέον, ibi et alibi monstravi exemplorum confusionem, hoc libello haud raram. Falsam aliam

quandam notam esse Hermanni, docui c. XXV. not. ad ὅλως δὲ τό. Recte idem de alio quodam loco judicare non potuit, quippe non recta lectione recepta. vid. c. XXV. not. ad τὸ δὲ ποσαχῶς. Quid potest ex verbis παράδειγμα δὲ τοῦτο ἐκ τῶν Νίπτρων c. XXV. concludi? Alia quaedam interna, quae dicuntur, ad ista tum externa tum interna, quae jam enumeravimus prioribus disputationis partibus, addamus indicia, Aristotelem hunc libellum non aliorum lectioni, sed suo ipsius usui composuisse. Capite I. offendit me negligentior ista, leviter aliquid notantibus propria, constructio, cujus exempla congessi in not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι, etiam commutatio significationum, quas habet ῥυθμός, μέλος et μέτρον, vid. not. ad ῥυθμῷ, οἱ τῶν ὀρχηστῶν pro ἡ τῶν ὀρχηστῶν, (n. τέχνη) ἢ τοῖς μέτροις pro ἢ ἐμμέτροις, constructio permagna parenthesi πλὴν — ποιητήν interrupta, ἐν αἷς pro τὰς τῶν τεχνῶν διαφορὰς τούτων, ἐν οἷς. C. II. Anacoluthon per totum caput, deinde ἢ καθ' ἡμᾶς, quibus verbis respondent in fine τῶν νῦν, quae vero plures interpretationes admittunt, ὁμοίους et ἀνομοιότητας sibi tam prope tam diversa significatione posita, mox etiam ὁμοίως sequitur, verba καθ' ἡμᾶς et ὁμοίους nunc primo, nunc tertio loco posita, in fine capitis plane omissa; nunc χείρονας nunc χείρους, nunc κρείττους nunc βελτίους legitur; collocatio verborum Πέρσας καὶ Κύκλωπας Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος, quum Timotheus Persas et Cyclopa, Philoxenus Cyclopa tantum condiderit. Ibidem in not. aliud etiam indicium indicavi. C. III. ἔτι δὲ τούτων τρίτη διαφορά, referenda sunt haec minime ad tres antecedentes differentias et ad illud ἐν τῇ αὐτῇ δὲ διαφορᾷ, sed ad c. I. ταύτας μὲν οὖν λέγω τὰς διαφοράς; constructio ὅτε μὲν — ἢ πάντα; omissa derivatio verbi τραγῳδίας; eget explicatione illud ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ; singularis inter Homerum, Sophoclem et Aristophanem relationis constitutio; transit oratio indirecta subito in directam in verbo Ἀθηναῖοι. C. IV. Vehementer interpretes vexavit illud ὁμοίως ἀλλ' ἐπὶ βραχύ; supplendum ad ποιήσει τὴν ἡδονήν est δι' αὐτό; constructio verborum τὰ γὰρ μέτραν — φανερόν; constructio verborum μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ, ἀλλ' ὅτι καί; positum est ἰάμβων pro ἰαμβοποιῶν, et ἐπῶν pro ἐποποιῶν; ad verba εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος addendum erat, etiam Aeschylum, licet rarius, tres histriones introduxisse. C. V. Definitio Ridiculi explicatione eget; praegnans est constructio verborum οὐ

μέντοι — ἀλλὰ τοῦ, neque sequitur δὲ, quod illi φαυλοτέρων μὲν respondeat. C. VI. Vera crux vel Lessingio erat illud ἀλλὰ ante δι' ἔλεον, quo omisso Hermannus loci vim infregit; verba χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν mox ita repetuntur, quasi scriptum sit χωρὶς τοῖς εἴδεσιν, quod quidem Hermannum induxit, ut ederet priori loco χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν; ita Hermannus paulo post conjecit τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν pro τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν, quum haec verba eodem etiam capite ita repetantur, quasi antea lectum sit τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν; ad οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, quae verba Hermannus valde mutavit, supplendum est ποιητῶν, ut saepe numero, e. g. c. XXVI. ad ἂν μὴ αὐτὸς προςθῇ, ubi Hermannus scripsit αὐτοῖς; pro ἀγαθῶν ἠθῶν γραφεὺς legitur ἀγαθὸς ἠθογράφος, e ratione dicendi, qua nos, ut in commentariis indicavi, non raro utimur vita vulgari; membra constructionis: ἐάν τις ἐφεξῆς — ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἢ — τραγῳδία. C. VIII. Exempla ad rationem mythi tragici constituendam ex epicis carminibus sumta, priusquam dictum est, et hoc et illud poeseos genus eundem finem habere, nam c. XXIII. demum dicitur, mythum epopoeiae etiam dramaticum esse debere. C. IX. Verba, οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα τιθεμένη post sequentia τὰ δὲ καθ' ἕκαστον — ἔπαθεν poni debuissent; cur vero istum locum occuparint, docui in not. C. XIV. Plurium exemplorum seriei plura aliena inserta, vid. not. ad καὶ παρὰ ταῦτα, ubi de Nostri exempla addendi ratione breviter tractavi. C. XVII. Odysseae argumentum non satis accurate expositum, quod quidem jam alii interpretes notaverunt. C. XVIII. ἐξ οὗ μεταβαίνει εἰς εὐτυχίαν pro ἐξ οὗ μεταβαίνει ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν; ibidem τραγῳδίαν λύειν et λύσεις τῶν μύθων alio significatu quam μύθους λύειν c. XIV. Desiderantur ad ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν exempla talium tragoediarum; earum loco aliae, licet similes, sequuntur. C. XXII. ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων, ratio dicendi, qua citius dicentes saepe utimur. C. II. non expositum est, quid sit ille κόσμος. At solet Noster in singulis alicujus rei partibus accuratius percensendis, eas praetermittere, quae aut omnino notae sunt, aut de quibus alibi jam expositum est; exempla exhibebit ibidem commentarius.

Sed haec jam sufficiant. Legas modo libellum attento animo atque ita respicias ad scribendi rationem, qua usus es in schedis, quibus futurarum lucubrationum

gratia sententias et cogitata, aut ex Tua mente aut aliunde promta, credideris; in easdem ab regulis aberrationes offendes, inter se quodammodo, apud alium alio modo, congruentes; in eandem ratiocinationis brevitatem, in exempla confusius arcessita et sic congesta. Non paterere, singulum aliquod praeceptum ex illis evulgari; idque merito, quoad imperfecta jacebunt, nondum correcta, nondum polita. Quot praecepta Aristotelis, per se tam difficilia ad intelligendum, eo, quod excerpta ad lucem quasi ferrentur, obscuriora reddita et extincta sunt, tanquam ex nocte evulsa, qua siderum alterum alteri lucem praebet! Sane, ad sidera iratus jactares vocem, si qui casus, quae in scriniis caute condas, Aristarchorum oculis subjiceret. Eripuit tempus nobis opus illud perfectius Philosophi, cujus doctrinae rationi firmiori ratione illa, qua Magnus ejus discipulus civitatum fundamenta jecit, superstructae sunt; prima illius lineamenta reliquit; horum autem nullum perditum esse, i. e. Aristotelis Artis poeticae adumbrationem ad nos integram pervenisse, tum ex aliis rebus, quae supra jamjam argumento fuere, tum inde proficiscitur, quod nusquam ab Aristotele aliisve scriptoribus loci tales huc spectantes repetuntur, quales non in nostro libro quodammodo reperiantur. Si vero perditi duo illi libri alias etiam materias complexi fuissent; saepe numero illud factum foret. Ad extremum commemorandus est error Valesii, qui in notis ad Hesychii verba: *Χοιρίλον Ἐκφαντίδος. Κρατῖνος τὸν Ἐκφαντίδος. οὕτως εἶπεν αὐτὸν τὸν Χοιρίλον.* Dicit Valesius a Scholiasta vetere ad Aristot. de arte poetica Choerilum Tragicum memorari. Naekius de Choerilo p. 55. ad illa: „Quis, inquit, iste Scholiastes? ad quem Aristotelis locum? Nulla Choerili mentio in Aristotelis de arte poetica libello. Aut ego magnopere fallor, aut Valesius in mente habuit commentarium in Aristotelis Rhetorica anonymum." De inscriptione et auctoritate illius commentarii vid. Naekii libr. p. 110. In ipsis Rhetoricis a Nostro versus Choerili memorantur, etiam in Topicis; in hoc libello non.

NOTITIAE CODICUM INDICES.

Codicem Guelpherbytanum contulit ultimo *Buhlius*, qui eum sic describit: Codex est chartaceus, op-

time servatus, charactere eleganti et perspicuo exaratus, sec. XV. ut arbitror, in fol. Fere semper easdem, quas codex *Parisiensis* 2040. et, quae inde descripta videtur, editio sive liber ms. *Morelii*, lectiones habet, ita ut isti tres libri nonnisi pro uno valeant, quod etiam Hermannus notavit p. 149. conf. comm. nostros ad c. IX. voc. *τοὺς ὑποκριτάς*. Congruit haud raro cum cod. *Mediceo B.* unde fortasse descriptus est, ab scriba negligentiori, qui saepius ea, quae, explicationis gratia posita, pleonasmatis similia ei visa essent, penitus omisit; alia quaedam depravavit, quod quidem multa exempla confirmant. Ita accurate perlustravit illum *Buhlius*, ut nonnunquam correxerit lectionis varietates, quales ex illo attulit *Burgessius* in appendice ad editionem Tyrwhitti. Ante *Burgessium* vel potius Heynium contulit illum *Curtius*, qui lectt. varr. excerptas versioni suae Germanicae subjecit. Usus est Burgessius etiam codice *Veneto* excerpto a Jac. Morellio, tum Bibliothecae ad St. Marci custode, nuper mortuo; item omnibus *Parisiensibus*, qui signantur in Catalogo Biblioth. Reg. numeris 1741. 2038. 2040. 2938. et *Leidensi*, ex apographo Ruhnkenii. Praeter septem illos codices, quorum lectt. varr. breviter, et, ut innui, non satis accurate excerptas appendix memorata continet, in *Burgessii* manibus fuisse dicuntur varr. lectt. codicis *Matritensis*, et apographum cod. *Vaticani*. Sex quidem codices in Biblioth. Reg. *Parisiensi* extitisse feruntur, sed duo eorum Hebraicas versiones continent, quarum altera interpretis anonymi est, altera Theodori sive Theodoridae cujusdam, cui additae sunt commentarii Averrhois. Ita etiam codex commentariorum Averrhois ex Arabico sermone in Hebraicum translatorum (transtulit R. Todros) extat in Biblioth. *Vindobonensi*, teste Lambecio in comment. tom. I. p. 292. Interpretationem nostri libri instituit Todros anno 1337. Extat in Biblioth. *Taurinensi*. *Vaticani* codicis nusquam ab recentioribus editoribus mentio fit, verum constat, illum inter codices fuisse, quos Petrus *Victorius*, patrocinio Clementis VII. Pontif. max. nactus est. Vitiose vertit codicem quendam Georgius *Valla*; plures codices, ut Vallae versionem corrigeret, consuluit Guilielmus *Paccius*. Complures codices contulit *Robortellus*, vel potius tres tantummodo codices, quorum quidem ipse primum, vetustissimum, alterum Politiani manu descriptum,

ambos vero ex Biblioth. Medicea sumtos dicit in Praefat. Quamquam istorum codicum lectiones non conspirant cum lectionibus codicum, qui nunc Medicei dicuntur, unde confugiendum est eo, Robortellum lectiones rariores non ita ut Victorium omnes, sed ad magnam tantummodo partem excerpsisse. Tertius Robortelli codex ad *Paulum Lacisium*, Veronensem, pertinebat. Sed usus est Robortellus simul editione quadam nostri libelli impressa, in qua textus ex vetustissimorum librorum lectionibus correctus et lectionis varietas apposita erat ab docto quodam viro ad notas, signatas litteris: V. C. F. L. quas Robortellus vetustum codicem et Florentinam lectionem indicare censet, quippe quum lectiones illae maxime cum Mediceis congruerent. *Madius*, quod ex commentariis nostris videbis, non solum omnibus tunc impressis editionibus, sed etiam variis lectionibus (vid. ejus annot. p. 41.) a *Simone Portio*, imprimis e codice *Vaticano* collectis, et castigationibus quibusdam viri docti *Venetiis* compertis (Cannot. p. 263) alisque talibus subsidiis usus est; a se ipso dicit perlustratos (annot. p. 106. 126. vid. etiam nostros comm.) tres codices, deinde codicem *Diegi de Mendoza*, deinde codicem *Lampridii* et codicem *Bernardi Feliciani*. Quum in singulis lectionibus possessorem codicis modo nominare, modo non soleat, verisimile est, istos priores tres diversos esse ab alteris tribus. Fortasse vero duo istorum iidem sunt, quos in Biblioth. *Matritensi* extare narrat Iriartus, Catalog. p. 294. et 366. Codicem *Mendozae*, quantum potui ex commentariis cognoscere, correctiorem ideoque recentiorem esse duco. Ad eum Madius confugit maxime ultimis libelli partibus, ea re coactus, quod scribae omnes libro exeunte negligentissime egerunt; at eodem modo ibi egit Valettius; ita ut jure Lessingius queratur, nondum satis operae in c. XXV. impensum esse. Quatuor codices extant in Biblioth. *Laurent. Medicea*, quos ultimo *Bandinius*, Bibl. Med. et publicae Marucellinae custos, in usum *Winstanlei* contulit; ejusdem illorum descriptionem adjiciam, pauca dum inseram:

Cod. XIV. Plut. XXXI. (in recentissimis editionibus, *Med. A.*) Chartaceus in quarto majori, sec. XV. charactere grandiori exaratus optimeque servatus, cum correctionibus quibusdam valde raris ab eadem manu, in quo potissimum amanuensis peccavit, quod identidem

in exscribendo similitudine alicujus vocis deceptus, (commutavit saepe υ η ει ι, κ χ, ω ο) aliquas dictiones, interdum etiam integras periodos praetermisit, (e. c. c. XXI. verba ἔτι ὁμοίως — ἐρεῖ τοίνυν, quod quidem in commentariis non memoravi, quum ceteri codices omnes verba ista habeant; ita etiam c. XXIII. οὕτω καὶ — γίγνεται τέλος. c. XXII. πλὴν οὐκ — ἀσήμου, quae verba omnes etiam editores omiserunt, quamquam leguntur in codd. Med. C. D. Paris. 1741. et Mendozae) ut suis jam locis adnotavimus, praeterea voces quasdam aliquanto obscuriores in lacuna reliquit.

Cod. XIV. Plut. LX. (recent. edd. *Med. B.*) Chartaceus in 4. min. sec. XV. charactere perspicuo, optime servatus, in quo praepositiones interdum videas accentibus destitutas, ita ut διαμέλους pro διὰ μέλους, διαμέτρων pro διὰ μέτρων exhibeat, quod nos, nisi ubi sententiae mutatio fieret, annotare supervacaneum duximus. (c. XXIII. legebatur ἤτοι χάριν, ubi scribendum censui ἢ τάχ' Ἄρην. c. XXV. cod. Med. B. Guelph. Paris. 2040. Mst. Morel. Αἰγινήτῃ pro Αἰγεῖ, ἢ τῇ.) Habet praeterea summaria quaedam in margine rubricata; Graeca quidem ejusdem manus; Latina vero *Ang. Politiani*, cujus erat codex, ut ejus ex epigraphe apparet.

Cod. XVI. Plut. LX. (recent. edd. *Med. C.*) Chartaceus, in 4. min. sec. XV. charactere minuto exaratus, correctionibus quibusdam ab eadem manu et summariis rubricatis in margine. (Correctiones illae saepius nihil nisi mutationes sunt, c. XXIII. et συντείνουσι ferri potest, et τείνουσαι, quod codd. Med. B. Guelph. Paris. 2040. Mst. Morelii habent.)

Cod. XXI. Plut. LX. (recent. edd. *Med. D.*) Chartaceus, in 4. min. sec. XV. littera grandiori cum summaris Graecis in margine rubricatis ab eadem manu et aliis Latinis. Scatet autem correctionibus, quae ut plurimum cum edita lectione conveniunt.

Brevis equidem fui in codicibus describendis, quum et longum vere sit, singulas, quales in hujus tam corrupti libri textu occurrant, lectiones repetere, et has, quod omnes, dum modo sint alicujus momenti, in commentariis notavi, inter se compensare, cuivis lectori attentiori res siet nullius negotii. Duint Dii, ut ne incassum, quantum ad nostrum libellum, vir cl. *Bekkerus*, jam de aliis scriptoribus, e. c. de Theognide, cujus codices Parisienses recognovit, bene meritus, in su-

periorem Italiae partem profectus sit, quo, nisi fallor, ad Aristotelis cum maxime codices conferendas se contulit. Id ad postremum addo, me nusquam, neque in editionibus nostri libelli, neque apud Fabricium indicatum invenisse codicem mstum bombyc. Bibliothecae Reg. Dresd. qui, referente Naekio Dresdano, Choeril. p. 111. Rhetoricorum libros tres, Poeticam, et Demetrium Phalereum de eloquutione continet.

NOTITIAE INDICES EDITIONUM ET VERSIONUM.

Quum ab plurimorum scriptoris operum auctoritate etiam ceterorum aestimatio pendeat, liceat mihi ex Eusebii Renaudoti de Barbaricis Aristotelis librorum Versionibus disquisitione, quam Harlesius Fabricio ita jubente inseruit Bibliothecae Graecae Vol. III. p. 294. hisce modo verbis descriptis praefari:

§. 1. De Barbaricis Aristotelicorum librorum interpretationibus prolixa sane, si quis omnia persequi vellet, neque multum utilis foret tractatio, quae, si ad aliquot historiae litterariae capita reducatur, praeter raritatem, (paucos enim de hoc argumento recte scripsisse, manifestum est) habet utilitatis nonnihil. — Magna a primis post Christum saeculis fuit Aristotelicae doctrinae obscuritas in Occidente, quum etiam florente Romana re publica Aristoteles nonnisi Sullae, Dictatoris, tempore legi apud Romanos coeperit, quum ejus ille libros captis Athenis Romam deportatos in bibliotheca sua collocavisset transscriptique fuissent a Tyrannione, Grammatico, et quodammodo lucem adspicere ea ratione coepissent. Quamvis porro tunc Aristotelis acumen et eloquentiam, omnes prope, Cicero prae ceteris, admirati fuerint, Platone tamen semper excepto, quum tot essent nobiles Philosophorum familiae, Epicureos, Academicos, Stoicos qui se professi fuerint, multos reperimus, Peripateticum inter togatos ferme neminem.

§. 2. Adversus Aristotelem et omnem ejus philosophiam, praesertim dialecticam artificem, ut eam Tertul-

lianus vocat, struendi et destruendi, S. S. ecclesiae doctores acriter invecti sunt, quum Platonicam, ut religioni magis consentaneam, longe anteferrent. Itaque primis ecclesiae saeculis Platonici fuere Christiani omnes, Aristotelici praeter haereticos paucissimi. Versiones porro Latinas Aristotelis librorum antiquiores si quae fuerint Boethii aetate, satis obscurum est; atque illae solius prope dialecticae fuerunt, reliqui libri vix cognoscebantur. Multas S. S. PP. adversus Aristotelem tetras sententias collegit Joannes Launoius c. 2. libri de varia Aristotelis fortuna.

§. 3. Usque ad Caroli Magni et posterorum ejus tempora, quum ingens totum Occidentem barbaries occupasset, vix quidquam, quod ad ista philosophiae Aristotelicae continuata studia pertineat, in historiae monumentis reperitur. Fuerunt autem Carolino saeculo viri Graece docti, a quibus novae versiones aliquot librorum factae sunt, nec aliis usi videntur esse, quicunque philosophiam ad annum 1100. et serius adhuc tractaverunt. Talibus porro versionibus usos fuisse Petrum Abailardum, Roscelinum, ejus magistrum, Petrum Lombardum, Petrum Pictaviensem, Gilbertum Porretanum, et alios illius temporis philosophos, verisimile omnino est, ut etiam, quod dialecticos solos libros haberent, reliquos ignorarent. Suadent id Abailardi ipsius Epistolae et Apologia, tum Joannes Sarisberiensis in Metalogo. Accesserunt, sed serius, nempe ante concilium Senonense, Parisiis celebratum anno 1209. libri metaphysici, qui ejusdem concilii sententia condemnati sunt.

§. 4. Quum vero tricis illis dialecticis occupata per multos annos fuissent omnium ferme, qui doctrinae opinione florebant, ingenia, Graecaeque linguae peritia omnis intercidisset, neque superesset, qui versiones veteres emendare posset, maxima ex describentium ignorantia et exemplarium diversitate perturbatio codices illarum ferme omnes invasit, ut ex contextu, quem antiqui Scholasticorum in Aristotelem commentarii repraesentant, satis apparet.

§. 5. Emendatae tamen, aut magis corruptae versiones illae fuerunt a nonnullis hominibus, qui circa annum 1200. codices Graecos ex Oriente in Europam attulerunt, ex quibus primae tantum, ut in re obscurissima conjectando assequi possumus, Metaphysicorum Naturaliumque versiones prodierunt, quas tamen ab inter-

polatis dignoscere, impossibile omnino est; operae pretium omnino nullum. Nam licet ab anno 1099. quo Hierosolymitana urbs in Christianorum potestatem venit, multa essent Graecos inter atque Europaeos commercia, pauci tamen admodum ex istorum numero Graece sciebant et ex ipsa Graecia studiis humanioribus aut philosophicis subsidium ex transmarina expeditione exiguum omnino comparatum est aut prope nullum. Verum plures Europaei Arabicam linguam ex commercio cum Syris Palaestinis, quam Graecam ex bellis, in Graecia gestis, aut Constantinopolitano imperio Latinorum didicerunt. Itaque nonnulli Arabicos codd. Aristotelis ex Oriente ad nos detulerunt et Latine sunt interpretati atque aliquorum ejus librorum, praesertim Politicorum et Ethicorum, versiones barbarae et obscurissimae adhuc in bibliothecis reperiuntur. (conf. quae supra de codd. Parisiensibus aliisque dixi.) Quod si quis Arabicas versiones interpretari posset, ejus opera tunc potissimum insumebatur in emendandis antiquioribus aliis, quae, cum jam essent non bonae, ab illis hominibus, qui scientiarum expertes omnino erant, corruptiores exiverunt.

Haec ex Renaudoti dissertatione sufficiant; aliis nunciis et auctoribus fisus jamjam ad nostri de Arte poetica libelli versiones et editiones enumerandas atque, quot potui examinare, censendas, transeam, necesse est.

Innotuit Aristotelis liber de Arte poetica terris Europae occidentalibus septem abhinc saeculis per *Averrhoem*, Arabem Cordubensem, (Ebn Roschd, Abenrached, Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. Vol. III. p. 211.) qui eum Arabice transtulit et interpretatus est, (vid. Curtii Praefat. ad suam ed.) at non ex Graeco textu, sed ex versione Syriaca aut vetustiori Arabica. Testatur Paocius paraphrasin illam, omni sensu destitutam, portenta et monstra alere. Etiam Robortellus istam saepissime respicit. Transtulere eandem ex Hebraica lingua in Latinam *Jacob. Mantinus* et *Abraham. de Balmis*, Judaei, neque Arabicae neque Latinae linguae satis gnari, tradente Buhlio, qui in his versionibus, quibus omne lumen deficeret, censet causam esse quaerendam, cur viri docti inde a saeculo XIV. in ceteris philosophi Stagiritae scriptis versatissimi librum de Poetica tam diu aut ignorarent, aut negligerent. De interpretat. Aristot. Latinis vide Aristotelis *editionem Societatis Bipontinae*,

Vol. I. Fabric. Bibl. Gr. l. c. p. 225. *Recherches critiques sur l'age et l'origine des Traductions Latines d'Aristote etc. par Jourdain.* Paris 1819. Götting. Anzeig. 1819. 142 St. Versio Mantini extat in Opp. Averrhois, Venet. 1577. De Averrhois codd. supra egimus, conferatur de versionibus Arabicis, Syriacis et Hebraicis *Herbelot. Bibl. Oriental.* p. 40. p. 78. in voc. Aidi. *Casiri Bibl. Arabico-Hispan.* Tom. I. *Hottinger. Bibl. Oriental.* p. 219. *Patricii discuss. Peripatet.* p. 146. Prodierunt anno p. Ch. n.

1481. *Venetiis.* Arist. Poetica ex Arabico in Latinum transl. per *Herm. Alemannum.*

1481. *Venetiis.* fol. *Rhetorica* (a Lanzelloto e Graeco translata) *et Poetica* (ab Alemanno ex Arabica versione Averrhois Latine facta) *cum compendiosa declaratione Alpharabii ad formam clariorem reducta per Lanzellotum de Zerlis, Veronensem.* Notatum est apud Fabricium: eadem esse videtur edit. de qua cl. Morellius ad Pinelli Catalog. III. 3. disserit uberrime.

1495. 1497. 1498. *Venetiis apud Aldum Manutium,* Voll. V. fol. Aristotelis Opp. — De hac editione jam Erasmus in Praef. ad ed. Basil. Aldina volumina, quoniam magno emebantur, submovebant tenues philosophiae candidatos, nec fere inveniebantur, nisi in Italia; post vix reperiri coeperant, divenditis omnibus aut certe plerisque. Memorabile est, in ista editione etiam Theophrastum et Philonem, neque Nostri Rhetoricorum et Poeticae libros inveniri. Harlesius in ed. Poet. praef. XVIII. dicit illam prodiisse annis 1495 et 1496.

1498. *Venet.* per Sim. Papiensem, dictum Bevilaquam. fol. *Aristoteles de Mundo, magna Ethica, Poetica, Latine cum multis aliis var. opusc. Georg. Valla interprete.* — Transtulit librum nostrum *Valla,* Placentinus, e Graeco textu; ita ut versio ejus pro codice valeat, licet nonnunquam valde diversum ab aliis. Plura vitia correxit deinde Paccius. vid. Catal. Bibl. Bunau. I. 122. Catalog. Bibl. Bodl. I. 71.

1500 — 1502. Aristotelis Opp. *Latine cum commentariis Averrhois,* per *Joan. Bapt. Bugolinum. Venet. apud Juntas.* tomis X. fol.

1504. Aristot. *Poetica,* Rhetorica, Ethica Nicomach. Oeconom. et Politica *interpretibus variis. Venet.*

fol. per Bern. Venetum de Vitalibus. — vid. Maittaire A. T. tom. II. part. I. p. 167. — Vallae est interpr. Poeticae. — Exemplum esse in Bibl. Paul. Lips. tradit cl. Beckius.

1507. Arist. Opp. quae a Joan. Argyropylo, Hermolao Barbaro, Leonardo Aretino et G. Valla e Graeco traducta sunt. *Venet. sumt. haeredum Octaviani Scoti.* Maxima diligentia Barthol. de *Zanis de Portesio.* fol.

1508. *Venetiis Aldina* repetita. Invenies Artem poeticam Vol. I. p. 269 — 286. Videtur ex bono codice expressa, at eam plenam esse sphalmatum typographicorum, videbis ex Var. Lect. in ed. Harlesii.

1515. *Venetiis Vallae* versio repetita.

1531. *Basileae* ap. Jo. Bebelium. Ἀριστοτέλους ἅπαντα, *Arist. Opp. quaecunque impressa hactenus extiterunt omnia, summa cum vigilantia excusa per Desid. Erasmum Roterodamum.* fol. II. Voll. Servatus est textus ed. Ven. 1508. unde tot vitiosa scripturae receptae, quibus aliae insuper additae. In margine habet paucas lectiones diversas. Vulgo in notis *Basil. I.* vocatur.

1536. *Venetiis.* Emendatior prodiit textus cura *I. Franc. Trincaveli.* 8. Excusa una cum libb. de Arte Rhetorica III, et Rhetor. ad Alexandrum. *ex codd. diversis ab codd. Aldi.*

1536. ibid. apud *Aldum*, cura *Guil. Paccii.*

1536. ibid. Versio per *Alex. Paccium.*

1536. *Venetiis* apud Ald. 8. *Arist. Poetica, Gr. et Lat. seorsim, Alexandro Paccio*, (de Pazzis) *Patricio* Florentino (qui tribus admodum vetustis Mstis, uno praesertim Vaticano, usus est). —

1537. Paccii ed. recusa *Basileae apud Winter.*

1538. Repetita Opp. Arist. apud Juntas. 1500. form. 8. curante *Octaviano Scoto* secundo.

1538. *Parisiis.* 8. *in officina Wechelii* repetita est versio Paccii, addit. text. Graec. et Varr. Lectt. ex codd. Mstis excerpt. quae etiam in margine textus libri de Art. Poet. in ed. II. Basil. Opp. Arist. a. 1539. adscriptae sunt. Exemplum Wechel. ed. extat Gottingae, in quo, teste Buhlio, vir doctus pauculas emendationes in margine allevit, omnes tamen ex Madii commentariis depromtas.

1539. *Edit. Basil.* repetita, cum praefat. Erasmi, curante *S. Grynaeo.* Vulgo in notis appellatur Basil. II.

1542. *Paris.* Ar. de Poetica Gr. et Lat. 8. vid. Bibl. Askevian. p. 40.

1542. *Paris.* Editio per *Jac. Boyard*, 12. Textus Paccianus.

1542. *Edit. Basil.* repetita, cum Paccii versione.

1546. *Venet.* Ar. de Arte poetica. Graece. 12. vid. Bibl. Askev.

1548. *Florent.* in off. Laur. *Torrentini.* fol. Franc. *Robortelli in librum Ar. de Arte poetica explanationes, qui ab eodem auctore, ex Mstis libris, multis in locis emendatus fuit, ut jam difficillimus et obscurissimus liber a nullo ante declaratus facile ab omnibus possit intelligi.* Averrhois, Paccii aliorumque vitia correxit, neque raro exempla ad rem explicandam attulit doctus ille editor. Exemplum extat in Bibl. Universit. Halens.

1549. *D'Aristotele la Rettorica e Poetica*, tradotte da Bernardo *Segni*, in *Firenze* per il Torrent. 4. vid. Bibl. Bodl.

1549. *Lugduni* Paccii versio recusa.

1550. *Basileae Opp. Ar.* cum praefat. Erasmi et vita Ar. ex Laertio. Voll. II. — Distributus est in hac editione liber de Poetica in capita, praepositis brevibus inscriptionibus. Eundem ordinem, a Conr. Gesnero institutum, plurimae recent. edd. adhibuerunt.

1550. *Venetiis.* fol. *Vincentii Madii et Barthol. Lombardi in Ar. librum de Poetica communes explanationes. Madii vero in eundem librum propriae annotationes. Ejusdem de Ridiculo et in Horatii librum de Arte poetica interpretatio.* Vide Morhof. Polyhist. I. 7. 1. 5. Bibl. Bodl. et Menken. Catal. I. 69. Dedit Madius, qui ab aliis Magius et *Μαΐος* nominatur, textum Paccianum, in notis autem suis quam audaces et idcirco non quadrantes protulerit conjecturas ex commentar. nostr. videbis. Praeter vett. verss. pluribus codd. usus est; variis quoque lectt. a Sim. Portio collectis, aliisque subsidiis, ut supra indicavi.

1551. 1552. *Venet.* apud Aldi fil. Opp. Ar. *studio Camotii.* Vol. V. 8. Haec ed. vulgo pessimas lectt. exhibet.

1552. *Venet.* Opp. Ar. fol. Inest *versio Paccii* et *Averrhois paraphrasis.*

1555. *Basil.* Editio *Robortelli* repetita. Addito ejusdem commentario in Horatium de Arte poetica, et dissertationibus de Satyra, Epigrammate, Comoedia, Salibus et Elegia. vid. Morhof. Polyhist. litt. Tom. I. p. 1004.

1555. *Paris.* 8. apud *Morelium.* Arist. de Art. poet. liber, Graece cum Varr. Lectt. Excusus est e praestantissimo codice, sine dubio e Parisiensi 2040. vide supra indic. codd. et Hamberger zuverlässige Nachr. I. 276. Askev. Bibl. p. 40.

1559. *Venet.* per Ant. Seb. *Minturnum.* 4.

1560. *Florent.* apud Juntas. fol. *Victorii commentarii in primum librum Ar. de Arte poetica. Gr. et Lat.* — Victorius plurimos codd. inspexit et omnino caute et prudenter egit, ut ne textum corrumperet; fere semper eum sequi licet; jure appellatur ab Harlesio in Praefat. Aristotelis sospitator. Apud Fabric. Bibl. Gr. Ut rara, ita praestans est editio ex antiquis exemplaribus emendata aliisque litterarum antiquitatis ingeniique praesidiis ornata.

1562. *Romae.* 4. Ar. Latine, cum Paraphrasi et indice copioso *Sylvestri Mauri*, Jesuitae, VI. Voll. vid. Giornale di Roma 1669. p. 1.

1563. Hujus anni numerum pluribus exemplis commentariorum *Victorii* praepositum invenies.

1570. *Viennae Austriae,* per Stainofer. 4. *La poetica d'Aristotele vulgarizzata e sposta per L. Castelvetro.*

1570. Idem liber Basileae.

1572. *Sienae* edidit *Piccolomini* vers. Ital. quae Castelvetranae praeferenda est.

1572. *Venetiis* ed. *Paccii* recusa.

1573. *Florent. Victorii* ed. repetita. In calce legitur annus 1572. quem multi pro vero habent.

1575. *Venetiis.* 4. Piccolominii versio Ital. recusa, cum annotationibus. Ipse P. profitetur se quaedam loca non intellexisse. vide Morhof. Polyhist. VII. 1. 3.

1576. 4. *Basil. per Pietro da Sedabuoni. Poetica d'Aristotele vulgarizzata e sposta per Ludov. Castelvetro.* Huic interpretationi insertus est textus Graecus, cujus vero singula segmenta nimis longis et copiosioribus expositionibus disjuncta sunt. Castelvetrum, judicat Dacerius, hominem quidem fuisse multae lectionis, sed malum interpretem, utpote quum nec theatri leges scivisset, nec affectuum, nec characterum habuisset peritiam etc. Attamen Hermannus quasdam illius conjecturas recepit. Vid. Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. Vol. III. p. 341. Laudat Castelvetrum impense Mesnardiere in sua Poetica, Paris. 1640. Exemplum illius ed. Halae est.

1578. *Mediolani.* Octo libri Physicorum, *Poetica*

et Oeconomica *versibus exposita.* 4. vid. Pincinelli Athenaeum Eruditorum Mediolanensium. p. 86.

1578. *Lugduni* apud Steph. Michaelis. *Ar. Opp. Post omnes, quae in hunc usque diem prodierunt, editiones summo studio emaculata et ad Graecum exemplar diligenter recognita, ab A. Jacob. Martino.* Voll. II. fol.

1579. *Venetiis.* 8 *Versionem Latinam* edidit *Riccobonus*, apud Meiettum. Saepius repetita est, etiam addita edd. Casauboni et Heinsii.

1580. *Lugduni* apud Jac. Berion. Arist. Opp. *Latine ex Variorum interpret. cum indice.*

1582. *Basil.* Castelvetri versio repetita.

1584. *Ferrarae, Patricii* liber: della Poetica la deca historiale e la deca disputata. Idem Patricius tom. I. Discuss. Peripatet. lib. VII. disputavit de Aristotelis fragmentis.

1584. *Francofurti*, ap. haer. *Andr. Wechelii. Ar. artis Rhetoricae libri tres, Rhetoricae ad Alexandrum lib. I. de Arte poetica lib. I.* Addita in fine varia lectio, partim e probatioribus editionibus, partim e Petri Victorii commentariis et aliorum virorum doctorum observationibus. Ad haec index capitum et rerum ac verborum duo inventaria, alterum Graecum, alterum Latinum. — In lib. de Poetica imprimis Victorium sequutus est editor, cujus ipsius notae levioris momenti sunt.

1585. *Vicentiae.* 4. *Poetica Ant. Riccoboni Poeticam Aristotelis explicans* et nonnullas Ludovici Castelvetri captiones refellens.

1587 — 1589. *Francof.* ap. haer. *Andr. Wechelii.* Opp. Arist. per *Sylburgium*, qui textum Paccianum fere nusquam mutavit, adjecit multorum notas excerptas. Harles. Fabric. Bibl. III. 320. Novam lucem opemque Graeci textus locis haud paucis adtulit *Sylburgius* in praeclara hac raraque editione. Idem docet, non quinque voluminibus, quod crediderat Fabricius, sed septem esse.

1590. *Lugduni* apud Laemarium. II. Tomi. I. Vol. *Ἀριστοτέλους τὰ σωζόμενα. Operum Aristotelis Stagiritae — nova editio. Graece et Latine. Graecus contextus quam emendatissime praeter omnes omnium editionum est editus; adscriptis ad oram libri et interpretum veterum recentiorumque et aliorum virorum doctorum emendationibus; in quibus plurimae nunc primum in lucem prodeunt, ex biblioth. Is. Casauboni. Latinae in-*

terpretationi adjectae sunt, quae Graeco contextui melius responderent, partim recentiorum, partim veterum interpretum, in quibus et ipsis multa nunc emendatius, quam antehac, eduntur. Accesserunt ex libris Aristotelis, qui hodie desiderantur, fragmenta quaedam. Adjecti sunt etiam indices duo perutiles etc. In librum de Arte poetica parum novi allatum; a lectione Sylburgiana discedit rarius, et in margine potiores Castelvetri et Victorii lectiones aut opiniones commemorantur. Additur Riccoboni interpret. Latina. Raro Casaubonum potui sequi. Eum cursim egisse, scribit Lipsius in Epist. ad illum data, tom. I. Sylloges Burmannianae. p. 368.

1596. *Genevae* edit. Casauboni recusa.

1597. *Lugduni* edit. Casauboni recusa ex *Jac. Martini* recognitione. fol.

1597. *Genevae Arist. Opp. Omnia Graece et Latine, Latinae interpretationes Graeco contextui convenientiores et emendatiores, quam antehac editae sunt, per Julium Pacium.* 8. II. Voll. Exemplum cum notis H. Grotii Mstis est in Bibl. Leid.

1600. *Venet.* 8. Text. Graec. ex ed. Paccii, cum Averrhois paraphrasi.

1605. *Aurel. Allobrog.* ed. Casauboni recusa apud *Petrum de la Roviere.* II. Voll.

1607. *Genevae* (alii: *Aureliae Allobrogum*, ita Guil. Sturzius, quem passim laudavi in commentariis.) *Julii Paccii* ed. recusa apud *Crispinum.* 8. vid. Catalog. Pinelli. tom. I. p. 214. Paccii ed. Graec. et Lat. Aurel. Allobrog. tom. II. 8. Confecit ad illam editionem Indicem Scriptorum aliorumque Virorum memorabilium ab Aristotele laudatorum Guil. Sturzius. Idem index exstat descriptus in Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. Vol. III.

1611. *Lugduni Batav.* ap. Balduinum, prostat in Bibliopol. Elzevirii, *Aristotelis de Poetica liber. Daniel Heinsius recensuit, ordini suo restituit, Latine vertit, notas adjecit. Accedit ejusdem de tragica constitutione liber, in quo, praeter cetera, tota de hac Aristotelis sententia dilucide explicatur.* — In hac editione, quae melius seditio vocatur in Aristotelis librum, Heinsius se gessit pro homine tantae arrogantiae et tam perversae sagacitatis, ut nimium honoris ei tribueretur, si repeteremus judicia ista, profecto haud mitia, sed

justa, quae de eo enunciarunt Batteusius, Curtius, Harlesius et Buhlius. Sufficiat lectori exemplum unum illius arrogantiae, ex ipsius Praefatione: biduo, ait, aut triduo totum (libellum) Latine interpretati sumus, et multa in eo horis paucis illustravimus, percussimus atque emendavimus. Novam, quam conatus est, capitum divisionem vel potius inanem eorum trajectionem, quae, si vera esset, quomodo a scribis non servata sit, non video, in margine indicavi; refellere, quod quidem Curtius in Praef. ad vers. suam German. fecit, nolui. Editor Cantabrigiensis, Heinsii ingenium, ait, magis fortasse, quam judicium mirabere. Lectiones ejus a codicum scriptura semper plurimum abhorrentes fere nusquam potui sequi.

1613. *Patav.* fol. *Paul. Benii in Aristot. Poeticam commentarii, in quibus ad obscura quaeque decreta planius dilucidanda centum poeticae controversiae explicantur. Adjecta est Platonis Poetica ex ejus dialogis collecta.*

1616. *Neapoli.* 4. *Spositione della Poetica d'Aristotele con Ludov. Castelvetro; in Rime et Prosa del Sign. Horatio Marta.*

1619. *Paris.* Aristotelis Opp. edidit *Du Val*, qui textum Casaubonianum dedit, typographicis vero erroribus deturpatum. De illo apud Fabric. Bibl. Gr. 4. ed. Harles. Vol. III. p. 325. Multa jactavit in fronte libri, parum praestitit. Eundem textum secutus est Buhlius in ed. Bip.

1623. *Venet.* Arist. Poet. Gr. et Lat. cum comm. *Pauli Benii.*

1623. *Londin.* 4. *Arist. Poet. Gr. et Lat. cum notis criticis et analyticis ed. ab Goulston.* Dedit textum Sylburgianum, minime correctum. Notae in usum tironum sunt; versio saepe inepta et falsa.

1624. *Venet.* Repetiti *Benii* commentarii.

1626. *Madrit.* 8. *La Poetica de Aristoteles dada a nuestra lengua Castellana por Don Alonso Ordonnez das Seixas y Tobar.* In animadversionibus occurrunt lectiones codd. bibl. Scorialensis.

1629. *Paris.* ed. Du Val recusa.

1629. *Paris.* 8. apud Libert. *Aristotelis libri de Rhet. tres, de Poetica unus, Gr. et Lat. Dan. Heinsio*

hujus, Riccobono illorum interprete. Videtur editionis primae Heinsianae mera repetitio esse illa.

1633. *Madrit. Nueva idéa de la Tragedia antiqua o Illustracion ultima al libro singular de Poetica de Aristoteles Stagirita, por Don Jusepe Ant. Gonsalez de Salas.*

1642. *Romae.* 12. Versionem Italicam edidit *Octav. Castelli.*

1643. *Heinsii* ed. recusa.

1646. *Genevae* ed. *Casauboni* recusa.

1654. *Paris.* fol. ed. *Du Val* recusa.

1671. *Paris.* 12. *La Poëtique d'Aristote, traduite du Grec par le Sieur de Norville.*

1674. *Paris.* 12. *Reflexions sur la Poëtique d'Aristote et sur les ouvrages des poëtes anciens et modernes, par Rapin.* Idem edidit anno 1693. Amstelaed. Reflexions sur l'éloquence, la poëtique etc. In ed. Soc. Bip. Praef. p. LI. impressum est, credo, errore typographico: Paris, 1647.

1674. *Londin. Anglica versio Rymeri* (Riemeri, Harles.) *cum Rapini Observatt.* Ita Harles. Fabric. Bibl. Gr. Quum autem illam versionem nullibi reperire potuerit Twiningius, probabile ipsi videtur, Fabricium Rymeri versionem solarum Observatt. Rapini circa Aristotelis Poeticam pro hujus ipsius versione habuisse. Etiam Pye (vid. infra) Rymeri versionem non exstare putat.

1675. *Paris.* 12. *Remarques sur les nouvelles reflexions* (Rapini) *touchant la poëtique, par le P. Vavasseur.*

1675. *Aboae.* 4. *Petri Laurbechii commentarii.* (per disputatt. Academ.)

1689. *Paris.* 12. *Corneille, discours de l'utilité et des parties du poëme dramatique* in: Théâtre de Paris P. I. Imbutus rei scenicae scientia, qua adhuc carebant editores, multa bene disputavit de Aristotelis praeceptis. conf. Lessingii Hamburg. Dramaturg. T. II. p. 227.

1692. *Paris.* 12. *La Poëtique d'Aristote, traduite en François avec des Remarques, par André Dacier.* conf. Batteusii: Quatre Poëtiques, Vol. I. Praefat. Marmontellus in: Poëtique Françoise, Praefat. p. 61. dicit: Dacier avoit fait voeu d'être de l'avis d'Aristote, soit qu'il l'entendit, ou qu'il ne l'entendit pas. — Vehementius

in Dacerium invectus est Voltarius, sed conf. Lessingii Hamburg. Dramaturg.

1696. *Editio Cantabrigiensis, cum versione Goulstoni notisque Sylburgii et D. Heinsii integris et aliorum selectis, quibus suas etiam tam impressas, quam mstas immiscuit Uptonus editor.* vid. supra de Goulston. et Catalog. Bibl. Bodlei. p. 17. et Winstanlei Praefat. — Uptoni ingenio parum debetur.

1707. *Jenae.* 8. *Jo. Georg. Muelleri de natura media poeseos inter philosophiam et historiam exercitatio e fontibus Graecis maxime loci cardinalis c. IX. Poeticorum Aristotelis.* Plura ex iis, quae auctor ille acute et subtiliter disputavit, ab Harlesio in Praefat. ad ed. suam excerpta, in meum usum converti. Ad c. IX. erudite etiam commentatus est quidam vir doctus in Nova Bibl. Art. bonarum Lipsiensi, vol. 42. part. II. 1791. p. 1. Ultimo partem maximam illius capitis vertit *Lessingius* in: Hamburg. Dramaturgie, P. II. p. 290.

1712. *Paris. Ath. Auger de la Tragédie Grecque.* Hoc in libro sextum nostri libri caput Francogallice versum et illustratum invenies.

1728. *Paris. Buffier,* in: *Suite de la grammaire Françoise, sur un plan nouveau, ou traité philosophique et pratique de Poesie.* p. 115—118. Dedit summam nostri libelli, adspersis paucis animadversionibus.

1731. *Edinburgensis editio.* 12. Textus Sylburg. cum versione Goulston.

1732. *Venet.* 8. Italica versio *Hannibalis Cari.* Recudi curavit *Biagio Schiavo.* Notat Buhlius, eandem haud dubie versionem Poetices denuo typis mandari jussisse ibid. eod. an. Notat idem, Harlesium ad Fabric. Bibl. Graec. Vol. III. omnino oblitum esse commemorare istam versionem. Videtur, inquit, (Praefat. ad ed. Soc. Bip. p. XXXII.) eodem anno primum prodiisse, quo ejusdem interpretis versio Italica librorum Aristotelis de Rhetorica edita sit.

1733. *Amstelod.* 8. Interpretatio Dacerii repetita.

1745. *Glasguensis editio.* 8. Text. Gr. cum not. Sylburg. et Lat. vers. Goulstoni, quam etiam in ed. Harlesii invenies.

1753. *Aristoteles Dichtkunst, ins Deutsche übersetzt, mit Anmerkungen und besonderen Abhandlungen versehen, von Curtius. Hannover.* 8. Dissertationes indicatae sunt hae: Von dem Wesen und dem wahren Be-

griffe der Dichtkunst — von den Personen und Handlungen eines Heldengedichtes — von der Absicht des Trauerspiels — von den Personen und Vorwürfen der Comoedie — von der Wahrscheinlichkeit — von dem Theater der Alten. Judicat Buhlius, Curtium ab Aristotelis mente saepe errasse. Sapit insuper, ait, tota dictio tractationisque modus Gottschedianismum adeo, ut hodie vix aliquis cultioris ingenii opus Curtii sustineat. Excerpsit vero Curtius, ut jam supra indicavimus, varr. Lectt. cod. Guelpherb. atque versioni isti subjecit.

1760. *Oxoniensis editio ex typograph. Clarendoniano.* Text. Graec. sine accentibus, cum varr. Lectt. notis et conjecturis quibusdam editoris, quarum nonnullas passim commemoravi. Mire laudat hanc editionem Harwood.

1771. *Paris.* 8. *Les quatre Poëtiques d'Aristote, d'Horace, de Vida, de Despreaux, avec les traductions et des Remarques; par Batteux.* Vol. II. Secutus est in versione libri nostri textum Sylburg. et Victor. Dacerium nonnunquam correxit, et mutavit textum ipsis e duob. Codd. Bibl. Reg. posthac diligentius collatis, quae mutationes in infimo textus margine breviter indicatae sunt. conf. Gotting. Philol. Bibl. Vol. I. P. VI. et Mémoires de l'Acad. des Inscr. Vol. XXXIX. XLI. Paris. 1777. 1782. ubi alia quaedam libelli nostri loca emendare et explicare tentavit Batteusius.

1772. *Halae.* 8. *Chr. God. Schuetzius* inseruit librum Aristotelis de Arte poetica ex recens. Sylburg. suae Chrestomathiae Graecae. P. I.

1775. *Londin. Versio Anglica*, cujus auctorem Twiningius ignorat. Refertissima erroribus et vitiis.

1778. *Madrit.* 8. *Annadese nuevamente el texto Griego, la Version Latina y Notas de Daniel Heinsio, y las del Abbad Batteux, traducidas del Francés, y se ha suplido y corregido la traduccion Castellana por Cas. Florez Canseco,* Cathedratico de Lengua Griega en los Reales Estudios de esta Corte. Con el retrado de Aristoteles.

1778. *Madrit.* Repetita versio *Alonsi Ordonnez*, cum textu Graeco.

1778. ibid. Recusum *Gonsalesii* opus, cum additamento: Tragedia practica y observaciones, que deben preceder a la tragedia Española intitulada las Troyertes.

1779. *Madrit. Valent. et Salamanc.* 8. *Nueva idéa*

de la Tragedia antiqua (h. e. nova idea tragoediae veteris s. commentarius in Artem poet. Arist.) por Don Jos. Ant. Gonzalez de Salas. II. Voll.

1780. *Oxonii* e typogr. Clarendon. 8. Noster liber editus ab *T. Winstanley*. Dedit text. Graec. et not. Goulston. varr. Lectt. ex ed. Ald. et vers. Vallae; etiam ex quatuor illis, quos supra nominavimus, codicibus Bibl. Medic. — Quantum ad textus constitutionem, ille mihi non, uti Buhlio, dignus videtur, qui, ob hunc libellum, κριτικώτατος vocetur.

1780. *Lipsiae* apud Crusium. 8. *Aristotelis de Poetica liber, Gr. et Lat. ex recens. et cum animadversionibus Christophori Harles; accedunt notae Sylburgii.* Etiam Sylburgii textum perpaucis mutatis dedit; adjecit paraphrasin Goulstonianam, a Graecis verbis, qualia excussit, saepissime vehementer abhorrentem, ita ut lectores valde impediantur; frustra quaeres in locis difficilioribus Harlesii judicium. Equidem ob illam compositionem Goulstoni versionem saepe ita citavi, quasi ipsius Harlesii esset.

1785. *Cantabrig.* 8. Editio *Guilielmi Cooke*, hominis, quem Buhlius dicit Anticyras (Anticyram) ablegandum. vid. Edit. Bip. Praef. LVI. Textum dedit Goulstonianum, versionem vitiis scatentem et notas plenas, Christe, Tui.

1786. *Lipsiae.* Editio *Reizii*, cui Buhlius magnam laudem tribuit, ego vero admodum succenseo. Nam Graecum textum, praeter quem nihil dedit, corrigendo corrupit; quod sexcenta exempla probabunt. Atticae elegantiae et perspicuitati accommodavit ea, quae melius latuissent in scriniis, quantum quidem ad concinnam vocularum constructionem, sed non, quantum ad cogitata.

1786. *Lipsiae.* 4. Loebel, commentatio in Aristotelis notionem tragoediae.

1788. *Londin.* 8. *Versio Anglica Jacobi Pye.* Promittit auctor commentarium in Arist. Art. poët. vide The monthly Review mens. Febr. et Nov. 1789. Deinde illam retractavit et commentario auxit. vide ad annum 1792.

1789. *Londin.* 4. *Aristotle's treatise on poetry, translated with notes on the translation and the original, and two dissertations on poetical and musical imitation, by Thomas Twining.* — Twiningius tandem

plures ineptos editores libelli nostri, pro bonis eo usque duci solitos, traduxit. Non particulis et voculis, sed difficilioribus sententiis et antiquis moribus, maxime rei tragicae et scenicae ratione habita, explicandis operam dedit. Dissertationes illas, Germanice versas, affixit versioni suae Buhlius, qui vero in Praefat. ad Vol. V. ed. Bipont. p. LXII. illum immoderatius laudare videtur recentissimarum edd. censori, supra nominato, in Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. Twiningii editionem admodum laudavit in Biblioth. der alten Litt. und Kunst ejusdem censor, nisi fallor, *Heeren*, qui eodem fere tempore dissertationem, ad Aristotelem etiam pertinentem, eidem illi Bibliothecae inseruerat hanc: *Bemerkungen über die Dramatische Kunst des Aeschylus*, et prius scripserat dissertationem: *de Chori Graecorum tragici natura et indole ratione argumenti habita.* vide etiam *L'esprit des Journeaux* m. Sept. 1790. Tom. IX. Paris p. 45 — 58.

1792. *Londin. Commentary illustrating the Poëtic of Aristotle by exemples taken chiefly from the moderu Poëts.* (ab Anglicis, Gallicis et Italicis) *To which is prefixed a new and corrected edition of the translation of the Poëtic, by Henry James Pye Esq.* In Praefat. candidum tulit vir ille tantae doctrinae de Twiningii, aemuli, meritis judicium; usus est Hamburgica Dramaturgia Lessingii, cujus quidem de Nostro merita enumerare longum est.

1794. *Oxonii*, e typogr. Clarendon. 8. *editio Th. Tyrwhitti*, quam, illo jam anno 1786. mortuo, excudi curavit *Th. Burgess.* At illa Buhlio (vid. ed. Bip. praef. LVII.) non satisfecit; mihi valde displicuit. Dedit Tyrwhittus textum Goulstonianum, ibi, ubi eum mutavit, perditum; versio Latina nihil habet, quo se commendet. Adjecit Burgessius Appendicem; quas lectiones haec contineat, supra jam innuimus. Tyrwhittus, qui in locis impeditioribus nunquam litem dirimit, conjecturas paucas quasdam aut timide aut temere periclitatus, quasdam meliores aliorum tanquam suas propinat. Imperfectam dicit illam editionem censor in: Allgem. Litt. Zeit. 1795. no. 80; item censor in Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222.

Splendidiori charta recusa est ista editio eodem anno, forma 4 maj. sed non, ut Buhlius putat, cura Bur-

gessii. Addita sunt quaedam, in Praef. indicata, levissimi momenti. Compluria vitia typographica ex ista in Bipont. recepit Buhlius; quod jam Hermannus reprehendit. Exemplum splendidioris hujus editionis Halae est in Bibl. Universitat.

1794. *Gottingae*, ed. *Buhlii in usum scholarum*. Text. Reizianus, perpaucis mutatis.

1798. *Berolini*, in bibliopol. Vossii. *Aristoteles über die Kunst der Poesie. Aus dem Griechischen übersetzt und erläutert. Nebst Th. Twinings Abhandlungen über die poetische und musikalische Nachahmung, aus dem Englischen, von Göttl. Buhle.* Ipse interpres in eodem libro et in animadversionibus ad ed. Bipont. quam idem edidit, pluribus locis fatetur, se alia tum temporis non recte interpretatum, alia plane non perscrutatum esse. Quae in notis explicandi causa attulit, tenuia sunt, meliora ea, quae in Praefat. de libri argumento disputavit. Capitum ordinem instituit, quem nemo sequetur; numerat modo sedecim capita.

1800. *Argentorati* ex typogr. Societatis Bipontinae prodiit Vol. V. editionis, cujus primum volumen ita inscriptum est: *Ἀριστοτέλης. Aristotelis Opp. omnia, Graece, ad optimorum exemplarium fidem recensuit, annotationem criticam, librorum argumenta et novam versionem Latinam adjecit J. Theoph. Buhle. Biponti, ex typogr. Societatis.* 1791. 8. maj. Librum de Arte poetica continet volumen V. — Risum non potui tenere, quoties aliquam conjecturam Buhlii inveneram; haud raro ob ejus inconstantiam agendi, ob multas parentheseon vaginas, quibus condit ensem criticum, et ob negligentiam, qua aliorum falsos numeros recipit, nam ipse nihil novi addidit, indignatus sum. Attamen dubito, an quis alius melius meritus sit de Nostro, quam Buhlius, quippe qui in animadversionibus non solum quam plurimas interpretum de singulis locis sententias atque editionum et codicum lectiones varias contulerit, sed etiam lectionum illarum diversitatem, qualem in codicibus alii se invenisse tradiderunt, correxerit, majoribus criticis copiis usus, e. g. ipso cod. Guelpherbytano. Indicaverat editionem illam, quam suadente Heynio susceperat, singulari commentatione: *Novam omnium operum Aristotelis editionem, impensis Societatis Bipontinae, propediem evulgandam indicit J. Gottlieb Buhle*, Gottingae,

typis Dieterici. 1790. 4. Breviter expositum est de I. vol. in: Biblioth. der alten Litteratur und Kunst, quae quidem Bibl. olim in eadem illa urbe apparebat. Vol. I. II. III. et IV. accuratius censentur in: Allgem. Litt. Zeit. 1795. no. 233. Prolixioris dictionis opprobrium etiam ad V. volumen transferri potest, quod quidem censitum invenies in: Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. (Censor est, ut jamjam indicavi, ni fallor, cl. Matthiae.) Quod Buhlius primo nostri libri capite nil nisi operis consilium vel propositum contentum esse vult, ita ut a verbis ἐποποιΐα δή secundum incipiat, inde in hac editione XXVII capita numerantur.

1802. *Lipsiae*, in bibliop. Fleischeri jun. *Aristotelis de Arte poetica liber, cum commentariis God. Hermanni.* — Hanc editionem quum toties volverim, non potuere me fugere ejus virtutes et vitia, quae quum tum in prolegomenis, tum in commentariis notaverim, id nunc ago, ut enunciem, editorem illum, de Graecis cummaxime litteris immortaliter meritum, mihi, quo minus conatum meum opprimeret, scripsisse, se, si nunc ad Aristotelem edendum adiret, compluria aliter editurum fore; admodum vero se probare sui libri censuram a cl. Matthiae editam in: Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. quo impensius equidem operam deinde dabam illis ephemeridibus perlustrandis. Alia censura est in: Neue allgem. Deutsche Biblioth. 59. B. Neuter censorum probat dicta Aristotelis ab Hermanno tantopere inter se transposita, ut jam supra indicavi. Citavi etiam quasdam sententias ex Hermanni de Tragica et Epica poesi commentatione, separatim addita, in libri fronte non indicata. Attamen ut indicaretur necesse erat, quum non pertineat ad commentarios in librum Aristotelis, cujus quidem nomen inde a pag. 197. usque ad 270. ter modo quaterve memoratur, commentatione superstructa praeceptis Kantianis, quam quidem disciplinam editor innuere videtur, dum in Praefat. p. VII. profitetur, non defuturos fore, in ista disputatione maxime id improbantes, quod quandam disciplinam severiter ubique observaverit. Causam, cur ita egerit, addit, Praefat. p. VIII. Philosophia, ait, est in eo, ut quis non proximas causas, sed remotissimas perspiciat; ut non; quale aliquid sit, sed quale debeat esse, intelligat; ut non mul-

tas cujusque rei partes, proprietates, virtutes enumerare, sed universam ejus naturam certis et ab omni parte definitis limitibus determinare discat. Kantius vero artium rationem neutiquam perspexerat; (conferatur Herderi Kalligone, Lips. 1800. 3 vol. Adrastea, aliaque illius scripta.) quare, quamvis illas amare simulabat, iis tamen, dum ad earum forum tanquam ad res humiliores descendebat, justum pretium tribuere non poterat; conferas, quaeso, ejus de musica judicium, in libro Im. Kant, geschildert in Briefen, Königsb. 1804. p. 107. cum Nostri de musica judiciis, vid. commentar. c. I. not. ad μιμήσεις, et c. VI. ad ἡδυσμένῳ λόγῳ. Inde factum est, ut Hermannus tum in aliis locis, quos in prolegomenis tetigi, de natura artium, tum p. 115. de summa tragoediae vi in animi affectuum purgatione sita, contradiceret. Conferas, quaeso, Kantianam Ridiculi definitionem cum ea, quam Noster leviter innuit c. V. Prope omnes, qui Kantii nomen secuti sunt, primum quidem, sic ut ille ipse, autumabant, se, quomodo quovis singulo versu, licet nonnisi duas voces duarum triumve syllabarum contineat, auditores poeta afficiat, arguere posse rationibus dialecticis, etenim artium scientiam, si qua perfecta est, ipso dialecticae nomine, verum obscurioris alicujus, notabant; deinde vero, sed liceat loco ceterorum Schillerum introducere, eo magis ab illo recedebat, quo magis ipse operum procreatione sola oblectaretur atque sentiret non decere virum sequi, quem Musae amplecterentur quidem favore, sed non foverent, utpote omni ἐνθουσιασμῷ destitutum. Mehercle, sicut coeli Regiomontani color differt ab Attico, ita Kantius ab Aristotele, cujus σκολιὸν in laudem hospitalitatis ob suavitatem et sublimitatem tam praeclarum, extat apud Athenaeum XV. etiam in viri docti La Nauze dissertatione de Graecorum cantilenis (vid. Histoire de l'Acad. des Inscr. T. IX. et Hagedornii Odas.) et in Herderi: Volkslieder, T. I. p. 269. De Nostri in Hermiam, Tyrannum Troadis, hymno, Athen. XIV. 696. quem Allatius vere aureum appellat, vid. Himer. Orat. V. 6. ibique Wernsdorf. p. 505. Omnino vero Aristoteles, cujus ingenium, ut Wolfii verbis ex Prolegom. ad Hom. p. CLXXIV. utar, ferax beatissima rerum maximarum copia nullam venustiorum Musarum dedignabatur, quan-

tum poematibus et procreandis et perscrutandis operam dederit, videbis ex catal. ejus deperditorum scriptorum in Fabric. Bibl. Gr. ed. 4. Harles. et supra in prolegomenis, ubi promiseram, me haec additurum esse, quae sane vix huc pertinere videantur. Praecepta Kantiana nonnisi tum ad artes quadrant, ubi, verbis venia sit, de earum materiali et formali parte agitur. Cum Hermanni capitibus de venustate et sublimitate conferas Kantii verba de iisdem argumentis. Disquisitiones instituit tum de versibus, qui sin cantit et qui non, vid. ejus commentar. p. 130—143. ipsum autem Aristotelem dum refutat, vid. meos comm. ad c. XII. tum de versuum partitione. Ordo capitum, quo ed. Hermanni instituta est, ab vulgari differt; a verbis Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιος etc. caput XXV. incepit, causis non expositis. vid. meos comm.

1803. *Lipsiae* apud Schumann. *Aristoteles Buch von der Dichtkunst. Zum Gebrauch für Gymnasien, von neuem aus dem Griechischen übersetzt und mit Anmerkungen erläutert von M. I. M. Valett*, Rector der Hauptschule des Landes Hadeln zu Otterndorf. Orsus est ab isto consilio, ut juveni veteres auctorès ad intelligendum quam facillimi redderentur ab doctore. Versionem Valettii saepe falsam esse, notavit jam censor in: Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. Editorem, qui textum Reizianum maxime sequutus sit, nullis aliis subsidiis praeter Harlesii editionem, versiones Curtii et Buhlii atque scripta Lessingii, Engelii, Hurdii, Herderi etc. usum esse, notavit censor in: Neue Allgem. Deutsche Bibliothek. De auctore vel tempore vel indole nostri libelli ne verbum quidem.

Alia etiam ejusdem editoris editio, ut in posterum proditura, indicata est in Weidmannio librorum catalogo Michael. 1821. haec: *Aristotelis de arte poetica liber in de re tragica commentationem revocatus ab I. I. M. Valett. 4. Goslariae.* (Hildesheimii, Gerstenberg in comm.) Cui editoris sententiae Nostri sententias nec non totius libelli rationem magis repugnare, quam favere, ne facile quivis, illo accuratius respecto, sentiat, timeo equidem.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

CAPUT I.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ. ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΕΝ ΑΙΣ ΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΜΙΜΗΣΙΝ.

Περὶ Ποιητικῆς, αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥν τινα δύναμιν ἕκαστον ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους, εἰ μέλλει καλῶς ἕξειν ἡ ποίησις, ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ἐστὶ μορίων, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστι μεθόδου, λέγωμεν ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

Ἐποποιΐα δὴ καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἔτι δὲ κωμῳδία καὶ διθυραμβοποιητική, καὶ τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη καὶ κιθαριστικῆς, πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν, ἢ γὰρ τῷ γένει ἑτέροις μιμεῖσθαι, ἢ τῷ ἕτερα, ἢ τῷ ἑτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς· οὕτω κἂν ταῖς εἰρημέναις τέχναις ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ· τούτοις δὲ ἢ χωρίς, ἢ μεμιγμένοις. οἷον, ἁρμονίᾳ μὲν καὶ ῥυθμῷ χρώμεναι μόνον ἥ τε αὐλητικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ κἂν εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνουσιν οὖσαι τοιαῦται τὴν δύναμιν, οἷον, ἡ τῶν συρίγγων. αὐτῷ δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμοῦνται χωρὶς ἁρμονίας οἱ τῶν ὀρχηστῶν, καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη

Cap. II. ed. Bipont. et Tyrwh.

Cap. III. ed. Tyrwh.

A 2

καὶ πράξεις. ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον, τοῖς λόγοις, ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις· καὶ τούτοις εἴτε μιγνῦσα μετ' ἀλλήλων, εἴθ' ἑνί τινι χρωμένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα μέχρι τοῦ νῦν. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν τοὺς Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους, καὶ τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους. οὐδὲ, εἴ τις διὰ τριμέτρων ἢ ἐλεγείων ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τοιούτων ποιοῖτο τὴν μίμησιν, (πλὴν οἱ ἄνθρωποί γε, συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐλεγειοποιούς, τοὺς δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς κατὰ τὴν μίμησιν ποιητάς, ἀλλὰ καὶ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προσαγορεύοντες. καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθασιν. οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ὁμήρῳ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ πλὴν τὸ μέτρον. διὸ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλεῖν, τὸν δὲ φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητήν.) ὁμοίως δὲ κἂν εἴ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων ποιοῖτο τὴν μίμησιν, καθάπερ Χαιρήμων ἐποίησε Κένταυρον, μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων, καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. Περὶ μὲν οὖν τούτων διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον. εἰσὶ δέ τινες, αἳ πᾶσι χρῶνται τοῖς εἰρημένοις· λέγω δέ, οἷον, ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ μέτρῳ· ὥσπερ ἥ τε τραγῳδία καὶ ἡ κωμῳδία. διαφέρουσι δέ, ὅτι αἱ μὲν ἅμα πᾶσιν, αἱ δὲ κατὰ μέρος. Ταύτας μὲν οὖν λέγω τὰς διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν αἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν.

CAPUT II.

ΠΟΙΟΥΣ ΑΝΑΓΚΗ ΜΙΜΕΙΣΘΑΙ.

Cap. III. ed. Bipont. Cap. IV. ed. Tyrwh. Ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τούτους ἢ σπουδαίους, ἢ φαύλους εἶναι, (τὰ γὰρ ἤθη σχεδὸν ἀεὶ τούτοις ἀκολουθεῖ μόνοις, κακίᾳ γὰρ καὶ ἀρετῇ τὰ ἤθη διαφέρουσι πάντες.) ἤτοι βελτίονας, ἢ καθ' ἡμᾶς, ἢ χείρονας, ὥσπερ οἱ γραφεῖς, Πολύγνωτος μὲν κρείττους, Παύσων δὲ χείρους,

Διονύσιος δὲ ὁμοίους εἴκαζε· δῆλον δέ, ὅτι καὶ τῶν λεχθεισῶν ἑκάστη μιμήσεων ἕξει ταύτας τὰς διαφοράς· καὶ ἔσται ἑτέρα τῷ ἕτερα μιμήσασθαι τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει καὶ αὐλήσει καὶ κιθαρίσει ἔστι γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας, καὶ περὶ τοὺς λόγους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν· οἷον, Ὅμηρος μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγήμων δέ, ὁ τὰς παρῳδίας ποιήσας πρῶτος, καὶ Νικοχάρης, ὁ τὴν Δηλιάδα, χείρους. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς νόμους, ὥςπερ Πέρσας καὶ Κύκλωπας Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος, μιμήσαιτο ἄν τις. Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ διαφορᾷ καὶ ἡ τραγῳδία πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέστηκεν, ἡ μὲν γὰρ χείρους, ἡ δὲ βελτίους μιμεῖσθαι βούλεται τῶν νῦν.

CAPUT III.

ΠΩΣ ΕΣΤΙ ΜΙΜΕΙΣΘΑΙ.

Ἔτι δὲ τούτων τρίτη διαφορά, τὸ ὡς ἕκαστα τούτων μιμήσαιτο ἄν τις, καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ αὐτὰ μιμεῖσθαι ἔστιν ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα, (καὶ ἕτερόν τι γιγνόμενον, ὥςπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα) ἢ πάντας ὡς πράττοντας καὶ ἐνεργοῦντας τοὺς μιμουμένους. ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν, ὡς εἴπομεν κατ' ἀρχάς, ἐν οἷς τε καὶ ἃ καὶ ὥς. ὥςτε τῇ μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ὁμήρῳ Σοφοκλῆς, μιμοῦνται γὰρ ἄμφω σπουδαίους, τῇ δὲ Ἀριστοφάνει, πράττοντας γὰρ μιμοῦνται καὶ δρῶντας ἄμφω, ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαί τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας. Διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ Δωριεῖς· τῆς μὲν κωμῳδίας οἱ Μεγαρεῖς, οἵ τε ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης, καὶ οἱ ἐκ Σικελίας, ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητής, πολλῷ πρότερος ὢν Χιωνίδου καὶ

Cap. IV. ed. Bipont. Cap. V. ed. Tyrwh.

Μάγνητος· καὶ τῆς τραγῳδίας ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ποιούμενοι τὰ ὀνόματα σημεῖον. οὗτοι μὲν γὰρ, κώμας, τὰς περιοικίδας καλεῖν φασίν· Ἀθηναῖοι δὲ, δήμους· ὡς κωμῳδοὺς οὐκ ἀπὸ τοῦ κωμάζειν λεχθέντας, ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ ἀτιμαζομένους ἐκ τοῦ ἄστεως· καὶ τὸ ποιεῖν αὐτοὶ μὲν, δρᾷν, Ἀθηναίους δὲ, πράττειν, προσαγορεύειν. Περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν, καὶ πόσαι καὶ τίνες, τῆς μιμήσεως, εἰρήσθω ταῦτα.

CAPUT IV.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗΝ ΓΕΝΝΗΣΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΔΙΕΣΠΑΣΤΑΙ ΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ.

Cap. V. ed. Bipont. Cap. VI. ed. Tyrwh.

Ἐοίκασι δὲ γεννῆσαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν αἰτίαι δύο τινὲς καὶ αὗται φυσικαί, τό τε γὰρ μιμεῖσθαι σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστί, (καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας.) καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας. σημεῖον δὲ τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἔργων, ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς μάλιστα ἠκριβωμένας χαίρομεν θεωροῦντες· οἷον, θηρίων τε μορφὰς, τῶν ἀτιμοτάτων, καὶ νεκρῶν. αἴτιον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ μανθάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοσόφοις ἥδιστον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁμοίως ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ· διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν καὶ συλλογίζεσθαι, τί ἕκαστον· οἷον, ὅτι οὗτος ἐκεῖνος. ἐπεὶ ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακώς, οὐχὶ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονήν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπεργασίαν ἢ τὴν χροίαν ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. Κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι καὶ τῆς ἁρμο-

νίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, (τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν.) ἐξ ἀρχῆς πεφυκότες καὶ αὐτὰ μάλιστα κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. Διεσπάσθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις, οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις καὶ τὰς τῶν τοιούτων τύχας, οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων, πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥςπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. Τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα, εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς. ἀπὸ δὲ Ὁμήρου ἀρξαμένοις ἔστιν· οἷον, ἐκείνου ὁ Μαργείτης, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐν οἷς καὶ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον, διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰάμβιζον ἀλλήλους. καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν οἱ μὲν ἡρωϊκῶν, οἱ δὲ ἰάμβων ποιηταί. ὥςπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιστα ποιητὴς Ὅμηρος ἦν, (μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ, ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικῶς ἐποίησεν.) οὕτω καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν, οὐ ψόγον, ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας, ὁ γὰρ Μαργείτης ἀνάλογον ἔχει, ὥςπερ Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς τὰς κωμῳδίας. Παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας, οἱ ἐφ' ἑκατέραν τὴν ποίησιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγῳδοδιδάσκαλοι διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. Τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν παρέχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν· εἰ δὲ ἱκανῶς, ἢ οὐ αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται εἶναι καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. Γενομένης οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς καὶ ταύτης καὶ τῆς κωμῳδίας, ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικά, ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη, προαγόντων, ὅσον ἐγένετο φανερὸν αὐτῆς. καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν ἑαυ–

Cap. VII. ed. Tyrwh.

Cap. VIII. ed. Tyrwh.

Cap. IX. ed. Tyrwh.

Cap. X. ed. Tyrwh.

τῆς φύσιν· καὶ τὸ τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασε, τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν ὀψὲ ἀπεσεμνώθη· τό τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο, τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν, λέξεως δὲ γενομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε, μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. σημεῖον δὲ τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας. ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται, τοσαῦτα ἔστω ἡμῖν εἰρημένα, πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθ᾽ ἕκαστον.

CAPUT V.

ΠΕΡΙ ΚΩΜΩΙΔΙΑΣ· ΚΑΙ ΕΠΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Cap. VI. ed. Bipont. Cap. XI. ed. Tyrwh.

Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστὶν, ὥσπερ εἴπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μέν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ, οὗ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον, τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστιν ἁμάρτημά τι καὶ αἶσχος ἀνώδυνον καὶ οὐ φθαρτικόν· οἷον εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. Αἱ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις καὶ δι᾽ ὧν ἐγένοντο, οὐ λελήθασιν, ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαθε, καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ᾽ ἐθελονταὶ ἦσαν. ἤδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης, οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται· τίς

δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν ἢ προλόγους ἢ πλήθη ὑποκριτῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται, τὸ δὲ μύθους ποιεῖν, Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις ἦρξαν. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε. τῶν δὲ Ἀθήνησι Κράτης πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους. Ἡ μὲν οὖν ἐποποιΐα τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου μέτρου μετὰ λόγου μίμησις εἶναι σπουδαίων ἠκολούθησε, τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι ταύτης διαφέρει, ἔτι δὲ τῷ μήκει, ἡ μὲν γὰρ ὅτι μάλιστα πειρᾶται ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου εἶναι ἢ μικρὸν ἐξαλλάττειν, ἡ δὲ ἐποποιΐα ἀόριστος τῷ χρόνῳ, καὶ τούτῳ διαφέρει. καίτοι τὸ πρῶτον ὁμοίως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦτο ἐποίουν καὶ ἐν τοῖς ἔπεσι. Μέρη δέ ἐστι τὰ μὲν ταὐτά, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγῳδίας, διόπερ ὅστις περὶ τραγῳδίας οἶδε σπουδαίας καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν, ἃ μὲν γὰρ ἐποποιΐα ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ, ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ. Cap. XII. ed. Tyrwh.

CAPUT VI.

ΠΕΡΙ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΕΡΩΝ.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς καὶ περὶ κωμῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν, περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον τῆς οὐσίας. Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἐπαγγελίας, ἀλλὰ δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. Λέγω δέ, ἡδυσμένον μὲν λόγον, τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέτρον, τὸ δέ, χωρὶς τοῖς εἴδεσι, τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον πε- Cap. VII. ed. Bipon. Cap. XIII. ed. Tyrwh.

ραίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. Ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιοῦνται τὴν μίμησιν, πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τῆς τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος· εἶτα μελοποιΐα καὶ λέξις, ἐν τούτοις γὰρ ποιοῦνται τὴν μίμησιν. λέγω δὲ, λέξιν μὲν, αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν, μελοποιΐαν δὲ, ὃ
Cap. XIV. ed. Tyrwh. τὴν δύναμιν φανερὰν ἔχει πᾶσαν. Ἐπεὶ δὲ πράξεως ἐστὶν ἡ μίμησις, πράττεται δὲ ὑπὸ τινῶν πραττόντων, οὓς ἀνάγκη ποιούς τινας εἶναι κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν, διὰ γὰρ τούτων καὶ τὰς πράξεις εἶναί φαμεν ποιάς τινας· πέφυκεν αἴτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοια καὶ ἦθος, καὶ κατὰ ταῦτα καὶ τυγχάνουσι καὶ ἀποτυγχάνουσι πάντες. Ἔστι δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος μίμησις, λέγω γὰρ μῦθον τοῦτο, τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἤθη, καθ' ἃ ποιούς τινας εἶναί φαμεν τοὺς πράττοντας, διάνοια δέ, ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύουσί τι ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. Ἀνάγκη οὖν πάσης τραγῳδίας μέρη εἶναι ἕξ, καθ' ἃ ποιά τίς ἐστιν ἡ τραγῳδία, ταῦτα δ' ἐστί, μῦθος, καὶ ἤθη, καὶ λέξις, καὶ διάνοια, καὶ ὄψις, καὶ μελοποιΐα. οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται, δύο μέρη ἐστίν· ὡς δὲ μιμοῦνται, ἕν· ἃ δὲ μι-
Cap. XV. ed. Tyrwh. μοῦνται, τρία· καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν. Τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται τοῖς εἴδεσι, καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος, καὶ μῦθον, καὶ λέξιν, καὶ μέλος, καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. Μέγιστον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τῶν πραγμάτων σύστασις, ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ πράξεως; καὶ βίου, καὶ εὐδαιμονίας. καὶ γὰρ ἡ κακοδαιμονία ἐν πράξει ἐστί, καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τις ἐστιν, οὐ ποιότης. Εἰσὶ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἤθη ποιοί τινες, κατὰ δὲ τὰς πράξεις εὐδαίμονες ἢ τοὐναντίον. οὔκουν, ὅπως τὰ ἤθη μιμήσονται, πράττουσιν, ἀλλὰ τὰ ἤθη συμπεριλαμβάνουσι διὰ τὰς πράξεις· ὥστε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας, τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἁπάντων ἐστίν. Ἔτι ἄνευ μὲν

πράξεως οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία, ἄνευ δὲ ἠθῶν γένοιτ' ἄν, αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσί, καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι· οἷον καὶ τῶν γραφέων Ζεῦξις πρὸς Πολύγνωτον πέπονθεν, ὁ μὲν γὰρ Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος, ἡ δὲ Ζεύξιδος γραφὴ οὐδὲν ἔχει ἦθος. ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, ποιήσει, ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία, ἔχουσα δὲ μῦθον καὶ σύστασιν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα, οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστίν, αἵ τε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. Ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦντες ποιεῖν πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας, δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. Παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς· εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. ἔστι δὲ μίμησις πράξεως καὶ διὰ ταύτην μάλιστα τῶν πραττόντων. Τρίτον δὲ ἡ διάνοια. τοῦτο δέ ἐστι τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἁρμόττοντα, ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολιτικῶς ἐποίουν λέγοντας, οἱ δὲ νῦν ῥητορικῶς. Ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν, ὁποῖά τις ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει, διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος, ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἐστὶν, ὅ τις προαιρεῖται ἢ φεύγει. διάνοια δέ, ἐν οἷς ἀποδεικνύουσί τι ὡς ἔστιν, ἢ ὡς οὐκ ἔστιν, ἢ καθόλου τι ἀποφαίνονται. Τέταρτον δέ, τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις. λέγω δέ, ὥσπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. Τῶν δὲ λοιπῶν τὸ πέμπτον, ἡ μελοποιΐα, μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων. ἡ δὲ ὄψις, ψυχαγωγικὸν

μέν, ἀτεχνότατον δὲ καὶ ἥκιστα οἰκεῖον τῆς ποιητικῆς, ἡ γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις καὶ ἄνευ ἀγῶνος καὶ ὑποκριτῶν ἐστίν· ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τὴν ἀπεργασίαν τῶν ὄψεων ἡ τοῦ σκευοποιοῦ τέχνη τῆς τῶν ποιητῶν ἐστι.

CAPUT VII.

ΠΟΙΑΝ ΤΙΝΑ ΔΕΙ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΙΝ ΕΙΝΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

Cap. VIII. ed. Bipont. XVI. edit. Tyrwh. VIII. edit. Heins.

Διωρισμένων δὲ τούτων λέγωμεν μετὰ ταῦτα, ποίαν τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς τραγῳδίας ἐστί. κεῖται δ' ἡμῖν, τὴν τραγῳδίαν τελείας καὶ ὅλης πράξεως εἶναι μίμησιν ἐχούσης τι μέγεθος, ἔστι γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος, ὅλον δέ ἐστι τὸ ἔχον ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τελευτήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν, ὃ αὐτὸ μὲν μὴ ἐξ ἀνάγκης μετ' ἄλλο ἐστί, μετ' ἐκεῖνο δ' ἕτερον πέφυκεν εἶναι ἢ γίγνεσθαι. τελευτὴ δὲ τοὐναντίον, ὃ αὐτὸ μετ' ἄλλο πέφυκεν εἶναι ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπιτοπολύ, μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν. μέσον δέ, ὃ καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο, καὶ μετ' ἐκεῖνο ἕτερον. Δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους, μήθ' ὁπόθεν ἔτυχεν ἄρχεσθαι, μήθ' ὅπου ἔτυχε τελευτᾶν, ἀλλὰ κεχρῆσθαι ταῖς εἰρημέναις ἰδέαις. ἔτι δ' ἐπεὶ τὸ καλὸν καὶ ζῶον καὶ ἅπαν πρᾶγμα συνέστηκεν ἐκ τινῶν, οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ τυχόν, τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί. διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῶον, συγχεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γιγνομένη, οὔτε παμμέγεθες, οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίγνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας· οἷον, εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον. ὥστε δεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ζώων

ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μῆκος, τοῦτο δ' εὐμνημόνευτον εἶναι. Τοῦ μήκους ὅρος πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν· εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥςπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν. ὁ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὅρος ἀεὶ μὲν ὁ μείζων, μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι, καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος, ὡς δὲ ἁπλῶς διορίσαντας εἰπεῖν, ἐν ὅσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἐφεξῆς γιγνομένων συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἱκανὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ μεγέθους.

CAPUT VIII.

ΠΕΡΙ ΜΥΘΟΥ.

Μῦθος δ' ἔστιν εἷς, οὐχ, ὥςπερ τινες οἴονται, ἐὰν περὶ ἕνα ᾖ, πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῷ γ' ἑνὶ συμβαίνει, ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν. οὕτω δὲ καὶ αἱ πράξεις ἑνὸς πολλαί εἰσιν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίγνεται πρᾶξις. διὸ πάντες ἐοίκασιν ἁμαρτάνειν, ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακληΐδα, καὶ Θησηΐδα, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν. οἴονται γάρ, ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς, ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προςήκειν. Ὁ δὲ Ὅμηρος, ὥςπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτ' ἔοικε καλῶς ἰδεῖν, ἤτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν· Ὀδύσσειαν γὰρ ποιῶν, οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα, ὅσα αὐτῷ συνέβη· οἷον πληγῆναι μὲν ἐν τῷ Παρνασσῷ, μανῆναι δὲ προςποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερμῷ· ὧν οὐδὲν θατέρου γενομένου ἀναγκαῖον ἦν ἢ εἰκὸς θάτερον γενέσθαι· ἀλλὰ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἵαν λέγομεν τὴν Ὀδύσσειαν, συνέστησεν.. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ἰλιάδα. Χρὴ οὖν, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἡ μία μίμησις ἑνός

Cap. IX. ed. Bipont. XVII. edit. Tyrwh. IX. edit. Heins.

ἐστι, μιᾶς τε εἶναι καὶ ταύτης ὅλης, καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως, ὥςτε μετατιθεμένου τινὸς μέρους ἢ ἀφαιρουμένου διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον, ὃ γὰρ προςὸν ἢ μὴ προςὸν μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, οὐδὲ μόριον τοῦ ὅλου ἐστί.

CAPUT IX.

ΤΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ ΤΙ ΔΙΑΦΕΡΕΙ Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ.

Cap. X. ed. Bipont. et Heins. XVIII. ed. Tyrwh.

Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐχ οὕτω τὰ γιγνόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστίν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον. ὁ γὰρ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν· εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς μέτρα τεθῆναι καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρου ἢ ἄνευ μέτρων, ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο. διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν, ἡ μὲν γὰρ ποίησις μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. ἔστι δὲ καθόλου μέν, τῷ ποίῳ τὰ ποῖ' ἄττα συμβαίνει λέγειν ἢ πράττειν κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον· οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη. τὰ δὲ καθ' ἕκαστων, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν ἢ τί ἔπαθεν. Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονε, συστήσαντες γὰρ τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων, οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ἐπιτιθέασι καὶ οὐχ, ὥςπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν. Ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. αἴτιον δέ, ὅτι πιθανόν ἐστι τὸ δυνατόν· τὰ μὲν οὖν μὴ γενόμενα οὔπω πιστεύομεν εἶναι δυνατά, τὰ δὲ γενόμενα φανερὸν ὅτι δυνατά, οὐ γὰρ ἐγένετο, εἰ ἦν

ἀδύνατα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ἐν ἐνίαις μὲν ἓν ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα· ἐν ἐνίαις δὲ οὐδέν· οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος Ἄνθει, ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ τά τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει. Ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον, τῶν παραδεδομένων μύθων, περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσίν, ἀντέχεσθαι, καὶ γὰρ γελοῖον τοῦτο ζητεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰ γνώριμα ὀλίγοις γνώριμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως εὐφραίνει πάντας. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων εἶναι δεῖ ποιητὴν ἢ τῶν μέτρων, ὅσῳ ποιητὴς κατὰ τὴν μίμησίν ἐστι. μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις, κἂν ἄρα συμβῇ γενόμενα ποιεῖν, οὐδὲν ἧττον ποιητής ἐστι, τῶν γὰρ γενομένων ἔνια οὐδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι, οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι· καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητής ἐστι. Τῶν δὲ ἁπλῶν μύθων καὶ πράξεων αἱ ἐπεισοδιώδεις εἰσὶ χείρισται. λέγω δ' ἐπεισοδιώδη μῦθον, ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια μετ' ἄλληλα οὔτ' εἰκὸς οὔτ' ἀνάγκη εἶναι. τοιαῦται δὲ ποιοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν δι' αὐτούς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς ὑποκριτάς, ἀγωνίσματα γὰρ ποιοῦντες καὶ παρὰ δύναμιν παρατείνοντες πολλάκις διαστρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις, ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεινῶν, ταῦτα δὲ γίγνεται μάλιστα τοιαῦτα (καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν) δι' ἄλληλα, τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον ἢ εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης. ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγονέναι· οἷον, ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινε τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυϊ, θεωροῦντι ἐμπεσών, ἔοικε γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκῇ γενέσθαι. Ὥστε ἀνάγκη τοὺς τοιούτους εἶναι καλλίους μύθους.

Cap. XIX. ed. Tyrwh.

CAPUT X.

ΜΥΘΩΝ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Cap. XI. ed. Bip. et Heins. XX. ed. Tyrwh.

Εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ μὲν ἁπλοῖ, οἱ δὲ πεπλεγμένοι, καὶ γὰρ αἱ πράξεις, ὧν μιμήσεις οἱ μῦθοί εἰσιν, ὑπάρχουσιν εὐθὺς οὖσαι τοιαῦται. Λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν πρᾶξιν, ἧς γενομένης, ὥσπερ ὥρισται, συνεχοῦς καὶ μιᾶς, ἄνευ περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ ἡ μετάβασις γίγνεται· πεπλεγμένην δέ, ἐξ ἧς μετὰ ἀναγνωρίσεως ἢ περιπετείας ἢ ἀμφοῖν ἡ μετάβασίς ἐστι. Ταῦτα δὲ δεῖ γενέσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ μύθου, ὥστε ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἰκὸς γίγνεσθαι ταῦτα. διαφέρει γὰρ πολύ, γίγνεσθαι τάδε διὰ τάδε, ἢ μετὰ τάδε.

CAPUT XI.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ.

Cap. XII. ed. Bip. et Heins. XXI. ed. Tyrwh.

Ἔστι δὲ περιπέτεια μὲν ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραττομένων μεταβολή, καθάπερ εἴρηται, καὶ τοῦτο δέ, ὥσπερ λέγομεν, κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐν Οἰδίποδι, ἐλθὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν Οἰδίπουν καὶ ἀπαλλάξων τοῦ πρὸς τὴν μητέρα φόβου, δηλώσας, ὅστις ἦν, τοὐναντίον ἐποίησε· καὶ ἐν τῷ Λυγκεῖ, ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανούμενος, ὁ δὲ Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀποκτενῶν, τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν πεπραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. Cap. XXII. ed. Tyrwh. *Ἀναγνώρισις δέ ἐστιν, ὥσπερ καὶ τοὔνομα σημαίνει, ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν μεταβολή, ἢ εἰς φιλίαν ἢ εἰς ἔχθραν, τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων. καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίγνωνται, ὡς ἔχει ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις, καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν*

ὅτε, ὥσπερ εἴρηται, συμβαίνει, καὶ εἰ πέπραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν, ἔστιν ἀναγνωρίσαι. ἀλλ' ἡ μάλιστα τοῦ μύθου καὶ ἡ μάλιστα τῆς πράξεως ἡ εἰρημένη ἐστίν, ἡ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις καὶ περιπέτεια ἢ ἔλεον ἕξει ἢ φόβον, οἵων πράξεων ἡ τραγῳδία μίμησις ὑπόκειται. ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβήσεται. Ἐπεὶ δὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστὶν ἀναγνώρισις, ἣ μὲν ἐστι θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ᾖ δῆλος ὁ ἕτερος τίς ἐστιν· ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι. οἷον, ἡ μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῆς πέμψεως τῆς ἐπιστολῆς· ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλης ἔδει ἀναγνωρίσεως. Δύο μὲν οὖν τοῦ μύθου περὶ ταῦτ' ἐστί, περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις. Τρίτον δὲ πάθος. Τούτων δὲ περιπέτεια μὲν καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται. πάθος δέ ἐστι πρᾶξις φθαρτικὴ ἢ ὀδυνηρά· οἷον, οἵ τε ἐν τῷ φανερῷ θάνατοι, καὶ αἱ περιωδυνίαι, καὶ τρώσεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. C. XXIII. ed. Tyrwh. XIV. edit. Heins.

CAPUT XII.

ΜΕΡΗ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΟΣΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ Α ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ ΚΕΧΩΡΙΣΜΕΝΑ.

Μέρη δὲ τραγῳδίας, οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴπομεν, κατὰ δὲ τὸ ποσόν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, τάδε ἐστί· πρόλογος, ἐπεισόδιον, ἔξοδος, χορικόν, καὶ τούτου τὸ μὲν πάροδος, τὸ δὲ στάσιμον. Κοινὰ μὲν οὖν ἁπάντων ταῦτα. ἴδια δὲ τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ κομμοί. Ἔστι δὲ πρόλογος μὲν μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ πρὸ χοροῦ παρόδου, ἐπεισόδιον δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ μεταξὺ ὅλων χορικῶν μελῶν, ἔξοδος δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας, μεθ' ὃ οὐκ ἔστι χοροῦ μέλος, χορικοῦ δὲ πάροδος μὲν ἡ πρώτη λέξις ὅλου χοροῦ, στάσιμον δὲ μέλος χοροῦ τὸ Cap. XIII. ed. Bipont. XXIV. edit. Tyrwh. VII. ed. Heins.

ἄνευ ἀναπαίστου καὶ τροχαίου, κομμὸς δὲ θρῆνος κοινὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνῆς. Μέρη μὲν οὖν τραγῳδίας, οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴρηται, κατὰ δὲ τὸ ποσόν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, ταῦτ' ἐστίν.

CAPUT XIII.

ΩΝ ΔΕΙ ΣΤΟΧΑΖΕΣΘΑΙ ΚΑΙ Α ΔΕΙ ΕΥΛΑΒΕΙΣΘΑΙ ΣΥΝΙΣΤΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΘΕΝ ΕΣΤΑΙ ΤΟ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ ΕΡΓΟΝ.

Cap. XIV. ed. Bipont. XXV. edit. Tyrwh. XVI. edit. Heins. Cap. XIV. ed. Heins.

Ὧν δὲ δεῖ στοχάζεσθαι, καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους, καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς εἰρημένοις. Ἐπειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας μὴ ἁπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεινῶν εἶναι μιμητικήν, τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμήσεως ἐστί· πρῶτον μὲν δῆλον, ὅτι οὔτε τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας δεῖ μεταβάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, οὐ γὰρ φοβερόν, οὐδὲ ἐλεινὸν τοῦτο, ἀλλὰ μιαρόν ἐστιν· οὔτε τοὺς μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν, ἀτραγῳδότατον γὰρ τοῦτό ἐστι πάντων, οὐδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ, οὔτε γὰρ φιλάνθρωπον, οὔτε ἐλεινόν, οὔτε φοβερόν ἐστιν· οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν, τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ' οὔτε ἔλεον, οὔτε φόβον· ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστι δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον· ὥστε οὔτε ἐλεινόν, οὔτε φοβερὸν φαίνεται τὸ συμβαῖνον. Ὁ μεταξὺ ἄρα τούτων λοιπός· ἔστι δὲ τοιοῦτος, ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνῃ, μήτε διὰ κακίαν καὶ μοχθηρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν τινὰ τῶν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὄντων καὶ εὐ-

τυχίᾳ· οἷον Οἰδίπους, καὶ Θυέστης, καὶ οἱ ἐκ τοιούτων γενῶν ἐπιφανεῖς ἄνδρες. Ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν, ὥσπερ τινές φασι, καὶ μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, μὴ διὰ μοχθηρίαν, ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν μεγάλην, ἢ οἵου εἴρηται, ἢ βελτίονος μᾶλλον ἢ χείρονος. σημεῖον δὲ καὶ τὸ γιγνόμενον· πρὸ τοῦ μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν· νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται· οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα, καὶ Οἰδίπουν, καὶ Ὀρέστην, καὶ Μελέαγρον, καὶ Θυέστην, καὶ Τήλεφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ ἢ ποιῆσαι. Ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην καλλίστη τραγῳδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεώς ἐστι. Διὸ καὶ Εὐριπίδῃ ἐγκαλοῦντες τὸ αὐτὸ ἁμαρτάνουσιν, ὅτι τοῦτο δρᾷ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ πολλαὶ αὐτοῦ εἰς δυστυχίαν τελευτῶσιν· τοῦτο γάρ ἐστιν, ὥσπερ εἴρηται, ὀρθόν. σημεῖον δὲ μέγιστον· ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων τραγικώταται αἱ τοιαῦται φαίνονται, ἂν κατορθωθῶσι· καὶ ὁ Εὐριπίδης, εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τραγικώτατός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. Δευτέρα δέ, ἡ πρώτη λεγομένη ὑπὸ τινῶν, ἐστὶν ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα, καθάπερ ἡ Ὀδύσσεια, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι. δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ τῶν θεάτρων ἀσθένειαν, ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ' εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς. ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονή, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία, ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Αἴγισθος, φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ' οὐδενός.

Cap. XXVI. ed. Tyrwh.

CAPUT XIV.

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟΝ ΚΑΙ ΕΛΕΙΝΟΝ ΠΩΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΤΑΙ.

Cap. XV. ed. Bipont. et Heins. XXVII. ed. Tyrwh.

Ἔστι μὲν οὖν τὸ φοβερὸν καὶ ἐλεινὸν ἐκ τῆς ὄψεως γίγνεσθαι, ἔστι δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶν πραγμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητοῦ ἀμείνονος. δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾷν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον, ὥςτε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γιγνόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὄψεως τοῦτο παρασκευάζειν ἀτεχνότερον καὶ χορηγίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ φοβερὸν διὰ τῆς ὄψεως, ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρασκευάζοντες, οὐδὲν τραγῳδίας κοινωνοῦσιν. οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ ἐλέου καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρασκευάζειν τὸν ποιητήν, φανερὸν ὡς τοῦτο ἐν τοῖς πράγμασιν ἐμποιητέον. Ποῖα οὖν δεινὰ ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν συμπιπτόντων, λάβωμεν. Ἀνάγκη δὲ ἢ φίλων εἶναι πρὸς ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις, ἢ ἐχθρῶν, ἢ μηδετέρων. ἂν μὲν οὖν ἐχθρὸς ἐχθρὸν ἀποκτείνῃ, οὐδὲν ἐλεινὸν οὔτε ποιῶν οὔτε μέλλων δείκνυσι, πλὴν κατ' αὐτὸ τὸ πάθος. οὐδ' ἂν μηδετέρως ἔχοντες. ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη, οἷον, εἰ ἀδελφὸς ἀδελφὸν, ἢ υἱὸς πατέρα, ἢ μήτηρ υἱόν, ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνῃ ἢ μέλλῃ, ἢ τοιοῦτόν τι ἄλλο δρᾷ· ταῦτα ζητητέον. τοὺς μὲν οὖν παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστι. λέγω δὲ οἷον τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανοῦσαν ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου, καὶ τὴν Ἐριφύλην ὑπὸ τοῦ Ἀλκμαίονος. Αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς· τὸ δὲ καλῶς τί λέγομεν, εἴπωμεν σαφέστερον. ἔστι μὲν

γὰρ οὕτω γίγνεσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥςπερ οἱ παλαιοὶ ἐποίουν εἰδότας καὶ γιγνώσκοντας, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τοὺς παῖδας τὴν Μήδειαν· ἔστι δὲ πρᾶξαι μέν, ἀγνοοῦντας δὲ πρᾶξαι τὸ δεινόν, εἶθ' ὕστερον ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥςπερ ὁ Σοφοκλέους Οἰδίπους. τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ δράματος. ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγῳδίᾳ, οἷον ὁ Ἀλκμαίονος Ἀστυδάμας, ἢ ὁ Τηλέγονος ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. Ἔτι δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα, τὸν μέλλοντα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων δι' ἄγνοιαν ἀναγνωρίσαι πρὶν ποιῆσαι. καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλως· ἢ γὰρ πρᾶξαι ἀνάγκη, ἢ μή· καὶ εἰδότας ἢ μὴ εἰδότας. Τούτων δὲ τὸ μὲν γιγνώσκοντα μελλῆσαι καὶ μὴ πρᾶξαι, χείριστον· τό τε γὰρ μιαρὸν ἔχει καὶ οὐ τραγικόν· ἀπαθὲς γάρ· διόπερ οὐδεὶς ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις, οἷον ἐν Ἀντιγόνῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἵμων. (τὸ δὲ πρᾶξαι δεύτερον· βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοοῦντα μὲν πρᾶξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι· τό τε γὰρ μιαρὸν οὐ πρόςεστι, καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον.) λέγω δὲ οἷον ἐν τῷ Κρεςφόντῃ ἡ Μερόπη μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν, ἀποκτείνει δὲ οὔ, ἀλλ' ἀνεγνώρισε. καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν. καὶ ἐν τῇ Ἕλλῃ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων, ἀνεγνώρισε. Διὰ τοῦτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, οὐ περὶ πολλὰ γένη αἱ τραγῳδίαι εἰσί. ζητοῦντες γάρ, οὐκ ἀπὸ τέχνης, ἀλλ' ἀπὸ τύχης εὗρον τὸ τοιοῦτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς μύθοις. ἀναγκάζονται οὖν ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾷν, ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθη. Περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως καὶ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ τοὺς μύθους, εἴρηται ἱκανῶς. Cap. XVIII. ed. Heins.

CAPUT XV.

ΩΝ ΣΤΟΧΑΖΕΣΘΑΙ ΔΕΙ ΠΕΡΙ ΤΑ ΗΘΗ.

Cap. XVI. ed. Bipont. XXVIII. ed. Tyrwh. Περὶ δὲ τὰ ἤθη τέτταρά ἐστιν, ὧν δεῖ στοχάζεσθαι. ἓν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρηστὰ ᾖ. ἕξει δὲ ἦθος μέν, ἐάν, ὥσπερ ἐλέχθη, ποιῇ φανερὰν ὁ λόγος ἢ ἡ πρᾶξις προαίρεσίν τινα· φαῦλον μέν, ἐὰν φαύλην· χρηστὸν δέ, ἐὰν χρηστήν. ἔστι δὲ ἐν ἑκάστῳ γένει. καὶ γὰρ γυνή ἐστι χρηστὴ καὶ δοῦλος. καίτοι γε ἴσως τούτων τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν ἐστι. Δεύτερον δὲ τὰ ἁρμόττοντα, ἔστι γὰρ ἀνδρεῖον μέν τι ἦθος, ἀλλ' οὐχ ἁρμόττον γυναικὶ τὸ ἀνδρείαν ἢ δεινὴν εἶναι. Τρίτον δὲ τὸ ὅμοιον, τοῦτο γὰρ ἕτερον τοῦ χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι, ὥςπερ εἴρηται. Τέταρτον δὲ τὸ ὁμαλόν, κἂν γὰρ ἀνώμαλός τις ᾖ ὁ τὴν μίμησιν παρέχων καὶ τοιοῦτον ἦθος ὑποτιθείς, ὅμως ὁμαλῶς ἀνώμαλον δεῖ εἶναι. ἔστι δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἤθους μὴ ἀναγκαῖον, οἷον ὁ Μενέλαος ὁ ἐν τῷ Ὀρέστῃ· τοῦ δὲ ἀπρεποῦς καὶ μὴ ἁρμόττοντος ὅ τε θρῆνος Ὀδυσσέως ἐν τῇ Σκύλλῃ καὶ ἡ τῆς Μελανίππης ῥῆσις· τοῦ δὲ ἀνωμάλου, ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγένεια, οὐδὲν γὰρ ἔοικεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑστέρᾳ. Χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἤθεσιν, ὥςπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστάσει, ἀεὶ ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ἢ τὸ εἰκός. ὥςτε, τὸν τοιοῦτον τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν, ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός· καὶ τοῦτο μετὰ τοῦτο γίγνεσθαι, ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός. Cap. XVIII. ed. Herm. Φανερὸν οὖν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ δεῖ τοῦ μύθου συμβαίνειν, καὶ μή, ὥςπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ, ἀπὸ μηχανῆς, καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν. ἀλλὰ μηχανῇ χρηστέον ἐπὶ τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ὃ οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἰδέναι, ἢ ὅσα ὕστερον, ἃ δεῖται

προαγορεύσεως καὶ ἀγγελίας, ἅπαντα γὰρ ἀποδίδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾷν. ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς πράγμασιν· εἰ δὲ μή, ἔξω τῆς τραγῳδίας· οἷον, τὰ ἐν τῷ Οἰδίποδι τοῦ Σοφοκλέους. Ἐπεὶ δὲ μίμησίς ἐστιν ἡ τραγῳδία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν οἰκείαν μορφήν, ὁμοίους ποιοῦντες, καλλίους γράφουσιν. Οὕτω καὶ τὸν ποιητὴν μιμούμενον καὶ ὀργίλους καὶ ῥαθύμους, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἠθῶν, τοιούτους ὄντας, ἐπιεικείας ποιεῖν παράδειγμα σκληρότητος δεῖ· οἷον τὸν Ἀχιλλέα ἀγαθὸν καὶ Ὅμηρος. Ταῦτα δὴ δεῖ διατηρεῖν καὶ πρὸς τούτοις τὰ παρὰ τὰς ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ. καὶ γὰρ κατὰ ταύτας ἔστιν ἁμαρτάνειν πολλάκις. Εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς.

CAPUT XVI.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΕΙΔΗ.

Ἀναγνώρισις δὲ τί μέν ἐστιν, εἴρηται πρότερον. εἴδη δὲ ἀναγνωρίσεως, πρώτη μὲν ἡ ἀτεχνοτάτη καὶ ᾗ πλεῖστοι χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἡ διὰ σημείων. τούτων δὲ τὰ μὲν σύμφυτα· οἷον λόγχην, ἣν φοροῦσι γηγενεῖς· ἢ ἀστέρας, οἵους ἐν τῷ Θυέστῃ Καρκίνος· τὰ δὲ ἐπίκτητα, καὶ τούτων τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον οὐλαί· τὰ δὲ ἐκτός, τὰ περιδέραια, καί, οἷον, ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης. Ἔστι δὲ καὶ τούτοις χρῆσθαι ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον· οἷον Ὀδυσσεὺς διὰ τῆς οὐλῆς ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν συβωτῶν. Εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίστεως ἕνεκα ἀτεχνότεραι, καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι· αἱ δὲ ἐκ περιπετείας, ὥσπερ ἡ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίους. δεύτεραι δὲ αἱ πεποιημέναι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ·

Cap. XVII. ed. Bipont. XXIX. ed. Tyrwh. XIII. ed. Heins.

διὸ ἄτεχνοι· οἷον Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ. ἀνεγνώρισεν, ὅτι Ὀρέστης, ἐκείνη διʼ ἐπιστολῆς· ἐκεῖνος δὲ αὐτὸς λέγει, ἃ βούλεται ὁ ποιητής, ἀλλʼ οὐχ ὁ μῦθος. Διὸ ἐγγὺς τῆς εἰρημένης ἁμαρτίας ἐστίν· ἐξῆν γὰρ ἂν ἔνια καὶ ἐνεγκεῖν. καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους Τηρεῖ ἡ τῆς κερκίδος φωνή. Τρίτη δὲ ἡ διὰ μνήμης τῷ αἰσθέσθαι τι ἰδόντα, ὥςπερ ἡ ἐν Κυπρίοις τοῖς Δικαιογένους, ἰδὼν γὰρ τὴν γραφὴν ἀπέκλαυσε. καὶ ἡ ἐν Ἀλκίνου ἀπολόγῳ, ἀκούων γὰρ τοῦ κιθαριστοῦ, καὶ μνησθείς, ἐδάκρυσεν. Ὅθεν ἀνεγνωρίσθησαν. Τετάρτη δὲ ἡ ἐκ συλλογισμοῦ· οἷον ἐν Χοηφόροις, ὅτι ὅμοιός τις ἐλήλυθεν· ὅμοιος δὲ οὐδείς, ἀλλʼ ἢ Ὀρέστης· οὗτος ἄρα ἐλήλυθε. καὶ ἡ Πολυείδου τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς Ἰφιγενείας· εἰκὸς γὰρ τὸν Ὀρέστην συλλογίσασθαι, ὅτι ἥ τʼ ἀδελφὴ ἐτύθη, καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεσθαι. καὶ ἡ ἐν τῷ τοῦ Θεοδέκτου Τυδεῖ, ὅτι ἐλθών, ὡς

εὑρήσων υἱὸν
αὐτῆς, ἀπόλλυται.

καὶ ἡ ἐν τοῖς Φινείδαις, ἰδοῦσαι γὰρ τὸν τόπον συνελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην, ὅτι ἐν τούτῳ εἵμαρτο ἀποθανεῖν αὐταῖς· καὶ γὰρ ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. Ἔστι δέ τις καὶ συνθετὴ ἐκ παραλογισμοῦ τοῦ θεάτρου· οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ· τῷ μὲν γὰρ τὸ τόξον ἔφη γνώσεσθαι, ὃ οὐχ ἑωράκει· τὸ δέ, ὡς τι ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος, διὰ τοῦτο ἐποίησε παραλογισμόν. Πασῶν δὲ βελτίστη ἀναγνώρισις ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τῆς ἐκπλήξεως γιγνομένης διʼ εἰκότων· οἷον ἡ ἐν τῷ Σοφοκλέους Οἰδίποδι καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ. εἰκὸς γὰρ βούλεσθαι ἐπιθεῖναι γράμματα. αἱ γὰρ τοιαῦται μόναι ἄνευ τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίων· δεύτεραι δὲ αἱ ἐκ συλλογισμοῦ.

CAPUT XVII.

ΟΤΙ ΔΕΙ ΠΡΟ ΟΜΜΑΤΩΝ ΤΙΘΕΝΑΙ.

Δεῖ δὲ τοὺς μύθους συνιστάναι καὶ τῇ λέξει συναπεργάζεσθαι, ὅτι μάλιστα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον. οὕτω γὰρ ἂν ἐναργέστατα ὁρῶν, ὥςπερ παρ' αὐτοῖς γιγνόμενος τοῖς πραττομένοις, εὑρίσκοι τὸ πρέπον, καὶ ἥκιστα ἂν λανθάνοιτο τὰ ὑπεναντία. σημεῖον δὲ τούτου, ὃ ἐπετιμᾶτο Καρκίνῳ, ὁ γὰρ Ἀμφιάραος ἐξ ἱεροῦ ἀνῄει· ὃ μὴ ὁρῶντα τὸν θεατὴν ἐλάνθανεν· ἐπὶ δὲ τῆς σκηνῆς ἐξέπεσε, δυςχεραινόντων τοῦτο τῶν θεατῶν. ὅσα δὲ δυνατόν, καὶ τοῖς σχήμασι συναπεργαζόμενον. πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν τοῖς πάθεσίν εἰσι. διὸ καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζόμενος, καὶ χαλεπαίνει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώτατα. Διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν, ἢ μανικοῦ. τούτων γὰρ οἳ μὲν εὔπλαστοι, οἳ δὲ ἐκστατικοί εἰσι. Τούς τε λόγους τὸὺς πεποιημένους δεῖ καὶ αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου, εἶθ' οὕτως ἐπεισοδιοῦν καὶ παρατείνειν. λέγω δὲ οὕτως ἂν θεωρεῖσθαι τὸ καθόλου· οἷον τῆς Ἰφιγενείας τυθείσης τινὸς κόρης καὶ ἀφανισθείσης ἀδήλως τοῖς θύσασιν, ἱδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην χώραν, ἐν ᾗ νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῷ θεῷ, ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην. χρόνῳ δὲ ὕστερον τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας· τὸ δέ, ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς διά τινα αἰτίαν, ἔξω τοῦ μύθου. ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθείς, θύεσθαι μέλλων, ἀνεγνώρισεν· εἴθ' ὡς Εὐριπίδης, εἴθ' ὡς Πολύειδος ἐποίησε, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπών, ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφήν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι· καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη, ὑποθέντα τὰ ὀνόματα, ἐπεισοδιοῦν. ὅπως δὲ ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια, σκοπεῖν. οἷον, ἐν τῷ Ὀρέστῃ ἡ

Cap. XVIII. ed. Bip. XXX. Tyrwh. XVI. Heins.

μανία, δι' ἧς ἐλήφθη, καὶ ἡ σωτηρία διὰ τῆς καθάρσεως. Ἐν μὲν οὖν τοῖς δράμασι τὰ ἐπεισόδια σύντομα· ἡ δ' ἐποποιΐα τούτοις μηκύνεται. τῆς γὰρ Ὀδυσσείας μικρὸς ὁ λόγος ἐστίν· ἀποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ, καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ μόνου ὄντος, ἔτι δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἐχόντων, ὥςτε τὰ χρήματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς ἀφικνεῖται χειμασθεὶς καὶ ἀναγνωρίσας τινὰς, αὐτοῖς ἐπιθέμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη, τοὺς δ' ἐχθροὺς διέφθειρε. τὸ μὲν οὖν ἴδιον τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια.

CAPUT XVIII.

ΠΕΡΙ ΔΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΣ.

Cap. XIX. ed. Bip. XXXI. Tyrwh. XVII. Heins.

Ἔστι δὲ πάσης τραγῳδίας τὸ μὲν δέσις, τὸ δὲ λύσις. τὰ μὲν ἔξωθεν, καὶ ἔνια τῶν ἔσωθεν πολλάκις, ἡ δέσις, τὸ δὲ λοιπὸν ἡ λύσις. λέγω δὲ δέσιν μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τούτου τοῦ μέρους, ὃ ἔσχατόν ἐστιν, ἐξ οὗ μεταβαίνει εἰς εὐτυχίαν, λύσιν δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μεταβάσεως μέχρι τέλους· ὥςπερ ἐν τῷ Λυγκεῖ τοῦ Θεοδέκτου δέσις μὲν τά τε προπεπραγμένα, καὶ ἡ τοῦ παιδίου λῆψις· λύσις δὲ ἡ ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου μέχρι τοῦ τέλους.

Cap. XXXII. ed. Tyrwh.

Τραγῳδίας δὲ εἴδη εἰσὶ τέσσαρα· τοσαῦτα γὰρ καὶ τὰ μέρη ἐλέχθη. ἣ μὲν πεπλεγμένη, ἧς τὸ ὅλον ἐστὶ περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις. ἣ δὲ παθητική· οἷον, οἵ τε Αἴαντες καὶ οἱ Ἰξίονες. ἣ δὲ ἠθική· οἷον, αἱ Φθιώτιδες καὶ ὁ Πηλεύς. τὸ δὲ τέταρτον ὁμαλόν· οἷον, αἵ τε Φορκίδες καὶ Προμηθεύς, καὶ ὅσα ἐν ᾅδου. Μάλιστα μὲν οὖν ἅπαντα δεῖ πειρᾶσθαι ἔχειν· εἰ δὲ μή, τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα· ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντοῦσι τοὺς ποιητάς. γεγονότων γὰρ καθ' ἑκα-

στον μέρος ἀγαθῶν ποιητῶν, ἕκαστον τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. Δίκαιον δὲ καὶ τραγῳδίαν ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν οὐδὲν ἴσως τῷ μύθῳ. τοῦτο δέ, ὧν ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις· πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ, λύουσι κακῶς. δεῖ δὲ ἄμφω ἀεὶ κροτεῖσθαι. Χρὴ δέ, ὥςπερ εἴρηται πολλάκις, μεμνῆσθαι καὶ μὴ ποιεῖν ἐποποιϊκὸν σύστημα τραγῳδίας· ἐποποιϊκὸν δὲ λέγω τὸ πολύμυθον, οἷον εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιοῖ μῦθον· ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος· ἐν δὲ τοῖς δράμασι πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. σημεῖον δέ, ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν, καὶ μὴ κατὰ μέρος, ὥςπερ Εὐριπίδης Νιόβην καὶ Μήδειαν, καὶ μὴ ὥςπερ Αἰσχύλος, ἢ ἐκπίπτουσιν, ἢ κακῶς ἀγωνίζονται. ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσεν ἐν τούτῳ μόνῳ. Ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς πράγμασι στοχάζονται, ὧν βούλονται, θαυμαστῶς· τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον. Ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν ὁ σοφὸς μέν, μετὰ πονηρίας δέ, ἐξαπατηθῇ, ὥςπερ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρεῖος μέν, ἄδικος δέ, ἡττηθῇ. ἔστι δὲ τοῦτο εἰκός, ὥςπερ Ἀγάθων λέγει· εἰκὸς γάρ, γίγνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός. Καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν, καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου, καὶ συναγωνίζεσθαι, μὴ ὥςπερ Εὐριπίδης, ἀλλ' ὥςπερ Σοφοκλῆς. τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδόμενα μᾶλλον τοῦ μύθου, ἢ ἄλλης τραγῳδίας ἐστί. διὸ ἐμβόλιμα ᾄδουσι, πρώτου ἄρξαντος Ἀγάθωνος τοιούτου. καί τοι τί διαφέρει, ἢ ἐμβόλιμα ᾄδειν, ἢ εἰ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἁρμόττοι ἢ ἐπεισόδιον ὅλον;

CAPUT XIX.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΩΝ ΑΥΤΗΣ.

Cap. XX. ed. Bipont. XXXIII. ed. Tyrwh. Περὶ μὲν οὖν ἄλλων ἤδη εἴρηται. λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως ἢ διανοίας. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω, τοῦτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα, ὅσα ὑπὸ τοῦ λόγου δεῖ παρασκευασθῆναι. μέρη δὲ τούτων τό τε ἀποδεικνύναι, καὶ τὸ λύειν, καὶ τὸ πάθη παρασκευάζειν· οἷον, ἔλεον, ἢ φόβον, ἢ ὀργήν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ἔτι μέγεθος καὶ σμικρότητα. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰδῶν δεῖ χρῆσθαι, ὅταν ἢ ἐλεινά, ἢ δεινά, ἢ μεγάλα, ἢ εἰκότα δέῃ παρασκευάζειν. πλὴν τοσοῦτον διαφέρει, ὅτι τὰ μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἄνευ διδασκαλίας, τὰ δὲ ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρασκευάζεσθαι καὶ παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τοῦ λέγοντος ἔργον, εἰ φανοῖτο ἡδέα καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον; Cap. XXXIV. ed. Tyrwh. XXI. ed. Bipont. Τῶν δὲ περὶ τὴν λέξιν ἓν μέν ἐστιν εἶδος θεωρίας τὰ σχήματα τῆς λέξεως· ἅ ἐστιν εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς καὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἔχοντος ἀρχιτεκτονικήν· οἷον, τί ἐντολή, καὶ τί εὐχὴ καὶ διήγησις, καὶ ἀπειλή, καὶ ἐρώτησις, καὶ ἀπόκρισις, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. παρὰ γὰρ τὴν τούτων γνῶσιν ἢ ἄγνοιαν οὐδὲν εἰς τὴν ποιητικὴν ἐπιτίμημα φέρεται, ὅ τι καὶ ἄξιον σπουδῆς. τί γὰρ ἄν τις ὑπολάβοι ἡμαρτῆσθαι, ἃ Πρωταγόρας ἐπιτιμᾷ; ὅτι εὔχεσθαι οἰόμενος, ἐπιτάττει εἰπών·

μῆνιν ἄειδε θεά.

τὸ γὰρ κελεῦσαι, φησί, ποιεῖν τι ἢ μή, ἐπίταξίς ἐστι. διὸ παρείσθαι, ὡς ἄλλης καὶ οὐ τῆς ποιητικῆς ὂν θεώρημα.

CAPUT XX.

ΠΕΡΙ ΛΕΞΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΕΡΩΝ.

Τῆς δὲ λέξεως ἁπάσης τάδ' ἐστὶ τὰ μέρη, στοιχεῖον, συλλαβή, σύνδεσμος, ὄνομα, ῥῆμα, ἄρθρον, πτῶσις, λόγος. Στοιχεῖον μέν ἐστι φωνὴ ἀδιαίρετος· οὐ πᾶσα δέ, ἀλλ' ἐξ ἧς πέφυκε συνθετὴ γίγνεσθαι φωνή. καὶ γὰρ τῶν θηρίων εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναί, ὧν οὐδεμίαν λέγω στοιχεῖον. ταύτης δὲ μέρη τό τε φωνῆεν μὲν τὸ ἄνευ προςβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουστήν· οἷον, τὸ α καὶ τὸ ω. ἡμίφωνον δὲ τὸ μετὰ προςβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουστήν· οἷον, τὸ σ καὶ τὸ ρ. ἄφωνον δὲ τὸ μετὰ προςβολῆς καθ' αὑτὸ μὲν οὐδεμίαν ἔχον φωνήν, μετὰ δὲ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν γιγνόμενον, ἀκουστόν· οἷον, τὸ γ καὶ τὸ δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασί τε τοῦ στόματος καὶ τόποις, καὶ δασύτητι, καὶ ψιλότητι, καὶ μήκει, καὶ βραχύτητι· ἔτι δὲ καὶ ὀξύτητι, καὶ βαρύτητι, καὶ τῷ μέσῳ· περὶ ὧν καθ' ἕκαστον ἐν τοῖς μετρικοῖς προςήκει θεωρεῖν. Συλλαβὴ δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, συνθετὴ ἐξ ἀφώνου καὶ φωνὴν ἔχοντος· καὶ γὰρ τὸ γ καὶ ρ ἄνευ τοῦ α οὐκ ἔστι συλλαβή, ἀλλὰ μετὰ τοῦ α· οἷον τὸ γρα. ἀλλὰ καὶ τούτων θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς τῆς μετρικῆς ἐστί. Σύνδεσμος δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικήν, ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ἣν μὴ ἁρμόττῃ ἐν ἀρχῇ λόγου τιθέναι καθ' αὑτήν· οἷον, μέν, ἤτοι, δή· ἢ φωνὴ ἄσημος, ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν μιᾶς, σημαντικῶν δέ, ποιεῖν πεφυκυῖα μίαν σημαντικὴν φωνήν. Ἄρθρον δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ τοῦ λόγου ἀρχήν, ἢ τέλος, ἢ διορισμὸν δηλοῖ, οἷον, τὸ φημί, καὶ τὸ περί, καὶ τὰ ἄλλα· [ἢ φωνὴ ἄσημος, ἣ

Cap. XXI. ed. Bipont.

οὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικήν, ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου.] Ὄνομα δέ ἐστι φωνὴ συνθετή, σημαντικὴ ἄνευ χρόνου, ἧς μέρος οὐδέν ἐστι καθ' αὑτὸ σημαντικόν. ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα, ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ σημαῖνον, οἷον, ἐν τῷ Θεοδώρῳ, τὸ δῶρον οὐ σημαίνει. Ῥῆμα δὲ φωνὴ συνθετή, σημαντικὴ μετὰ χρόνου, ἧς οὐδὲν μέρος σημαίνει καθ' αὑτό, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. τὸ μὲν γάρ, ἄνθρωπος, ἤ, λευκόν, οὐ σημαίνει τὸ πότε· τὸ δέ, βαδίζει, ἤ, βεβάδικε, προσσημαίνει, τὸ μὲν τὸν παρόντα χρόνον, τὸ δὲ τὸν παρεληλυθότα. Πτῶσις δέ ἐστιν ὀνόματος ἢ ῥήματος· ἡ μὲν κατὰ τὸ τούτου ἢ τούτῳ σημαίνουσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἡ δὲ κατὰ τὸ ἑνὶ ἢ πολλοῖς· οἷον, ἄνθρωποι ἢ ἄνθρωπος· ἡ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτικά, οἷον, κατ' ἐρώτησιν ἢ ἐπίταξιν. τὸ γάρ, ἐβάδισεν; ἤ, βάδιζε, πτῶσις ῥήματος κατὰ ταῦτα τὰ εἴδη ἐστί. Λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ σημαντική, ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι. οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται· οἷον, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός· ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον. μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει· οἷον ἐν τῷ, βαδίζει Κλέων, ὁ Κλέων. εἷς δέ ἐστι λόγος διχῶς· ἢ γὰρ ὁ ἓν σημαίνων, ἢ ὁ ἐκ πλειόνων συνδέσμῳ· οἷον, ἡ Ἰλιὰς μὲν συνδέσμῳ εἷς· ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου τῷ ἓν σημαίνειν.

CAPUT XXI.

ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

Cap. XXII. ed. Bipont. XXXV. ed. Tyrwh.

Ὀνόματος δὲ εἴδη, τὸ μὲν ἁπλοῦν· ἁπλοῦν δὲ λέγω, ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων σύγκειται· οἷον γῆ. τὸ δὲ διπλοῦν. τούτου δὲ τὸ μὲν ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, πλὴν οὐκ ἐκ τοῦ ὀνόματος σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, τὸ δὲ ἐκ σημαινόντων σύγκειται. εἴη δ' ἂν καὶ

τριπλοῦν καὶ τετραπλοῦν ὄνομα, καὶ πολλαπλοῦν· οἷον, τὰ πολλὰ τῶν Μεγαλιωτῶν, Ἑρμοκαϊκόξανθος. Ἅπαν δὲ ὄνομά ἐστιν ἢ κύριον, ἢ γλῶττα, ἢ μεταφορά, ἢ κόσμος, ἢ πεποιημένον, ἢ ἐπεκτεταμένον, ἢ ὑφῃρημένον, ἢ ἐξηλλαγμένον. λέγω δὲ κύριον μέν, ᾧ χρῶνται ἕκαστοι· γλῶτταν δέ, ᾧ ἕτεροι. ὥςτε φανερὸν ὅτι καὶ γλῶτταν καὶ κύριον εἶναι δυνατὸν τὸ αὐτό, μὴ τοῖς αὐτοῖς δέ. τὸ γὰρ σίγυνον Κυπρίοις μὲν κύριον, ἡμῖν δὲ γλῶττα. Μεταφορὰ δέ ἐστιν ὀνόματος ἀλλοτρίου ἐπιφορά, ἢ ἀπὸ γένους ἐπὶ εἶδος, ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ γένος, ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ εἶδος, ἢ κατὰ τὸ ἀνάλογον. λέγω δὲ ἀπὸ γένους μὲν ἐπὶ εἶδος, οἷον,

νῆυς δέ μοι ἥδ' ἕστηκε,

τὸ γὰρ ὁρμεῖν ἔστιν ἑστάναι τι. ἀπὸ εἴδους δὲ ἐπὶ γένος·

ἦ δὴ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργε.

τὸ γὰρ μυρίον πολύ ἐστιν, ᾧ νῦν ἀντὶ τοῦ πολλοῦ κέχρηται. ἀπ' εἴδους δὲ ἐπ' εἶδος, οἷον,

χαλκῷ ἀπὸ ψυχὴν ἐρύσας, τάμ' ἀτειρέϊ χαλκῷ,

ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἐρύσαι ταμεῖν· τὸ δὲ ταμεῖν ἐρύσαι εἴρηται, ἄμφω γὰρ ἀφελεῖν τι ἔστι. τὸ δὲ ἀνάλογον λέγω, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον, καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ τρίτον. ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τοῦ δευτέρου τὸ τέταρτον, ἢ ἀντὶ τοῦ τετάρτου τὸ δεύτερον. καὶ ἐνίοτε προςτιθέασιν ἀνθ' οὗ λέγει πρὸς Διόνυσον, καὶ ἀσπὶς πρὸς Ἄρην. ἐρεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἀσπίδα Ἄρεως, καὶ τὴν φιάλην ἀσπίδα Διονύσου. ἔτι, ὁμοίως ἔχει ἑσπέρα πρὸς ἡμέραν, καὶ γῆρας πρὸς βίον. ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἑσπέραν γῆρας ἡμέρας· καὶ τὸ γῆρας ἑσπέραν βίου, ἤ, ὥςπερ Ἐμπεδοκλῆς, δυσμὰς βίου. ἐνίοις δ' οὐκ ἔστιν ὄνομα κείμενον τὸ ἀνάλογον, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον λεχθήσεται. οἷον, τὸ τὸν καρπὸν μὲν ἀφιέναι σπείρειν· τὸ δὲ τὴν φλόγα ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀνώνυμον. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τοῦτο πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ σπείρειν πρὸς τὸν καρπόν. διὸ εἴρηται·

σπείρων θεοκτίσταν φλόγα.

ἔστι δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς μεταφορᾶς χρῆσθαι καὶ ἄλλως, προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον, ἀποφῆσαι τῶν οἰκείων τι· οἷον, εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως, ἀλλ' ἄοινον. Πεποιημένον δέ ἐστιν, ὃ ὅλως μὴ καλούμενον ὑπὸ τινῶν αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής. δοκεῖ γὰρ ἔνια εἶναι τοσαῦτα· οἷον τὰ κέρατα, ἐρνύτας· καὶ τὸν ἱερέα, ἀρητῆρα. Ἐπεκτεταμένον δέ ἐστιν, ἢ ἀφῃρημένον· τὸ μέν, ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κεχρημένον ᾖ τοῦ οἰκείου, ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένῃ· τὸ δέ, ἂν ἀφῃρημένον ᾖ τι αὐτοῦ. Ἐπεκτεταμένον μέν, οἷον τὸ πόλεος πόληος, καὶ τὸ Πηλείδου Πηληϊάδεω. Ἀφῃρημένον δέ, οἷον τὸ κρῖ, καὶ τὸ δῶ, καὶ,

μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ.

Ἐξηλλαγμένον δέ ἐστιν, ὅταν τοῦ ὀνομαζομένου τὸ μὲν καταλείπῃ, τὸ δὲ ποιῇ· οἷον τό,

δεξιτερὸν κατὰ μαζόν,

Cap. XXXVI. ed. Tyrwh. ἀντὶ τοῦ δεξιόν. Αὐτῶν δὲ τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄῤῥενα, τὰ δὲ θήλεα, τὰ δὲ μεταξύ. ἄῤῥενα μέν, ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ ν, καὶ ρ, καὶ σ, καὶ ὅσα ἐκ τούτου σύγκειται· ταῦτα δέ ἐστι δύο, τὸ ψ καὶ ξ. θήλεα δέ, ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων εἴς τε τὰ ἀεὶ μακρὰ οἷον, εἰς η καὶ ω· καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς α. ὥστε ἴσα συμβαίνει πλήθει, εἰς ὅσα τὰ ἄῤῥενα καὶ τὰ θήλεα. τὸ γὰρ ψ, καὶ τὸ ξ, καὶ σ ταὐτά ἐστιν. εἰς δὲ ἄφωνον οὐδὲν ὄνομα τελευτᾷ, οὐδὲ εἰς φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ ι τρία μόνα· μέλι, κόμμι, πέπερι. εἰς δὲ τὸ υ πέντε· τὸ πῶϋ, τὸ νάπυ, τὸ γόνυ, τὸ δόρυ, τὸ ἄστυ. τὰ δὲ μεταξὺ εἰς ταῦτα, καὶ α, καὶ ν, καὶ ρ, καὶ σ.

CAPUT XXII.

ΠΕΡΙ ΛΕΞΕΩΣ ΑΡΕΤΗΣ.

Λέξεως δὲ ἀρετὴ, σαφῆ καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι. σαφεστάτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ ταπεινή. παράδειγμα δὲ ἡ Κλεοφῶντος ποίησις, καὶ ἡ Σθενέλου. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν ἡ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω γλῶτταν, καὶ μεταφοράν, καὶ ἐπέκτασιν, καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον. ἀλλ' ἄν τις ἅμα ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ποιήσῃ, ἢ αἴνιγμα ἔσται ἢ βαρβαρισμός. Αἰνίγματος γὰρ ἰδέα αὕτη ἐστί, τὸ λέγοντα τὰ ὑπάρχοντα, ἀδύνατα συνάψαι. κατὰ μὲν οὖν τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν οὐχ οἷόν τε τοῦτο ποιῆσαι· κατὰ δὲ τὴν μεταφορὰν ἐνδέχεται· οἷον, Cap. XXIII. ed. Bip. XXXVII. ed. Tyrwh.

ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα,

καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ τῶν γλωττῶν βαρβαρισμός. Δεῖ ἄρα κέχρῆσθαί πως τούτοις. τὸ μὲν γὰρ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει μηδὲ ταπεινὸν ἡ γλῶττα, καὶ ἡ μεταφορά, καὶ ὁ κόσμος, καὶ τἄλλα τὰ εἰρημένα εἴδη· τὸ δὲ κύριον τὴν σαφήνειαν. οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος συμβάλλονται εἰς τὸ σαφὲς τῆς λέξεως καὶ μὴ ἰδιωτικὸν αἱ ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ὀνομάτων. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον, παρὰ τὸ εἰωθὸς λεγόμενον, τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει· διὰ δὲ τὸ κοινωνεῖν τοῦ εἰωθότος τὸ σαφὲς ἔσται. ὥςτε οὐκ ὀρθῶς ψέγουσιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου, καὶ διακωμῳδοῦντες τὸν ποιητήν· οἷον Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος. ὡς ῥᾴδιον ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἢ ἐξαλλάττειν ἐφ' ὁπόσον βούλεται, ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει·

ἤ τάχ' Ἄρην εἶδον Μαραθῶναδε βαδίζοντα,

καὶ

οὐκ ἂν γεραὸς τὸν ἐκείνου ἐλλέβορον.

Τὸ μὲν οὖν φαίνεσθαι πάντως χρώμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ, γελοῖον. τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν μερῶν. καὶ γὰρ μεταφοραῖς, καὶ τοῖς γλώτταις, καὶ ἄλλοις εἴδεσι χρώμενος ἀπρεπῶς καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γελοῖα, τὸ αὐτὸ ἂν ἀπεργάσαιτο· τὸ δὲ ἁρμόττον, ὅσον διαφέρει ἐπὶ τῶν ἐπῶν, θεωρείσθω, ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον. καὶ ἐπὶ τῆς γλώττης δέ, καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν μετατιθεὶς ἄν τις τὰ κύρια ὀνόματα, κατίδοι, ὅτι ἀληθῆ λέγομεν. οἷον τὸ αὐτὸ ποιήσαντος ἰαμβεῖον Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, ἓν δὲ μόνον ὄνομα μετατιθέντος, ἀντὶ κυρίου εἰωθότος γλῶτταν, τὸ μὲν φαίνεται καλὸν, τὸ δ' εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ ἐποίησε·

φαγέδαινά γ', ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός·

ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐσθίει, τὸ, θοινᾶται, μετέθηκε. καὶ,

νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἀειδής·

εἴ τις λέγοι τὰ κύρια μετατιθείς,

νῦν δέ μ' ἐὼν μικρός τε καὶ ἀσθενικὸς καὶ ἀειδής.

καὶ

δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς ὀλίγην τε τράπεζαν·
δίφρον μοχθηρὸν καταθεὶς μικράν τε τράπεζαν.

καὶ τὸ,

ἠϊόνες βοόωσιν·
ἠϊόνες κράζουσιν.

ἔτι δὲ Ἀριφράδης τοὺς τραγῳδοὺς ἐκωμῴδει, ὅτι, ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ, τούτοις χρῶνται· οἷον τὸ, δωμάτων ἄπο, ἀλλὰ μὴ, ἀπὸ δωμάτων· καὶ τὸ, σέθεν. καὶ τὸ, ἐγὼ δέ νιν· καὶ τὸ, Ἀχιλλέως πέρι, ἀλλὰ μὴ, περὶ Ἀχιλλέως. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις ποιεῖ τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τοιαῦτα. ἐκεῖνος δὲ τοῦτο ἠγνόει. Ἔστι δὲ μέγα μὲν τὸ ἑκάστῳ τῶν εἰρημένων πρεπόντως χρῆσθαι, καὶ διπλοῖς ὀνόμασι, καὶ γλώτταις· πολὺ δὲ μέγιστον τὸ μεταφορικὸν εἶναι, μόνον γὰρ τοῦτο

οὔτε παρ' ἄλλου ἔστι λαβεῖν, εὐφυΐας δὲ σημεῖόν ἐστι. Τὸ γὰρ εὖ μεταφέρειν τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστί. τῶν δὲ ὀνομάτων τὰ μὲν διπλᾶ μάλιστα ἁρμόττει τοῖς διθυράμβοις· αἱ δὲ γλῶτται τοῖς ἡρωϊκοῖς· αἱ δὲ μεταφοραὶ τοῖς ἰαμβείοις. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἡρωϊκοῖς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα· ἐν δὲ τοῖς ἰαμβείοις, διὰ τὸ ὅτι μάλιστα λέξιν μιμεῖσθαι, ταῦτα ἁρμόττει τῶν ὀνομάτων, ὅσοις καὶ ἐν λόγοις τις χρήσαιτο. ἔστι δὲ ταῦτα, τὸ κύριον, καὶ μεταφορά, καὶ κόσμος.

CAPUT XXIII.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΜΕΤΡΩΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

Περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως ἔστω ἡμῖν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, περὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς, ὅτι δεῖ τοὺς μύθους, καθάπερ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, συνιστάναι δραματικοὺς καὶ περὶ μίαν πρᾶξιν ὅλην καὶ τελείαν, ἔχουσαν ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τέλος, ἵν' ὥσπερ ζῷον ἓν ὅλον ποιῇ τὴν οἰκείαν ἡδονήν, δῆλον, καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι, ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι δήλωσιν, ἀλλ' ἑνὸς χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέβη περὶ ἕνα ἢ πλείους, ὧν ἕκαστα, ὡς ἔτυχεν, ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ γὰρ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἥ τ' ἐν Σαλαμῖνι ἐγένετο ναυμαχία, καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδόνων μάχη, οὐδὲν πρὸς τὸ αὐτὸ συντείνουσαι τέλος· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις ἐνίοτε γίγνεται θάτερον μετὰ θάτερον, ἐξ ὧν ἓν οὐδὲν γίγνεται τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τοῦτο δρῶσι, ὥσπερ εἴπομεν ἤδη· διὸ καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν φανείη Ὅμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους, τῷ μηδὲ τὸν πόλεμον, καίπερ ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τέλος, ἐπι-

Cap. XXIV. ed. Bipont. XXXVIII. ed. Tyrwh.

χειρῆσαι ποιεῖν ὅλον· λίαν γὰρ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι· ἢ τῷ μεγέθει μετριάζοντα, καταπεπληγμένον τῇ ποικιλίᾳ. νῦν δ' ἓν μέρος ἀπολαβὼν, ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολλοῖς· οἷον νεῶν καταλόγῳ, καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις, οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περὶ ἕνα ποιοῦσι, καὶ περὶ ἕνα χρόνον, καὶ μίαν πρᾶξιν πολυμερῆ· οἷον ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. τοιγαροῦν ἐκ μὲν Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας, ἢ δύο μόναι· ἐκ δὲ Κυπρίων πολλαί· καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος πλέον ὀκτώ· οἷον, Ὅπλων κρίσις, Φιλοκτήτης, Νεοπτόλεμος, Εὐρύπυλος, Πτωχεία, Λάκαιναι, Ἰλίου πέρσις, καὶ Ἀπόπλους, καὶ Σίνων, καὶ Τρῳάδες.

CAPUT XXIV.

ΕΠΟΠΟΙΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΡΑΓΩΙΔΙΑΝ ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΛΕΓΕΙΝ ΧΡΗ ΤΑ ΨΕΥΔΗ.

Cap. XXV. ed. Bipont. XXXIX. ed. Tyrwh. Ἔτι δὲ τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ· ἢ γὰρ ἁπλῆν, ἢ πεπλεγμένην, ἢ ἠθικὴν, ἢ παθητικὴν δεῖ εἶναι. καὶ τὰ μέρη, ἔξω μελοποιίας καὶ ὄψεως, ταὐτά· καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ παθημάτων. ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς. οἷς ἅπασιν Ὅμηρος κέχρηται καὶ πρῶτος καὶ ἱκανῶς. καὶ γὰρ καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστηκεν, ἡ μὲν Ἰλιὰς, ἁπλοῦν καὶ παθητικόν· ἡ δὲ Ὀδύσσεια, πεπλεγμένον, ἀναγνώρισις γὰρ διόλου· καὶ ἠθική. Πρὸς δὲ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ πάντας ὑπερβέβληκε. διαφέρει δὲ κατά
Cap. XL. ed. Tyrwh. τε τῆς συστάσεως τὸ μῆκος, καὶ τὸ μέτρον. τοῦ μὲν οὖν μήκους ὅρος ἱκανὸς ὁ εἰρημένος. δύνασθαι γὰρ δεῖ συνορᾶσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν

τοῦτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττους αἱ συστάσεις εἶεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων παρήκοιεν. ἔχει δὲ πρὸς τὸ ἐπεκτείνεσθαι τὸ μέγεθος πολύ τι ἡ ἐποποιΐα ἴδιον, διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα πολλὰ μιμεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ὑποκριτῶν μέρος μόνον. ἐν δὲ τῇ ἐποποιΐᾳ, διὰ τὸ διήγησιν εἶναι, ἔστι πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα· ὑφ᾽ ὧν οἰκείων ὄντων αὔξεται ὁ τοῦ ποιήματος ὄγκος. ὥστε τοῦτ᾽ ἔχει τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἐπεισοδιοῦν ἀνομοίοις ἐπεισοδίοις. τὸ γὰρ ὅμοιον ταχὺ πληροῦν, ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας. Τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωϊκὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοκεν. εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιοῖτο, ἢ ἐν πολλοῖς, ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο. τὸ γὰρ ἡρωϊκὸν στασιμώτατον καὶ ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστί. Διὸ καὶ γλώττας καὶ μεταφορὰς δέχεται μάλιστα, περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγηματικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἰαμβικὸν καὶ τετράμετρον, κινητικά· τὸ μὲν ὀρχηστικόν, τὸ δὲ πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώτερον, εἰ μιγνύοι τις αὐτά, ὥσπερ Χαιρήμων. Διὸ οὐδεὶς μακρὰν σύστασιν ἐν ἄλλῳ πεποίηκεν, ἢ τῷ ἡρῴῳ· ἀλλ᾽, ὥσπερ εἴπομεν, αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἁρμόττον αὐτῇ διαιρεῖσθαι. Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιος ἐπαινεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν οὐκ ἀγνοεῖ, ὃ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν· οὐ γάρ ἐστι κατὰ ταῦτα μιμητής. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι᾽ ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις· ὁ δὲ ὀλίγα φροιμιασάμενος, εὐθὺς εἰσάγει ἄνδρα, ἢ γυναῖκα, ἢ ἄλλο τι ἦθος, καὶ οὐδέν᾽ ἀήθες, ἀλλ᾽ ἔχοντα ἦθος. Δεῖ μὲν οὖν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν· μᾶλλον δ᾽ ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ τὸ ἄλογον, δι᾽ ὃ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστόν, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα. ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν

Cap. XLI. ed. Tyrwh.

Cap. XLII. ed. Tyrwh.

Cap. XLIII. ed. Tyrwh.

Ἕκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα, γελοῖα ἂν φανείη· οἱ μὲν ἑστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων. ἐν δὲ τοῖς ἔπεσι λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστὸν ἡδύ. σημεῖον δέ· πάντες γὰρ προςτιθέντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. Cap. XLIV. edit. Tyrwh. Δεδίδαχε δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν ὡς δεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός· οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν τουδὶ ὄντος τοδὶ ᾖ, ἢ γιγνομένου γίγνηται, εἰ τὸ ὕστερον ἔστι, καὶ τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίγνεσθαι. τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος. διὸ εἴη ἂν τὸ πρῶτον, ψεῦδος. ἀλλ' οὐδέ, τούτου ὄντος, ἀνάγκη, εἶναι ἢ γενέσθαι ἢ προςθεῖναι. διὰ γὰρ τὸ τοῦτο εἰδέναι ἀληθὲς ὄν, παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πρῶτον ὡς ὄν, παράδειγμα δὲ τούτου ἐκ τῶν Νίπτρων. Προαιρεῖσθαί τε δεῖ ἀδύνατα καὶ εἰκότα μᾶλλον ἢ δυνατὰ καὶ ἀπίθανα. τούς τε λόγους μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων· ἀλλὰ μάλιστα μὲν μηδὲν ἔχειν ἄλογον· εἰ δὲ μή, ἔξω τοῦ μυθεύματος· ὥςπερ Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι, πῶς ὁ Λάϊος ἀπέθανεν. ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ δράματι· ὥςπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πύθια ἀπαγγέλλοντες, ἢ ἐν Μυσοῖς ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἥκων. ὥςτε τὸ λέγειν, ὅτι ἀνῄρητο ἂν ὁ μῦθος, γελοῖον. ἐξ ἀρχῆς γὰρ οὐ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους· ἂν δὲ θῇ καὶ φαίνηται εὐλογωτέρως, ἐνδέχεσθαι καὶ ἄτοπον. Ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ ἄλογα, τὰ περὶ τὴν ἔκθεσιν, ὡς οὐκ ἂν ἦν ἀνεκτά, δῆλον ἂν γένοιτο, εἰ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσειε. νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς Cap. XLV. ed. Tyrwh. ὁ ποιητὴς ἀφανίζει ἡδύνων τὸ ἄτοπον· τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσι, καὶ μήτε ἠθικοῖς, μήτε διανοητικοῖς. ἀποκρύπτει γὰρ πάλιν ἡ λίαν λαμπρὰ λέξις τά τε ἤθη καὶ τὰς διανοίας.

CAPUT XXV.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΥΣΕΩΝ, ΕΚ ΠΟΣΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΝ ΕΙΗ.

Περὶ δὲ προβλημάτων καὶ λύσεων, ἐκ πόσων τε καὶ ποίων ἂν εἰδῶν εἴη, ὧδε θεωροῦσι γένοιτ' ἂν φανερόν· ἐπεὶ γάρ ἐστι μιμητής, ὥσπερ ἂν ἢ ζωγράφος ἢ τὶς ἄλλος εἰκονοποιός, ἀνάγκη μιμεῖσθαι, τριῶν ὄντων τὸν ἀριθμόν, ἕν τι ἀεί. ἢ γὰρ οἷα ἦν, ἢ ἔστιν· ἢ οἷά φασι καὶ δοκεῖ· ἢ οἷα εἶναι δεῖ. Ταῦτα δὲ ἐξαγγέλλεται λέξει, ἢ καὶ γλώτταις καὶ μεταφοραῖς· καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεως ἐστί· δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. πρὸς δὲ τούτοις οὐχ ἡ αὐτὴ ὀρθότης ἐστὶ τῆς ποιητικῆς καὶ τῆς ὑποκριτικῆς. Αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἡ ἁμαρτία· ἡ μὲν γὰρ καθ' αὑτήν, ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός· εἰ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἁμαρτία· εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὲν ὀρθῶς, ἀλλὰ, τὸν ἵππον ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα, ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα, οἷον τὸ κατὰ ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, εἰ ἀδύνατα πεποίηται ὁποιαοῦν, οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥστε δεῖ τὰ ἐπιτιμήματα ἐν τοῖς προβλήμασιν ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην, εἰ ἀδύνατα πεποίηται, ἡμάρτηται. ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει, εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους τοῦ αὑτῆς. τὸ γὰρ τέλος εἴρηται· εἰ οὕτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὸ ἢ ἄλλο ποιεῖ μέρος. παράδειγμα ἡ τοῦ Ἕκτορος δίωξις. εἰ μέντοι τὸ τέλος μᾶλλον ἢ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν, καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην ἡμαρτῆσθαι, οὐκ ὀρθῶς. δεῖ γὰρ, εἰ ἐνδέχεται, ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. Ἔτι ἀτοπώτερόν ἐστι τὸ ἁμάρτημα τῶν κατὰ τὴν τέχνην, ἢ κατ' ἄλλο συμβεβηκός.

Cap. XXVI. ed. Bipont. et Herm. XLVI. ed. Tyrwh.

(λαττον γὰρ, εἰ μὴ ᾔδει, ὅτι ἔλαφος θήλεια κέρατα οὐκ ἔχει, ἢ εἰ κακομιμήτως ἔγραψεν. Πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν ἐπιτιμᾶται, ὅτι οὐκ ἀληθῆ· ἀλλ' οἷα δεῖ. οἷον καὶ Σοφοκλῆς ἔφη, αὐτὸς μέν, οἵους δεῖ, ποιεῖν, Εὐριπίδην δέ, οἷοί εἰσι· ταύτῃ λυτέον. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι οὕτω φασίν. οἷον τὰ περὶ θεῶν. ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὕτω λέγειν, οὔτε ἀληθῆ· ἀλλ' ἔτυχεν, ὥςπερ Ξενοφάνης, οὐ σαφῆ τάδε. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον μέν, ἀλλ' οὕτως εἶχεν· οἷον τὰ περὶ τῶν ὅπλων.

ἔγχεα δέ σφιν
ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος.

οὕτω γὰρ τότ' ἐνόμιζον, ὥςπερ καὶ νῦν οἱ Ἰλλυριοί. Περὶ δὲ τοῦ, εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς ἢ εἴρηταί τινι ἢ πέπρακται, οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ἢ εἰρημένον βλέποντα, εἰ σπουδαῖον ἢ φαῦλον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα, πρὸς ὅν, ἢ ὅτε, ἢ ὅτῳ, ἢ οὗ ἕνεκεν· οἷον, ἢ μείζονος ἀγαθοῦ, ἵνα γένηται· ἢ μείζονος κακοῦ, ἵνα ἀπογένηται. Τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν ὁρῶντα δεῖ διαλύειν· οἷον γλώττῃ.

οὐρῆας μὲν πρῶτον,

ἴσως γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους, ἀλλὰ τοὺς φύλακας· καὶ τὸν Δόλωνα.

ὅς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακός,

οὐ τὸ σῶμα ἀσύμμετρον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχρόν, τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι. καὶ τό,

ζωρότερον δὲ κέραιρε,

οὐ τὸ ἄκρατον, ὡς οἰνόφλυξιν, ἀλλὰ τὸ θᾶττον. Τὸ δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται· οἷον,

πάντες μέν ῥα θεοί τε κο ἀνέρες —
εὗδον παννύχιοι,

τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ τοῦ, πολλοί, κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, τὸ γὰρ πᾶν πολύ τι. καὶ τό,

οἴη δ' ἄμμορος,

κατὰ μεταφοράν, τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. Κατὰ δὲ προσῳδίαν, ὥςπερ Ἱππίας ἔλυεν ὁ Θάσιος τά,

δίδομεν δέ οἱ,

καί,

τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ.

Τὰ δὲ διαιρέσει· οἷον Ἐμπεδοκλῆς·

αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα.

Τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ·

παρῴχηκεν δὲ πλέων νύξ,

τὸ γὰρ πλέον ἀμφίβολόν ἐστι. Τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως· οἷον τὸν κεκραμένον οἶνόν φασιν εἶναι, ὅθεν πεποίηται ὁ Γανυμήδης

Διῒ οἰνοχοεύειν,

οὐ πινόντων οἶνον. καὶ χαλκέας τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους, ὅθεν εἴρηται

κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο.

εἴη δ' ἂν τοῦτό γε καὶ κατὰ μεταφοράν. Δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὄνομά τι ὑπεναντίωμά τι δοκῇ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν, ποσαχῶς ἂν σημήνειε τοῦτο ἐν τῷ εἰρημένῳ· οἷον τό,

τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος,

τὸ ταύτῃ κωλυθῆναι. τὸ δὲ ποσαχῶς, ἐνδέχεται ἀδίκως μάλιστα, ἄν τις ὑπαλάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρύ. ἢ ὡς Γλαύκων λέγει, τὶ ἔνιοι ἀλόγως προϋπολαμβάνουσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται, καί, ὡς εἰρηκότες, ὅτι δοκεῖ, ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὐτῶν οἰήσει. Τοῦτο δὲ πέπονθε τὰ περὶ Ἰκάριον. οἴονται γὰρ αὐτὸν Λάκωνα εἶναι. ἄτοπον οὖν τὸ μὴ ἐντυχεῖν τὸν Τηλέμαχον αὐτῷ, εἰς Λακεδαίμονα ἐλθόντα, τὸ δ' ἴσως ἔχει ὥςπερ οἱ Κεφαλλῆνές φασι. παρ' αὐτῶν γὰρ γῆμαι λέγουσι τὸν Ὀδυσσέα, καὶ εἶναι Ἰκάδιον, ἀλλ' οὐκ Ἰκάριον. δι' ἁμάρτημα δὲ τὸ πρόβλημα εἰκός ἐστιν.

Ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν ἢ πρὸς τὴν ποίησιν, ἢ πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ πρὸς τὴν δόξαν δεῖ ἀνάγειν. πρός τε γὰρ τὴν ποίησιν, αἱρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον, ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν. τοιούτους δ᾽ εἶναι, οἵους Ζεῦξις ἔγραφε. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βέλτιον. τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν. πρὸς ἅ φασι, τἄλογα. οὕτω τε, καὶ ὅτι ποτὲ οὐκ ἄλογόν ἐστιν· εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς γενέσθαι. Τὰ δ᾽ ὑπεναντίως εἰρημένα οὕτω σκοπεῖν, ὥςπερ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἔλεγχοι, εἰ τὸ αὐτό, καὶ πρὸς τὸ αὐτό, καὶ ὡςαύτως, καὶ πρὸς αὐτόν, ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑπόθηται. Ὀρθὴ δὲ ἡ ἐπιτίμησις καὶ ἀλογίας καὶ μοχθηρίας, ὅταν μὴ ἀνάγκης οὔσης χρήσηται τῷ ἀλόγῳ, ὥςπερ Εὐριπίδης ἐν τῷ Αἰγεῖ, ἢ τῇ πονηρίᾳ, ὥςπερ ἐν Ὀρέστῃ τοῦ Μενελάου. Τὰ μὲν οὖν ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν φέρουσιν. ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα, ἢ ὡς ἄλογα, ἢ ὡς βλαβερά, ἢ ὡς ὑπεναντία, ἢ ὡς παρὰ τὴν ὀρθότητα τὴν κατὰ τὴν τέχνην. Αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν σκεπτέαι. εἰσὶ δὲ δώδεκα.

CAPUT XXVI.

ΟΤΙ ΒΕΛΤΙΩΝ Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΜΙΜΗΣΙΣ Η Η ΕΠΟΠΟΙΗΤΙΚΗ.

Cap. XXVII. ed. Bipont. et Herm. XLVII. ed. Tyrwh.

Πότερον δὲ βελτίων ἡ ἐποποιητικὴ μίμησις ἢ ἡ τραγική, διαπορήσειεν ἄν τις. εἰ γὰρ ἡ ἧττον φορτικὴ βελτίων, (τοιαύτη δὲ ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστι;) δῆλον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική. ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων, ἂν μὴ αὐτὸς προςθῇ, πολλὴν κίνησιν κινοῦνται· οἷον, οἱ φαῦλοι αὐληταί, κυλιόμενοι, ἂν Δίσκον δέῃ μιμεῖσθαι· καὶ ἕλκοντες τὸν κορυφαῖον, ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία τοιαύτη ἐστίν, ὡς καὶ οἱ πρότεροι τοὺς ὑστέρους

αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς. ὡς λίαν γὰρ ὑπερβάλλοντα, πίθηκον ὁ Μυνίσκος τὸν Καλλιππίδην ἐκάλει. τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ Πίνδαρον ἦν. ὡς δ᾽ οὗτοι ἔχουσι πρὸς αὐτούς, ἡ ὅλη τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιΐαν ἔχει. Τὴν μὲν οὖν πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς φασιν εἶναι, οὐδὲν δέονται τῶν σχημάτων. τὴν δὲ τραγικὴν πρὸς φαύλους. Ἡ οὖν φορτικὴ χείρων δηλονότι ἂν εἴη. Πρῶτον μὲν οὐ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία, ἀλλὰ τῆς ὑποκριτικῆς· ἐπεὶ ἔστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ ἐποίει Σωσίστρατος· καὶ διᾴδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος ὁ Ὀπούντιος. εἶτα οὐδὲ κίνησις ἅπασα ἀποδοκιμαστέα, εἴπερ μηδ᾽ ὄρχησις· ἀλλ᾽ ἡ φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπετιμᾶτο, καὶ νῦν ἄλλοις, ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. ἔτι ἡ τραγῳδία καὶ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὐτῆς, ὥςπερ ἡ ἐποποιΐα. διὰ γὰρ τοῦ ἀναγιγνώσκειν φανερὰ ὁποία τίς ἐστιν. Εἰ οὖν ἐστὶ τά γε ἄλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν. Ἔπειτα δὲ ὅτι πάντ᾽ ἔχει, ὅσαπερ ἡ ἐποποιΐα. καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεστι χρῆσθαι. Καὶ ἔτι οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὄψιν ἔχει, δι᾽ ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα. Εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνωρίσει καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. Ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως εἶναι, τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον ἢ πολλῷ κεκραμένον τῷ χρόνῳ. λέγω δὲ οἷον, εἴ τις τὸν Οἰδίπουν θείη τὸν Σοφοκλέους ἐν ἔπεσιν ὅσοις ἡ Ἰλιάς. Ἔτι ἧττον μία ὁποιαοῦν μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν. σημεῖον δέ· ἐκ γὰρ ὁποιαςοῦν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι γίγνονται· ὥςτε ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν ἢ βραχέως δεικνύμενον μύουρον φαίνεσθαι, ἢ ἀκολουθοῦντα τῷ τοῦ μέτρου μήκει, ὑδαρῆ· ἐὰν δὲ πλείους, λέγω δὲ οἷον, ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη, οὐ μία. ὥςπερ ἡ Ἰλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ἡ Ὀδύσσεια, ἃ καὶ καθ᾽ ἑαυτὰ ἔχει μέγεθος. καί τοι ταῦτα τὰ ποιήματα συνέστηκεν, ὡς ἐν-

δέχεται ἄριστα, καὶ ὅτι μάλιστα μιᾶς πράξεως μίμησίς ἐστιν. Εἰ οὖν τούτοις τε διαφέρει πᾶσι, καὶ ἔτι τῷ τῆς τέχνης ἔργῳ, (δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, ἀλλὰ τὴν εἰρημένην,) φανερὸν ὅτι κρείττων ἂν εἴη μᾶλλον τοῦ τέλους τυγχάνουσα τῆς ἐποποιΐας.

Περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας, καὶ ἐποποιΐας, καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν μερῶν αὐτῶν, καὶ πόσα, καὶ τί διαφέρει, καὶ τοῦ εἰ εὖ τινὲς αἰτίαι, καὶ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων εἰρήσθω τοσαῦτα.

NOMINA PROPRIA

NEC NON

ALIA VERBA

LIBRI ARISTOTELIS

numeris capitum eorumque linearum indicata.

A.

Π.

COMMENTARII

IN

ARISTOTELIS

DE

ARTE POETICA

LIBRUM

DENUO RECENSITUM.

IN CAPUT I.

Μέλλει] Tyrwhittum, quod hanc lectionem ex codd. Mediceis, Venet. Leid. et Guelpherb. receperit, reprehendit Buhlius in ed. Bip. ubi legitur *μέλλοι*, quod habent codd. Paris. et omnes fere edd. Miratur, quod nihilominus Tyrwhittus vertat: s i r e c t e s e h a b i t u r a s i t p o e s i s. Attamen ipse: *πῶς δεῖ*, non potuit non vertere: q u o m o d o o p o r t e a t. Differt sane ab orationis, quae dicitur obliqua, ratione Latina ratio Graeca. Reiz. et Herm. *μέλλει*. Harles. *μέλλοι*.

ἡ ποίησις·] Quam conscius sibi fuerit Auctor, quae esset tractaturus, vel ex primis disputationis verbis elucet. Plura complectitur ars poetica genera, nonnisi una est poesis. At neque poeseos theoriam, neque poeticae artis systema posteris tradit Noster. Quin, poeseos notionem hic redigi ad tragoediam, de qua mox *κατ' ἐξοχὴν* dicitur: *ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις*, atque ad epopoeiam, primum inde patet, quod poeseos bonitas a mytho pendere dicitur, minime vero mythi definitio, qualis exhibetur cap. VI. VIII. X. nec verba: *ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ἐστὶ μορίων*, possunt transferri etiam ad genus lyricum aliaque poemata minora. Deinde, quod comoedia aeque atque alia ista minora carminum genera, ab epopoeia et tragoedia interjecto *ἔτι δὲ* secreta, nonnisi propterea, quod propter eandem originem ac naturam ad epopoeiam et tragoediam pertinent, comparandi causa enumerantur, sicut mox etiam aliae artis species. Ab artium enim ratione in universum ordiendum fuit auctori; unde ipse dicit: *ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων*. Dicit quidem, se singulorum poeticorum generum effectum (*δύναμιν*) exponere velle; satis autem habuit, quorundam indicare, abs quibus distingueretur tragoediae finis, quem solum accuratius exposuit, c. VI. Eundem esse finem epopoeiae, tum lectori relictum est colligere ex exemplis ab Auctore allatis, tum ex ultimo libelli capite intelligitur, e verbis: *δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυ-*

χοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, (n. tragoediam et epopoeiam) *ἀλλὰ τὴν εἰρημένην.* Ita primis libelli verbis totus libellus nec non ultima ultimi capitis verba optime respondent. Quare non est, quod cum Hermanno (comm. p. 83.) nomine *ἐποποιΐας* alia etiam poeseos genera comprehensa putemus; quo quidem latiori significatu vox illa in hoc libro nusquam reperitur.

περὶ τῶν ἄλλων,] His et ultimis libelli verbis: *εἰ εὖ ἢ μή τινες αἰτίαι*, innuuntur controversiae et defensiones, de quibus agitur c. XXIV. et XXV. (ed. Bip. et Herm. c. XXV. et XXVI.)

διδυραμβοποιητική,] Dithyrambi sunt carmina, quibus celebrantur *Ἀνθεστήρια, Ἀπατούρια, Διονύσια*, dies sacri Dithyrambo, quod cognomen Bacchi est. Proclus: *ὁ δὲ διθύραμβος γράφεται μὲν εἰς Διόνυσον· προσαγορεύεται δὲ ἐξ αὐτοῦ, ἤτοι διὰ τὸ κατὰ τὴν Νύσσαν ἐπ' ἄντρῳ διθυράμβῳ τραφῆναι τὸν Διόνυσον· ἢ διὰ τὸ λυθέντων τῶν ῥαμμάτων τοῦ Διός, εὑρεθῆναι αὐτόν· ἢ διότι δὶς δοκεῖ γενέσθαι, ἅπαξ ἐκ τῆς Σεμέλης, καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ μηροῦ.* conf. Ovid. Met. III. 253. Videtur hoc carminum genus, primis certe temporibus, sicut fere omnia in populis rudibus carmina, magis ludicrum, quam serium fuisse. Athen. p. 628. A. *Φιλόχορος δέ φησιν, ὡς οἱ παλαιοὶ σπένδοντες οὐκ ἀεὶ διθυραμβοῦσιν, ἀλλ' ὅταν σπένδωσιν, τὸν μὲν Διόνυσον ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ, τὸν δ' Ἀπόλλωνα μεθ' ἡσυχίας καὶ τάξεως μέλπουσιν.* Apud eundem auctorem p. 637. commemoratur dithyrambus Telestae, ejusdem, quem Suidas ex Athenaeo p. 616. comicum facit. Quin etiam fabulas, quae ibi nominantur, Argo et Aesculapium Dithyrambos fuisse contendit Hermannus. De primis Dithyramborum poetis vide Suidam in v. *Λάσος*, et Herodot. I. 23. Ad cantiones illas jam prius accesserat tibia et cithara. conf. Horat. I. Od. XII. 1. Ii, qui dithyrambos bene canendos curabant, vocabantur *διθυραμβοδιδάσκαλοι.* Deinde accessit etiam mimica ars; infra, hoc capite: *χρῶνται ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ μέτρῳ ἡ διθυράμβων ποίησις,* conf. c. II. not. ad *ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας.* Problem. XIX. 15. *ἐπειδὴ μιμητικοὶ ἐγένοντο* (dithyrambi), *οὐκ ἔτι ἔχουσιν ἀντιστρόφους, πρότερον δὲ εἶχον. αἴτιον δὲ ὅτι τὸ παλαιὸν οἱ ἐλεύθεροι ἐχόρευον αὐτοί.* Veteres, liberi homines, cantui magis se dederant; accessit jamjam etiam histrionum studium, partibus bene agendis operam suam navantium, ita ut actuosiores fierent dithyrambi. Prius in scena agentes omnes quasi ad cho-

rum pertinebant. ὁ μὲν γὰρ ὑποκριτὴς, ἀγωνιστής. ὁ δὲ χορὸς ἧττον μιμεῖται. Perierat lyrica eorum natura; hanc autem respicit Plato III. 277. et Proclus ad Photium, qui dithyrambos ad διηγηματικὴν ποίησιν referunt. Alio loco Photius: ὁ μὲν διθύραμβος τὸν Φρύγιον ἁρμόζεται. Modo Phrygio conveniunt verba austera, sonora, impetuosa, horrida, proelia, pugnae, irrisiones, insultationes, querelae cum indignatione, Schneegass. Isagog. Music. Horat. IV. Od. II. 10. Aristoteles infra, c. XVIII. τῶν δὲ ὀνομάτων τὰ μὲν διπλᾶ μάλιστα ἁρμόττεται τοῖς διθυράμβοις. Ex Plutarch. vit. Lycurg. ex Diog. Laert. et Platone patet etiam certamina publica dithyrambis constituta fuisse.

αὐλητικῆς] Ex docta dissertatione: Die Erfindung der Flöte, in Wielandii libro inscripto Attisches Museum, vol. II. sect. 2. Boettigeri verba adscribo: Das heroische Alter der Griechen, sowie es uns Homer schildert, kannte nur ein äusserst einfaches, besaitetes Instrument, das nach seinen verschiedenen Form bald Cither, bald Lyra genannt, bald der Erfindung des Apoll, bald dem Knabenspiel des Mercur zugeschrieben ward. — Die Flöte selbst blieb mehrere Jahrhunderte hindurch ein den Europäischen und Ionischen Griechen völlig ungebrauchtes Instrument. In Böotien und in Theben lernte man schon durch die Bacchusfeierlichkeiten und Orgien die Phrygische Flöte kennen, und, irre ich nicht, so schreibt sich von dieser Zeit die Liebhaberei der Böotier zur Auletik her; — es war sicherlich nichts als die einfache Schalmey und das mit wenigen Oeffnungen versehene Pfeifchen aus Buchsbaum oder der Knieröhre eines Thieres, dem man erst in der Folge zur Verstärkung des Schalles ein gerades und krumm gebogenes Mundstück aufschraubte. Aber die Lydier hatten zuerst die Doppelflöte selbst bei ihren Heeren und kriegerischen Unternehmungen eingeführt. — Die Doppelflöten wurden die Gefährten des in Umarmung der Geliebten zugebrachten Festes und der nächtlichen Klage an der Thüre des Mädchens. So wurde Mimnermus

das Muster einer Dichtungsart, die später Philetas und Callimachus, und unter den Römern die uns wohlbekannten Elegiker ausbildeten. Erst spät brachte Simonides aus Ceos die Benennung Elegie, das heisst, wörtlich übersetzt, Wehklage, in Umlauf unter den Griechen, die in spätern Zeiten der Name der ganzen Gattung geworden ist. Zu allem diesen muss man sich die Doppelflöte, als das begleitende Instrument hinzu denken. Kaum 50 Jahre vor dem Simonides ertheilten die Amphictyonen durch die Erneuerung der Pythischen Spiele zu Delphi (Ol. 40, 3.) auch der Auletik eine öffentliche Sanction und Mitbewerbung um die heiligen Kampfpreise. — Bei den dramatischen Schauspielen und den dithyrambischen Chorgesängen konnten die sanften Töne der Lyra nicht durchdringen, und so wurde der Gebrauch der Flötenspieler zu den Chören (choraulae) auch in Athen allgemein. — Die mit der linken Hand gehaltene Flöte spielte den Discant zu der rechten. Diese rechte (tibia dextra) nannte man die männliche, die linke (t. sinistra) die weibliche Flöte. Praecinebat enim, non ut apud nos sonus altior et acutior, sed gravis; *αὐλὸν ἀνδρεῖον* et *αὐλὸν γυναικεῖον* memorat Herodotus. Tibia, quae vocem primariam habebat, incentiva; ea, quae secundariam, succentiva vocabatur, is vero tibicen, qui tertiam, accentor. vid. Varron. Isidor. Apulej. Plin. hist. nat. XVI. 36. Tum Lydiae, tum Sarranae, (a Sar, i. e. Tyrus, *αὐλοὶ Λίβυες*) tum Phrygiae tibiae et dextrae et sinistrae esse poterant. Pares dicebantur eae, quae aut eandem longitudinem, aut totidem foramina habebant, itaque eandem harmoniam edebant; impares, quarum altera hanc, altera aliam edebat. Videntur impares ibi adhibitae esse, ubi fabula, quam comitabantur, adhuc ambigua esset. De modo isto verba comitandi Donatus scripsit in libello de comoedia. conf. Fest. grammat. Manut. II. ep. 4. in Gruteri Crit. Tom. IV. 251. Salmas. not. ad Script. hist. Aug. 494. Exercit. Plin. Vol. I. 84. Boeckh Annal. Heidelb. 1810. fasc. 15. p. 166. Schneider ind. ad Script. R. R. v. tibiae dextrae. Serv. ad lib. IX. Aen.

Virg. 618. Othon. thes. p. 468. De usu tibiarum in agmine vid. Aul. Gell. I. 11. ubi verba Herodoti, Thucydidis et Aristotelis allata invenies. Tragoedos et tibicines dictos esse οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται, idem tradit XX. 3. ibid. Nostri verba τεχνῖται Διονυσιακοὶ laudantur. Aristot. infra, ultimo libelli capite: ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν.

ἡ πλείστη] Musicam omnino imitationem esse, dicit Aristoteles Rep. VIII. 5. ἐν δὲ τοῖς μέλεσιν αὐτοῖς ἐστι μιμήματα τῶν ἠθῶν, et Problem. XIX. 27. καὶ γὰρ ἐὰν ᾖ ἄνευ λόγου μέλος, ὅμως ἔχει ἦθος; ita etiam sequenti capite. Quare Victorius propter insertum ἡ πλείστη putat, eam tantum musicae partem excipi, si quis, nulla re ad imitandum proposita, tibiis vel fidibus canat. At nostro loco non tam de musica, quam de poesi sermo est. Ad quam quum tibia et cithara, ut vidimus, maxime pertineat, maximam earum partium partem huc trahit auctor. Neque potuit non excludere eam partem, quam Plato Legg. II. dicit · ψιλὴν κιθάρισιν καὶ αὔλησιν, h. e. ad quam verba non accedunt. Non respecta brevitate, qua Noster in rebus enumerandis in hoc libello cum maxime utitur, Batteusius putat posse addi: καὶ τῆς ὀρχηστικῆς (non: ὀρχιστικῆς, ut in ed. Bip. excusum), quod Aristoteles mox mentionem faciat τῶν ὀρχηστῶν. Herm. dicit: Addere dithyrambis poterat Aristoteles ὑπορχήματα, nisi haec, ut videtur, et alia carminum genera dithyramborum nomine complexus est. Bossu, in libro: Traité du poeme epique, hujus loci verba ita citat: ποιήσεις πᾶσαι τυγχάνουσιν μιμήσεις τὸ σύνολον.

μιμήσεις·] Ita, non μίμησις legendum, nam huc respicit c. II.: τῶν λεχθεισῶν μιμήσεων. Nostram lectionem habent codd. Victorii plurimi, nec non Leid. Guelph. Paris. Ald. A. Edd. Harles. et Herm. Twiningius in dissertatione supra indicata sententiam sententiae illi virorum ante modo nominatorum contrariam enuntiat: nonnisi epica, tragica, comica et dithyrambica carmina ab Aristotele imitationes dicta esse. Quum vero Noster Problem. XIX 15. dicit: οἱ δὲ διθύραμβοι, ἐπειδὴ μιμητικοὶ ἐγένοντο, quod quidem supra intelleximus de accessione artis mimicae, ex verbis ibidem additis: ὁ χορὸς ἧττον μιμεῖται proficiscitur, Aristotelem tum lyrico generi imitationem non denegare, tum sese quasi excusare, quod brevitatis causa ad vulgarem loquendi

rationem confugerit, in qua vox illa: *μιμητικός*, vel *μιμεῖσθαι* angustiorem significatum habebat propter ipsius originem, nam simili modo: imitari, proprie significat: repraesentare id, quod in re imum est, i. e. extremum, vel externum. Platonem ibi tantum propius accedere ad artis veram rationem, ubi populariter philosophetur, animadvertit jam Wolfius, cujus praeclara dicta repetivi supra Prolegom. I. Vulgari loquendi usui indulget Plato Rep. III. p. 273. *ἆρα οὖν ἤτοι ἁπλῇ διηγήσει, ἢ διὰ μιμήσεως γενομένῃ κ. τ. λ.* p. 277. *καὶ οἶμαί σοι ἤδη δηλοῦν, ὃ ἔμπροσθεν οὐχ οἷός τ. ἦν, ὅτι ὅλη ἐστίν, ὥςπερ σὺ λέγεις, τραγῳδία τε καὶ κωμῳδία· ἡ δὲ δι ἀπαγγελίας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ· εὕροις δ' ἂν μάλιστά ποι ἐν διθυράμβοις· ἡ δ' αὖ δι' ἀμφοτέρων, ἔν τε τῇ τῶν ἐπῶν ποιήσει, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι.* Huic ultimo loco opposita sunt verba Nostri, c. III. *μιμεῖσθαι ἔστι — ἀπαγγέλλοντα — ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα.* Conferatur Diomedes p. 479. ed. Putsch. Quare non potuit Plato ad summum quoddam principium neque poesin, neque musicam reducere. Iis, quae Legg. II. p. 669. dicit: *παγχάλεπον, ἄνευ λόγου γιγνόμενον ῥυθμόν τι καὶ ἁρμονίαν γιγνώσκειν, ὅ τι βούλεται* opposita sunt ista Nostri verba, quae supra adscripsi ex lib. de Rep. VIII. et Problem. XIX. 27. *καὶ γὰρ ἐὰν ᾖ ἄνευ λόγου μέλος, ὅμως ἔχει ἦθος.* Ad verborum significationes vel imagines transfert imitationis notionem. Quin immo, quum nostro quoque capite dicit, *ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον (μιμεῖται) τοῖς λόγοις, ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις,* innuere videtur, omnem orationem posse dici poesin, nisi parte ejus in communem vitae usum abuteremur. Nonne sententia aliqua, vel vox, saepius usitata, desinit esse poetica? Eandem vim in prosa et metrica oratione esse dicit Aristoteles c. VI. *ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων* etc. Quos fines poeseos et prosae duxerit, colligere licebit ex iis, quae c. XIX. et seq. *περὶ λέξεως καὶ διανοίας* dixit. Saepius quidem hoc libro poeticam imitationem refert ad actiones (*πράξεις*), II. IV. IX. et tragoediam saepissime vocat *πράξεως μίμησιν*, VI. VIII. IX. X. XI. XIV. XXIV. sed actionum repraesentationem verbis egere, dicit XIX. *τί γὰρ ἂν εἴη τοῦ λέγοντος* etc. Conferatur Ilgen prolus. I. Disquisitio actionis principis in Iliade Homeri. Numburgi. 1791. 4. ibi exponit auctor, *μίμησιν* et *μιμεῖσθαι* apud Aristotelem in A. P. esse, res non tam studio et voluntate, quam ex mero aliquo animi adfectu, imitando expri-

mere et quasi praesentes sistere. Docet etiam, quid sit μίμησις πράξεως. Imitationem sensu Aristoteles cerni fictione, sive adsumat formam dramaticam, sive tanquam narratio proponiatur (v. c. III), dicit auctor in nova Bibl. art. bon. Lipsiae. vol. 42. part. II. 1791. p. 1. sqq. Distinguit Noster epicam et tragicam imitationem c. XXIII. περὶ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως — περὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς.

γένει ἑτέροις] Natura sua differunt oratio, harmonia et rhythmus.

ἕτερα,] Tragoedia et epopoeia severorum, comoedia ridiculorum morum imitatrix est, c. II.

ἑτέρως,] vid. c. III.

χρώμασι καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς·] Quivis hic mendum suspicabitur, (Valett in versione Germ. verba ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς plane omisit,) quum arti et consuetudini non possit opponi vox; at ita legitur in omnibus codd. tum illis a Victorio, tum recentius collatis; nonnisi in cod. Med. Simonem Petitum Madius, qui vero ipse διὰ τῆς φύσεως legendum censet, dicit invenisse pro διὰ τῆς φωνῆς, verba: τῇ φωνῇ, quae Reizius, ut praefert elegantiora, in ed. suam recepit. Attamen emendatio, ut sexcentae aliae Reizii in hoc libro, rejicienda est. Saepius cum interjectae sententiae constructione continuatur primaria, c. III. ὅτε μὲν ἀπαγγέλλοντα (καὶ ἕτερόν τι γιγνόμενον ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα) ἢ πάντα etc. ibid. τῆς μὲν κωμῳδίας — καὶ τῆς τραγῳδίας. c. XI. ἡ μὲν ἐστι θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ᾖ δῆλος τίς ἐστιν, ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι. ex c. VI. tria exempla addi possunt; gravissima exempla notavi c. III. not. ad τούτων. Simili modo, quo hic, variata constructio est c. IV. not. ad οὐχὶ μίμημα. c. V. not. ad ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ. c. VI. not. ad ἀλλὰ δι' ἐλέου καὶ φόβου. Simili modo Ethic. Nicom. II. 70. p. 30. C. D. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι τρεῖς μεσότητες, ἔχουσαι μέν τινα ὁμοιότητα πρὸς ἀλλήλας· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων. Nostro autem loco animadvertendum est, auctorem tali constructione vix potuisse uti, nisi ἕτεροι δὲ aeque atque οἱ μὲν et οἱ δὲ pertineret ad τινὲς ἀπεικάζοντες. Quare veterum interpretum versio: alii ex arte, alii ex consuetudine, nonnulli ex voce, non posset falsa dici, si Latina praepositio eandem praegnantem,

quam Graeca illa, significationem haberet, et si, ut ante τέχνης et συνηθείας, etiam ante φωνῆς articulum omissum esse, Latino sermone exprimeretur. Sin dicimus Robortellum jam propius ad verum sensum accessisse ita vertendo: nonnulli imitantur coloribus et figuris, alteri autem horum adhibent praeter illa duo etiam vocem, quaeretur ex nobis, ad quosnam artifices existimemus haec omnia referri? Ab omnibus fere interpretibus ἀπεικάζοντες intelligitur de pictoribus. Capite III. de pictoribus dicitur εἰκάζειν (nostrum: bilden), nusquam ἀπεικάζειν (nostrum: nachbilden, nachmachen), et quoties in hoc libro de pictoribus sermo est, dicuntur aut γραφεῖς, c. III. VI. εἰκονογράφοι, c. XV. aut ζωγράφοι, c. XXV. (ed. Bip. et Herm. c. XXVI). Incertum aliquid habet tum τινὲς ἀπεικάζοντες, tum πολλὰ, neque poterit aut ad pictores aut ad statuarios transferri οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας. Primus, ut jam vidimus, studuit Aristoteles notionem imitationis extendere ad artes omnino, vid. Prolegom. I. ubi Wolfii dicta repetivi. Quare non licebat philosopho nunc poesin per picturam, artem per artem, vel idem per idem explicare. Ordiri debebat ab infimo artium gradu, in quo imitatio secundum vulgarem istam angustiorem verbi significationem, de qua supra diximus, visibilis quasi omnibus esset, ab ea igitur arte, quae κατ' ἐξοχὴν mimica vocabatur. Simili modo ad differentiam inter poesin et prosam constituendam memoravit Noster infra τοὺς Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους, quos teste Athenaeo XI. p. 505. in copiosiori de arte poetica opere dixit: τοὺς καλουμένους μίμους. Alibi etiam ad hoc imitationis infimum quasi genus recurrit, quippe quod sit basis omnis imitationis, c. II. ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας etc. Ita χρώματα καὶ σχήματα de arte mimica dicitur Plat. Gorg. ed. Bip. p. 61. Οὐκοῦν καὶ τἄλλα πάντα οὕτω καὶ σχήματα καὶ χρώματα ἢ διὰ ἡδονήν τινα ἢ δι' ἀμφότερα καλὰ προςαγορεύεις; ΠΩ. Ἔγωγε. ΣΩ. Οὐ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡςαύτως. Plutarchus, de Discrimine amic. et adulat. imaginem de mimo abstractam transfert ad adulatorem: ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατᾶται καὶ περικαλύπτεται ταῖς ὁμοιότησιν, ἡμέτερον ἔργον ἐστὶν, ταῖς διαφοραῖς ἀνακαλύπτειν καὶ ἀπογυμνοῦν αὐτὸν, ἀλλοτρίοις χρώμασι καὶ σχήμασι (ἡ φησιν ὁ Πλάτων) χήτει οἰκείων κοσμούμενον. Plat. Rep. III. p. 393. ed. Serran. οὐκοῦν τόγε ὁμοιοῦν ἑαυτὸν ἄλλῳ, ἢ

κατὰ φωνὴν ἢ κατὰ σχῆμα, μιμεῖσθαί ἐστιν ἐκεῖνον, ᾧ ἄν τις ὁμοιοῖ, transit idem p. 395. ad comicam mimorum artem, κατὰ σῶμα καὶ φωνάς, et p. 397. legitur: λέξις διὰ μιμήσεως φωναῖς τε καὶ σχήμασι. Ibidem Plato tradit, extitisse apud veteres artem quandam (quam nos diceremus: Vocalmimik) voce imitandi non solum hinnitum equi, mugitum leonis, latratum canis, balatum ovium, avium cantum, sed etiam tonitru, strepitum aquae et ventorum, nec non ipsum sonum tibiae aliorumque instrumentorum. Idem dicit Plutarchus, de Aud. Poet. c. III. dum Aristotelis sententiam exponit: ὥςπερ γὰρ ὑὸς βοὴν καὶ ψόφον τροχιλίας καὶ πνευμάτων ῥοῖζον καὶ θαλάττης κτύπον ἀκούοντες, ἐνοχλούμεθα καὶ δυςχεραίνομεν· ἂν δέ τις πιθανῶς ταῦτα μιμῆται, καθάπερ Παρμένων τὸν ὗν καὶ Θεόδωρος τὰς τροχιλίας, ἡδόμεθα. Parmenontis historiam, quae Phaedro materiam fabulae quintae libri quinti praebuisse videtur, fusius narrat idem Plutarchus, Problem. Symp. V. 1. ubi etiam plura dat de hujusmodi imitationibus. Parmenontis meminit Noster in Problem. XXII. 3. Ab illo Theodoro non diversus esse videtur Theodorus, quem Aristot. Rhet. III. 1. aliorum vocem optime imitatum esse dicit; ibidem: ὑπῆρξε δὲ καὶ ἡ φωνὴ πάντων μιμητικώτατον τῶν μορίων ἡμῖν, διὸ καὶ αἱ τέχναι συνέστησαν, ἥ τε ῥαψῳδία καὶ ἡ ὑποκριτικὴ καὶ ἄλλαι γε. Eundem Theodorum, ut histrionem valde praeclarum, etiam infra commemoratum invenies ultimo libelli capite. Jam antiquissimis temporibus hanc artem cultam fuisse, prodit ex Hom. Hymn. in Apoll. 162.

πάντων δ' ἀνθρώπων φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστὺν
μιμεῖσθαι ἴσασιν (virgines Deliae). φαίη δέ κεν αὐτὸς ἕκαστος
φθέγγεσθ'· οὕτω σφιν καλὴ συνάρηρεν ἀοιδή.

et Odyss. IV. 279.

πάντων Ἀργείων φωνὴν ἴσκουσ' ἀλόχοισιν (Helena).

Vocis imitationem innuit Plato in lib. de Rep. de personis feminarum per viros in scena agendis dicens: καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι γυναῖκα μιμεῖσθαι, ἄνδρας ὄντας. Possumus ad illud πολλὰ referre ἀπεικάζοντες, et in voce φωνῆς cogitare tum de mimis omnino, tum de rhapsodis, quos quidem Hesychius dicit esse ὑποκριτὰς ἐπῶν; gestui operam dedisse rhapsodos, dicit Noster c. XXVI. (ed. Bip. et Herm. XXVIII.) ubi gestus vocantur σημεῖα; de his autem Noster Problem. XIX. οὐκ ἔστι ταῦτα ὁμοιώματα τῶν ἠθῶν,

ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον, τὰ γιγνόμενα σχήματα καὶ χρώματα, τῶν ἠθῶν. Eo ergo usque extendit Aristoteles notionem imitationis, ut, nisi librum de arte poetica prius scripsisset, διὰ τῆς φωνῆς jam ad ipsum cantum referre possemus. Χρώματα, nisi ad vultum, referas ad pictas personas vel larvas, de quibus c. V. σχήματα, gestus, ut paulo post: σχηματιζομένων ῥυθμῶν, etiam c. XIII. et saepius. Erravit igitur Buhlius, ut saepius, qui in not. ad Ed. Bip. contendit, σχῆμα nusquam hoc significatu occurrere; συνήθεια significat non, ut Valett vertit: vertraute Bekanntschaft mit den Sitten und Charakteren der Menschen, sed ipsos mores, quos quis cum alio communes habet; ὁμοιοπαθῆ διάθεσίν τε καὶ φύσιν, Plutarch. loco laudato, ubi de falsis χρώμασι et σχήμασι sermo erat; pro φύσις, posita est illa vox a Nostro Rhet. I. 1. 2. οἱ μὲν εἰκῇ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως, ib. I. 9. 58. conf. etiam c. XVII. not. ad τοῖς σχήμασι. Quare non video, cur Hermannus conjecturam Madii, qui tot inanes conjecturas protulit, illam vero cum maxime postea ipse improbavit neque in versionem recepit, in textum vere receperit, διὰ τῆς φύσεως pro διὰ τῆς φωνῆς, vertit: sive arte, sive usu, seu natura adjuti. Cur vero memorantur haec, si, ut Herm. vult, sermo de arte pictoria et statuaria est? Unde irrepsit articulus? Nam tum dicendum esset: διὰ φύσεως, quod jam sensit V. D. in conspectu Musei Oxon. p. 33. e Metaph. I. 1. qui dedit lectionem: διὰ φύσιν, quae proposita est in Biblioth. crit. II. 1. X. Buhlius in ed. Bip. secutus est Tyrwhittum (vid. ejus animadv.), qui, ut nusquam litem dijudicat, dicit: hoc, credo, vult Aristoteles: sicut aliqui coloribus et figuris multa imitantur, alii autem voce; idem οἱ μὲν — συνηθείας parenthetice, quasi verba illa bene ad pictorem, nec melius ad mimicam artem referri possint. Si parenthetice verba dividere licet, etiam ἀπεικάζοντες includendum est, nam τινὲς et ἕτεροι δὲ Latinorum est: cum multi — tum nonnulli. Twiningius cum illo tribuli suo conspirat. Editor recensionis Oxon. 1760. 12. in notis locum nostrum mire transposuit et interpretatus est: ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι (coloribus) καὶ σχήμασι (gestibus) πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν (pictores) διὰ τέχνης, οἱ δὲ (gesticulatores) διὰ συνηθείας· ἕτεροι δὲ (ἀπεικάζοντες μιμοῦνται) διὰ φωνῆς. Bene vidit, verba διὰ συνηθείας non

posse referri ad pictorum artem. Attamen in textu admisit conjecturam Dacerii, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ δι' ἀμφοῖν, quod etiam in textu dedit Heinsius, Batteusius et Harlesius. Idem Dacerius maluit pro τέχνης legere τύχης, quae lectio placuit etiam Winstanlejo. Jam Castelvetrus scripsit: ἕτεροι δὲ ἀμφοτέροις, quae referas ad χρώμασι καὶ σχήμασι, fortasse quia pictores nonnunquam solis lineis, sine coloribus, adumbrent, c. VI. λευκογραφήσας εἰκόνα, sed ibidem dicitur, ex solis coloribus picturam componi non posse. Sicut editor Oxon., etiam vir doctus in Jen. Allg. Litt. Zeit. (Matthiae) putat comparationem sumtam et de pictorum et de mimica arte; sed artem pictorum ad comparationem et explicationem principii artium omnino difficiliorem esse, supra docui.

ῥυθμῷ] ῥυθμὸς est: motus cum modo, ita ut auditu aut visu sentiatur, nos: Taktbewegung. Non video, cur Herm. dicat: accurate loquitur, ῥυθμόν et λόγον, non μέτρον. Nemo confundet ῥυθμόν et λόγον, nedum Aristoteles, qui poeseos imitationem in oratione, non in metro, ponit. Si Arist. diceret: ῥυθμὸν καὶ μέτρον, idem bis diceret, cum metra pars sint rhythmi, c. IV. Infra vero dicit ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ μέτρῳ, ibi jam posuit rhythmum, quo, ut mox dicitur, nititur saltatio, pro hac ipsa; etiam μέλος pro cantu, qui quidem plurimum in choris est, et metra pro verbis, et quidem metrice compositis. Plato Rep. III. p. 286. c. VI. ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος.

τυγχάνωσι οὖσαι] Ita omnes codd. excepto uno, Paris 2938. In cod. uno quidem Medic. ex correctione legitur: τυγχάνουσιν οὖσαι, sed videtur ita correctum esse ob eadem verba, uti supra occurrunt; ita etiam Reiz. et Herm. edidere, sed non video, cur conjunctivus ferri nequeat.

συρίγγων.] Syrinx tempore Homeri ex uno, post ex septem calamis colligata. Tibull. II. 5. 31. Ovid. Met. I. 689. Attisches Mus. II. 2. Twiningius censet, de simplici illo instrumento hic non posse esse sermonem. Sed hoc etiam apud Graecos cultum fuisse, inde patet, quod in ludis Pythicis illo canebatur in fine nomorum, de quibus alibi egi. conf. Strab. IX. 290.

μιμοῦνται χωρὶς ἁρμονίας οἱ τῶν ὀρχηστῶν.] Ita codd. Dacerius vertit: les danseurs ne se servent que

du nombre seul. Ita Noster negligentius, ut saepissime, scripsit pro: οἱ τῆς ὀρχηστικῆς; sic artifices pro arte c. IV. et saepius. Reizius et Tyrwhittus οἱ τῶν ὀρχηστῶν, n. τέχναι. Herm. cum Buhlio ex cod. Paris. 2038. μιμεῖται et ἡ τῶν ὀρχηστῶν. Twiningius ἔνιοι τῶν ὀρχ. intelligit idem: saltatores arte excellentes. Χωρὶς ἁρμονίας versum est ab Herm. sine cantu, supra autem ἁρμονίᾳ ab eodem: concentu. De saltatione veterum conferatur Lucian. π. ὀρχήσεως. Scalig. poet. I. 18. Casaub. de Poes. Sat. p. 109. Plutarch. Symp. Probl. IX. et Lessing theatralische Bibliothek.

σχηματιζομένων] c. XVII. et XXVI. Cic. Or. III. 59. Omnes autem hos motus subsequi debet gestus, non hic verba exprimens, scenicus, sed universam rem et sententiam non demonstratione, sed significatione declarans. vid. quae de hoc loco dicit Engel, Ideen z. e. Mimik. I. 60.

ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον τοῖς λόγοις,] Minime mirum videri debet, cur Aristoteles de poesi in universum locuturus, epopoeiam posuerit eamque arctissimo significatu, ut contradicam Hermanno, qui comma posuit ante μόνον et hanc voculam in versione omisit, sicut vocem ψιλοῖς omisit Twiningius vertens: Epopoeia imitates by words, alone or by verse. Profecto, si scribitur μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς, aut μόνον aut ψιλοῖς abundat. Supra jam monstravimus, Aristotelem omnem poesin ponere in verbis. Ut ab saltatione illa sine musica, ita ab eo poeseos genere cummaxime orditur, quod iis rebus, quae ad magis composita poemata accedunt, musica, gesticulatione, nec non metro, ut mox docetur, carere potest. Ex epopoeia demum tragoediam ortam esse, dicitur c. IV. ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγῳδοδιδάσκαλοι ἐγένοντο, confer etiam ea, quae ibidem paulo ante de Homero traduntur.

τοῖς λόγοις, ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις·] Dictum pro ψιλοῖς ἢ ἐμμέτροις, quod, haud mirum, Heinsius vere legi vult; ita c. VI. ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν λόγων. Comma post λόγοις posui, ne τοῖς λόγοις ψιλοῖς dictum videretur pro: τοῖς ψιλοῖς λόγοις, neque λόγοι, i. e. verba, opposita viderentur metris, quae sine ipsis verbis minime possunt esse. Habes jam meum judicium de Hermanni (in commentariis, p. 92.) propositione, legendum esse: ἢ τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις. Melius Heinsius: τοῖς λόγοις ἢ ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις. At ex leniore oppositione plus lucrabimur. Nonne, quum in oratione om-

-nino poesin ponat Aristoteles, ut mox exemplis probat, existimare idem poterat, poemata, ut mera prosa oratione, sic etiam metrica et prosa inter se mixtis, condi posse? Tali orationi — qua quidem e. g. Shakespearius usus est — contraria est ἡ ψιλομετρία, c. III; itaque et oratio, quae metro caret, dicitur λόγοι ψιλοὶ vel οἱ ψιλοὶ λόγοι. Rhet. III. 2. 16. τὴν τῶν ψιλῶν λόγων λέξιν Plato legg. II. 93. ibid. II. p. 669. Plato: ψιλὴ κιθάρισις h. e. quam verba non comitantur. Conf. Plat. Menex. p. 284. Ita ut ψιλὸς sit Latinorum: merus, nos bloss. Ita Aristot. Polit. VIII. 5. p. 521. Conr. μουσικὴ ψιλή, i. e. λόγων χωρίς, cui opponitur μουσικὴ μετὰ μελῳδίας. Buhlius contra cum Tyrwhitto Madium secutus, ἢ non ad disjungendum, sed ad declarandum positum esse arbitratus, interpretatur λ. ψιλοὺς per: blosse Darstellung durch metrische Rede ohne musikalische Begleitung. Affert Tyrwhitti exemplum e Platon. Phaedro p. 278. Ὁμήρῳ καὶ εἴ τις ἄλλος αὖ ποίησιν ψιλὴν ἢ ἐν ᾠδῇ συντέθεικε, ita ut epica carmina, ψιλὰ vocata, opponantur lyricis cum cantu. Sed ut isto loco ἢ oppositum aliquid addit, ita etiam nostro, neque usquam vere explanandi causa, pro τουτέστι, hoc libro, tam arcta oratione confecto, positum est. Damnavit Buhlius se ipsum, dum de Twiningio, cujus verba non intellexisse videtur, dicit: sensum extorsit potius quam explanavit. Nam Twiningii interpretatio: by words without the other means of melody and rhythm, or at most with so much of rhythm only, as is implied in the idea of metre; without musical sense of strict time, Buhlii interpretatio est. Eandem jam dederat Harlesius in Latina versione. Cum nostra conspirat versio Anglica, quam edidit Pye, Lond. 1792.

τυγχάνουσα μέχρι τοῦ νῦν.] Tyrwhittus, quem Buhlius secutus est, vertit: et iis (metris) vel permiscens ea inter se, vel uno aliquo genere usa, ad nostrum usque tempus. Quaero equidem, an Aristoteles putarit, post se tertiam metrica carmina condendi rationem possibilem esse futuram? χρωμένη pendet a τυγχάνουσα, quod quidem, quantum ad constructionem, oppositum est illi μιγνῦσα, ita etiam μέχρι τοῦ νῦν non nisi ad χρωμένη referri potest. Iterum ab eo, quod esse potest, transitur ad id, quod est vel erat. Prosa oratione condita est Gallorum epopoeia: Les avantures de Telemaque, pluri-

bus simul metris usi sunt Klopstock et Fouqué (in carmine epico: Corona); Graecis autem Ilias et Odyssea instar omnium erant. C. V. ἡ μὲν οὖν ἐποποιΐα τῇ τραγῳδίᾳ — τῷ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν ταύτης διαφέρει. Haud magis licuit recedere ab Homerica forma, quam ab tragoediarum longitudine semel accepta. Hoc deridet Noster c. VII, illud non reprehendit. c. XXIV, ubi exposuit, cur hexametri versus aptissimi ad epopoeiam sint, dicit: εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιοῖτο ἢ ἐν πολλοῖς, ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο. Nostro ergo loco per: ἑνί τινι alludit ad hexametrum. Exemplum quidem affert c. XXIV. ἔτι δὲ ἀτοπώτερον, εἰ μιγνύοι τις αὐτά (metra), ὥσπερ Χαιρήμων, sed Chaeremo, qui non epopoeiam scripsit, nonnisi comparationis causa, tum isto, tum nostro capite commemoratus est. Bene vertit Cooke: iisque aut inter se fusis, aut uno aliquo genere usa, quod usu venit usque ad hoc temporis, et Victorius: sive uno quodam genere metrorum utens, ut usque ad hunc diem fecit. Ita Heinsius, Dacerius, Piccolominius, Goulstonius, nec aliter plerique. Secundum hanc interpretationem nihil suppleri debet. Attamen Hermannus dicit: plerique ut in hoc libello solent, supplendo, quae nusquam leguntur, faciunt, ut sibi videantur quidlibet intelligere, at quae hic dicuntur ineptissima sunt. Paulo post vero idem: Scribendum putavi: ἡ μέχρι τοῦ νῦν i. e. ἡ μέχρι τοῦ νῦν ἐποποιΐα vel ἡ μέχρι τοῦ νῦν καλουμένη ἐποποιΐα. Supplendum ei insuper esset: ὡς ἡ μ. τ. ν. Dicit H. μέχρι esse: praeterquam. Sed nusquam ita positum est, neque c. V. ubi ad ἀκολουθεῖν vulgari significatione: usque ad, additum est. Vertit autem recte: hucusque. In commentariis dicit: dicendum erat hoc: poesin epicam hucusque dici solitam esse, quae uno genere metrorum uteretur, nunc autem latius accipere se (Aristot.) hoc nomen, ut et possit etiam mimos Sophronis et Xenarchi Socraticos dialogos, et carmina, quale Centaurus Chaeremonis sit, comprehendere. Quanta constructionis et rerum diversissimarum confusio! Mitior quidam censor editionis Hermanni conjecit legendum: ἡ μέχρι τοῦ νῦν τυγχάνουσα. Sed illud: forte, quod per τυγχάνουσα exprimitur, cummaxime ad usum simplicis metri referendum est et utraque participia

ad μέχρι τοῦ νῦν. Quare etiám Twiningii lectio rejicienda est: τυγχάνουσα· μέχρι γὰρ τοῦ νῦν οὐδὲν ἂν etc.

οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν] Non, ut Tyrwhittus vult, causam exponit Noster, cur sub epopoeiae nomine complexus sit poemata omnigena. Non suppleo cum Tyrwhitto: alioqui, vel cum aliis: nisi ita se res haberet. Docet potius A. inter auctores, prosa oratione usos, distinguendum esse, utrum poetae sint necne? Sententiarum nexus est: non possumus mimos, quum metris careant, non poeticos vocare; non debemus eos confundere cum dialogis Socraticis, quamquam hi speciem vel formam dramaticam habent; neque Empedoclem propter idem versuum genus, quod cum Homero habet; nedum pro optimo poeta habere Chaeremonem, quum plurima metra habeat. Quare non debet verti: ac sermones Socraticos, sed: nam non habeamus, quod communi nomine nominemus Sophronis Xenarchique mimos et Socraticos dialogos. Nam: ac, est nostrum: und auch dazu, per: et, disjungitur, inde et — et, per: atque, exprimitur adauctio quaedam, nos: und aber auch. In cod. Med. A. deest ἂν, sed hoc verecundiae Aristotelis aptissimum est. Heinsio legere placuit: πρὸς τοὺς Σωφρ. sed ad ἔχοιμεν, quod praegnanti sensu et pro: habere, et pro: posse, positum est, illud κοινὸν pro adverbio κοινῇ poni potuit.

Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους,] Hos mimos poemata fuisse prosa oratione condita, Aristoteles copiose exponit in magis elaborato opere de poetis, teste Athenaeo XI. p. 505. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει· οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμένου τοῦ Τηΐου τοὺς πρώτους γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων. Ad quae Tyrwhittus: haec interrogative an affirmative accipiamus, nihil refert. Ex collatione eorum cum loco, de quo nunc agitur, probabiliter, opinor, efficitur, τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους in hoc non de omnibus Dialogis Socraticis intelligi debere, sed speciatim de illis, quos Alexamenus Teius scripsit. Efficitur etiam, dialogos, quos Alexamenus scripsit, ab aliis in forma operis nonnihil diversos fuisse; alioqui non addidisset τοὺς πρώτους γραφέντας. Efficitur denique Alexameni Dialogos metri-

ce scriptos fuisse; nam ἐμμέτρους utrique sententiae membro adjungi debere quam maxime veri simile est. Buhlius vertit: Könnten wir nicht auch die metrischen sogenannten Mimen des Sophron Nachahmungen durch Rede heissen, oder die ersten Socratischen Dialoge, die Alexamenus von Teos schrieb? Sed et Buhlium et Tyrwhittum incredibili errore locum illum in sententiam verae contrariam deflexisse, dicit Hermannus, vulgatum interpretem et Valckenarium, qui (ad Theocrit. Adon. p. 200) pro λόγους proposuit: διαλόγους, quod ipse improbat, secutus; vertit: ergo neque Sophronis Mimos, qui vocantur, aut quos primus scripsit Alexamenus Teius, Socraticos dialogos, metricos sermones et imitationes appellabimus? Sed Aristoteles sibi repugnabit, si in nostro libello Mimos poesin, in elaboratiori vero opere non ita vocat. Falso ergo Hermannus posuit verba: sermones et imitationes, post: Socraticos dialogos. Neque is potest esse sensus: neque Sophronis neque Alexameni dialogos esse metricos; tum non additum esset: εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, in quibus verbis cardo sententiae vertitur. Interpretor equidem: Num propterea opera Sophronis, κατ᾽ ἐξοχὴν μῖμοι dicta, licet non sint metrica, non dicemus mythos imitationesque? num forte tales dicemus dialogos Socraticos, quos quidem primus scripsit Alexamenus? Nunc demum est, quod improbemus Valckenarii conjecturam, qui vero in libro citato de mimis multa egregie disputavit. Verti: licet non sint metrica; nempe mimi Sophronis et antiquissimo et seriori tempore imperitis videbantur prosa oratione condita esse, quare Suidas, Hesychius et Eudocia tradunt eum scripsisse: καταλογάδην, attamen illos mimos quendam rhythmum, qualem idyllia Gesneri nostri, habuisse, videmus ex Scholio carmini cuidam Gregorii Nazianzeni praefixo, Opp. T. II. p. 299. quod emendatius legitur apud Montfaucon. Bibl. Coislin. p. 120. ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Συρακούσιον Σώφρονα μιμεῖται· οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τισι καὶ κώλοις ἐχρήσατο, ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας. Incipit:

Παρθένε, νύμφη Χριστοῦ,
Δόξαζέ σου τὸν νύμφιον.

aliud est Gregorii carmen ejusdem formae, quod inscriptum a Montfauconio: *ὕμνος ἑσπερινὸς ἤτοι πρὸς τῷ τέλει εἰρημένος, ὅμοιος τῷ περὶ παρθενίας*, ita incipit:

Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν,

Χριστέ μου, λόγε θεοῦ.

Scholiastae: *μόνος ποιητῶν* non tam stricte sumendum esse, patet, quod praeter Xenarchum etiam alios poëtas prosa oratione scripsisse memorat Athen. p. 445. *καὶ πρῶτος εὗρε τὴν διὰ τῶν συνθέτων ὀνομάτων ποίησιν,* (Antheas Lindius) *ᾗ Ἀσωπόδωρος ὁ Φλιάσιος ὕστερον ἐχρήσατο ἐν τοῖς καταλογάδην ἰάμβοις. οὗτος δὲ καὶ κωμῳδίας ἐποίει καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ* etc. p. 505. p. 639. *ἔτι δὲ τὰ Ἀρχιλόχου καὶ τῶν Ὁμήρου Ἐπικιχλιδῶν τὰ πολλὰ διὰ τῆς ἐμμέτρου ποιήσεως τούτων ἔχεταί τινος τῶν παθῶν· ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀσωποδώρου περὶ τὸν Ἔρωτα, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν γένος ἐρωτικῆς τινὸς διὰ λόγου ποιήσεως ἐστίν.* Suidas in: *διθυραμβοδιδάσκαλοι,* de Ione Chio: *ἔγραψε δὲ κωμῳδίαν καὶ ἐπιγράμματα καταλογάδην.* Idem in *Σωσίθεος*: *γράψας δὲ καὶ ποιήματα καταλογάδην.* conf. Robortell. p. 14. Victor. p. 13. Castelvetr. p. 20. De mimis vide Casaub. de Poesi Sat. Scalig. Poet. 1, 10. Hurd ad Horat. ex interpretatione Eschenburgii, I. 183. Astii de Platonis Phaedro librum, ad quem accessit epistola Eichstadii. 1801. Contendit Valckenarius, mimo ante oculos habuisse auctorem Adoniazusarum; hoc vero poema etiam in scena actum esse, falsa est sententia Finkensteinii. De Xenarchi fragmentis Hermannus: aperte metrica sunt. At quid hoc est, quod Xenarchi ista fragmenta etiam Attica dialecto scripta sunt? Dorica certe oportebat, siquidem Xenarchus iste Syracusanus, et Sophronis, mimorum scriptoris, filius fuit. Photius in Lexico Ms. *Ῥηγίνους, τοὺς δειλούς. Ξέναρχος γὰρ ὁ Σώφρονος τοῦ μηνογράφου* (scribe *μιμογράφου*) *υἱὸς ἐκωμῴδει τοὺς Ῥηγίνους ὡς δειλούς, ὑπὸ Διονυσίου τυράννου πεισθείς· ὅθεν παροιμία, Ῥηγίνου δειλότερος.* Eadem habet Suidas in *Ῥηγίνους*, Zenobius Proverb. V. 83. Apostolius Proverb. XVII. 15. (non, ut apud Fabricium, in quo nulla pagina sine aliquot vitiis typographicis est, legitur, 13.) At nimirum Fabricius, et cum eo interpretes Aristotelis Xenarchum hunc confuderunt cum comico ejusdem nominis Atheniensi. Quid enim, si idem et co-

moedias et mimos scripsisset, Photius et reliqui, quos commemoravi, opus habuissent addere ὁ Σώφρονος? Comicum certe nemo tradidit Sophronis filium fuisse. Id manifesto fecerunt, ut eum a comico distinguerent. Quo minus dubitabimus, quin Xenarchus, mimorum scriptor, Sophronis patris exemplum etiam in orationis forma secutus fuerit, ut hic quoque recte in iis, qui prosa oratione scripserunt, numerandus sit.

Σωκρατικοὺς λόγους.] Ut carmina didascalica Noster a poesi excludit, ita minime licet, quaestiones philosophicas propter dramaticam formam variosque personarum mores ad drama aut epopoeiam numerari. Nam, ut vidimus, ex ipsius Nostri judicio, non possunt illae eo verbi sensu *λόγοι* et *μιμήσεις* nominari, quo tragoediarum et epopoeiae mythi nominari solent. Refellit A. ut saepius, etiam hoc loco judicium quoddam vulgare, ut ex sequenti *οἱ ἄνθρωποι* liquet, ne dicam, perstringit Platonem, cui toties iu hoc libro contradicit. Plato, quum Homerum se nunquam posse assequi desperasset, imprimis Sophronis mimis, ut optimo dialogorum exemplari, legendis operam navans, philosophica argumenta eadem forma tractare coepit. Dion. Halic. Epist. ad Pompej. p. 205. ed. Hudson. *ὅτι τὸν ὄγκον τῆς ποιητικῆς κατασκευῆς ἐπὶ λόγους ἤγαγε φιλοσόφους.* Platonem dithyrambos et tragoedias finxisse, at igni deinde tradidisse, quum coepisset Socratem audire, narrant Diog. Laert. III. 4. 5. Aelian. Var. Hist. II. 30. qui addit, P. etiam heroica carmina finxisse. P. Victor. XXXVI. 15. Var. lect. et Isaacus Vossius de viribus rhythmi p. 53. *ἡρωϊκὰ ἔγραφε μέτρα.* Olympiod. Plat. vit. p. 584. ed. Meibom. Eustath. ad Il. XVIII. p. 1202. XVII. p. 1143. Apulej. de dogm. Plat. p. 1728. ed. Amst. 1623. Ejusd. Apolog. Gellius XIX. 11. Nonne etiam nunc multi de Platone tamquam de poeta loquuntur? Sed Aristoteles c. VI. *ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, ποιήσει, ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία, ἔχουσα δὲ μῦθον.* conf. Plutarchi loc. infra in not. ad *ἰατρικὸν καὶ μουσικὸν*, et alium in not. ad c. XXIV. v. *ὄγκος.* Horat. ep. ad Pis.

Rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae,
qui versus, ut ex sequentibus versibus patet, imprimis ad sententias et mores spectat. vid. Hurd. p. 223. et Wie-

landii interpretationem ad illum locum. *Λόγοι Σωκρατικοὶ* ut mores describentes memorantur Rhet. III. 16. vide infra c. VI. not. ad *ἔστι δὲ ἦθος* etc. comparantur apud Aelian. V. H. XIV. 15. cum Pausone, viliorum morum pictore (vid. nostri libri c. II). conf. Casaub. de P. S. p. 263. ibique locum Platonis insignem de logis Socraticis, qui mythis opponuntur. Phaedon. p. 58. *ἐννοήσας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦν μυθολογικός, διὰ ταῦτα, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους, τοὺς Αἰσώπου τούτων ἐποίησα, οἷς πρῶτον ἔτυχον.* conf. Senec. ad Polyb. XX. 27. De Alexameno Teio, qui primus Socraticos logos scripsisse dicitur, nihil constat. Ita etiam *μῦθοι Αἰσωπεῖοι* non ab inventore nomen traxere. Hermogenes in Progymnasmatum (primum excusorum in Bibl. d. alt. Litt. u. K. Götting. 8. St.) c. I. *φαίνονται δὲ τοῖς μύθοις χρησάμενοι καὶ οἱ ἀρχαῖοι, Αἰσώπειοι λέγονται, διότι τοῖς μύθοις Αἴσωπος ἐχρήσατο πρὸς τὰς συνουσίας.* Theon. Progymn. c. III. *μῦθοι Αἰσωπεῖοι ὀνομάζονται, οὐχ ὅτι Αἴσωπος πρῶτος εὑρετὴς τῶν μύθων ἐγένετο, Ὅμηρος γὰρ καὶ Ἡσίοδος* etc. conf. Platon. ed. Steph. I. 60. D. I. 61. B. II. 123. A. Quum scripta Socratis non superstitia sint, memoratu dignus est locus Maximi Tyrii diss. 37. p. 432. ed. Davis.: Socrates in disputatione illa, quam in Piraeo cum politicis hominibus habuit, optimae reipublicae imaginem, non secus ac in dramate aliquo, oratione effingit, *ἀναπλάττει τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐν δράματι.* Socratem carmina non condidisse docetur Plat. Phaedon. Lessingii op. T. VIII. p. 229. at Plutarch. de aud. poet. c. 2. *τοὺς δὲ Αἰσώπου τοῖς ἔπεσι μύθους ἐνόμιζε,* quod Krebsius vertit: versibus inclusit, at *νόμος*, vid. Dorville Vann. crit. p. 649., sunt modi, seu moduli, per se sumti, quales in Mimis fuisse dicuntur. Simili modo auctor de Solone in ipsius vita: *γνώμας ἐνέτεινε φιλοσόφους,* ubi *ἐνέτεινε* idem quod *ἐνόμιζε* esse videtur. Plutarch. Symp. VII. 8. *ἴστε γὰρ ὅτι τῶν Πλάτωνος διαλόγων διηγηματικοί τινές εἰσιν, οἱ δὲ δραματικοί· τούτων οὖν τῶν δραματικῶν τοὺς ἐλαφροτάτους ἐκδιδάσκονται παῖδες, ὥστ' ἀπὸ στόματος λέγειν. πρόσεστι δὲ ὑπόκρισις πρέπουσα τῷ ἤθει τῶν ὑποκειμένων προσώπων καὶ φωνῆς πλάσμα καὶ σχῆμα καὶ διαθέσεις ἑπόμεναι τοῖς λεγομένοις.* Aristotelem juvenem etiam dialogis scribendis operam dedisse, mox autem, ne idem cum Platone faceret, ab illis abstitisse, memoravi Prolegom. I.

οὐδὲ, εἴ τις] Herm. *οὐδὲ εἴτις*, sine commate. Sed ad *οὐδὲ* pertinent verba, quae post ea, quae parenthesi includenda censui *πλὴν — ἢ ποιητήν*, leguntur: *καὶ ποιητὴν προςαγορευτέον*.

ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τοιούτων] Offendit in Grammaticam Buhlii in ed. Bip. versio: vel per alia quaedam metra ejusmodi. Construendum est: *ἢ (διὰ) τινῶν τοιούτων (ἐκ) τῶν ἄλλων*. Herm. vertit: vel ex reliquis aliquo hujusmodi metro, accuratius: vel ceterorum talibus quibusdam.

ποιοῖτο τὴν μίμησιν.] Victor. e codd. quibusdam: *οὐ ποιοῖτο*. Sine dubio et Victorio et codicum scribis falsum videbatur, eos non poëtas esse, qui tamen imitarentur. Sed *ποιεῖσθαι μίμησιν διά τινος* non idem est, quod *μιμεῖσθαι*, est potius: studere imitari, (*μιμεῖσθαι βούλεται*, c. II.) imitationem in aliqua re ponere, vel aliquid in partes vocare imitandi causa. vid. not. ad *μιγνύων ποιοῖτο τὴν μ.* Ita Eurip. Phoeniss. v. 78. *ἐγὼ δ' ἔριν λύουσ'* — h. e. dirimendae litis studio. vid. Markland ad Suppl. 495. Epigr. *ἐρωτικὸν* in Analectis T. III. p. 155. XI. *πείθων*, flectere conans, et *διδοὺς*, dare cupiens.

οὐχ ὡς τοὺς κατὰ τὴν μίμησιν ποιητάς,] Pro *τοὺς* duo codd. *τὴν*, omittunt illud *τοὺς* codd. Guelph. et Paris. 2038. edd. Heins. Tyrwh.* et Hermanni. Sensus est: non agunt homines in nominandis poetis ita, quasi poetas nonnisi vere imitantes poetas nominare liceat. Ergo non bene distinguunt homines poetas veros a non veris. Matthiae, censor ed. Herm. (Jen. Allg. Litt. Zeit. 1805. 223) rejecta Hermanni lectione, ita interpungere malit: *οὐχ, ὡς τοὺς κατὰ τὴν μίμησιν, ποιητάς*, unde sensus: homines, quamvis multos ex metro nominent, tamen distinguere alios a veris, i. e. ab imitantibus, quippe qui soli digni sint poetae nomine. Sed tum mox legendum esset: *οὐδὲν γὰρ κοινόν*, pro *οὐδὲν δέ*, qua particula oppositio fit.

ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι] Vulgatam lectionem, in qua nemo veterum haesit editorum, mutavit Heinsius, cum quo omnes recentiores legunt: *ἢ φυσικόν τι*; quod ab Aristotele positum esse, minime ex exemplo Empedoclis sequitur. Multis illis operibus, in quibus praecepta, ad medicinam et musicam pertinentia, data erant, non licuit ad posteros venire. Nostrum ipsum de Medicina scripsisse, narratur apud Fabricium Bibl. Gr. ubi de illius scriptis deperditis agitur. Vulgarem vero de Em-

pedocle sententiam propterea pluribus verbis refellit, quia istius carmina περὶ φύσεως speciem quandam vere poëticam prae se ferrent, ut videre est ex exemplis, quae A. affert c. XXI. (vid. not. ad μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ) et XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.). Sed ibi non ut poëta, sed, quia usus sit metaphorica oratione, commemoratur; ita etiam locus ille intelligendus est apud Diog. Laert. VIII. 57. ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν Ἀριστοτέλης· ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τε ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασιν χρώμενος. Sine dubio hic locus cum nostro idem est, at in opere illo magis elaborato videtur antea dictum esse, Empedoclem multis videri poetam esse, quia etc. et postea: in talibus poematum argumentis non posse esse μῦθον. Lucretius, qui idem argumentum tractavit, lib. I. 117. Empedoclem valde laudat. Dionys. Halic. ejus dictionem cum dictione Thucydidis comparat, de qua pauca invenies infra in not. ad cap. XXIV. in v. περιττή. Cum Aristotelis verbis congruit judicium severioris Horatii, ep. ad Pis.

Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
Insiluit, etc.

Vixit Empedocles tempore illo, quo imprimis didascalica poesis florebat, ut ex magno numero poetarum gnomicorum liquet. Sed tum sententias Theognidis, tum Nicandri Theriaca, tum Empedoclis et Parmenidis epica forma condita carmina poemata esse negat Plutarch. de aud. poet. II. τὰ δ' Ἐμπεδοκλέους ἔπη καὶ Παρμενίδου καὶ θηριακὰ Νικάνδρου καὶ γνωμολογίας Θεόγνιδος λόγοι εἰσὶ κεχρημένοι παρὰ ποιητικῆς, ὥςπερ ὄχημα, τὸν ὄγκον (c. XXIV.) καὶ τὸ μέτρον, ἵνα τὸ πεζὸν διαφύγωσι. Idem in libello: cur Pythia oracula non edat carmine, πρότερον μὲν ἐν ποιήμασιν ἐξέφερον οἱ φιλόσοφοι τὰ δόγματα καὶ τοὺς λόγους, ὥςπερ Ὀρφεὺς καὶ Ἡσίοδος, καὶ Παρμενίδης καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς etc. Exemplum illius ὄγκου mutuati invenies in versu Empedoclis, allato c. XXV. vid. ib. not. Quoties Empedoclis nomen ab Nostro citetur, indicavit Sturz in Indice scriptorum ab Aristotele laudatorum, exscripto in Fabricii Bibl. Graec. Harles. ed. 4. Vol. 4. Wolfius Prolegom. ad Hom. p. CLXIV. dicit: didascalicum genus (carminum) ab eo (Aristotele) prorsus excluditur. vid. c. XXII. not. ad ἄνδρ' εἰ-

δον. Goethius, qui certe audiendus est, in suae vitae descriptione dicit, quodvis bonum poema moralem quandam vim exerere, sed non bona esse poemata, in quibus condendis poetae consilium illud educandi et erudiendi ante oculos tanquam propositum versetur. Naekius in libro de Choerilo Samio p. 90.: Mimnermum, Phocylidem, Simonidem Amorginum, et, quod paullo magis insolens, Empedoclem in rhapsodorum ore fuisse, facile credimus affirmantibus, Athenaeo XIV. p. 620. C. et Diogeni Laertio VIII. 63. p. 532. Illi enim omnes in suo genere fuerunt longe nobilissimi. Xenophanes (c. XXV.) quoque, quod annotavit Wolfius in prolegom. ad Hom. p. 98. sua ipse ἐῤῥαψῴδει; nescio tamen, anneque hic, neque Empedocleus rhapsodus, magno auditorum plausu. In indice Naekii libri indicatas invenies quasdam Empedocleae orationis proprietates. Xenophanis versus esse cantatos miratur Wolfius, dum simul causam illius moris cantandi indicat, hisce verbis: ars rhapsodorum fuit diu unica via publice prodendi ingenii, ut etiam Xenophanem poemata sua ipsum ῥαψῳδῆσαι legamus. Idem in nota animadvertit, locum Diog. Laertii ab Rossio in Commentatt. Laertianis non melius acceptum esse quam prius ab Feuerlino in Diss. de Xenophane.

μιγνύων ποιοῖτο τὴν μίμησιν,] Ita omnes codd. Hermannus dicit Victorii conjecturam *οὐ ποιοῖτο*, unius cod. auctoritate nisam, duplici vitio laborare, et *οὐ* pro *μὴ* posito et accessione articuli. Nonne jam supra legimus, *ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ*? quae verba infra repetuntur: *ἐν αἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν*. nonne paulo antea eadem verba: *ποιοῖτο τὴν μίμησιν*? jam ad haec verba addere voluit Victorius *οὐ*, quod Hermannus non commemoravit. Cur non potest ad illam loquendi rationem etiam negatio addi? Quoties vero occurrit *ποιεῖσθαι τὴν μίμησιν*, patet id significare non, imitando aliquid exprimere, sed, velle imitari. c. XXIV. *εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιοῖτο ἢ ἐν πολλοῖς*. Quin etiam *μιμεῖσθαι* posset poni pro: velle imitari, vid. supra not. ad *ποιοῖτο τὴν μίμησιν*. Attamen Victorii vestigia secutus, Herm. scripsit: *μιγνύων προΐοιτο*, quod vertit: negligeret, quo quidem sensu etiam Victorius *οὐ ποιοῖτο* recte po-

fuerat. At ita, si καθάπερ ad προΐοιτο neque ad μιγνύων tantum refertur, negaretur, Chaeremonem poetam esse, quod minime quadrat ad Hermanni sententiam. Falso ratiocinatur Tyrwhittus, Chaeremonem non drama, sed epopoeiam scripsisse. Nam neque hîc neque capite XXIV. reprehenditur Chaeremo; (assentitur mihi censor ed. Herm. in Jen. Allg. Litt. Zeit. 1805. non posse abjudicari Chaeremoni imitationem) capite XXIV. dicitur: epopoeiam non esse debere ex multis metris, ut illius poema, compositam, hoc capite, ex multis metris nondum sequi aliquem esse poetam, nedum omnium optimum esse. Alia exempla mixtorum metrorum non ad manum erant Aristoteli, aeque atque Chaeremonis carmina clara. Athen. XIII. p. 608. de Charemone: ἐν δὲ Κενταύρῳ, ὅπερ δρᾶμα πολύμετρόν ἐστι. ibidem e Centauro versus trimetri iambici afferuntur, qui Hermanno sic scribendi videntur:

ἔνθεν μὲν αὐτῶν εἰς ἀπείρονα στρατόν
ἀνθέων ἀλόγχων ἐστράτευσαν, ἡδοναῖς
θηρωμένων, πάμμικτα λειμῶνος τέκνα.

conf. Athen. p. 676. p. 43. p. 679, ubi Chaeremo tragicus poeta perhibetur (conf. infra c. XIV. not. ad ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδ.); comicus autem a Suida et Eudocia p. 436. et ab Anonymo interprete ad Arist. Rhet. III. an propterea quod suaviores, quam tristiores ejus fabulae viderentur illis, id nonnisi iis potest esse verisimile, qui non dubitant contendere, Aristotelem hic de Chaeremone tanquam de carmine epico loqui. conf. etiam Rhet. II. 23. III. 12. Probl. III. 16.

ῥαψῳδίαν] Apertum est, Nostrum alludere cummaxime ad verbi illius originem, ab ἀείδω et ῥαπτός. Ita mihi videor rectius etiam ad etymologiae rationem verbi illius originem indicare, quam Wolfius Prolegom. ad Hom. p. XCVI. παρὰ τὸ ῥάπτειν ᾠδήν, i. e. consuere, connectere carmina; sed haec verba fortasse etiam ad quemvis poetam transferri possent. Ipse autem Wolfius addit: simpliciter ad cantum rhapsodicum trahenda est locutio ῥάπτειν ἀοιδήν. Mallem tamen ἀείδειν ῥαφήν, ut Pindari Scholiasta, (εἱρμόν τινα καὶ ῥαφήν) vel ἀείδειν ῥαπτὰ ἔπη, ut Pindarus ipse ait (Nem. II. ῥαπτῶν ἐπέων ἀοιδοί). Nam dicitur quidem apud Aristophanem Euripides ῥακιοσυῤῥαπτώδης, ubi ῥάπτειν comice usurpatum est, ita ut illa vox plures interpretationes admittat, seu quod Euripides alienis plumis se ornaverit, seu quod pannosos quasi reges in scenam produxerit;

transfertur quidem verbum luctatorium ad artem poeticam ab Pindaro: οἷον στρέφοι ῥήματα πλέκων; dicitur quidem Hom. Il. III. 212. μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον, Hesiod. Scut. μῆτιν ὕφαινε, ita etiam πλέκειν ap. Plutarch. vit. Solon. 146. et ὑποῤῥάπτειν in Eurip. Alcest. 53. Attamen ῥαψῳδοὺς et poetas non licet confundere, nam ῥαψῳδοὶ sunt ὑποκριταὶ ἐπῶν, qui cantant actione accedente, vid. infra c. XXVI. not. ad Σωσίστρατος, qui dicitur ῥαψῳδεῖν. Ab ἀείδειν ῥαπτὰ ἔπη, i. e. decantare carmina jam prius consuta ex variis centonibus, differt ἀοιδὰς ῥάπτειν vel potius συῤῥάπτειν, ita in parvo Scholio in Anecd. Gr. λέγεται, ὅτι συνεῤῥάφησαν ὑπὸ Πεισιστράτου τὰ Ὁμήρου ποιήματα, καὶ κατὰ τάξιν συνετέθησαν τὰ πρὶν σποράδην καὶ ὡς ἔτυχεν ἀναγιγνωσκόμενα, διὰ τὸ τὴν ἁρμογὴν αὐτῶν τῷ χρόνῳ διασπασθῆναι. Aliud est ap. Diog. Laert. I. 57. τὰ Ὁμήρου ἐξ ὑποβολῆς ἔγραψε ῥαψῳδεῖσθαι, οἷον ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸν ἐχόμενον, i. e. Solon constituit, ut Homeri rhapsodiae ita cantarentur, ut alter cantorum alterum ex receptione (τὸν ἐχόμενον ἐξ ὑποβολῆς) sequeretur. Sic alibi de Hipparcho: τὰ Ὁμήρου πρῶτος ἐκόμισεν εἰς τὴν γῆν ταυτηνί, καὶ ἠνάγκασε τοὺς ῥαψῳδοὺς Παναθηναίοις ἐξ ὑπολήψεως ἐφεξῆς αὐτὰ διϊέναι (i. e. memoriter decantare), ὥςπερ νῦν ἔτι οἵδε ποιοῦσιν. Neque, canenda colligere, sed, collecta vel electa canere, significat ῥαψῳδεῖν in his verbis: οὕτω ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητήν, ὥςτε νόμον ἔθεντο, καθ᾽ ἑκάστην πενταετηρίδα τῶν Παναθηναίων (vid. c. VI. not. ad καὶ ἄνευ ἀγῶνος) μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψῳδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προῃροῦντο. Etiam Empedoclis et Xenophanis, physicorum, versus a rhapsodis cantatos esse, memoravi supra in not. ad ἰατρικὸν καὶ μουσικόν. Homeri rhapsodiae etiamnunc extant. Wolfius p. CXLI. dicit: videtur mihi Solon hoc instituisse, ut, quum prius in uno conventu primum Ulyssis Νίπτρα (Odyss. Τ.) aut Μνηστηροφονία (Χ.), mox Νεκυία seu Νεκυομαντεία (Λ.), tum τὰ ἐν Πύλῳ, vel τὰ ἐν Λακεδαίμονι (Γ. Δ.) itemque ex Iliaco orbe Ἀγὼν ἐπιτάφιος (Ψ.), deinde Ὁπλοποιΐα (Σ.), tum Λιταί (Ι.), postremo Λοιμός (Α.) canerentur, etc. De singulis rhapsodiarum nominibus alibi in comment. egi; plura in esto libro Wolfius de Rhapsodorum familiis et moribus attulit, conf. etiam Naekii libr. de Choerilo.

Verbum *ῥάπτειν* omnino de versibus condendis interpretatus est Heynius, vid. Additamenta ad lectionis varietatem in Pindari carminum ed. Gott. notatam. Sed quae Heynium, qui *ῥαψῳδὸν* derivat cum Pindari Scholiasta ab *ῥάβδος* et *ᾠδή*, quod rhapsodi scipionem laureatum gestarint vel quod *ῥάβδος* idem sit quod *στίχος*, induxerunt, eadem mox in meum usum afferam; inde Heynius post tot verba facta addit: Exposui haec copiosius, ut hoc quoque exemplo constaret, non ad liquidum perduci posse omnia in priscis poetis, adeoque nec pro imperio posse pronuntiari. Rhapsodos scipiones gestasse honoris causa, non constat; at verisimile est illos scipiones memoriae adjuvandae causa gestasse, ita ut illis incisa fuerint initia carminum seu prooemia, quae poetarum carminibus in honorem deorum praefigerent. (vid. c. XXIV. not. ad *φροιμιασάμενος*.) Nam praeterquam, quod rhapsodi multa repeterent et supplerent, ita etiam indicabant, ubi transgrederentur ab praeludio ad poema ipsum; unde in fine trium hymnorum:

σεῦ δ' ἐγὼ ἀρξάμενος μεταβήσομαι ἄλλον ἐς ὕμνον.

Apud Pindarum Isthm. IV. *ἔφρασε κατὰ ῥάβδον θεσπεσίων ἐπέων*, quae verba, quum ad Homerum referantur, omnino posita sunt pro: decantavit carmina. Callimach. Fragment. 138. *τὸν ἐπὶ ῥάβδῳ μῦθον ὑφαινόμενον*, i. e. mythum, qui per singulas rhapsodias in scipione indicatus est, i. e. clarum mythum, publice cantari solitum; non mythum ita conditum, ut plures habeat rhapsodias. Hermannum quoque Heynii sententiam rejicere, scio ex introductione in Hesiodi Theogoniam. Erant ergo sibi similes ille rhapsodorum *ῥάβδος* et nota illa *σκυτάλη*. Similia sunt veterum Cimbrorum Rimstocke (Hickes. thes. ling. septentr.) i. e. bacilla, quibus fasti incisi erant, ab Rijm i. e. incidere, rimari; deinde Rim significabat: calendarium, fastos (Andreas lex. Island.); deinde Rima collective carmina, uti nunc etiam epicum Ariosti poema Itali Rime dicunt, unde nostrum: Reime. (Ol. Wormius Fast. Dan. lib. 1. cap. 2.) Illud Rijm aeque atque Graecum *ῥάπτω* et nostrum raffen nomen *ὀνοματοποιητικὸν* vel factitium est.

ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων, καὶ ποιητὴν προςαγορευτέον.] Difficiliorem lectionem restitui. In omnibus editionibus: *οὐκ ἤδη* ante *καὶ* insertum video; at non habent illa verba plures Victorii codd. item Medicei in ed. Win-

stanl. excerpti omnes, Venet. Guelph. Paris. 2040. 2938. Morel. et sane glossatoris manum redolent, qui optime quidem totius loci sensum perspexerat, sed non viderat, verba *πλὴν οἱ ἄνθρωποι — ἢ ποιητήν* parenthetice posita esse, et ita illa reponenda censui, quo minus remotum ab superiori *οὐδὲ* ante *εἴ τις* videretur verbum: *προσαγορευτέον* (n. *ἐστί*). Sensus est, neque propter unum genus, neque ob multa genera metrorum aliquem jam poetam dicendum esse. Tyrwhittus commate deleto vertit: ex omnibus metris non statim et poeta nuncupandus est, ita ut, quemadmodum viro docto in Jen. Allgem. Litt. Zeit. videtur, sensus hic evadat, *εἴ τις — ποιοῖτο τὴν μίμησιν, παμμετροποιὸν αὐτὸν προσαγορευτέον.* *Μικτὴν ῥαψῳδίαν* pro glossemate habet. Heinsius *προσαγορευτέον* cum interrogationis nota legi jubebat. Batteusius, quem Reizius secutus est, pro *οὐκ ἤδη* scripsit: *οὐχ ἧττον.*

αἳ πᾶσι χρῶνται] Repetas *τέχναι.*

μέτρῳ·] Metrum posuit auctor post *μέλος* et *ῥυθμόν*, ut innueret iterum, metrum non primum opus esse poesi. vid. supra not. ad *ῥυθμῷ.*

νόμων,] Ita Scholiasta ad Aristoph. Equit. dicit appellata esse omnia carmina in deorum honorem cantata; tum imprimis ea, quae in Apollinis honorem cantarentur, ob anguem apud Delphos a deo occisum. Inde Apollo, sicut etiam alii dii, nominatur *νόμιος*, non propter leges datas, (Macrob. Sat. I, 17. Callimach. Apoll. 47.) neque alia causa. (Gyrald. Syntagm. VII, 227.) Sicut enim antiquissimae cantilenae omnino, (La Nauze in hist. de l'acad. des Inscr. IX.) ita etiam *νόμος* erat *ἐπινίκιον*, sive *Παιάν*. Quare Proclus apud Phot. 523, 17. *ὁ δὲ νόμος δοκεῖ μὲν ἀπὸ τοῦ Παιᾶνος ῥυῆναι.* In ludis Pythicis accinebantur tibiae et fistulae ad nomos, qui non antistrophas, quales chori, habebant. Arist. Probl. XIX. 15. *διὰ τί οἱ μὲν νόμοι οὐκ ἐν ἀντιστρόφοις ἐποιοῦντο, αἱ δὲ ἄλλαι ᾠδαὶ αἱ χορικαί; ἢ ὅτι οἱ μὲν νόμοι ἀγωνιστῶν ἦσαν,* etc. Vid. supra not. ad *διθυραμβοποιητική*. Ab Strabone IX, 290. dissentit, quantum ad partes nomorum, quae sunt: *ἀνάκρουσις, ἄμπειρα, κατακελευσμός, ἴαμβος, δάκτυλοι* et *σύριγγες*. Jul. Pollux, IV, 10, 84. *τοῦ δὲ Πυθικοῦ νόμου τοῦ αὐλητικοῦ μέρη πέντε, πεῖρα, κατακελευσμός, ἰαμβικόν, σπονδεῖον, καταχόρευσις· δήλωμα δ' ἐστὶ νόμος τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος μάχης πρὸς τὸν δράκοντα. Καὶ ἐν μὲν τῇ πείρᾳ διορᾷ τὸν τόπον, εἰ ἄξιός ἐστι τοῦ ἀγῶνος· ἐν δὲ*

τῷ καταπελευσμῷ προκαλεῖται τὸν δράκοντα· ἐν δὲ τῷ ἰαμβικῷ μάχεται. Ἐμπεριείληφε δὲ τὸ ἰαμβικὸν καὶ τὰ σαλπιστικὰ κρούματα καὶ τὸν ὀδοντισμόν, ὡς τοῦ δράκοντος ἐν τῷ τετοξεῦσθαι συμπρίοντος τοὺς ὀδόντας. τὸ δὲ σπονδεῖον δηλοῖ τὴν νίκην τοῦ θεοῦ. ἐν δὲ τῇ καταχορεύσει ὁ θεὸς τὰ ἐπινίκια χορεύει. Uti infra A. conjungit τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς νόμους, ita etiam poetarum νομεθετῶν nonnulli alibi διθυραμβοποιοὶ vocantur. Nomis quoque ipsis certamina instituta erant. vid. c. 2. not. ad ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας. Ne mireris, νόμον et legem et carmen vel cantilenam significare. Proprie significat nostrum: eine Satzung, sic majorum nostrorum poetae longiora poemata dividebant in: Stollen, a: stellen, sic etiam apud Pindar. pro νόμος legitur θεσμός, vid. Athen. XII. (θεσμοὶ i. e. νόμοι τεθέντες.) Plat. ep. 8. ὁ ταῦτα ἀπεργαζόμενος θεσμὸς, νόμος ἂν ὀρθῶς ὑμῖν εἴη κείμενος.

ἐν αἷς] Victorius, quem Reizius, Buhlius et Herm. secuti sunt, scripsit: ἐν οἷς, quod referendum sit ad instrumenta, cum quibus imitatio peragatur, ut supra ἐν ῥυθμῷ et sequenti capite ἐν οἷς τε. Sed tum scribi deberet: τὰς τῶν τεχνῶν διαφορὰς τούτων, ἐν οἷς. Vulgaris lectio confirmatur cap. III. ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς.

IN CAPUT II.

οἱ μιμούμενοι] Hoc demum capite extendit Noster poeseos comparationem ab arte mimica ad picturam.

φαύλους] Non: malos vel malignos homines vel mores, hi enim nominantur hoc libro πονηροί, sed ignavos et ridiculos. c. V. μίμησις φαυλοτέρων, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν.

ἤτοι βελτίονας, ἢ καθ' ἡμᾶς, ἢ χείρονας, ὥςπερ οἱ γρ.] Victorius inseruit ex tribus, ut dicit, codd. post χείρονας verba: ἢ καὶ τοιούτους, ἀνάγκη μιμεῖσθαι, ita ut ἢ καθ' ἡμᾶς conjungatur cum βελτίονας. Heinsius, Harles, Reiz, Tyrwhitt, Buhle et Herm. receperunt eadem verba; sed desiderantur in codd. Medic. quatuor collatis, edd. Ald. et Camot.; deest ἢ καὶ τοιούτους etiam in edd. Basil. Wechel. Robort. Mad. Sylburg. Casaub. Duvall. Goulston. Oxon. Upton. Cook. Winstanl. Deest ἀνάγκη μιμεῖσθαι etiam in codd. Ven. Leid. Guelph. Pa-

ris. 1741. 2040. 2958. Morel. Addita omnino illa videntur a manu glossatoris, quo corrigeret constructionem, quae, anacoluthon dicta, saepissime in Graecis auctoribus occurrit et nostro loco, ut facile quivis videbit, per totum caput extenditur. Absurdum vero esset, si jam ante *ὥςπερ οἱ γρ.* conclusio finiretur. Post *εἴκαζε* demum, quod Tyrwhittus sensisse videtur, qui ex ed. Morel. recepit: *δῆλον δὴ*, melius autem post *διαφορὰς* incipitur apodosis; quare etiam *καὶ ἔστι* melius legitur quam *ἔσται*, quod nonnulli codd. et plures recent. edd. habent. His verbis tandem transitus fit ad differentiam illam inter tragoediam et comoediam. Neque poterat conjungi: *βελτίονας ἢ καθ' ἡμᾶς*, legendum esset: *ἢ τοὺς καθ' ἡμᾶς*, quum non possit abesse articulus, si praepositio aliqua cum suo casu, vel adverbium aliquod pro adjectivo posita sunt. Qui autem hic dicuntur *καθ' ἡμᾶς*, mox bis dicuntur *ὅμοιοι* et in fine capitis *οἱ νῦν*; tum hoc, tum illud positum est pro hominibus neque nimis strenuis neque nimis ignavis, nos diceremus: Alltagsmenschen. Respicit A. jamjam dramata Graecorum, quorum tragoedias nunquam cum nostris: bürgerlichen Trauerspielen, vel: Schauspielen, comoedias autem fere semper cum nostris: burlesken Possen, comparare licet. Batteusius scripsit: *ἢ τοιούτους*; omisso *καί*. Ut *καθ' ἡμᾶς*, sic alibi: *μιμεῖσθαι καθ' ἕκαστον, καθόλου* c. IX. *καθ' ἕνα*.

Πολύγνωτος μὲν κρείττους,] Non tales fuisse Polygnoti, Thasii, qui floruit ante Ol. XC. (Plin. H. N. XXXV. ibid. Harduin.) picturas, quales nos nominamus idealische, patet ex c. VI. ubi Zeuxidi ille opponitur et *ἀγαθὸς ἠθογράφος* dicitur. Pauso tempore Socratis vixit, cujus obscuri et obliqui sermones illius picturis similes dicebantur, quum hic quondam equum currentem pro volutante pinxisset. Aelian. V. H. XIV. 15. Pauper erat, ita ut humilis ejus sentiendi ratio transiisset in ejus opera, a quorum adspectu Aristot. Polit. VIII. 5. p. 526. ed. Conr. ubi agitur de publica educatione, juvenes jubet retineri. *Δεῖ μὴ τὰ Παύσωνος θεωρεῖν τοὺς νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγνώτου, κἂν εἴ τις ἄλλος τῶν γραφέων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἐστὶν ἠθικός.* Buhlius in Not. ad versionem suam Germ. p. 127. Aelian (XIV. 15) erzählt von einem Dionys, der die Stücke des Polygnot mit der pünktlichsten Genauigkeit copirte. Dieser ist es wohl nicht, von

welchem im Texte gesprochen wird. Eben so wenig gehört hierher der Dionys aus Kolophon. Sed non inspexit Buhlius Aelianum, nam XIV. 15. de Dionysio ne verbum quidem invenitur, agit enim de Pausone; et Aelian. IV. 5. dicitur: *Πολύγνωτος ὁ Θάσιος καὶ Διονύσιος ὁ Κολοφώνιος γραφέε ἤστην. Καὶ ὁ μὲν Πολύγνωτος ἔγραφε τὰ μεγάλα καὶ ἐν τοῖς τελείοις εἰργάζετο τὰ ἄθλα· τὰ δὲ τοῦ Διονυσίου, πλὴν τοῦ μεγέθους, τὴν τοῦ Πολυγνώτου τέχνην ἐμιμεῖτο εἰς τὴν ἀκρίβειαν, πάθος καὶ ἦθος, καὶ σχημάτων χρῆσιν, ἱματίων λεπτότητας καὶ τὰ λοιπά.* conf. Plutarch. Vit. Timol. I. p. 461. ed. Steph. Ad Colophonium illum, qui *ἀνθρωπογράφος* nominatus esse dicitur, referenda sunt Lessingii verba in libro dicto Laocoon, p. 11. Es giebt Ausleger (z. E. Kühn, über den Aelian V. H. IV. 3.), welche den Unterschied, den Aristoteles daselbst zwischen dem Polygnotus, Dionysius und Pauson angiebt, darein setzen, dass Polygnotus Götter und Helden, Dionysius Menschen und Pauson Thiere gemahlt habe. Sie mahlten allesamt menschliche Figuren, und dass Pauson einmal ein Pferd mahlte, beweiset noch nicht, dass er ein Thiermahler gewesen, wofür ihn Hr. Boden hält. Ihren Rang bestimmten die Grade des Schönen, die sie ihren menschlichen Figuren gaben, und Dionysius konnte nur desswegen nichts als Menschen mahlen und hiess darum vor allen andern der Anthropograph, weil er der Natur zu sclavisch folgte, und sich nicht bis zum Ideal erheben konnte, unter welchem Götter und Helden zu mahlen, ein Religionsverbrechen gewesen wäre. Immerito Lessingium reprehendit Hermannus. Optime congruit ille cum Plin. H. N. XXXV, 37. qui dicit: Dionysius nihil aliud quam homines pinxit, ob id anthropographus cognominatus: conferatur Winkelmann hist. art. p. 589. ed. Vindob. Reiz. ad Arist. Polit. VIII. 5. Junii catalog. pictorum. Aristoph. Plut. 602. Thesmoph. 958. Acharn. 854. Suidas v. *Παύσων*. Erudite disputavit Twining, Notes p. 169. vide etiam Lessingium, qui in Laocoonte p. 12. refellit conjecturam Bodenii, (De umbra poetica I. p. XIII.) qui pro Pausone legere vult: Pausaniae, quod Pausanias impudicus pictor fue-

rit. Sive vero hujus sive illius pictoris tabulas, ut bonos mores offendentes, reprehendat Noster, animadvertendum est, conf. c. XV. et XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.), eum non eos pictores laudare, qui nonnisi vulgarem vitam repraesentant. Idcirco etiam Cleophon poeta vituperatur.

κρείττους,] Negligentius pro *βελτίονας*; ad quod hoc exemplum refertur.

ἀνομοιότητας.] Pro *διαφοράς*, incaute, cum antecedat et sequatur vox: *ὅμοιος*.

περὶ τοὺς λόγους] Herm. vertit: sermonibus. Ut supra *λόγοι ψιλοὶ* et *μέτρον*, ita hic *λόγοι* et *ψιλομετρία*, quae vox significat carmen meris versibus conditum, vid. c. I. not. ad *λόγοις, ψιλοῖς* etc. Falso intelligunt Schneider, Harles aliique carmen sine cantu et saltatione, quasi ars lyrica non imitetur. vid. c. I. not. ad *μιμήσεις*.

Ὅμηρος μὲν βελτίους,] Achilli aliisque malas quidem proprietates admiscuisse videtur Homerus, sed vid. c. XV. not. ad *οἷον τὸν Ἀχιλλέα ἀγαθὸν καὶ Ὅμηρος*. Sic mox dicitur, in tragoediis, quarum tot tam exsecrabiles personas habent, nonnisi bonas personas esse, vide c. XV. not. ad *χρηστά*.

Κλεόφων] C. XXII. dictio ejus dicitur fuisse exilis, qualis quasi necessario esse debebat ob humiliora argumenta. Efferre vulgares res studuit magnificentioribus adjectivis; propterea traducitur Nostro Rhet. III. 7. quem locum videas c. XXI. not. ad *ἀλλ' ἄοινον*. quae ibidem commemorantur, non ex Cleophonte oratore, ut Tyrwhitto videtur, sed ex Cleophontis carmine illo esse videntur, quod citatur Arist. de Soph. Elench. I. (Tyrwh. XV.) 14. inscriptum *Μανδρόβουλος*. Decem Cleophontis tragoedias memorat Suidas et Eudocia. c. XVIII. not. ad *πέρσιν Ἰλίου*. vide etiam Rhet. I. 15. ad *κατὰ Κριτίου*.

Ἡγήμων] Thasius, coaevus cum Cratino et Epicharmo. De eo notabiles duae leguntur historiae apud Athen. IX. 406. ibidem p. 698. *Τούτων δὲ πρῶτος εἰσῆλθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοὺς θυμελικοὺς Ἡγήμων καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐνίκησεν, ἄλλαις τε καὶ παρῳδίαις καὶ τῇ Γιγαντομαχίᾳ*. ibidem p. 699. Erat ergo illius tempore jam exculta parodiarum poesis. Athenaeus IV. 5. exemplum parodiae in Odysseam servavit:

Δεῖπνά μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροφα καὶ μάλα πολλά,
ἃ Ξενοκλῆς ῥήτωρ ἐν Ἀθήναις δείπνισεν ἡμᾶς,
ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε, πολὺς δέ μοι ἕσπετο λιμός.

Aristoph. Plut. 290. Plutarch. Problem. Sympos. I. 5. Schol. in Theocrit. Idyll. XI. Ex quibus locis, ut Tyrwh. existimat, colligere liceat, Timotheum ad Homericae majestatis normam Polyphemum effinxisse, Philoxenum autem eundem cithara psallentem, et Galateae amantem, ut postea Theocritus, induxisse; ita ut illi duo κρείττονας et ὁμοίους, Argas autem χείρους expresserit. Sed non licet confundere malos nomos cum iis, qui malos mores exprimunt. Etiam desideratur tum index operis ad Argam. Hermannus, quamquam secutus Tyrwhittum et Victorium, dicit: Equidem in re incerta ipsum Aristotelis textum exhibui, sicut in plerisque recentioribus edd. legitur, idem dicit, omissum esse operis indicem non praeter Nostri consuetudinem; sed exemplum, quod affert, minime potest esse excusationi. Ipse sensit hoc Tyrwhittus, qui malit verba ita ponere: ὥσπερ Ἀργᾶς Κύκλωπας, καὶ Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος, μιμήσαιτο ἄν τις. Multi quidem, etiam Aristius, scripsere Cyclopem, sed nullus Argae Cyclops memoratur. Ex Euripidis Dramate satyrico si conjicere licet, argumentum illud in ridiculum facile detorqueri potuisse, nonne hoc multo magis referri poterit in omne illud poematum genus? Potest facile concludi, Persas comicum poema fuisse. vid. c. I. not. ad διθυραμβοποιητική. Nonne etiam mox, ubi de tragoedia et comoedia sermo est, ὅμοιοι omittuntur? Quin immo, ita ab comico et tragico inter se commixtis transitum ad meram tragoediam et comoediam fieri, docebimus sequenti nota. conf. Eichstadius de dramate comico-satyrico. Lips. 1793. contra quem disputat Hermannus in Beckii commentat. Societ. Philol. Lips. I. 245. Timotheum commemoravi etiam infra, c. XVI. not. ad ἐν τοῖς Φινείδαις, c. XXI. not. ad φιάλη, c. XXII. ad ᾗ τάχ' Ἄρην εἶδον Μαραθῶνάδε βαδίζοντα. conf. etiam Suid. et Voss. de Poet. Graec. De Philoxeno, qui a patria Cytherius fuit dictus, vid. Athen. IV. 146. VI. 242. ubi traditur, eum ob amoenitatem dictorum et praestantiam ingenii et vivum et mortuum in permagno honore fuisse, vid. etiam XIV. 642, et judicium Casaub. in animadv. in Athen. p. 273. Convenit cum illo ipsius Philoxeni dictum, a Plutarcho in initio libelli de Aud. Poet. positum, repetitum ab Erasmo in Apophthegm., sumtum ex carmine ludicro, inscripto τὸ δεῖπνον. Memoratur Philoxenus Polit. VIII. 7. Problem. XXVIII. 7. ὁ ἐξ Ἔριδος Eudem. III. 2. Μακεδὼν

Oecon. II. Poenitet me edidisse, *καὶ Κύκλ.* quum verisimillimum sit, in impeditiori nostri loci ordine, de quo supra in Prolegomenis III. quaedam invenies, etiam non illam particulam conjunctivam ab Nostro additam fuisse. Quin suspicor, ne falsi illi accentus circumflexi innuant levia quaedam signa, quae ipse Noster tanquam indicia ordinis posteriori elaboratione melius instituendi addiderit. Seriores scribae, quod ex aliis manibus aliam formam ista acceperant, aut *γᾶς* et *πᾶς*, aut *ὥςπερ γὰρ* etc. scripserunt.

τῶν νῦν.] Vide not. ad *βελτίονας, ἢ καθ' ἡμᾶς.* Quid, si per *τῶν νῦν* aequales ita putaremus indicatos, ut essent oppositi personis historicis et mythologicis? Has enim solas, exceptis Aeschyli Persis, tractare solebat Graecorum tragoedia. c. IX. *τῶν παραδεδομένων μύθων, περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσίν.* c. XIII. *νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται.* c. XIV. *τοὺς παρειλημμένους μύθους* etc. Quod quidem ad comoediam transferri potuit, quatenus Aristotelis tempore non amplius licebat, certas personas vivas traducere in scena. Haec significatio etiam cum superiori: *καθ' ἡμᾶς* conveniret. Quid vero, si *τῶν νῦν* referremus ad poetas illius temporis, quippe quum Aristoteles non de nomis et dithyrambis, sed de sui temporis dramatibus locuturus sit. c. VI. *οἱ ἀρχαῖον μὲν* (poetae) — *οἱ δὲ νῦν.* conf. c. XXIV. not. ad *τῶν ἀρχαίων.* In veteri dramate ridiculum nondum a serio separatum erat, ut ipse Noster profitetur c. IV. *διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν, ὀψὲ ἀπεσεμνώθη* (tragoedia). vid. ib. not. Horat. ep. ad Pis.

Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum;
mox etiam agrestes Satyros nudavit et asper
incolumi gravitate jocum tentavit etc.

Quare non cum Buhlio temerariam et parum ingeniosam vocabo illam Samuelis Petiti conjecturam, quamquam non necessariam: *τῷ νῦν* n. *χρόνῳ*, ejusque interpretationem: nunc ex quo splendorem suum est consecuta, meliores inducit Tragoedia, deterioribus ad Comicos et Satyricos amandatis. Non potest negari, in Aeschyli Persis ridicula quaedam immixta esse, nec poterat Aeschylus, qui prima tragoediae fundamenta jecerat, omnino numerari ad cultiorum dramatum auctores. vid. c. IV. not. ad *ἐξ ἑνὸς εἰς δύο.*

de parodiis hexametro scriptis idem p. 638. B. Quot tales poetae exstiterint, innuit Wieland in interpret. Horat. ep. p. 263. Neque poterant parodiae deesse genti Graecae, tum propter ipsius, tum propter illarum ingenium. Attamen A. parodiae vim satyricam magis ad ridiculos mores describendos, quam ad concussionem illam auctoritatis quorundam poematum firmioris refert.

Νικόχαρης,] Ita codd. Med. Ven. Leid. Guelph. Paris 174. 2040. Vallae vers. edd. Morel. Reiz. Tyrwh. Bip. Herm. Vulgo: *Νικόχαρις*. Atheniensis ille vixit Aristophanis tempore, vid. Fabric. bibl. Graec. in cat. poet. deperd. Plures fabulae ejus laudantur apud Suidam. Videntur ab eo Delii, quorum maximam partem, propter turbam peregrinorum ex tota Graecia confluentium et Apollini Dianaeque sacra facientium, sacrificuli, coqui et caupones efficiebant, irrisi esse. Idem factum esse in Philopragmone, comoedia Critonis, testatur Athenaeus; idem, Deliada quandam fuisse scriptam ab Semo Delio, quae fortasse Deli historiam continebat, prosaice scripta. Castelvet. legendum censuit: *τὴν Δειλιάδα*, quasi *ἀπὸ τῶν δειλῶν*, ab actionibus timidorum, quam vocem Twining vertit: une poltroniade. In mentem mihi venit carmen nostri Zachariae: der Renommist. At laudat e Critone Athenaeus versus, quibus Delos insula tria habere dicitur parasito convenientissima:

Εὔοψον ἀγοράν, παντοδαπὸν οἰκοῦντ᾽ ὄχλον,
αὐτοὺς παρασίτους τοῦ θεοῦ τοὺς Δηλίους.

Idem Athenaeus narrat, Polycratonem quendam Rhenaeos, Deli populum, in jus vocantem, actionem suam inscripsisse adversus *τὸ κοινὸν τῶν ἐλεοδυτῶν*, rempublicam coquorum. De Deliaco Epigrammate, Ethic. Nicom. I. 9. Apud Polluc. X. 23. legitur *Νικοχάρμος*.

ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας] Nomi, ut *ἐπινίκια*, (vid. c. I. not. ad *νόμων*) ad exemplum internecionis anguis illius per Apollinem alias etiam victorias amplectebantur. Talia carmina sunt Cyclops Philoxeni et Cyclops ac Persae Timothei. Propterea codd. lectio: *Κύκλωπας* conjecturae Winstanleji et Reizii: *Κύκλωπα* praeferenda est, quamquam hujus dramatis nomen alibi singulari numero memoratur, de quo quidem infra. Persas commemorat Pausanias Arcad. p. 701. ed. Kuhn. *Πυλάδου — ᾄδοντος Τιμοθέου νόμον τοῦ Μιλησίου Πέρσας καὶ καταρξαμένου τῆς ᾠδῆς· Κλεινὸν ἐλευθερίης τεύχων μέγαν Ἑλλάδι κόσμον.* Quum insuper Plutarch. in Philopoem. sect. 11. p. 663.

et idem in libro de audiendis poetis ed. Krebs. p. 74. Timothei Persas memoret: ἀφ' ὧν (verecundiae et indignationis justae) καὶ Τιμόθεος ὁρμηθεὶς οὐ κακῶς ἐν τοῖς Πέρσαις τοὺς Ἕλληνας παρεκάλει,

σέβεσθ' αἰδῶ, συνεργὸν ἀρετᾶς δορυμάχου,

non dubitavi recipere lectionem: ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας, quam habent edd. Heins. Sylb. Casaub. Duvall. Goulst. Glasg. Upton. et Buhlii, qui has notat varietates: cod. Leid. et Paris. 2938. ὡς περγᾶς καὶ. Paris. 2040. 1741. Guelph. ὡς περγᾶς Κυκλωπᾶς. Med. C. ὥςπερ γᾶς Κύκλωπας; eandem lectionem e libro suo Msto notavit Morelius. In textu dedit ὥςπερ γὰρ Κύκλωπα. Med. D. ὥςπερ γᾶς Κύκλω πᾶς. Paris. 2038. edd. Ald. Camot. Basil. Robort. Mad. Ben. Riccob. Wech. Castelv. ὡς πέργας καὶ Κύκλωπας. Tyrwhittus et Winstanl. notant legi in codd. Med. A. B. ὡς Περσᾶς, Κυκλωπᾶς. cod. Ven. ὡς Πέρσας, Κύκλωπας. Victorius nullius quidem cod., quamvis plures viderit, auctoritate, sed ex alius conjectura, quae sane facilis est, quum Γ et C a ταχυγράφοις facile possent commutari, dedit nostram lectionem jam in comment. ad Aristotelis Rhetoric. Eandem se invenisse in libro Msto, dicit Robortellus, quamquam aliam praetulit. Codici Med. A. eo plus tribuendum est, quod, ut Bandinius tradit, majori charactere conscriptus est; ita ut ab serioribus scribis ista lectio, falso lecta ab ipsis, ita in recentiores codd. recepta sit. Si cod. Med. B. minori charactere exaratus est, id sententiae nostrae eo magis favet, quum codd. A. et B. alibi rarius conspirent. Tyrwhittus, ut hîc etiam tres morum differentiae in dithyrambis indicarentur, recepit Victorii conjecturam: ὥςπερ Ἀργᾶς καὶ Κύκλωπας Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος, laudat Athenaeum, lib. XIV. p. 638. B. Τελένικος ὁ Βυζάντιος, ἔτι δὲ ΑΡΓΑΣ, ποιηταὶ ΜΟΧΘΗΡΩΝ ὄντες ΝΟΜΩΝ, πρὸς μὲν τὸν ἴδιον χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως εὐπόρουν· τῶν δὲ Τερπάνδρου καὶ Φρύνιδος Νόμων οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἠδύναντο ἐπιψαῦσαι. Idem: Memoratur etiam a Plutarcho, dum rationem nominis ejusdem, quod Demostheni juveni inditum erat, exquirit. Vit. Demosth. p. 1554. Καὶ γὰρ ΑΡΓΑΣ τοὔνομα ποιητὴς ἦν ΝΟΜΩΝ ΠΟΝΗΡΩΝ καὶ ΑΡΓΑΛΕΩΝ. Vide etiam fragmenta Anaxandridae et Alexidis ap. Athen. l. c. et alterum Anaxandridae, ap. eund. IV. p. 131. B. Jubet insuper conferri de Dithyrambo Timothei Athen. XI. p. 465. C. de Dithyrambo Philoxeni Athen. I. p. 7. A. Aelian. V. H. XII. 44. Schol. in

Bentlejo, in Apol. Diss. de Epistt. Phalar. p. 199—210. Megarenses Siciliae, colonia Doriensium, de comoediae inventione disceptasse propterea videntur, quia Epicharmus, ex insula Co oriundus, (Diog. Laert. VIII. 78.) Syracusis apud Hieronem vitam degerat. Simili modo poetae Gnomici, Theognidis, patria vocatur ab Harpocratione et Suida Megara Attica, Sicula autem a Platone legg. I. 772. πολίτην τῶν ἐν Σικελίᾳ Μεγαρέων. Quamquam ipse poeta dicit, se Siciliam navigasse. Itaque ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος idem est quod: τὸ μὲν οὖν (μύθους ποιεῖν) ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε c. V. ibidem compositus est cum Epicharmo, de quo c. XXIII. not. ad Πτωχεία, Phormis, Syracusanus, qui id temporis vixit. Epicharmum non Athenis fuisse, patet ex verbis c. V. τῶν δὲ Ἀθήνησι Κράτης πρῶτος ἦρξεν, vid. ibid. not. ad πρόσωπα. conf. Wieland. in Att. Mus. Vol. III. sect. I. p. 68. Perspicuum igitur est, comoediam eodem fere tempore Syracusis et Athenis cultam esse; nam floruere Epicharmus, Magnes et Chionides inde ab Ol. LXX — LXXX. secundum anonymum Scaligeri Descr. Olympp. auctorem ἀναγραφῆς τῶν Ὀλυμπιάδων. Dubitat autem Winst. an recte hic Chionidae aetatem ad Ol. LXXIII. collocarit. Testatur cum Eudocia Suidas, eum annis octo docuisse ante bella Persica, i. e. Ol. LXXIII. Fabulae Χιωνίδου, de cujus nominis scriptura vid. Interpret. ad Polluc. X. 43., memorantur: Heroes, Persae sive Assyrii et Mendici. vid. Athen. p. 119. et 638. Magnetem Aristophanes Equit. 517. enumerat inter veteres comicos, non primum, ut Tyrwhittus et Buhlius volunt, sed celebrem, ut illos correxit Hermannus: conf. Suid. et Eudoc. p. 302. Teste grammatico vetere: περὶ κωμῳδίας, cum Aristoph. edi solito, nulla Magnetis fabula scripta extitit. Idem conjici licet de ceteris comicis fabulis, quae ex tempore fusae erant, c. IV. γενομένη οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικὴ καὶ αὐτὴ ἡ κωμῳδία. vid. Bentl. de origine comoediae et trag. in dissert. laudata. Wolfius Prolegom. ad Hom. LXX. Pluribus annis praegressa est comoedia Graecorum Siciliensium, ab Epicharmo, si nutus veterum recte assequor, perscripta jam ante Gelonis tyrannidem.

καὶ τῆς τραγῳδίας] Reiz. correxit τῆς δὲ τραγῳδίας, sed vide c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι. Tragoediam primitus fuisse nomen commune, postea demum dis-

crimen ortum inter tragoediam et comoediam ex Athenaeo docet Casaub. de Poes. Sat. p. 18. quem secutus est Boyle. Boettiger in IV aetatibus rei scenicae cum Boylio existimat, tragoediae primordia Athenis extitisse. At contra Boyleum docte disputavit Bentleius in diss. laudata; cui assentitur Hermannus. Existimant nostro loco verbis ἔνιοι ἐν Πελοποννήσῳ significari Sicyonios; citant Herodot. V. 67. Themist. Orat. 27. p. 337. B. τραγῳδίας εὑρεταὶ μὲν Σικυώνιοι, τελεσιουργοὶ δὲ Ἀττικοί. epigr. ἀδέσποτον 171. ex Athen. p. 629. et Onestae epigr. 2. in quo Satyros proprie respici putat Hermannus, Jacobsius vero comoediam. Addit Herm. Ac, nisi fallor, dictum hoc maxime ob Epigenem Sicyonium, memoratum a Suida in Θέσπις et οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Hunc Epigenem, Sicyonium tragicum, vereor ne injuria Bentlejus in tantam suspicionem adduxerit, ut paene dubitare videatur, an is unquam vixerit. Nec verum est, quod ipsi videtur, neminem ejus mentionem fecisse praeter Suidam. Facit enim et Apostolius, et Photius in lexico Msto. Uterque in explicatione proverbii: οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Neque Schneidero illi, qui de Originibus tragoediae Graecae edidit libellum Vratisl. 1817., contigit Sicyoniis tragoediae primordia eripere. Certe non Athenis tantum quaerenda illa esse, elucet ex iis, quae Boeckhius attulit ex aliquot inscriptionibus in libro: über die Staatshaushaltung der Athener. conf. c. IV. not. ad ὀψὲ ἀπεσεμνώθη.

καλεῖν] Sese vocare.

Ἀθηναῖοι δὲ] Editor editionis Oxon. scripsit in not. Ἀθηναίους. Sed haec verba sunt ipsius auctoris, qui ea opponit antecedentibus: οὗτοι μὲν γάρ. Supplendum est: καλοῦσι. Winstanl. exemplum anacoluthi attulit ex Aelian. V. H. 11. Sed etiam apud Ciceronem saepius talis transitus ab oratione indirecta in orationem directam. Buhlius in ed. Bip. recepit illum accusativum; idem, Graecismi immemor, scripsit Rhet. I. 13. 10. ὕβρισεν — ἕνεκα τοῦ αὐτὸν ἡσθῆναι, quasi ὕβρισεν et ἡσθῆναι non ad unum eundemque referri debeant.

κωμάζειν] Ab hac voce deduxisse κωμῳδίαν videntur Athenienses, ita ut comoedia esset κωμαζόντων ᾠδή, aut ita dicta, quia comoedi luxuriosiori vitae dediti essent.

IN CAPUT III.

τούτων] Herm. vertit: in hoc genere. Pertinet τούτων ad verba c. I. τῷ ἑτέροις, τῷ ἕτερα, τῷ ἑτέρως, ibi quia additur: καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, alii codd. hic legunt: τρίτη διαφορά, τίνι τρόπῳ τούτων ἕκαστα, ita codd. Med. C. in margine; cod. Ven. in textu. Verba: τρίτη διαφορά incaute posita sunt tam prope antecedentibus verbis: ἐν τῇ αὐτῇ δὲ διαφορᾷ — ἡ μὲν χείρους — ἡ δὲ βελτίους. Aeque incaute c. XI. τρίτον δὲ (πάθος), quod minime ad antecedens δύο pertinet, vid. ibid. not. ad περὶ ταῦτ᾽. c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχ.

ἕκαστα τούτων] Varios mores vel πράττοντας.

ἔστιν, ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα (ἢ ἕτερόν τι γιγνόμενον, ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα) ἢ πάντα ὡς πράττοντας etc.] Respondet illi: μὲν, non δὲ, sed ἢ. Vide c. I. not ad χρώμασι καὶ σχήμασι. Parenthesin ita constituendam esse, patet ex c. V. ἡ μὲν ἐποποιΐα — τῷ ἀπαγγελίαν εἶναι — διαφέρει ταύτης (tragoediae). Verba inclusa addidit Noster, ut omnino recederet ad naturam poeseos, cujus imitatio in verbis est, vid. c. I. not. ad μιμήσεις et not. ad λόγοις, ψιλοῖς etc. Ut illic, ita hic contradicit Platoni, qui, Rep. III. 613. poetam, dum ex propria persona loquatur, narrare tantum, non imitari supponit. Vide c. I. not. ad μιμήσεις, ubi Aristotelem cum Platone contuli. Conferatur etiam Diomedes p. 479. ed. Putsch. Nihilominus licuit Aristoteli laudare Homerum, c. IV. ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν, et vituperare cum ironia eos poetas, qui nusquam alios loquentes inducant; δι᾽ ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις, oppositionis gratia ibidem potuit addere: αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν. conf. c. XXIV. not. ad τῶν ἀρχαίων. c. XXIII. not. ad δραματικούς. Imitari licet primum, quum quis ipse rem refert, aut alias personas inducendo, ut Homerus, aut suam unius semper conservando personam; deinde sic, ut omnes semper ipsi agant. Ita locum nostrum recte interpretatus est Hermannus, praeterquam quod bis apposuit: semper. Parentheseos signa, quae etiam Tyrwh. et Buhl. habent, omisit, quia μὴ μεταβάλλοντα et ἕτερόν τι γιγνόμενον male sibi opponerentur. Sed aliud est, aliquem in epopoeia loquentem inducere ad modum dramaticum (δραματικῶς), aliud agendo imitari. Reizius, ut

solet, correxit, sed male: ὅτε μὲν ἀπαγγέλλοντα, ὅτε δ' ἕτερον; idem conjecturam Casauboni (de Poes. Sat. I. 5 p. 83.) πάντα pro πάντας recepit; eadem placuit Goulstono et Hermanno: qui vertit: perpetuo aliquid; sed sententia est: aut ita, ut aliquis sive poeta sive alius enuntiando, aut ita, ut illi, qui imitantur, omnes quasi ipsis factis et actionibus imitentur. πάντας tuentur Mad. Winstaul. Buhlius. Pro ἢ ὡς τὸν αὐτ. cod. Paris. 2938. habet καὶ ὡς τὸν αὐτ.

ἕτερόν τι] C. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) εὐθὺς εἰςάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι, nempe: δοῦλον vel θεόν.

μεταβάλλοντα·] c. XXIV. not. ad h. v.

πράττοντας γὰρ μιμοῦνται καὶ δρῶντας ἄμφω.] Non video, cur editores secuti sint lectionem omnibus codd. contrariam a Casaubono propositam: πράττοντες et δρῶντες et paulo post ὅτι μιμοῦνται δρῶντες. Non enim poetae ipsi sunt δρῶντες, ubi δραματικῶς alios inducunt. c. VI. ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιοῦνται τὴν μίμησιν, ubi non de poetis, sed de actoribus, ut ex sequentibus patet, sermo est. Engel, Ideen z. e. Mimik, P. II. p. 147. In der Erzählung tritt nur eine Person auf, die schon vor der Mittheilung ihre Ideen empfing, ausbildete, nährte; im Drama erscheinen Personen, die sich in wirklicher gegenwärtiger Unruhe befinden; Personen, die ihre Gefühle selbst im Augenblicke des Eindrucks, ihre Ideen selbst im Augenblicke des Entstehens mittheilen; die nie mit der Ausbildung dieser Gefühle und Ideen allein zu schaffen haben, sondern immer Absichten erreichen wollen, immer mit ihren Gedanken vorwärts in die Zukunft streben, immer Veränderungen oder Umwälzungen ihres innern oder äusseren Zustandes bald selbst bewirken, bald von andern erfahren.

ἀντιποιοῦνται] Tum ex hoc verbo, tum ex iis quae post de Magnete Atheniensi dicuntur, apparet, Athenienses dramatis primordia sibi vindicasse. Atheniensibus illa eripiebant ob voces: δρᾶν et κώμας, Dorienses, a quibus Megara, Atticae terrae vicina, occupata. Horum democratia sublata est Olymp. 89. vid. Thucyd. IV. 74. Arist. Polit. V. 5. Cum his vero (οἱ ἐνταῦθα), qui ob Susarionem etiam comoediam sibi vindicasse videntur

ἀλλ' ἐπὶ βραχύ. Herm. posuit comma post ὁμοίως et vertit: verum etiam ceteris eodem modo, sed ad breve tempus animum adtendentibus. Accommodavit hanc versionem interpretationi in commentariis: ad voluptatem, quae e contemplatione imitationis nascitur, requirit (A.), ut sit facilis rei per imitationem expressae agnitio et ut celeriter absolvi queat. Ita jam Buhle, qui scribi mallet: ἐὰν ἐπὶ βραχὺ κοινωνῶσιν. idem in vers. Germ. Das Lernen macht nicht den Philosophen Vergnügen, sondern auch andern, sobald die Auffassung schnell und leicht geschieht. conf. Rhet. I. 11. Ἐπεὶ δὲ τὸ μανθάνειν τε ἡδὺ, καὶ τὸ θαυμάζειν καὶ τὰ τοιοῦτα, ἀνάγκη ἡδέα εἶναι τό τε μεμιμημένον, ὥσπερ γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιΐα καὶ ποιητικὴ καὶ πᾶν, ὃ ἂν εὖ μεμιμημένον ᾖ, κἂν μὴ ᾖ ἡδὺ, οὐ τὸ μίμημα. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ χαίρει· ἀλλὰ συλλογισμός ἐστιν, ὅτι τοῦτο ἐκεῖνο. ὥστε μανθάνειν τι συμβαίνει. Rhet. III. 10. Problem. XVIII. 3. XIX. 5. conf. c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχ. Verba: ἐπὶ βραχὺ, significant: paululum, leviter, Polit. V. 5. p. 326. ed. Conr. VIII. 5. p. 525. Noster in Problem. Encycl. (vid. Aul. Gell. XX. 5.) Διὰ τί οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῖται (vid. c. I. comm. in αὐλητικῆς) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πονηροί εἰσιν; ὅτι ἥκιστα λόγου καὶ φιλοσοφίας κοινωνοῦσι.

οὐχὶ μίμημα,] h. e. non imitatio ipsa vel per se, sed per etc. Sic codd. Ven. Leid. Guelph. Paris. omn. Morel. edd. Ald. Basil. 1. Tyrwh. Bip. Victorius ad h. l. Cum nominandi casu primum dixisset οὐχὶ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν, statim transit ad casum accusandi, qui aptus est a praepositione διὰ, et non inquit: ἀλλ' ἡ ἀπεργασία ἢ χροιά. Quare durum id videtur et ea fortasse de causa quidam conjectura olim emendarunt οὐ διὰ μίμημα. quod quidem legitur in codd. Med. et plur. edd. Scripsit Batteux et Reiz: οὐχὶ διὰ μίμημα. Herm. οὐχ, ᾗ μίμημα. Quid vero inde lucremur, non video; insuper tum subjectum et ad προεωρακὼς et ad ποιήσει desideraretur. Formam loquendi variat A. simili modo supra c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι. De οὐ διὰ μίμημα addit Victorius: nullum vidi calamo exaratum librum, in quo illo modo scriptum foret.

κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι καὶ τῆς ἁρ

μονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, (τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν·) ἐξ ἀρχῆς πεφυκότες καὶ αὐτὰ μάλιστα κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν] Ita legitur in codd. Ven. Leid. Guelph. Med. omn. Paris. 1741. 2040. praeterquam quod in ultimis duobus: οἱ πεφυκότες et in Ven. et Med. B. legitur πεφυκότα. Ed. Bip. cum Tyrwh. οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτά, ita plurimae edd. et versiones. Edit. Wechel. exemplum in biblioth. Gottingensi in margine adscriptum habet: ὅτι πεφυκότες. Herm. κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι, τὰ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ (τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν·) ἐξ ἀρχῆς πεφυκότα καὶ αὐτὰ μιμητικὰ κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν etc. Sed respiciendum est ad antecedentia. Quemadmodum pictura ob artificia quaedam placet, ita etiam poeseos imitatio in partes vocatis musica et metro. Quae quidem quum sint innata quasi nobis, jam quidam primorum hominum (ἐξ ἀρχῆς πεφυκότες) cummaxime illas artes sensim sensimque excolentes, crearunt poesin. Prodiit poesis ex musica, quae quomodo dicatur a natura hominibus inseri, docet Noster Polit. VIII. 5, 34—36. 38. Plato legg. II. p. 787. Plutarch. Problem. Sympos. I. 5. λέγει δὲ Θεόφραστος (in libro περὶ μουσικῆς, nunc deperdito) μουσικῆς ἀρχὰς τρεῖς εἶναι, λύπην, ἡδονήν, ἐνθουσιασμόν, ὡς ἑκάστου τούτων παρατρέποντος ἐκ τοῦ συνήθους καὶ ἐγκλίνοντος τὴν φωνήν. Αἵ τε γὰρ λύσσαι (l. λῦπαι) τὸ γοερὸν καὶ θρηνητικὸν ὀλισθηρὸν εἰς ᾠδὴν ἔχουσι· διὰ καὶ τοὺς ῥήτορας ἐν τοῖς ἐπιλόγοις καὶ τοὺς ὑποκριτὰς ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἀτρέμα τῷ μελῳδεῖν προσάγοντας ὁρῶμεν καὶ παρεντείνοντας τὴν φωνήν. Αἵ τε σφοδραὶ περιχάρειαι τῆς ψυχῆς, τῶν μὲν ἐλαφροτέρων τῷ ἤθει καὶ τὸ σῶμα πᾶν ἐπαίρουσι καὶ παρακαλοῦσιν εἰς ἔνρυθμον κίνησιν, ἐξαλλομένων καὶ κροτούντων, εἴπερ ὀρχεῖσθαι μὴ δύνωνται, μανίαι τε ἀλαλαί τε (l. μανίᾳ τε ἀλαλᾷ τε) ὀρινομένων, ῥιψαύχενι σὺν κλόνῳ, κατὰ Πίνδαρον· οἱ δὲ χαρίεντες ἐν τῷ πάθει τούτῳ γενόμενοι τὴν φωνὴν μόνην εἰς τὸ ᾄδειν καὶ φθέγγεσθαι μέγα (l. μέτρα) καὶ μέλη προΐενται. Μάλιστα δὲ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐξίστησι καὶ παρατρέπει τό τε σῶμα καὶ τὴν φωνὴν τοῦ συνήθους καὶ καθεστηκότος. ὅθεν αἵ τε βακχεῖαι ῥυθμοῖς χρῶνται καὶ τὸ χρησμῳδεῖν ἐμμέτρως παρέχεται τοῖς ἐνθεαζομένοις· τῶν τε μαινομένων ὀλίγους ἰδεῖν ἐστιν ἄνευ μέτρου καὶ ᾠδῆς ληροῦντας. Hermanni conjecturam improbat ipsius censor doctus Matthiae, in Jen. Allg. Litt. Zeit. 1805. no. 224.

[τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν·)]

τὸ ποιεῖν] Tyrwh. vertit: facere. Herm. agere. Falso Harlesius poema pangere, et Buhle atque Valett: das Dichten. Nunquam Athenienses poesin vocant πρᾶξιν. Nos diceremus: Die Sicyonier maassen sich die Handlungs-Spiele an, denn sie sagten für Werk Handlung, die Athener aber That. Wolfius in Prolegom. ad Hom. p. XLII. notat: Ipsum nomen Poetae, ignotum olim ἀοιδοῖς, vim habet operosioris laboris. De vulgari usu nominis libenter accipimus notationem Platonis Sympos. p. 205. C. Steph. multum praeferendam illi, ex qua nuper Francogalli quidam poeticae naturam dicebant. Vocabulum vero posterius videtur Hesiodo, nec ante receptum, quam musica ab arte pangendi carminis vulgo divelli coepisset. Ita equidem non sentio; nam non est, quod dubitemus, quin a primis inde temporibus οἱ ποιηταὶ ita dicti sint, tanquam creatores novae alicujus rei, ut Gallorum Troubadours i. e. inventores. Quamquam poetae se ipsos suaviori nomine ἀοιδῶν lubentius nominarent quam illo magis philosophico et fere arrogantiori τῶν ποιητῶν. Apollon. Argon. 1. οἱ πρόσθεν ἀοιδοί.

IN CAPUT IV.

καὶ αὐταὶ φυσικαί·] Ars orta est non fortuito casu, neque ex more aliquo alicui genti proprio, sed ex necessitate et natura indolis humanae, quae illius operibus gaudet. Quare scripsi αὐταὶ, h. e. per se, vel quae se ipsis, non aliis etiam rationibus nituntur. ita legitur in codd. collatis omnibus, edd. Morel. Castelv. Tyrwh. Contra Harles. ed. Bip. et Herm. habent αὗται.

μιμήμασι] In ed. Harles. vitiose: μιμήσασι et mox θυρίων pro θηρίων.

ἐπὶ τῶν ἔργων.] Harles: in rebus imitatione expressis, veluti picturis, sculpturis, et similibus. Valett: bei Werken der bildenden Kunst. Buhle: bei Betrachtung von Kunstwerken. Sed quamquam allatum est exemplum ex arte pictorum, poterat etiam dicere Noster, poeticam descri-

ptionem incendii et monstrorum, nec non sonorum quorundam injucundorum imitationem (vid. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι) et dramata cruentissima placere. Quare Herm. in effectis artium. Equidem: in effectibus artium, vel: bei den Werken selbst. ita Problem. de musica: δῆλον διὰ τῶν ἔργων· μεταβάλλομεν γὰρ τὴν ψυχήν. Alio sensu legitur ἐπὶ τῶν ἔργων c. XXVI. (ed. Bip. et Herm. XXVII).

ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς] Conf. Plut. Problem. Symp. V. 1.

θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀτιμοτάτων] Ita codd. omnes. Versio Vallae: quae in honore sunt nullo. Ita Morel. et Victor. qui hanc lectionem aliis quoque exemplis confirmat. Eum secuti sunt Batteux, Harles, Reiz et Herm. Tyrwh. scripsit ἀγριωτάτων, quod vulgatum est, malit autem scribere: τῶν ἀγριωτάτων ἢ ἀτιμοτάτων, sane non ingeniose, ut Buhle censet. Contra Twiningium ἀτιμοτάτων tuentem disputavit Pye, in commentary p. 104. Sed lubenter immanes bestias per transennas cernimus. Sermo est de ranis, lacertis et hujusmodi aliis. Plutarch. de Aud. Poet. c. III. γεγραμμένην σαῦραν, ἢ πίθηκον, ἢ Θερσίτου πρόςωπον ἰδόντες, ἡδόμεθα καὶ θαυμάζομεν, οὐχ ὡς καλὸν, ἀλλ' ὡς ὅμοιον. οὐσίᾳ γὰρ οὐ δύναται καλὸν γενέσθαι τὸ αἰσχρὸν, ἡ δὲ μίμησις. conf. ea, quae ex eodem libello attuli supra ad c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι. Ut picturae et musicae imitatio, ita etiam artis statuariae imitatio se habet. Plutarch. ibid. καὶ νοσώδη μὲν ἄνθρωπον καὶ ὕπουλον, ὡς ἀτερπὲς θέαμα, φεύγομεν· τὸν δὲ Ἀριστοφῶντος Φιλοκτήτην καὶ τὴν Σιλανίωνος Ἰοκάστην ὁμοίως φθίνουσι καὶ ἀποθνήσκουσι πεποιημένους ὁρῶντες χαίρομεν. et poeseos: οὕτως ὁ νέος ἀναγινώσκων, ἃ Θερσίτης — λέγων ἢ πράττων πεποίηται etc. In Buhlium denique animadvertendum est, eum in ed. Bip. legere quidem ἀτιμοτάτων, attamen in animadv. dicere: Habent codd. Ven. Leid. Paris. 2938. ἀτιμωτάτων; rectius fortasse. Non meminit versus Homeri: ἐνθάδ' ἄτιμος ἐών, ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.

αἴτιον δὲ καὶ] Lessing. Laoc. p. 241.

ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁμοίως, ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ, κοινωνοῦσιν αὐτοῦ.] Verte: sed etiam aliis, quotiescunque, licet in breve tempus, sunt participes occasionis τοῦ μανθάνειν, cui quidem philosophi totam vitam dedicant. Κοινωνοῦσιν est participium et ὁμοίως restringitur per:

ante εὖ supplendum est, aeque atque si confugimus ad interpretationem Harlesii, quae simplicissima videtur: solus enim vereque summus fuit, non solum, quia recte apteque, sed etiam quia imitationes grandiorum rerum dramaticas fecit. Scripsi δραματικῶς, quod in codd. Guelph. Paris. 2040. et Morel. legitur, ita ut εὖ ποιεῖν et δραματικῶς ποιεῖν sibi respondeat. Vulgo: δραματικὰς, quod ob antecedens μιμήσεις alicui scribae rectius videretur.

ὁ γὰρ Μαργείτης] Lessing l. l. inde, quod Margitis nomen fictum sit (a μάργης, vide supra), colligit, omnino nominibus fictis usos esse eos, qui primas comoedias confecissent. Sed hoc nec istinc proficiscitur, neque pro antiquissimae comoediae reliquiis verisimile. vid. c. V. not. ad καθόλου, c. IX. not. ad eandem v.

παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας,] Haec verba, in multis edd. omissa, leguntur in codd. Victor. Morel. Med. B. C. D. Ven. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2040. 2938. vers. Vallae, edd. Castelv. (ἀναφανείσης) Ox. Harl. Reiz. Tyrwh. Buhl. Herm. Cod. Med. C. φανείσης. Sed vim praepositionis in παραφαίνειν declarat Varinus in voce: παραφαίνω, τὸ ἀμυδρῶς δεικνύω· καθὸ λέγεται τὸ παραφαύειν, τὸ μετρίως φαύειν. Opponitur infra: ἐπεὶ ἔσχε τὴν ἑαυτῆς φύσιν. De necessitate illorum verborum vide sequentem notam.

ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο,] Pro: ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδίας ἐποίησαν. Madius quidem notat, se invenisse in aliquibus codd. ἰαμβικῶν et mox ἐποποιῶν, sed haec glossatoris correcturae similia.

μείζω καὶ ἐντιμότερα] c. XXVI.

τὰ σχήματα,] Formae. c. V. ἤδη δὲ σχήματά τινα etc.

τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν παρέχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἰδόσιν· εἰ δὲ ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται εἶναι καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος.] Mihi gratulor, servatam a me lectionem, hucusque pro vitiosa habitam. Morelius e libro suo Msto in textu dedit: τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν παρέχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν. εἰ δὲ ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται ἢ ναὶ καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. Sic legitur etiam in codd. diversarum recensionum, Ven. Leid. Guelph. Med. omn. Paris. 2040. 2958. vid. etiam catalog. Bibl. Escorial. T. I. p. 567. Codices Ven. et Med. habent: εἰδόσιν, Codd. Ven. Leid. Med. A. C. κρίνεται εἶναι pro ἢ ναὶ. Sensus est: Jam vero, quum ad altiorem statum provecta sit tra-

goedia, quivis, non ignarus, suis oculis cernere potest, tragoediam etiamnunc magis in honore esse, quam epopoeiam. Utrum vero jure necne ita judicetur rem se habere, respectis tum ipsius poeseos ratione, tum actione in scena, alius est disputationis. Profecto, nisi haec addidisset Aristoteles, videretur ille suam ipsius sententiam tantum enunciasse verbis: *διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα* etc. Attamen quasi non potuit, quin jam hoc capite sententiam innueret, quam copiose exposuit capite ultimo: tragoediam tum per se tum propter actionem in scena excellere prae epopoeia. Ita saepius, ut etiam clarissimo Matthiae videtur. Noster sero sequentia argumenta dissertationis quibusdam sententiis leviter innuit, Ethic. Nicom. I. 4. p. 6. E. Magn. Mor. I. p. 192. D. Refellit infra subtiliorem aliorum sententiam, qui dicebant *τὴν ἐποποιΐαν πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς εἶναι.* Iis, qui subtiliori illi sententiae dediti erant, oppositi sunt nostro loco *οἱ εἰδότες.* Ita Arist. Polit. III. p. 78. *ἀποδίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἧττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ τοῖς εἰδόσιν.* Eodem modo nostro loco judicium relinquitur *τοῖς εἰδόσιν*, quasi *σοφοῖς* illis, de quibus Pindarus: *σοφὸς, ὁ πολλὰ εἰδὼς φυᾷ.* In edd. Tyrwhitti, Harles. et Bipont. vulgata lectio extat: *τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν, εἰ ἄρα ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὐτὸ κρινόμενον καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος.* Castelvetrus, qui, ut mox videbis, tot inanes conjecturas protulit, censet haec verba e textu ejicienda esse. Hermannus ea posuit in fine capitis, post verba *διεξιέναι καθ' ἕκαστον.* Etiamsi ibi constructio *περὶ μὲν οὖν — τὸ μὲν οὖν* minus offenderet, id tamen non verisimile est, Auctorem ita, sine *ἀλλὰ καὶ*, duas simul quaestiones in fine capitis rejicere alio. Quonam, omissis illis verbis nostro loco, referentur sequentia verba *καὶ αὐτῆς* ante *καὶ τῆς κωμῳδίας*? Vertit Hermannus cum Buhlio: s i v e i p s a p e r s e s p e c t e t u r. Sed tum scribendum esset: *αὐτή τε καθ' αὐτὴν κρινομένη*; neque licet verti *τε — καὶ* per: sive — sive. Omnino in commentariis Hermanno erat docendum, quomodo sensus is, quem invenisse sibi ipsi videtur, in verbis Nostri inesset, nempe hic: Utrum formae tragoediarum per se, vel quod ad theatra adtineret, exhaustae essent, plane non pertinere ad hanc disputationem, quippe in qua de iis, quae experientia constarent, non de iis, quae esse deberent, ageretur. Valett in not. ad Vers. Germ. proponit *εἶχεν* pro *ἔχει.*

Pro φανερὸν γὰρ, ὅτι τὰ μέτρα etc. Tyrwh. scripsit: τὰ γὰρ μέτρα, ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν. vid. infra not. ad μόνος γὰρ οὐχ ὅτι etc.

αὐτοσχεδιασμάτων.] Initio conatus extemporales, rudibus versibus, modo seriis modo jocosis compositi, quos, nondum instituta actione scenica, chorus fundebat, prout cuique eorum, e quibus constabat, in mentem veniret, unde, seriis argumentis a ludicris separatis, prodiere αὐτοσχεδιάσματα tragoediarum, Diog. Laert. III. 56. ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ πρότερον μὲν μόνος ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν, et comoediarum, qualia a Chionide et Magnete nec non a Susarione et Epicharmo edita videntur. (vid. c. III.) conf. Max. Tyrium, dissert. 37. (al. diss. 21.) p. 436. ed. 2. Davis. Casaub. de Poes. Sat. p. 11. Bentl. diss. Phalar.

τὰς τοιούτων τύχας·] Ne idem bis diceretur, recepi vocem τύχας, quam Victorius in uno, Madius in pluribus codd. se invenisse refert; est etiam illa in versione Paccii et edd. Basil. 2. 3. Heins. Sylb. Duvall. Goulst. Ox. Cook. Upton. Harl. Winst. Tyrwh. Omisit illam Buhle et Herm. qui etiam τῶν ante τοιούτων habent, quamquam hoc deest in codd. Med. A. B. D. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2038. 2040. 2938. ed. Basil. Procul dubio, si manus scribae aliquid addidisset, nunc legeremus: τοιούτων πράξεις. Cod. Med. C. habet: τὰς τούτων. De fortuna in tragoediis vid. c. XIII.

οἱ δὲ εὐτελέστεροι] Hurd. II. p. 33. 63.

πολλούς] Nonnullae edd. πολλά. Sed πολλοὺς referendum est ad ἕτεροι et εὐτελέστεροι.

ἐκείνου] Quamquam cod. Paris. 2938. merito omittit ἐκείνου, tamen ex sequentibus patet, Aristotelem Margitem commemorare tanquam ab Homero conditum. Suidas (v. Μαργείτης, quod etiam codd. legunt, uno excepto, quem secutus est Hermannus) scripsisse ait Pigretem, Artemisiae fratrem, τὸν εἰς Ὅμηρον ἀναφερόμενον Μαργείτην καὶ Βατραχομυομαχίαν. Versus pauci, qui ex Margite Homeri citantur a Platone, Alcibiad. II. 457. ed. Francof. 1602. Aristot. Ethic. ad Eudem. V. 7. ad Nicom. VI. 7. Schol. in Aristoph. Av. 914. omnes hexametri sunt. Attamen Margites, de quo Hephaestio p. 67. Victorin. p. 2572. Tzetzes Chil. IV. 867. 8. Hist. VI. 62. loqui videntur, habuisse dicitur versus iambicos, nullo certo ordine aut numero hexametris interpositos. vid. Twining. Notes p. 193. ubi ipsa Margitis fragmen-

ta exhibentur. Jam Tyrwhittus censet, Pigretem illum auctorem fuisse etiam hujus Margitis, qui, eodem Suida teste, τῇ Ἰλιάδι παρενέβαλε κατὰ στίχον ἐλεγεῖον, οὕτω γράφας·

Μῆνιν ἄειδε, θεὰ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,
Μοῦσα, σὺ γὰρ πάσης πείρατ' ἔχεις σοφίης.

Eandem sententiam protulit Wassenberghius ad vitas Homeri p. 11—16, Margitem genuinum unice hexametros habuisse, interpolatum autem versibus trimetris fuisse a Pigrete, cui deinde tribuebatur a nonnullis. Vix verisimile videtur, tantae ingenii absurditatis exempla apud veteres extitisse. Levius judicat Tyrwhittus, qui dicit, Zenonis sententiam, ut ab Aristotelis sententia non abhorrentem, referri a Dion. Chrysost. Orat. III. 554. Γέγραφε δὲ καὶ Ζήνων ὁ φιλόσοφος εἴς τε τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν καὶ περὶ τοῦ Μαργίτου δέ. δοκεῖ γὰρ καὶ τοῦτο τὸ ποίημα ὑπὸ Ὁμήρου γεγονέναι νεωτέρου καὶ ἀποπειρωμένου τῆς αὐτοῦ φύσεως. Neque Μαργείτης vere nomen proprium fuisse videtur, sed significare hominem multa conantem, ingenio vero et facultate carentem. Conf. Casaub. de Poes. Sat. p. 195. Lessing. Hamb. Dramaturg. II. 506. Floegelii: Geschichte der komischen Litteratur I. p. 343. II. p. 17.

ἐν οἷς] Referas ad πολλούς; ita ut A. non ad Margitem respiciat, sed Archilochi, primi iamborum inventoris, nomen, satis notum, silentio praetereat. Horat. ep. ad Pis. vid. infra ad: ἰαμβεῖον.

σπουδαῖα] c. III. Hurd. P. I. p. 58.

μόνος γὰρ οὐχ' ὅτι εὖ, ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν·] Haec verba ab omnibus editor. parenthetice posita sunt, falso; nam ab iis ipsis pendent sequentia: οὕτω καὶ etc. Quantum ad ipsorum constructionem, aeque sese habent atque supra verba: τὰ γὰρ μέτρα ὅτι etc. Nos diceremus: denn nicht genug, dass er vor Andern gut, sondern er hat auch zugleich dramatisch Nachahmungen gedichtet. Multa exempla constructionis οὐχ ὅτι — ἀλλὰ καὶ occurrunt, pauciora hujus: οὐχ ὅτι — ἀλλ' ὅτι, nisi duae causae sibi opponantur, quarum prima negetur, quod non fit nostro loco. Facile in errorem ducere potest exemplum, a Tyrwhitto allatum: καὶ οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ, ex Xenoph. ἀπομν. II. c. 9. Nunquam potest οὐ μόνος dici pro: οὐ μόνον. Neque bene idem cum Hoogeveeno supplet: οὐ λέγω ὅτι εὖ, nam tum etiam μόνον

γενομένης οὖν etc.] Genitivum absolutum restitui, vel potius pendentem ab sequenti: *ἡ μὲν* etc. Exceptis quibusdam codd. Victorii, et Med. C. et Paris. quos secuti sunt Batteux, Harles, Tyrwhitt, Reiz, Buhle, Herm. codices ceteri omnes illum habent; insuper edd. Ald. Camot. Basil. Wechel. Morel. Victor. Robort. Mad. Sylb. Casaub. Duvall. Goulst. Cooke Upton. Winst. Correxit Castelv. *γενομένων μὲν οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς καὶ ταύτης καὶ τῆς κωμῳδίας καὶ ἡ μὲν* etc. Alias correctiones levioris notae protulere Heinsius, ed. Oxon. aliique. Equidem *καὶ αὐτῆς* scripsi, vulgo: *ταύτης*. Sensus est: etiam ipsa tragoedia.

τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον,] Madius emendare voluit: *ἐξασκόντων*, sed inscitia Graecismi, ut docuit jam Winstanl. p. 276. De se ipso dicit Archilochus, Athen. XIV. p. 628.

ὡς Διονύσου ἄνακτος καλὸν ἐξάρξαι μέλος
οἶδα διθύραμβον, οἴνῳ συγκεραυνωθεὶς φρένας.

Apud Homerum et Theocritum *ἄρχειν* vel *ἐξάρχειν* usurpatur de eo, qui aliis praeit cantum. Il. XVIII. 605. Odyss. IV. 19. Herm. vertit: qui dithyrambum edebant. De dithyrambis vid. c. I. not. ad h. v.

φαλλικά,] i. e. *ἰθύφαλλοι*. Hesych. *τὸ ποίημα τὸ ἐπὶ τῷ ἱσταμένῳ φαλλῷ ᾀδόμενον.* Festis diebus Phallagogiorum penem erectum, perticae impositum, gestabant *φαλλοφόροι*, muliebribus vestibus induti, temulentiam fingentes. Hos sequebatur Chorus *ἰθυφαλλικά*, carmina in Bacchi honorem ex tempore profundentium. Initium talis carminis invenitur in Athen. XIV. p. 622. *οἱ δὲ Ἰθύφαλλοι καλούμενοι πρόςωπον μεθυόντων ἔχουσιν καὶ ἐστεφάνωνται χειρίδας ἀνθινὰς ἔχοντες· χιτῶσι δὲ χρῶνται μεσολεύκοις καὶ περιέζωνται ταραντίνων καλύπτρων αὐτοὺς μέχρι τῶν σφυρῶν· σιγῇ δὲ διὰ τοῦ πυλῶνος εἰσελθόντες, ὅταν κατὰ μέσην τὴν ὀρχήστραν γένωνται, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ θέατρον λέγοντες· Ἀνάγετε, εὐρυχωρίαν*
Ποιεῖτε τῷ θεῷ·
Ἐθέλει γὰρ ὁ θεὸς ὀρθὸς ἐσφυρωμένος
Διὰ μέσου βαδίζειν.

Conf. Schol. ad Hephaest. de metris etc. p. 21. ed. Pauw. conferatur Pollux IV. 7. 53. Phot. 893. 986. Athen. VI. 253. Eudoc. p. 412. Casaub. de Poes. Sat. p. 15. Wieland. interpret. Horat. ep. p. 250. De origine mirae illius solemnitatis, quae effrenatae joci licentiae, dum fingebatur, mulieres Deo agere gratias pro viro-

rum membro ipsis servato, neque, ut apud orientales populos, celebrandae Telluris fertilitati (conf. Arth. Young, historische Untersuchungen abgöttischer Verderbnisse der Religion, p. 256), sacrata erat, Scholiasta ad Aristoph. Acharn. v. 242. φαλλὸς ξύλον ἐπίμηκες, ἔχον ἐν τῷ ἄκρῳ σκύτινον αἰδοῖον ἐξηρτημένον· ἵστατο δὲ ὁ φαλλὸς τῷ Διονύσῳ κατά τι μυστήριον· περὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ φαλλοῦ τοιαῦτα λέγεται. Πήγασος, ἐκ τῶν Ἐλευθηρῶν (Ἐλευθηραὶ δὲ πόλις εἰσὶ Βοιωτίας·) λαβὼν τοῦ Διονύσου τὰ ἀγάλματα ἧκεν εἰς τὴν Ἀττικήν· οἱ δὲ Ἀττικοὶ οὐκ ἐδέξαντο μετὰ τιμῆς τὸν θεόν, ἀλλ' οὐκ ἀμισθί γε αὐτοῖς ταῦτα βουλευσαμένοις ἀπέβη. μηνίσαντος γὰρ τοῦ θεοῦ, νόσος κατέσκηψεν εἰς τὰ αἰδοῖα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὸ δεινὸν ἀνήκεστον ἦν. ὡς δὲ ἀπεῖπον πρὸς τὴν νόσον κρείττω γενομένην πάσης μηχανείας καὶ τέχνης, ἀπεστάλησαν θεωροὶ μετὰ σπουδῆς. οἱ δὲ ἐπανελθόντες ἔφασαν, ἴασιν εἶναι μόνην ταύτην, εἰ διὰ πάσης τιμῆς ἄγοιεν τὸν θεόν. Πεισθέντες οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι φαλλοὺς ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ κατεσκεύασαν καὶ τούτοις ἐγέραιρον τὸν θεὸν ὑπόμνημα ποιούμενοι τοῦ πάθους. His ultimis verbis nisus, Schneiderus in libello de origine comoediae Graecae, Vratislav. 1817. dicit: chorus phallicus publica auctoritate constitutus erat et habebat magnificum apparatum. Colligit comoediam non ex choro phallico ortam esse, cum Noster infra, c. V. dicat: καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν. ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν. Sed ne Aristoteles sibi ipsi contradiceret et ut cum eo conspiraret Scholiasta Aristophanis, id potius erat colligendum, primo tempore tum phallicum, tum comoediae chorum impensis privatorum (ἰδίᾳ), post autem publicis (δημοσίᾳ) institutum fuisse. Qui moderatiori actione gaudebant, deseruerunt immoderatam illam phallicorum, neque Athenis ipsis ista amplius probata fuisse tempore Aristotelis patet ex verbis: ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα i. e. legibus constituta. Νομιζόμενα significat etiam officia defunctis praestita, item δίκαια, ὅσια.

προαγόντων] Nimirum: ἐκείνων, qui neque impensis neque operae parcebant. Ita clarum est, cur αὐτῆς, non αὐτῶν, ut Buhle vult, legendum sit in: ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς, nam de tragoedia postea sermo est. Valla, Winstanl. et Buhle habent: αὐτοῖς. E codd. dedit Batteux, ἐγένετο, et eum secuti sunt Reiz, Buhle, Herm. Locum nostro simillimum attulit Tyrwhitt e No-

stro, Soph. Elench. II. 466. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὑρόντες παντελῶς ἐπὶ μικρόν τι προήγαγον· οἱ δὲ νῦν εὐδοκιμοῦντες, παραλαβόντες παρὰ πολλῶν, οἷον ἐκ διαδοχῆς, τῶν κατὰ μέρος προαγαγόντων, οὕτως ηὐξήκασι. conf. c. XXV. not. ad κινόντων, c. XXVI. not. ad αἰσθανομένων.

ἐπαύσατο,] Engel in libro: Ideen z. e. Mimik, P. II. p. 119. illud ἐπαύσατο ita accommodavit: die Kunst schien durch einen Sophocles schon vollendet, schon auf ihren Gipfel gebracht; man hielt nach so vortrefflichen Werken, als dieser grosse Mann hervorgebracht hatte, noch vortrefflichere für unmöglich. Die Tragödie, sagt Aristoteles selbst, hatte nach einer Menge Umwandlungen endlich ihr Wesen erreicht und stand still. Sed nostro loco sermo est de Aeschylo, posito ab Aristotele inter rudiorem et cultiorem tragoediae speciem. Quot vero gradus fuerint culturae, priusquam chorus satyricus, qui quasi restitit tragoediis in quarta parte tetralogiae, argumenta tam seria, tam lugubria, tam sublimia amplecteretur, quam tempore Aeschyli, ex paucis, quae supersunt, librorum notitiis haud facile tres interpretes ad eundem ordinem eruent. Herm. p. 107. dissentit nunc a Bentlejo, nunc a Twiningio aliisque. Praeter multa alia de hac re scripta huc pertinet imprimis: Heeren dissert. de chori Graecorum tragici natura et indole, ratione argumenti habita. μεταβ. μεταβ. c. XXVI πολλὴν κίνησιν κινοῦνται.

ὑποκριτῶν] Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι οὐκ οἶδεν Ὅμηρος τὴν λέξιν τοῦ ἀποκρίνασθαι, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις φανεῖται, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ τῷ ὑποκρίνασθαι κέχρηται· φασὶ δὲ καὶ τὸν παρὰ τοῖς δραματικοῖς ὑποκριτὴν οὕτω λέγεσθαι, διὰ τὸ πρὸς τὸν χορὸν ἀποκρίνεσθαι. Ita ad Hom. Il. *H.* 407. vocis ὑποκριτής originem exhibet Eustathius.

ἐξ ἑνὸς εἰς δύο] Primo tempore ὁ χορὸς διεδραμάτιζε (vid. not. ad αὐτοσχεδιασμάτων), deinde, ut intervallum esset, quo chorus requiesceret, unius histrionis actio intercedebat, quam chorus post excipiebat. Diog. Laert. III. 56. ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ πρότερον μὲν μόνος ὁ χορὸς διεδραμάτιζεν, ὕστερον δὲ Θέσπις ἕνα ὑποκριτὴν ἐξεῦρεν ὑπὲρ τοῦ ἀναπαύεσθαι τὸν χορόν. conf. Demosth. de Cor. p. 184. Duos histriones colloquentes instituit Aeschylus. Brevitatis causa non memoravit Aristoteles, etiam tres colloqui apud Aeschylum,

Choeph. 665-716. Tyrwhitt censet hoc post Sophoclem demum ab Aeschylo factum esse. Sed id commemorasse videtur Aristoteles in opere magis elaborato, quod appellat Themistius, Orat. XXVI. p. 316. D. *ἀλλὰ καὶ ἡ σεμνὴ τραγῳδία, μετὰ πάσης ὁμοῦ τῆς σκευῆς, καὶ τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν, παρελήλυθεν εἰς τὸ θέατρον: καὶ οὐ προςέχομεν Ἀριστοτέλει, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ὁ χορὸς εἰςιὼν ᾖδεν εἰς τοὺς θεούς· Θέσπις δὲ πρόλογόν τε καὶ ῥῆσιν ἐξεῦρεν· Αἰσχύλος δὲ τρίτον ὑποκριτὴν καὶ ὀκρίβαντας· τὰ δὲ πλείω τούτων Σοφοκλέους ἀπηλαύσαμεν καὶ Εὐριπίδου.* Etiam quartum histrionem in scenam produxisse Aeschylum in Agamemnone, refert Pollux, IV. 15. 110. *Εἰ δὲ τέταρτος ὑποκριτής τι παραφθέγξαιτο, τοῦτο παραχορήγημα ἐκαλεῖτο. Καὶ πεπρᾶχθαί φασιν αὐτὸ ἐν Ἀγαμέμνονι Αἰσχύλου.* Id autem non ad Agamemnonem, sed ad Choephor. 900. quadrare, docuit Tyrwh. et Herm.

τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε] Non, quia adauxit Aeschylus numerum histrionum, idcirco cogitandum est de minuto numero *τῶν χορευτῶν*, quod voluit Petitus. conf. Boeckh lib. de tragicis poet. Graec. Quum vero etiam in Aeschyli tragoediis chorus, multo magis quam in Sophocle actioni intercedens, dimidiam fere partem dramatis efficiat, inde colligi licet, qualis tragoediae forma ante Aeschylum fuerit.

τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν] Quid sibi vult versio Tyrwhitti: personam primarum partium? an hoc, Aeschylum id egisse, ut una personarum in tragoedia contentarum esset primaria? Minime verisimile est, a Nostro dici, serius demum primariam partem additam esse. At Tyrwhittus de ipsis actoribus intelligit, unde Herm. vertit: primarum partium actorem. Laadat idem Eichstadii diss. de dramate comico-sat. p. 97. Tyrwhittus dicit: similiter autem ex tribus histrionibus, quorum opera in tragoediis repraesentandis utebantur poetae, primus *πρωταγωνιστής*, alter *δευτεραγωνιστής*, tertius *τριταγωνιστὴς* appellabatur. vid. Valesium ad Harpocrat. in v. *Ἴσχανδρος* et Taylor not. ad p. 198. l. ult. Demosth. *περὶ παραπ.* Poterat Tyrwh. addere ex Vita Aeschyli ed. ab Robortello haec: *ἐχρήσατο δὲ ὑποκριτῇ πρῶτον μὲν Κελάνδρῳ· δεύτερον αὐτῷ προςῆψε Μυνύσκον τὸν Χαλκιδέα.* Plutarch. de Glor. Athen. p. 621 inter celeberrimos histriones recenset Theodorum; de hoc Noster Polit. VII. 215. *οὐδενὶ πώποτε παρῆκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν, οὐδὲ τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκειουμένων τῶν θεατῶν ταῖς πρώ-*

ταις ἀκοαῖς. Sed nemo existimabit ex primo in scenam processu primas tragoediae partes nomen obtinuisse easque ita optimis actoribus tributas esse. Etiam per se patet, difficiles personas bonis, faciles malis actoribus tradi debere. Neque id verisimile est, Aristotelem, antea locutum de actoribus (ἐξ ἑνὸς εἰς δύο), insertis demum verbis: τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε, perrexisse de actoribus loqui; neque usquam in hoc libro λόγος significat personam vel actorem, sed vel: verbum, vel: orationem vel: disputationem, vel: dialogum, vel: mythum. Si Tyrwhitti sententia vera esset, legeremus aut: τὸν πρωταγωνιστὴν λόγον, aut: λόγον πρωταγωνιστὴν, omisso articulo. Intelligit A. quendam certum λόγον, illum, qui in quavis tragoedia esse debet, h. e. mythum. Instituerat Aeschylus, ut mythus, choro imminuto, pars primaria esset; nos diceremus: er erhob die Handlung zur Hauptrolle. Ita τὰ τοῦ χοροῦ et τὰ ἀπὸ σκηνῆς opponitur c. XII. et Problem. XIX. 15. τὰ μὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς οὐκ ἀντίστροφα, τὰ δὲ τοῦ χοροῦ ἀντίστροφα etc. c. XVIII. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου καὶ συναγωνίζεσθαι. Bene ergo potuit usurpari vox πρωταγωνιστής. Ita c. XXIV (ed. Bip. et Herm. XXV) de epicis poetis: αὐτοὶ μὲν δι' ὅλου ἀγωνίζονται. In Carcini, Phrynichi et Pratinae tragoediis chorus partes praecipuas habebat. Twining et Buhle vertunt: tribuit dialogo partes primas in dramate. Valett: und legte dagegen in die Unterredung eine planmässig geordnete Haupthandlung.' Harles, Victorii sententiam secutus, vertit: orationem primarum partium, i. e. prologi ipsius, ad aperiendam rem instituit. Sed πρόλογος memoratur c. XII. Aliam sententiam protulit Schneider, in libello de originibus tragoediae Graecae; dicit in Aeschyli Persis λόγον δευτεραγωνιστὴν esse, non etiam λόγον πρωταγωνιστὴν, propterea quod non adsint adversariae partes, quemadmodum intelligit λογ. πρωτ. Conclusio Schneideri inde orta videtur, quod λογ. πρωτ. serius additus esse dicitur. Sed neque id verba illa significasse neque id licet colligere, ante Aeschylum dramata non habuisse adversarias partes, neque id: partes serius additas appellatas esse primas partes. Quantum ad Persas, ex primis quidem Aeschyli fabulis sunt, quod etiam ex metro tetrametro frequentius adhibito, aliisque rebus conjicitur; attamen in hac fabula jam primaria pars non in choro, sed in epis-

odiis (h. e. in dialogo vel actione, vid. c. XII.), etiam in secundo episodio, licet solemniori, sita est. Sin minus in Supplicibus res ita se habet, recordandum est, per vocem: *παρεσκεύασεν* praeparationem quandam vel transitum significari; quod quidem etiam in sequentibus observandum erit.

σκηνογραφίαν] c. VI. *ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος.* vid. fin. c. VI. c. XIV. *τὸ δὲ διὰ τῆς ὄψεως* etc. c. XXVI. (ed. Bip. et Herm. XXVII) *οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὄψιν ἔχει.*

ὀψὲ ἀπεσεμνώθη·] Vide not. ad *ἐξ ἑνὸς εἰς δύο.* ibi: *ἡ σεμνὴ τραγῳδία*, die ernste Tragoedie. vid. c. II. not. ad *τῶν νῦν* et ad *ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας.* c. III. not. ad *καὶ τῆς τραγῳδίας.* Quum tragoedia e satyrico dramate emersisse videatur, hujus autem cultores Phliasii fuisse, jure poterunt Phliasii quoque illam sibi usurpare, conf. Suid. in v. *Πρατίνας*, quem Pratinam Athen. p. 22. vocat *ὀρχηστικόν*; sic etiam Aristoteles nostro capite: *διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν.* add. Bentl. diss. Phalar. p. 134. Dioscorid. epigr. 28 et 29. Quamquam ipsius Satyrici dramatis originem non poterant sibi usurpare.

ἐκ τετραμέτρου] Saltationi convenire metrum trochaicum docet Arist. Rhet. III. 8. *ὁ δὲ τροχαῖος κορδακικώτερος· δηλοῖ δὲ τὰ τετράμετρα· ἔστι γὰρ τροχερὸς ῥυθμὸς τὰ τετράμετρα.* infra c. XXIV. *τὸ ἰαμβικὸν καὶ τετράμετρον κινητικά* (h. e. apta usui in scena). *τὸ μὲν ὀρχηστικόν, τὸ δὲ πρακτικόν.* conf. Bentleji diss. Phalar. p. 128. 146. Casaub. de poes. Sat. p. 27. Hephaest. p. 16—21. et Schol. p. 85. Aristot. Rhet. III. 1. *οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες ἐκ τῶν τετραμέτρων εἰς τὸ ἰαμβεῖον μετέβησαν.* Jam in not. ad *λογ. πρωταγ.* indicavimus Persas Aeschyli praeter alia signa veteris temporis tetrametra quoque habere, Persarum nomine dithyrambum vel nomum Timotheus (vid. c. II.), Chionides (c. III.) comoediam inscripsit. Neque tam misericordiae et metus, quam potius despectus et risus gratia Persarum rex ab Aeschylo inductus videtur. Specimen insigne saltationis choricae metris trochaeis peractae est apud Aristoph. Equit. 530—535.

λέξεως] i. e. sermone, serio facto, purgato a jocis, ita ut sit oppositus *λέξει γελοίᾳ.* Batteusio vertenti: dès que le language fut formé, contradicit Dacerius. Sane melius intelligitur *λέξεως* de dialogo, nam in chori cantionibus alia etiam metra adhibet tragoedia; sequitur

λεκτικὸς h. e. colloquendi rationi aptus, et mox: ἐν τῇ διαλέκτῳ.

ἰαμβεῖόν] Rhet. III. 1. οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες ἐκ τῶν τετραμέτρων εἰς τὸ ἰαμβεῖον μετέβησαν. Quia in iambi sono vis quaedam sita est, tum in vulgari sermoni, tum in Satyris usurpatur; supra: ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο. Epici autem, transituri ad tragoedias condendas, imprimis ob id deseruere hexametrum, quia, licet colloquiis accommodari posset (ut patet ex epopoeia), tamen pro verisimilitudine, qua dramata hominum conditionem repraesentarent, altioris ac gravioris indolis esset haberetque opus sono quodam. Ita optime verbis: ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις (sc. adhibent colloquentes) καὶ ἐκβαίνοντες τ. λ. α. verba respondent Nostri Rhet. III. 8. τῶν δὲ ῥυθμῶν ὁ μὲν ἡρῷος σεμνὸς καὶ λεκτικὸς καὶ ἁρμονίας δεόμενος, ubi Tyrwh., nescio an male, correxit: καὶ λεκτικῆς ἁρμονίας. Winstanl. οὐ λεκτικὸς καὶ ἁρμ. δ. Rhet. III. 8. αὐτή ἐστιν ἡ λέξις ἡ τῶν πολλῶν ὁ ἴαμβος. conf. Loeffler, de versu inopinato in prosa. Lips. 1688. Gadd. ad Isocrat. Oberlin. ad Tacit. annal. I. 1. Verburg. ad Cic. Cat. I. 1. Fabric. bibl. Lat. vol. II. 389. Forsterus de accentu, Oxon. 1759.

ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη καὶ τὰ ἄλλα, ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται, τοσαῦτα ἔ. ἤ. ε.] Quantum vero ad numerum episodiorum aliasque res, quibus singula ornata esse dicuntur, haec dicta sufficiant, ita verto. Vulgo post λέγεται punctum. Buhlius supplevit: accessit. Ante: τοσαῦτα vulgo: περὶ μὲν οὖν τούτων, sed desunt haec in codd. Med. omnibus, Ven. Guelph. Paris. 1741. 2938. In Paris. 2040. adscripta sunt illa in margine. Winstanl. καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα, ἃ κοσμηθῆναι λέγεται, ἔστω ἡμῖν εἰρ. Illud ἃ recepit Reiz, et legitur in cod. Med. A. qui ὡς omittit; alii codd. ἄλλως. Cod. Paris. 2038. πλήθει καὶ τοῖς ἄλλοις ἑκάστοις; at in margine emendatum est, ut vulgo legitur. Hermannus supplet: addita; legit: οἷς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται· περὶ μὲν οὖν τούτων τοσ. vertit: quibus quaeque pars ornari potest, quae quidem lectio omni sensu carere videtur viro docto in Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. et no. 224. Sed λέγεται bene se habet.

ἐπεισοδίων] Non eorum, quae nos: Episoden vocare solemus, et quidem cum Aristotele, c. X. XI. XXIII. sed de quibus c. XII. agitur, ubi etiam invenies ad quae referas nostrum: τὰ ἄλλα. Episodia sunt eae

tragoediarum partes, quae, intercalatae inter chori cantiones, λόγον vel μῦθον, h. e. ipsam fabulam continent. vid. supra not. ad ἐξ ἑνὸς εἰς δύο. Episodia, ex quo tempore λόγος erat πρωταγωνιστής, similia erant nostris: Aufzügen. Utinam A. tradidisset nomen et tempus inventoris binorum in tragoedia episodiorum, nam Aeschyli fabulae jam ternis constant.

καθ' ἕκαστον.] Post haec verba in Hermanni ed. legitur: τὸ μὲν ἐπισκοπεῖν etc. quam sententiam loco reposuimus supra, quo legitur in codd. et edd. omnibus, post: ταῦτα ἐκείνων.

IN CAPUT V.

Ἡ δὲ κωμῳδία] Auctor brevem historiam comoediae, de qua jam c. II. III. IV. egit, continuat, eo consilio, ut dramaticae artis originem, vel potius tragoediae a comoedia separationem exponat. Auctori omnino non propositum fuisse, de comoedia copiose agere, elucet ex perfunctoria illius definitione, quae melius non pro definitione ducitur. Nam ex tribus poeticae imitationis differentiis (c. I. οἷς, ἅ, ὥς) una tantum, illa, quae circa subjectum versatur, notata est; nihil de ratione et artificiis eorum, qui comoedias scribunt. Eo magis mirum est, tam multos doctos ea, quae in transitu de ridiculo dicta sunt, pro vera definitione duxisse. Id voluit tantum tangere auctor, comoediam propterea non tam serio cultam esse, quam tragoediam, quia non pulchra, sed potius turpia argumenta amplexa sit.

ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον.] Batteusii (in Mém. de Litt. des Inscr. vol. 39. p. 91.) conjectura: οὗ τὸ γελοῖον, quam recepit Reiz, Buhle, Herm., minime opus est; nam ἀλλὰ non verbis οὐ μέντοι oppositum, sed positum est ex Aristotelis more continuandi sententiam primariam cum sententiae interjectae constructione, vid. c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι. c. VI. not. ad ἡδυσμένῳ λόγῳ.

τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστιν ἁμάρτημα] Home hanc ridiculi definitionem tanquam obscuram et imperfectam rejecit; alii docti dixerunt, in ea desiderari nonnisi mentionem casus inopinati, sine quo ridiculum non esset. Nisi for-

te ille innuitur voce: ἁμάρτημα, quam Hermannus vertit: error. Germanis totum locum ita verto: Die Komödie ist, wie gesagt, (c. II.) Nachahmung der Schlechteren, jedoch nicht in Bezug auf jede Art des Bösen. Indess gehört das Lächerliche zum Anstössigen, denn es ist das Lächerliche eine Abweichung, ein Anstoss, ohne aber schmerzliches Gefühl anzudeuten noch zu verursachen; wie gleich die komische Maske etwas Auffälliges und ohne Schmerz Entstellltes ist. αἶσχος vertitur a Buhlio: hässlich, a Valetto: unanständig, ab aliis: unschicklich; sed de talibus rebus nunquam ridebimus. Herm. vertit: turpitudo; sane: turpe, saepius pro: offendeos, a Cicerone positum, qui eo magis, quum Orator. II. 58. dicit ridiculum fieri debere: non turpiter, repugnare visus est Floegelio, in: Geschichte der komischen Litteratur, I. p. 41. 45. At illud: non turpiter, respondet nostro: οὐ φθαρτικόν. Sane persona cum promissa lingua non erit ridicula. Notiones ἁμάρτημα et οὐ φθαρτικὸν etiam ad exemplum a Nostro allatum applicari possunt. Quum nusquam alibi in hoc libellp de ridiculo agatur, ad hunc locum spectare videntur ea, quae ex opere magis elaborato, nunc deperdito, laudat Aristoteles Rhet. III. 18. περὶ δὲ τῶν γελοίων — εἴρηται, πόσα εἴδη γελοίων ἐστὶν, ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς. ὧν τὸ μὲν ἁρμόττει ἐλευθέρῳ, τὸ δὲ οὔ. ὅπως οὖν τὸ ἁρμόττον αὐτῷ λήψεται· ἔστι δ' ἡ εἰρωνεία τῆς βωμολοχίας ἐλευθεριώτερον· ὁ μὲν γὰρ αὐτοῦ ἕνεκα ποιεῖ τὸ γελοῖον, ὁ δὲ βωμολόχος ἑτέρου. ibid. I. 11. διώρισται δὲ περὶ γελοίων ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς etc. Conferatur Lessing. Dramaturg. P. I. p. 49. 166. 225. 323. Hurd. comm. ad Horat. Herder Adrastea. IV. St. Schütze Versuch einer Theorie des Komischen. Lips. 1817. — Ut Aristoteles loco illo citato exposuit differentiam inter risum, quem quis sui et quem quis aliorum causa movet, ita etiam videtur exposuisse ibidem differentiam inter ridiculum et comicum, vel inter risum, quem quis nesciens et quem quis sciens moveat. Ab altero ad alterum, a ridiculo naturali ad ridiculum arte repraesentandum, brevius nostro libello transivit, in partes vocato exemplo τοῦ προσώπου, quae vox, ut paulo post quoque, posita est pro: τοῦ προσωπείου.

ἡ δὲ κωμῳδία,] Ita codd. Inde, quod cod. Med. A. habeat, ἡ δὲ κωμῳδίας, Buhlius multis verbis docet le-

gendum esse: *αἱ δὲ κωμῳδίας* et *ἔλαθον* pro *ἔλαθε*, quum non ipsa comoedia, sed comoediae vicissitudines latuerint. Sed legendum esset tum: *αἱ δὲ τῆς κωμ.* Nonne ex sequenti: *ὀψέ*, apparet, antea de primordiis sermonem fuisse? Cur vero Herm. *ἔλαθε* vertat: secus est, non video.

μὴ σπουδάζεσθαι] Nempe a partibus magistratuum, quorum inspectione, ut Romae aedilium cura, indigebant ludi scenici, ad publica sacra pertinentes, tum ob mores, ne violarentur, tum ob sumtum, quo opus erat ad instituendum chorum. Ad c. IV. monstravimus, chorum tum phallicum tum comicum impensis privatorum institutum fuisse primis temporibus. Tandem comici chori curam ita in se suscepere Archontes, ut, choragis voluntariis nomen apud ipsos professis, chorum darent poetis. Plut. Themist. *Θεμιστοκλῆς Φρεάριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἦρχεν.* Poetae autem, si choragum non obtinuerant, nonnunquam ipsi in se suscipiebant impensas. Ita cum verbis Anonymi in argumento Midianae orat. *ἔθος δὲ ἦν, πρὸ μηνὸς τῆς ἑορτῆς τὸν Ἄρχοντα συνάγειν τοὺς χορηγοὺς (τοὺς τὰ ἀναλώματα παρέχοντας τὰ περὶ τὸν χορὸν) ἑκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν*, congruunt ea, quae Eustath. ad Il. *K.* 230. ex Aelio Dionysio commemorat: *ἐθελοντὴς ὁ αὐθαιρέτως τι ποιῶν. ἐκαλοῦντο δὲ καὶ ἐθελονταὶ διδάσκαλοι δραμάτων δηλαδή, ὅτε τις μὴ λαβὼν χορόν, μηδὲ χορηγητὴν ἔχων, ἑαυτῷ τὰ πάντα παρεῖχε.* conferatur Petit. in legg. Attic. p. 352. ed. Wessel. Van Dalen dissert. ad Antiq. et Marm. p. 688. Plat. Rep. VI.

σχήματα] C. IV. *διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα* etc.

οἱ λεγόμενοι αὐτῆς π.] Sic in omn. lib. veteribus. Herm. interpretatur in not. per: *οἱ λεγόμενοι κωμικοί.* Nos: die eigentlichen Komödiendichter. Castelvetri conjecturam: *ὀλίγοι μὲν οἱ αὐτῆς* recepit Reiz, Winst. Buhle. Correxit Twiningius: *οἷα λέγομεν, οἱ αὐτῆς π.* sed nusquam de pluribus comoediae generibus sermo ante fuit. conf. Fabric. bibl. Graec. II. 22.

πρόσωπα] Uti supra pro: *προσωπεῖα*, personae, larvae. Ulpianus ad Demosth. *περὶ Παραπ.* p. 261. *Ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τοῦ προσώπου κωμάζει*] *Ἰστέον δέ, ὅτι οἱ νεώτεροι λέγουσιν αὐτὸ προσωπεῖον· ἐν δὲ τοῖς ἀρχαιοτέροις βιβλίοις εὑρίσκεται τὸ πρόσωπον.* Primis temporibus non utebantur histriones larvis, Schol. ad Aristoph.

Equit. 520. ἐχρίοντο τῷ βατραχείῳ (fuco quodam) τὰ πρόςωπα (ora) πρὶν ἐπινοηθῆναι τα προςωπεῖα. Alii jam Thespidis tempore personas inventas esse tradunt. Inventorem se ignorare, profitetur Aristoteles; levius Horatius ep. ad Pis. 278.

Post hunc personae pallaeque repertor honestae
Aeschylus.

Primum nonnisi is histrio, qui dei, vel herois, vel satyri partes susceperat, larvis usus esse videtur, unde omnino usus earum derivandus est. Procedente demum tempore etiam vilioribus characteribus personae accommodatae dicuntur, ita de comicis Athen. XIV. 659. ὅτι γέγονε κωμῳδίας ὑποκριτὴς Μεγαρεὺς τὸ γένος, ὃς καὶ τὸ προςωπεῖον εὗρε τὸ ἀπ' αὐτοῦ καλούμενον Μαίσωνα, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶν ὁ Βυζάντιος ἐν τῷ περὶ προςώπων, εὑρεῖν αὐτὸν φάσκων καὶ τὸ τοῦ θεράποντος πρόςωπον καὶ τὸ τοῦ μαγείρου. Vox πρόςωπον ponitur quidem, ut Latinorum persona, etiam pro ipsis partibus, attamen simul de inventis larvis cogitandum esse videtur, ubi Athenaeus, X. 428. tradit ebrios ab Aeschylo in tragoedia, ab Epicharmo in comoedia primos inductos esse. Athenaeo teste, VI. 235. Epicharmus (de quo infra et c. III.) parasiti quoque personam primus induxit; Phrynichus autem, teste Suida in h. v. primus γυναικεῖον πρόςωπον, et Neophron Sicyonius primus personam paedagogi. Ceterum de larvarum varietate in nova comoedia consulendus est Pollux IV. 19. 143. Non possum equidem non exscribere Germanis ex libello: Theaterkalender für das Jahr 1780. hunc locum: Anfangs waren diese Larven von Baumrinde, in der Folge machte man sie von Leder, mit Leinwand oder Stoff gefüttert, allein da diese Larven sich leicht verunstalten, so liess man sie nach dem Hesychius zuletzt von Holz und zwar von geschickten Bildhauern, aushöhlen, denen die Dichter ihre Ideale angaben. Pollux unterscheidet drei Gattungen derselben, die tragischen, komischen und satyrischen; alle aber hatten in ihrer Art übertriebene und überladene Züge, ein grässliches oder lächerliches Aussehn und einen grossen aufgesperrten Mund. Im alten Lustspiele, wie es noch erlaubt war, lebende Personen zu copiren, gab es keine so ungestalteten Mas-

ken, sondern die Acteurs richteten sie nach der Aehnlichkeit der Person ein, die sie nachahmen wollten; erst als dieser Gebrauch abgeschafft war, verfielen sie auf jene Ungeheuer, damit man sie desto weniger einer Nachahmung zeihen könne. Im Trauerspiele kam zu dieser übertriebenen Grösse der Larven noch die ausserordentliche Höhe der Kothurne und die entsetzliche Dicke ihrer falschen Bäuche hinzu, welches alles zusammen ein sehr sonderbares Ganze ausmachte, das aber die Griechen um desswillen annahmen, weil sie sich alle Helden der Vorzeit, den einzigen Tydeus ausgenommen, von übernatürlicher Grösse einbildeten. Alle Larven hatten daher ein wüthendes Air, drohenden Blick, gesträubtes Haar und eine Art von Geschwulst auf der Stirn, die sie noch fürchterlicher machte. Zu gewissen Rollen ward eine gewisse Physionomie so wesentlich geglaubt, dass vorher Zeichnungen zu den Larven, deren sie sich dazu bedienen wollten, verfertigt und diese Zeichnungen dem Stücke, unter dem Titel: Dramatis personae vorgesetzt wurden, ein Gebrauch, der sich bis auf unsre Zeiten in der Angabe der im Schauspiele vorkommenden Personen erhalten hat. Hippolytus, Hercules, Nestor zeigten sich auf der Bühne allezeit mit einem Kopfe, der ihrem bekannten Character angemessen war. Niobe erschien mit traurigem Gesichte und Medea mit dem Eindruck der Wildheit und Wuth. Bei den Alten spielten keine Frauenzimmer mit, sondern die Weiberrollen wurden von verkleideten Mannspersonen gemacht. Bei der ungeheuren Grösse der Schauspielhäuser, ohne Wölbung und Decke, war die Höhlung der Larve für die Stimme der Spielenden von grosser Hülfe, so wie der Sperrmund, indem sie darin eherne Bleche oder andere klingende Körper anbrachten, vermittelst deren sie sich den Zuschauern verständlich machen konnten. Man hat sich in neuern

Zeiten sehr über das Missgestaltete dieser Masken aufgehalten; aber es würde nicht schwer fallen, ihre Ungestalt zu rechtfertigen, die sich eigentlich in zwei Theile, in die natürliche und künstliche, abtheilen liess. Die erste kopirte wirkliche Naturfehler, als krummer Mund, herabhängende Kinnladen und dergl. Die zweite bestand in einer Mischung von Zügen, die den Schauspieler, wenn er sich rechts oder links drehte, in den Stand setzten, die verschiednen Leidenschaften auszudrücken. Ueberdiess spielten die Schauspieler nicht bei Lichtern, sondern am hellen Tage, der, da er von oben herein fiel, viel Schatten auf der Bühne lassen musste. Es ging den Larven, wie unsern Decorationen, wo die Züge grob und übertrieben seyn müssen, wenn sie Wirkung thun sollen. — Nubes, in comoedia Aristophanis, vocantur jocose τρυγοδαίμονες v. 296. Earum personas permagnos nasos habuisse, proficiscitur e versu 344. αὗται δὲ ῥῖνας ἔχουσιν.

ἢ προλόγους,] Herm. scripsit λόγους et vertit: argumenta, ut ergo sit positum pro: μύθους. Quis vero dicet: argumenta dare? Nonne mox dicitur, Cratetem Athenis et Epicharmum Phormidemque in Sicilia mythos invenisse? Non video, cur non apta sit significatio eadem, qua prologus dicitur in tragoediis, c. XII. μέρος ὅλον πρὸ χοροῦ παρόδου, pars dramatis ante primum ingressum chori, opposita episodiis, quorum etiam mentio hic non fit. Ineptum sane esset, cogitare infra c. XII. vel hic de talibus cummaxime prologis, quales Euripidis tragoediis, vel Romanorum comoediis praefixos invenimus, sane tales in tragoedia Graeca non extitisse constat. Eo magis mirum, Buhlium in comment. ad vers. Germ. suam de talibus loqui p. 140. Non sermo est de narratione, sed de actione introducente, qualem invenimus in comoediis Aristophanis; nos diceremus: Vorspiel. Ita in Nubibus, fabulae initio, comperimus, cur Strepsiades tantum aeris alieni contraxerit, cur Phidippides ita nominatus sit et alia plura. conf. Eichstadii diss. de dramat. comico-sat. p. 110. Victor. Curtius et Batteux intelligunt λόγον πρωταγωνιστὴν, vid. c. IV. not. ad h. v.

τὸ δὲ μύθους ποιεῖν Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις.] h. e. Quantum ad mythorum inventionem, Epicharmus et Phormis memorantur, ita ut μνημονεύονται, quod antecedit, repetatur. Vulgo additur post Φόρμις vox: ἦρξαν, sed deest in codd. Med. omn. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. Ven. Leid. Correxit Reiz idcirco: τοῦ δὲ μύθους. quod jam una cum ἦρξαν recepere omnes ed. recentiores. De Epicharmo vide supra not. ad πρόςωπα et c. III. not. etiam c. XXIII. not. conf. Rhet. I. 7. III. 9. Ethic. Nicom. IX. 7. Metaph. IV. 5. XIII. 9. Platon. ed. Steph. I. 152. 505. III. 366. Phormis, teste Suida, amicus Gelonis, Siciliae tyranni, Syracusis natus, ibi vixit Olymp. LXXVII. Athenaeus et Suidas scribunt: Φόρμος, Ἄφορμος. Athen. XIV. 652. Φόρμος ὁ κωμικὸς ἐν Ἀταλάνταις. Schol. in Aristoph. Av. 1294. ὁ τὰς Ἀταλάντας γράψας. vide Bentl. diss. Phalar. p. 108 et 201, ubi de comoediae origine disputatur.

καθόλου] Recessit ab satyrica ratione vehementiori magisque constituit generales mores, nec tamen absque conviciis in hunc vel illum. καθόλου et καθ' ἕκαστον opponuntur sibi c. 9. conf. Attisch. Museum. Vol. III. sect. I. p. 69.

λόγους καὶ μύθους.] Non solum sermones, qui opponuntur chori cantionibus, sed etiam fabulas cum connexione et solutione. Ita legitur in codd. Medd. B. D. Paris. 2038. 2040. 2938. Morel. Guelph. Vulgo: λόγους ἢ μύθους, ita edd. Tyrwh. Bip. Harles. Herm. qui tamen vertit: argumenta et fabulas. Si ἢ praeferri deberet, crediderim non ad explanandam, sed ad adaugendam notionem: λόγους additum esse illud ἢ, ut transitus fieret a logo, qui proprie significat sermonem, ad μῦθον, de quo postea tam copiose agitur. Ita ἢ pro: vel potius, c. XIX. λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως ἢ διανοίας, nam primum περὶ διανοίας et deinde περὶ λέξεως agitur; attamen ibi scripsit Herm. καὶ διανοίας. c. XVII. διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν ἢ μανικοῦ. Quum sermonis partes in dramatibus eandem, quam fabula omnino, partem efficiant, saepius λόγος positum quidem est pro μῦθος, vid. c. IV. not. ad τὸν λόγον πρωταγωνιστήν; aliis locis λόγος, si vere sine mytho est et dialogum modo significat, opponitur mytho. c. I. not. ad λόγους Σωκρατικούς.

μέχρι μόνου μέτρου μετὰ λόγου,] μέχρι tropice quasi positum est propter ἠκολούθησε et hoc propter supra dictas μεταβάσεις τῆς τραγ. Sensus: E p o p o e i a non

pervenit ad eundem perfectionis gradum, non tot habuit μεταβάσεις, adjecit quidem etiam metrum orationi, amplius vero illi non licuit sequi vestigia tragoediae, sed solo metro tenus; at etiam metri usu differt nec non orationis genere a tragoedia. ita ut non tam de similitudine quam de diversitate sermo sit. Quare non video, cur Goulst. et Reizius censeant expungenda esse verba: μετὰ λόγου, non viderunt ad hunc locum respici initio capitis sequentis. Tyrwh. vertit: epopoeia igitur tragoediae eatenus similis est, quod metro imitatio sit bonorum. Omisit ergo: μόνου et μετὰ λόγου, censet idem legendum esse: μέχρι μόνου τοῦ μέτρῳ μίμησις εἶναι. Twining vertit: Epic poetry aggrees so far with tragic, as it is an imitation of great characters and actions, by means of words. Omisit ergo: μέχρι μόνου μέτρου, opinatur idem olim lectum esse: ἡ μὲν οὖν ἐποποιΐα τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου τοῦ μετὰ λόγου μίμησιν εἶναι σπουδαίων ἠκολούθησεν. Buhlius, qui μετὰ λόγου uncis inclusit, vertit: die Epopoee stimmt mit der Tragoedie überein, das Sylbenmaass ausgenommen, quasi praeter illam differentiam nulla alia esset; neque usquam μέχρι habet vim exclusivam. Herm. vertit: exceptis metris et oratione, scripsit: μέτρου καὶ λόγου, quid vero ex hac mutatione lucramur, e lectione, quae neque in codd. vel alia editione invenitur, neque ab Herm. in comment. memoratur. Notari autem debet, codices, quos excussit Victorius, nec non Med. omnes, Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. 2938. Guelph. pro μετὰ λόγου habere μεγάλου.

ἀπαγγελίαν] c. III. c. XXIII. ἡ διηγηματική.

μάλιστα] Herm. vertit: quantum potest. Ex hoc loco intelligimus, ex Aristotelis sententia illum unius diei terminum non pertinere omnino ad naturam Graecae tragoediae. Quum tragoedia Graeca ex hymnorum et epica poesi orta sit, planum est, in ea componenda poetas istis poeseos generibus sese accommodasse et saepissime illas serius constitutas angustias temporis et loci ab istis excessas esse, quod etiam nostro loco traditur: καί τοι τὸ πρῶτον ὁμοίως etc. Aristotelis quoque tempore spatium illud unius diei nonnunquam neglectum esse videtur, nam ille c. XVIII. ubi vetat, ne in tragoedia sit compositio epica, narrat, ab nonnullis poetis integrum

Ilii excidium celebratum esse ob eandemque causam Agathonem displicuisse. Constitutum terminum temporis scenici excessit Aeschylus in Agamemnone, loci autem in Eumenidibus, in quibus primum Delphis, deinde Athenis agitur. De unitate, quae dicitur, temporis et loci Lessing in Hamb. Dramat. P. I. p. 361. Die Einheit der Handlung war das erste dramatische Gesetz der Alten, die Einheit der Zeit und die Einheit des Ortes waren gleichsam nur Folgen aus jener, die sie schwerlich strenger beobachtet haben würden, als es jene nothwendig erfordert hätte, wenn nicht die Verbindung des Chors dazu gekommen wäre. Da nemlich ihre Handlungen eine Menge Volks zum Zeugen haben mussten, und diese Menge immer die nemliche blieb, welche sich weder weiter von ihren Wohnungen entfernen, noch länger aus denselben wegbleiben konnte, als man gewöhnlichermaassen der blossen Neugierde wegen zu thun pflegt; so konnten sie fast nicht anders, als den Ort auf einen und ebendenselben Tag einschränken. Dieser Beschränkung unterwarfen sie sich denn auch bona fide, aber mit einer Biegsamkeit, mit einem Verstande, dass sie, unter neun Malen, sieben Mal mehr dabei gewannen, als verloren etc. Fortasse unitatis illius limitatio altius exquiri potest. Volebant Graeci, festo die, quo edi solebant ludi scenici, recordari alius alicujus diei, ob rem aliquam gestam memorabilis, nec non loci recordari, quo illa gesta esset. Ita jam nomi, vide c. I. not. ad h. v., in honorem Apollinis ob anguem apud Delphos occisum decantabantur, dithyrambi in honorem Bacchi nutriti apud Nysam, c. I. not. ad διθυραμβ. conf. not. ad φαλλικά c. IV. Ita Graecis dies festi vere tempus praeteritum revocare videbantur; ita etiam nos, Christi cultores, hoc vel illo sacro die nonnisi unius cujusdam diei ex illius vita memores esse solemus; plurium memoriam una celebrare, absurdum videretur. Ceterum verba: ὑπὸ μίαν ἡλίου περίοδον etc. quae significant: tragoediam solere repraesentare res, quae intra ambitum solis evenerunt, h. e. unius diei, aliis id significare visa sunt: tragoediam per integrum diem ab ortu solis usque ad occasum aut

etiam ultra hoc temporis spatium durasse. Dacerius putat, hanc unam solis periodum duodecim horarum, sive ab ortu solis computes ad occasum, sive ab occasu ad ortum, sive denique a meridie ad meridiem. vid. Casaub. de P. S. p. 123. et Curtius in Anmerkungen zur Uebersetz. c. VII.

σπουδαίας καὶ φαύλης,] i. e. bonae et malae. Incaute his verbis hîc usus est auctor, cum toties dicit tragoediam imitationem esse *σπουδαίων*, comoediam *φαύλων*.

ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ·] c. XXVI. *πάντ' ἔχει, ὅσαπερ ἐποποιΐα*.

IN CAPUT VI.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς,] De epopoeia c. XXIII. *περὶ μὲν τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς*. Etiam nostro loco Tyrwhittus vult legere: *ἐν μέτρῳ* pro: *ἐν ἑξαμέτροις*, sed ita propterea legi hic non potest, quia non additur: *διηγηματικῆς*. Nostram lectionem habent codd. tres Victorii, Med. B. D. Ven. Leid. Paris. 2040. Morel. Guelph. (qui pro *μιμητικῆς* habet *μιμήσεως*). Habet cod. Med. C. *τοῖς ἑξαμέτροις μιμητικοῖς*. Med. A. *τῆς ἐν τοῖς ἑξαμέτροις μιμητικῆς*, multae edd. *τῆς ἑξαμέτρου μιμητικῆς*. Reiz: *τῆς ἐν ἑξαμέτρῳ μιμητικῆς*, quod Hermannus, qui verba *περὶ μὲν — ἐροῦμεν* ad c. V. adscripsit, recepit. Quae contra hanc, sane non necessariam, conjecturam Buhlius, qui nostram lectionem in ed. Bip. excudendam curavit, protulit: invitis codicibus, Aristoteles supra c. IV. *ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις* (n. *λέγομεν*) — non intelligo. Ceterum notandum est, totum hoc caput Francogallice versum et illustratum inveniri in libro: Ath. Auger, de la Tragédie Grecque, Paris. 1812.

κωμῳδίας,] Nonnisi de tragoedia et epopoeia egit auctor in hoc libro, cujus finis initio optime respondet. Auctorem vero nonnisi de illis duobus poeseos generibus sibi proposuisse agere, docuimus c. I. not. ad *ἡ ποίησις*. Neque fragmenta disputationis alicujus de comoedia inveniuntur, qualia habemus ex opere illo de tragoedia et epopoeia magis elaborato. Illud *ὕστερον* ergo significat, auctorem alio tempore, hoc libro de tragica et epica poesi confecto, etiam de comica scripturum esse. Quare

jure Hermannus parum tribuit huic loco, ex quo nonnulli existimarant intelligi, hunc libellum adumbrationem nonnisi partis eorum esse, quae Aristoteles copiose exponere sibi proposuisset. Comoediae mentio fit c. IX. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας — ποιοῦσιν. c. XIII. ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τῳ.

αὐτῆς] Construe: τῆς οὐσίας αὐτῆς n. τῆς τραγῳδίας.

ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις· δρώντων καὶ οὐ δι' ἐπαγγελίας· ἀλλὰ δι' ἐλέου] Quae in fine antecedentis capitis, comparationis vel distinctionis causa, dicta sunt, initio hujus magis exponuntur. Illic legitur σπουδαίων, hic πράξεως σπουδαίας, illic μέτρου μετὰ λόγου, hic ἡδυσμένῳ λόγῳ, illic ἔτι τῷ μήκει, hic τελείας, μέγεθος ἐχούσης (vide c. VII.), illic καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, hic οὐ δι' ἐπαγγελίας. Non vero Aristotelis verborum construendorum rationem perspexerunt, qui existimant, verbis καὶ οὐ δι' ἐπαγγελίας opposita esse ἀλλὰ δι' ἐλέου etc. Lessing. Hamb. Dramat. P. II. p. 194. ad hunc locum: Wen sollte hier nicht der sonderbare Gegensatz: „nicht vermittelst der Erzählung, sondern vermittelst des Mitleids und der Furcht“ befremden? Mitleid und Furcht sind die Mittel, welche die Tragoedie braucht, um ihre Absicht zu erreichen, und die Erzählung kann sich nur auf die Art und Weise beziehen, sich der Mittel zu bedienen, oder nicht zu bedienen? — Aristoteles bemerkte, dass das Mitleiden nothwendig ein vorhandenes Uebel erfordere; dass wir längst vergangene oder fern in der Zukunft bevorstehende Uebel entweder gar nicht, oder doch bei weitem nicht so stark bemitleiden können, als ein anwesendes; dass es folglich nothwendig sei, die Handlung, durch welche wir Mitleid erregen wollen, nicht als vergangen, das ist, nicht in der erzählenden Form, sondern als gegenwärtig, d. i. in der dramatischen Form nachzuahmen. Nonne autem finem epopoeiae eundem esse intelligitur tum ex exemplis, quae, de tragoedia agens, attulit Aristoteles, tum ex c. XXVI. δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτὰς (n. tragoediam et epopoeiam), ἀλλὰ τὴν εἰρημένην, nempe perturbationum purgationem per misericordiam et terrorem?

Twiningius, locum omnino mancum esse ratus, qualis tamen esset, in hunc modum restitui oportere censuit: χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις ... (forte διὰ) δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας ... ἀλλὰ δι' ἐλέου etc. Vocem ἀλλὰ tollendam censet Winstanleius, sustulit eam Reiz, Tyrwhitt, Buhle, Hermann. Omisit illam etiam Dacier, qui vertit: d'une action, qui sans le secours de la narration, par le moyen de la compassion et la terreur etc. deest illa in codd. Med. Ven. Guelph. Morel. et in versione Paccii. Sane melius omitteretur, sed Aristoteles saepissime ita cum interjectae sententiae constructione continuat primariam sententiam. Sic c. V. ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ non antecedenti οὐ μέντοι, sed verbis: φαυλοτέρων μὲν respondet. Multa hujuscemodi exempla notavimus c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι. Lessing, ut ἀλλὰ defenderet, dicit: da er überzeugt war, dass Mitleid und Furcht in der Nachahmung nur durch die einzige dramatische Form zu erregen sei, so konnte er sich diesen Sprung der Kürze wegen erlauben, n. ut rem ipsam pro forma poneret. Sed nihil omisit Noster, posuit et formam et rem. Quomodo illud ἀλλὰ defenderit Loebel in Diss. de Aristotelis notione tragoediae, Lips. 1786. p. 7. nescio, optime autem interpretatus est Castelvetrus: e non per narrazione. ed oltre à ciò induce per misericordia e non per ispavento. In ceteris retinuimus vulgarem codd. lectionem. ἐπαγγελία est traditio, at ἀπαγγελία nuncius, qui cum etiam in dramate esse possit, non poterit hîc dici: καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, neque ex sequenti: τοῖς εἴδεσι sequitur, etiam hic legendum esse: ἑκάστῳ, ut Reiz, Buhle, Herm. scripsere; ad ἑκάστου facile suppletur: ἡδυσμένου. Germanis locum ita interpretor: Demnach ist das Trauerspiel nachahmende Darstellung einer ernsten Handlung, die abgeschlossen (vid. c. VII. not. ad μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν) und von einer gewissen Grösse ist, in einer Sprache mit gewissen Annehmlichkeiten, freilich jede der Partien in den jedesmaligen Abtheilungen mit besonderen; von wirklich handelnden und nicht als in einer fortlaufenden Benachrichtigung, jedoch durchgehends durch Mitleid und Furcht, die im Zuschauer erregt werden, die Reinigung eben solcher unwillkührlich entstehenden Gefühle bewirkend. τοιούτων pro glossemate habet Scipio Maffeus in praefat. ad Mero-

pen suam. cur vero *τοιούτων*, non *τούτων*, scriptum sit, exponit Lessing. Hamb. Dram. P. II. p. 199. At Lessingium tum hoc, tum aliis locis, ubi de *παθημάτων* purgatione agit, P. II. p. 203. difficilius est intelligere, quam Aristotelem ipsum. Mihi *τοιούτων* pro *τούτων* ita positum videtur, ut significet: horum affectuum in posterum, i. e. quotiescunque postea sentiantur. Auctore Aristotele Rhet. III. 6. metus oritur in tragoedia *ἐκ φαντασίας μέλλοντος κακοῦ ἢ φθαρτικοῦ ἢ λυπηροῦ*, misericordia tragica est *λύπη τις ἐπὶ φαινομένῳ κακῷ φθαρτικῷ καὶ λυπηρῷ τοῦ ἀναξίου τυγχάνειν, ὃ κἂν αὐτὸς προςδοκήσειεν ἂν παθεῖν ἢ τῶν αὐτοῦ τινά· καὶ τοῦτο, ὅταν πλησίον φαίνηται.* conf. lib. nost. c. XIII. Nempe, ne nos in rebus adversis levioris ponderis nimius vel nostri vel aliorum metus et misericordia abripiat, tragoedia summam quandam miseriam oculis nostris monstrat, moderatiores nos esse jubet minorem miseriam experturos. Inde potest explicari, cur legatur *μαθημάτων* in codd. Med. omn. Leid. Guelph. Ven. Paris. 1741. 2040. 2938. version. Vallae, edd. Ald. Camot. Basil. 1. 2. Wechel. Lucem afferant verba Nostri Polit. VIII. ubi de musica sermo est: *Ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδεχόμεθα τῶν μελῶν, ὡς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, τὰ μὲν ἠθικά, τὰ δὲ πρακτικά, τὰ δ' ἐνθουσιαστικὰ τιθέντες· καὶ τῶν ἁρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκαστα τούτων οἰκείαν ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος* (f. *μέλος*) *τιθέασι· φαμὲν δ' οὐ μιᾶς ἕνεκεν ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν, ἀλλὰ καὶ πλειόνων χάριν: καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως· τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν, πρὸς ἄνεσίν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν. φανερὸν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἁρμονίαις, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον. ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν παιδείαν ταῖς ἠθικωτάταις· πρὸς δὲ ἀκρόασιν, ἑτέρων χειρουργούντων, καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς. ὃ γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος καὶ ψυχὰς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν πάσαις ὑπάρχει· τῷ δὲ ἧττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον· οἷον ἔλεος καὶ φόβος· ἔτι δ' ἐνθουσιασμός· καὶ γὰρ ὑπὸ ταύτης τῆς κινήσεως κατακώχιμοί τινές εἰσιν· ἐκ δὲ τῶν ἱερῶν μελῶν ὁρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιάζουσι τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους, ὥςπερ ἰατρείας τυχόντας καὶ καθάρσεως· ταὐτὸ δὴ τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν καὶ τοὺς ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικοὺς καὶ τοὺς ὅλως παθητικούς· τοὺς δ' ἄλλους, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων ἑκάστῳ· καὶ πᾶσι γίγνεσθαί τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι μεθ' ἡδονῆς.* Ibidem pollicetur Aristoteles, se copiose acturum esse de ista tragoe-

diae purgatione: τί δὲ λέγομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἁπλῶς, πάλιν δὲ ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον, ex opere autem illo magis elaborato cummaxime de hac difficili materia nullum extat fragmentum. Haud dubie ibi, ut etiam hoc libello saepius fecit (vid. not. ad c. I.), refutavit Platonis (Rep. III.) sententiam, poesin dramaticam et epicam tum propter imitationis indolem, tum propter argumenta animi affectus inflammantia accusantis, conf. Dellbrück: Ein Gastmahl, Berolin. 1809. Vix digna est, quae memoretur, opinio Heinsii c. II. libelli de Tragoediae constitutione, vocem: κάθαρσις ex schola Pythagor. ortum suum duxisse. Memorabile est, ne unum quidem ex veteribus auctorem superesse, qui sententiam ejus de hac affectuum per tragoediam purgatione vel illustrarit, vel etiam verbo memorarit. Unus Aristoteles est. conf. Ar. Ethic. I. II. III. VI.

ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος.] Victor. Castelv. Goulston. Heins. Reiz. Batteux, Herm. pro μέλος legendum censent: μέτρον. Sed μέτρον pars est rhythmi; c. IV. Tyrwh. voces καὶ μέλος, ut ex glossemate ortas, delendas esse censet. Herm. interpretatur ῥυθμὸν per: saltatorum gestus, sed hi minus possunt ad ipsius orationis condimenta pertinere; quin etiam c. I. ῥυθμὸς saltatorum omnino est nostrum: Taktbewegung. vid. not. ad h. v. Buhle in versione Germ. Taxt, Harmonie und Sylbenmaass, melius idem in ed. Bipont. vertit: Rhythmus, musikalische Begleitung und Gesang.

τὸ δὲ χωρὶς τοῖς εἴδεσι] Ita codd. Victor. Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2938. 2040. edd. Bip. et Herm. Habet Harlesius vulgatum: τὸ δὲ χωρὶς τῶν εἰδῶν. Reiz: χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν. At talibus accommodationibus in hoc libro non opus. Quamquam supra legitur: χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν, tamen hic, quo magis in lectoris mentem revocaret illud ἡδυσμένῳ, potuit Noster scribere: τοῖς εἴδεσιν.

ποιοῦνται τὴν μίμησιν.] Vide c. I. not. ad μιγνύντων ποιοῖτο τὴν μίμησιν.

πρῶτον] Haec vox huc non nisi ob novam rerum seriem posita est, verte: einmal. Nam ex aliis locis, e. c. c. XXVI. prodit, actionem in scena ne necessariam quidem esse ad tragoediam; etiam in fine hujus capitis dicitur, ὄψιν minime propriam esse artis poeticae adminiculum, quare nostro loco: ἂν εἴη.

μελοποιΐα] Bosius: die Melopöie oder die

Kunst die Melodie zu verfertigen war die Kunst alle Arten von Gesängen in Noten zu setzen; das ist nicht allein den eigentlichen sogenannten Gesang, sondern auch jede Art von Recitation oder Declamazion. c. XV. καὶ πρὸς τούτοις τὰ περὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ, καὶ γὰρ κατὰ ταύτας ἔστιν ἁμαρτάνειν πολλάκις. ibidem: εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς, vid. ibid. not.

τῶν μέτρων σύνθεσιν·] Herm. scripsit: τῶν ὀνομάτων, sed paulo ante: διὰ μέτρων, et c. I. καὶ μέλει καὶ μέτρῳ, et ἢ τοῖς μέτροις pro oratione metrica. ita ῥυθμὸς pro: λόγος ἔμμετρος, vid. c. I. not. ad ῥυθμῷ. Sine verbis metra non sunt. Bene ergo possunt referri ad hunc locum verba infra sequentia: τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις· λέγω δὲ, ὥςπερ πρῶτον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν. conf. not. c. XVIII. ad τὸ δὲ τέταρτον ὁμαλόν. De dictione agitur c. XIX. et XX. Capite XXII. Hermannus ad τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν addidit κυρίων, sed vid. not.

πᾶσαν.] Harles vertit: quod sensibus manifestam suam omnem vim habet. Madius correxit: πᾶσιν, quod recepere Heins. Batt. Reiz, Buhl. Herm. qui vertit: quod, quid sit, patet omnibus. Vulgarem lectionem retinui, nam in mentem mihi venit, quod Noster dicit in Problem. ἐν τοῖς μέλεσιν αὐτοῖς ἔστι μιμήματα τῶν ἠθῶν, et infra nostro capite: μελοποιΐα, μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων.

τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν·] Mores et sententias, de illis infra hoc capite, et c. XV. etiam I. II. VI. XVIII. XIX. XXI. XXIV. de his infra et c. XIX. et XXIV.

τυγχάνουσι καὶ ἀποτυγχάνουσι] Harles vertit: assequuntur suum finem omnes et contra etiam inde depelluntur. Tyrwh. scopum attingunt omnes et a scopo aberrant; laudat idem exempla verborum illorum sine substantivo positorum; ita Plutarch. Lycurg. αἴκα τύχωμεν, δημοσίᾳ· αἴκα ἀποτύχωμεν, ἰδίᾳ. Thucydid. IV. οὐ τυχόντες. Soph. Oed. Col.

ἀνθ' ὧν ἔπασχον εὖ, τελεσφόρον χάριν
δοῦναί σφιν, ἥνπερ τυγχάνων ὑπεσχόμην.

Quare verterem: felices et infelices fiunt vel se reddunt. ita infra: τῆς εὐδαιμονίας· καὶ ἡ κακοδαιμονία ἐν πράξει ἐστί. Herm. vertit: placent et displicent, neque, quid his verbis, Graecis verbis conveniens, intelligi debeat, in comment. exponit.

δυο μέρη] n. λέξις et μελοποιΐα.

ἓν·] n. ὄψις.

τρία.] n. μῦθος, διάνοια et ἦθος.

τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται τοῖς εἴδεσιν.] Haec est lectio codicum, praeterquam quod legunt ὀλίγοις, et Med. C. et Venet. κέχρηται. Verba: ὡς εἰπεῖν addita sunt ob verba: οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, quae pro πάντες posita sunt et quidem cum ironia quadam erga recentiores, qui infra dicuntur non habere in tragoediis mores, vel etiam non. Winstanl. interpretatur: Non omnes (poetas) iis (partibus) usos esse, ideo fortasse dixerit, quod nonnullorum ἀήθεις εἰσὶ τραγῳδίαι, alii contra πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι. At tum οὐκ ad κέχρηνται, neque ὡς εἰπεῖν posuisset Noster. Nos diceremus: und von diesen Formen haben denn, so zu sagen, ihrer nicht wenige Gebrauch gemacht. Tyrwhittus vertit: His igitur non pauci ex poetis (ut ita dicam) usi sunt formis. Sane οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν pro: πάντες esse positum patet ex sequenti: καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν. Dacier et Goulston verterunt οὐκ ὀλ. per: plerique. Batteux: il n'y a presque point de poëte. Buhle: die meisten, omisso ὡς εἰπεῖν. De omissa voce ποιητής vid. c. XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI). not. ad ὥστε καὶ πρὸς αὐτόν.

καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν,] Ita codd. Paris. 2938. 2040. Morel. Guelph. Med. B. Contra codd. Ven. Leid. Med. A. C. D. versio Vallae et ed. Ald. habent ὄψις, ut saepissime in membranis ι pro ει et vice versa. Victorius ὄψιν in vetustissimo Msto invenisse se dicit, quod receptum in pluribus edd. video, idque receperunt edd. Sylb. Heins. Batteux, Glasguens. Bip. Tyrwhitt. At, ut mox μελοποιΐα, non μέλος legitur, ita etiam ὄψεις pro ὄψιν, quod antecedit, legi potest. Curtius noster (in Anmerkungen zur Uebersetz. d. A.) legi vult: ὄψις, ein Spectakel, vel: die öffentliche Vorstellung desselben. Sed tum A. non dixisset: καὶ γὰρ ὄψις ἔχι πᾶν. Castelvetrus non solum ὄψις, sed etiam μῦθος, λέξις, διάνοια legi vult. Quod vero alibi, ut etiam supra ad μόνον notavimus, A. dixit: non necessariam ad tragoediam esse actionem in scena; hoc quasi nonnisi in eruditiorum gratiam dixit, quin immo ultimo hujus libri capite dicit: magnam partem oblectamentorum tragoediae effici actione; alibi, c. XV. vid. not. ad

τὰ παρὰ τὰς, et c. XVII. praecipit poetis tragoediarum, quam maxime scenam respicere; neque constat, ab veteribus tragoedias lectionis modo causa conditas esse. Non mirum videri debet πᾶν, quamquam antea legitur ὀλίγοι, sic poema et poeta confunditur c. IV. ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, etiam infra hoc capite: ἐάν τις ἐφεξῆς — ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ τραγῳδία. Simili, quo hic, modo substantivum omissum est c. XII. κοινὰ μὲν οὖν ἁπάντων ταῦτα, nimirum: δραμάτων, quamquam antecedit: μέρη μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας. Optime de hoc nostro loco judicant Tyrwh. et Reiz, quippe qui eum silentio praetereant. Winstanl. legi vult: καὶ γὰρ ὄψιν οὐκ ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος καὶ μῦθον καὶ λέξιν καὶ διάνοιαν ὡσαύτως, vertit autem: neque enim unicuique ita felici esse contingit, ut omnes numeros expleat atque pariter in moribus etc. praestet. Inde Hermannus: ταύτοις μὲν οὖν ἅμα ὀλίγοις αὐτῶν, ὡς εἶπον, κέχρηται ταῖς εἴδεσιν. οὐ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος etc. quae quidem lectio omni sensu carere videtur viro docto in Jen. Allgem. Litt. Zeit. 1805. no. 222. Ad πᾶν supplet μέρος, malit autem legere ita: τούτοις μὲν οὖν οὐχ ἅμα πᾶσιν, ἀλλὰ χωρὶς ὀλίγοις αὐτῶν, κέχρηται τοῖς εἴδεσιν· οὐ γὰρ ὄψεις ἔχει πάντα. Intelligit idem ὄψεις de scenico apparatu, laudat Schol. Eurip. ad argum. Phoeniss. ed. Musgrav. vid. c. IX. not. ad τοὺς ὑποκριτάς. Ita etiam ego, vid. capitis finem. Harles: etenim et apparatum habet cujusque drama. Tyrwh. omne drama.

οὐκ ἀνθρώπων,] Vide init. cap. VII. VIII. X. Poëtae, qui quam accuratissime moribus alicujus personae describendis operam dant, at non majores fortunae casus in partes vocant, nullam vim in spectatores exserent.

βίου, καὶ εὐδαιμονίας· καὶ ἡ κακοδαιμονία] Hanc lectionem, Aristotelicae dictionis brevitati convenientem, recepi ex codd. Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2938. 2040. Morel. pro vulgari: καὶ εὐδαιμονίας. καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ κακ. Castelv. conjecit βίου καὶ εὐδαίμονας καὶ κακοδαίμονος. Plura attulit e Nostro Winstanleius exempla, ubi sola felicitas in actione consistere dicitur; ita etiam Harles.

τὸ τέλος] Summus finis, vel summum bonum, n. hominis. Ita omnes interpretes hunc locum intellexisse videntur. Valett vero vertit: auch ist der Vorwurf der Tragödie eine freie Handlung, nicht ein Individuum, ita mox: ὥστε τὰ πράγματα καὶ ὁ

μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας, sed ob eam ipsam causam antea de fine hominis sermo esse debet. Verba οὐ ποιότης desunt in cod. Paris. 2038.

ποιοί τινες·] Vide init. cap. II.

οὔκουν, ὅπως] Ita codd. Paris. edd. veter. et Reiz. Bipont. Dedit Tyrwh. οὐκ οὖν. Herm. vertit quidem: non ergo, legit vero: οὐκοῦν. idem μιμήσονται pro μιμήσωνται.

τῶν νέων τῶν πλείστων] Non possum putare, Aristotelem hic non reprehendere recentiores sui temporis poetas, nam per se patet, drama cum moribus praestare eo, in quo homines sine moribus quibusdam agant. Inde supra levis illa ironia: οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, h. e. veteres omnes. Non sine vituperio infra hoc capite οἱ δὲ νῦν opponuntur τοῖς ἀρχαίοις, vide c. XXIV. not. ad τῶν ἀρχαίων.

Ζεῦξις] Vide c. XXV. fin. not.

Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος·] quam lectionem Victorius in codd. nonnullis se invenisse testatur. Non quidem voluit Aristoteles huc referre, illum bonum pictorem fuisse, at brevitati, ut semper, studens pro ἀγαθῶν ἠθῶν γραφεὺς posuit ἀγαθὸς ἠθογράφος. Simili modo c. IV. res cum auctore confusa est: ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο. Ita dicitur: Grammatica Latina pro: Grammatica linguae Latinae. ἀγαθὸς legitur etiamnunc in codd. Leid. Ven. Paris. 2040. Morel. Guelph. vers. Vallae et in recent. edd. Conf. c. XV. ἡμᾶς δὲ δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους etc. c. II. Polygnotus in bonis quoque depingendis mores expressit humanos; Zeuxis contra aliquid summum (Ideal) appetere studebat. vide c. XXV. (ed. Bip. et Herm. c. XXVI): καὶ πρὸς τὸ βέλτιον etc. Herm. verba οἷον — πέπονθεν vertit: idemque e pictoribus Zeuxidi et Polygnoto accidit, pro: Zeuxis ad Polygnotum se habet.

ῥήσεις ἠθικάς,] C. XXIV. (ed. Bip. et Herm. c. XXV) τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσιν καὶ μήτε ἠθικοῖς μήτε διανοητικοῖς.

πεποιημένας, ποιήσει] In omn. fere edd. οὐ ποιήσει, sed abest οὐ a codd. Victorii (vide ejus comm. p. 67.), Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. et a vers. Vallae. Sententia est: quin immo, si quis (ἔτι ἐὰν) locos moratos et sermones et sententias bene inventas adhibet, fecerit quidem, quod tragoediarum poëtae munus erat, sed multo melius munere fungitur is, qui parcius quidem illas adhibent, sed mythum etc. Codd. Med. habent: οὐ

ποιήσει, iidem vitiose legunt *ἢ καταδεεστέροις*. Perverse Madius, quem Buhle admodum laudat, judicat *ἢ* inde ortum, quia *ποιήσει* in quibusdam codd. affirmative legatur. Absurdum sane esset putare, putasse aliquem, ob pulchras sententias tragoediam magis placere quam tragoediam cum mytho et justa factorum compositione; idem Madius maluit: *καταδεεστέρως*, inscitia Graecismi, quem bene reddidit Victorius: verum multo magis, quae his deterioribus utitur, tragoedia erit. Horat. ep. ad Pis. 319.

Interdum speciosa locis, morataque recte
Fabula, nullius Veneris, sine pondere et arte
Valdius oblectat etc.

conf. Hurd. P. I. p. 233.

καὶ σύστασιν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα, οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστίν, αἵ τε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. Ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦντες ποιεῖν πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας· δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. Παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς· εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. Ἔστι τε μίμησις πράξεως καὶ διὰ ταύτην μάλιστα τῶν πραττόντων etc.] Ita legitur in codd. Aeque atque *καὶ σύστασιν πραγμάτων* posuit A. ad: *μῦθον*, explicationis gratia, et ut innueret, quanti *μῦθος* esset momenti, etiam verba: *Πρὸς δὲ τούτοις — ἀναγνωρίσεις*. conf. c. X. ubi de agnitione et peripetia dicitur: *ταῦτα δὲ δεῖ γενέσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ μύθου* etc. Castelvetrum, qui censuit, verba: *Παραπλήσιον — εἰκόνα* inserenda esse inter *πραγμάτων* et *πρὸς δὲ τούτοις*, secutus est Hermannus, qui etiam scripsit: *ἔστι γὰρ μίμησις* pro *ἔστι τε μίμησις*. Madius existimat, olim lectum esse: *ὥςτε μίμησ*. Buhlius cum Twiningio etiam verba: *Παραπλήσιον — εἰκόνα* inseruit ante: *Πρὸς δὲ τούτοις* etc. Heinsius (not. 73. ed. Lugd. Bat. 1611.) verba *παραπλήσιον — εἰκόνα* posuit post *ἀναγνωρίσεις*. Alii eadem uncis incluserе. Ex ipsius Buhlii vers. German. appareat, quam bene cohaereat vulgata lectio: Weit eher wird diess bei einem Stücke der Fall sein, wo zwar jenes Erforderniss weniger befriedigt wird, das sich aber durch die Fabel und die Composition der Handlung empfiehlt. Ueber-

diess gerade das Wichtigste, wodurch die Tragödie die Gemüther fesselt, liegt in der Fabel, den plötzlichen Glückswechseln und den Wiedererkennungen. Auch kann das zum Beweise dienen, dass Anfänger in der Poesie es eher im Ausdrucke und in der Characterschilderung zur Vollkommenheit bringen, als in der Composition der Handlungen, was z. B. fast von allen ältesten Dichtern gilt. Das erste also und gleichsam die Seele der Tragödie ist die Fabel. Es verhält sich hiermit wie mit der Mahlerei. Wenn einer die schönsten Farben auftrüge, würde er nicht so gefallen, als wenn er eine Figur mit weisser Kreide zeichnete. Es ist hier etc. Idem Buhlius in ed. Bip. mavult legere: εἰ γάρ τι ἐναλείψειέ τις, dicit: pro τις ante ἐναλ. legitur τι in cod. Ven. et facile potuit τις mutari in τοῖς. — φαρμάκοις i. e. coloribus, vid. Herodot. I. 98. et saepius. Alio respectu sententiam contrariam enunciavit Plutarch. de Aud. Poet. c. II. nempe, colorem in picturis plus afficere quam lineas: ὥςπερ ἐν γραφαῖς κινητικώτερόν ἐστι χρῶμα γραμμῆς, διὰ τὸ ἀνδρείκελον καὶ ἀπατηλὸν, οὕτως ἐν ποιήμασι μεμιγμένον πιθανότητι ψεῦδος ἐκπλήττει καὶ ἀγαπᾶται μᾶλλον τῆς ἀμύθου καὶ ἀπλάστου περὶ μέτρον καὶ λέξιν κατασκευῆς. quam egregie vero haec ultima verba cum nostro loco conveniant, quivis facile videbit.

τὸ λέγειν δύνασθαι] Madii audaci conjectura: τῷ λέγειν δεικνύναι, non opus est. τὸ λέγ. δύν. significat non tam sentiendi, quam potius ratiocinandi rationem vel facultatem exprimendi sententias. vid. c. XIX. et Aristotelis de sententiis doctrinam in Rhet. I. II. 22. III. 7. Batteux: la pensée comprend tout ce qui s'exprime dans le discours.

τὰ ἐνόντα] Herm. vertit: quae possunt dici. Mallem: quae debent dici, i. e. rationes, causas. τὰ ἐν. καὶ ἁρμ. vera et verisimilia.

τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς] h. e. rationis, qua cives, pro suo quisque eruditionis gradu et oratores eruditiores causas agebant. In Areopago non solum primis temporibus rei per se ipsi agebant causas, sed etiam postea; quamquam decem electi erant patroni huic curiae, tamen his non licuit uti prooemiis artibusque oratoris. conf. Morus in animadv. ad Longinum, p. 47. Pollux

VIII. 10. 117. Quinctil. inst. orat. VI. 1. 7. Fuerunt interpretes, qui opinarentur, opponi sanam quasi oratorum rationem orationi Sophistarum, rem in utramque partem disceptantium, et ita vituperari Euripidem, qui vere ita agit, e. g. in sermone Eteoclis et Polynicis in Phoeniss. Sed non assentior, nam Aristoteles c. XIX. διάνοιαν omnino ad rhetoricam pertinere dicit, neque poterat nomine: τῶν νῦν complecti poetam, quem nominat τραγικώτατον. Neque hic excluditur rhetorica. Quare verba: οἱ μὲν ἀρχαῖοι etc. ita verterem: Veteres illi nimium vel omnia τῇ πολιτικῇ, recentiores nimium τῇ ῥητορικῇ tribuunt. Erit ergo bis supplenda vox: μᾶλλον, quae simili modo omissa est aliis etiam locis, vid. c. V. not. ad λόγους καὶ μύθους. conf. Arist. Rhet. I. 1. Victorius πολιτικῶς de communi imperitiorum sermone accipit. Contra illum Dacerius: Les anciens poëtes avoient fait tout le contraire de ce qu'il dit ici; ils ne cherchoient que ce qui pouvoit orner leur discours et ne suivoient nullement la manière naturelle et simple. Contra hunc Tyrwhittus: ipse autem videtur nescivisse, hic non de phrasi agi, quae nonnunquam apud veteres nimis tumida est, quibus illi fere naturalibus et simplicibus utuntur, recentiores autem artificiosis et rhetoricis. Notum est alibi verba οἱ ἀρχαῖοι vulgo significare idem quod οἱ ἀρχαῖοι κριτικοί. Noster Metaphys. XII. 486. B. ed. Duval. οἱ ἀρχαῖοι Ὁμηρικοὶ (sic Eustath. p. 260. τοὺς Ὁμηρικοὺς ponit), quae verba alii de Homeri enarratoribus, alii de Homeri imitatoribus interpretantur. Infra c. XXIV. sub τῶν ἀρχαίων, n. ἐποποιϊῶν, praecipue Ilias et Odyssea intelliguntur.

ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν, ὁποῖά τις ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει. διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος, ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἐστίν, ὅ τις προαιρεῖται ἢ φεύγει. διάνοια δὲ etc.] Herm. vertit: sunt autem mores ea, quae, quale sit studium hominis, indicant, utrum expetat aliquid an fugiat. Scripsit: τὴν προαίρεσιν, ὁποία τις, εἰ προαιρ. Equidem: qualia quis aut expetat aut fugiat. Herm. e lectione, quam Madius notavit e codice Diegi de Mendoza, post verba: ἔχουσιν ἦθος recepit: ἔνιοι τῶν λόγων et in fine sententiae post: φεύγει recepit: ὁ λέγων, inde etiam ὅτι non ὅ τις scripsit. Sed nonnisi in paucis ex ceteris codd., qui cum illa lectione conspirant, inve-

nitur: ὁ λέγων, deest in codd. Ven. Leid. Guelph. Morel. Paris. 1741. 2040. Videtur glossema esse. In cod. Paris. 2038. ἔνιοι τῶν λόγων invenitur, in aliis codd. deest. ὅ τις legitur in cod. Paris. 1741. Lectionem, quam e Msto regio Paris. 2117. Batteux dedit, approbarunt Twining, Tyrwh. et Buhle: τὴν προαίρεσιν, ὁποία τίς ἐστιν· διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος ἔνιοι τῶν λόγων, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ὅ τι προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων. Victorius dedit: ὁποία τις, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει. διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος τῶν λόγων, ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἐστίν, ὅτι προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων. Victorium secutus est Reizius, praeterquam quod εἰ προαιρ. scripsit, non ἢ πρ. et inseruit ἔνιοι ante τῶν λόγων. In edd. Ald. Camot. Basil. Wechel. Castelv. Robort. Mad. (in textu) Heins. Sylb. Casaub. Duv. Goulst. Ox. Harl. Cook. Upt. Winst. ὁποία τις (nonnullae edd. addunt: ἐστίν) ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ἢ (al. εἰ) προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων· διοπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος ἔνιοι τῶν λόγων. conf. Arist. Rhet. II. 22. ἦθος ἔχουσι λόγοι, ἐν ὅσοις δήλη ἡ προαίρεσις. III. 16. ἠθικὴν δὲ δεῖ την διήγησιν εἶναι. ἔσται δὲ τοῦτο, ἂν εἰδῶμεν, τί ἦθος ποιεῖ· ἓν μὲν δή, τὸ προαίρεσιν δηλοῦν· ποιὸν δὲ τὸ ἦθος, τῷ ποιὰν ταύτην· ἡ δὲ προαίρεσις ποιὰ τῷ τέλει. διὰ τοῦτο οὐκ ἔχουσιν οἱ μαθηματικοὶ λόγοι ἤθη, ὅτι οὐδὲ προαίρεσιν· τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα οὐκ ἔχουσιν· ἀλλ' οἱ Σωκρατικοί· περὶ τοιούτων γὰρ λέγουσιν.

ὥςπερ πρότερον] Vide supra not. ad τῶν μέτρων.

τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν λόγων] Vide c. I. not. ad τοῖς λόγοις, ψιλοῖς etc.

ἡ δὲ ὄψις] Vide supra ad h. v. conf. Casaub. de Poes. Sat. p. 101. Lessing. Hamb. Dram. P. II. p. 217.

καὶ ἄνευ ἀγῶνος] Herm. vertit: sine spectatione, aliis autem locis vertit per: certamen. Unum idemque est in hoc libro tragoediarum actio in scena (quod c. XXVI. ed. Bip. et Herm. XXVII. dicitur κίνησις) et tragoedorum certamen. Tetralogia, i. e. quatuor deinceps dramata edebantur apud Graecos, sive committebantur in unam acroasin vel αἴσθησιν, vide c. VII. not. ad εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν etc. c. XXIV. not. ad τῶν ἀρχαίων. Extitit olim, tradente Diog. Laertio V. 26., liber de iis, qui in Dionysiis vicissent, a Nostro scriptus, Νῖκαι Διονυσιακαί. Certabant enim tragici festo Dionysiorum, Lenaeorum, Panathenaeorum et Chytrorum. vid. Libanii argum. in Orat. Demosth. adversus Midiam et quae viri docti ad eundem Laertium III. 56. Etiam Ruhnken.

in auctario ad Hesych. lexic. vol. II. Anonymus Menagii ad Diog. Laert. notat, Nostrum etiam librum *Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ Ληναίων προοιμίων* edidisse, i. e. collectionem hymnorum, vid. c. XXIV. not. ad *φροιμιασάμενος*. Redeamus ad nostrum librum, ubi legitur c. VII, *πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν*. c. XIII. *ἐπὶ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων*. Problem. XIX. 15. *ἀγωνισταί*, histriones. *ἀγωνίζεσθαι* nostrum: spielen. vid. cap. sequens. c. XVIII. *ἢ ἐκπίπτουσι* (poetae) *ἢ κακῶς ἀγωνίζονται*, quod Herm. bene vertit: male peragunt. Quin etiam de poetis epicis, qui in carmine ipsi semper agunt, dicitur *ἀγωνίζεσθαι*, c. XIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.), et de choro c. XVIII. dicitur *συναγωνίζεσθαι*, i. e. una agere. Quid sint *ἀγωνίσματα*, vide c. IX. *πρωταγωνιστής*, c. IV. Conjecturam Barthelemii, tempore Aristotelis omnino non amplius extitisse morem certandi per tetralogias, infra ad c. XXIV. l. c. exposui. Memorabilia etiam sunt verba Suidae in voc. *Σοφοκλῆς· ἦρξε τὸ δρᾶμα ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ μὴ στρατολογεῖσθαι*, i. e. *διὰ τετραλογίαν*, vel e vulgata lectione: *τετραλογεῖσθαι*. Cur cummaxime ad quatuor numerus dramatum quovis festo agendorum reductus sit, eo difficilius inventu est, quum in re aliqua ad festum pertinente, e. g. in numero quatuor festorum, situs esse videri non possit. Ibidem legitur, Sophoclem cum Thespide certasse; quod falsum est. At jam tempore Thespidis certatum esse, nuncupat Aristophanes in Vespis 1470.

ὀρχούμενος
τἀρχαῖ' ἐκεῖν', οἷς Θέσπις ἠγωνίζετο.

IN CAPUT VII.

Διωρισμένων] Hic incipit Heinsii translocatio capitum, in cujus ed. sequitur id caput, quod in vulgatis numeratur XII. (ed. Bip. XIII.); caput VII. (ed. Bip. VIII.) vulgatae divisionis occupat in ista locum capitis VIII.

μετὰ ταῦτα] Haec verba Buhlio videntur abundare.

τελείας καὶ ὅλης] Vid. c. VI. et XXIII.

ἔστι γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος.] Haec verba desunt in codd. Paris. 2038. Sane omissa vix desidera-

rentur. Vertit Tyrwhittus: est enim integrum quid, etiam nullam magnitudinem habens.

μέσον] Vitiose in plur. codd. *μέσην*.

ὃ αὐτὸ μὲν μὴ ἐξ ἀνάγκης μετ' ἄλλο ἐστί·] Ita codd. collati omnes, edd. Ald. Cam. Bas. vers. Vallae et Paccii, edd. Tyrwh. et Bip. In ceteris edd. legitur *μὴ* post *ἐξ ἀνάγκης*, ita etiam Harl. et Hermann.

ἢ γίνεσθαι.] Haec Madius habuit pro glossemate; non assentitur Victorius. Reiz. et Herm. legunt *γενέσθαι*.

ἢ ὡς ἐπιτοπολύ·] Vide cap. finem: *κατὰ τὸ εἰκός, ἢ τὸ ἀναγκαῖον*. c. X. *ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἰκός*. c. X. fin. Etiam ii rerum exitus, qui *παρὰ τὸ εἰκός* et *παρὰ τὴν δόξαν* accidunt, ex ipsis rebus orti esse possunt. c. IX.

μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν·] Quare c. VI. vertimus *τελείας* per: abgeschlossen.

ἐπεὶ τὸ καλὸν] Vitiose in nonnullis codd. *ἐπὶ τὸ καλόν*.

τεταγμένα] H. vertit: ordine dispositas (n. singulas artes). Nos: in harmonischem Verhältnisse stehend. Laudat Buhlius Twiningii doctam notam ad h. l. conf. etiam Xenoph. Socrat. Mem. III. 8.

πάμμικρον] Quidam codd. *πάνυ μικρόν*, plures *πᾶν μικρόν*, quod aperte falsum est. mox iidem: *πᾶν μέγεθος*. Laudat Buhlius Benii comment. p. 205. et addit: non sine admiratione legeris, quam perverse hunc locum explicaverit Shaftsbury in libro: Essay on the freedom of wit and humour, Part. IV. sect. 3. vide cap. XXIII. ibique not. ad *λίαν γὰρ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος*.

μυρίων] Deridendus est Castelvetrus, qui censet, aut immoderatius ita ab Aristotele dictum aut vitiose descriptum esse *μυρίων* pro *μῦ*, quod significet: quadraginta. Etiam si Aristoteles dixisset: unius stadii, jam hyperbola esset, verum amat hyperbolas, ut ex sequentibus patet.

εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν·] Quamquam tanta hyperbola antecessit, tamen numerus centum hîc offendit Twiningium. Risum movere vult Aristoteles, deridens, uti saepius (conf. e. g. c. XVIII. *ἄλλως τε καὶ νῦν συκοφαντοῦσι τοὺς ποιητάς*, aliisque locis), ita etiam hîc, consuetudinem quandam, cui subjecta sit ars. Sensus est: Modo longiores modo breviores forent tragoediae

Graecae, nisi earum mensura penderet ab temporis spatio, per quod homines acroasi illarum vacare solent ex veteri consuetudine. Si loco tetralogiae centum deinceps dramata agerentur (ἀγωνίζεσθαι, vide c. VI. not. ad καὶ ἄνευ ἀγῶνος), tum eorum magnitudo, adhibita clepsydra, ad multo minorem versuum numerum redigeretur, ut illa omnia intra eosdem temporis terminos possent agi, aequali unicuique poetae spatio temporis dato. Ipsam tetralogiam, ad quam facilius ex arbitratu potest constitui operum longitudo, ajunt nonnunquam ad clepsydram doctam esse. Profecto, non ipso illo die publicae actionis hujus continuationem a clepsydra pependisse, et per se clarum est, et, si id unquam accidisset, non diceret A. φασίν, nam tum illud factum inter omnes Athenis constitisset. Quare verba: ὥςπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν non censeo eo removenda esse, quo Herm. ea posuit, nempe c. VIII. post ἑνὶ συμβαίνει, neque uncinis includenda sunt, quod in Harlesii ed. factum video. Utrum unam an plures tetralogias complecteretur acroasis, huc non pertinet, sed vide c. XXIV. not. ad τῶν ἀρχαίων. Fortasse plures, quae supersunt, Graecas tragoedias breviores haberemus, nisi poetis producendae fuissent, quo minus ante tempus finitum dimitterentur spectatores: inde ortae fabulae ἐπεισοδιώδεις, vid. c. IX. (ed. Herm. et Bip. c. X.) not. ad τοὺς ὑποκριτάς. Inde Aeschyli in Prometheo episodia 284—396 et 565—885; illud prius quidem studet excusare Scholiasta: καιρὸν δὲ δίδωσι τῷ χορῷ καθήκασθαι (l. καθάλασθαι) τῆς μηχανῆς. Inde Sophoclis in Ajace longa illa de sepultura disceptatio; inde tam multa ab Euripide inserta, quae nobis, liberiori tragicae actionis processui assuetis, languida esse videntur. Winstanleio et jam Riccobono placuit conjectura et interpretatio Castelvetri: εἰ γὰρ ἔδει ἕνεκα τοῦ τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, si enim (termino) opus esset tragoediae recitandae causa. Sed τραγ. ἀγωνίζεσθαι nusquam significat: tragoediam recitare. vide Valckenar. ad Theocr. Adoniaz. p. 390. Wolfii Prolegom. ad Hom. plur. loc. et Naekii Choeril. p. 90. Barthelemius (Mémoires de Litt. et des Inscr. Par. 1777. vol. XXXIX. p. 183.) nostrum locum interpretaturus, opinatur nonnullas tragoedias ante exitum certaminis excidisse. Quod ita intelligo: si haec vel illa tragoedia, licet vix incepta, jam displicet, statim alia inseritur, ita ut numerus ad centum tragoedias us-

que aliquando cresceret. At non poterant antea scire judices, quando multae tragoediae exciderent; neque constat, vulgo clepsydras ad dramatum longitudinem constituendam in usu fuisse; immo contrarium prodit ex nostro loco: ὥςπερ ποτὲ etc. Ad clepsydras dicebant causidici, vid. Plin. epist. Potteri archaeolog. Eo magis ridiculum est, eodem modo agi cum poëtis, illorum antipodibus. Harlesius probat Reizii conjecturam: ὥςπερ ποτ' ἄλλο τε καὶ ἄλλοτε. Optime Tyrwhittus judicat, quippe qui dicat: de hoc loco, qui mihi planissimus videtur, nihil dixissem, nisi in illo haesissent Castelvetrus et doctus vir in Act. Inscr. Acad. Gall. Vertit: si centum tragoediae simul et eodem die etc. Dacier et Batteux: s'il falloit jouer cent tragédies en un jour. Matthiae, censor ed. Herm. in Ephemerid. Jenens. censet, sub verbis: ὥςπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, latere quasi illud Thucydidis (I. 242.) ὥςπερ καὶ ἄλλο τι, et φασίν significare per se: ut in proverbio est, ut vulgo dicunt; Platon. Phileb. p. 245. ed. Bip. Nonne tum inde sensus hic prodiret: Athenienses absurde egisse etiam in aliis quibusdam rebus ad publica spectacula pertinentibus. Jam alii notarunt, φασίν de rebus vel certissimis usurpari in fama minime obscura, non de iis, quae a nonnullis paucis tradantur. Eandem Latinorum verborum: dicunt, ferunt, tradunt, perhibent, rationem esse.

μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι,] i. e. donec poterit perspici. Contrarium est, C. XXIII. λίαν γὰρ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος. Cebes, tab. p. 73. μέχρις ἂν ἕξιν λαβεῖν.

κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον] Vertit Tyrwhitt: in quantacunque magnitudine secundum id, quod verisimile vel necessarium est, rebus ordine progredientibus, accidit etc. — Argumenta illa tragoediarum non solum ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου, ut cum Nostro loquar (c. V), esse debebant, sed ne id quidem licebat, ut duae horae per unam, vel una per duas in scena repraesentaretur. Nos quidem Germani et Britanni in scena saepe paucis horis plures dies, vel menses, nec non annos repraesentamus.

IN CAPUT VIII.

τῷ γ' ἑνὶ] Ita dedit Sylburg ex emendatione Victorii in Variet. Lect. lib. XXX. c. 3. pro vulgato: τῷ γένει, quod retinuit Heinsius et Tyrwhittus, qui vertit: multa enim et infinita genera accidunt. Victorii lectionem habent Castelv. Winstanl. Harl. Reiz. Buhle aliique. Batteux scripsit: τῷ γ' ἑνὶ. Herm. τῷ ἑνὶ. Arist. Auscultat. natur. II. 15. ἄπειρα γὰρ ἐν τῷ ἑνὶ συμβαίνῃ. Herm. post συμβαίνει inseruit verba: ὥςπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν, ex antecedente capite huc ab ipso transposita. Sed: ἐξ ὧν, minime potest separari ab: ἄπειρα, neque omitti verba ista c. VII.

ἐξ ὧν ἐνίων] Construe ἐξ ἐνίων ὧν vel ἐκείνων. Verto: sed ne pauca quidem eorum ad unum eundemque finem pertinent.

οὕτω δὲ αἱ πράξεις] Ita codd. Med. B. D. (in hoc ex correct.) Legitur καὶ αἱ in Paris. 2040. Morel. Guelph. Vulgo οὕτω δὲ καὶ πρ.

τῶν ποιητῶν] Intelliguntur poetae cyclici (reprehensi etiam c. XXIII), qui ex Schlegelii divisione medium epici carminis aevum repraesentant. Argumenta eorum fuisse videntur Theseus, Hercules, Oedipus, Jason aliique. Quare quod eorum carmina perdita sunt, non tam ob poesin, sed ob poeseos historiam dolendum est; sine dubio ex illis seriores poetae Graeci et Latini hauserunt. Vide Schwarzii progr. de poet. cyclicis, separatim expressum, et in ipsius dissert. selectis editum 1776. Erlang. denuo ed. ab Harlesio 1778. Heyne noster, nescio an obscurius, de illis disputavit in Excurs. I. ad Virgil. Aeneid. II. in notis ad Apollod. III. idem in Bibliothek der alten Litt. und Kunst. in comment. ad Hom. Iliad. Wolf prolegom. ad Hom. p. 125. Creuzer, über die historische Kunst der Griechen, p. 26. et ea, quae notavimus infra ad c. XXIII. et XXIV. ad τῶν ἀρχαίων.

διαφέρει,] excellit. vid. c. XIII. not. ad ἀρετῇ διαφέρων.

ἢ διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν.] conf. c. XVII. not. ad τοῖς σχήμασι.

Παρνασσῷ,] Plures codd. et edd. Παρνασῷ, sed vide Wesseling. ad Herodot. p. 707. Sylburg. ad Pausan. 482. 60. ed. Francof. 1583. 921. ed. Kuhn. conf. ad h. l. Odyss. XIX. 430. Vulnerationem Ulyssis nonnisi obiter in epis-

odio narravit Homerus, nec verbo memorat rabiem, quam Ulysses in exercitus Trojam profecturi collectione simularat; quamquam inde quoque potuisset confici episodium. Rabiem Ulyssis unum multorum istorum episodiorum in carmine illo Cypria dicto fuisse, videbis ex fragmento Procli, quod adscripsimus in not. ad c. XXIII. Harles legere vult: *οὐδὲ μανῆναι προςποιήσασθαι*, hoc sensu: Vulneris quidem, quod pertinuit ad caput rei, non rabiei fecit Homerus mentionem; nam quum horum alterum (n. vulneratio) accideret, non necessarium aut probabile fuit, alterum quoque fieri.

ἀλλ' ἃ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἷα ἂν λέγοιμεν τὴν Ὀδύσσειαν, συνέστησεν.] Sic pro vulgari: *οἷαν* — edi oportuit. Nam, si *οἷαν* legendum et ad *πρᾶξιν* referendum esset, dici debuisset: qualem dicimus, sive: dicere debemus secundum ea, quae praecepimus, Odysseam. Id etiam senserunt editores, qui dederunt: *οἷαν λέγομεν*, at optativum modum reperit Victor. in codd. quibusdam et hodie reperitur in codd. Med. B. C. D. Guelph. Paris. 2040. Morel. In edd. Reiz. Bip. et Herm. legitur: *ἀλλὰ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἷαν λέγομεν, τὴν Ὀδύσσειαν συνέστησεν.* Sed *ἀλλ' ἃ*, superiori *ἅπαντα ὅσα* oppositum, legitur in codd. Guelph. Paris. 2040. Morel. edd. Castelv. Casaub. Duvall. Harl. Vertit Batteux: il a rapproché tout ce qui tenoit à une seule action. Legitur: *ἀλλ' ἃ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἷαν λέγομεν τὴν Ὀδύσσειαν, συνέστησαν* in edd. Ald. Cam. Bas. Wech. Mad. Robort. Sylb. Heins. Goulst. Ox. Cook. Upt. Winst. et Tyrwhitti, qui vertit: s e d, q u a e c i r c a u n a m a c t i o n e m, q u a l e m O d y s s e a m d i c i m u s, c o n s t i t e r u n t. In fin. c. XX. Ilias dicitur nomen collectivum. conf. init. c. XXIII.

διαφέρεσθαι καὶ] Haec verba, quae Buhlius uncinis inclusit, Herm. omisit. Omittuntur in cod. Med. A. Monet Twiningius, *διαφέρεσθαι* nusquam occurrere eo sensu, ut sit: mutari, diversum reddi. Sed potest *διαφέρειν* significare: dimovere aliquid, ita ut lacuna oriatur. Legere vult Twining: *διαφθείρεσθαι*, exemplum affert ex Topic. *φθείρεσθαι τὸ ὅλον.* Winstanl. proposuit: *δεῖν ἀφαιρεῖσθαι* vel: *ἀφαιρεῖσθαι*, omisso illo *δεῖν.*

μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον,] Herm. vertit: nihil reddit notabile. Harles: nihil, quod perspicuum sit, facit. Adnotat Victorius, visum a se librum, in quo, aliter interpunctis verbis et una praeterea particula orationis addita, legatur: *ὃ γὰρ προςὸν ἢ μὴ προςὸν, μηδὲν ποιεῖ,*

ἐπίδηλον, ὡς οὐδὲ μόριον τοῦ ὅλου ἐστίν, eamque lectionem irrepsisse etiam in Morel. edit. Tyrwhittus exempla attulit, e Nostro, De animal. III. p. 74. ἐπίδηλον ποιοῦσι τὴν μεταβολὴν τῆς διανοίας. p. 75. ἐπίδηλον ποιοῦσι τὴν αἴσθησιν. Interpretor: nihil nuncupat, quod faciat ad rem, vel ad totum.

οὐδὲν μόριον τοῦ ὅλου ἐστί.] Ita codd. Victor. Med. A. C. D. Leid. Paris. 1741. Ven. vers. Vallae, edd. Winstanl. Herm. ita etiam codd. Med. B. Paris. 2938. 2040. Morel. Guelph. praeterquam quod hi habent ὡς οὐδὲν. Harl. et Tyrwh. οὐδὲν μόριον τοῦτό ἐστι, inde Buhlius fecit τούτου, secutus Paccii versionem: nulla quoque ejus erit pars.

IN CAPUT IX.

ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐχ οὕτω τὰ γιγνόμενα] Vide c. VI. ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ etc. Lessing, qui Dramaturg. P. II. p. 290. partem hujus capitis Germanice vertit, secutus est lectionem: ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐ τὸ τὰ γενόμενα, quae equidem verto: ea, quae vulgo fieri solent; eadem in multis edd. invenitur; in aliis ad eandem ante ὅτι additum est καί. Sed nihil est, quod illi καὶ respondeat, duntaxat cum non sit dictum: ὅτι καί; abest a codd. Guelph. Paris. 2040. Morel. Med. A. Legitur ὅτι οὐχ οὕτω in codd. Ven. et Med. C. idem, vitiose omisso οὐχ, in codd. Med. A. D. Leid. Illud τὸ propter sequens τοῦτο mihi displicuit. γενόμενα dedit Victorius, quem ceteri secuti sunt; infra, ubi de historico sermo est, γενόμενα recte legitur. οὕτω est aut nostrum: just so, aut simplex illud: so, quod, leviter projecta manu, pronuntiatur, sic infra: οὕτω τὰ τυχόντα, sic c. XXII. πῶς.

ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο,] Non placuit mihi versio Lessingii: sondern von welcher Beschaffenheit das Geschehene, nam si id enarrare officium poetae esset, accurate deberet res gestas sequi.

καὶ τὰ δυνατά,] Haec verba, Madio suspecta, uncinis inclusit Buhlius, ut redundantia ad ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο et ut non congruentia cum sequentibus; quaerit idem: quomodo potuit Aristoteles res necessario possi-

biles cogitare? Nihil respondeo. Bene Lessing: und was der Wahrscheinlichkeit oder Nothwendigkeit dabei möglich.

σπουδαιότερον] σπουδαῖοι dicuntur ii, quorum mores tragoedia et epos imitatur, c. V. σπουδαία dicitur eodem capite tragoedia ea, quae male condita est, σπουδαιότερον denique poesis cum historia comparata. Dacier vertit: plus morale, Batteux: plus instructive, Twining: a more excellent thing, Herm. excellentius, Tyrwh. et Buhle: gravior, Lessing semel: nützlicher, alibi: lehrreicher. Sed omnes hae significationes in σπουδαιότεροι non sitae sunt. Equidem: Itaque est in poesi plus investigationis et studii. Idem voluit exprimere Harles per: magis studiosa; sane σπουδή est: studium. Minime Aristotelis verba perspexerat Buhle, quum verteret: daher ist auch die Poesie mehr ein Werk des Genies und des Studiums. Genie a Nostro dicitur εὐφυΐα, neque per artem aliquam sine divite vena poetam fieri aliquem, ab eodem docetur c. VIII. vide not. ad ἢ διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν. Poetae omnino humanam naturam ejusque discrepantias, historici nonnisi quorundam hominum actiones contemplantur atque describunt. Arist. Ethic. ad Nicom. VI. 7. ἄτοπον γάρ, εἴ τις τὴν ἐπιστήμην πολιτικὴν — σπουδαιοτάτην οἴεται εἶναι, εἰ μὴ τὸ ἄριστον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωπός ἐστι. Ita jam Mueller in libro: de natura media poeseos inter philosophiam et historiam exercitatio e fontibus Graecis maxime loci cardinalis IX. poeticorum Aristotelis, Jenae 1707. vertit: operosiorem; idem p. 116. probat: poesin majorem industriam ad exsequendum opus suum, quam historiam, requirere. Conf. Nov. Bibl. art. bon. Lips. Vol. 42. part. II. 1791. p. 1.

καθόλου] vid. c. V. Intelligitur descriptio morum generalium h. e. qua in universum genus aliquod hominum (ποιότης) comprehenditur. Bene quidem Lessing. Hamb. Dram. I. 146. Auf dem Theater sollen wir nicht lernen, was dieser oder jener einzelne Mensch gethan hat, sondern was ein jeder Mann von einem gewissen Charakter unter gewissen gegebenen Umständen thun werde. At quae idem P. II. p. 292. das ist unwidersprechlich, dass Ar. schlechterdings keinen Unterschied zwischen den Personen der Tragödie und der Komödie in Ansehung ih-

rer Allgemeinheit macht, falsa sunt, quamquam ipse Aristoteles supra c. V. dicit: *Κράτης πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους.* Constat ad descriptionem morum, qui generi alicui hominum convenirent, in veteri comoedia accessisse convicia in certum aliquem hominem; ut vero hic magis risui et odio exponeretur, neque comoedia similis esset satyrae, immoderata quadam morum accumulatione et exaggeratione opus erat, qua in tragoediis uti non licet, nam movebuntur spectatores nonnisi ubi ea, quae cernunt, habent probabilitatem; qua quidem in tragoedia opus esse, noster pluribus locis docet. Profecto magis argute quam vere disputavit Lessing tum laudatis locis, tum P. II. p. 342. contra ea, quae optime de hac re disputarunt Hurd et Diderot.

ἅττα] Buhle post Tyrwhittum ex codd. et prioribus edd. dedit: *ἅττα,* dicit: ordo verborum est *λέγειν τὸ ποῖα, ἅτινα συμβαίνει τῷ ποίῳ.* Habent *ἄττα* Morel. Batteux, Reiz, Herm. et Harles, qui vertit: quali homini, qualia omnino (non, quae cuique) accidant. Ammon. de diff. voc. p. 25. ed. Valckenar. *ἄττα ψιλούμενον σημαίνει τὸ τινά, δασυνόμενον δὲ* (h. e. *ἅττα*) *τὸ ἅτινα.*

οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη·] Haec verba meliorem locum haberent post *ἔπαθεν,* at isto loco posita sunt a Nostro, ne *οὗ* ad ea referretur, quae de historiae officio dicuntur, aut ex ratione Nostri exempla addendi, vid. c. XX. not. ad *οἷον ἐν τῷ βαδίζειν* etc.

ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονε.] Quidnam? Per personam aliquam totum genus vel generales mores innui. Unde hoc fieri fit clarum? Ex nominibus, quae universum aliquid significant, e. c. *Φειδωνίδης.* Cur vero dicit Aristoteles: *ἤδη γέγονε?* Procul dubio, quia antea non ita erat factum. Nomina communia ex eo demum tempore indebantur, ex quo vetitum erat indere propria, unde comoediae mediae origo. Ad hanc numeratur Plutus Aristophanis; in ceteris fabulis idem ille poeta nondum erat impeditus, quin certos quosdam homines perstringeret; multo minus ergo Crates (c. V.) et auctor Margitis (c. IV.). Lessingius vero, nomina communia jam inde a Margite comoediarum personis imposita esse, opinatus, interpretatur *ἤδη* per: schon längst, quod quidem minime per se significat vox *ἤδη.* vide illius Hamb. Dramat. P. II. p. 297. Laudat Donati verba: Nomina personarum in co-

moediis duntaxat habere debent rationem et etymologiam; etenim absurdum est, comicum aperte argumentum confingere, vel nomen personae incongruum dare vel officium, quod sit a nomine diversum; hinc servus fidelis Parmeno, infidelis vel Syrus vel Geta; miles Thraso vel Polemon etc. in quibus summum poetae vitium est, si quid e contrario repugnans contrarium diversumque protulerit, nisi per ἀντίφρασιν nomen imposuerit jlocalariter, ut Misargyrides in Plauto dicitur trapezita. Provocat deinde Lessing ad exempla Plauti et Terentii; quomodo vero haec ad priscam Graecorum comoediam referri possint, neque ipse exponit, neque alius quis sciet. Licet in Nubibus Aristophanis nomine Socratis omnes una traducantur Sophistae; tamen illud nomen Socratem ante omnes, neque ullum alium vere nominat. Significationem aliquam sibi visus est Lessingius invenisse in Phidippidis nomine, quasi per ἀντίφρασιν indito; dicit: der Jüngling, welcher durch seinen Aufwand auf Pferde den Vater in Schulden setzte, hiess nicht wie der Sohn dieses oder jenes edlen Bürgers, er hiess Phidippides, Junker Sparross. At non recordatus est Lessingius, qua causa illud nomen, quod proprie nullum est, a patre matreque filio datum sit, vide Nubes, v. 60—67. A sua ipsius sententia nesciens recedit Lessingius, dum dicit: Selbst in denjenigen Stücken, deren vornehmste, einzige Absicht es war, eine gewisse bekannte Person lächerlich und verhasst zu machen, waren, ausser dem wahren Namen dieser Person, die übrigen fast alle erdichtet. Neque inde, quod nonnullis personis nomina communia inderentur, quod quidem etiam hodie in comoedia haud raro fit, concludi licet, idem semper in comoedia Graeca, ex satyra orta, factum esse. Vocantur nomina illa significantia (bene Lessing: redende) τυχόντα, quia in arbitratu poetae positum erat, utrum vellet aliquem Χάριππον, an Φίλιππον, an Καλλιππίδην nominare. οὕτω est nostrum: so, quod, leviter projecta manu, pronuntiatur, ita supra: ὅτι οὐχ οὕτω τὰ γινόμενα. ita ultimo libelli cap. δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, h. e. nicht jedes beliebige Vergnügen. conf. c. XIII. not.

ad ἡδονῇ. Hermannus illud τυχόντα quamquam vertit: arbitraria, tamen intelligit de nominibus pervulgatis. Dicit: multa (nomina) sunt, quae, quia pervulgata erant, recte potuerant διὰ τῶν εἰκότων imposita vocari; confirmat sententiam nostram tum id, quod Aristoteles τὰ τυχόντα ὀνόματα dicit, tum hi versus Antiphanis, apud Athen. p. 223. A. de comicis et tragicis nominibus:

— — Μακάριόν ἐστιν ἡ τραγῳδία
Ποίημα κατὰ πάντ᾽· εἴγε πρῶτον οἱ λόγοι
Ὑπὸ τῶν θεατῶν εἰσιν ἐγνωρισμένοι,
Πρὶν καί τιν᾽ εἰπεῖν, ὡς ὑπομνῆσαι μόνον
Δεῖ τὸν ποιητήν. Οἰδίπουν γὰρ ἄν γε φῶ,
Τὰ δ᾽ ἄλλα πάντ᾽ ἴσασιν· — ὁ πατὴρ Λάϊος,
Μήτηρ Ἰοκάστη, θυγατέρες, παῖδες, τίνες;
Τί πείσεθ᾽ οὗτος; τί πεποίηκεν; — —
Ἡμῖν δὲ ταῦτ᾽ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντα δεῖ
Εὑρεῖν ὀνόματα καινὰ, τὰ διῳκημένα
Πρότερον, τὰ νῦν παρόντα, τὴν καταστροφὴν,
Τὴν ἐςβολήν. Ἂν ἕν τι τούτων παραλίπῃ,
Χρέμης τις, ἢ Φείδων τις ἐκσυρίττεται,
Πηλεῖ δὲ ταῦτ᾽ ἔξεστι καὶ Τεύκρῳ ποιεῖν.

Non tres tantum, ut Herm., sed plures versus exscripsimus, quo clarius fieret lectori, ex parodia illa multo minus posse colligi aliquid, quam ex Plauti imperatore histrico (c. XIX. not. ad ἀρχιτεκτονικήν). De fragmento Antiphanis sive Aristophanis illo vide Casaub. ad illum locum Athenaei. conf. Fabric. bibl. Graec. Vol. I. p. 676. 678. 708. 712. et infra cap. XXI. not. ad φιάλη. Nec ad nomina pertinet illud διὰ τῶν εἰκότων, sed ad mythi compositionem.

περὶ τῶν καθ᾽ ἕκαστον ποιοῦσιν.] Harles: de rebus personisque certis poëma faciunt.

ἰαμβοποιοί,] Vide supra c. V. ἰαμβικῆς ἰδέας. Nisi ita nominavit Noster poetas veteris comoediae, vel dramatis illius tantae libertatis. Aristot. Rep. VII. 17. p. 448. ed. Duvall. τοὺς δὲ νεωτέρους οὔτ᾽ ἰάμβων οὔτε κωμῳδίας θεατὰς νομοθετητέον, πρὶν ἢ κ. τ. λ. Verisimile est, etiam illam ἰαμβικὴν ἰδέαν aeque atque phallica (c. IV.) juxta cultiorem comoediam ad serius usque tempus separatim perdurasse.

γενομένων] Herm. vertit: certorum nominibus. Lessing: die schon vorhandnen Namen. Malim equidem: Geschichtsnamen. Batteux legit γνωρίμων, quae vox mox sequitur.

πιθανόν] Id, quod ad persuadendum idoneum est. Probabilia non in comoediis, sed in tragoediis requiruntur, ad sensus serios movendos. conf. cap. XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.), et c. XVII. Aeschin. Dialog. III. 15. *πιθανώτεροι λόγοι*. Theophrast. XXIII. 4. *πιθανὰ ὀνόματα*. Arist. Rhet. I. 2. *ἔστιν ἡ ῥητορικὴ δύναμις περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν*.

ἐν ἐνίαις] Buhle omisit *ἐν*, quod deest in codd. Med. A. C. D. Paris. 2038. Victorius dedit *ἐν* e codd. suis, quibus codd. Med. B. Guelph. Ven. Leid. Paris. 2040. Morel. et reliqui collati adstipulantur; ita Castelv. Reiz, Tyrwh. Herm. Contra Heinsius: *ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἐνίαις ἓν μὲν*.

Ἀγάθωνος] Nomen poetae tragici. Vixit Athenis Euripidis aequalis, vide Twining, Notes p. 407. Bayle, art. Agathon not. F. Agathonem ab Platone amatum et versibus: *Τὴν ψυχὴν Ἀγάθωνα φιλῶν* etc. celebratum esse, narrat Aul. Gell. N. A. XIX. 11. Aelianus vero Var. Hist. II. 21. narrat: *Ἀγάθωνος ἤρα τοῦ ποιητοῦ Πανσανίας ὁ ἐκ Κεραμείων, ἤρα δέ, φασί, τοῦ αὐτοῦ Ἀγάθωνος τούτου καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητής· καὶ τὸν Χρύσιππον τὸ δρᾶμα αὐτῷ χαριζόμενος λέγεται διαφροντίσαι*. Jocum quendam de multis *ἀντιθέτοις*, quibus uteretur Agatho, narrat idem XIV. 13. Videtur Agatho studuisse promovere angustos fines tragoediae apud Graecos, tum scenici temporis spatio dilatato, c. XVIII. tum mirabili addito, c. XVIII. Rhet. II. 24. tum insititiis cantionibus insertis, c. XVIII. tum fictis argumentis, qualia quidem Noster, ut hoc loco videmus, non reprehendit, at jamjam, ut personis quibusdam beneficio quasi populi in scena statutis, ita omnino formae cuidam tragicae Graeci tum nimis erant adsueti. Ceterum Agathonem non malum poetam fuisse, id, ne ad aliorum auctorum judicium confugiamus, proficisci videtur c. XVIII. ex verbis: *ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσε ἐν τούτῳ μόνῳ* etc. Thyestes ejus memoratur Athen. 528. vide Robort. animadv. p. 218. Non constat, quale fuerit argumentum tragoediae inscriptae: *Ἄνθος*, Flos; ita saltem correctum est in cod. Leid. A prima manu fuisse videtur: *Ἄνθει*. — Vide etiam c. XV. not. ad *ἐπὶ τῶν ἠθῶν* etc. et c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) not. ad *ἐν Μυσοῖς*. Etiam Ethic. Nicom. VI. 2. 4. Eudem. III. 1. 5. V. 2. 4. Rhet. II. 19. 24. conf. Platon. ed. Steph. I. 515. E. III. 172. A. 173. A. 174. A.

ἢ τῶν μέτρων,] Haec sententia spectat partim ad supra dicta: *τὰ Ἡροδότου* etc. partim ad inventionem mythorum, c. I. c. XXIV. c. XXV.

οὐδὲν ἧττον] h. e. quamquam *τὸ ποίημα* et *τὰ γιγνόμενα* sibi opposita videantur.

τῶν δὲ ἁπλῶν — ἐφεξῆς.] Castelvetrus, qui tot inanes conjecturas protulit, conjecit, haec verba in alium locum transferenda esse; in quem vero, non potuit. Hermannus voce: *ἁπλῶν*, inductus posuit illa in sequenti capite inter verba: *ἡ μετάβασις γίγνεται* et *πεπλεγμένην δὲ* etc. quam quidem voculam: *δὲ* ita nimis longe separavit ab: *λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν.* Nonne pro *ἁπλῶν* aut *ἄλλων*, quod Tyrwhittus, aut *ἁπάντων*, quod Twiningius habet, aut *ἁπλῶς δὲ τῶν μύθων*, quod ipse Castelvetrus mavult, scribere facilius erat quam talem transpositionem conari? Nonne *μῦθος, ἐπεισόδια, ἀναγνώρισις, λύσις* (c. IX. ubi H. similem transpositionem conatus est) multaeque aliae res in hoc libro memoratae sunt, priusquam accuratius describerentur? Non in c. X. sed in c. IX. quaeritur: qui mythi sint pulchriores. Quare opposita sunt sibi *χείρισται* et *καλλίους*, (conf. c. XIII.) ita etiam: *οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι* et *οὔτ᾽ εἰκὸς οὔτ᾽ ἀνάγκη*, ita etiam: *μετ᾽ ἄλληλα* et *δι᾽ ἄλληλα.* Cohaerent ergo sententiae illae, ab Herm. remotae, cum ceteris in hoc capite arctissime. Quin etiam, quum c. X. dicatur: *ὥςπερ ὥρισται*, omnino necesse est, ut notio *τοῦ: ἁπλῆν* prius sit explicata. Videtur vero A. respexisse ad c. VIII. et VII. Imprimis *πεπλεγμένον μῦθον* efficere timorem et misericordiam, dicit Noster c. XIII. quare sequitur nostro capite: *ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν.* Neque *ἐπεισόδια* eo sensu, quo c. XVII. et XVIII. dicuntur, solum in *ἁπλαῖς*, sed etiam in *πεπλεγμέναις πράξεσιν* vel mythis esse solent, deberent ergo in justa simplicis et implicati mythi divisione *ἐπεισόδια* non apud simplicem tantum commemorari. Nostro autem capite propterea commemorantur, quia in fabulis simplicibus, (de quibus c. XIII. XVIII. XXIV.) propter inopiam argumenti vel materiae, ad longiora episodia facile transire solebant mali poetae, meliores autem propter *τοὺς ὑποκριτάς.*

τοὺς ὑποκριτάς·] h. e. propter actionem in scena. Derisit Aristoteles c. VII. (vide not. ad *εἰ γὰρ ἔδει ἑκατόν*) morem, quo apud Graecos tragoediarum longitudo

non tam ex argumenti materia, quam ex sacrorum ludorum solemnitate constitueretur. Hoc loco indignatur. Queritur, quod boni poëtae, ut temporis spatium actioni in scena publicae semel constitutum explerent, coacti essent simplicibus fabulis (vid. supra, et c. XIII. XVIII. XXIV.) intexere episodia, ad rem ipsam nihil facientia. Exempla vide c. VII. not. In Euripidis Phoeniss. Scholiasta ad Argumentum: *Ἔστι μὲν ταῖς σκηνικαῖς ὄψεσι καλὸν τὸ δρᾶμα, ἐπεὶ καὶ παραπληρωματικόν· ἥ τε ἀπὸ τῶν τειχέων Ἀντιγόνη θεωροῦσα μέρος οὐκ ἔστι δράματος· καὶ ὑπόσπονδος Πολυνείκης οὐδενὸς ἕνεκα παραγίνεται· ἔτι ἐπὶ πᾶσι μετ' ᾠδῆς ἀδολέσχου φυγαδευόμενος ὁ Οἰδίπους προσέρριπται* (f. *προσέρραπται*) *διακενοῦ*. C. XIII. *δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν· ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ' εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς.* Rhet. III. 1. 4. queritur Aristoteles: *καὶ καθάπερ ἐκεῖ* (n. *ἐπὶ τῶν ἀγώνων* sive *ἐπὶ τῆς σκηνῆς*) *μεῖζον δύνανται νῦν τῶν ποιητῶν οἱ ὑποκριταί.* Rhet. III. 12. 2. *ἔστι δὲ λέξις γραφικὴ μὲν ἡ ἀκριβεστάτη, ἀγωνιστικὴ δὲ ἡ ὑποκριτικωτάτη. ταύτης δὲ δύο εἴδη· ἡ μὲν γὰρ ἠθική· ἡ δὲ παθητική· διὸ καὶ οἱ ὑποκριταὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δραμάτων διώκουσι καὶ οἱ ποιηταὶ τοὺς τοιούτους.* c. IV. *τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν παρέχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἰδόσιν· εἰ δὲ ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται εἶναι καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος.* c. VII. *τοῦ μήκους ὅρος πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν.* Quare, cur Tyrwhittus in animadv. praeferat *τοὺς κριτάς*, non video. Hermannus in textum ipsum recepit *κριτάς*: legitur quidem ita in codd. Med. B. Paris. 2040. Morel. et Guelph. quorum vero numerus, quum tot variae lectionis exempla, eos omnes ex uno eodemque fonte fluxisse, arguant, nonnisi pro uno valet; nihili penditur Hermanno ipsi in comment. p. 149. Negat Tyrwh. se videre, quid histrionum rei interfuerit, ut fabulae *ἐπεισοδιώδεις* in scenam producerentur. Sed non tam de episodicis fabulis producendis in scenam, quam de simplicibus fabulis iisque in scena vel scenae gratia producendis h. e. extendendis agitur; ita certe verba: *τοιαῦται δὲ ποιοῦνται* explicanda sunt: tales (n. episodicae h. e. productae) fiunt vel redduntur fabulae simplices illae. idque probatur sequenti *ἀγωνίσματα*. Pergit Tyrwhittus: n o n v i d e o, c u r p o e t a e e x c e l l e n t e s, c u m l a u d i s s u a e d i s p e n d i o, i l l i s (h i s t r i o n i b u s) g r a t i f i c a t i f u e r i n t. At necessarium erat, ut solennitati et legibus sese accommo-

darent. Nonne vel praeclarissimi recentissimorum poetarum ipsi tragoedias suas, per se longiores, histrionum gratia mutilarunt? Nonne reprehendit Noster c. XVII. Carcinum, quod theatro se non accommodasset? Nonne praecipit Noster c. XVIII. poetis, etiam simplices fabulas componere, solummodo ut spectatoribus, licet injustis (συκοφαντοῦσι τοὺς ποιητὰς) gratum facerent? Neque equidem de illa lectione tot fecissem verba, nisi Hermanno tanti momenti visa esset. Licet vero legamus: τοὺς κριτάς, sententia eadem manet. Quidnam aliud sunt ἀγῶνες, ἅμιλλαι (c. XXIV. not. ad τῶν ἀρχαίων), ἀκροάσεις (c. VII) quam: actio in scena publica illa coram populo judice? Aristoph. Av. 445.

Ὄμνυμ' ἐπὶ τούτοις πᾶσι νικᾶν τοῖς κριταῖς
Καὶ τοῖς θεαταῖς πᾶσιν. —

Aristoph. Nub. in parabasi:

Ὦ θεώμενοι, κατερῶ πρὸς ὑμᾶς ἐλευθέρως
Τἀληθῆ, νὴ τὸν Διόνυσον, τὸν ἐκθρέψαντά με,
Οὕτω νικήσαιμί γ' ἐγὼ καὶ νομιζοίμην σοφὸς,
Ὡς ὑμᾶς ἡγούμενος εἶναι θεατὰς δεξιοὺς etc.

Ibidem Aristophanes de priori Nubium recensione, quae displicuerat: ἀνεχώρουν ὑπ' ἀνδρῶν φορτικῶν ἡττηθεὶς οὐκ ἄξιος ὤν. Significatio verborum ὑπ' ἀνδρῶν φορτικῶν (vid. c. XVI. ed. Bip. et Herm. XXVII. not. ad φορτική·) et ea, quae deinde Aristophanes ad alteram Nubium editionem, quo magis spectatoribus, quos non raro non sine ironia vocat σοφοὺς, morem gereret, se addidisse dicit, cum episodiis et ἀγωνίσμασι nostro loco memoratis optime congruunt. Ita Euripidem et Menandrum, cum aliis poetis commissos publica acroasi, ab ignavioribus, qui artificiis quibusdam magis uterentur, victos esse, tradit A. Gellius, N. A. XVII. 4. conf. Aelian. V. H. II. 8. γελοῖον δὲ, οὐ γάρ; Ξενοκλέα μὲν ἡττᾶσθαι, Εὐριπίδην δὲ νικᾶν etc. Ex aliis verbis Aeliani II. 30. Πλάτων ἐπέθετο τραγῳδίᾳ καὶ δὴ καὶ τετραλογίαν εἰργάσατο καὶ ἔμελλεν ἀγωνιεῖσθαι, δοὺς ἤδη τοῖς ὑποκριταῖς τὰ ποιήματα. πρὸ τῶν Διονυσίων δὲ (vid. comm. ad c. VI. καὶ ἄνευ ἀγῶνος) παρελθὼν ἤκουσε Σωκράτους, καὶ ἅπαξ αἱρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου σειρῆνος τοῦ ἀγωνίσματος ἀπέστη, ex his, inquam, fortasse conjici licet, poetas ante omnia dramata sua histrionibus prius dedisse, ut viderent hi, an illa agere possent.

ἀγωνίσματα] Personae, in quibus agendis non potest etiam histrionum ars et virtus aliquo modo eluce-

re, ab his vocantur ingratae (undankbare); dabant igitur poetae, qui simplices fabulas ediderunt, illis ἀγωνίσματα h. e. Momente, vel, ut Valett vertit: Paradescenen. In publicis actionibus vel commissionibus saepissime talia fuisse, ex exemplis jam allatis patet, tum ex proverbiali Latinorum phrasi: commissiones componere meras, Sueton. Calig. 34. pro: pompae tantum et theatris scribere, quae florem et fucum magis quam robur et veritatem contineant; idem est: ἀγωνίσματα ποιεῖν, quod falso vertit Tyrwhittus: certamina ineuntes. Herm. concertationes faciunt; melius Harles: propter histrionum studia, certamina conscribunt. ἀγώνισμα vero etiam idem significare, quod ἀγὼν, prodit ex Aeliani verbis modo allatis.

ταῦτα δὲ γίγνεται μάλιστα τοιαῦτα (καὶ μᾶλλον, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν) δι' ἄλληλα·] Ita lectionem codicum, quae etiam defensa est in Bibl. philolog. Gotting. Vol. I. p. 284., interpungendam censui. Volebam quidem scribere: *τοιαῦτα, καὶ μᾶλλον ἢ, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν, δι' ἄλληλα*, at sensus est: timor et misericordia maxime oritur et verior quasi, quam *ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης*, si ex rerum ipsarum, quae fiunt, processu oritur, magis ergo etiam, si mira simul, ex ipsis rebus illis orta, intercedunt, tanquam bis positis verbis *δι' ἄλληλα*, quare *οὕτως* tum ad *δι' ἄλληλα* tum ad *παρὰ τὴν δόξαν* referendum est. Itaque verbis transpositis, series tanta arte constructa destrueretur. Madius scripsit: *ταῦτα δὲ γίγνεται μάλιστα τοιαῦτα (καὶ μᾶλλον, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν) ὅτ' ἦν δι' ἄλληλα.* Batteux: *ταῦτα δὲ γίνεται* (omisso *μάλιστα*), *ὅταν γένηται δι' ἄλληλα, καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν.* Ut omissa quaedam crederet, se coactum vidit Hermannus, secutus una cum ed. Bip. Reizii explanationem, legere: *ταῦτα δὲ γίγνεται μάλιστα τοιαῦτα* (quam vocem se omisisse dicit, nec omisit), *ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν, καὶ μᾶλλον, ὅταν δι' ἄλληλα·*... Heinsii emendationem: *θαυμαστὰ γίνεται μάλιστα τὰ τοιαῦτα*, ridiculam vocat Winstanleius, qui verba: *καὶ μᾶλλον* furca expelli jubet.

ὁ τοῦ Μίτυος] Vid. Auscult. Mir. c. 167. (p. 341. ed. Beckm.) ubi *Βίτυος* et *γίνεσθαι*, Plutarch. de Sera Num. Vind. p. 982. ed. comm. ed. Wyttenb. p. 30. ubi *Μιτίου* et *Μίτιου* legitur. Nostram scripturam tuetur Demosth. *κ. Νεαίρ.* p. 574. ed. Taylor. conf. Callimach. Epigr. VII. Curtii notas ad l. n. p. 158.

IN CAPUT X.

οἱ μὲν ἁπλοῖ] Mythi sunt aut simplices aut implicati; (c. XVIII. XXIV.) et his et illis poetae consilium suum consequuntur, c. XVIII. *ἐν δὲ περιπετείαις καὶ ἁπλοῖς μύθοις πράγμασι στοχάζονται, ὧν βούλονται, θαυμαστῶς,* at, propter majorem metum et misericordiam, quae ex solidiori argumento (c. IX. ed. Bip. et Herm. X.) et ex peripetia et agnitione, quae in fabulis simplicibus desunt, oritur, facilius implicatis, c. XIII. *ἐπειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας μὴ ἁπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην* etc. Attamen effectus interrumperetur ille, si quis in tragoedia aut Odysseae mythum, licet implicatum, aut mythum Iliadis vellet imitari, nam ne ex hac quidem, licet simplici fabula (c. XXIV), omnia possunt in scenam proferri. c. XVIII. Immo, ne effectus ille interrumpatur, in ipsa moderata tragicae implicationis ratione adhibenda est quaedam simplicitas. Cavendum est, ne, quum tragoediae exitus tristis esse debeat, per quarundam personarum feliciorem sortem simul gaudio, itaque *διπλῶς* afficiantur spectatores, c. XIII. *ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν.* Quum vero spectatores lubentius laete se affici sinant, his non raro poetae indulgent, c. XIII. *ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ᾽ εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς.*

ὥςπερ ὥρισται,] Nondum *ἁπλῆν πρᾶξιν* definivit Noster, at per additum *μιᾶς* — licet talis etiam implicatus mythus esse debeat — innuere videtur ea, quae dixit c. VII. VIII. IX. conf. Lessing. Hamb. Dramat. I. 299.

περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ] c. XI.

γίγνεται.] Verba, quae hic in Hermanni editione leguntur: *τῶν δὲ ἁπλῶν — ἐφεξῆς,* loco suo reposuimus c. IX. vid. not.

ἀμφοῖν,] c. XI. *καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίγνωνται.*

γενέσθαι ἐξ] Ita ed. Herm. Ex cod. Med. D. dederunt *γίνεσθαι* Winstanleius et Buhlius, qui tamen antea *ἧς γενομένης* habet.

IN CAPUT XI.

καθάπερ εἴρηται.] Vide fin. c. VII. Pro *πραττομένων*, i. e. eorum, quae aguntur, Victorius dedit: *πραγμάτων*.

Οἰδίποδι,] In Sophoclis Oedipo Rege, 924—1145. conf. Robortelli ad h. l. animadv. p. 106.

Λυγκεῖ,] Auctor tragoediae hujus nominis dicitur Theodectes, qui memoratur etiam c. XVI. et XVIII. *ὥςπερ ἐν τῷ Λυγκεῖ τοῦ Θεοδέκτου, δέσις μὲν τά τε προπεπραγμένα καὶ ἡ τοῦ παιδίου λῆψις· λύσις δὲ ἡ ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου μέχρι τοῦ τέλους.* Tyrwhittus: Non Lynceus, sed puer aliquis, in capitis discrimen videtur venisse. Hic autem puer Abas forte erat, Lyncei filius. Modum quidem, quo periit Danaus, nemo veterum tradidit; sed Hyginus, cujus fabulae ex Tragicis saepissime derivatae sunt, mortem ejus ab Abante parentibus nuntiatum bis commemoravit, Fab. CLXX. et CLXXIII. Ad haec Hermannus: Parum hoc credibile est. Immo is, qui ad supplicium ducebatur, Aegyptus videtur fuisse. Scholiast. Eurip. ad Orest. 872. *αὐτὸς γὰρ ὁ Αἴγυπτος ἧκεν εἰς Ἄργος τιμωρήσων τῷ φόνῳ. Δαναὸς δὲ μαθὼν ἐξῆγεν εἰς ὅπλα τοὺς Ἀργείους. ἀλλὰ Λυγκεὺς πείθει λόγοις λῦσαι τὴν ἔχθραν, καὶ καθιστῶσι δικαστὰς αὐτοῖς Αἰγυπτίων καὶ Ἀργείων τοὺς ἀρίστους.* Pertinet autem *αἰτίασις τοῦ θανάτου* ad caedem filiorum Aegypti. Oraculi, Danao dati de periculo, quod ei a generis immineret, cujus mentionem facit Schol. ad v. 871., etiam Scholiastae Homeri ad Il. *Ι*. 42. meminerunt. Caeterum Lyncei nomen in Theodectae fabulis omisit Fabricius in Bibl. Gr. Theodectis Philoctetem memoravit Noster Ethic. Nicom. VII. 8. Eudem. VI. 7. ejusdem Ajacem, Rhet. II. 23. bis. Alcmaeona, ibid. Helenam, Polit. I. 6. Orestem, Rhet. II. 24. Socratem, II. 23. De Philoctete vid. infra c. XVI. not. ad *ἔστι δέ τις καὶ συνθετή*.

ἢ εἰς φιλίαν] Madius voluit: *ἡ εἰς φ.*

ἢ ἔχθραν,] Herm. *ἢ εἰς ἔχθραν*. Conf. Lessing. Dramaturg. I. 149. 299. 301.

ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων.] Herm. scripsit: *γνωρισμάτων*, quod interpretatur: mutatio ignorantiae indiciorum ad felicitatem vel infelicitatem facientium in cognitionem sive ad amicitiam, sive ad inimicitiam. At de personis sermo sit necessarium est, quum sequatur: *εἰσὶ*

μὲν οὖν καὶ ἄλλαι γνωρίσεις. καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα, quae verba Hermannus nonnihil obscuritatis habere dicit; quamquam nihil clarius illis esse potest. Aeque clarum est, tum verba: ὥςπερ εἴρηται referri ad c. IX. ταῦτα δὲ γίγνεται μάλιστα τοιαῦτα (καὶ μᾶλλον ὅταν γίνηται παρὰ τὴν δόξαν) δι' ἄλληλα, tum verba: ὁρίζειν πρός τι, significare: aliquem finibus ita circumscribere, ut nonnisi aliquo versus possit evadere. Euripid. in Antiop. apud Stob. Serm. LXII. 239.

φεῦ φεῦ, τὸ δοῦλον ὡς ἁπανταχῇ γένος
πρὸς τὴν ἐλάσσω μοῖραν ὥρισεν θεός.

Ad personarum agnitionem referenda sunt verba sequentia: ἡ εἰρημένη ἐστὶν et τινῶν ἐστὶν ἀναγνώρισις.

ἄψυχα] c. XVI.

ἐστὶν ὅτε, ὥςπερ εἴρηται, συμβαίνει·] Hermannus cum quibusdam codd. omisit ὅτε et cum illis scripsit συμβαίνειν. Sensus idem est.

ἐπειδὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστιν ἀναγνώρισις, αἱ μὲν θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ᾖ δῆλος ἕτερος τίς ἐστιν, ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι.] Cum Hermanno secutus sum codices, praeterquam quod ille ante θατέρου inseruit ἐστι, quod nusquam alibi invenio; habent quidem permultae edd. εἰσι, quia post: ἀναγνώρισις legunt: ἔτι δὲ ἀναγνωρίσεις αἱ μέν; at verba: ἔτι δὲ ἀναγνωρίσεις desunt in codd. Victor. omn. Venet. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2040. Morel. Et ex his Guelph. habet ἡ μέν, in Paris. 2040. et Morel. ἡ super αἱ scriptum est. Multae edd. legunt: ὅτε δι' ἀμφοτέρους. Qnantumcunque vero hoc loco differant variae lectiones, omnes ad eundem sensum redeunt; quare jure silentio eum praeteriit Tyrwhittus. Sed non silentio praeteriri debet constructio ἡ μὲν (ἐστὶ) θατέρου — ὅτε δ' ἀμφοτέρους, videas c. I, not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι.

Ἰφιγένεια] Vide Eurip. Iphig. in Tauris. conf. c. XVI. bis et XIV.

τῆς πέμψεως] Heins. et Reizius delevere haec verba; Buhlius in ed. Bip. uncinis seclusit. Sane non ex eo, quod perferendam dat epistolam, sed ex epistolae argumento, quod ipsa refert, agnoscitur Iphigenia. At quis in tali re verba ad amussim exigat? Id tamen, quod perferri ad Orestem litteras vult, occasionem praebit agnitioni., Herm. Vertit Tyrwh. quam dabat illi ferendam in Graeciam.

περὶ ταῦτ'] Dicendum erat: περὶ μὲν ταῦτα, δύο

μέρη τοῦ μυθου ἐστὶ περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις, h. e. quantum ad ea, quae de hoc mythorum genere hucusque dicta sunt, duae extant hujus mythi partes, peripetia et agnitio. Paccius vertit: hîc, quasi hoc in genere. ταῦτ' pertinet ad πεπλεγμένην δὲ in c. X. ad implicatum mythum pertinet agnitio et peripetia; primum mythorum genus erat: mythus simplex (c. X), quare sequitur τρίτον δὲ πάθος, nam παθητικὴ tragoedia tertium genus, ἠθικὴ quartum efficit. c. XVIII. c. XXIV. Aeque incauta constructio est in c. III. vid. not. ad τούτων. Twiningii conjectura: περὶ ταῦτ' minime tam inepta est, quam Herm. eam dicit. Winstanl. cum Victorio censet, ad περὶ ταῦτ' supplendum esse: πραττόμενα. Malim: εἰρημένα.

πάθος] Malum atrox, Herm. Perpessio, Harl.

φθαρτικὴ, ἢ ὀδυνηρά·] c. V. Lessing. vertit: Leiden. Batteux: souffrir, patir. c. XIV.

οἵ ἐν τῷ φανερῷ θάνατοι,] Ut in Sophoclis Ajace.

τοιαῦτα.] c. XVI. Herm. in fine hujus capitis signa lacunae addidit; sed vide not. sq.

IN CAPUT XII.

πρότερον] Verto: modo; nam verbum: μέρη, ad partes capite XI. (vide not. ib. ad περὶ ταῦτ'), non ad illas c. VI. commemoratas referendum esse, prodit ex verbis: οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δ. χ. quibus verbis significantur ea, quae dicuntur c. XVIII. et rursus huc spectant. Clarum est speciem et partem alicujus rei nonnisi ibi posse idem esse, ubi haec pars cummaxime ad consilium consequendum facit, ita e. c. in Oedipo post περιπέτειαν, quae est in actu quarto, multa πάθη accedunt; possunt etiam πάθη, quae quidem in nulla tragoedia plane deesse possunt (vid. Lessing. H. Dram. I. 301), solvi per ἀναγνώρισιν, ut e. c. in Iphigenia in Tauris. Ita c. XXIV. docetur, Iliadem esse simplicem atque moralem, Odysseam vero non solum implicatam, sed etiam moralem. Quarta autem tragoediarum species illa, ἡ ἠθικὴ, undecimo capite idcirco omissa esse videtur, quia jam antea c. VI. mores expositi sunt, nam brevitati studet Noster. Nonne similiter c. XXIV. καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ παθημάτων. Quare non est, quod in fine c. XI. signa lacunae addantur. Neque pla-

cet Batteusii sententia, τὸ ἦθος facile implicitum esse ἐν τῷ πάθει. Restitui equidem lectionem: μέρη δὲ τραγῳδίας. Herm. cum Victorio dedit: μέρη μὲν οὖν τρ.

κατὰ δὲ τὸ ποσόν,] Sermo est de partibus, quibus non, ut illis, modo sic modo sic uti licet, sed quae in quavis tragoedia, qualiscunque sit generis, cunctae simul et quidem κεχωρισμέναι h. e. eodem ordine collocatae, inesse debent; quare additum: κοινὰ μὲν οὖν ἁπάντων ταῦτα, n. δραμάτων, quae vox etiam omissa c. VI. ὄψιν γὰρ ἔχει πᾶν. Alii ἁπάντων ad poetas retulerunt, ut Robortellus, alii scribere malebant: ἁπασῶν, sed nemo hic de comoediis cogitabit legens: ἁπάντων δραμάτων, neque, quod Hermannus vult, placet, nempe ut ἁπάντων ad personas chori, ἴδια vero ad aliquem e choro et quidem ad coryphaeum referatur; ἴδια enim significat partes nonnisi quibusdam tragoediis proprias, quae non sunt μέρος ὅλον τραγῳδίας. τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς, n. μέλη, sunt cantica ab histrionibus peracta, (Recitative) ita ut aut unus histrio, aut plures alternis, aut unus pluresve cum choro per vices strophas recitarent. Antistrophas illa non habuisse, tum per se verisimile, tum ab Aristotele traditur, causa addita, Problem. XIX. τὰ μὲν ἀπὸ σκηνῆς οὐκ ἀντίστροφα, τὰ δὲ τοῦ χοροῦ ἀντίστροφα. Existimat Hermannus, Nostrum negligentius illud scripsisse, De usu Antistrophicorum in Graecorum tragoediis. 1810. In commentar. ad nostrum locum de iis tragoediarum partibus, quae canerentur quaeque non, multa disputavit. Utinam ea quoque examinentur tandem!

πρόλογος] Nostrum: Voract, quo sensu commemoratur etiam c. V. ubi de comoediis sermo est; quare hic neque de Terentianorum nec de Euripideorum prologorum ratione cogitare licet. Aeschylus, conditis demum Persis et Supplicibus, de quibus dramatibus vid. etiam c. IV. not. ad ἐξ ἑνὸς εἰς δύο, instituit fabulae introductionem ante Chori ingressum. De Rheso, ubi nunc quidem deest prologus, vide Valckenar. Diatrib. c. IX. et argumentum Rhesi, ed. Musgr.

μέρος ὅλον] Herm. interpretatur ὅλον: ad argumentum necessarium; quamobrem omissum sit ὅλον in definitione parodi et chorici. Sed χορικὸν non poterat dici ὅλον propterea, quod in plures partes divisum est, quales sunt: πάροδος, κομμοί etc.

ἐπεισόδιον] Vide c. IV. not. ad ἐπεισόδιον, et ad ἐξ ἑνὸς εἰς δύο.

ὅλων χορικῶν μελῶν.] Cantiones post singulos actus, oppositae chori acclamationibus in mediis actibus.

ἔξοδος] Episodium, post quod non amplius audiebantur plenae chori cantiones, licet brevis quaedam chori enunciatio; quare *χοροῦ μέλος* pro *ὅλου χοροῦ μέλος*. Hanc definitionem non quadrare ad Aeschyli Supplices, non debet mirum videri.

πάροδος] Proprie: accessus, nempe primus chori omnino ad fabulam post prologum. Primis enim chori verbis statim totius dramatis consilium quasi indicabatur. In nonnullis tragoediis chorus accedit tum demum, quum majores fundit cantiones sive non cantiones, ut in Sophocl. Ajace, Antigone etc. in aliis ante illas, ut in Philoctete, in aliis chorus solus totum explet spatium ante illas. Hinc *λέξις*, non *μέλη*, quia non quaevis dicta chori cantu absolvebantur, ne omnia quidem ea, quae antistrophicorum more sibi respondent. *λέξις* autem positum esse pro *μέλος*, contendit Tyrwhittus, quia totus chorus nunquam nisi cantu loquatur. Nos autem innuimus jam, verba: *ὅλου χοροῦ* significare non: totius chori, sed: chori omnino, fabularum argumentum comitantis. Neque verisimile est, nonnisi totius chori accessum vocatum esse: *πάροδος*, aut accessum coryphaei. In Persis Aeschyli praeter alia (vide c. IV. not.) etiam hoc vestigium antiquitatis est, ut chorus prologi et prologus parodi officio fungatur. Parodum autem incipere demum ab verbis *πεπέρακεν μὲν*, visum est Hermanno, qui in commentariis suis copiose agit de parodo p. 132—140, sed vereor, ne magis in doctorum, quam discentium usum. Huc quadrant ea, quae Tyrwh. in appendice edit. suae dicit ad calcem hujus capitis in Msto Paris. 2040 legi in margine, atramento rubro adscripta: *τῶν χορῶν τὰ μέν ἐστι παροδικὰ, ὡς ὅτε λέγει* (ὁ χορὸς), *δι' ἣν αἰτίαν πάρεστιν· ὡς τὸ Τύριον οἶδμα λιποῦσα* (in Phoenissis). De Stasimis ibidem: *τὰ δὲ στάσιμα, ὡς ὅτε ἵσταται καὶ ἄρχεται τῆς θρηνῳδίας τοῦ δράματος. τὰ δὲ κομματικὰ, ὅτε λοιπὸν ἐν θρήνῳ γίγνονται.* Favorinus: *στάσιμον, τὸ μέλος τοῦ χοροῦ· ὅταν γὰρ ὁ χορὸς μετὰ τὴν πάροδον διατίθηταί τι μένων ἀκίνητος, πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἂν εἰκότως στάσιμον λέγοιτο.* Ita etiam Suidas, ut Schol. Aristoph. Ran. 1314. *ὃ ᾄδουσιν ἱστάμενοι οἱ χορευταί.* Harles in versione: Stasimon est cantus totius chori, quem eodem loco stantes canebant. Has autem definitiones Auctor doctrinae metricae ineptas vocat,

aliorumque etiam sententias ingeniose refutat p. 140. comment. ad h. l. Nomen inde ductum putat, quod nullum in ulla tragoedia stasimum sit, cujus perpetuitas aut anapaestis aut trochaeis iambisve aut ulla alia interpellatione perturbetur.

κοινὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνῆς.] Invicem respondentibus sibi choro et histrionibus.

Μέρη μὲν οὖν τραγῳδίας, οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴρηται. κατὰ δὲ τὸ ποσόν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, ταῦτ' ἐστίν.] Haec verba, quamquam in omnibus codd. leguntur, ab editoribus vulgo omittuntur. Venerunt jam Victorio in suspicionem interpolationis; Buhle ea, ut meram repetitionem dictorum initio capitis, uncinis inclusit. Sed supra legebatur: *Μέρη δὲ τραγῳδίας*; hic autem legitur *μὲν*, ita ut constructio et sequentis capitis cum hoc conjunctio haec sit: *Μέρη μὲν — οἷς μὲν — κατὰ δὲ — — Ὧν δὲ — ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς εἰρημένοις.* Simili modo in fine totius libelli, paucis mutatis, prima libelli verba repetuntur.

IN CAPUT XIII.

πεπλεγμένην,] Vide c. X. not. ad *οἱ μὲν ἁπλοῖ.*

ἐλεινῶν εἶναι] Vide c. VI. Rhet. II. 5. 8. Hurd. II. 38. Lessing. Hamb. Dramat. 168—245.

τῆς τοιαύτης μιμήσεως] i. e. omnino tragoediae.

ἐπιεικεῖς] Religionis gratia improbat Aristoteles, si in scena aut probus aut improbus reddatur infelix. Illud si fieret, misericordiam quidem sentiremus *περὶ τὸν ἀνάξιον δυστυχοῦντα*, et metum, nam melioribus quam pejoribus malumus nos comparare; at et illam et hunc tantum in modum sentiremus, ut dolore animus opprimeretur. Nolebant Graeci fidem virtutis vel ipsos deos ipsis diebus sacris irrideri, quamquam a fati cultu non abstinebant, diis etiam potentioris; quare propter patris culpam Iphigeniam immolari licuit et Antigonam tantopere vexari; nec tamen fieri, ut in scena impius, cujus misereri et se aequalem habere religio insuper vetabat, infelix redderetur, nam ita fati libertas diis subjecta visa fuisset. Ad has notiones sententiasve jam supra in verbis: *παθημάτων κάθαρσιν* quodammodo respiciendum erat.

ἀτραγῳδότατον] Quia hoc non tam bonorum, quam malorum potius hominum animum moveret nec *παθημάτων κάθαρσιν* efficeret; omnino vero Aristoteles felicem tragoediae exitum improbat, in fine hujus cap. et c. XIV. *οὐ γὰρ πᾶσαν* etc. Quare Hermannum in comment. p. 147. dicentem: Quartum denique, quod ponere poterat Aristoteles, plane omisit; hoc dico: si vir justus et probus ex adversis rebus secundam fortunam consequatur. Exempla certe in promtu erant, ut Philoctetes — ita refutaverim: laetam illam Philoctetis et Neoptolemi aeque ac illam in Ajace Sophoclis Teucri et Menelai et Agamemnonis conciliationem vere extra *σύστασιν* esse. Finis illius dramatis est tristis sors Philoctetis, hujus autem dramatis insania et mors Ajacis, *πάθος*, vid. c. XI. Quam ob rem c. XVIII. fabula Ajacis vocatur *παθητική*.

φιλάνθρωπον,] Dacier et Curtius vertunt: voluptatem, Batteux: l'humanité, Valett: Menschenliebe, Buhle: moralisch-zweckmässig, equidem: Theilnahme, Lessing: das sympathetische Gefühl der Menschlichkeit, Heinsius: quod homines communi lege ac vinculo humanitatis movet, Goulston: humanitatis sensum, Hermann: perpensionem ad id, ut, quae aliis jucunda vel tristia sunt, ea nostra faciamus. c. XVIII.

οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν] Hoc quidem in multis tragoediis, e. g. in Antigona Sophoclis, fit, sed, ut supra de Philoctete et Ajace diximus, extra *σύστασιν* vel extra consilium tragoediae, in qua Antigona celebratur. vid. c. XV. not. ad *χρηστά*.

φοβερὸν φαίνεται τὸ συμβαῖνον.] Plures codd. pro *φαίνεται* habent *ἔσται*, quod etiam Herm. recepit.

μεταξὺ ἄρα τούτων] Bene Buhle: zwischen diesen Extremen, nam refertur *τούτων* ad mores.

ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνῃ,] durch moralische und bürgerliche Tugend sich auszeichnend. Ita *διαφέρει* c. VIII. pro: excellere.

Οἰδίπους·] Oedipus Sophoclis, vide infra hoc cap. et c. XIV. XVI.

Θυέστης,] Tragoedia Carcini, vid. infra hoc c. et c. XVI.

ἁπλοῦν εἶναι] Tyrwh. verba sic ponenda censet: *διπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ ἁπλοῦν*, sed vide c. X. not. ad *οἱ*

μὲν ἁπλοῦ. Propter duplicem loquendi usum quantum ad vocem: ἁπλοῦν, additum est: ὥςπερ τινὲς φασιν. Haec verba, quae Tyrwhittus post δυστυχίας legi vult, simul opposita sunt iis, quae infra sequuntur: δευτέρα δὲ, ἡ πρώτη λεγομένη ὑπὸ τινῶν.

βελτίονος μᾶλλον] Animadversio valde memorabilis.

πρῶτον μὲν γὰρ] Basil. πρότου. Vulgo: πρὸ τοῦ n. χρόνου, ita infra, vide c. XV. not. ad ἔξω τοῦ δράματος.

ἀπηρίθμουν·] Harles: in numerum tragoediarum referebant. Heinsius existimat scribendum esse: ἀπεῤῥύθμουν, ab ἀποῤῥυθμεῖν.

ὀλίγας οἰκίας] c. XIV. τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς. Horat. ep. ad Pis.

Difficile est proprie communia dicere, tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam si proferres ignota indictaque primus.

Ἀλκμαίωνα,] Theodectis, (de quo c. XI). XIV. Astydamantis, cujus nominis duo poetae noti sunt, XIV. Euripidis, Ethic. Nicom. III. 1.

Ὀρέστην,] Euripidis, XI. XIV. Theodectis, Rhet. II. 24.

Μελέαγρον,] Antiphontis.

Θυέστην,] Carcini, XVI. et Agathonis, c. IX. not.

Τήλεφον,] Agathonis. conf. c. XXIV. not. ad Μυσοῖς. (ed. Bip. et Herm. XXV.) Aeschyli, Plat. I. 108. A. ed. Steph.

ἐγκαλοῦντες] Fuere sine dubio olim etiam, ut nunc, qui teneriores et subtiliores sensus simularent, quam ut possent ferre exitum tristiorem; quali quidem Euripides animos percellere et ita κάθαρσιν παθημάτων efficere studebat. Quare Quinctil. inst. orat. X. 1. de illo: in affectibus cum omnibus mirus, tum in iis, quae miseratione constant, facile praecipuus. Cum voce: ἐγκαλοῦντες conjungit Harles: τὸ αὐτό. Buhle τὸ αὐτὸ conjungit cum ἁμαρτάνουσι. Verto: castigando peccant. Reiz et Herm. scripserunt: αὐτοὶ pro: τὸ αὐτό.

ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων] h. e. quantum ad plurimam spectatorum partem; quae quidem opponitur homuncionibus illis tenerioris et subtilioris sensus, necnon lectoribus difficilioribus. ἐπὶ σκηνῆς, XVII. XXIV. Non recipienda est Barthelemii conjectura: ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνικῶν ἀγώνων, quam habet ed. Bip. vide Memoires de l'Acad. des Inscr. T. XXXIX. Frustra etiam Dacier in Remarques p. 216. ostendere vult di-

stinctionem τῶν σκηνῶν et τῶν ἀγώνων, sed vide c. VI. not. ad καὶ ἄνευ ἀγῶνος.

κατορθωθῶσι·] Sic codd. Medic. A. C. D. Ven. Leid. Paris. 1741. Edd. Bip. et Herm. Vulgo: κατορθῶσι.

εἰ καὶ τὰ] Reprehenditur Euripides quoque c. XVIII. At non video Euripidem hoc loco propterea reprehendi, quia τραγικώτατος appareat ἐπὶ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων. Nam Euripidis tragoedias refert Aristoteles ad id genus, quod paulo ante dicit ὀρθόν. Vide Euripidis laudes in Lessing. Hamb. Dram. I. 377. Sequentia vertit Batteux: je mets au second rang, quoique quelques uns leur donnent le premier, les pièces qui ont une catastrophe double. Vide supra not. ad ἁπλοῦν εἶναι. Quoties Euripidis meminerit Noster, indicatum est ab Sturzio, in indice ad Arist. Opp. qui recusus est in Fabr. Bibl. Gr. Harles. ed. 4. vol. III. p. 285.

ἡ 'Οδύσσεια,] Odysseam commemorat hic philosophus ut omnino sic compositam, non propter exitum, ad quem nonnisi in tragoedia omnia sunt praeparanda; quem quidem exitum adducere, cardo est artis dramaticae; epicae autem illum differre; conf. c. ultimum hujus libelli. Ita philosophus noster regulas praeclarissimas obiter tangit, ita saepius subtiliter epopoeiae et dramatis rationem distinguit. Quae dicta sint contra Schlegelium auctorem libri: Geschichte der Poesie etc.

ἐξ ἐναντίας] Supple: συστάσεως.

τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι.] Falsa est versio Hermanni: melioribus contra quam deterioribus, quasi legatur ἢ χείροσι. Sed illud καὶ positum est pro: καὶ ἅμα. Sensus: ita ut pejores fiant felices, et meliores fiant infelices. Tale quidem videtur fieri in Sophoclis Ajace, sed vide, quae not. ad τραγικώτατος.

τῶν θεάτρων] Rhet. III. init. διὰ τὴν τῶν ἀκροατῶν μοχθηρίαν. c. IX. not. ad τοὺς ὑποκριτάς. Theatrum pro spectatoribus, c. XVI.

ἡδονή,] Conf. c. XIV. οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας. et cap. ult. hujus libelli: δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς (n. tragoediam et epopoeiam), ἀλλὰ τὴν εἰρημένην. conf. c. VI. not. ad παθημάτων κάθαρσιν.

τῆς κωμῳδίας οἰκεία.] Cod. Guelph. τῆς τραγῳδίας, errore scribae. Tyrwh. notat: Hujusmodi aliquid notaverunt veteres critici in Oreste Euripidis, vide argu-

mentum Fab. τὸ δὲ δρᾶμα κωμικωτέραν ἔχει τὴν καταστροφήν, et Scholion, quod ex MS. C. C. C. protulit Musgravius ad vers. ult. ὁρᾶται τόδε τὸ δρᾶμα κωμικῇ καταλήξει χρησάμενον. διαλλαγαὶ γὰρ πρὸς Μενέλαον καὶ Ὀρέστην. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀλκήστιδι ἐκ συμφορῶν εἰς εὐφροσύνην, καὶ ἐν Τύροις (f. Τυροῖ) Σοφοκλέους ἀναγνώρισμα κατὰ τὸ (f. κατὰ τὸ ἀναγνώρισμα) γέλως γίνεται· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πολλὰ τοιαῦτα ἐν τῇ τραγῳδίᾳ εὑρίσκεται. De Τυροῖ vide c. XVI. not. ad h. v. De Oreste Euripidis c. XV. not. ad ἀναγκαῖον.

ἐκεῖ γὰρ] Clarum est Aristotelem non innuere ipsam comoediam. Sensus ergo: in tali tragoedia fieret, ut vel Aegisthus et Orestes, sibi inimicissimi omnium, inter se conciliarentur. An talis tragoedia extiterit vere, non constat. Heinsius dicit: Talem esse, certum est, Sophoclis Electram. Sed vide not. nostr. ad ἀτραγῳδότατον. Neque poterat ita locum nostrum interpretari nisi valde mutatum, vide ejus ed. et ed. Harles. not. ad h. l.

IN CAPUT XIV.

ἔστι δὲ καὶ] Lessingii Hamb. Dramat. II. 222.

δεῖ γὰρ καὶ] Constructio: δεῖ γὰρ οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον, ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γιγνόμενα, καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν, καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων.

Οἰδίποδος] vid. c. XIII. XVI.

χορηγίας] i. e. sumtuoso apparatu, vide c. V. not. ad μὴ σπουδάζεσθαι. Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. p. 331.

τερατῶδες] Herm. vertit: portentosa, Harles: monstrosum, et addit: velut Hydras, Polyphemos. Sed quum antea dicatur: μὴ τὸ φοβερόν, puto, Aristotelem omnino vetare argumenta nimis terribilia.

ἐχθρὸς ἐχθρὸν] Ita nonnisi simplex mythus fieret: non agnitio accederet, non ad dolores occisi dolor ejus, qui occidit. Misericordiae non locus esset, multo mimes metus, ne nobis tale quid accideret. Nam contra inimicos tutos nos putamus, non ita contra fata inter amicos et parentes.

οὔτε μέλλων, πλὴν] Suppleas ad participia illa;

ἐστὶ, et ad ἐλεεινὸν suppleas: τι. Vulgo post μέλλων inseritur δείκνυσι, quod vero in codd. non reperitur.

παρειλημμένους] Historicum rerum processum, qualis in fabulis, semel publice acceptis, est, non licet dissolvere vel evertere, e. c. ita ut Clytaemnestra ab Oreste non occidatur. Vide Lessingii Hamb. Dramat. I. 82. 185. 188 — 263.

'Εριφύλην] Jam ad c. XIII. commemoravimus Astydamantis (de quo infra hoc capite) tragoediam inscriptam nomine Alcmaeonis; qui quidem matrem suam, Eriphylam, filiam Talai, Adrasti sororem, interfecit, jussus a patre Amphiarao, vid. Odyss. XI. 326. Virgil. Aen. VI. 445. Apollod. Bibl. cum not. Heynii.

ἐποίουν] Post hanc vocem aliae edd. comma habent.

Μήδειαν·] c. XV. Horat. nec pueros coram populo Medea trucidet.

ἔξω τοῦ δράματος.] Facinus extra fabulam et scenam commissum. c. XV. τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ἢ οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἰδέναι, quae verba in Herm. ed. in c. XVIII. in ed. Bip. in c. XVI. leguntur. c. XVII. ἔξω τοῦ καθόλου. c. XVIII. τὰ μὲν ἔξωθεν, καὶ ἔνια τῶν ἔσωθεν. Alibi: ἔξω τῆς τραγῳδίας, alibi: ἔξω τοῦ μυθεύματος, ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ δράματι.

οἷον ὁ 'Αλκμαίων ὁ 'Αστυδάμαντος,] Quemadmodum instituit Astydamas ille, qui auctor est Alcmaeonis, nam duo vixerunt illius nominis poetae. In pluribus codd. vitiose scriptum 'Αλκμαίωνος 'Αστυδάμαντος, unde in aliis ortum: 'Αλκμαίωνος 'Αστυδάμας. conf. Athen. X. et Fabric. Bibl. Graec. in cat. trag. deperd. Commemoratus est Alcmaeo supra c. XIII.

Τηλέγονος] De Ulysse a Telegono filio insciente vulnerato notissima est historia, vid. Hygin. fab. CXXVII.

ἐν τῷ τραυματίᾳ 'Οδυσσεῖ.] Vulneratus Ulysses tragoedia Chaeremonis fuisse videtur, qui citatur ab Athenaeo, XIII. p. 562. ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τραυματίᾳ, et p. 608. ἐν 'Οδυσσεῖ, nisi his locis de diversis tragoediis sermo est, quod non videtur Tyrwhitto et Hermanno. De Chaeremone vid. c. I. not. ad μιγνύων.

καὶ παρὰ ταῦτα] Castelvetro: non si può far altremente che così. Monet quidem Twining, ne vertatur: non potest fieri alio modo; vertendum ei videtur: non licet alio modo fieri; quum quartus modus sequatur. Immo paraphrasis illorum verborum apud Harlesium haec

est: quibus insuper adjungi posset modus quartus: quum sciens facturus non fecit. — Sed, quia omnino reprehendit Aristoteles tragoediarum faustum exitum, (XIII. not. ad ἀτραγῳδότατον) excludit quasi τὸ: μὴ πρᾶξαι, et exemplum, quod ex Antigona affert, vocat: χείριστον. Alia etiam exempla addit postea, insertis verbis: τὸ δὲ πρᾶξαι — τελευταῖον, quorum quidem sensus est: ex his igitur ambobus casibus, ut aut patretur aut non patretur facinus, praeferendum est, ut patretur; et eo majore terrore affici ob facinus auditores accedente agnitione. Haec autem verba interseruit Noster, Sophoclis Oedipum modo memoratum intuitus; unde vides, non sequi quartum, sed repeti secundum modum; ita intercalata sunt in sequenti capite verba ἕξει δὲ ἦθος — χρηστήν, ita exempla confunduntur c. XXIII. vid. c. XX. not. ad οἷον ἐν τῷ βαδίζει, ubi de Nostri ratione addendi exempla. c. XXI. not. ad τὸ δεύτερον, et ad ὥστε ἴσα συμβαίνει. Maxime contraria sunt exemplo Oedipi exempla Haemonis, Meropae, Iphigeniae et Helles, sed non sibi repugnat auctor. Quis potest credere, illum tam vehementer sibi repugnare, ut tam brevi intervallo modum aliquem et pessimum et optimum dicat. Ratio, qua Orestes ab Iphigenia agnoscitur, vituperatur etiam c. XVI. med. Hermannus, qui etiam Haemonis exemplo Aristotelem non recte usum dicit (comment. p. 149), existimat, Sophoclis in Antigonae versu 751. amphiboliam Nostrum aeque male interpretatum esse atque patrem prae ira impotem sui. At dubito, an Aristoteles attulerit exemplum, quod, tantopere, ut vix possit reperiri, occultum, minime repraesentat consilium, quo tragoedia illa condita est. (XIII. not. ad οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρόν.) De Antigona vid. Apollod. Bibl. ed. Heynii p. 636. Eandem memoravit Noster Rhet. I. 13. 15. III. 16. 17.

Κρεσφόντῃ] Euripidis fabula, cujus effectum Plutarchus describit, et cujus fragmenta extant. Musgravius ad Eurip. T. III. p. 557. observavit, ita, patris cognominem, Meropae filium, Telephontem fictum esse ab Euripide, cujus argumentum executus esse videtur Hyginus fab. CLXXXIV. quamquam ibi nomen Telephontes legitur. Ea, quibus Aristoteles sibi repugnare videatur, explicuit Lessingius, copiose agens de hoc loco et aliorum illius nominis tragoedias comparans in Hamb. Dramat. I. p. 285 — 308, ubi etiam de Iphigenia.

ἀδελφόν. καὶ ἐν τῇ Ἕλλῃ] Sine filio quidem periit Helle post casum in mare, quod postea nomen ejus accepit. Sed a Neptuno compressa filium procreasse dicitur, vide Eratosth. Καταστ. Κριὸς et Hygin. Poet. Astron. II. 20. Apollod. ed. Heynii. Illum filium a Nostro innui, credit Tyrwhittus, Harlesius autem, fratrem Helles; vertit: filius Phryxus, cum matrem in manus hostium diditurus esset, agnovit. Dacerius censet, Hellen fuisse tragoediam Euripidis, neque dissentit Lessingius Hamb. Dramat. I. 308. Hellen Euripidis hîc intelligi dicit Sturzius in Indice Scriptorum ab A. laudatorum, confesto ad ed. Aurel. Allobrog. Valckenarii conjecturae: ἐν τῇ Ἀντιόπῃ, quam recepit Hermannus, rationes vid. in illius Diatrib. Eurip. c. VII. Duo ista exempla Iphigeniae et Helles desiderantur in quatuor codd. illis, qui, ut diximus c. IX. not. ad ὑποκριτὰς, ex uno eodemque fonte fluxere. Buhle idcirco in ed. Bip. verba illa καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ — ἀνεγνώρισε uncinis inclusit, addit in animadv. causas: non solet Aristoteles exempla adeo cumulare neque ipsa periodi membra satis inter se connexa sunt. Ita vero Buhlius parum considerate egisse videtur Hermanno, comment. p. 149. mihi vero, utpote quum non intellexisset, verba: τὸ δὲ πρᾶξαι δεύτερον — τελευταῖον parenthetice scribenda esse, ita caute videretur egisse, modo etiam exemplum illud e Cresphonte voluisset deleri vel secludi. Miror, hic non transpositionem sententiarum ausum esse audaciorem editorem. Sed omnia, pro Nostri scribendi ratione in hoc libello, qualia hic extant, bene se habent.

διὰ τοῦτο,] h. e. quia tragoediarum modo nominatarum argumenta non bona sunt; nam quum verbis: ὅπερ πάλαι εἴρηται, respiciatur caput XIII. νῦν δὲ περὶ ὀλίγας etc. ibi etiam nomina eorum invenimus, a quibus facinus patretur. Raro in historia inveniuntur bona argumenta, nec licet arte talia componere, quum non liceat μύθους παρειλημμένους λύειν, ut supra dictum est.

IN CAPUT XV.

χρηστὰ] Quum Hermannus in commentationis de tragica et epica poesi capite XXIII. dicat: non plane rem perspexerunt, qui hos (mores in tragoe-

diis) negant alios esse nisi probos, quae etiam Aristotelis sententia fuisse videtur, quaero equidem: an Aristotelem praeterire potuerit, tot personas malorum morum (schlechte, vel: böse Charactere) in tragoediis exstare? Nonne mali mores fere in quavis exstant? Sed nusquam partes primarias tenent. Dicit Noster c. XIII. non solum: *οὔτε (δεῖ) τοὺς μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν*, verum etiam: *οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν*. Mali mores nonnisi, ut per eos boni magis efferantur et emineant, in arte tragica usurpantur, uti per Ismenam et Creontem celebrantur Antigona et Haemo, c. XIII. Quare infra ad: *Μενέλαος* et *παράδειγμα πονηρίας μὲν ἤθους* appositum solummodo: *μὴ ἀναγκαῖον*, quod quidem, ob verborum locum, non poterit referri etiam ad: *τοῦ δὲ ἀπρεπῶς καὶ μὴ ἁρμόττοντος*, quali modo mores fingere omnino non licet. Non vetantur omnino mali mores. Quin licet in una eademque persona malis qualitatibus bonas e regione quasi opponi et has per illas efferri, vide infra ad: *ἐπιεικείας ποιεῖν παράδειγμα σκληρότητος δεῖ· οἷον τὸν Ἀχιλλέα ἀγαθὸν καὶ Ὅμηρος*. Personae primariae non quidem *μοχθηρία*, sed tamen *ἁμαρτία* eaque *μεγάλη* conceditur a Nostro c. XIII. Sane bonus si peccavit, eo majori misericordia illius et metu de nostra firmitate abripimur, unde *παθημάτων κάθαρσις*, c. VI. Inde tragoedia dicta imitatio *βελτιόνων* infra et c. II. et *σεμνοτέρων* c. IV. i. e. meliorum quam pejorum; *βελτίονος μᾶλλον ἢ χείρονος*, c. XIII. Neque excluduntur a tragoedia pejores, at vituperatur tragoedia ea, quae illic, aeque ac bonis, partes praecipuas, spectatorum oculos et animum in se trahentes, tribuit, *τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι*, eod. cap. Immo, uti comoedia imitatio est *φαυλοτέρων μὲν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν*, c. V. ita tragoedia c. XIII. dicitur imitatio bonorum, non perfectorum; nam horum sors neque aut misericordiam aut metum moveret nobis, non paribus. c. XVIII. *τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν, μετὰ πονηρίας δέ, ἐξαπατηθῇ, ὥςπερ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρεῖος μὲν, ἄδικος δέ, ἡττηθῇ*. eod. cap. *Ἰξίονες* et *ὅσα ἐν ᾅδου*, ergo, ubi crimina puniuntur. Plutarchus, qui in lib. de Poet. Aud. multa, cum sententia nostra convenientia, exempla attulit, quae huc transscribere longum est; c. III. dicit: *ὁ νέος ἀναγινώσκων ἃ Θερσίτης ὁ γελωτοποιὸς, ἢ*

Σίσυφος ὁ φθορεὺς, ἢ Βάτραχος ὁ πορνοβοσκὸς λέγων ἢ πράττων πεποίηται, διδασκέσθω τὴν μιμουμένην δύναμιν καὶ τέχνην ἐπαινεῖν, ἃς δὲ μιμεῖται καὶ διαθέσεις καὶ πράξεις, προβάλλεσθαι καὶ κακίζειν. οὐ γὰρ etc. In tragoedia non virtus omnino, sed virtutes quorundam celebrantur, c. XIII. ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνῃ, μήτε etc. vid. ibid. not. Ita clarum fit, qui potuerit nostro capite addi, etiam in mulieribus et servis posse celebrari τὸ χρηστόν. Respondet Aristoteles per haec dicta Platoni exprobranti tragoediis: οὐ δὴ ἐπιτρέψομεν, ὧν φαμεν κήδεσθαι καὶ δεῖν αὐτοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς γενέσθαι, γυναῖκας μιμεῖσθαι, ἄνδρας ὄντας, Rep. p. 395. D. conf. c. VI. not. ad παθημάτων κάθαρσιν. Personas muliebres et serviles serius demum in scenam inductas esse, patet ex iis, quae notavi c. V. ad πρόσωπα. Herm. ad verba sua, quae supra commemoravi, addit: Nam etiam minus probi mores, immo scelerosi, saepe haud exiguam sublimitatem habent. Jam vero Corneille vertit χρηστὰ per: caractère brillant et élevé d'une habitude vertueuse et criminelle. Hanc interpretationem refutavit praeter Dacerium (in animadv. ad vers. Gall. Amst. 1733), qui intelligit mores bene notatos: que les moeurs soient bien marquées, Lessingius in Hamb. Dramat. II. 241. Die hier gemeinte Güte ist nichts als ein innerer nothwendiger Zusammenhang der Rede und Handlung mit der Denkungsart, so dass man aus der Denkungsart auf die Rede und Handlung, und aus diesen wieder auf jene zuverlässig schliessen kann. Ita etiam alii interpretes cogitarunt de bonitate poetica sive metaphysica, quando mores ii sunt, qui naturae rei sive personae respondeant, ut Bossu, du poëme épique, IV. 4. 6. Curtius, Anmerk. z. A. Dichtk. p. 219. At tum χρηστὸν haud differret ab ceteris tribus morum conditionibus necessariis, neque possit erui, cur, in describendis muliere et servo χρηστὸν ἦθος minus esse, ab aliquo censeri potuerit. Nostrae sententiae haud pauci favent; Vossius Instit. poet. lib. I. c. 5. §. 3 et 4. hisce verbis: requiritur ut boni sint (mores); nec propterea putandum, non etiam malorum mores exprimi debere. Batteux T. II. libri: les quatre Poëtiques. Hurd ad Horat. ed. Eschenb. p. 30. ubi sermo de Jagellone. Sulzer, Theorie d. sch. K. artic. Sitten et: Tragoedie. Mueller,

qui laudat Arist. Polit. VIII. 5. in libro, ad c. IX. a me laudato, p. 50, ubi sermo est de affectuum purgatione, de qua nos ad c. VI. et ad quam exerendam ille ante omnia opus esse dicit, ut *χρηστὰ ἤθη* celebrentur. conf. Rhet. II. 12. Ethic. III. 4. 5. Verba *ὥςπερ ἐλέχθη* referas ad illa in c. VI. *ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν, ὁποῖά τις ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει. διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος, ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἐστὶν, ὅ τις προαιρεῖται ἢ φεύγει. διάνοια* etc.

μὲν τὸ ἦθος,] Huc jam trahas sequens illud: *εἶναι.* Herm. legit *μέν τι ἦθος.*

ἁρμόττοντα.] Horat. ad Pis.

Reddere personae scit convenientia cuique.

ὅμοιον] Herm. interpretatur: *οἷον ἂν γένοιτο.* Nonne autem, si de historicis personis cogitamus, hoc concidit cum interpretatione vulgari, nempe ut *ὅμοιον* significet: congruens cum historia? Hinc Horat. ad Pis.

honoratum si forte reponis Achillem,
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis;
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.

et idem antea:

Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
Scriptor.

conf. XIV. *τοὺς μὲν παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστι.*

ὥςπερ εἴρηται.] Herm. *ἅπερ εἴρ.*

ἀνώμαλός] Horat. ad Pis.

Si quid inexpertum scenae committis, et audes
Personam formare novam, servetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.

τοιοῦτον ἦθος ὑποτιθεὶς,] i. e. et tales mores suppeditet n. poëtae, nam *ὁ τὴν μίμησιν παρέχων* est is, qui imitandus est. Quare non video, cur Tyrwh. vertat verba nostra: ex hypothesi habeat, neque cur Herm. scribat: *τοιοῦτος τὸ ἦθος ὑποτεθείς.*

ὁμαλῶς] Falso *ὁμαλός* in cod. Leid. In cod. Med. A. vox illa omittitur.

ἀναγκαῖον,] Ita codd. Sed minime videtur mihi, ut Hermanno, ineptissima lectio, *ἀναγκαίου*, quamquam, quum in ed. Basil. invenitur, nonnisi scribae errore orta videtur. recepit eam Heins. Tyrwh. et ed. Bip. Cap. XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.) *μοχθηρίας, ὅταν μὴ ἀνάγκης οὔσης χρήσηται* etc. Reizius nostrum locum ita

correxit: ἤθους, μὴ ἀναγκαῖον ὄν, ὁ Μ. deleto οἷον. Improbitas illa non necessaria erat, quum sine ea res commode ad exitum duci potuisset. Propterea reprehenditur Euripides etiam c. XXV. loco memorato. Finxit autem Menelaum improbum, quia ei (ut observavit Markland ad Iphig. in Aul. 304) solenne erat, omnia, quae ad Laconum civitatem aemulam pertinerent, in tragoediis suis traducere. Sperabat, ut etiam Tyrwh. opinatur, fore, ut per quotidiana odii gentilis irritamenta animos omnium a pace quam longissime abduceret. Aristophanes contra pro pace stetisse videtur, et inde illorum poetarum inimicitiae intercessisse. At ita etiam c. XXV. persona Aegei commemoratur; Heinsius observat, etiam alterum ex Andromache exemplum afferri potuisse, ubi non dissimilis πονηρία exhibeatur. Orestes, tragoedia Euripidis; vid. c. XIII. not. ad τῆς κωμῳδίας οἰκεία. c. XVII. not. ad ἐν τῷ Ὀρέστῃ.

ἐν τῇ Σκύλλῃ,] Quum in Homeri episodio de Scylla (Odyss. Μ.) nullus omnino sit θρῆνος, nec aliud quid ἀπρεπές, videtur Aristoteles respexisse ad tragoediam aliquam, quamquam, cujus illa sit, non amplius constat. Ultimo hujus libelli capite legimus: ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν, at Hermanno alia, quam hîc, spectari videtur; mihi eadem; tragoedia quaedam cum multis cantionibus. Athen. XIV.

Μελανίππης] Induxerat hanc virginem Euripides in tragoedia ejusdem nominis, patri, ut se peperisse celaret, secundum sententiam Anaxagorae, omnia inesse in omnibus et fieri ex omnibus, probantem, infantes ab illo in stabulo repertos, e bubus quidem natos, attamen non partus monstrosos esse. Partem illius argumentationis servavit Dionys. Hal. art. rhet. p. 85. et 105. ed. Hudson. sed sine metro descriptam. Casu, ut saepius, versus iambicus hic ortus:

τὰ παιδί' ἐξέθηκεν εἰς τὰ τοῦ πατρὸς
βουφόρβια. —

minime ex ipso dramate sumtus, ut Tyrwhittus conjecit. conf. Valckenar. Diatrib. p. 183. Hygin. fab. LXXXVI. Winstanl. praefert lectionem: Μεναλίππης, sed Μελανίππη legitur etiam Athen. p. 613. Μελανίππη Euripidis memoratur Platon. III. 177. A. ed. Steph. In eadem ed. omnino memoratum Euripidem invenies I. 125. 154. 484. 485. 492. 533. II. 113. 151. 568. III. 268. 309. Versum hunc servavit Strabo VI. 406.

Δῖον ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδὴς Μελανίππη.

Ἰφιγένεια·] Euripidem defendit Hurd. p. 118. et acutissime Twining Notes, p. 339.

χρὴ δὲ καὶ] c. VII. fin.

ὥστε τὸν τοιοῦτον — εἰκός·] Ita haec verba restituit Victorius e duobus Mstis. Omnino desiderantur in plurimis. Heinsius scripsit: *ὥστε τοῦτον τὰ τοιαῦτα λέγειν, ἃ ἀναγκαῖον, ἢ εἰκός. καὶ τοῦτο μ. τ. γίνεσθαι ὃ ἀναγκαῖον, ἢ εἰκός.* Herm. bis pro *ἢ ἀναγκ.* scripsit: *ἢ ἀναγκ.* Idem *φανερὸν οὖν — Σοφοκλέους* ex hoc capite transposuit in c. XVIII. at ea ibi nonnisi ita potuit inserere, ut ejusdem illius capitis totum ordinem antea mutaret. Facile autem poterat Aristoteles jam hoc loco meminisse falsae solutionis fabularum et *τοῦ ἀλόγου*, quum modo dixisset: *τοῦτο μετὰ τοῦτο γίγνεσθαι,* et meminit *τοῦ ἀπρεποῦς* etiam c. XVII. Quod vero nondum explicata sit notio solutionis, id non posse esse causam justam tantae transpositionis, patebit ex not. ad c. IX.

Μηδείᾳ,] Euripidis Medeam intelligit, quae quidem Medea, quum e Corintho elabi non posset, vehiculi solaris auxilio mariti superfugit vim. Robortellus cogitat de Carcini (de quo seq. cap.) tragoedia, quam Aristoteles commemorat Rhet. II.

ἀπὸ μηχανῆς,] Saepius quidem dii ex machina apparent, ut Darius in Persis Aeschyli, in Ajace Sophoclis Minerva, in furenti Juno, in Philoctete Hercules, in Euripidis Oreste Apollo, in Ione Venus; sed non ut exitum adducant, sed ut conficiant ea, quae aliter in scenam non poterant proferri tragoedia, nempe *τὰ ἔξω τοῦ δράματος*, vid. not. sequentem. At de iis non potest esse sermo in epopoeia, quamobrem puto equidem verbis *ἐν τῇ Ἰλιάδι* innui aliquam tragoediam hujus nominis, (vid. c. XVIII. not. ad *πέρσιν Ἰλίου ὅλην*) non inter tot hujusmodi locos illum cummaxime in lib. XI. 155. Iliadis Homeri, quem Aristoteles nusquam reprehendit. Hoc quasi per se lectoribus clarum fore, speraret Aristoteles; ita enim Cypria quoque memorat, ut tragoediam, c. XVI. ut carmen epicum, c. XXIII. et *Ἰλίου πέρσιν* c. XVIII. ut tragoediam, c. XXIII. ut epopoeiam. Sin Noster de parte illa parvae Iliadis locuturus fuisset, quae pars *ἀπόπλους* vocatur c. XXIII. (modo sit vere pars), addidisset hic, ut infra fecit, verbum: *ἐν τῇ μικρᾷ Ἰλιάδι*. Immo conjecturae nostrae favent ea, quae in margine cod. Med. C. qui habet *πλοῦν* pro *ἀπόπλουν*, adscri-

pta sunt: ἄλλως· τὰ περὶ τὴν τοῦ πλεῖν δυςχέρειαν; in aliis codd. ἀνάπλουν. Nisi forte Aristoteles voluerit dicere: si quis, ut cum Horatio loquar, Iliacum carmen vellet diducere in actus, ita ut λύσις μύθου sita esset in denavigatione; fortasse ita etiam de Medeae fabula locus noster intelligendus erat. conf. Curtium, Anmerk. z. A. Dichtk. p. 253. Horat. ad Pis.

Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit.

ἔξω τοῦ δράματος,] Mox: ἔξω τῆς τραγῳδίας. vid. not. c. XIV. vid. c. XVIII. not. ad ἔξωθεν. Ceterum nostro loco ἢ non explanandi causa insertum est, sed ut novum quid addatur. Nam etiam multa eorum, quae in aliquo dramate aguntur, non in ipsa scena agi, docetur c. XVIII. πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. πρὸ τοῦ n. χρόνου, i. e. prius, vid. c. XIII. not. ad πρῶτον μὲν γάρ.

ἀποδίδομεν] i. e. tribuimus, concedimus; sic Polit. III. p. 78. ἀποδίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἧττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ τοῖς εἰδόσιν. Rhet. II. 7. τοῖς θεοῖς ἀποδίδομεν τὸ νεμεσᾶν.

ἄλογον] Quid sit, patet ex exemplo in Oedipo Sophoclis, quasi ille non etiam audivisset, quo modo Laius periisset. ὥςπερ Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι, πῶς ὁ Λάϊος ἀπέθανεν, c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV). vid. etiam c. XIV.

μηδὲν εἶναι] Repetas illud antecedens δεῖ.

εἰκονογράφους.] Herm. pictores. Tyrwh. et Harles: imaginum fictores. Valett: Porträtmahler. Lessing in libro Laocoontis nomine inscripto: auch das Porträt lässt ein Ideal zu, doch muss die Aehnlichkeit darüber herrschen; es ist das Ideal eines gewissen Menschen, nicht das Ideal eines Menschen überhaupt. vide c. VI. not. ad Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος. De malis pictoribus alius auctor: οἱ φαῦλοι ζωγράφοι τῶν καλῶν ἐφικνεῖσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν, ἐν ῥυτίσι, καὶ φακοῖς, καὶ οὐλαῖς τὰς ὁμοιότητας ἀναφέρουσιν.

ῥᾳθύμους,] Tyrwh. vertit: socordes, Herm. lenes, Dacerius mavult: iracundos, stomachosos, ex auctoritate glossae Hesychii: ῥᾴθυμος, ὁ μὴ πονητικὸς, ἀλλὰ ἔκλυτος· ἄλλοι ἐπὶ τοῦ μεγάλου θυμοῦ κέχρηνται τῇ λέξει. Sane in talibus hominibus saepe eo major ἐπιείκεια invenitur, quae a poetis celebranda est,

ut in Achille, et ita semper quantum boni cum malo cohaeret, *καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα* etc. Rhet. I. 9. *ληπτέον δὲ — ἕκαστον ἐκ τῶν παρακολουθούντων ἀεὶ κατὰ τὸ βέλτιστον· οἷον τὸν ὀργίλον καὶ τὸν μανικὸν ἁπλοῦν· καὶ τὸν αὐθάδη μεγαλοπρεπῆ καὶ σεμνόν· κ. τ. λ.* Sed Dacerius Hesychium perverse interpretatus est, nam *μεγάλου θυμοῦ*, vel *μεγαλόθυμος*, non est: iracundus, sed: magnanimus, neque per illud *ἄλλοι* tanta oppositio indicatur. *ῥᾴθυμος* est is, qui nihil magni facit, inde: piger, quare Hesych. *ὁ μὴ πονητικὸς, ἀλλὰ ἔκλυτος*, ita *ῥαθύμῳ* Plato Symp. I. *φιλόπονον* opponit, inde Polyb. *ῥαθυμεῖν περὶ τινός*. Deinde is, qui facile aliis aliquid concedit, magnanimus; denique is, qui facile laborem, quem quasi pro nihilo habet, suscipit, inde parodia illa apud Plutarch. de discrim. am. et ad. *εἴτε ῥᾴθυμός τις ἐμπέπτωκεν αὖθις, καὶ φιλοπότης καὶ πλούσιος*,

αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς,

qui versus incipit lib. XXII. Odyss. Quare mutaverim Hermanni: l e n e s, quae significatio nescio an usquam in illa voce sit, in l e v e s, nos l e i c h t g e s i n n t, Galli l é g e r.

ἐπὶ τῶν ἠθῶν τοιούτους ὄντας, ἐπιεικείας ποιεῖν παράδειγμα σκληρότητος δεῖ. οἷον τὸν Ἀχιλλέα ἀγαθὸν καὶ Ὅμηρος.] Secutus sum lectionem codicum. Verba: *τοιούτους ὄντας*, quae referenda sunt ad *τὸ ὅμοιον* supra memoratum, dedit Victorius ex codd. suis. Vulgo ante *σκληρότητος* legitur *ἢ*, quod Herm. vertit per: et, Heins. per: *μᾶλλον ἢ* interpretatur, quod vere legi vult Twiningius, sed omissum est hoc *ἢ* in codd. Paris. 1741. 2040. Guelph. Morel. Med. omn. Ven. et Leid. etiam in versione Vallae. *παράδειγμα* interpretatur Herm. per: Ideal, ita jam Buhlius: dass er die Charactere idealisire. Sed quis putat, Aristotelem velle, ut hoc significatu *παράδειγμα σκληρότητος* fiat in tragoedia, quae est *μίμησις τῶν βελτιόνων, σπουδαίων, σεμνοτέρων*? Quis putat, hoc significatu *παράδειγμα* omnino de malis proprietatibus dici posse? an fortasse id significant verba supra: *παράδειγμα πονηρίας μὴ ἀναγκαῖον, οἷον ὁ Μενέλαος*? Num pictor — nam ad hanc comparationem locus noster referendus est — merebit sibi aliquid, qui iracundos ut iracundissimos depingit? Pro: *σκληρότητος*, quod optime opponitur *τῇ ἐπιεικείᾳ*, Twiningius, tum ad locum in Rhet. I. 9. tum ad alium in Platon. Hippia min. provocans, quorum illum jam supra in not. ad *ῥαθύμους*

exscripsimus, alter hic est: Socrati quaerenti, an Achilles ab Homero non sit exhibitus tanquam homo ingeniosus et artificiosus, Hippias respondet: ἥκιστά γε, ἀλλ' ἁπλούστατος, deinde: ὡς ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς εἴη ἀληθής τε καὶ ἁπλοῦς, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς πολύτροπός τε καὶ ψευδής, Twiningius, inquam, proposuit: ἁπλότητος. Sed quid sibi volunt hic judicia illa Platonica, coram Aristotele, Platoni tam saepe hoc in libro contradicente? Quid erit: ἐπιεικείας μᾶλλον παράδειγμα ἢ ἁπλότητος? Nonne vel ita Platoni contradicitur? Locum Germanis ita verto: So muss auch der Dichter, obschon er zornige und leichtsinnige Personen, oder irgend von anderem Character, gerade als solche nachahmt, das Beispiel von Hartnäckigkeit nur als ein Beispiel von Güte in seinen Plan dichten; beides findet sich zugleich im Achill; so hat als gut auch Homer ihn dargestellt. conf. quae supra not. ad χρηστά. Inter alia malorum morum exempla affert Plutarch. de Aud. Poet. c. III. hoc: τῷ δὲ Ἀχιλλεῖ τοὺς θρασεῖς λόγους περιτίθησιν (n. Homerus):

οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο,
τὴν αὐτὴν κρίσιν ὑπειπών·
Πηλείδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρείδην προσέειπε, καὶ οὔπω λῆγε χόλοιο.

καλὸν γὰρ εἰκὸς οὐδὲν εἶναι μετ' ὀργῆς καὶ αὐστηρῶς λεγόμενον. conf. quae de Achillis iracundia exponit idem, p. 52. ed. Krebs. Plutarch. Probl. Symp. LVII. 8. ubi agit de Menandri gnomis, καὶ τὰ σκληρότατα τῶν ἠθῶν μαλάττουσι καὶ κάμπτουσι πρὸς τὸ ἐπιεικέστατον. Noli offendi eo, quod non adsit exemplum morum, contrariorum illis ῥαθύμοις et illis, qui innuuntur verbis: καὶ τἄλλα etc. Saepius in hoc compendiario libello alteri sententiae adduntur exempla, alteri non. Neque offenderis propter vocem παράδειγμα, non bis positam; ita etiam alii auctores Graeci et Latini scribunt; noster, c. XXIV. quum antea dixisset: ἔχει δὲ ἡ ἐποποιΐα ἴδιον, omisit ponere haec: ὃ οὐκ ἔχει ἡ τραγῳδία αὐτή. Receptum est: ἀγαθὸν ex codd. Leid. Guelph. Paris. 2040. Ms. Morel. Med. C. vers. Vallae, edd. Victor. Ald. Camot. Basil. Wechel. Castelv. Robort. Mad. Riccob. Curt. Winstanl. et merito, nam non solum ut stomachosus, sed etiam ut bonus et probus depictus est Achilles ab Homero. Horat. ad Pis.

— honoratum si forte reponis Achillem,

Impiger, iracundus, inexorabilis, acer
Jura neget sibi nata.

In edd. Harles. Tyrwh. Bip. et Hermanni pro ἀγαθὸν legitur Ἀγάθων. De Agathone vid. c. IX. not. ad h. v. Sed nihil de tragoedia Agathonis nomine Achillis inscripta constat. Cogitat Tyrwhittus de Agathonis tragoedia Telepho, ab Athenaeo memorata. Facilius ex c. XVIII. conjicere liceret, Agathonem scripsisse tragoediam inscriptam nomine Iliadis, vid. supra not. ad ἀπὸ μηχανῆς. At mirum foret, si vere ante Homeri nomen imitatoris nomen Noster posuisset. Nonne, quum omnino non liceret receptas fabulas et mores (c. XIV.) mutare, necessarium est, ut sexcenti illi poetae, qui Achillis mores descripserunt, omnes Homeri exemplum secuti sint?

τὰ παρὰ τὰς] Interpretor: ea officia, quae poetis oriuntur secundum actionem in scena, poesi tragicae quasi necessariam factam, vid. c. VI. not. ad καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν. Ita παρὰ τὸν λόγον, c. XIX. παρὰ τὴν ὑπόληψιν, c. XVIII. ita παρὰ τὴν δυστυχίαν, propter res adversas, et saepius. Nostram lectionem habent Victorius, Batteux, Goulston et Reiz, etiam liber Mst. Morel. qui nunquam fere recedit ab codd. Paris. 2040. Guelph. et Med. B. in his vero legitur: τὰ παρὰ τὰ, unde Buhle in ed. Bip. τὰς παρὰ τὰ, ita etiam Tyrwh. qui, Castelvetrum secutus, intelligit musicae et apparatus scenici effectum. Herm. conjecit et scripsit τὰ περὶ τὰς, intelligit musicam et saltationem. Verum est, praepositiones περὶ et παρὰ saepissime confundebantur, quia compendiariae notae, quibus eas significabant ταχυγράφοι, tenuissimo discrimine distinctae erant, quod e Bern. de Montfaucon Palaeographia quivis discere potest. Vox αἰσθήσεις, quam Herm., nescio cur, vertit: oblectamenta, referenda est omnino ad spectaculorum acroasin, c. VII. πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν, et saepius; non ergo solum ad musicam (c. VI. not. ad μελοποιΐα), sed etiam ad declamationem, incessum histrionum, larvas (c. V.), vestes etc. ut moribus respondeant. Valde verisimile est, Aristotelem de harum rerum accommodatione egisse in Διδασκαλίαις, qui liber historia rei scenicae erat, vel in libro περὶ τραγῳδιῶν, de quo Diog. Laert. V. 26. vide supra Prolegom. — Αἰσθήσεις appellabant Graeci omnino quinque hominum sensus.

IN CAPUT XVI.

πρότερον,] c. XI. *ἀναγνώρισις δέ ἐστιν* etc.

λόγχην,] Heinsius: *λόγχη*. Herm. verba: *λόγχην, ἣν φοροῦσι γηγενεῖς*, ut versus alicujus partem, separatim excudenda curavit propter *γηγενεῖς*, qua voce nominantur primi Thebarum conditores, vel potius ob omissionem articuli. At casu, ut saepissime, vid. supra not. ad *Μελανίππης*, videtur Aristotelica explicatio speciem iambici versus obtinuisse. Articulus non necessarius est; neque ex accusativo *λόγχην* colligendum est, necessario verbum aliquod, e. g. *εἶδον*, antecessisse, vel secutum esse alio versu; nam legitur etiam *ἀστέρας*, quod quidem Heinsius, Reizius et Herm. mutarunt in: *ἀστέρες*, sed, ut ad *οἵους*, quod non potuere mutare illi viri docti, supplendum est: *ἐποίησε*, ita ad *λόγχην* et *ἀστέρας* suppleas *ποιεῖν*, nisi forte plura exempla inveniantur, ubi vox *οἷον*, quae rem aliquam ratiocinanti suppeditat ad causam, accusativum post se habeat. Id certe multis exemplis poterit ex hoc libello argui, vocem *οἷον* post se non semper habere casum, antecedentis verbi constructioni convenientem. Pelopidis *λόγχην* in corpore impressam fuisse, testatur Dio Chryst. Orat. IV. p. 62. Plutarch. de Sera Num. Vind. T. II. p. 563. ed. Frcf. p. 998. ed. Steph. Julian. Orat. II. p. 81. qui ibidem etiam insigne aliquod memorat, humeris Thebanorum terrigenarum impressum: *μηδὲ εἰς τοὺς Πελοπίδας ἐξῆν ἐγγράφεσθαι τοὺς μὴ φέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ γένους τὰ γνωρίσματα*; de illo jam Themistius, Orat. VI. p. 77. *τοῖς Πελοπίδαις μὲν ἐξήρκει καὶ μόριόν τι περὶ τὸν ὦμον ἐξεικασμένον ἐλέφαντι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς συγγενείας.* Quapropter Robortellus nostro loco pro *ἀστέρας* malebat legi: *ὀστέα* sive *ὀστᾶ*, ut ita significaretur pars illa eburnea a diis quondam Pelopi pro vero humero reposita. Ovid. VI. Metamorph. 404 sqq.

Θυέστῃ] Plures hujus nominis tragoedias extitisse, indicatur a Nostro c. XIII. Agathonis Thyestes memoratur Athen. p. 528, aeque atque ille periit Thyestes Carcini, cujus nominis duas poetas vixisse constat. Ex Amphiarao, quae tragoedia Carcini dicitur c. XVII., fragmenta servavit Athenaeus.

Τυροῖ,] Tyro, teste Apollod. ed. Heyn. p. 45. et not. p. 147., filia erat Salmonei, de cujus crudelitate et poena apud inferos locus Virgilii praeclarus est. Ob

illum filia, a Neptuno compressa, gemellos, quos ediderat, exposuit ad Enipei ripam in scapha nomine familiae inscripta, ne numeremus hoc exemplum ad agnitionem ἐκ συλλογισμοῦ; quamquam alii interpretes cogitant de exposita cuna. Tetigerat hoc factum etiam Euripides in fabula Aeolo. Sophoclis tragoedia Tyrô memoratur cum fragmentis apud Athen. XI. et XIII. Quaedam de agnitione in illa tragoedia invenies supra c. XIII. not. ad τῆς κωμῳδίας οἰκεία.

πίστεως ἕνεκα,] Odyss. XXI. 217. Vocantur ἀτεχνότεραι et hae et omnes agnitiones hoc consilio fictae. Meliores sunt, quae fiunt ἐκ περιπετείας, c. XI. καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίγνωνται. Nam ubi agnitio fit fidei causa, necesse est, praecesserit quasi jam aliqua agnitio. Vid. fin. cap.

τοῖς Νίπτροις,] Odyss. XIX. 386. qui liber Odysseae, in quo ab Euryclea in lavatione agnoscitur Ulysses, vocatur Νίπτρα, vid. infra c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) Perizon. ad Aelian. V. H. XIII. 14. ita alius Odysseae liber Ἀλκίνου ἀπόλογος (Aelian. ἀπόλογοι), cujus nostro etiam capite mentio fit; alius Νεκυομαντεία, Νεκυία, Plut. de aud. poet. II.; Iliadis pars Κατάλογος, infra c. XXIII. alia Λιταί, alia Ἀσπίς etc. vid. Kusteri hist. crit. Homeri p. 84. Langbaen. ad Dion. Longin. p. 52. ed. Tollii. vid. etiam Herodot. II. 116. de Διομήδους ἀριστείᾳ, quo nomine appellatur Il. I. Verisimile est, ista duo exempla a Nostro ex Homero sumta esse, quamquam, ut Hermannus notat, quaedam Sophoclis tragoedia, Ὀδυσσεὺς ἀκανθόπληξ, alio nomine Νίπτρα vocabatur, quam tragoediam Pacuvius latine vertisse dicitur, Cic. Tusc. Disp. II. ib. lib. V. Odysseae Niptra memorantur.

διὸ ἄτεχνοι.] Batteusius defendit lectionem ed. Basil. 3. tam vitiose scriptam, et versionis Paccii: διὸ οὐκ ἄτεχνοι, laudat idem Rhet. I. 2. Cod. Paris. habet ἔντεχνοι.

οἷον Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ. ἀνεγνώρισεν, ὅτι Ὀρέστης, ἐκείνη δι' ἐπιστολῆς· ἐκεῖνος δὲ αὐτὸς λέγει, ἃ βούλεται ὁ ποιητής, ἀλλ' οὐχ ὁ μῦθος.] De hoc loco, in edd. antiquis corruptissimo, Hermannus ne verbum quidem. Scripsit: οἷον, Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφήν, ἀναγνωρισθεὶς ὑπ' ἐκείνης, ὅτι Ὀρέστης· ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς· ἐκεῖνος δὲ διὰ τῶν σημείων. Nec poterat melius scribere, quum p. 154. dicat: reprehendit hanc agnitionem Aristoteles,

quam infra §. 11. laudat. At infra quidem, neque hic, de indiciis, quibus frater agnoscitur, potest esse sermo. nam ἀναγνωρίσεις πεποιημέναι sunt fictae, quae non in historia sic cummaxime inveniuntur, in quibus nimis apparet voluntas poetae, ut agnitio fiat. Exemplum hoc primum indicat agnitionem, quae alio sensu etiam secunda possit vocari; nam prius Iphigenia agnoscitur; quare etiam haec agnitio πίστεως ἕνεκα instituta a poeta; quare antea καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι et paulo post διὸ ἐγγὺς etc. quae non referuntur ad alterum exemplum de telae voce. At multo magis reprehendendus esset, qui tali agnitione ut prima uteretur. Non recepi verba: τὴν ἀδελφήν, ἀναγνωρισθεὶς ὑπ᾽ ἐκείνης, quae desunt in codd. Ven. Leid. Med. omn. Guelph. Paris. 2038. 2040. Morel. vers. Vallae, praeterquam quod codd. Ven. et Med. C. legunt ἐκείνη δὲ δι᾽ ἐπιστολῆς, alii: ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπ. Nonne satis constat ex Euripidis Iphigenia, prius agnitam esse sororem, deinde fratrem? Idcirco Twiningius correxit: ἀναγνωρίσας τὴν ἀδελφήν, ἀνεγνωρίσθη ὑπ᾽ ἐκείνης. Post verba ἐκεῖνος δὲ in codd. quibusdam lacuna est, a serioribus manibus variis verbis expleta, vel: ἐκ τῶν ὑφασμάτων, quod Madius invenit, idem in aliis διὰ τῆς λόγχης sive διὰ λόγχην, vel διὰ σημείων, quod Victorius invenit et vertit Paccius. Sed Victorius dicit, se ipsum illi lectioni non confidere. Dacerius vult: διὰ τεκμηρίων. In cod. 2038. edd. Ald. Bas. 1. 2. Wechel. Castelv. et Victor. spatium illud vacuum relictum est, at in praestantissimis codd. Med. omn. Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Guelph. Morel. sine ulla interruptionis nota legitur: ἐκεῖνος δὲ αὐτὸς λέγει ἃ βούλεται. Harles dicit: cod. Paris. 2040. caret voce αὐτός; sed erravit. Madius pro: αὐτὸς mavult: αὐτά. Attamen tum hic, tum Winstanleius (p. 291) censuit, lectionem codicum restituendam esse.

ἐξῆν γὰρ ἂν ἔνια καὶ ἐνεγκεῖν.] Quia non tam signis, quam verbis agnitio facta erat; sed melius signis, quae addi licuisset, facta esset. Herm. ἐλέγχειν conjecit et in textum recepit; interpretatur: sciscitando comperire. At hoc est idem, quod Aristoteles reprehendit.

Τηρεῖ] Athen. p. 82. dicit: *Κάνθαρος ἐν Τηρεῖ·*

Κυδωνίοις μήλοισιν εἰς τὰ τιτθία.

quem versum vertit interpres: Cydonia mala, quae magnitudine sunt mammis paria. Vertendum erat: Cydo-

niis (gaudet) malis quasi in mammas positis. Nam antea bonum illorum odorem laudarat Athenaeus; affert deinde verba Stesichori: πολλὰ μὲν Κυδώνια μᾶλα ποτερρίπτουν ποτὶ δίφρον ἄνακτι, πολλὰ δὲ μύρρινα φύλλα καὶ ῥοδίνους στεφάνους, ἴων τε κορωνίδας οὔλας. Nec, quum praeter Stesichorum exempla etiam Alcmanis, Philemonis et Phylarchi afferantur, cum interprete in vocabulo: Κάνθαρος, de urceo cogito, sed de poëta, et quidem comoediae. Voce τιτθία utitur Aristoph. in Lys. idem μῆλα, pro: mammilla. Tereus comoedia etiam erat Anaxandridis, quae, quamquam poëta non obtinuerat praemium, diu floruit; diutius fortasse quam Sophoclis drama, qui tragoediam inde fecerat. Latine illam condidit Accius. vid. Ernesti, clav. Cic. Heyne ad Virgil. oblitus est illum commemorare. Fragmentum Accii vid. in J. Scaligeri Conject. in Varronem p. 157. De Anaxandride vid. Ethic. Nicom. VII. 11. Eudem. VI. 9. Rhet. III. 10. 11. III. 12. bis.

ἡ τῆς κερκίδος φωνή.] Scaliger putat, in scena, dum Procne in hirundinem mutaretur, adhibitum esse radium textorium, quo vocem hirundinis imitarentur, laudat hexametrum epigrammatis:

κερκίδας ὀρθρολάλοισι χελιδόσιν εἰκελοφώνους.

Cautius Twiningius, qui putat, that the discovery in question, whatever it might be, was affected by the sound of the shuttle. Minus ridicula est ingeniosa ratio, qua Castelvetrus φωνὴν explicat p. 197., Procnes texentis aurem offensam esse sono acutiori radii textorii, monentis quasi, ut inclusae sorori opem ferret. Confirmat hanc opinionem Scholiasta ad Hecub. vers. 1143: κερκὶς, κυρίως ὁ ἄτρακτος, ἐν ᾧ ὑφαίνουσιν. conf. Etym. Magn. Schneideri Lex. in κερκὶς et σπάθη. Idem vero Scholiasta ad illam vocem, vel potius de ejus usu in illo versu: τὸ ὕφασμα ἐνταῦθα, ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος τὸ ποιούμενον. Quum vero non conveniat tam audax metaphora in auctorem nostrum, putat Tyrwhittus, cui Herm. adsentitur, verba τῆς κερκίδος φωνήν ipsius poetae verba esse. At haec tria verba ut Aristoteles sumserit ex Sophocle, haud magis verisimile est, quam supra: λόγχην, ἣν φοροῦσι γηγενεῖς. Dum ergo Tyrwhittus in tragoedia illa Philomelae agnitionem per telam, quam sorori suae misit, factam esse putat, laudat Ovid. Met. Achill. Tat. V. 285. ἡ γὰρ Φιλομήλας τέχνη σιωπῶσαν εὕρηκε φωνήν· ὑφαίνει γὰρ πέπλον ἄγγελον, καὶ τὸ δρᾶμα πλέκει ταῖς κρόκαις, καὶ

μιμεῖται τὴν γλῶσσαν ἡ χεὶρ, καὶ Πρόκνης τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ τῶν ὤτων μηνύει καὶ πρὸς αὐτὴν ἃ πέπονθε τῇ κερκίδι λαλεῖ. Sed quis talem descriptionem magni faciet? Quin immo Hyginus, qui fabulas fere omnes ex tragicis poetis collegit, rem aliter narrat, fab. XLV. conf. Apollod. bibl. Buhlius, in vers. Germ. totam hanc paragraphum male se vertisse, profitetur in animadv. ad ed. Bip. Hermanno quaerenti, comm. p. 155. sed si haec quis diligentius consideravit, nihil differre a primo genere animadvertet, supra in interpretatione verbi πεποιημέναι (vid. not. ad οἷον Ὀρέστης etc.) jam respondimus, nisi ipsa exempla a Nostro allata sufficiant. Quod autem H. dicit de tertio quoque genere: ceterum hoc quoque genus agnitionis nihil differt a primo, id pendet ab intelligentia verborum:

διὰ μνήμης, τῷ αἰσθέσθαι τι ἰδόντα·] quae H. vertit: quum quis se vidisse aliquid animadvertit. Ita daret Aristoteles definitionem antecedentis διὰ μνήμης. Nonne autem tum τοῦ dicendum fuisset? Interpretor: Tertia est per recordationem, dum quis, aliquid sive videns, sive audiens, ita movetur, ut non possit, quin se ipsum prodat. Pertinet ergo τι non ad ἰδόντα solum, sed etiam ad αἰσθέσθαι, ita ut αἰσθέσθαι τι sit: aliquo modo animo affectum et perculsum esse; Germanis verto: durch Erinnerung, indem jemand bei einem Anblicke gewisse Empfindungen hat. Saepius hoc libro participia, subjecto nullo addito; optimam vocem omisit Buhle, qui vertit: durch Erinnerung bei Anblick eines Gegenstandes. Tyrwhittus: quum aliquid senserit conspicatus, at legit: τὸ αἰσθέσθαι, ita etiam Harles. Nostram lectionem habent codd. Ven. Leid. Paris. 1741. Med. A. C. D. Edd. Heins. Bip. Herm. Eandem se in scripto quodam exemplari invenisse, notat Victorius, valere autem hic αἰσθέσθαι, attendere, animadvertere.

Κυπρίοις] Cujus fuerit agnitio et utrum οἱ ἐν, an ἡ ἐν, an ὁ ἐν, nam haec omnia in codd. leguntur, non potest erui, dum ignoramus Cypria Dicaeogenis. Ex addito τοῖς prodit, plura poemata Κύπρια inscripta extitisse. Regelsberger putat, Dicaeogenis Cypria indicari etiam c. XXIII. verbis: ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας. Suspicor equidem, hîc de tragoedia aliqua, infra de epopoeia agi; ita Ilias memoratur c. XV. ut tragoedia; ita Ἰλίου πέρσις

c. XVIII. ut tragoedia, c. XXIII. ut epopoeia. Dicaeogenes vulgo tragoediarum auctor dicitur, et omittitur ejus nomen ab Athenaeo inter Cypriorum, epopoeiae, auctores. vid. c. XXIII. not. ubi etiam de illorum argumento agitur.

Ἀλκίνου] Ita codd. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2038. Morel. Med. omn. Edd. Ald. Bas. 1. Victor. Sylburg. Tyrwh. Herm. pro *Ἀλκινόου*, quod minus ex consuetudine Atticorum sit. Attamen Noster Rhet. III. 16. habet *Ἀλκινόου*.

ἀπολόγῳ.] Hanc vulgarem lectionem retinuit Tyrwh. et Herm. Respicit Aristoteles ad Odyss. VIII. 521. et omnino ad partem librorum Odysseae, qui (vid. supra not. ad *τοῖς Νίπτροις*) *Ἀλκινόου ἀπόλογος* vocantur, quo nomine a Nostro etiam Rhet. III. 16. memorantur; Platon. Rep. X. p. 761. ed. Frcf. 1602. vol. II. p. 614. B. ed. Steph. Quum illud episodium, cujus maxima pars narrationem Ulyssis ad Alcinoum continet, occupet lib. VII. VIII. IX. X. XI. Odysseae, apud recentiores *Ἀπόλογος Ἀλκίνου* proverbialiter usurpabatur *ἐπὶ μακρῶν ῥήσεων*, Pollux II. 118. vid. etiam VI. 120. ed. Hemst. Amst. 1706. et Paroemiographos. Pro *ἀπολόγῳ* legitur in codd. Med. Leid. Guelph. Morel. Paris. 2040. *ἀπὸ λόγων*, quod recepere Mad. Heins. Winst. Reizius et Buhlius in ed. Bip. supplent illi: *ἐν Ἀλκίνου δώματι ἀπὸ λόγων τοῦ κιθαριστοῦ.*

ἀνεγνωρίσθησαν.] Ita codd. omnes. Victorius e veteri libro et versione Paccii dedit *ἀνεγνωρίσθη*. Sed, ut jam Madius, Winstanleius aliique docuerunt, spectat numerus pluralis ad Ulyssem et eum vel eos, qui in Cypriis agniti sunt. Tyrwh. et Harles Victorium secuti sunt. Buhlius in ed. Bip. dedit quidem pluralem, sed dicit: Spectat ad Ulyssem ejusque socios, qui ex Ulyssis lacrimis ab Alcinoo agniti sunt. Ad haec Hermannus: Itane, qui in mari perierant?

Χοηφόροις,] Victorius: *Χοοφόροις*, at in versione dedit: Choephoris. Robortellus ex suis codd. dedit *Χλοηφόροις*. Euripid. Phoeniss. 655.

ἵνα τε
νοτὶς ἐπέρχεται γύας
Δίρκας χλοηφόρους.

Dicit Robortellus, nostro loco *χλόην* positam esse pro primitiis; adsentitur Heinsius, rerum novarum studio-

sus; ita quidem legunt etiam codd. Paris. omn. Guelph. edd. Ald. Camot. Wechel. Morel. Mad. Bas. 1. et 2. marg. Casaub. sed sermo est de tragoedia Aeschyli, v. 204.

καὶ μὴν στίβοι γε δεύτερον τεκμήριον
ποδῶν ὅμοιοι τοῖς τ' ἐμοῖσιν ἐμφερεῖς.

ὅμοιος δὲ οὐδείς, — ἐλήλυθε.] Desiderantur in nonnullis codd. monente Batteusio, cui illa verba suspecta fuere. Facile quidem ob duplex illud *ἐλήλυθε* potuit linea una excidere; attamen neque in Tyrwhitti appendice var. lectt. neque alibi illorum verborum omissio notata est. Buhlius in ed. Bip. ea uncinis inclusit. Dicit in animadv. N o n c o l l i g i t E l e c t r a: v e n i t a l i q u i s m i h i s i m i l i s; s i m i l i s a u t e m e s t n e m o p r a e t e r O r e s t e m; s e d c o l l i g i t e x c i n c i n n o i n t u m u l o p a t r i s c o n s p e c t o, q u i n o n n i s i O r e s t i s d o n u m e s s e p o t e r a t. Praeteriit ergo illum locus a me ex tragoedia allatus. Spero, interpretes, qui locum nostrum ne verbo quidem in notis tetigere, mecum conspirare. Buhlii interpretationem invenies jam apud Harlesium.

Πολυείδου] Polyidus, memoratus a Scholiasta Pindari, a Plutarcho, Athenaeo, Suida et Diodoro, qui eum Ol. XCV. vixisse dicit, poëta tragicus, cognominatus Sophista, ut ex hoc loco prodit; fortasse, quia ea, quae in aliorum poematibus impeditiora erant, in suis explicaret, ut etiam ex sequenti capite, ubi ejusdem meminit Noster, licet conjici; ob eandem causam hoc loco, ut mihi videtur, de illo dictum: *περὶ τῆς Ἰφιγενείας*.

Θεοδέκτου] Vid. not. ad c. XI. XIII. XVIII. not. ad *Λυγκεῖ*.

Τυδεῖ,] Euripides in Phoenissis dicit, Tydeum exulem ad Adrastum, cujus filiam Deiphylen duxit, venisse una cum Polynice. Ad haec Herm. E a r e s i c u s u s v i d e t u r T h e o d e c t e s, u t T y d e o i n o b s i d i o n e T h e b a r u m a f f e r r e t u r n u n c i u s, p u e r u m e i n a t u m e s s e; i s n u n c i u s h o c t e m p o r e a n t e i p s u m p u g n a e d i s c r i m e n a l l a t u s, q u i d a l i u d q u a m h a c c o g i t a t i o n e p e r f u n d e r e T y d e u m p o t u i t, v e n i s s e s e a d T h e b a s, u t m o r e r e t u r, q u i p p e q u i i b i h a e r e d e m e t s u c c e s s o r e m i n v e n i s s e t? Sed neque verisimile est, patrem ita concludere, neque tum participium futuri, sed aoristi positum esset, neque omnino ita in istis verbis agni-

tio est, et si inesset, hoc exemplum non, ut antecedentia et sequens exemplum, exprimeret agnitionem sortis, similis sorti alius cujusdam. Puto equidem, verba Polynicis de Laio ejusque uxore loquentis esse haec:

εὑρήσων υἱὸν (n. postquam ivit)

αὐτῆς (n. uxoris) ἀπόλλυται.

αὐτῆς pro αὐτὸς, quod Herm. recepit, facile, quum scribae non viderent, quo αὐτῆς referre deberent, potuit ita mutari, at invenitur αὐτῆς etiam in edd. Ald. Camot. Basil. 1. et 2. Wechel. Robort. Mad. Heins. Illis verbis auditis, conclusit fortasse Tydeus, se simili modo moriturum esse; quippe qui filium quasi quaesiturus confugisset ad Adrastum. vid. Apollod. Bibl. ed. Heyn. p. 57. et not. p. 616.

ἢ ἐν τοῖς Φινείδαις·] Victorius notat, in libris calamo exaratis se invenisse lectionem: ἐν τοῖς Φινίδαις, ita etiam nunc legitur in codd. Med. B. C. D. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. Valla. Saepissime hoc libro etiam descripsere ι pro η et ει. Vitiose in cod. Leid. Φινίδες, unde in aliis codd. Med. A. Φοινίδες, Ven. Φοινίδαις, in aliis, Paris. 2038. Φινίσιν, masculino articulo in femininum mutato, ita Edd. Basil. 1. Victor. et Tyrwh. Inde edd. Bas. 2. et 3. multaeque aliae: ταῖς Φοινίσσιν, quod etiam Harles habet, vertit autem: Phinidibus. Buhlius, qui in ed. Bip. edidit: ταῖς Φινείδαις, dicit se Reizium secutum esse; idem se fecisse, dicit Herm. qui scripsit: ἐν τοῖς Φινείδαις. Robortellus, non, ut Buhlius notat, Φοινίσιν, sed Φοίνιξιν legit; cogitat (vid. ejus animadv.) de Phoenissis Euripidis; in quibus vero talis cummaxime agnitio non occurrit. Etiam Phoenissae ab Nostro nomine: Φοίνισσαι citari solent, Ethic. Nicom. IX. 6. Herm. in comment. dicit: Quae ex hac fabula affert Aristoteles, quomodo ad Phinidarum historiam pertineant, non potest intelligi. Sed, ut in Choephoris Electra, vestigia ad patris sepulcrum ducentia esse ejus, qui eandem secum expertus sit sortem, et apud Euripidem Orestes, sibi, ut soror sit mactata, eandem sortem obtingere conjecit, vid. etiam quae notavi ad Τυδεῖ, ita in Phinidis frater ex fratris sorte potuit agnoscere suam. Teste Suida, quoddam Timothei, vid. c. II, poëma extitit inscriptum: Phinidae. Scholiastae commemorant in Aeschyli fabularum indice et argumento Persarum, hunc non quidem Phinidas, sed Phineum scripsisse. Phinidas filios Phinei,

filii Agenoris vel Neptuni, fuisse, tradit Apollod. Bibl. p. 69. et 190. Sed Ovid. Ib.

Ut duo Phinidae, quibus idem lumen ademit,
Qui dedit.

Eorundemque fratrum sortem, non quidem ab ipso patre, sed fortasse patre auctore, a noverca crudelissime excaecatorum, tetigit Sophocles in Antigona. Suspicor, ne fabula Phinidarum et Phinei eadem sit. Patrem, qui etiam dicitur oculis privatus, Deorum vindicta exeunte dramate assecuta esse videtur.

ἔστι δέ τις καὶ συνθετὴ ἐκ παραλογισμοῦ τοῦ θεάτρου, οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ· τῷ μὲν γὰρ τὸ τόξον ἔφη γνώσεσθαι, ὃ οὐχ ἑωράκει. τὸ δὲ, ὡς τι ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος, διὰ τοῦτο ἐποίησε παραλογισμόν.] Ita scribendum est tum propter codicum auctoritatem, tum quia fabula, de qua mihi hoc loco sermo esse videtur, nota et etiamnunc in manibus omnium est. Dicit quidem Tyrwhittus: Argumentum hujus fabulae curiose rimari, vix operae pretium foret. idem antea: Tragoediae hujus an ulla alias extent vestigia, dubito. Hermannus: propter fabulam, de qua nihil constat, legit autem ita: *ἔστι δέ τις καὶ σύνθετος ἐκ παραλογισμοῦ θατέρου* (quod nusquam alias legitur), *οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ. τὸ μὲν γὰρ τόξον ἔφη γνώσεσθαι, ὃ οὐχ ἑωράκει· ὁ δέ, ὡς δὴ ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος, διὰ τοῦτο ἐποίησε παραλογισμόν*, vertit: est vero etiam quaedam composita, ut in Ulysse mendaci nuncio etc. Omisit ergo: *ἐκ παραλογισμοῦ θατέρου*. In notis: Agnitionem compositam dicit e vera ratiocinatione et falsa alterius ex iis personis, quae agnoscere se debent. Num vere id significat vox *παραλογισμός*? Pergit deinde: Simulatus Ulysses dixerat, se arcum agniturum esse, quem non viderat. Telemachus, verum Ulyssem esse hoc argumento ratus, affert arcum, ut illo eum agnituro. At non agnoscit, quo fit, ut ipse pro ficto Ulysse agnoscatur. Eam agnitionem Aristoteles compositam vocat e vera et falsa ratiocinatione alterius. Ille alter hic Telemachus est. Is falso conjicit se mox verum Ulyssem agniturum; at non hunc, sed falsum agnoscit. Est ergo sane composita quodammodo agnitio. Non enim

nemo, sed alius, atque exspectatum erat, agnoscitur. Quippe ex eo, quod altera ratiocinatio falsa est, contrariam veram esse colligitur. Ex mea sententia Aristoteles in mente habuit Sophoclis Philoctetem (nisi forte aliam hujus argumenti tragoediam, nam, ut alibi in not. docuimus, multi poetae illud tractarunt. Saepius Philoctetam tractatum esse, patet ex c. XXIII. Meminit Noster Philoctetae Aeschylei et Euripidei c. XXII. Theodectis Ethic. Nicom. VII. 8. Eudem. VI. 7. Sophoclei Ethic. VII. 5. 10. Eudem. VI. 2. 9.). Ibi Ulysses Neoptolemum τὰ τόξα sibi comparare jubet, quae neque ipse, neque Neoptolemus antea viderat. Hunc autem illa aliquo modo agniturum esse, concludunt spectatores, sed sine causa. (v. 52. 68. 77. 104. 250. 261.) In illis τόξοις acquirendis vertitur tota tragoedia. (v. 650 — 926.) Quaeritur v. 568. cur Ulysses non venerit αὐτάγγελος; venientem eum vocat Philoctetes ψευδοκήρυκα. Aristot. Rhet. II. παραλογίζεται γὰρ ὁ ἀκροατής, ὅτι ἐποίησεν ἢ οὐκ ἐποίησεν οὐ δεδειγμένον. Est ergo ἀναγνώρισις ἐκ παραλογισμοῦ τοῦ θεάτρου, agnitio quae fieri non posset, nisi falsa quadam conclusione spectatores inducerentur. Germanis locum ita verto: Eine Wiedererkennungsart geschieht auch durch den Trugschluss der Zuschauer, wie beim Ulyss als falschem Boten. Dem einen sagte er, er werde schon die Waffen kennen, die er doch nie gesehen hatte; diess aber eben, als, dass nun jener ein Kennzeichen finden werde, erzeugt einen allgemeinen Trugschluss. Ita theatrum pro spectatoribus, c. XIII. διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν, quae verba ibidem ipsius Aristotelis verbis, ex Rhet. III. init. interpretati sumus per: διὰ τὴν τῶν ἀκροατῶν μοχθηρίαν, et ipso illo loco explicatur per: τοῖς θεαταῖς. Plutarch. in lib. Quomodo quis se ipsum in virtute proficere sentiat p. 137. ἑτέρου πληγέντος τὸ θέατρον ἐξέκραγε. — ὁ πεπληγὼς σιωπᾷ, οἱ δὲ θεώμενοι βοῶσι. Ita ἄλογον aliquid in tragoediis esse, concedit Noster c. XXIV (ed. Bip. et Herm. XXV), ubi sermo est de Oedipo; ibidem, quid sit παραλογίζεσθαι, accuratius a Nostro explicatur et Homeri auctoritate probatur. Licitum est poetis mendacia loqui, (οἴονται γὰρ ἄνθρωποι etc.), quin etiam (c. XXV nost. ed.) impossibilia ponere, nam ὀρθῶς ἔχει, εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους. Ita συνθετή, pro quo

Herm. scripsit una cum Buhlio in ed. Bip. σύνθετος, non solum hoc loco in codd. Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2040. sed etiam infra c. XX. duobus locis legitur codd. auctoritate. Herm. Tyrwhitti conjecturam secutus scripsit δὴ, equidem τι, in codd. legitur δι' ἐκείνου, quemadmodum scribae facile poterant conjicere scribendum esse, quum sensum totius loci non perspicerent. Pro nostro τῷ μὲν — τὸ δὲ — in codd. aut τῷ μὲν — τῷ δὲ, aut τὸ μὲν — τὸ δὲ legitur; at ita saepius scribae, rati, aequalem singulorum sententiae membrorum seriem constructionis restituendam esse. Hermannus, Reizii conjecturam secutus, scripsit ὃ δὲ. Ingeniose jam Madius censuit, τὸ δὲ referendum esse ad theatrum, ut nos vertimus, occurrit τὸ δὲ c. XVII. τὸ δὲ, ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς etc. Nusquam in hoc libro commutarunt scribae verba: θέατρον et θάτερον, utrumque suo loco recte scripserunt. c. XI. ἡ μέν ἐστι θατέρου. c. XXIII. θάτερον μετὰ θατέρου. Buhlius, qui in ed. Bip. dedit: ὁ μὲν — ὁ δὲ —, ibidem in animadv. et in vers. Germ. p. 80. dicit, sanum sensum ex illo loco elici non posse; ita etiam Tyrwhittus, qui confugit ad significationem verbi ἀναγνωρίζεσθαι, quam hoc non habet; vertit ille: seipsum notum facturus. Harlesius locum nostrum intactum reliquit. Ii, qui in verbis: ἐν τῷ 'Οδυσσεῖ de tragoedia ita dicta cogitandum esse censeant, videant c. XVII. not. ad ἐν τῷ 'Ορέστῃ.

βελτίστη] Quinta species agnitionis. In ceteris quidem agnitionibus etiam σημεῖα καὶ περιδέραια, h. e. signa et monilia, sunt; attamen ipsae illae minus ex rerum necessitate prodeunt.

Οἰδίποδι] Satis nota est ejus sors. Laudatur agnitio haec c. XIV. τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον; de eadem cogitasse videtur Noster eodem illo capite, in verbis: βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοοῦντα μὲν πρᾶξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι; ibidem reprehenditur, ab Iphigenia fratrem non interfectum, sed agnitum esse; reprehensa est haec agnitionis species etiam nostro capite supra; at hic, non, quod frater, sed quod soror agnoscatur, laudatur. c. XI. ἡ μὲν 'Ιφιγένεια τῷ 'Ορέστῃ ἀνεγνωρίσθη etc.

σημείων καὶ περιδεραίων.] H. vertit: fictis signis et crepundiis. Harl. torquibus in collo. alii: monilia. Heinsius scribere jubet: σημείων, οἷον ὑφασμάτων καὶ περιδεραίων. Sed saepius Noster communia et singularia nomina componit.

IN CAPUT XVII.

συναπεργάζεσθαι,] Vid. c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσι καὶ μήτε ἠθικοῖς μήτε διανοητικοῖς.

πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον.] i. e. ita, ut aliquis rem quam maxime ante oculos ponat. Participium nullo addito subjecto saepius hoc libro inveniri, jam saepius notavimus. Aliam significationem habet: πρὸ ὀμμάτων ποιεῖν, h. e. aliis ante oculos ponere aliquid.

τὸ πρέπον,] Vid. c. XV. Cic. Offic. I. 27. Cic. Orat. 21. Decere, quasi aptum esse consentaneumque tempori et personae, quod cum in factis saepissime, tum in dictis valet, in vultu denique est, et gestu et incessu, contraque idem dedecere. Horat. ad Pis.

Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error,
Scribendi recte, sapere, est et principium et fons.

ἐπετιμᾶτο] Alii: ἐπιτιμᾶται, sed in ultimo libri capite: ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπετιμᾶτο. Nostram lectionem dedit jam Victorius; vulgo vitiose: ἐπιτιμᾶ τῷ. Fortasse rectius ἐπετιμᾶτο τῷ Καρκίνῳ.

Καρκίνῳ.] c. XVI. memoratus est Carcini Thyestes. Fragmenta Amphiarai ejus servavit Athenaeus; idem vero dicit, tragoediam illius nominis scripsisse etiam Philippidem. Quemadmodum ista fuerit instituta, narrat Pausanias, quem Castelvetrus p. 205. explicat; hic autem verba ita construit: ὃ μὴ ἐλάνθανεν ἂν (n. Κάρκινον) ὁρῶντα ὡς τὸν θεατήν, vertit: la qual contrarietà non sarebbe potuto essere celata à Carcino, se avesse riguardata la sua tragedia non come poëta, ma come veditore. Tum ἐπὶ τῆς σκηνῆς oppositum est poetae, atque ἐξέπεσεν ad hunc ipsum refertur. Sed tum non ante θεατὴν insertus esset articulus, neque ὁρῶντα vertere licet per: riguardare. Verto verba: ὃ μὴ ὁρῶντα etc. ita: quod quidem spectatorem, illud non conspicatum, latere debebat, et eum offendere, quod protinus aliunde in scenam prodiret Amphiaraus. Simili modo Voltarii Merope vituperatur, Lessing. Hamb. Dramat. p. 352. Dacerius legit: ὁρῶντα τὸν ποιητήν, vertit: le poëte qui n'avoit pas le plan de sa pièce. Harlesius existimat, verba: δυσχεραινόντων τοῦτο τῶν θεατῶν interpretamentum esse formulae: ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐξέπεσε.

ἐξέπεσε,] Huic verbo oppositum est κατορθόω α

XIII. Illud est: non stare, non placere; hoc: bene peragere; ita: κροτεῖσθαι, applaudi, c. XVIII. medium est: κακῶς ἀγωνίζεσθαι, c. XVIII. ἢ ἐκπίπτουσιν ἢ κακῶς ἀγωνίζονται. c. XXIV. ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας. Aristot. Ethic. 3. Plutarch. symp. quaest. 7. conferatur etiam Ferrarius de Acclamationibus veterum. Tales sunt: ὀρθῶς, εὖ, ὑπέρευ, πρεπόντως, θείως, δαιμονίως, μεγάλως, σοφῶς, μετρίως. vid. Theophrast. περὶ κολακ. Plutarch. in lib. de se ipso sine invidia laudando. Casaub. ad Theophr. l. l.

τοῖς σχήμασι] i. e. condat drama poeta cum respectu tum habitus corporis, vel gestus vultusque, nam id significat σχήματα, vid. c. I. not. ad χρώμασι καὶ σχήμασι et not. ad σχηματιζομένων; tum σχημάτων λέξεως, qualia sunt preces, exsecrationes, minae, etc. vid. Cic. Brut. XVII. 10. XIX. 8. XXXVII. 5. Sit poëta conversus quasi in homines, quos imitatur, tanquam illi ipsi fiat: In mentem mihi venit Horatii: Flentibus adsint

Humani vultus: si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi — —
— tristia moestum
Vultum verba decent, etc.

Quare poëta, ex sua ipsius natura vel sentiendi ratione excedens, poëtico, quem dicunt, furore abripitur. Qui vero etiam aliorum mores describendo quasi imitans, magis sibi conscius manet, solertioris ingenii esse videtur. Qua causa dicit Noster: διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν, ἢ μανικοῦ, quod ipse explicat verbis: εὔπλαστος et ἐκστατικός. Castelvetrus aut pro ἢ scribere: οὐ, aut illud ἢ intelligi vult ita, quasi sit: μᾶλλον ἤ. Assentitur ei Tyrwhittus. Sed contrarium verius esset, tum propter ipsam rem, tum, quia in hoc libro nusquam ἢ pro μᾶλλον ἢ legitur, saepius autem pro: vel potius, c. V. λόγους ἢ μύθους, vid. ib. not. c. XIX. λέξεως ἢ διανοίας, quorum alterum Herm. vertit per: et, alterum in καὶ mutavit, significationis illius non recordatus. Sensus nostri loci est fere hic: Quam ob rem εὐφυΐα poëtica (c. XXII. ibi εὐφυΐα vertendum per nostrum: Genie), illa, sine qua etiam maxime μανικοὶ non fiunt poëtae, aut mera est, aut accedit furor. Idcirco Aristoteles Problem. XXX. 1. Μάρακος δὲ ὁ Συρακούσιος καὶ ἀμείνων ἦν ποιητής, ὅτ' ἐκσταίη. Ibidem prius μελαγχολικοὶ vocantur praeter ἐρωτικοὺς etiam μανικοὶ καὶ εὐφυεῖς. Non sunt ergo omnes μανικοὶ etiam εὐφυεῖς, ne-

que omnes εὐφυεῖς sunt μανικοί. At sine insania poetam nullum esse, Plato, more suo ludens, dicit, Phaedr. p. 1221. ed. Frcf. 1602. verbis: Ὃς δ' ἂν ἄνευ μανίας Μουσῶν ἐπὶ ποιητικὰς θύρας ἀφίκηται, πεισθεὶς ὡς ἄρα ἐκ τέχνης ἱκανῶς ποιητὴς ἐσόμενος, ἀτελὴς αὐτός τε καὶ ἡ ποίησις ὑπὸ τῆς τῶν μαινομένων ἡ τοῦ σωφρονοῦντος ἠφανίσθη. Inde supra diximus nonnisi solertioris ingenii poetam non furere. Cic. pro Arch. VIII. Atque sic a summis hominibus eruditissimisque accepimus, ceterarum rerum studia et doctrina et praeceptis et arte constare, poëtam natura ipsa valere, et mentis viribus excitari et quasi divino quodam spiritu inflari. Cic. Orat. II. 46. Poëtam bonum neminem sine inflammatione animorum exsistere posse et sine quodam afflatu quasi furoris. In Horatii epistola ad Pisones Democritus ille

Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, et excludit sanos Helicone poëtas.

Ipsius Horatii sententia est:

Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quaesitum est. Ego nec studium sine divite vena,
Nec rude quid prosit video ingenium; alterius nam
Altera poscit opem res et conjurat amice.

Simili modo de Homero Noster c. VIII. καὶ τοῦτ' ἔοικε καλῶς ἰδεῖν ἤτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν, quae verba, quum, ut modo didicimus, non liceat artem et ingenium separare, ita vertenda sunt: vel magis per artem, vel magis per ingenium; ita etiam quae de mimica imitatione dicuntur c. I. οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, pro: οἱ μὲν μᾶλλον — οἱ δὲ μᾶλλον —; ita nostro loco sequentia verba quasi: οἱ μὲν μᾶλλον εὔπλαστοι (qui facile aliam personam induunt), οἱ δὲ μᾶλλον ἐκστατικοί εἰσιν. Pro ἐκστατικοί, quod a Victorio in uno codice repertum et ab Heins. Reiz. Tyrwh. Buhl. in ed. Bip. et Hermanno receptum est, alii legunt: ἐξεταστικοί. Versio Paccii: qui a mente abstrahuntur. Ingenium praeclarum significant Pindari verba: σοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς φυᾷ. Opponitur naturae disciplina in proverbio Graecorum: ἀμαθέστερον πῶς εἶπε, καὶ σαφέστερον λέγε.

ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως] Twiningii conjectura: ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως. Jam Tyrwhittus vertit: Nam maxime persuasibiles ab ipsa natura sunt

ii, quorum affectus excitantur. Sed πιθανός nonnisi active intelligendum est, vid. c. IX. not. ad πιθανόν, neque ad spectatores refero vocem: πιθανώτατοι, sed ad poëtas, qui ex sua natura quasi excedere et in naturam alienam, nempe in eandem illam personarum, quas imitantur, transire debent; tum tantum, quum hoc fecerint, alios eodem modo afficient. Horat.

si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi etc.

Winstanleius, cui Buhlius in animadv. ad ed. Bip. assentitur, illud οἱ inter γὰρ et ἀπὸ inserendum censet. Sed quid erit hoc: excitati propter eandem naturam? Illam sententiam: motos movere etiam alios, non ad homines omnino, sed ad imitantes illos in scena referendam esse, elucet ex sequenti ἀληθινώτατα.

τούτους τὲ λόγους τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου.] i. e. Et haec argumenta ficta oportet, et si quis ipse fingat, exponere in universum. Quivis videbit, ita ex ratione hujus libelli negligentius dictum pro: τούτους δὲ λόγους τούς τε πεπ. δ. κ. α. π. ἐ. κ. quod vere edidit, nullius vero codicis auctoritate, Hermannus, praeterquam quod scripsit τοὺς δὲ λ. Sane δὲ requiritur, quum ad novum aliquid transeat auctor; at, quasi antecedentia nonnisi parenthetice dicta sint, per vocem τούτους redit ad supra dicta: δεῖ δὲ τοὺς μύθους συνιστάναι. Legitur τούτους τὲ λόγους καὶ τοὺς πεπ. in codd. Victorii, Leid. et Ven. ita etiam Heinsius in ed. posteriori. In uno cod. Victorii, Paris. 2040. Guelph. Morel. τούτους τὲ τοὺς λόγους καὶ τοὺς πεποιημένους. In Med. omn. et edit. Tyrwh. aliisque: τούς τε λόγους πεπ. In uno tantum cod. se invenisse τοὺς δὲ λόγους τοὺς πεπ. dicit Victorius (comment. p. 170); quam lectionem etiam recepit Reizius et Buhlius in ed. Bip. Sed ipse Victorius illam pro correcta habuisse videtur, vertit enim: Hosque sermones et factos oportet etc. Posuit Aristoteles λόγους pro μύθους; nam non in choro, sed in sermone vel dialogo contentus erat mythus; c. V. λόγους ἢ μύθους. vid. c. I. ἢ not. ad τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους, c. IV. not. ad τὸν λόγον πρωταγωνιστήν. ibid. not. ad ἀπέδωκεν ἢ προλόγους. Mythi, qui c. IX. παραδεδομένοι, c. XIV. παρειλημμένοι dicuntur, nostro loco dicuntur πεποιημένοι, nos diceremus: historisch, ita c. IX. ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέ-

χονται. Rebus jam prius inventis opponuntur, c. XVI. αἱ πεποιημέναι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, nostro capite: καὶ αὐτὸν ποιοῦντα, c. XIV. αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ. Verba: ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ supplenda sunt ad πεποιημένα c. IX. ubi exemplum argumenti ab ipso poeta ficti est Agathonis Flos. Quid sit ἐκτίθεσθαι μῦθον, Noster exemplo explicat, ex quo etiam, ut ex tragoediis ejusdem argumenti superstitibus, videmus, licitum fuisse poetis, aut addere aliquid ad fabulas historicas aut ex illis aliquid omittere; at totum mythum dissolvere non licuisse, patet ex c. XIV. μύθους λύειν οὐκ ἔστι, ubi λύειν alio significatu, quam sequenti XVIII. c. usurpatur. καθόλου dicitur de fabulis, ubi nondum adposita sunt certa nomina; ita de comoediis, oppositis satyrae, c. VI. de poesi, opposita historiae, c. IX. ita nostro capite infra: μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη, ὑποθέντα τὰ ὀνόματα.

ἐπεισοδιοῦν] Indicantur episodia eo sensu, quo dicuntur infra, et c. X. et XXIII. De episodiis, qualia indicantur c. XII. aliisque locis, videtur verbum ἐπεισοδιοῦν nunquam usurpatum esse.

παρατείνειν.] In episodicis fabulis poetas nonnunquam argumenta ultra modum extendere, dicit Noster c. IX. (ed. Bip. et Herm. X.) κατὰ δύναμιν παρατείνοντες.

τῆς Ἰφιγενείας·] Vid. c. XVI. Lessing. Hamb. Dram. I. 247.

τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας· τὸ δέ, ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς διά τινα αἰτίαν, ἔξω τοῦ καθόλου· ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὅ τι δέ, ἔξω τοῦ μύθου.] Haec est lectio codd. Med. B. C. D. Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. aliorumque, quos vidit Madius, Vallae, Winstanleii, Harlesii et Buhlii in ed. Bip. Pro τὸ δὲ alii codd. habent διὰ τί, unde Goulst. Reiz. et Tyrwh. διὰ τί; ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεός, διά τινα αἰτίαν ἔξω τοῦ καθόλου, ἐλθεῖν ἐκεῖ· καὶ ἐφ' ὅ τι δὲ ἔξω τοῦ μύθου. Vertitur: tempore autem insequenti contigit, fratrem sacerdotis eo venire, (quare? quia jussit deus, propter quandam causam extra id quod generatim est, eo venire; et ad quod faciendum? id vero etiam extra fabulam est.) Batteux eandem lectionem habet, praeterquam quod pro καὶ ἐφ' ὅ τι habet διὰ τί. Buhlius dicit: desideratur sensus commodus et nexus verborum grammaticus. De Buhlii lectione, quae etiam nostra est, Hermannus: Probet, qui intelligit. Ipse ita cor-

rexit: τῷ ἀδελφῷ συνέβη τῆς ἱερείας (τὸ δέ, ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεός, καὶ διὰ τίνα αἰτίαν, ἔξω τοῦ καθόλου) ἐλθεῖν ἐκεῖ. (καὶ ἐφ᾽ ὅ τι δέ, ἔξω τοῦ μύθου.) Dicit in comm. p. 159. ἐλθεῖν ante τῆς ἱερείας ejeci, additum ab aliquo, qui id verbum, quod infra legitur, cum συνέβη construendum indicare volebat. Deinde addidi καὶ ante διὰ τίνα αἰτίαν. Res narratur in prologo Iphigeniae Tauricae, v. 82. seqq. Διὰ τίνα αἰτίαν, ut liberaretur a Furiarum persecutione; ἐφ᾽ ὅ τι, ut auferret simulacram Dianae et reponeret Athenis. Equidem, deletis parentheseos signis, ita verto: Tandem contigit, ut sacerdotis eo se conferret frater; id vero, cur responsum dederit Deus, ut eo se conferret, extra universale est; quo autem modo et consilio eo venerit, omnino non ad rem pertinet. Quum appulisset, captus est.

Πολύειδος] Vide c. XVI. ibid. de Iphigeniae agnitione.

κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπών,] Buhle vertit: wo er den wahrscheinlichen Schluss macht. Heinsius verba κατὰ τὸ εἰκὸς conjungit cum antecedentibus ὡς Πολύειδος.

αὐτὸν] Herm. scripsit αὑτὸν.

οἷον ἐν τῷ Ὀρέστῃ] Quum de Orestis persona in Iphigenia Taurica Euripidis (v. 281 et 1153), non de tragoedia agatur, cui titulus: Orestes, qualis memoratur c. XV. Μενέλαος ἐν τῷ Ὀρέστῃ, et c. XXV. (ed Bip. et Herm. XXVI.), Tyrwhittus malit legere οἷον τῷ Ὀρέστῃ. Ita jam Victorius. At c. XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.) ἐν τῷ Αἰγεῖ, vid. ib. not. et c. XVI. οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ, vid. ibid. not.

μικρὸς] Ita a Victorio scriptum pro μακρὸς, quod praeter Med. A. qui μικρὸς habet, ceteri codd. omnes tuentur. Omnes recentiores editores dederunt μικρός; attamen ipse Victorius quodammodo defendit lectionem μακρὸς. Dicitur quidem c. XVIII. mythus epicus esse πολύμυθος, et fortasse nostro loco, quia sequitur ἴδιον τοῦτο, verbis ἀποδημοῦντος etc. monstrat, quantum differret proprium argumentum Odysseae ab tota ejusdem narratione ejusque episodiis. Sed quid opus erat enunciare, Odysseam esse longam? Facilius poterat a scribis μικρὸς in μακρὸς, quam μακρὸς in μικρὸς mutari. Vid. Winstanl. p. 293.

ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος,] Haec verba cum antecedentibus: *καὶ παραφ.* minus necessaria in generali Odysseae expositione habuit primus Castelvetrus; quumque insuper, ex ejusdem sententia, vox *χειμασθεὶς* contra Odysseae historiam sit, credit idem, Aristotelem non ad Homeri, sed ad aliam Odysseam respexisse. In hac voce haeret etiam Tyrwhittus. Vertitur illa ab Hermanno: jactatus. Hic vero editor, alteri illi observationi assensus, insuper addit: verba: *καὶ μόνου ὄντος* non sunt apto loco posita; dici debebat: *αὐτὸς ἀφικνεῖται χειμασθεὶς καὶ μόνος.* Alteram autem refellit ita: non contra historiam, quia Aristoteles non Phaeacum comitatum, sed, quod potius est, omnes absentis Ulyssis labores commemorare debebat. Tales notae, per se levissimi momenti, displicebunt cuivis, qui primas suas futurarum lucubrationum adumbrationes perire malit quam criticorum oculis subjici. Multo majoris momenti est, si in ratiocinatione aliqua sententiae alienum locum occupant; talem vere occupare verba *οὐ στοχάζεται* etc. c. IX. verba: *ἄνευ τοῦ ὁρᾶν* etc. c. XIV. ibidem exempla illa *λέγω δὲ οἷον ἐν τῷ Κρεσφόντῃ* etc. multaque alia, nemo interpretum hucusque vidit.

ὑπὸ μνηστήρων] Herm. scripsit *τῶν μνηστήρων.* Sed neque causam, neque auctoritatem, quam habuerit, video.

αὐτοῖς ἐπιθέμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη,] Ita vulgaris lectio. Heinsius dedit *ἄλλοις ἐπιθ.* ita ut proci intelligantur, iique distincti ab amicis. En novum exemplum subtilis critici ingenii!

IN CAPUT XVIII.

Ἔστι δὲ πάσης τραγῳδίας] Priusquam auctor transit ad capita *περὶ λέξεως καὶ διανοίας*, hoc caput, tanquam lancem saturam, ad antecedentia addit, vel potius, ea, quae insuper poëta rragicus sibi ante oculos ponere debeat, hinc et illinc huc contrahit. Primum loquitur de tragici mythi nexione et solutione, quae jam c. XV. commemoratae sunt. At illius capitis partem illam *φανερὸν — Σοφοκλέους* Hermannus posuit nostro capite post verba: *μέχρι τοῦ τέλους;* haec autem: *Ἔστι δὲ πάσης τρα-*

γῳδίας — μέχρι τοῦ τέλους non initio capitis, sed post: ἀεὶ κροτεῖσθαι posuit. Nonne autem cohaeret c. XVII. cum XIII. ita, ut legitur vere in libris? nempe: τὸ μὲν οὖν ἴδιον τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια. Ἔστι δὲ πάσης τραγῳδίας τὸ μὲν δέσις, τὸ δὲ λύσις. Pergit Aristoteles exponere ea, quae in universum ad fabulam pertineant, et ita in fine capitis redit ad episodia.

λύσις.] Alio sensu dicitur λύειν μύθους c. XIV.

ἔξωθεν,] c. XV. τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν. Exemplum exhibetur, XIV. Laii inferfectio per Oedipum; de eadem re c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) ἔξω τοῦ μυθεύματος. Quare τὰ ἔσωθεν ea, quae coram spectatoribus fiunt.

εἰς εὐτυχίαν·] Persuasissimum mihi habeo, verbo εὐτ. Nostrum breviter fortunae mutationes omnino notasse. Improbat quidem felicem tragoediae exitum c. XIII. Goulstonius: lege εἰς ἀτυχίαν. Idem expressit jam Valla in versione: unde transitus est ad infortunium. Quum c. XI. legatur: πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων et simili modo c. VII. et XIII. etiam nostro loco plurimae edd. legunt: εἰς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, quod vero in nullo codice legitur. Hermannus, Reizii conjecturam secutus, scripsit: εἰς δυστυχίαν ἢ εὐτυχίαν. Sed errant interpretes, qui putant, eas tragoedias a Nostro vere pro tragoediis haberi, quarum exitus felix sit, v. c. XIII. ibique not. ad ἀτραγῳδότατον, et ad fin. Explicuit potius quam vertit Nostrum Paccius in versione: ex qua mutatio fortunae fit.

Λυγκεῖ] c. XI. Non solum Lyncei sed etiam Tydei (c. XVI) auctor dicitur Theodectes, qui tempore Aristotelis vixit et a Suida inter Platonis et Isocratis auditores numeratur. Philoctetis auctor dicitur idem in not. ad c. XXIII. Quot vero omnino tragoedias composuerit, invenies in not. ad c. XXIV. Aulus Gellius X. 18. de Artemisiae in honorem Mausoli sepulcro tradit, illam ad certamen viros nobiles ingenio, atque lingua praestabili invitasse, etiam Theopompum, Naucritem et Theodectem. Addit deinde: sunt etiam qui Isocratem ipsum cum iis certavisse memoriae mandaverint. Extat nunc quoque Theodectis tragoedia, quae inscribitur Mausolus.

πεπραγμένα,] Ita optimi codd. Nonnulli προπεπραγμένα, ita c. X. ὥστε ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν. Sed c. XVII. πεποιημένους pro: πεποιημένους πρὸ τοῦ.

λύσις δὲ] Batteusius vertit: le denouement est depuis l'accusation de meurtre jusqu'à la fin, et in animadv. haec verba Victorii laudat: Dissolutionem vero in ea fabula esse inquit omnem eam partem, quae a loco illo incipit, in quo quidam reus agitur mortis caedisque factae, nam αἰτίασιν hoc valere arbitror.

εἴδη] Vid. c. XII. init. et c. XXIV. init.

μέρη] Vid. c. XI. fin.

Αἴαντες,] Quamvis Ajax non numeratur c. XIII. ad argumenta, quae saepius a poetis tractata sint, illum tamen ad ista referri posse, ex nostro loco prodit. Attamen illa fabula hoc libro nusquam alias memoratur. Sophoclis Ajax in omnium manibus est. conf. Apollod. Bibl. ed. Heyn. p. 255.

Ἰξίονες.] Apollod. Bibl. p. 54. Eubuli Ixion laudatur Athen. VIII.

Φθιώτιδες καὶ ὁ Πηλεύς.] Tragoediae horum nominum deperditae sunt. Fuere Phthiotides mulieres castae, et Peleus vir sanctus et Diis carus. Harl.

τὸ δὲ τέταρτον, ὁμαλόν·] Ita Victorius invenit in uno cod. et Batteusius in Paris. 2117. ita legunt Harl. Reiz. Buhle in ed. Bip. et Herm. Si respicimus ad generum enumerationem, qualis est in c. XI. et XXIV. concludere possumus, ὁμαλόν idem esse quod ἁπλοῦν, quam vocem ipsam dedit nostro loco Morel. Tyrwh. et Twining, quamquam in nullo cod. inventam. Neque ὁμαλόν neque ἁπλοῦν, sed lacunam habent codd. Guelph. Paris. 2040. Ms. Morel. et codd. Lampridii. Unus cod. Victorii, Med. C. Ven. habent: τέταρτον, ὄης οἷον. cod. Leid. τέταρτον ὁμοῖον. cod. Med. A. et Valla: τέταρτον, οἰκεῖον. Notat Harlesius in ed. Ald. legi: τέταρτον· οἷον αἵ τι ἐν ἄλλῳ, sed neque illic, neque in marg. edd. Basil. 2. Casaub. et Duvall. ita legitur. Vulgo in edd. legitur: τὸ δὲ τέταρτον, οἷον αἵ τε Φορκίδες etc. Sed minime verisimile est, illud ὁμαλόν irrepsisse e manu glossatoris, qui procul dubio scripsisset ἁπλοῦν; quod quum non legeretur, a scribis lacuna relicta est. Saepius autem Noster ad ea, quae prius dixit, provocans, aliis verbis utitur. Ita c. VI. λέγω δέ, ὥςπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν, quae verba refert ad illa prius dicta: λέγω δὲ λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν. c. V. Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστίν, ὥςπερ εἴπομεν, μίμησις φαυλοτέρων, et c. II. ἡ μὲν γὰρ (comoedia) χείρους etc. et prius: φαύ-

λους; ita de tragoedia. Heinsius: scripsi τὸ δὲ τέταρτον εἶδος, οἷον αἱ etc. sed non in textum illam lectionem admisit. De simplici mytho vid. c. IX. (ed. Bip. et Herm. X.), de implicato c. X.

Φορκίδες] Filiae Phorci, tres sorores Gorgones. In multis edd. legitur Φόρκιδες, sed accentum in penultima requirit analogia a Φόρκος; a Φόρκυς autem Φορκυάδες apud Apollod. vid. ed. Heyn. p. 7. et 35. Tragoedia Aeschyli nominis illius deperdita est; servatus est ejusdem poëtae Prometheus. Apollod. p. 6. 23. 89.

καὶ ὅσα ἐν ᾄδου.] Hanc lectionem, repertam in uno cod. Victorii et Med. C. recepere Reiz, Twining, Tyrwh. Buhle in ed. Bip. et Herm. Vulgo: ἐν ᾅδῃ, quod Harles recepit. Codd. Ven. Med. B. ἐν αἴδου. Codd. Med. D. Paris. 1741. ἐν αἴδου. Med. A. Leid. ἐν αἰδῷ. Castelv. ἐν ἀιδ᾽. Codd. Paris. 2040. Guelph. Morel. ἐν αἰδ, sequitur signum lacunae, quam etiam ed. Batteusii habet. Quin etiam Twiningius suspicatur, verba ista non suum locum obtinere et referenda esse exempli instar ad secundam tragoediarum speciem; laudat Piccolominium et Dacerium, qui idem fere senserint. Acquiescit autem ipse in explicatione Benii (comm. p. 372.), simplices tales fabulas vocari, quod in iis Tantalus, Sisyphus (qui infra memoratur) etc. non a prosperitate in poenas et tormenta devolvatur sicut Oedipus, sed ab initio ad finem usque jactetur. Abest ergo peripetia, qua, ut supra Noster docuit, omnino caret fabula simplex. At notandum est, unam eandemque fabulam ad duo simul tragoediae genera numerari posse. Sicut verba καὶ ὅσα ἐν ᾄδου etiam ad ἡ δὲ παθητική, ita Ἰξίονες nec non Αἴαντες possunt referri ad τὸ δὲ τέταρτον, ὁμαλόν. Quum in Ajace non Teucri, Menelai et Agamemnonis, neque in Philoctete Philoctetis et Neoptolemi conciliatio — nam laetum tragoediarum exitum improbat Noster (c. XIII) — sed in illo Ajacis, in hoc Philoctetis iniqua sors et dolores finis et cardo sint fabulae, et peripetia fiat levissima ac prope nulla; tales fabulas tum patheticas, tum simplices vocare licet. Ita c. XXIV. Ilias dicitur ἁπλοῦν καὶ παθητικόν, Odyssea πεπλεγμένον et ἠθική. Sane non poterit dici moralis aut Ajax, aut Philoctetes. In mentem mihi venit Gerstenbergii nostri Ugolino.

μάλιστα μὲν οὖν] Neque nos magni aestimaremus poetam tragicum, cujus dramata omnia ad eandem speciem pertinerent, neque eum, qui non in aliqua spe-

cie priores poetas superasse videretur, nam, ut cum Horatio loquar,

mediocribus esse poetis
Non homines, non dî, non concessere columnae.

quare ἄλλως τε vertendum est: überhaupt.

συκοφαντοῦσι] Usus est Noster hac voce non sine joco aut ira. Verterem: verkleinern.

ἕκαστον τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ] Codd. Med. habent ἑκάστου, ita etiam ed. Bip. in qua Buhlius vertit: postulant, ut omnes in eo, quo quisque excellit, unus superet. Sed ἕκαστον est in codd. Victorii, Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. Habent Heinsius et Reizius: ἑκάστου τῷ ἰδίῳ ἀγαθῷ. in notis iterum aliter correxit Heinsius: ἑκάστου τὸ ἴδιον ἀγαθόν, quod haud displicuit Winstanleio. Herm. ἕκαστον τῷ ἰδίῳ ἀγαθῷ, vertit: unumquemque eo, quo ipse excellit, ab uno superari postulant. Equidem: postulant, ut aliquis iis, qui in ipsius genere cum laude praeiverint, superatis, unus extet.

δίκαιον δὲ] Sententia Nostri est: Respiciant hoc poëtae, duas tragoedias, fortasse non propter mythum, sed propter eandem aut non eandem connexionem et solutionem, tanquam pares aut non pares apparere. Vocabulo δίκαιον continetur, poetae, quod eandem, quam alius, rem tractarit, minime posse vitio verti. Quare non video, cur Hermannus p. 161. dicat: δυνατὸν scripsi pro δίκαιον, quod hoc loco minime aptum erat.

ὅπερ εἴρηται] c. V. ἡ δὲ ἐποποιΐα ἀόριστος τῷ χρόνῳ, et quae alibi de tragoediae longitudine dicta sunt. conf. c. XXIV.

πολύμυθον.] c. VIII. XXIV.

τὸν τῆς Ἰλιάδος] c. XV. not. ad ἀπὸ μηχανῆς (ed. Bip. c. XVI. Herm. XVIII.)

πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει.] Herm. vertit: multum a probabilitate discedunt, n. singulae partes. Cur non: contra probabilitatem? Harlesius: longe praeter existimationem accidet, si quis tam angustis terminis tam grandes putet partes coërceri. Tyrwhittus: multum praeter exspectationem accidit, sed ἀποβαίνει non significat: accidet, vel accidit; falso ob eandem causam est versio Valettii: geht vieles wider Vermuthen vor. Buhlius: fällt vieles weg zum

Nachtheile der Verständlichkeit der Handlung. Praestat ergo carmen epicum tragico? Contrarium in ultimo libelli capite arguitur. Nonne simplicissima versio erit haec: partes quaedam inopinato praetereuntur, ita ut facta subito adspicientes vel audientes miremur; talia facta dicuntur: τὰ ἔξωθεν, τὰ ἔξω τοῦ δράματος, de quibus vid. not. ad c. XIV. et XV. Est παρὰ τὴν ὑπόληψιν oppositum verbis ἐξ ὑπολήψεως, vel ἐξ ὑποβολῆς, ita ut illud sit: praeter seriem constitutam et semel receptam, ita ut res sibi minus exspectatae succedant. An placet versio Robortelli: praeter id, quod negotium susceptum exposcit? Simili significatione infra occurrit verbum ὑπολαβεῖν. Quid si vertamus: tantum illarum partium decidit, quantum omitti licet secundum spectatorum imaginandi et conjiciendi vim, vel quantum spectatorum animus facile supplet? ita c. XV. τὰ παρὰ τὰς ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ. c. XIX. παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. ib. παρὰ τὴν γνῶσιν.

πέρσιν Ἰλίου] Tragoedias ita inscriptas edidisse dicuntur a Suida et Eudocia Cleophon (de quo supra c. II), Iophon, Nicomachus, cujus Πέρσιν ἢ Πολυξένην Suidas et Eudocia p. 311. memorant. Herm. in comm. dicit: Acas (Πέρσιν Ἰλίου scripsit), si vera est emendatio Corsini in Fastis Atticis vol. III. p. 4. apud Athenaeum p. 610. C. His addi deberi videtur Agathon ex iis, quae hoc in loco tradit Aristoteles. Sophoclem non scripsisse Ἰλίου ἅλωσιν, quae a Fabricio in ejus fabulis numeratur, ostendit Brunckius ad fragm. Antenoridarum. conf. Robortell. p. 216. et not. c. XV. ad ἀπὸ μηχανῆς.

ὥσπερ Εὐριπίδης Νιόβην καὶ Μήδειαν, καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος,] Ita legunt, codices secutae, edd. Ald. Camot. Basil. Wechel. Robort. Castelv. Mad. Heins. Sylb. Casaub. Duv. Goulst. Ox. Cook. Upt. Harl. Winst. quam vero lectionem, sane difficiliorem, Hermannus, qui cum Tyrwhitto legit: ὥσπερ Εὐριπίδης Ἑκάβην, ἢ ὥσπερ Αἰσχύλος, ne refutandi quidem gratia tetigit. Tyrwhittus autem solum Georgium Vallam secutus est, ita Latine vertentem. Sed quemvis, copiosas animadv. ad ed. Bip. perlustrantem, non fugiet, Vallam saepissime sententias Nostri, levius enuntiatas, mutasse, itaque mutilasse; vid. supra not. ad εἰς εὐτυχίαν. Sane Tyrwhitto

facile concedimus, Nioben, ne dicamus etiam Medeam, quod quidem nomen plane desideratur in codd. Madii, Victorii, Ven. Leid. Guelph. et Paris., nihil commune habere cum Trojana historia. Nec facile potest Reizio, qui etiam Nioben expunxit, denegari, nullam nominis illius tragoediam Aeschyli extitisse. At quaeri potest, num illud alterum necessarium, hoc autem satis certum sit? Nonne sexcenties, ubi de tragoedia sermo est, exempla affert Noster ex epico poemate? Nonne bis, ubi de metro epopoeiae sermo est, usus est exemplo Chaeremonis? Nonne bis exempla attulit ex Empedocle, quem tertio loco dicit non esse poetam? Nonne c. XIV. exempla Meropae et Iphigeniae referenda sunt ad aliud genus, loco illius, de quo proxime sermo est? conf. c. IX. not. ad *οὔ στοχάζεται*. c. XX. not. ad *οἷον ἐν τῷ, βαδίζει*. c. XXI. not. ad *τὸ δεύτερον*, et ad *ὥστε ἴσα συμβαίνει*. Nonne supra multo magis ad genus patheticum et ad *οἱ Ἰξίονες* videntur pertinere etiam verba: *καὶ ὅσα ἐν ᾅδου*? Nonne supra dicitur *μεταβαίνει εἰς εὐτυχίαν* et deinde in exemplo: *ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου* etc. Nonne Niobe et Medea pro partibus sunt habendae haustis ex latiori argumento, similibus tragoediarum ex Trojana historia haustarum? Contra Reizium profero Batteusii verba (Remarques p. 290.): *καὶ μὴ* (illud secundum) n'est qu'une simple répétition pour amener un second exemple et non pour mettre les deux poëtes en opposition, (quasi et Euripides et Aeschylus scripsisset Nioben). L'un et l'autre de ces deux poëtes n'avoit qu'une partie de l'histoire de Niobé et de celle de Médée. On les cite comme exemple de ce qui doit être fait. Quin ex hoc altero *καὶ μὴ* intelligitur, quemadmodum *καὶ Μήδειαν* potuerit omitti. Profecto, quomodo hoc exemplum a scriba adjectum sit, difficilius vel potius impossibile est dictu. Attamen non alii etiam Batteusii sententiae: Il y a apparence, qu'Aristote attribuoit Niobé à Eschyle, comme Médée à Euripide; Euripide n'a pris qu'une partie de l'histoire de Médée, et Eschyle qu'une partie de celle de Niobé — sed Tyrwhitti adstipulor verbis: tragoediae Aeschyleae nomen ab Aristotele omissum esse. Idem ille Britannus supplet *Αἴαντα Λοκρόν*, (vid. Zenob. VI. 14.) cujus fu-

riae excidii Trojani partem fecerint non ignobilem. vid. Quint. Calab. XIII. 420. apud quem etiam videre licet, quot et quam varios casus complecti necesse sit tragoediam, cui argumentum fuerit Ἰλίου πέρσις, sive totum Trojae excidium. Ad haec Hermannus: Aeschyli fabulae, quas intelligit Aristoteles, fuerunt Aiax Locrus, Hectoris Lustra seu Phryges, Memno, Nereïdes, Philoctetes. Myrmidones satyrica fabula fuisse videtur. Tragoediam Nioben memorat Robort. p. 217. De Hectoris Lustris vid. c. XXIII. not. ad καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. Censor editionis Tyrwh. in Litt. Ephem. Jenens. (1795) censet legendum esse: ἐν Ἑκάβῃ.

ἐκπίπτουσιν,] c. XVII.

Ἀγάθων] c. IX. Hermanni ad hunc locum conjecturam, a me supra repetitam, nullis argumentis suffultam video.

θαυμαστῶς·] i. e. miro quodam, ut nostrum: wunderbar. Ita transitum invenit Aristoteles, ut agendi rationem et ea, quae agantur, simul indicaret. Alterutrum excluderetur, si aut cum Tyrwhitto: θαυμαστῶν, sive cum Reizio: οὗ βούλονται, θαυμαστοῦ legeremus, aut verteremus cum Twiningio: surprizingly well, sive cum Hermanno: mirifice, sive cum Buhlio: vortrefflich. Mira non plane excludi debere, patet ex c. IX. et XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV) nec non e verbis: prudentem falli, et, fortem vinci, nam fiunt haec παρὰ τὴν δόξαν. Verbis: ἔστι δὲ τοῦτο εἰκὸς indicatur ratio, qua poetae facta ut verisimilia repraesentent, quare: ὥςπερ Ἀγάθων λέγει, proxime cum illis verbis cohaeret. Hermannus autem pro: ἔστι δὲ τοῦτο εἰκὸς, ὥςπερ Ἀγάθων λέγει· εἰκὸς γὰρ γίγνεσθαι πολλὰ κ. π. τ. ε. scripsit: ἔστι δὲ τοῦτο εἰκός· εἰκὸς γάρ, ὥςπερ Ἀγάθων λέγει, γίγν. etc. In miris situs est metus et terror, quare dicitur: τραγικὸν γὰρ τοῦτο. Sentitur φιλάνθρωπον (c. XIII. not. ad h. v.) in aliorum casu (περιπετείαις), exempla exhibentur per: ἔστι δὲ τοῦτο, addita sunt verba πονηρίας, et ἄδικος δὲ secundum praecepta capitis XIII. et XV. vid. not. ad χρηστά. Versio Batteusii est: les poëtes font quelquefois leurs denouemens par une sorte de merveilleux, qui est tout à la fois tragique et interessant; legit idem: θαυμαστῷ. Heinsius: στοχάζεται, ὧν βούλεται, θαυμαστῶς, ita ut haec ad Agathonem referantur. Valett: erreichen die Dichter

den Zweck, Bewunderung zu erregen, ein edles und menschenfreundliches Gefühl. Tyrwhittus vertit φιλάνθρωπον per: gratum, et legere malit: διπλοῖς πράγμασι, sed confundit mythum διπλοῦν cum mytho πεπλεγμένῳ, non meminit simplicitatis, quae etiam in implicato mytho esse debet, c. XIII. eodem capite, in fine, διπλῆ σύστασις a Nostro vituperatur.

Σίσυφος·] Apollod. Bibl. ed. Heyn. p. 27.

Ἀγάθων] Versus Agathonis, quos Noster servavit Rhet. II. 24. videntur enunciati esse ab aliquo, cui per magna mala obtigissent:

τάχ' ἄν τις εἰκὸς αὐτὸ τοῦτ' εἶναι λέγοι,
βροτοῖσι πολλὰ τυγχάνειν οὐκ εἰκότα.

Jamjam indicavimus, quemadmodum potuerit philosophus poëtae ipsius verba adhibere; cum risu quodam, credo, ne dicam cum irrisione Agathonis, quippe qui ita mira sua voluerit excusare; reprehenditur idem paullo ante et paullo post; vid. etiam c. IX.

μὴ ὥσπερ Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ.] Ita legunt plures codd. Alii, quos Herm. secutus est, Εὐριπίδης, ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλῆς. Jam c. XVI. not. ad λόγχην docuimus, oio vmodo hunc modo illum casum post se habere. Ita c. XXV. ἀλλ' ἔτυχεν, ὥσπερ Ξενοφάνει· ubi etiam Herm. (c. XXVI.) dedit Ξενοφάνης. Videntur dedisse scribae nominativum Εὐριπίδης, quia supra, nostro capite, legebatur: ὥσπερ Εὐριπίδης, nam nominativus Σοφοκλῆς nonnisi in uno cod. Med. A. invenitur. Aperta est correctura in vulgata lectione: παρ' Εὐριπίδῃ et παρὰ Σοφοκλεῖ. Euripidis chorus saepe canit, quae minus ad rem pertinent.

τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδόμενα μᾶλλον τοῦ μύθου] Madius, tot inanium lectionum inventor, induxit interpretes, ut verum loci sensum ignorarent. Tyrwhittus vertit: Apud reliquos autem tragicos, quae choro dantur, nihilo magis ad fabulam pertinent quam ad aliam quam tragoediam. Inseruit enim cum Madio οὐ ante μᾶλλον. Idem Madius correxit τὰ ᾀδόμενα. Utrumque recepit Hermannus. Buhlius in ed. Bip. dedit τὰ διαδόμενα οὐ μᾶλλον. Sed facile potuit in ultimo hujus libelli capite ab uno scriba (cod. Med.) dari: διαδιδόντα, pro: διᾴδοντα, non ita nostro loco ab omnibus τὰ διδόμενα pro τὰ ᾀδόμενα, praesertim paulo post sequente verbo: ᾄδειν. Dicit idem Madius, in quibusdam codd. se invenisse pro διδόμενα

lectionem: γιγνόμενα, de qua nihil Victorius, qui plurimos codd. perspexit et in διδόμενα subintelligit choros a magistratu datos. At talis verborum sensus minus cum sequentibus cohaeret. Mihi videtur ad τοῖς λοιποῖς supplendum esse non ποιηταῖς, sed ὑποκριταῖς, ita ut hi opponantur choro, de quo antea: τὸν χορὸν ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν; et totum locum ita intelligo: Chorum vero etiam pro uno actorum ducere oportet, et partem esse totius, non ut apud Euripidem, sed ut apud Sophoclem. Ceteris autem (actoribus) quae tribuuntur (partes), multo magis ad ipsum mythum pertinent ex eoque prodeunt, quam ut etiam in aliam tragoediam quadrent. Chori sane, ex Agathonis tempore, nonnunquam tam parum ad ipsum mythum pertinent, ut propterea possint dici et vere dicantur ἐμβόλιμα h. e. interjectiones, quas nos diceremus: Intermezzos. Aliter non poteris interpretari illud διὸ, quod Graeci a δι' ὃ ita fere distinguere videntur, ut Galli: ce qui, a: qui. διὸ etiam c. XVI. et XVII. pro δι' ὃ scripsi; recte Herm. c. III. διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται, ita etiam c. XIX. Quantum ad difficiliorem ordinem singularum nostri loci sententiarum, nullius negotii erit provocare ad alios hujuscemodi locos, nec non ad locos multo difficiliores.

ἐπεισόδιον] Sensu, quo intelligitur c. X. XVII. XXIV. non eo, quo c. IV. et XII. Horat. ep. ad Pis.

Actoris partes chorus officiumque virile
Defendat, neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat et haereat apte.
Ille bonis faveatque, et consilietur amicis,
Et regat iratos etc.

Talis chorus ubique apud Sophoclem invenitur. Chori orationem saepissime singularis personae oratione consistere, constat. conf. Hurd. I. 130.

IN CAPUT XIX.

λέξεως ἢ διανοίας] Herm. scripsit καὶ διανοίας. Verto illud ἢ equidem: vel potius; nam primum de sententiis (de quibus vid. c. VI), quantum per orationem comparantur, agitur. Ita ἢ c. V. λόγους ἢ μύθους. c. XVII. εὐφυοῦς ἢ μανικοῦ.

περὶ ῥητορικῆς κείσθω.] Herm. vertit: explicasse satis esto; alii: posita sunto. Vid. Arist. Rhet. lib. I. et II.

δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν] Heinsius, quem Batteux, Harles et Herm. secuti sunt, correxit: *τὰ κατὰ*, sed sensus est: Quantum vero ad sententias, huc pertinent ea, quae etc.

λόγου] i. e. oratione.

λύειν,] Adversantia dissolvere.

μέγεθος καὶ σμικρότητα.] Vertit Herm. augere et extenuare. Rhet. II. 20.

πράγμασιν] Mad. et Heins. voluere ponere *δράμασιν*, ad hoc Harles: quod vero si in ullo libro reperiretur, interpretamentum haberetur. Sine dubio de factis in dramate sermo est, quibus opponuntur dicta. Quare non video, quid sibi velint Hermanni verba: *λόγος*, qui *πράγμασιν*, actionibus, opponitur, non est oratoris, sed poetae et actoris. Nonne Aristotelis sententia haec est: Poeta dramatum non minus quam in sententiis etiam in factis instituendis ordiri debet ex istis rebus, ut terribilibus vel miserandis etc. Neque id video, quid velint verba Hermanni: miseranda, timenda, gravia etc. non egent introductione in scenam. De quanam re loquitur Aristoteles? Nonne verba: *πλὴν τοσοῦτον* etc. id exprimunt: vis, quam facta ex scena in spectatorum animos exserunt, non debet pendere ab industria actoris (*ἄνευ διδασκαλίας*), per se terribilia etc. facta ipsa esse debent; contra quae in dictione versantur dicenti apta debent comparari vimque suam per orationem exserere nec modo per facta; nam si quid propter facta gratum est, quidnam tum dicentis erit officium? Quamquam vero ita simul cogitandum esse censeo de bona enuntiatione et omnino de orationis illecebris (*ἡδυσμένῳ λόγῳ* c. VI), tamen non assentior Batteusio verba *τί γὰρ* etc. vertenti: Car quel seroit le mérite de l'élocution dramatique, si le plaisir qu'elle cause, venoit des pensées et non de l'élocution même. Nam ea tractat hoc capite Aristoteles, quae simul ad *διάνοιαν* pertinent, quantum ea per *λόγον* comparantur. Idem ille sibi repugnat, quippe antecedentia ita interpretatus: Il y a seulement cette difference, que, dans l'oraison, l'art ne se montre point, et que sur le théâtre, celui qui parle, doit

parler avec tous les apprêts de l'art, pour rendre son élocution extraordinaire. Sed jam ad singula.

ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰδῶν] Heinsius malit: *ἐπὶ τῶν εἰδῶν*. Plures codd. legunt *ἰδεῶν*, idem Victorius in suis codd. et Madius in cod. Lampridii invenit. Attamen *εἰδῶν* non ejiciendum putat Sylb. idem habent recentiores edd. — *χρῆσθαι ἀπό τινος* mutuari ab aliquo.

ἄνευ διδασκαλίας,] Ut supra c. XIV. *χορηγία* non proprio sensu, ita etiam *διδασκαλία* intelligi potest, ut verba illa sint: sine arte, sine artificio, nos: ohne weiteres Studium. Attamen simul de disciplina chori et instructione histrionum per poëtam aliumve, sive de docendis fabulis cogitare licet. Plutarch. vit. Themistoclis, *Θεμιστοκλῆς Φρεάριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν*. vid. Hesych. v. *διδάσκαλος*, et Harpocr. De didascaliis post Casaubonum (ad Athen. VI. 7.) Boettigerus noster in dissertatione disputavit. Aristotelis libros de didascaliis memoravimus supra, in fin. c. XV. *Διδάσκειν δράματα*, Latinorum: docere fabulam, de poetis usurpatur, at *μανθάνειν*, discere partes, de histrionibus. *διθυραμβοδιδασκάλους* supra ad c. I. memoravi. Verti etiam potest *διδασκαλία* per nostrum: Tradition, e. c. *τὰ τοῦ Ὁμήρου οὐ γραφῇ παρεδίδοτο, ἀλλὰ μόνῃ διδασκαλίᾳ*.

παρὰ τὸν λόγον] i. e. secundum vim orationis; alii: quantum elocutio tragica permittit. vid. c. XVIII. not. ad *πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν*. Herm. per orationem.

γίγνεσθαι.] i. e. *φαίνεσθαι*, apparere vel confici. Herm. oriri.

λέγοντος ἔργον,] Officium vel munus dicentis bene notavit Schraderus in Observ. ad Musaeum p. 228. periphrasin esse idemque ac elocutionem, dictionem, id, in quo opera tragici poetae, in theatro quasi per alium, n. actorem, loquentis, potissimum versetur, poësin ipsam, n. tragicam, cujus praecipuam virtutem Noster c. VI. ait esse *ἡδυσμένον λόγον, τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος*.

εἰ φανοῖτο ἡδέα,] Herm. si jucunda viderentur. Equidem: si jucunda quaedam apparerent. Possunt ergo *ἡδυσμένα* esse facta, *τὰ πράγματα*, non nisi *διὰ τὸν λόγον*. Victorius putavit, *ἡδέα* significare ex supra dictis, quae tragoediae inesse vel possint vel debeant, unum, et reliqua, *ἢ ἐλεεινὰ, ἢ δεινὰ, ἢ μεγάλα, ἢ εἰκότα* esse subaudienda. Twiningius cum Castelvetro con-

jicit: εἰ φανοῖτο ἤδη, si quidem actiones tales apparerent per se. Sed τὰ πράγματα nimis remotum est. Heinsius cum Madio: ἡ ἰδέα, vertit: si contra orationem appareret vel probatio, vel solutio, vel misericordia, et hujusmodi, quidnam esset oratoris? Scilicet Heinsius et Madius supra pro εἰδῶν legunt ἰδεῶν, et profecto mihi placet haec lectio, quam vero se non intelligere dicit Tyrwhittus, qui malit: ἤδη ἃ δεῖ. Modo illi vertissent non: contra orationem, sed: praeter vel: extra orationem.

τῶν δὲ περὶ τὴν λέξιν ἓν μέν ἐστιν] Haec verba quamquam cohaerent cum sequentis capitis initio: τῆς δὲ λέξεως ἁπάσης etc., tamen non cum ed. Bip. hîc jam vigesimum caput incepi, sed illa cum ceteris editoribus ad c. XIX. spectare putavi.

τὰ σχήματα τῆς λέξεως·] Vid. c. XVII. not. ad vocem σχήματα; sunt haec sententiarum orationisque formae, Cic. Batteux: celle des gestes, qui accompagnent le discours. Eloquentia vero corporis et vocis petenda fuit a phonascis, comoedis et palaestricis sive palaestritis. conf. Arist. Rhet. II. 24. III. 8. 10. Quintilian. Inst. orat. I. 11. Ariston. Chium I. 5. Adelungii Umständliches Lehrgebäude, II. 352: von der Folge der Wörter nach der Gemüthsstimmung des Redenden.

ἀρχιτεκτονικήν·] Herm. in commentariis: imperatoris histrici, quem Plautus vocat Poen. prol. 4. Sed haud magis, quam ad c. IX. versus Graeci comici, Antiphanis, ad nostrum locum aliquid probare potest versus Plauti:

Audire jubet vos imperator histricus.

Fortasse τοιαύτην non tam ad rem scenicam, quam omnino ad pronuntiandi artem referendum, ita ut intelligatur omnis homo, illius artis peritior. Videtur Aristoteles hoc cummaxime vocabulo, ut aliis etiam, quod passim monstravi, joci causa usus esse. Alius jocus situs est in Plauti verbo, quo fortasse Aedilis, vel alius quidam inspector rei scenicae significatur. Ita jam Censor editionis Herm. in: Neue allgem. Deutsche Bibl. 59 B.

παρὰ γὰρ τὴν τούτων γνῶσιν] i. e. pro vel ex harum rerum cognitione. vid. supra ad παρὰ τὸν λόγον.

ὅ τι καὶ ἄξιον σπουδῆς.] i. e. quae (reprehensio) serio curanda sit, Harl. Quae alicujus momenti sit, Herm. Sensus: talis reprehensio rationem et naturam poematis non infringet, spectat enim magis ad rhetoricam. Ruit

captiosa Protagorae criminatio, si quis verba Homeri sono dulci et molli, non aspero et duro, pronuntiat. Protagoras dicitur acerrimus sophistarum Aul. Gell. N. A. V. 3. Rhet. II. eodem modo cavillatum esse Zoilum, tradit Suidas. Wolfius Prolegom. ad Hom. Protagoram p. CLXVII. enumerat inter eos, qui ea instituerint, quae propria sint doctae interpretationis. Quin dicit: De Protagora v. Aristot. Poet. 19. Contra quod scripsisse deinde Grammaticos, arguunt Scholl. et Eust. p. 10. Noster illud Homeri initium tanquam exemplar proponit in Rhetoric. sed vide infra c. XXIV. not. ad *φροιμιασάμενος*.

IN CAPUT XX.

ἁπάσης] Ita hoc caput antecedenti opponitur, ut in hoc de sermone omnino loquatur auctor, in illo cummaxime ad poëtas et histriones respiciens. Partes sunt: elementum, syllaba, conjunctio, nomen, verbum, articulus, flexio et *λόγος*, qui ab Hermanno aliisque vertitur: oratio. Buhle: Rede. Valett: Satz. — In hoc loco vox *λόγος* dialectice magis quam grammatice accipienda est, pro brevissima vocum significativarum complexione. Huc autem respexit Nostri interpres Ammonius *εἰς τὸ π. Ἑρμ.* fol. 12. conjunctiones et articulos et praepositiones et adverbia *λόγου* partes esse negans. *Λόγου μὲν οὖν ταῦτα οὐ μέρη, λέξεως δὲ μέρη· ἧς καὶ λόγος αὐτὸς μέρος, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς εἴρηται. καὶ εἰσὶ χρήσιμα πρὸς τὴν παρ' ἄλληλα ποιὰν σύνθεσίν τε καὶ σύνταξιν τῶν τοῦ λόγου μερῶν, ὥςπερ καὶ ὁ δεσμὸς πρὸς τὴν ἐπίκτητον ἕνωσιν τῶν δεδεμένων, καὶ ἡ κόλλα τῶν δι' αὐτῆς συνεχομένων. ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνα μέρη τῶν δεδεμένων ἢ κεκολλημένων, οὔτε σύνδεσμοι, ἢ ἄρθρα, ἢ προθέσεις, ἢ ἐπιῤῥήματα, τοῦ λόγου μόρια.* Doctrinae hujus initia videsis apud Platonem, Sophist. p. 183. quae fusius exponit Plutarchus in Quaestion. Platon. p. 1856. Brevissima vocum significativarum complexio, et quam solam orationem appellat Plato, est illa per nomen et verbum simplex enunciatio, quae a Dialecticis *λόγος* dicitur *ἀποφαντικός*. Sed noster paullo infra orationem sine verbo existere posse supponit. Tyrwh. Conf. Aristot. de Interpretat. c. 2. Demetrius de Elocut. Sect. 2.

συνθετὴ] Ita codd. Guelph. Paris. 2040. Morel. Elementum est vox, qua cum aliis composita, syllaba et nomen fit, quare infra: *ὄνομα δέ ἐστι φωνὴ συνθετή*. De forma *συνθετή* vid. not. ad c. XVI. ubi eadem occurrit. Alii ediderunt: *συνετὴ*, intelligibilis; sed haec falsa scriptura etiam infra pro *συνθετὴ* irrepsit.

προςβολῆς] i. e. sine allisu, nos: Articulation. Batteux: J'entends par articulation la modification donnée aux sons par l'impression de la langue, du palais, des dents, des lèvres, en un mot, des organes de la parole, qui pressent le son, ou l'arrêtent en son passage.

οἷον, τὸ α καὶ τὸ ω.] Ita cod. Guelph. et edd. Harles. et Herm. Desunt quidem illa verba in ceteris codd. At ea restituit jam Victorius e cod. quodam, omisso *τὸ* ante *ω*; ita etiam edd. Tyrwh. et Bip.

καὶ τόποις,] Haec verba Herm. in vers. omisit. Heinsius, quem secutus est Batteusius, correxit: *καὶ τύποις*, i. e. formis. Sed *τόποι* sunt partes oris, ut labia, dentes, fauces etc. Dion. Halic. S. 14. Aristides Quintilian. p. 89. ed. Meibom. *ἐκ τῶν περὶ τοὺς ὀδόντας τόπων — ἐκ μέσου τοῦ φωνητικοῦ τόπου.* Winstanleio in mentem venit *καὶ τόνοις*, sed hoc esset idem cum sequentibus, *ὀξύτητι καὶ βαρύτητι.* Sic Arist. Rhet. III. 1. *τοῖς τόνοις, οἷον ὀξείᾳ καὶ βαρείᾳ καὶ μέσῃ.*

συνθετὴ] Ita omnes codd. praeter Med. D. qui *συνετὴ*, et Med. A. qui *σύνθετος* legit; sed *συνθετή* et supra et c. XVI. occurrit; habent hoc Tyrwh. Harles. Buhl. in ed. Bip. illud Herm.

καὶ γὰρ τὸ γ καὶ ρ ἄνευ τοῦ α οὐκ ἔστι συλλαβή, ἀλλὰ μετὰ τοῦ α, οἷον τὸ γρα.] Sensus: quamquam semivocalis accedit, nondum fit syllaba. Ita legunt codd. Med. B. Paris. 2040. Guelph. Morel. Ita, omisso *οἷον*, cod. Med. D. ita, omisso *καὶ*, codd. Ven. Leid. Paris. 1741. et cod. Robort. quorum quatuor codicum lectionem recepere edd. Heins. Batt. Harl. Bip. Herm. Vulgarem lectionem: *καὶ γὰρ τὸ γρ ἄνευ τοῦ α συλλαβή, καὶ μετὰ τοῦ α* recepit Tyrwh. at ipse fatetur: Haec obscurissima sunt. Quis enim *τὸ γρ* syllabam dixerit? De ea syllabarum differentia loqui videtur Philosophus, quam fusius exponit Dion. Halic. *Π. Συνθ.* p. 24. *Μήκους δὲ καὶ βραχύτητος συλλαβῶν οὐ μία φύσις, ἀλλὰ καὶ μακρότεραί τινές εἰσι τῶν μακρῶν, καὶ βραχύτεραι τῶν βρα-*

χειῶν. Hoc autem fieri docet per additionem vel detractionem consonantium. Fortasse igitur hic scribere debemus: καὶ γὰρ τὸ γα ἄνευ τοῦ ρ συλλαβή, καὶ μετὰ τοῦ ρ. οἷον τὸ γρα.

σύνδεσμος δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ἣν μὴ ἁρμόττῃ ἐν ἀρχῇ λόγου τιθέναι καθ' αὑτόν. οἷον· μέν, ἤτοι, δή. ἢ φωνὴ ἄσημος, ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν μιᾶς, σημαντικῶν δέ, ποιεῖν πεφυκυῖα μίαν σημαντικὴν φωνήν.] Talis est codicum lectio; quam quidem sic interpretor: Conjunctio est vox significationis expers; quare, sive in extremitatibus sententiae, sive, si non possit (ut ὡς, ἀλλά, εἰ) initio per se poni, in medio, ut: μέν, ἤτοι, δή, posita, unius vocis, ex pluribus singulariter cum illa compositae, significationem neque mutat, neque constituit; vel potius, vox, significationis expers, quae ex pluribus quam una vocibus significantibus (nam ex solis conjunctionibus, particulis et articulis sententia nunquam fit) tanquam unam omnino efficit vocem significantem. — Nam conjunctio constituit plurium vocum rationem, ut εἰ conditionem, ἀλλά restrictionem, μή negationem. Cuivis, credo, jam perspicuum est, nihil posse esse aut clarius aut praestantius illis verbis, qualia in codd. inveniuntur. Eadem recepit Harlesius et Tyrwh. qui vero falso dispertitur: ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων. Harlesius posuit quidem comma post συντίθεσθαι et aeque ac Tyrwh. vertit: talem scilicet, quae ex pluribus vocibus apta est. Male scripsit Heinsius ex cod. κολούει, Reizius, quem Buhlius in ed. Bip. secutus est: σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν, πεφυκυῖα συντίθεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, et omisit postea μιᾶς. Ex sequentibus plura huc transtulit et sic scripsit Hermannus: σύνδεσμος δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἢ λόγου ἀρχήν, ἢ τέλος, ἢ διορισμὸν δηλοῖ· ἢ φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν, πεφυκυῖα τίθεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ἣν μὴ ἁρμόττῃ ἐν ἀρχῇ λόγου τιθέναι καθ' αὑτήν· οἷον, μέν, ἤτοι, δή. ἄρθρον δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν, σημαντικῶν δέ, ποιεῖν πέφυκε μίαν σημαντικὴν φωνήν. οἷον, τὸ φημί, τὸ περί, καὶ τὰ ἄλλα.

ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου,] Si haec intelligenda sunt de orationis extremitatibus et medio, nescio, qua ratione statim dicatur, conjunctionem in orationis principio non convenienter poni. Una certe extremitatum est principium. Eadem autem verba infra usurpantur in definitione secunda articuli, qui, ut videtur, orationis fini non melius convenit quam principio ejus conjunctio. Haec igitur in medio relinquo. Tantum moneo, voces τὰ ἄκρα et τὸ μέσον ab Aristotele technice ut plurium usurpari de terminis tribus syllogismi. Vide Analyt. Prior. I. 2. et alibi passim. Tyrwh.

ἄρθρον δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἢ λόγου ἀρχήν, ἢ τέλος, ἢ διορισμὸν δηλοῖ· οἷον, τὸ φημί, καὶ τὸ περί, καὶ τὰ ἄλλα. ὄνομα] Articulus per se nihil significat, sed aut (praepositus) notionem aliquam secuturam esse, aut (postpositus) aliquam antecessisse, aut demonstrationem aliquam indicat, ut, si dicimus: τὸ dico, vel: τὸ super etc. Ita illud τὸ significat, hanc vel illam vocem ab aliis distingui. Quae vulgo inter ἄλλα et ὄνομα leguntur, ἢ φωνὴ — μέσον, jam supra legimus; nil nisi repetitio definitionis conjunctionis sunt, a Buhlio in ed. Bip. uncinis inclusa, a me omissa, quippe iisdem, quibus illa supra, scripturae vitiis laborantia. Tyrwhittus lectionem nostram in textu habet, sed vertit: velut ὅ, dico, et ἥ, et caetera, quasi legatur: οἷον τὸ ὅ, φημί, καὶ τὸ ἥ, καὶ τὰ ἄλλα. Hermannus, ceteris, ut jam indicavi, supra positis, ita scripsit repugnantibus omnibus codd.: ἄρθρον δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν, σημαντικῶν δέ, ποιεῖν πέφυκε μίαν σημαντικὴν φωνήν. οἷον τὸ φημί, τὸ πέπερι, καὶ τὰ ἄλλα. ὄνομα] etc. Dicit idem in comm.: Sic scribendum erat; nam significatione praeditas voces duas dicit, nomen et verbum. Vere autem sic definit articulum; nam τὸ πέπερι una vox est significans aliquid, idque unum quid. Versiones Buhlii et Valettii, quorum ille ambiguitatem suae in nota ipse profitetur, nihil lucis afferunt. Hippocrates, vel alius quidam illius aetatis librum scripsit περὶ ἄρθρων.

συνθετή,] Sic codd. Hermannus autem, qui supra hanc formam non admisit, hoc loco eam admisit nonnisi quia vox illa non vulgarem significationem habere ei videbatur. Videtur, ait, Aristoteles nomini συνθετός, accentum in ultima syllaba haben-

ti, significationem tribuisse, quam σύνθετος non habet, ut sit κατὰ συνθήκην πεποιημένος, consensu hominum factus; nam id quod hoc nomine nunc indicat, περὶ ἑρμηνείας 2. 3. 4. κατὰ συνθήκην vocat, quod ibi in c. 2. quomodo intelligi velit, exponit. At id non solum de nominibus, sed de quavis orationis particula dici potest, eas, sive per se, sive cum aliis, significare aliquid ex populi sensu et constitutione. Sensus nostri loci est: nomina plurima esse plurium syllabarum, quarum singulae nihil significent, quamvis totum nomen significationem per se habeat. Idem de verbo dicitur. Sed optime res arguitur exemplo a Nostro addito. Harlesius vertit: ex syllabis litterisve composita.

διπλοῖς] C. XXII. ὀνόματα διπλᾶ pro nominibus compositis.

ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ σημαῖνον·] Ita codd. Med. Leid. Guelph. Paris. 2040. 1741. Morel. edd. Buhl. et Winst. Verto: duplicibus non utimur, quasi quaevis (φωνή) per se rem exprimat. In voce Θεόδωρος, si dissecatur, nihil est Θεο, nihil δωρος, ita in Τιμόθεος, nihil Τιμο, nihil θεος, nam de deo tum sermo non est, ita in Φίλιππος aliisque. Vid. quae de hoc loco exposui c. XXI. not. ad καὶ ἄσημον, πλὴν etc. Vulgo legitur σημαίνει, ita apud Harl. et Tyrwh. σημαίνειν apud Reiz. et Wechel. Sed nota est ista nominativi absoluti ratio, ita: ὡς δεῆσον μάχεσθαι, i. e. utpote appropinquante pugna, Xenoph. Cyr. Ad χρώμεθα suppleas: τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ etc. Positum est absolute verbum, ut supra c. XIX. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν εἰδῶν δεῖ χρῆσθαι, ὅταν etc. Hermannus scripsit: ὡς μὴ αὐτὸ καθ' αὐτὸ σημαίνει, vertit: quippe non solo per se significante. De nomine vid. c. XXI. etiam Nostrum de interpret. et Robort. p. 245.

οὐ σημαίνει] Ita codd. Victor. Leid. Ven. Guelph. Paris. 2040. edd. Reiz. Tyrwh. Herm.

ἢ τούτῳ σημαίνουσα,] Ita codd. exceptis Med. A. C. D. Ven. Leid. qui habent σημαῖνον. Nostram lect. habet ed. Herm. alteram ed. Bip.

ὑποκριτικά] Ita codd. Med. Leid. Ven. Paris. 1741. 2040. Guelph. Morel. Victor. edd. Reiz. Tyrwh. Bip. Herm. Vulgo ὑποκριτά. Sed supra c. XIX. τὰ σχήματα τῆς λέξεως, ἅ ἐστιν εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς.

ἐβάδισεν;] Ita cum interrogationis signo Tyrwh. Buhle et Herm.

λόγος] Vide, quae supra notavi.

ἀνθρώπου ὁρισμός·] i. e. definitio hominis.

οἷον ἐν τῷ, βαδίζει Κλέων, ὁ Κλέων.] Hanc clausulam aut spuriam aut corruptam esse, judicat Tyrwhittus. Exspectandum erat, inquit, exemplum orationis, quae verbo (Zeitwort) licet destituta, partem tamen sui aliquam significativam haberet. conf. Twining. Notes, p. 431. Clarum est hoc exemplum pertinere ad *ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι.* Miror, Hermannum non conatum esse hîc transpositionem aliquam. Sed saepius Noster ita agit, ut, definitione ad finem perducta demum, ad haec vel illa dicta exemplum addat. Vid. c. XIV. not. ad *καὶ παρὰ ταῦτα*, ubi maximi momenti exempla interpretes fugere. Ita c. IX. verba: *τὰ δὲ καθ' ἕκαστον, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν, ἢ τί ἔπαθεν*, inserenda erant jam ante *οὐ στοχάζεται* etc. c. XVIII. not. ad *ὥςπερ Εὐριπίδης Νιόβην* etc. Conf. c. XXI. not. ad *τὸ δεύτερον.*

εἷς δέ ἐστι]· Nos: Eins aber ist der Redesatz auf doppelte Weise.

συνδέσμῳ·] Ne de grammaticali conjunctione cogites; sermo est de nomine collectivo. Vid. Nostrum de Interpret. p. 60. ed. Sylb. Analyt. poster. II. 10. Metaphys. VII. 4. VIII. 6. Ammon. Herm. ad Arist. de Interpret. fol. 58. Eustrat. ad Anal. poster. fol. 25. 32. Joan. Gramm. fol. 82. 84. b.

ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου,] Hermannus subintelligi vult *λόγον*, quod sit: rationem hominis. Tyrwh. vertit: Una autem est oratio duobus modis, aut enim quae unum significat, aut quae ex pluribus per colligationem fit, veluti, Ilias est per colligationem una oratio, hominis vero definitio una est, eo quod unum significet. Cod. Leid. vitiose: *σημαίνει.* Vitiose pro *συνδέσμῳ* vulgo: *συνδέσμων.*

IN CAPUT XXI.

ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων] Ita codd. Victorius et Goulst. maluerunt ὃ ἐκ μὴ σημαινόντων. Sed ita Xenoph. M. S. III. c. 9. n. 5. Τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτόν, καὶ μὴ ἃ οἶδε δοξάζειν τε καὶ οἴεσθαι καὶ γινώσκειν, ἐγγυτάτω μανίας ἐλογίζετο εἶναι, quamquam ibi etiam a Leunclavio et Welsio ordo verborum mutatus est, sed vid. ad illum locum Ernesti et Dorville ad Chariton. p. 92. Auctor negligentius ita scripsit, dum prius cogitaret rem ipsam, nempe ὀνόματα μὴ σημαίνοντα vel solum genitivum absolute rem significantem, et deinde demum constructionis causa anteponeret praepositionem. Quum vero sensus idem evadat, sive ita sive aliter legatur, eo magis miror, editores, concinnitati studentes, non recepisse lectionem istam correctam.

οἷον γῆ.] Haec in plurimis edd. desunt, sed leguntur in plurimis codd. Eadem recepit Batt. Tyrwh. Buhl. Harles. Herm. Vid. Winstanl. p. 297.

διπλοῦν.] Ne cogita modo de bisyllabis nominibus; sed de iis, quae ex duabus vocibus composita sunt. Simplicibus contra adnumerari possunt multisyllaba hujusmodi: διδασκαλία.

καὶ ἀσήμου, πλὴν οὐκ ἐκ τοῦ ὀνόματος σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, τὸ δὲ] Verba πλὴν — ἀσήμου in nulla editione invenio, sed leguntur in cod. Mendozae ap. Madium nec non in codd. Med. C. et Ven. in quibus tribus ἐν τοῦ, nec non in codd. Med. D. et Paris. 1741. in quibus ἐν τῷ legitur. Sensus illorum verborum, quae, quum iisdem, quibus antecedentia, verbis exeant, facile poterant a scribis praeteriri, ita cohaeret: praeterquam quod duplex aliquod nomen non poterit constare ex ipsis nominibus significantibus et non significantibus, nam, ut c. XX. enunciatum est, quodvis nomen significat aliquid. Exempla ad illud τὸ μὲν sunt: ἄοινος, ἐφοράω et sexcenta alia. Sin vero c. XX. Noster dixit: ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα ὡς αὐτὸ καθ' αὐτὸ σημαῖνον, ibi nonnisi id dicitur: nos sub nomine multisyllabo unam tantum rem vel personam intelligere, neque duas vel plures.

Μεγαλιωτῶν,] Ita omnes codd. excepto Med. A. γαλιωτῶν τῶν. Dacerius scripsit: Μεγαριζόντων, provocans ad Hesychium: Μεγαρίζοντες, λιμώττοντες, μεγάλα λέγοντες. Sed notavit jam Tyrwhittus, ibi pro: μεγάλα

legendum esse: *Μεγαρικά* vel *Μεγαρικῶς*, collato Suida in voce *Μεγαρίσαι* et Schol. Aristoph. ad Acharn. 822. quorum hic: *Κλάων μεγαρικεῖς*] *Ἐπειδὴ τῇ Μεγαρέων ἐχρῆτο φωνῇ, ἀντὶ τοῦ ΑΙΜΩΞΕΙΣ, ἢ εἰς Μέγαρα ἀπελεύσῃ, ἢ τὰ Μεγαρέων φρονήσεις, ἢ τῇ Μεγαρέων ΔΙΑΛΕΚΤΩι χρήσῃ.* Addit Tyrwh.: Non male fortasse legere possumus: *οἷον, τὰ πολλὰ τῶν ΜΕΓΑΛΕΙΩΝ, ὡς Ἑρμοκαϊκόξανθος.* Vide Xenoph. *Ἀπομν.* II. 1. *Ἐκόσμησα μέντοι τὰς γνώμας ἔτι ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΕΡΟΙΣ ῥήμασιν ἢ ἐγὼ νῦν.* At tum locus iste citatus tum conjectura illa inveniuntur jam apud Winstanlejum, quo monente, nonnemo in margine libri, qui penes Burgessium erat, *Κολλητομυογαλιωτῶν* habet pro *πολλὰ τῶν Μεγαλιωτῶν*. Intelligunt utrique isti Britanni sub *Μεγαλείων* ampullatum dicendi genus. Heinsius, ingenium illud conjecturis scaturiens, auxilium a libris scriptis exspectat. Harlesius conjecit: *Μεγαλαλούντων*, cogitans de poëtis dithyrambicis (c. XXII); ita etiam Batteusius et Hermannus, qui in textum recepit *Μεγαλειοτέρων* ex loco illo Xenophontis a Winstanleio reperto; vertit: ex magnificentioribus. Sane derisionis causa, ut Horatii sesquipedalia verba et Plutarchi *τραγικώτερον λαλεῖν*, illud *Ἑρμοκαϊκόξανθος* allatum videtur; plures attulit Noster hujuscemodi voces in lib. de interpr. conf. Robortell. Alia Harlesii conjectura, sine argumentis data, est: *Μεγαλοπολιτῶν*, dicit quidem: Alludit forsan Aristoteles ad carmen quoddam Arcadicum tunc temporis recens, apud Megalopolitanos frequens et decantatum, in quo illud *Ἑρμοκαϊκόξανθος*, ex tribus nominibus, Hermus, Caicus et Xanthus, compositum, occurrit. Cur vero interpretes non studuerunt interpretari vocem *Ἑρμοκαϊκόξανθος*? Videtur haec esse adjectivum, quo insula Megale, ab ipsius incolis aut a poëtis eorum loquendi rationem imitantibus, propterea vocabatur, quia prope illam effunderentur flumina Hermus, Caicus et Xanthus. Commemoratur illa insula a Plin. H. N. V. 31. 38. alia hujus nominis insula V. 32. 44.

γλῶττα,] Vertit Castelv. lingua, Rob. ab alia lingua, Tyrwh. Harl. Buhlius in ed. Bip. glossa seu peregrinum, Herm. singulare, Buhlius: fremd, Valettius: Provinzialausdruck. Quintil. I. 1. p. 23. ed. Burm. ubi vide interpretes, interpretationem linguae secretioris, quas Graeci

γλώσσας vocant. adde Maussaci dissert. criticam ad Harpocration. p. 388. Gataker. ad Antonin. Imperat. IV. 33. Wesseling. ad Diodor. Sic. IV. 511. Galenus in interpret. gloss. Hippocratis, quod opus subjectum est Erotiani lexico: ὅσα τοίνυν τῶν ὀνομάτων ἐν μὲν τοῖς πάλαι χρόνοις ἦν συνήθη, νυνὶ δ' οὐκέτι ἐστὶ, τὰ μὲν τοιαῦτα γλώσσας καλοῦσι. conf. Plutarch. de aud. poët. c. V. ubi γλῶτται significant usum verborum peregrinorum, ut δάνος Macedonice pro θάνατος, vel barbarorum, vel quae in desuetudinem oblivionemque hominum abierunt. Casaub. ad Athen. III. c. 6. corrigit interpretem Latinum, qui γλώσσας Κρητικὰς vertit: glossas judiciarias, pro: interpretationes vocum dialecti Creticae. Eustath. ad Il. I. p. 96. γλῶσσαν interpretatur: ἀπεξενωμένην διάλεκτον. Plutarch. in Isid. et Osirid. p. 669. Paul. ad Cor. XIII. 2. λαλεῖν γλώσσῃ, i. e. lingua peregrina. vid. Hesych.

σίγυννον] Jaculi genus ex ferro totum, aut secundum Vlitium ad Gratii Falisci Cynegetic. v. 112. venabulum lato ferro. Hesych. σίγυννοι, τὰ ξυστὰ δόρατα, ἢ τοὺς ὁλοσιδήρους ἄκοντας. Vossius ibi, nihil certius, inquit, quam nominari a Sigynnis Thraciae, et simile, aut potius idem fuisse cum pilo Romanorum. Suidas in voc. Σιγύνη facit Macedonicum telum. Oppian. Cyneg. I. 152.

Αἰχμὴν τριγλώχινα σιγύνην εὐρυκάρηνον.

Eustathius illam vocem Boeotis, Apollonii Scholiasta cum Aristotele Cypriis assignat. Etymol. Magn. Σιγύνους ἰθὺς ἀνασχόμενοι, Ἀπολλώνιος. ἀλλαχοῦ μὲν ἀσπιδίσκια μικρὰ, πελτάρια λεγόμενα· ἐνταῦθα δὲ δόρατα ὁλοσίδηρα. ταῦτα δὲ ἐπεποίητο εἰς θήραν συῶν τὸ παλαιόν, διὰ τὸ ἄγαν θερμὸν καὶ ἰσχυρὸν τοῦ ζώου· ἔνθεν καὶ σίγυνος εἴρηται, συΐκαινός τις ὤν, ὁ τοὺς σῦς καίνων, οἱονεὶ κεντῶν. καὶ οἱ Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα σιγύνους φασί. — In codd. Leid. et Paris. 2038. et in ed. Ald. legitur σύγινον.

μεταφορὰ] Aristotelis definitionem metaphorae non justam esse, animadvertit post alios Harlesius. Cic. de Orat. III. 38.

νηῦς δέ μοι] Odyss. XXIV. 307. I. 185. Virgil. natat uncta carina.

ἦ δὴ μυρί'] Il. II. 272. Euripides in proverb. χρυσὸς κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖσι ludit simul verbis χρυσὸς et κρείσσων.

πολύ ἐστι] Herm. ita restituit vulg. lect. Habet ed. Bip. *πολύ τί ἐστι*, ut c. XXIV.

χαλκῷ ἀπὸ ψυχὴν ἐρύσας τάμ' ἀτειρέϊ χαλκῷ.] Scriptor cod. Med. D. dissecuit hunc versum, interjecta post *ἐρύσας* vocula *καὶ*, quod recepit Reizius, Tyrwh. Buhlius in ed. Bip. et Herm. cujus ipsius verbis pro mea sententia utor: **Exempla, quae nunc quidem in Homero, unde sumta videntur, nusquam occurrunt, non aliter apta erunt, nisi si universam utriusque vim, non verba** *ἐρύσαι* **et** *ταμεῖν* **spectes; nam quis dicat** *ἀπὸ ψυχὴν ταμεῖν* **aut** *ἐρύσαι χαλκῷ*? **Sed si utrumque, et** *ἀπὸ ψυχὴν ἐρύσαι* **et** *ταμεῖν χαλκῷ* **significat occidere; jure poterunt inter se permutari, et translatio dici** *ἀπ' εἴδους ἐπ' εἶδος* **facta.** Ex sequentibus: *ἐνταῦθα γὰρ* etc. patet, nonnisi unum versum indicari; sine *ψυχὴν* non metaphora esset in verbis: *τάμ' ἀτειρέϊ χαλκῷ.* Unde versus ille sit, ignoramus. Il. III. 292.

ἦ, καὶ ἀπὸ στομάχους ἀρνῶν τάμε νηλέϊ χαλκῷ,
unde Madius etiam nostro loco voluit scribere; *τάμε νηλέϊ.* Sed neque illic, neque Il. IV. 292.

τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
metaphora est. Idem ille et Robort. atque Victor. pro *αἱρύσας*, quod in vitiosis illis edd. Ald. Camot. Bas. Wech. et Castelv. legitur, dederunt *αἱρήσας*, repugnante metro. Cum in omnibus fere codd. *ἐ* ante *ρ* legatur, Goulstonius omisso *ἀ* dedit: *ἐρύσας*, quod etiam Harl. et Herm. recepere. Tyrwh. et Buhlius in ed. Bip. *ἀρύσας; καὶ, τάμνεν ἀτειρέϊ χαλκῷ* ex cod. Leidens. qui ita habet: *ἀρύσας μετ' ἐμῶν ἀτηρεῖ*, et paulo post *ἀρύσον* pro *ἀρύσαι* vel nostro *ἐρύσαι.* Cod. Med. D. supra memoratus habet: *ἀερύσας· καὶ τεμὼν ἀτειρεῖ.* Alii *ἀερύσασκε*, alii *ἀερύσας*, alii *ἀερείσας.* In sequentibus verbis, ubi nos legimus *ἐρύσαι*, plurimi codd. *ἀρύσαι.* Eustathius, Sylburgio monente, *ἀρύειν*, haurire, ex *ἐρύειν*, trahere, factum videri dicit, verso *ἐ* in *ἀ.* Hesychius quoque ut *ἐρύσαι* affert pro *καθελκύσαι, ἐκσπάσαι*, ita affert etiam *ἄρυον* pro *εἷλκον.* Virgil. IX. moriens animum abstulit hosti. X. vocem animamque rapit trajecto gutture. II.

Jam flammae tulerint, inimicus et hauserit ensis. Heinsius in textu quidem dedit: *ἀρύσας*, sed in versione expressit Graece *ἐρύσας.* Dacerius secundam exempli

partem omisit, substituto alio ex Arist. Rhet. III. 11. 14. ed. Bip. T. III.

τὸ δεύτερον] Ad mathematicae proportionis rationem haec possunt reduci, e. g. ut in, 3: 5 = 9: 15, interiora membra eundem numerum efficiunt, quem exteriora; ita etiam, si patera ad Bacchum, ut clypeus ad Martem, se habet, tum: ut clypeus et Bacchus, ita: patera et Mars componi potest. Si vespera ad diem, ut senectus ad vitam se habet, tum, ut, senectus diei, ita, vespera vitae; si senectus ad vitam, ut occasus ad solem se habet, tum etiam, occasus vitae, dici potest. Sexcenta exempla addere possemus; priusquam vero exempla addit Aristoteles, interjicit verba: καὶ ἐνίοτε προςτιθέασιν ἀνθ' οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐστι. Simili modo c. XIV. exempla addita sunt ad id, quod prius, non quod ultimo dictum erat, conf. c. XX. not. ad ἐν τῷ, βαδίζει Κλέων. Verbis illis: καὶ ἐνίοτε etc. indicatur id, quod saepius fit, quam non fit, nempe addi a multis etiam eam vocem, pro qua loquatur alia, ad quam illa, quae non posita erat, proportione refertur. e. g. ad: occasus vitae, etiam additur senectus. Hermannus: Et interdum addunt, pro quo quid dicitur, ad quod id refertur. Twiningius: besides adding the thing, to which the proper term relates; emendatione ejusdem: παρὰ τὸ, πρὸς ὅ ἐστι, non opus est. Cum illo habet ed. Bip. προςτίθησιν, ita autem Aristotelem propterea non verisimile est scripsisse, quia tum, duobus subjectis ὁ ποιητὴς et τὸ ὄνομα absentibus, dictio impeditior appareret. Heinsius legere voluit καὶ ἐνίοτε προςτιθέασιν, ἂν τοὔνομα ἔχει, πρὸς ὅ ἐστι; sed confuderunt cum his dictis interpretes ea, quae sequuntur: ἐνίοις δὲ οὐκ ἔστιν ὄνομα etc.

φιάλη] De hac forma φιάλης apud Graecos scuti formae similis jubet Buhlius conferri Il. XXIII. 270.

Πέμπτῳ δ' ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε,

Athen. p. 501. Hesych. in v. ἀμφίθετος. Schneiderus ad Demetr. de Elocut. p. 140. suspicatur, metaphorae illius audacissimae exemplum sumtum esse ex Theognide, poeta dithyrambico. Aristoteles de nobilit. memorat versus Theognidis, de quo quidem Aristoph. Schol. in Acharn. Θέογνις δὲ οὗτος τραγῳδίας ποιητὴς πάνυ ψυχρὸς ἐκ τῶν τριάκοντα, ὃς καὶ Χίων ἐλέγετο, et alibi Aristophanes, hominem frigidum poetam perstringens, ait, eo fabulam docente nivem de coelo plurimam cecidisse. Illos Theo-

gnidis versus Stobaeus serm. 218. Euripidis Thyestae attribuit, uno praeposito:

πλούτου δ' ἀποῤῥυέντος ἀσθενεῖς γάμοι,
ὡς τὴν μὲν εὐγένειαν αἰνοῦσι βροτοί,
μᾶλλον δὲ κηδεύουσι τοῖσι πλουσίοις.

vid. Euseb. Chron. Ol. LVIII. Suid. in Φερεκύδης. Xenoph. Hellen. 2. Lysias orat. XI. Eudoc. p. 227. Tyrwhittus contra credit, traductum esse ob metaphoram illam, quam Aristoteles laudat, et quidem pluries in Rhet. III. 4 et 11, Timotheum (de quo vid. supra c. II.) ab Antiphane (de quo c. IX. not. ad καθόλου) hisce verbis:

— ἤτει δ' ἥρως θ' ὅπλον
(φιάλην Ἄρεως, κατὰ Τιμόθεον)
ξυστόν τε βέλος.

Athen. X. 433. de Nestoris poculo: οὐκ ἂν ἁμάρτοι δέ τις καὶ τὸ ποτήριον αὐτοῦ λέγων φιάλην Ἄρεως, κατὰ τὸν Ἀντιφάνους Καινέα, ἐν ᾧ λέγεται οὕτως· εἰ τῇ δῆλος φιάλην τὸ ὅπλον Ἄρεως κατὰ Τιμόθεον ξυστόν τε βέλος.

ἔτι, ὁμοίως ἔχει] Variant codd. lectione, non sensu. Exempla attulit ex Victorii Commentario Twiningius et Tyrwhittus. Plato de Leg. VI. 867. C. ἡμεῖς δ' ἐν δυσμαῖς τοῦ βίου. Aeschyl. Agam. 1132. βίου δύντος αὐγαῖς. Alexidis est senarius apud Stob. CXV.

ἤδη γὰρ ὁ βίος δυμὸς ἑσπέραν ἄγει.

Ἐμπεδοκλῆς] vid. c. I.

κείμενον τὸ ἀνάλογον,] Nonnullis nominibus τὸ ἀνάλογον non extat tanquam nomen tritum, vel κύριον, Top. VI. 2. de Categ. c. 7. Legitur adeo κύριον pro κείμενον in cod. Med. D. Transfertur σπείρειν ad solem, quamquam verbum ἀνάλογον, ἀνθ' οὗ ἐστι, nullum extat; sed positum est σπείρειν pro: τὸν καρπὸν ἀφιέναι, ponitur ergo pari modo ad radios et ad semen, quare: ἀλλ' οὐδὲν ἧττον λεχθήσεται ὁμοίως· οἷον etc. quod quidem ὁμοίως Reiz. Herm. et Buhl. omisere. Codd. exceptis Med. et Ven. habent: τῶν ἀνάλογον, inde Herm. τῶν ἀναλόγων. Virgil. II. 584. etiam spargebat lumine terras. Lucret. II. 211. et lumine conserit (Sol) arva.

ἀλλ' ἄοινον.] Ita emendavit Victorius pro: ἀλλὰ οἶνον, quod retinendum censuit Heinsius, causa non addita, p. 94. ed. 2. Tyrwh. laudat Rhet. III. 6. ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα οἱ ποιηταὶ φέρουσι, τὸ ἄχορδον καὶ τὸ ἄλυρον μέλος· ἐκ τῶν στερήσεων γὰρ ἐπιφέρουσι· εὐδοκιμεῖ γὰρ τοῦτο ἐν ταῖς μεταφοραῖς λεγόμενον ταῖς ἀνάλογον, οἷον τὸ

φάναι τὴν σάλπιγγα εἶναι μέλος ἄλυρον, ubi notandum est σάλπιγγα pro σάλπισμα usurpari. Alia exempla addunt interpretes ex Phoeniss. Eurip. 818. κῶμον ἀναυλότατον, Orest. 319. θίασος ἀβάκχευτος, Aeschyl. Eumenid. ποτήματα ἄπτερα, 245. 250. Accusativum, ἄοινον habent Batt. Reizius, qui cum Winstanleio φιάλην μὲν Ἄρεως conjicit legendum esse, Buhlius et Hermannus. Post ἄοινον signa lacunae, quae, teste Batteusio, etiam in cod. Paris. 2040. invenitur, fecere Buhlius et Hermannus, quia deesset definitio epitheti ornantis vel τοῦ κόσμου, quam quidem vocem etiam supra Herm. in versione Lat. omisit. De lacuna ista ipse Buhlius tradit non monuisse eos, qui recentius illum cod. contulissent. Opinatus sum, illa signa aeque atque illa in fin. c. XI. ed. Herm. ubi ἦθος commemorandum erat; imprimis quum in ceteris rebus, tam difficilibus, exponendis Noster tam brevis sit, κόσμος autem nihil nisi ἐπίθετα significare, patebit ex c. XXII. Ob κόσμον perstringitur Rhet. III. 7, 2. Cleophon (de quo supra c. II.): μηδ' ἐπὶ τῷ εὐτελεῖ ὀνόματι ἐπῇ κόσμος· εἰ δὲ μή, κωμῳδία φαίνεται, οἷον ποιεῖ Κλεοφων· ὁμοίως γὰρ ἔνια ἔλεγε, καὶ εἴπειεν ἄν, πότνια συκῆ. Alibi per κόσμον indicatur omnino oratio ligata, ut in versu illo ex Fragmento Elegiae Solonis, qua Athenienses ad recuperandam Salaminem incitaret:

αὐτὸς κήρυξ ἦλθον ἀφ' ἱμερτῆς Σαλαμῖνος,
κόσμον ἐπέων, ᾠδήν, ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

vid. Plutarch. vit. Solon. Idem in vit. Lysandri: ὡς κοσμήσοντα τὰς πράξεις διὰ ποιητικῆς. Apud Nostrum c. IV. κοσμηθῆναι de iis, quae ad ornandam tragoediam pertinent; de ornatu scenico c. μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος.

καλούμενον] λαλούμενον, quod Cod. Med. A. habet, praetulit Winstanleius.

ἐρνύτας·] Codd. Ven. Leid. Guelph. Paris. ἔρνυγας, ita etiam in Hesychio legi vult Victorius. Herm. qui ἔρνυγας recepit, dicit eandem formam esse, quam in ἄντυξ. Hesych. ἐρνύτας, ἔρνη, βλαστήματα, κλάδους. Putat Tyrwh. Aristotelem loqui de poëta aliquo, qui non translate, sed proprie cornua ἐρνύτας appellasset. Ἀρητὴρ proprie nostrum: Beter, pro sacerdote positum Il. I. 11. 94. V. 78.

κεχρημένον ἢ τοῦ οἰκείου,] Herm. κεχρημένος. Plures codd. pro ἢ τοῦ οἰκείου habent ἢ τῷ οἰκείῳ. Lectio-

nem secutus sum, quam habent edd. Heins. Reiz. Tyrwh. Buhl. et Herm. Post *ἀφῃρημένον ἢ* Harlesius legit: *τι, ἢ αὐτοῦ ἢ ἐμβεβλημένον*, quae verba, nihil nisi inanis repetitio, desunt in plurib. codd. Tyrwh. malit: *ἐκτεταμένον ἢ ἐμβεβλημένον· οἷον* etc.

πόλεος] Ita in codd. Med. omn. et Leid. vers. Vallae, edd. Reiz. Bip. et Herm. In Harl. ed. *πόλεως*, quod minus quadrat ad *πόληος*.

μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ.] *ὄψ* pro *ὄψις*, ut sat pro satis, et Gebäu pro Gebäude. Codd. valde corrupti sunt. Rectam esse emendationem Victorii, quam cum omn. rec. edd. secutus sum, perspicuum est ex Strab. VIII. p. 364. ed. Casaub. ubi non tantum hoc Empedoclis hemistichium laudatur, sed etiam versus Antimachi consimilis:

Δήμητρός τοι Ἐλευσινίης ἱερὴ ὄψ.

Attulit Strabo etiam alia apocopes exempla, ut sunt *βρῖ* et *κρῖ* pro *βριαρὸν* et *κρῖμνον.* Sic *λῖ* et *ῥᾶ* pro *λίαν* et *ῥᾴδιον*; item *ἄλφι* et *ἔρι*, pro *ἄλφιτον* et *ἔριον*. His addit alia consimilia, tum appellativa tum propria. De Empedocle vid. c. I. not. ad *ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι.* In Hermanni comm. vitiose impressum: *μία δ' ἀμφοτέρων ὄψ.*

ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ ν, καὶ ρ, καὶ σ, καὶ ὅσα ἐκ τούτου σύγκειται, ταῦτα δέ ἐστι δύο τὸ ψ καὶ ξ.] Ita Morelius ex cod. suo locum constituit. Vulgo legebatur: *ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ ν καὶ ρ* (omisso *καὶ σ*) *καὶ ὅσα ἐκ τούτων τῶν ἀφώνων σύγκειται· ταῦτα δέ ἐστι δύο, τὸ ψ καὶ ξ*; at codd. Med. Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Guelph. et Morel. pro *ἐκ τούτων ἀφώνων σύγκειται* habent *ἐκ τούτου σύγκειται.* Madius correxit: *ν, καὶ ρ, καὶ σ, καὶ ὅσα ἐκ τούτων τῶν ἀφώνων π κ σύγκειται.* Valla: quae ex hoc constant. Sane, quod proxime sequitur *καὶ ὅσα*, propter similitudinem soni et litterarum tractus, litterae: *καὶ σ* facile poterant excidere; quo pacto alius, quoniam mox sequitur *τῶν φωνηέντων*, concinnitatis studio, sibi visus est emendare sic: *ἐκ τούτων ἀφώνων.* Nostram lectionem habet Reizius, Winst. et Herm. etiam Batteusius, qui vertit: Les masculins ont trois terminaisons, par n, par r, par s, ou par une des lettres doubles, qui renferment une muette, ps, ks. Harlesius conjecit: *ἐκ τοῦ σ μετὰ τῶν ἀφώνων.* Tyrwhitt: *καὶ σ, καὶ ὅσα ἐκ τούτου καὶ τῶν ἀφώνων σύγκειται.* Ita, ait, egregie convenit Aristoteli cum Herodiano, masculinorum terminationes ita de-

finiente: πέντε εἰσὶ στοιχεῖα τελικὰ τῶν ἀρσενικῶν ὀνομάτων, ν. ξ. ρ. σ. ψ. in Epitome τῶν ὀνομάτων κανόνων ἐκ τῶν Ἡρωδιανοῦ Ms. Harlei. 5656. Hermannus: Quae hic traduntur, non aliter vera sunt, nisi si quis terminationem, non genus ipsum nominum spectet.

ὥςτε ἴσα συμβαίνει] Buhlius, qui in ed. Bip. ante ταὐτά ἐστιν omittit καὶ σ, quod non est in codd., putat totum hunc locum mancum esse. Hermannus: totidem ergo femininae terminationes sunt, η, ω, α, quot masculinae ν, ρ, σ, quia ψ et ξ nihil est aliud nisi σ. Secutus enim idem est nobiscum conjecturam Winstanleji, neque eum fugit, aliquantum ab Aristotele diversam esse sententiam Herodiani l. supra laudato: τελικὰ τῶν θηλυκῶν ὀκτὼ, α, η, ω, ν, ξ, ρ, σ, ψ. et: τελικὰ οὐδετέρων ἕξ, α, ι, ν, ρ, σ, υ, quod consentit cum Morelii lectione, quam etiam Winstanl. et Tyrwh. recepere, nam antea legebatur, quod etiam nunc in ed. Bip. legitur: τὰ δὲ μεταξὺ εἰς ταῦτα, καὶ ν καὶ σ.

πέπερι.] Hanc vulgatam lect. habet etiam Herm. Bip. ed. habet: πίπερι. Quum etiam plura exempla addi possent, ut κοῖφι, βέρβερι, σίναπι, assentior Winstanleio, qui censet exempla sequentia τὸ πῶϋ, τὸ νάπυ, τὸ γόνυ, τὸ δόρυ, τὸ ἄστυ ejicienda esse, desunt in codd. Med. omn. Paris. omn. Venet. Leid. Guelph. Morel. A glossatoris manu addita videntur; posset etiam addi μέθυ aliaque, sed tum ex hoc capite omnino, tum ex aliis, ut XIV. vid. not. ad καὶ παρὰ ταῦτα, intelligitur, Aristotelem in hac futuri libri adumbratione nondum absolvisse exemplorum enumerationem.

IN CAPUT XXII.

Λέξεως] Rhet. III. Quintil. Inst. orat. I. 8.

ταπεινὴν] Herm. exilis, Harles. et Buhlius: humilis, et: gemein.

ἀλλὰ ταπεινή] Herm. vertit: sed exilis, equidem: sed tum est exilis. Nam eum sensum exhibent exempla addita.

Κλεοφῶντος] De hoc poëta, qui humili dictione imitabatur vulgares mores, vid. c. II. ibique not.

Σθενέλου,] Sthenelus tragicus poëta (secundum Harpocrationem in v. *Σθένελος*) ferebatur *ἐν ταῖς Διδασκαλίαις· ἐκωμῴδει δὲ αὐτὸν ὁ τοὺς Πλάτωνος Λάκωνας γράψας, ὡς τἀλλότρια ἐπισφετεριζόμενον.* Idem, nisi fallor, ab Aristophane irrisus est, ut insulsus. Vid. Athenaeum, IX. 367.

Καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥῆμά τι
Εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενον ἢ λευκοὺς ἅλας;

Posterior versus apud Pollucem, VI. 65. sic legitur:

Εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας.

quod, opinor, verum est; ita ut duo versus duobus interlocutoribus tribuantur, quorum primus interrogat, alter respondet. Tyrwh. Equidem puto sermonem esse de homine esuriente, qui dicit: se vel sententiam aliquam Stheneli esurum esse, modo acetum et sal ab aliquo adderetur, quare corrigerem:

Καί πως ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥῆμά τι,
Εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενον ἢ λευκοὺς ἅλας.

Versum Stheneli sat jejunum laudat Athen. X. *Σθένελός τε ὁ ποιητὴς οὐ κακῶς εἴρηκεν·*

Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνας ἀποβάλλει.

ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν] Herm. dedit: *τοῦ ἰδιωτικοῦ*, nescio neque video, qua causa, quave auctoritate; in hac lectione res definienda jam definitionem continet. Rhet. III. 2.

ἀλλ' ἄν τις ἅμα ἅπαντα τοιαῦτα ποιήσῃ,] Ita vulgo legitur. Vox *ἅμα*, quae in multis sed non in omnibus codd. deest, omissa est a Buhlio in ed. Bip. et ab Herm. sed mihi necessaria illa videtur, ut aenigma fiat. Ante *τοιαῦτα* legitur in codd. Med. *τά*, quod etiam Buhlius recepit. cod. Med. D. habet *ταῦτα*.

βαρβαρισμός.] Conf. Schneid. Lexic. et Quintil. Inst. orat. 2. Anonym. *περὶ βαρβαρισμοῦ* cum Ammon. a Valckenar. ed. p. 194.

τὸ λέγοντα] Winstanl. *τὸν λέγοντα*, hoc sensu: aenigmatis forma erat, ut dicens conjungat *τὰ ὑπάρχοντα ἀδύνατα*, quae inter se congruere non possunt. Ad haec Twiningius: si emendationem Winstanleji amplectaris, nulla prodit ex verbis aenigmatis definitio. Piccolominius: La forma e l'essenzia del enigma consiste in questo, che nel dir cose, che veramente siano, si congiunghino insieme cose, ch'appajono impossibili a star insieme.

κατὰ μὲν οὖν τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν] Hermannus, qui infra c. XXV. Heinsii κυρίᾳ ad λέξει rejicit ut abundans, scripsit hîc cum Heinsio: τὴν τῶν κυρίων ὀνομάτων, sed neque hac, neque Twiningii conjectura, quamvis opus sit utraque, hoc libello uti non licet. σύνθεσιν significat verborum significationem vulgarem, ex composito intelligendam. C. VI. τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν pro τ. τ. ὀνομάτων σ.

ἄνδρ' εἶδον] Hoc aenigma explicat Noster Rhet. III. 2. ἔτι δὲ οὐ πόῤῥωθεν δεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ὁμοειδῶν μεταφέρειν τὰ ἀνώνυμα ὠνομασμένως, ὃ λεχθὲν δῆλόν ἐστιν ὅτι συγγενές· οἷον ἐν τῷ αἰνίγματι τῷ εὐδοκιμοῦντι,

ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα·

ἀνώνυμον γὰρ τὸ πάθος· ἔστι δ' ἄμφω πρόσθεσίς τις· κόλλησιν τοίνυν εἶπε τὴν τῆς σικύας προσβολήν. Hexametro autem huic pentameter etiam additur ap. Athen. X. 452.

οὕτω συγκόλλως, ὥστε σύναιμα ποιεῖν.

Ibidem discimus, aenigma illud de cucurbita, medicorum instrumento, intelligi. Eandem explicationem exhibet Plutarch. in sympos. p. 261. Conferatur Demetr. Phal. a Robort. p. 258. Mira protulit de illo aenigmate Valettius, aliis libris non inspectis: Wahrscheinlich wollte dieser erhabene Dichter sagen: Ich sah die Krieger im wüthendsten Handgemenge. Sine dubio, quum Aristoteles hoc loco non versum aenigmati similem, sed vere aenigma attulerit, egit idem copiosius de aenigmatibus in opere perfectiori de Arte poetica. Non dubito, quin Aristoteles aenigmata omnino negaret ad poesin pertinere. Epigrammata poeseos nomine haud digna videntur, quia propter eorum brevitatem accedere non potest descriptio; neque illo nomine digna erant aenigmata, ad quae Aristotelis nondum accessisset descriptio, qualis in venustissimis Schilleri nostri aenigmatibus invenitur, vid. minor. ejus poem. et Turandot. Neminem amplius, ex quo tempore Schlegelius justam illam recensionem in ephem. litt. edidit, fugient amoenitates poematis Neubeckii, neque Georgicorum Virgilii, quum jam tum temporis descriptio accessisset ad poesin didacticam; at Empedoclis, Theognidis aliorumque opera poeseos nomine indigna habentur ab Nostro, vid. c. I. not. ad ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι, ergo etiam aenigmata. Priusquam gens aliqua ad culturae suae aevum pervenerit, quod dicunt aureum, ita, ut postea, quum jam ab illo recedere coeperit, scripta ejus ope-

ra impeditiora sunt. Quin confugit primo tempore ejus poesis ad talem dictionem, modo ut habeat aut quo a vulgari sentiendi ratione differat, aut excitet ad meditandum. Denuo post Homerum incepit Graecarum litterarum cultura tempore illo, quo florebant auctores carminum Gnomicorum. Ad metra confugit Solon legislator; Theognis, ad cives suos improbos rediturus, canit:

ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάττιος οἴκαδε νεκρός,
τεθνηκώς, ζωῷ φθεγγόμενος στόματι.

Recesserat jam ab aureo aevo poetarum epicorum et lyricorum, qui quidem amoris cantores dicuntur, majorum nostrorum poesis, quo tempore ii versificatores, qui cantus magistri dicuntur, fabulas, parabolas et aenigmata tractabant. Attamen traditur (Thonii libro: Schloss Wartburg), etiam celeberrimos istorum amoris cantorum aenigmata sibi invicem proposuisse. Aenigmata notissima sunt illa, quae jam in Sacris Bibliis leguntur, libro Jud. c. IX. et XIV. Notissimum etiam illud apud Romanos, quo cum corpore membris composito civitas comparatur. conf etiam Aul. Gell. N. A. XII. 6. ubi non solum aenigma quoddam exhibetur, sed etiam docetur aenigmata ab veteribus Romanis scirpos dicta esse, quod quidem nonnisi per antiphrasin fieri poterat.

καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ τῶν γλωττῶν βαρβαρισμός. δεῖ ἄρα κεχρῆσθαί πως τούτοις] Ita legitur in codd. Med. B. D. Guelph. Paris. 2040. 1741. Morel. praeterquam quod vitiose βαρβαρισμός conjungunt cum δεῖ, et habent κεκρίσθαι. Jam Valla vertit: barbarismus fere his adjudicandus est. In codice Lampridii: κεκρᾶσθαι, hunc sequitur Madius. Heinsius: δι' ὃ ἀνακεκράσθω. Tyrwh.: καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκ δὲ τῶν γλωττῶν ὁ βαρβαρισμός, δι' ὃ ἀνακέκραταί πως τούτοις, malit autem in animadv. ταύταις. Vulgo quidem ἀνακέκραται legebatur; at invenit in uno cod. Victorius δεῖ ἀνακεκρῆσθαι π. τ. et in alio δεῖ ἄρα κεκρῆσθαι π. τ. Saepissime η et ι confunduntur, quare facile in tot codd. κεκρίσθαι et κεκρῆσθαι potuit scribi pro κεχρῆσθαι, sicut saepius hoc libro κ et χ a scribis confusum est. Buhlius, qui omnino haec verba, quippe quum in quibusdam codd. et versione Paccii desiderentur, interpolata putat, dedit in ed. Bip. καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐκ δὲ τῶν γλωττῶν ὁ βαρβαρισμός. δεῖ ἄρα κεχρῆσθαί πως τούτοις. Illum vel potius Reizium secutus est Herm. qui vero πὼς non enclitice posuit. Dicit: quasi vox, in qua vis totius sententiae est, accentu carere

possit. Scripsi ego πὼς, cum accentu acuto. Non sum nescius, talia inaudita esse grammaticis, qui accepta a majoribus mordicus tenere summam laudem ducunt. Quare πῶς scribi debeat in interrogatione, πὼς autem, ubi aliquo modo, certo modo, significat, eadem causa est, ut in πότε et ποτέ. Apertum est, Aristotelem explicationem illius πως in posterum sibi reservasse, ut tam multa, breviter notata in hoc libello. Quare videtur mihi illa vocula ita posita, ut c. IX bis illud οὕτω, in ὅτι οὐχ οὕτω τὰ γινόμενα et in οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα. Referas τούτοις ad τὰ εἴδη. — Plutarch. de Aud. poet. jubet juvenes poeseos voluptatem sectari ὥςπερ ὄψῳ χρωμένους μετρίως.

ἀποκοπαὶ] c. XXI.

παρὰ τὸ εἰωθὸς λεγόμενον,] Sic codd. Med. B. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. edd. Batt. Buhl. Vulgo γιγνόμενον, quod Herm. habet.

Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος·] Ita vocatur ille fortasse, ut distinguatur ab Euclide Megarensi, de quo hic cogitat Valettius. Athen. 5. Euclidem quendam valde doctum vocat; de tali hic sermo esse videtur. Eundem Euclidem intelligi in Nostri commentario περὶ ἀτόμων γραμμῶν 2. censet Sturzius in Indice Scriptorum ab Aristotele laudatorem, confecto ad ed. Aurel. Allobr. 1607. Memoratur ἡ μετ' Εὐκλείδην γραμματική in Wolfii Prolegom. ad Hom. LXIV.

ἰαμβοποιήσας] (pro quo Heinsius scribere voluit: ἄμφω ποιήσας, n. τὸ ἐκτείνειν καὶ τὸ ἐξαλλάττειν) et illud διακωμῳδοῦντες significat non, iambicos versus facere, sed, conviciari vel deridere aliquem versibus quibus in parodiam versis, secundum primariam iambi et comoediae Graecae notionem, de qua supra c. V. Athen. X. 445. ἐν τοῖς καταλογάδην ἰάμβοις, i. e. in iambis sive conviciis prosaice scriptis.

ὡς ῥᾴδιον — βούλεται,] Verba Euclidis hisce indicata videntur.

ἢ ἐξαλλάττειν] Haec e textu ed. Tyrwhittianae, et illius vilioris, notante Buhlio, et splendidioris, quam equidem habeo, exciderunt, incuria typothetae; neque ipse curaverat Tyrwh. ed. suam imprimendam typis.

ἐν αὐτῇ τῇ λέξει·] Tyrwh. in ipsa oratione soluta, Valettius, in derselben Schrift. Hermanno, qui vertit: ipso dictionis exemplo, as-

sentior, at haec verba non ita intelligo, quasi exempla allata ipsius Euclidis versus essent, nam tum deesset *οἷον*, quod quidem in multis codd. ab iis scribis omissum est, qui exempla sequentia non secum reputarant.

ἢ τάχ' Ἄρην εἶδον Μαραθῶνάδε βαδίζοντα,] Sic, vel *αὐτίκ' Ἄρην* etc. scribendum censui pro vulgari *ἤ τι χάρην* et *ἠτίχαριν*, uti supra pro *κεχρῆσθαι* in plurimis libris scriptum erat *κεκρίσθαι*, et *κεκρᾶσθαι*, atque alibi supra *τὸ λέγον τὰ* pro *τὸ λέγοντα*, in c. XXVI *περιτινδαρίον*, et *ἡδονὴ* pro *ἥδιον ἤ*. Jam in cod. Med. A. legitur: *εἴ τι χάριεν*. Quae litterae imprimis corruptae fuerint, patet ex lacuna in cod. Guelph. qui habet: *ἠττ*. Tum sequitur lacuna, et deinde verba: *χάρην ἴδον Μαραθῶνα* (non *μεγαθῶνα*, ut falso legit, qui hunc codicem contulit in usum Burgessii, quo procurante impressa est ed. Tyrwhittiana, vilior illa). Ex Dacerii sententia, culpari in illo versu syllabarum insolentiorem quantitatem metricam, orsi sunt in hoc et sequenti versu restituendo omnes fere interpretes; sed sequens *πάντως* ad superiora verba *ἅμα ἅπαντα τοιαῦτα*, neque ad solam litterarum productionem vel correptionem referri debet. Buhlius in ed. Bip. cum Reizio et Heinsio dedit: *ἦ τοι Χάριν*, sed tum non modo non sensus, verum ne metrum quidem tolerabile in illo versu est; quod ipse ille profitetur. Harlesius: *ἤ τι τοι χάριν*. Herm. *ἤτοι Χάριν*. Tyrwh. in textu: *Ἠτίχαριν*, quod quid sit, nemo sciet; at idem in notis malit, causa non addita: *Ἠπίχαρην*. Fortasse culpabat doctus ille Euclides, ut docti de poëtis agere solent, non solum productam illam syllabam *βα* in *βαδίζοντα*, sed etiam, quod producatur vox *Μαραθώναδε*; alludit Euclides ad Homerum, apud quem legitur: *ὅνδε δόμονδε*, et *ἡμέτερόνδε*; multos vero poetas hanc formam usurpasse, docet Matthiae Gramm. 259. Non intactam relinquebat Euclides metaphoram illam Dei pro ipsis militibus positi; qua quidem metaphora Graeci poëtae saepissime utebantur. Eurip. Phoeniss.

σχῆμα φοίνιον μάχης,
ἂν Ἄρης τάχ' εἴσεται
παισὶν Οἰδίπου φέρων,

et apud eundem extra chorum:

παῖς μὲν Οἰνέως ἔφυ
Τυδεύς, Ἄρην δ' Αἰτωλὸν ἐν στέρνοις ἔχει.

At spernit Euclidis judicium Aristoteles, qui moderatiori illi metaphorae, anomaliarum atque omissionis, qua-

lis in sequenti exemplo occurrit, usui omnino frequentiorem immoderatumque opponit verbis: *τὸ μὲν οὖν φαίνεσθαι πάντως χρώμενον* etc. quorum sensus: sane, si quis semper ita etc. Videtur hexameter ille sumtus ex nomo quodam (de nomis v. C. I.) Timothei, inscripto: Persae, ex quo jam c. II. in not. ad *ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπας Τιμόθεος*, hunc versum attulimus:

Κλεινὸν ἐλευθερίης τεύχων μέγαν Ἑλλάδι κόσμον.

Supplendum igitur est ad *εἶδον* aut *Πέρσαι* aut *Ἕλληνες*. Idem ille Timotheus, quod scutum metaphorice nominarat: *φιάλην Ἄρεως*, irrisus est ab Antiphane, vid. supra c. XVI. not. ad *φιάλη*.

οὐκ ἂν γέρανος τὸν ἐκείνου ἐλλέβορον.] Ita, forma hexametri non retenta, facile potui scribere pro vulgari: *οὐκ ἂν γεινάμενος*. Immo in cod. Mendozae, (teste Madio p. 241.) in libris Robortelli (p. 261.) in codd. Med. omn. Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. legitur *γεράμενος*, quod facile a scriba ita explicari poterat, quasi antea participium illud nonnisi per compendium indicatum sit. In paucis quibusdam codd. legitur *γ' ἐράμενος*, inde Heinsius, quem secuti sunt Batteusius, Reizius et Buhlius in ed. Bip. dedit: *οὐκ ἄν γ' ἐρώμενος τὸν ἐκείνου νοῦν ἐξελλεβόριζες;* Sed *ἐξ* ante *ἐλλεβ.* in codd. recentius collatis omnibus deest. Castelvetrus: *ἔξεις βόρον*. Dacerius, quem Curtius (Anmerk. z. A. Dichtk.) sequitur, *οὐκ ἂν γευσάμενος ἐκείνου ἐλλεβόροιο*. Sed quid erit: *ἐκείνου ἐλλεβόροιο*? Tyrwh. in animadv. *οὐκ ἦν γευσάμενος τὸν ἐκείνου ἐλλήβωρον*, addit: *γεύομαι* accusativum regit apud Platonem Comicum:

τὸ γὰρ ἔψημά σου
γευόμενος ἔλαθον ἐκροφήσας.

Jul. Poll. On. VI. 2. 17. Sed cur non ipsum genitivum dedit Tyrwhittus? Hermannus: *οὐκ ἂν γευσάμενος τῶν ἐκείνου ἐλεβώρων*. Sed dubito, an tale quid e Graeca manu prodierit, an non talem scripturam, talem versum etiam Noster valde improbasset. Hermannus quidem, Epitome doctr. metr. §. 77. 78. notat, eo consilio tales versus conditos esse, quibus deluderetur epicorum poetarum licentia, sed credo Aristotelem, si modo rem metricam spectasset, hanc materiam vere illi disciplinae reservasse, ex more suo, vid. c. XX. *περὶ ὧν καθ' ἕκαστον ἐν τοῖς μετρικοῖς* etc. Versus, qualem nos scripsimus, non quidem aenigma, sed ironiam quandam facilem ad intelligendum, ne dicam proverbium, exprimit.

Irridet Euclides poëtarum ellipses vel omissiones. Saepissime autem omittitur aliquid in sententiis communibus, vel brevitatis vel verecundiae gratia, saepissime in illis, ut typum quasi communem habeant, metaphora aliqua utimur; ita Aristoph. Nub. δεῦρ' ἔλθ', ἵνα κλάῃς, ita γλαῦκ' εἰς Ἀθήνας, ita apud Plutarch. βατράχῳ ὕδωρ sc. ministras, h.e. das abundanti vel quod praecipue gratum est accipienti; apud Lucian. οὐδὲν πρὸς ἔπος, i. e. longe discrepat a re proposita aliquid; apud Plat. δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν; ita: ex ungue leonem, et nostrum: Kein Kreuzer, kein Schweizer; ita versu illo omissum censeo: κόψει. Sensus: ille semper insanus manebit, nam nunquam ejus helleborum molina molet. Nota est vis hellebori Anticyrae nascentis; quare Horat. ep. ad Pis.: tribus Anticyris caput insanabile, Sat. II. 3. Naviget Anticyram, idem: Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem. Dicebatur: ὁ γέρανος, ἡ γέρανος et τὸ γέρανος, vid. Spohn. diss. de extrema parte Odyss. Ita supra c. XXI. not. σίγυνον, σίγυνος et σιγύνη, ut omnino saepius opificum instrumenta a doctis et poëtis modo hoc, modo alio genere ponuntur.

μέτρον] i. e. modus in rebus, certi fines. Modus pendet ab opportuno tempore, dum aut vere aenigma, aut carmen didascalicum, aut elegias etc. scribo. Quare huc quadrat interpretatio Hesiodi, Ἔργ. κ. Ἡμ.

Μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Significat μέτρον fines ultimos, quibus tenus licet, ultra quos non licet prodire; inde apud Pindarum: μέτρα θαλάσσης, πορείας, ἵππων, κερδέων, etiam terminum vitae humanae:

Τῇ δεκάτῃ δ' εἴ τις τελέσας κατὰ μέτρον ἵκοιτο,
Οὐκ ἂν ἄωρος ἐὼν μοῖραν ἔχοι θανάτου.

vid. Solonis fragm. ed. Fortlage. p. 81. Alio sensu μέτρον occurrit infra hoc capite, at eodem, quo hoc, etiam alio loco cap. ult.

ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γελοῖα,] Tyrwh. dedita opera ad risum captandum. Harlesius addit: ut Euclides ille. Sed refutavit Euclidem Noster. Buhlius vertit: Denn wer sich der Metaphern, der fremden Wörter u. s. w. unschicklich bediente mit dem Vorsatze, das Lächerliche dadurch zu bewirken, würde seinen Zweck eben so gut erreichen. Herm. Etenim qui translationibus et singularibus et reliquis formis ine-

pte uteretur, et accommodate ad risum, idem efficeret. Equidem: is qui ἀπρεπῶς illis utitur, idem, quod, si sciens ridicula scriberet, efficit. Ita paulo post: τὸ αὐτὸ ποιήσαντος Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου pro: Αἰσχύλῳ.

ἐπὶ τῶν ἐπῶν,] Conjecit Tyrwh. ἐπὶ τῶν ἐπεκστάσεων, quod Hermannus in textum recepit, quamquam Tyrwh. dicit: licet Nostrum sic scripsisse non adfirmem. ἔπη est: narratio, vel potius descriptio, quae fit per plura verba aut adjectiva.

εἰς τὸ μέτρον.] Etiam hic ut supra Twiningius putat sermonem esse de justo modo, ut sit positum μέτρον pro μέτριον. Sed cummaxime in oratione modo alicui adstricta offendit vox mutata.

Αἰσχύλου] Tyrwh. conjecit Αἰσχύλῳ, sed vid. supra ad ἐπίτηδες.

Φιλοκτήτῃ] Aeschyli et Euripidis tragoediae illius nominis, nunc deperditae, indicantur a Dion. Chrys. Orat. III. Ex Euripidis Philoctete attulit Noster Rhet. ad Alexand. c. XIX. hos versus:

λέξω δ' ἐγὼ, κἄν μου διαφθείρας δοκῇ
λόγους, ὑπεκστὰς αὐτὸς ἠδικηκέναι·
ἀλλ' ἐξ ἐμοῦ γὰρ τἀμὰ μαθήσεαι κλύων·
ὁ δ' αὐτὸς αὐτὸν ἐμφανίζει σοι λέγων.

Varias lectt. invenies in not. ad illud caput ed. Bip. conf. Euripidis fragment. ed. Musgrav. Lips. repetit. T. II. p. 465. De deperdito Philocteta egit Valckenar. Diatrib. XI. Ex Sophoclis Philoctete memoravit Noster supra c. XVI. agnitionis rationem per Ulyssem ψευδάγγελον. Philoctetem pertinuisse ad argumentum parvae Iliadis, tradit Noster c. XXIII.

φαγέδαινά γ' ἢ] γ' invenitur in Edit. Eurip. Oxon. Vulgo omissum. Herm. scripsit φαγέδαιναν.

ἐσθίει τὸ θοινᾶται] Differre videntur haec fere ut nostrum: ein Mahl von etwas halten, et: eine Mahlzeit aus etwas machen. Sed haec luserim.

νῦν δέ] Sermo est de umbra quadam apud inferos; versus est ille Homeri, Odyss. IX. 515, non I. 515, ut in Tyrwh. edit. vitiose impressum et a Buhlio in ed. Bip. repetitum est. Quantum ad ὀλίγοι, haec vox etiam in nonnullis Germanicis regionibus ita usurpatur, ut significet: parvus vel exiguus. Vice versa legitur apud Pindar. Olymp. I. μείων αἰτία pro ὀλίγη, Pyth. I. μείων ἕπεται μῶμος, Pyth. XI. οὐ μείονα φθόνον, pro οὐ μικρὸν h. e. μέγαν.

οὐτιδανὸς καὶ ἀειδής.] Ita in omn. codd. et vet. vers. atque edd. Cod. Med. A. *ἀηδής.* ed. Castelv. *ἀεικής.* Recent. ed. habent *καὶ ἄκικυς*, quia ita legatur apud Homerum. Fieri quidem poterat, ut scriba illud *ἀειδής*, quod in versu a Nostro condito sequitur, errore jam huc transponeret; sed Nostrum aliam Homeri ante oculos habuisse recensionem, patet ex c. XXV. (ed. Bip. et Herm. XXVI.) quamquam ibi etiam scriba Nostrum ad recentiorem Homeri recensionem accommodare studuit scribens: *ἄλλοι μέν ῥα θεοί* pro *πάντες μέν ῥα θεοί.* Ita etiam in sequenti versu apud Homerum, qualem nunc habemus, non *καταθεὶς* sed *παραθεὶς* legitur, Odyss. XX. 259.

ἠϊόνες βοόωσιν·] Hom. Il. XVII. 265. ubi additur: *ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω*, et antecedit versus:

βέβρυχεν μέγα κῦμα ποτὶ ῥόον, ἀμφὶ δέ τ' ἄκραι
ἠϊόνες etc.

Quibus versibus, quibus maris littora fluctibus pulsantis sonus exprimitur, deterritus Plato poëmata sua combussit; quod quidem memorare, haud absonum videatur in notis ad caput, ubi de aenigmatibus agitur.

Ἀριφράδης] Vulgo *Ἀρειφράδης.* Ariphradem ex hoc loco Fabricius inter comicos retulit. Tum poterat etiam Euclidem, cujus supra mentio facta. Citharoedum hoc nomine memorat Suidas, hominem mollem. Herm.

ἐν τῇ διαλέκτῳ,] i. e. vulgari sermone. c. IV. *ἐν τῇ διαλέκτῳ πρὸς ἀλλήλους.*

σέθεν·] Homericum.

νιν·] Vox Dorica, ab Atticis tragicis usurpata. Quum autem additum sit, putat Tyrwh. respectum esse a Nostro vers. 1040. Oed. Col. Sophocl.

ἐγὼ δέ νιν
ἄκων ἔγημα, φθέγγομαί τ' ἄκων τάδε.

πολὺ δὲ μέγιστον] Sic cum codd. etiam Med. quos Buhlius omisit enumerare. sic etiam edd. recent. Vulgo *τὸ δὲ μέγιστον.*

εὐφυΐας] c. XVII. *εὐφυοῦς.*

τὸ ὅμοιον] Tyrwh. ex codd. Ven. Guelph. Paris. dedit: *τὸ τὸ ὅμοιον*, vertit: scite enim transferre, est simile discernere. Sed nonnisi errore illud *τὸ* duplicatum in codd. est, nam *τὸ μεταφέρειν* subjectum est, *θεωρεῖν* praedicatum, et *τὸ ὅμοιον* pendet ab *θεωρεῖν.* Rhet. III. 11. *δεῖ δὲ μεταφέρειν, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἀπὸ οἰ-*

κείων καὶ μὴ φανερῶν· οἷον, καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ, τὸ ὅμοιον καὶ ἐν πολὺ διέχουσι θεωρεῖν εὐστόχου.

διθυράμβοις·] vid. I. not. c. II. c. IV.

γλῶτται] vid. Rhet. III. 2. 6. Herm. notat, Aristotelem non rei naturam, sed morem poetarum secutum esse. At hic mos poetarum, qui nunquam ab rei natura differt, etiam apud alias gentes idem est; causam nominat Aristoteles c. XXIV.

τοῖς ἰαμβείοις,] Videntur hic intelligi dialogi tragici, nam c. IV. ubi de tragoedia sermo est, dicitur: λέξεως δὲ γενομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε· μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι· σημεῖον δὲ τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους. Rhet. l. c. τὸ δὲ κύριον καὶ τὸ οἰκεῖον καὶ μεταφορὰ μόναι χρήσιμοι (lege μόνα χρήσιμα) πρὸς τὴν τῶν ψιλῶν λόγον λέξιν· (vid. c. I. not. ad λόγοις, ψιλοῖς.) σημεῖον δὲ, ὅτι τούτοις μόνοις πάντες χρῶνται· πάντες γὰρ μεταφοραῖς διαλέγονται, καὶ τοῖς οἰκείοις, καὶ τοῖς κυρίοις.

ἐν λόγοις] Herm. vertit: in sermonibus. Tyrwh. in orationibus, rectius puto, nam non in vulgari sermone est μεταφορὰ καὶ κόσμος.

χρήσαιτο.] Ita in codd. Med. D. B. Guelph. Paris. 1741. 2040. Morel. edd. Victor. Tyrwh. Bip. Recepit Herm. vulgatum: χρήσεται. Harlesius conjecit in Varr. Lectt. ὅσοις κἂν ἐν λόγοις τις χρήσαιτο. De rebus quibusdam modo cogitatis, non de veris quibusdam sermo est.

IN CAPUT XXIII.

Περὶ μὲν οὖν — εἰρημένα.] Haec Herm. retulit ad cap. antecedens; item alii editores; sed jam Madius ad XXIII. ita etiam Harles.

ἐν τῷ πράττειν] i. e. quae agendo fit.

καὶ ἐν μέτρῳ] Cum Tyrwhitto restitui lectionem, quam omn. codd. habent. Cod. Med. D. habet καὶ ἐμμέτρῳ, Med. A. ἐμμέτρον, neque in his duobus vestigia lectionis sunt, quam proposuit Heinsius: καὶ ἐν ἑξαμέτρῳ, attamen hanc recepere Reiz, Buhle, Herm. Harles maluit ἐν μέτρῳ ἁπλῷ. Male Winstanl. nostram lectionem defendit putans heroicum carmen honoris causa nomine τοῦ μέτρου insigni-

ri. Verbo μέτρῳ quidem opus erat, quum narrari soleat etiam prosa oratione; sed non verbo ἑξαμέτρῳ, quum epica narratio, ut litterarum historia et Noster c. XXIV. docet, nonnisi hexametris constaret. Alia ratio est c. VII. περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτρῳ μιμητικῆς — ὕστερον ἐροῦμεν, ibi non dictum erat διηγηματικῆς.

δραματικούς,] In tragoediae ratione constituenda Aristoteles modo hunc, modo illum poëtam laudavit, in epopoeiae autem ratione nonnisi Homerum, cui prae ceteris ingenium justumque sensum atque artis peritiam attribuit, quod ex tam multis hujus libelli locis videre est, imprimis c. VIII. et XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) Appellat Noster Homerum infra θεσπέσιον, et Polit. X. scribit: Ὅμηρος μέντοι πάντων κορυφαῖος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ποιητὴς λεγόμενος, vid. Longin. sect. VIII. 11. 8. IX. 11. 9. X. 11. 7. Plutarch. de Aud. Poet. IX. τοῦ δὲ ποιητοῦ λέγοντος, i. e. cum Homerus dicit. Quamquam dramata post Homerum demum colebantur, nam ex epica poesi prodiit dramatica (c. IV.), tamen hunc etiam (c. IV.) dramatice imitationes tum in Iliade Odysseaque tum in Margite confecisse, itaque dedisse primum schemata tragoediae et comoediae; referendum est ergo δραματικούς ad formam dialogicam. Distinguit vero Noster c. III. in. epicam imitandi rationem, quae aut dramatica aut non dramatica sit, ab tragica imitandi ratione; patet exinde etiam poëtam ipsum nonnunquam narrare posse; at ab Homero abstrahit regulam c. XXV. eum per se paucissima loqui debere; ibidem multi poëtae hac in re peccasse dicuntur. Idem judicium de aliis, quantum ad mythum attinet, profertur c. VII. quod videas. Mythus est σύστασις τῶν πραγμάτων, c. VI. Tragoedia quoque c. VII. dicitur imitatio perfectae et integrae actionis, ut idem nostro capite de epopoeia. Quid sit, quod nostro loco dicitur ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τέλος, expositum est c. VII. ubi eadem animalis comparatio invenitur. Itaque etiam epopoeia, licet minus angustis finibus quam tragoedia circumscripta, c. V. XVIII. XXIV. certam tamen et absolutam magnitudinem habere debet, ne historiae similis sit.

οἰκείαν] i. e. suam quasi voluptatem eamque unam moveat; non tot varias, quot aut non comprehendi in unum possunt, aut, propter variam et contrariam suam naturam et vehementiorem auditoris animi motionem, risum moveant, singulis effectibus quasi aboletis. Id

imprimis hoc capite Noster, Horatius in fronte Epistolae ad Pisones, ubi similis animalis comparatio est, respexisse videtur.

καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι,] Secutus sum lectionem codicum, praeterquam quod codd. Med. C. et Ven. *μηδεμίας* pro *μὴ ὁμοίας*, et Med. A. et C. *τὰ συνήθη*, Ven. *τὰ συνήθει* legunt. Dacerii conjecturam: *καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίαις τὰς συνθέσεις εἶναι*, recepere Batteux, Reiz, Tyrwh. et Herm. Sed tum sequens *ἐν αἷς* non cum *ἱστορίαις*, ad quod quidem referri debet, sed cum *συνθέσεις* compositum est. Id sentiens ipse Dacerius aliam lectionem propinavit: *καὶ μὴ ὅμοια ἱστορίαις τὰ συνεχῆ εἶναι*. Melius Castelvetrus: *καὶ μὴ ὁμοίους ἱστορίαις ταῖς συνήθεσιν*. Neque Goulstonii conjectura opus est, qui, in ceteris retenta cod. lectione, pro *μὴ ὁμοίας* proponit *μηδαμῶς*, fabulas nequaquam esse oportere tanquam historias vulgares, scribendum erat: esse debere tanquam etc. Jamjam Riccobonus vertit (in ed. Aur. Allobr.): nec similes esse historias consuetas. Verterem: neque debent iis similes esse etc. h. e. non licet epopoeias ita componere, ut iis similes sint et cum illis confundantur historiarum libri. Tales epopoeiae fuere Heracleis et Theseis, vid. c. VIII. Herodoti historias, etiam cum metro, poesin non esse, dicit Noster c. IX.

ὧν ἕκαστον,] Herm. *ὧν ἕκαστα.*

ἐν Σικελίᾳ] Famam fuisse tantum, ait Herodotus VII. 166. p. 562. ed. Wesseling. *πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον, καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην.* Dissentit vero Diod. Sic. XI. 24. secundum quem illa victoria eodem accidit anno, quo Xerxes Graeciam invasit, eoque die, quo Leonidas vicit cum suis trecentis et occubuit ad Thermopylas; atque historiam accuratius tradi a Diodoro, ait Valcken. ad Herodoti locum. adde Aeliani V. H. lib. VI. c. 11. ibique Perizon. conf. Wyttenbach. ad Plutarch. de Sera Num. Vind. p. 37. Hamilcar vero, Carthaginiensium rex, Terillo, Himerae tyranno, a Therone autem ejecto, venerat auxilio, minime vero, quod Goulstonius aliique putarunt, a Xerxe invitatus ad Siciliam invadendam. Harles. Sin vero Aristoteles Herodotum secutus esset, ita ut, quae ille famam esse dixerat, crederet; non dixisset tam indefinite: *κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους.*

μετὰ θατέρου,] Herm. ex cod. Paris. *μετὰ θάτερον.*

δρῶσι. διό, ὥςπερ εἴπομεν ἤδη, καὶ] In edd. Reiz. Twining. Buhl. et Herm. legitur, ex Reizii interpunctione, *εἴπομεν, ἤδη καί.* Sed verba *ὥςπ. εἴπ.* tum ad *οἱ πολλοὶ*, qui c. VIII. vituperantur, tum ad Homerum referuntur, qui ibidem laudatur.

καίπερ ἔχοντα] Referas ad carmen, quo canitur bellum ab Homero, non ad belli initium et finem, nam initium et finis in omni re est.

λίαν γὰρ] c. VII. *οὔτε παμμέγεθες, οὐ γάρ.*

ἢ τῷ μεγέθει] i. e. si magnitudine mediocri esset, varietate (rerum et factorum) implicitum.

αὐτῶν] Heins. et Reiz. *αὐτοῦ.* Twining: *ἄλλων.* Valla omisit. Mad. cum Victorio: *ἐν αὐτῷ.* Paccii versionem: pluribus in ea episodiis usus est, ita intelligo, ut sit: immiscuit multa episodia inter ceteras poëmatis partes. Herm. putat *αὐτῶν* spectare ad belli partes, quas omiserit Homerus. Ita, Sylburgio teste, jam Victorius in comm.

οἷς διαλαμβάνει] Codd. *δὶς διαλ.* Sed Paccius vertit: quibus. Causa, cur episodia esse debeant, enunciatur c. XXIV. *τὸ γὰρ ὅμοιον.* De episodiis saepius alibi.

πολυμερῆ·] c. XVIII. *ἐποποιϊκὸν σύστημα — λέγω τὸ πολύμυθον.*

τὰ Κύπρια] In codd. Med. B. C. D. Ven. legitur *τὰ Κυπρικά*, in plerisque edd. *τὰ Κυπριακά.* Sed jam Castelvetrus judicat: pare, che si debba leggere *τὰ Κύπρια* e non *τὰ Κυπριακά*, e perchè si soggiunge *ἐκ τῶν Κυπρίων*, e perchè gli altri autori citando questa poesia la nominano cosi. Sane, ab Aristotele c. XVI. Dicaeogenis Cypria memorata sunt, quae nos judicavimus tragoediam fuisse. Epopoeiae illius nominis auctorem Athenaeus XV. 8. VIII. 3. modo Hegesiam, modo Stasimum vocat, et Cyprium aliquem. Simili modo traditur ab Hermogene in Progymnasmatum (primum excusorum in Bibliothek der alten Litteratur und Kunst, Götting. 8. St.) capite I. *περὶ μύθου.* *Ὀνομάζονται* (*μῦθοι* i. e. fabulae) *δὲ ἀπὸ τῶν εὑρόντων, οἱ μὲν Κύπριοι, οἱ δὲ Συβαριτικοί, πάντες δὲ κοινῶς Αἰσώπειοι λέγονται.* Inde fortasse inscriptio operis; at scripsit Naevius quoque carmen, Iliada Cypriam, quem viri docti Stasimi historiam Trojae, qualis ante excidium fuisset, in metra posuisse tradunt. Dicit Castelvetrus: è da credere, che l'azzione partenesse an-

cora ad Ilio, per lo giudizio della lite famosa, che si fece appresso ad Ilio, nelle valli del monte Ida, e per lo giudice, che fu Paris, nato in Ilio, e per Helena, che fu condotta ad Ilio. Del libro primo della quale Charisio cita il verso:

collum marmoreum torquis gemmata coronat,

e forse si parla di Venere; e del secondo Prisciano cita questo altro:

foecundo penetrat penitus thalamoque potitur,

e forse si parla di Paris. Simile quid de coronatione et Venere ex Cypriis carminibus affert Athen. p. 334. 682. Videntur illa complexa esse id, quod acciderat ad Trojae excidium usque. Affirmant sententiam verba fragmenti Procli, ex ejus chrestomathia grammatica, dum adhuc integra esset, ut videtur Tyrwhitto, excerpti, ex Ms. Escurialensi descripti in Bibliothek der alten Litteratur und Kunst. T. I. Götting. 1786. quae quidem cum notis aliorum huc transscribere operae pretium esse mihi videbatur.

Περὶ τῶν Κυπρίων λεγομένων ποιημάτων.

Ἐπιβάλλει *) *τούτοις τὰ λεγόμενα Κύπρια ἐν βιβλίοις φερόμενα ἕνδεκα· ὧν περὶ τῆς γραφῆς ὕστερον ἐροῦμεν, ἵνα μὴ τὸν ἑξῆς λόγον νῦν ἐμποδίζωμεν· τὰ δὲ περιέχοντά ἐστι ταῦτα.*

Ζεὺς 1) *βουλεύεται μετὰ τῆς Θέμιδος περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου· παραγενομένη δὲ Ἔρις εὐωχουμένων τῶν θεῶν ἐν τοῖς Πηλέως γάμοις* 2) *νεῖκος περὶ κάλλους ἐνίστησιν Ἀθηνᾷ, Ἥρᾳ, καὶ Ἀφροδίτῃ· αἳ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐν Ἴδῃ* 3) *κατὰ Διὸς προσταγὴν ὑφ᾽ Ἑρμοῦ πρὸς τὴν κρίσιν ἄγονται· καὶ προκρίνει τὴν Ἀφροδίτην ἐπαρθεὶς τοῖς Ἑλένης* 4) *γάμοις Ἀλέξανδρος. Ἔπειτα δὲ Ἀφροδίτης ὑποθεμένης ναυπηγεῖται· καὶ Ἕλενος περὶ τῶν μελλόντων αὐτοῖς προθεσπίζει. Καὶ ἡ Ἀφροδίτη Αἰνείαν συμπλεῖν αὐτῷ κελεύει· καὶ Κασσάνδρα περὶ τῶν μελλόντων προδηλοῖ· ἐπιβὰς δὲ τῇ Λακεδαιμονίᾳ Ἀλέξανδρος ξενίζεται παρὰ τοῖς Τυνδαρίδαις, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Σπάρτῃ παρὰ Μενελάῳ· καὶ Ἑλένῃ παρὰ τὴν εὐωχίαν δίδωσι δῶρα ὁ Ἀλέξανδρος. Καὶ μετὰ ταῦτα Μενέλαος εἰς Κρήτην ἐκπλεῖ, κελεύσας τὴν Ἑλένην τοῖς ξένοις τὰ ἐπιτήδεια παρέχειν, ἕως ἂν ἀπαλλαγῶσιν. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀφροδίτη συνάγει τὴν Ἑλένην τῷ Ἀλεξάνδρῳ·*

---

*) n. Proclus. 1) Schol. in Il. I. 5. 2) Schol. in Il. XV. 140. 3) Venus in monte Ida. Athen. XV. 682. 4) De Helena, ex Nemesi nata, Athen. VIII. 334. Eustath. ad Il. XXIII.

καὶ μετὰ τὴν μῖξιν τὰ πλεῖστα κτήματα ἐνθέμενοι, νυκτὸς ἀποπλέουσι· χειμῶνα δὲ αὐτοῖς ἐφίστησιν Ἥρα· καὶ προσενεχθεὶς [5]) Σιδῶνι ὁ Ἀλέξανδρος αἱρεῖ τὴν πόλιν καὶ ἀποπλεύσας εἰς Ἴλιον γάμους τῆς Ἑλένης ἐπετέλεσεν. Ἐν τούτῳ δὲ Κάστωρ [6]) μετὰ Πολυδεύκους τὰς Ἴδα καὶ Λυγκέως βοῦς ὑφαιρούμενοι ἐφωράθησαν· καὶ Κάστωρ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἴδα ἀναιρεῖται, Λυγκεὺς δὲ καὶ Ἴδας ὑπὸ Πολυδεύκους· καὶ Ζεὺς αὐτοῖς ἑτερήμερον νέμει τὴν ἀθανασίαν. Καὶ μετὰ ταῦτα Ἶρις ἀναγγέλλει τῷ Μενελάῳ τὰ γεγονότα κατὰ τὸν οἶκον· ὁ δὲ παραγενόμενος περὶ τῆς ἐπ' Ἰλίου στρατείας βουλεύεται μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ πρὸς Νέστορα παραγίνεται [7]) Μενέλαος· Νέστωρ δὲ ἐν παρεκβάσει διηγεῖται αὐτῷ, ὡς Ἐπωπεὺς φθείρας τὴν Λυκούργου θυγατέρα ἐξεπορθήθη, καὶ τὰ περὶ Οἰδίπουν καὶ τὴν Ἡρακλέους μανίαν, καὶ τὰ περὶ Θησέα καὶ Ἀριάδνην. Ἔπειτα τοὺς ἡγεμόνας ἀθροίζουσιν ἐπελθόντες τὴν Ἑλλάδα· καὶ μαίνεσθαι προσποιησάμενον τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ τῷ μὴ θέλειν συστρατεύεσθαι [8]) ἐφώρασαν, Παλαμήδους ὑποθεμένου, τὸν υἱὸν Τηλέμαχον ἐπὶ κόλασιν ἐξαρπάσαντες. Καὶ μετὰ ταῦτα συνελθόντες εἰς Αὐλίδα θύουσι· καὶ τὰ περὶ τὸν δράκοντα καὶ τοὺς στρουθοὺς γενόμενα δείκνυται· καὶ Κάλχας περὶ τῶν ἀποβησομένων προλέγει αὐτοῖς· ἔπειτα ἀναχθέντες Τευθρανίᾳ προσίσχουσι· καὶ ταύτην ὡς Ἴλιον ἐπόρθουν. Τήλεφος δὲ ἐκ βοηθείας Θέρσανδρόν τε τὸν Πολυνείκους κτείνει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀχιλλέως τιτρώσκεται. Ἀποπλέουσι δὲ αὐτοῖς ἐκ τῆς Μυσίας χειμὼν ἐπιπίπτει, καὶ διασκεδάννυνται· Ἀχιλλεὺς δὲ Σκύρῳ προσχὼν γαμεῖ τὴν Λυκομήδους [9]) θυγατέρα Δηϊδάμειαν· ἔπειτα Τήλεφον κατὰ μαντείαν παραγενόμενος εἰς Ἄργος ἰᾶται Ἀχιλλεύς, ὡς ἡγεμόνα γενησόμενον τοῦ ἐπ' Ἴλιον πλοῦ. Καὶ τὸ δεύτερον ἠθροισμένου τοῦ στόλου ἐν Αὐλίδι, Ἀγαμέμνον ἐπὶ θήραν βαλὼν ἔλαφον, ὑπερβάλλειν ἔφησε καὶ τὴν Ἄρτεμιν· μηνίσασα δὲ ἡ θεὸς ἐπέσχεν αὐτοὺς τοῦ πλοῦ, χειμῶνας ἐπιπέμπουσα. Κάλχαντος δὲ εἰπόντος τὴν τῆς θεοῦ μῆνιν καὶ Ἰφιγένειαν κελεύσαντος θύειν τῇ Ἀρτέμιδι, ὡς ἐπὶ γάμον αὐτὴν Ἀχιλλεῖ μεταπεμψάμενοι θύειν ἐπιχειροῦσιν· Ἄρτεμις δὲ αὐτὴν ἐξαρπάσασα εἰς Ταύρους μετακομίζει, καὶ ἀθάνατον ποιεῖ· ἔλαφον δὲ ἀντὶ τῆς κόρης παρίστησι τῷ βωμῷ. Ἔπειτα καταπλέουσιν εἰς Τένεδον, καὶ εὐωχουμένων αὐτῶν Φιλοκτήτης ὑφ' ὕδρου πληγεὶς

---

5) Herodot. II. 117. Eustath. ad Il. V. 6) Tzetzes ad Lycophr. 512. Schol. in Pindar. Nem. X. 114. 7) Suid. in v. Οἶνος. Athen. II. 8) vid. supra c. VIII. 9) Pausan. 863.

διὰ τὴν δυσοσμίαν ἐν Λήμνῳ κατελείφθη· καὶ Ἀχιλλεὺς [10]) ὕστερος κληθεὶς διαφέρεται πρὸς Ἀγαμέμνονα. Ἔπειτα ἀποβαίνοντας αὐτοὺς εἰς Ἴλιον εἴργουσιν οἱ Τρῶες, καὶ θνήσκει Πρωτεσίλαος [11]) ὑφ' Ἕκτορος· ἔπειτα Ἀχιλλεὺς αὐτοὺς τρέπεται, ἀνελὼν Κύκνον τὸν Ποσειδῶνος· καὶ τοὺς νεκροὺς ἀναιροῦνται· καὶ διαπρεσβεύονται πρὸς τοὺς Τρῶας, τὴν Ἑλένην καὶ τὰ κτήματα ἀπαιτοῦντες. ὡς δὲ οὐχ ὑπήκουσαν ἐκεῖνοι, ἐνταῦθα δὴ τειχομαχοῦσιν. Ἔπειτα τὴν χώραν ἐπεξελθόντες πορθοῦσι καὶ τὰς περιοίκους πόλεις· καὶ μετὰ ταῦτα Ἀχιλλεὺς Ἑλένην ἐπιθυμεῖ θεάσασθαι, καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτὸ Ἀφροδίτη καὶ Θέτις. Εἶτα ἀπονοστεῖν ὡρμημένους τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχιλλεὺς κατέχει, κἄπειτα ἀπελαύνει τὰς Αἰνείου βόας· [12]) καὶ Λυρνησὸν καὶ Πήδασον πορθεῖ, καὶ συχνὰς τῶν περιοικίδων πόλεων· καὶ Τρωΐλον φονεύει· Λυκάονά τε Πάτροκλος εἰς Λῆμνον ἄγων ἀπεμπολᾷ· καὶ ἐκ τῶν λαφύρων Ἀχιλλεὺς μὲν Βρισηΐδα γέρας λαμβάνει, Χρυσηΐδα δὲ Ἀγαμέμνων. Ἔπειτά ἐστι Παλαμήδους θάνατος, καὶ Διὸς βουλή, ὅπως ἐπικουφίσῃ τοὺς Τρῶας, Ἀχιλλέα τῆς συμμαχίας τῆς Ἑλληνικῆς ἀποστήσας· καὶ κατάλογος τῶν τοῖς Τρωσὶ συμμαχησάντων.

Cypria illa anteriores Iliadis partes complexa esse, dicit, de iis agens, Heyne in excurs. I. ad Virg. Aen. in parva autem Iliade res inde ab distributione armorum usque ad equum in urbem receptum et Trojanorum e commessatione somnum cantas fuisse. Idem, locum nostrum explicans, dicit: non audiendus est Salmasius, qui (Polyhist. p. 598) Cypria carmina et Iliada ἐλάττω unum esse nullo argumento contendit; (isto nomine vocatur parva Ilias in vita Homeri, cujus auctor dicitur Herodotus.) neque contradicit locus noster. Castelvetrus: pare mi, che si dovesse ripetere ὁ ποιήσας, perchè io non credo, ch' Aristotele creda, che un solo autore abbia composte due. Simili modo in antecedenti cap. participium χρώμενος inter καὶ et ἐπίτηδες repetendum esse, ibidem monstravimus.

καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα.] Iliadem hanc, ad dignitatem potius quam ad molem Homerici operis respectu habito, parvam appellatam esse, verisimile est. Auctor ab aliis Homerus, e. c. in hujus vitae descriptione, quae Herodoti dicitur; ab plerisque Lesches Lesbius fertur, quem ante Terpandrum vixisse ait Clemens Alexand. p.

---

10) Arist. Rhet. II. 24. 11) Pausan. 234. 12) Pausan. 862.

133. Eusebius, Scalig. p. 121. ad annum 4. Ol. XXX. Sed plura invenies in Heynii excursu supra laudato, et infra ad Ἰλίου πέρσις.

μία τραγῳδία] Patet nonnisi ea huc trahi posse, quae vere mythum vel fabulam, non etiam, quae episodio efficiant. Castelvetrus: l'azzione nella Iliade, quando Hettore ed Ajace si conducono in campo per combattere, quando Menelao e Paris si conducono, quando Glauco e Diomede si raffrontano insieme, quando Diomede ed Enea combattono insieme, quando Hettore ed Achille combattono, azzioni, le quali non di meno non senza certa debita grandezza; ma lo sdegno di Achille etc. Itaque Ilias uni videtur tragoediae sic praebere argumentum, si ea contineatur reconciliatio gratiae inter Achillem et Agamemnonem, quae cum ob Patroclum ab Hectore caesum fiat, caedes Hectoris finire fabulam debebit. Si non omnia haec, maxima certe eorum pars tractata videtur a poeta Graeco, qui scripsit ἐπὶ ναυσὶ μάχην. Certe quod Attius hoc nomine fabulam scripsit, credibile est eam e Graeco aliquo poeta expressam fuisse. Quod si aliud praeter hoc ex Iliade peti potest tragoediae argumentum, nihil reliquum est praeter redemtionem Hectoris. Eam autem persecutus est Aeschylus in fabula, cui nomen erat Φρύγες ἢ Ἕκτορος Λύτρα. Odyssea manifesto, ut supra XVII. ejus argumentum exposuit, unam tantum constituet tragoediam, caedem procorum reverso Ulysse complectentem. Quod si Odyssea quoque alius etiam tragoediae argumentum suppeditare potest, id consistat necesse est in insidiis Telemacho structis. Herm. Opinor equidem, Aristotelis μία ἢ δύο, quamquam additum sit μόναι, non tam stricte interpretandum esse. Fortasse Attius secutus est Sophoclem, ut in tragoedia illa Tereo, v. XVI. not. ad Τηρεῖ. Hectoris Lustra commemorata invenies supra c. XVIII. not. ad ωςπερ Εὐριπίδης Νιόβην καὶ Μήδειαν, ubi etiam alia tragoediarum argumenta, ex Trojana historia hausta, addita sunt. Conf. etiam, quae conjecimus c. XV. (Herm. XVIII. Bip. XVI.) ad verba: ἀπὸ μηχανῆς, καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι καὶ περὶ τὸν ἀπόπλουν.

πλέον] Tum hanc vocem tum duo ultima exempla: καὶ Σίνων, καὶ Τρῳάδες, uncinis inclusit Hermannus, ut indicaret, et illam vocem et haec exempla, quippe non

ut cetera secundum rerum gestarum ordinem inserta, serius adscripta esse ab Aristotele. Sed etiam alias in hoc libro exempla confusa videmus, conf. quae notavi c. XVIII. ad *ὥςπερ Εὐριπίδης Νιόβην καὶ Μήδειαν*. Duobus ultimis exemplis, quorum unum (*Τρῳάδες*) cum alio ibidem enumerato (*ἀπόπλους*) idem argumentum habuisse videtur, illud *πλέον* probare voluit auctor. Nonne mirum foret, Aristotelem, priusquam illa adderet, putasse, nonnisi octo tragoedias ex parva Iliade factas esse, cum constet, a solis Aeschylo et Sophocle et Euripide multo plures super ejusdem periodi eventibus compositas fuisse. Hujusmodi sunt ex fabulis superstitibus Sophoclis *Αἴας Μαστιγοφόρος*, et Euripidis *Ἑκάβη*; ex deperditis, Aeschyli *Αἴας Λοκρὸς* et *Μέμνων*, (vid. c. XVIII. not. ad *ὥςπερ Εὐριπίδης Νιόβην* etc.), Sophoclis *Ἀντηνορίδαι*, *Λαοκόων*, *Πολυξένη*, *Πρίαμος*, *Φιλοκτήτης ὁ ἐν Τροίᾳ*, et nonnullae fortasse aliae, quae ex titulis minus innotescunt. Tyrwh. Incaute agit Buhle, qui *ὀκτώ* ejiciendum esse censet; aeque incaute Victorius, qui censet, conjuncte legendum esse *Πτωχεία Λάκαινα*.

Ὅπλων κρίσις,] Tragoediam hoc titulo scripserat Aeschylus, quae laudatur a Schol. ad Sophocl. Ajac. 191. et alibi. Latine, ut videtur, verterunt Ennius et Pacuvius, quorum utriusque citatur Armorum judicium. Historiam attigit Homerus Od. XI. 544. quam fusius exponit Quint. Cal. V. Tyrwh.

Φιλοκτήτης,] Ex Aeschyli et Euripidis Philocteta, (quem Herm. in indice sub hac voce non memoravit) versum citavit Noster c. XXII. Ad c. XVI. conjeci, ibi expositam esse agnitionem illam per Ulyssem, falsum nuntium, qualis sit illa in Philoctete Sophoclis. Etiam Achaeus, Epicharmus (III. V.), Philocles, Theodectes (XI. XVI. XVIII.) Philoctetem scripsisse dicuntur. Sophoclis altera tragoedia, supra laudata, quae *Φιλοκτήτης ὁ ἐν Τροίᾳ* inscripta erat, facinus aliquod Philoctetis ad Trojam pro argumento habuit. De historia Philoctetis sive in Lemno, sive ad Trojam vid. Quint. Cal. IX. X. Proclus: *Διομήδης ἐκ Λήμνου Φιλοκτήτην ἀνάγει. ἰαθεὶς δὲ οὗτος ὑπὸ Μαχάονος, καὶ μονομαχήσας Ἀλεξάνδρῳ, κτείνει.*

Νεοπτόλεμος,] Hujus nominis tragoediam scripsit Nicomachus, incerti quoad cetera argumenti, vid. Suid. in v. Sed et Sophoclis *Σκυρίους*, vel *Σκυρίας*, de Neoptolemo, ex insula Scyro per Ulyssem et Diomedem abducto, egisse suspicor. Vid. fabulae ejus fragm. ap. Sto-

baeum, tit. XLIX. LVII. CXXIII. conf. Quint. Cal. VII. Tyrwh. Proclus: *καὶ Νεοπτόλεμον Ὀδυσσεὺς ἐκ Σκύρου ἀγαγὼν, τὰ ὅπλα δίδωσι τὰ τοῦ πατρός· καὶ Ἀχιλλεὺς αὐτῷ φαντάζεται.* Auctor tragoediae istius nominis dicitur Nicomachus.

Εὐρύπυλος,] De hoc Telephi filio multa narrat Quint. Cal. VI. VII. VIII. praeeunte Homero, Odyss. XI. 518. Pugnam ejus cum Neoptolemo descripserat *Sophocles*, an in tragoedia cognomine, nescio. Tyrwh. vid. Plutarch. de Ira Cohib. p. 815. ed. Steph. 1572. Proclus: *Εὐρύπυλος δὲ ὁ Τηλέφου ἐπίκουρος τοῖς Τρωσὶ παραγίνεται, καὶ ἀριστεύοντα αὐτὸν κτείνει Νεοπτόλεμος.* vid. Virgil. Aen. II. 114. ibique Heyne.

Πτωχεία,] Tragoediae huic argumentum fortasse praebuerit Ulysses, mendici habitu Trojam ingressus. Vide Homerum, Od. IV. 248. Eurip. Hecub. 239. In Rheso, 710. haec Ulyssis fraus ante Rhesi ad Trojam adventum ponitur. Quod si ita fuerit, nescio, quo modo in parva Iliade locum habuere potuerit, nisi forte in Ulyssis oratione de armis Achillis, in qua etiam commemoratur a Quint. Cal. V. 279. Tyrwh. Proclus: *Ὀδυσσεὺς δὲ αἰκισάμενος ἑαυτὸν κατάσκοπος εἰς Ἴλιον παραγίνεται, καὶ ἀναγνωρισθεὶς ὑφ' Ἑλένης περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως συντίθεται· κτείνας δὲ τινὰς τῶν Τρώων ἐπὶ τὰς ναῦς ἀφικνεῖται.* Herm. conjecit, hoc argumentum tractasse Epicharmum, in *Ὀδυσσεῖ αὐτομόλῳ.* De Epicharmo c. III.

Λάκαιναι,] Jam supra commemoravimus, Victorium, teste Sylburgio, suspicatum esse, conjuncte esse legendum: *Πτωχεία Λάκαινα*, Mendicatio Lacaena. Legitur vere *Λάκαινα* in codd. Med. A. D. Paris. 2038. edd. Ald. Basil. 1. 2. 3. Wech. Mad. Robort. Victor. Castelv. (*Πτωχεῖα λάχανα* in marg. Casaub.) Ita etiam Dacerius, qui, cum aliis interpretibus, Helenam intelligendam statuit. Non nota quidem est fabula, cui nomen: *Πτωχεία*, neque ex Procli verbis de Ulysse: *καὶ μετὰ ταῦτα σὺν Διομήδει τὸ Παλλάδιον ἐκκομίζει ἐκ τῆς Ἰλίου*, quod argumentum illius fabulae fuerit, sed id tantummodo, quod etiam ex loco posteriori, quem in argumentorum enumeratione apud Nostrum occupat, firmatur, conjici licet, eam ad bellum Trojanum pertinuisse. Quin etiam, ita fabulam Sophoclis inscriptam fuisse *Λάκαιναι* (in qua lectione plurimi codd. consentiunt) apparet ex Polluce, IX. 19. ed. Hemsterh. Priscian. XVIII. p. 1177. ed. Putsch. conf. Curtius, Anmerk. zu A. Dichtk. Heyne l. l. p. 228.

Ἰλίου πέρσις,] Ex Heynii excursu supra memorato attulimus sententiam, Iliadem parvam complexam esse res gestas inde a distributione armorum usque ad equum in urbem receptum et Trojanorum e commessatione somnum. Sententia haec confirmata est verbis Procli. Conjicit autem Hermannus: **Quum omnino non est verisimile, poematis illius argumentum ibi abruptum fuisse, ubi res in eo est, ut exspectatio lectorum debeat ardentissima esse, tum aliorum etiam loci scriptorum reliqua quoque eo poëmate comprehensa fuisse ostendunt. Ut captam fuisse urbem, quum**

νὺξ μὲν ἔην μεσάτη, λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελήνη,

quae ipsa poetae verba sunt, retulere Callisthenes in schol. Eurip. ad Hecub. apud Scaligerum de emend. temp. p. 378. Clemens Alex. I. Strom. p. 236. Eudocia p. 51. Tzetzes ad Lycophr. 344. Porro Andromacham et Aeneam a Neoptolemo abductos, praecipitato de turri Astyanacte, e parva Iliade, ipsis versibus allatis, docet Tzetzes ad Lycophr. 1263. vide eundem ad v. 1232. Excidium ergo Trojae (*Ἰλίου πέρσιν*) et discessum Graecorum (*ἀπόπλουν*) partes parvae Iliadis fuisse, ut concludamus, pro hoc loco necessarium est. Quod vero cummaxime *Ἰλίου πέρσιν* Graecos interesset audire, id concludo, facile potuisse fieri, ut haec pars excerpta, mox pro singulari carmine haberetur. Certe c. XVIII. a Nostro ut tale memoratur.: *ὅσοι Πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν, καὶ μὴ κατὰ μέρος.* Ut Iliadis, ita etiam illius *Πέρσεως Ἰλίου* auctorem nominare Graecos intererat; inde explicandum est, quomodo Proclus *Πέρσιν Ἰλίου*, cujus argumentum post argumentum parvae Iliadis exponit, Arctino, Pausanias autem (X. 25. 26. 27.) Leschi tribuere possint. Neuter parvae Iliadis auctorem nominat; sicut Noster verbis: *ὁ ποιήσας τὴν μικρὰν Ἰλιάδα*, ita Pausanias III. 26. parvam Iliada sine scriptoris nomine laudat, ab eaque X. 26. *πέρσιν Ἰλίου* distinguere videtur Ryckio, Diss. de Aen. Adv. p. 444. et Hermanno. Huic viro docto, qui Heynium refutat, etiam id concedendum est, Arctini *Ἰλίου πέρσιν* diversam fuisse a Leschei poemate. Nam Pausan. X. 27. Leschen in eo ab aliis observat discedere, quod Priamum non ad aram Jovis, sed ab ea abstractum ad suarum aedium fores a Neoptolemo caesum tradat. Proclus contra ex Ar-

ctino affert: *καὶ Νεοπτόλεμος μὲν ἀποκτείνει Πρίαμον, ἐπὶ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ἑρκείου βωμὸν καταφυγόντα.* Iterum refutat Heynium Herm. verbis: Non magis verum est illud, quod Heynius suspicatur, fragmentum excerptorum e Proclo ultimum, quod p. 38. legitur, partem esse *Ἰλίου πέρσεως* ab Lesche scriptae. Nam, quod ibi est *καὶ Ὀδυσσέως Ἀστυάνακτα ἀνελόντος,* (vide interpretes ad Hygin. fab. CIX.) *Νεοπτόλεμος Ἀνδρομάχην γέρας λαμβάνει,* secus traditum erat ab Lesche, qui, ut refert Pausanias X. 25., Astyanactem a Neoptolemo, eoque non a Graecis jusso, praecipitem datum narraverat. Ut plures illius nominis tragoediae extiterunt, quarum auctores in not. ad c. XVIII. enumeravimus, ita etiam plura illius nominis et argumenti epica carmina extitere. Arctini epopoeia minoris videtur fuisse auctoritatis, quam Leschei; quamobrem huic, sine dubio ob eandem dictionis et sententiarum rationem, etiam parvam Iliadem tribuerunt. Clem. Alex. p. 321. Immo, quum cum Pausaniae dictis de morte Astyanactis consentiant, quae ad Lycophr. v. 1263. attulit Tzetzes de parva Iliade, concludere licet, *Πέρσιν Ἰλίου* continuationem parvae Iliadis fuisse. vide etiam Tzetz. ad Lycophr. v. 345.

Ἀπόπλους.] Vid. c. XV. (ed. Bip. XVI. Herm. XVIII.) not. ad *ἀπὸ μηχανῆς, καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν.* Nusquam alias tragoedia sub hoc titulo memoratur. Etiam *Τρῳάσιν* illum titulum non male convenire, censet Tyrwh. Illam eadem, quae Troades, complecti, dicit Herm.

Σίνων,] Sophoclis tragoedia, ad res ante excidium Trojae gestas pertinens. Tzetzes ad Lycophr. 344. Virg. Aen. II. 79. Heyne Excurs. IV. ad h. l.

Τρῳάδες.] Euripidis *Τρῳάδες* extant.

IN CAPUT XXIV.

τῇ τραγῳδίᾳ·] Cap. X. dixit Aristoteles, mythos simplices aut implicatos esse. Simplices sunt, qui sine inopinato casu et agnitione sunt; exempla exhibet c. XVIII. qui mythi et hanc et illum habent, sunt impli-

cati. Aeque ac inopinatus casus et agnitio tertium genus mythorum constituit πάθος, c. XI. Exemplo sunt Ajaces et Ixiones, c. XVIII. Quartum genus est morale, quod quidem omisit in mythorum generibus commemorandis c. XI. sed enumeravit c. XVIII. ubi genera tragoediarum constituuntur. vid. not. ad init. c. XII.

καὶ τὰ μέρη,] c. VI.

καὶ γὰρ περιπετειῶν] c. XII. ibi, in fine, simili modo ad ἀναγνώρισιν et περιπέτειαν additur πάθος, omittitur ἦθος.

διανοίας καὶ τὴν λέξιν] c. XI. XX. XXII.

πεπλεγμένον·] Odysseae compositio propter exitum dicitur c. XIII. διπλῆ.

ἀναγνώρισις γὰρ διόλου· καὶ ἠθική.] Vulgarem lectionem restituendam censui cum Herm. ita ut ἠθική sit pro ἠθικόν. Ed. Bip. cum Madio et Reizio: ἀναγνώρισις γάρ. καὶ διόλου ἠθικόν. Paccius quidem vertit: ut quae agnitionibus constet et per totum morata sit. Attamen illud praetuli. In Iliade caedes, vulnera, certamina et bella describuntur; in Odyssea agnoscitur Telemachus a Nestore, a Menelao, ab Helena, Ulysses a Cyclope, a Phaeacibus, ab Euryclea, a subulcis, a Telemacho, a procis, a Penelope, a patre, a cane. Fortasse propter has duas, Telemachi et Ulyssis agnitiones nonnemo, notante Winstanlejo, in margine libri illius penes Burgessium adscripserat hanc conjecturam: ἀναγνώρισις γὰρ διπλῆ καὶ ἠθική. conf. Longin. de subl. IX. p. 37. ed. Toup. οὐ γὰρ ἀλλ' ἡ τῆς Ἰλιάδος ἐπίλογός ἐστιν ἡ Ὀδύσσεια — δευτέρου δὲ ἕνεκα παριστορείσθω τὰ κατὰ τὴν Ὀδύσσειαν, ὅπως ᾖ σοι γνώριμον, ὡς ἡ ἀπακμὴ τοῦ πάθους ἐν τοῖς μεγάλοις συγγραφεῦσι (vitiose in ed. Bip. συγγαφοῦσι) καὶ ποιηταῖς εἰς ἦθος ἐκλύεται. τοιαῦτα γάρ που τὰ περὶ τὴν τοῦ Ὀδυσσέως ἠθικῶς αὐτῷ βιολογούμενα οἰκίαν, οἱονεὶ κωμῳδία τίς ἐστιν ἠθολογουμένη. Plutarch. Ethic. εἰσὶ δὲ αὐτῷ ποιήσεις δύο Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια, ἐν αἷς μὴ μόνον ἀρετὰς ἐν ταῖς ποιήσεσι παρίστησι, λύπας τε καὶ χαρὰς καὶ φόβους καὶ ἐπιθυμίας, οὐ χρὴ αἰτιᾶσθαι τὸν ποιητὴν etc. Plura addit Robortell. in animadv.

ὁ εἰρημένος·] c. VII.

ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος.] c. XXIII. c. VII.

τῶν μὲν ἀρχαίων] Res ad idem redire videtur, sive vertatur: si compositiones veterum breviores essent, sive: si compositiones breviores essent antiquis illis, i. e. quam antiquae. Sed illam

priorem versionem tum Graecorum verborum ordo requirit, tum, quod Homerum, cujus poemata per ἀρχαίων indicantur, Aristoteles in ceteris rebus omnibus ut exemplar exhibeat et c. XXIII. θεσπέσιον vocet, Aristotelem etiam hic conjicio idem fecisse, licet tacite, dum reprehendat recentiores; quam quidem ironiam facile intelligere debebant Aristotelis aequales, qui longiores et taediosas illas epopoeias noverant. Reprehendit Noster c. VIII. Heracleidem et Theseidem, earumque poetis opponit Homerum; dicit c. IX. historiam, vel Herodoti, in versus coactam, non etiam esse poema; idem c. XXIII. Haud raro recentiores tacite reprehendit; eos innuit jamjam apertius c. XVIII. πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ, λύουσι κακῶς. c. XXIII. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τοῦτο δρῶσι. c. VI. αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσί. Etiam eos, qui tunc temporis (ὡς νῦν, c. XVIII.) poetas, qui se non in omnibus tragoediarum generibus jactassent, vituperarent, ironice vocat sycophantas. c. VI. distinguuntur, sed non quo recentiores laudentur, οἱ ἀρχαῖοι (poetae) et οἱ νῦν. eod. cap. recentioribus poetis veteres omnino ut meliores opponuntur, οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται etc. in quibus verbis veteres poetae κατ' ἐξοχὴν vocantur αὐτοί. Infra, nostro capite (edd. Bip. et Herm. XXV.) ironice perstringuntur recentiores epopoeiarum poetae: ἄλλοι (praeter Homerum) αὐτοὶ μὲν δι' ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις. Non probat Aristoteles rationem, qua longitudo tragoediarum non per se, sed per solennes ritus constituatur apud Graecos; tum id, si centum deinceps tragoediae agendae essent, ad clepsydram eas actum iri, tum hoc vere factum esse, cum ironia commemorat c. VII. Neque hoc loco licet putare, Aristotelem, epopoeiam ita demensum, reprehendere Homerum, unde etiam, quo minorem modum vel magnitudinem hic eruemus, eo magis ironiam, qua recentiores Homero oppositi sint, intelligemus. Ob eandem caussam miror Hermannum Aristotelis jocum pro serio habere. Dicit quidem: Omnino permirum foret, si Aristoteles conjunctas plurium poetarum fabulas ad metiendam epici carminis brevitatem adhibuisset, praesertim in tanta mensurae ambiguitate, quae alia est, si sex, longe alia, si novem tragoediae sunt. Immo res ipsa unius poetae tragoedias una trilogia

comprehensas intelligi postulat. Deinde vero addit: Haec interpretatio mensurarum aptam comparationem continet. Addit deinde etiam haec: Eo facilius tres unius poetae tragoediae conjungi potuerunt, quod his trilogiis saepe perpetuitas quaedam argumenti continebatur, cujus illustre exemplum in superstitibus fabulis habemus Aeschyli Oresteam, e deperditis novimus Philoclis Pandionidem e scholiaste Aristophanis ad Aves v. 282. et Aeschyli Lycurgiam, memoratam Aristophani in Thesm. 135. ad quam pertinuere Edoni et Lycurgus, satyricus. Dacerius referebat illud ἀρχαίων ad carmina Cyprica, Hermannus vero: in his, ait, antiquis, nisi fallor, et Ilias et Odyssea numerari debet. Wolfius, Prolegom. ad Hom. p. CXI. Neque nunc doctus quisquam, summariis Cypriorum et parvae Iliadis magno emolumento harum litterarum publicatis, ad Dacerii sententiam accesserit. De utrisque illis poematibus vid. comm. eos ad c. XXIII. Conjicio Aristotelem minime cogitasse de trilogiis continuati argumenti, quae sine dubio minoris penderentur a Graecis, quippe qui in illis ad agentium nomina repetita desiderarent actionis istam nec non temporis et loci quam dicunt unitatem. Confer sententias Nostri c. V. fin. IX. et XXIII. καὶ μὴ ὁμοίας etc. Hermannus dicit: insigni obscuritate laborat locus. antea vero: de re ipsa dubitatum est ab interpretibus, etiam a Wolfio in prolegomenis ad Homerum p. 110 sq. quia non constet, quot una auditione exhiberi tragoediae consueverint. Credibile est, nunc duas tetralogias, nunc tres datas esse; duas, quia certare debebant poetae, tres, quia plures vix potuere. Respondet igitur Wolfii verbis Hermannus ita, ut videatur putare, hoc quidem loco ἀκρόασιν partem tantummodo, alibi autem totas istas poetarum concertationes significare, quibus celebrari solebant dies festi, vid. supra c. VI. not. ad καὶ ἄνευ ἀγῶνος. Nescio, an ipsa Wolfii verba cautiora sint: nescimus, quid in tragica scena fuerit μία ἀκρόασις. Nam credo Nostrum, quamvis dicat τῶν τραγῳδιῶν, tamen ad tres tragoedias (trilogiam) etiam drama satyricum, ad

tetralogiam pertinentem, retulisse, licet tacite, tum quia ille omnino negligentius scripsit, tum quia fabulae dramaticae saepius cum tragoediis uno nomine recenseantur. Sed propter id ipsum, quod *ἀκρόασιν*, h. e. auditionem unius tetralogiae, interpretes hucusque confuderunt cum auditione duarum vel plurium, tantum obscuritatis visus est habere locus. Tyrwhittus p. 192. etiam profitetur, numerum tragoediarum una commissione edi solitarum nondum ad liquidum perductum esse; ita etiam Twining. p. 474. At si de illo numero sermo esset, Noster posuisset vere *ἀγῶνα*, qua voce toties utitur, non *ἀκρόασιν*, neque praeposuisset illud *μίαν*. Quippe verisimilius est, plures acroases, inter quas mora quaedam judicibus et histrionibus relicta esset, pertinuisse ad commissionem certantium, quam ut uno tenore ederentur in unam auditionem octo, vel duodecim, vel plura etiam dramata. Quis hoc credat factum esse? Nonne tam multorum dramatum versuum numerus major esset numero versuum Iliadis vel Odysseae? Nonne ne joco quidem ab Nostro ita longitudo epopoeiae justa constitueretur ob varium dramatum numerum? Nam duas tantum tetralogias concertasse, saepius quidem narratur, e. g. Aelian. V. H. II. 8. *κατὰ τὴν πρώτην καὶ ἕκτην (ἐννενηκοστὴν) ἀντηγωνίσαντο ἀλλήλοις Ξενοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. Ξενοκλῆς Οἰδίποδι καὶ Λυκάονι καὶ Βάκχαις καὶ Ἀθάμαντι Σατυρικῷ· Εὐριπίδης Ἀλεξάνδρῳ καὶ Παλαμήδῃ καὶ Τρωσὶ καὶ Σισύφῳ Σατυρικῷ.* Credibile est vulgo duas tetralogias concertasse; quod etiam ex aequali tragoediarum, quae nobis superstites sunt, longitudine concludi licet; nam hanc longitudinem ab numero tragoediarum uno certamine committendarum pependisse, Noster exprimit c. VII. *τοῦ μήκους ὅρος πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν.* Quin etiam ex nostro loco prodit, intelligi certam quandam longitudinem. Attamen id, nonnunquam etiam plures tetralogias exhibitas esse, innuit Noster, dum ad ista verba c. VII. addit: *εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο.* Quae verba nihil fere significarent, nisi idem addidisset *ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε φασίν.* Attamen haec verba Hermannus illinc sustulit. Concertavere simul Pratinas, Aeschylus et Choerilus, teste Suida, voc. *Πρατίνας*, Olymp. LXX. Item alio tempore Euphorio, Sophocles et Euripides, referente Aristophane Grammatico in argumento Medeae Euripidis. Neque id ut per-

raro factum traditur; quamquam credo, tres simul commissas tetralogias aeque atque trilogias istas continuati argumenti nonnisi ad priorem artis tragicae aetatem pertinere. Immo etiam Barthelemius in Mémoires de l'Acad. des Inscr. T. XXXIX. statuit, morem certandi per tetralogias (de quibus vid. Casaub. de Poes. Sat. p. 125.) ultra centum annos non durasse et proinde obsolevisse ante tempus Aristotelis. Licet haec sententiae ex nostri libelli dictis neque confirmari neque refutari possit, quadraret tamen ita, ut hoc loco ἀκρόασις sit ἀγὼν, et alibi ἀγωνίζεσθαι significet certamen poetarum, qui ad unam eandemque tetralogiam sua quisque dramata conferant; uti omnino saepius hoc libro ἀγὼν significat scenicam tragoediarum actionem. Neque valde contradiceret epigramma illud apud Stephanum in voc. Φάσηλις:

Ἥδε χθὼν κόλποισι Φασηλίτην Θεοδέκτην
κρύπτει, ὃν ηὔξησαν Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες·
ἐν δὲ χορῶν τραγικῶν ἱεραῖς τρισὶ καὶ δέχ' ἁμίλλαις
ὀκτὼ ἀγηράντους ἀμφεθέμην στεφάνους.

Debemus Tyrwhitto lectionem: χορῶν τραγικῶν pro ἐν δὲ χθὼν, quae vox errore scribae ex primo versu repetita videtur; praeterea vero Tyrwhittus in interpretando isto epigrammate miro modo egit. Theodectes, ut supra in Prolegom. et alibi in comm. docui, ipse quidem audivit Aristotelem, sed etiam Platonem et Isocratem; vixit ergo senior Nostro. Addicit huic sententiae haud parum lectio, quali exaratus est noster locus in codd. Mediceis A. C. Ven. Leid. Vall.: αἱ συστάσεις εἶεν, πρόσθεν τὸ πλῆθος (τῶν habent codd. omnes, exceptis omnibus Mediceis) τραγῳδιῶν τῶν εἰς etc. Tum esset post εἶεν majus interpunctionis signum ponendum, et πρόσθεν τὸ πλῆθος pro τὸ πρόσθεν πλῆθος positum, esset ita explicandum, ut c. XXI. verba ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων, pro ὃ ἐκ μὴ σημαινόντων posita; tum τὸ πλῆθος sumendum esset collective pro τὰ δράματα vel potius αἱ τραγῳδίαι, propter pluralem παρήκοιεν; hoc autem esset positum pro προσήκοιεν, i. e. aptae essent; desideraretur etiam δὲ post τὸ πλῆθος. Propter tam multa impedimenta, licet negligentius scripsisse Nostrum libenter concedam, tum quod jam cod. Med. B. et Paris. 2040. habet πρὸς δὲ, tum quod Med. codd., unde descripti sunt codd. Ven. et Leid., propter omissum τῶν, quod ante τραγῳδιῶν abesse non potest, corruptelam aliquam redolent, praetuli lectionem codd. Med. B. et Paris. inserto

illo τῶν. Ita omnes recentiores edd. legunt. Cod. Guelph. habet πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τραγῳδιῶν τῶν εἰρημένων etc. Sive πρόσθεν, sive πρὸς δὲ legas, sensus idem evadere debet et potest. Valla vertit: tragoedorum. Singulos poetas etiam Platonis tempore tetralogias ad certamen contulisse, prodit ex Aelian. V. H. II. 30. Πλάτων ἐπέθετο οὖν τραγῳδίᾳ, καὶ δὴ καὶ τετραλογίαν εἰργάσατο καὶ ἔμελλεν ἀγωνίεῖσθαι. Ad ea, quae Dacerius de verbis Nostri tam jocosis serio protulit: L'Iliade, l'Odyssée et l'Enéide sont entièrement conformées à la rêgle d'Aristote, elles peuvent être lues chacune dans un seul jour, facetissime Twiningius, Notes p. 478. for a wager, indeed, I will not say, what might be done, if we had reading races at Newmarket. Wolfius ad illa: Hoc ego legens saepe ad Judaeum Apellam remittebam.

διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ] Necessarium est, ut ante ista verba suppleatur: ὃ οὐκ ἔχει ἡ τραγῳδία αὐτή.

ὄγκος.] Herm. magnificentiam. ita paulo post: ὀγκωδέστατον. Tyrwh. moles. Plutarch. de Aud. Poet. c. II. οὔτε γὰρ μέτρον, οὔτε τρόπος, οὔτε λέξεως ὄγκος, οὔτ' εὐκαιρία μεταφορᾶς, οὔτε ἁρμονία καὶ σύνθεσις ἔχει τοσοῦτον αἱμυλίας καὶ χάριτος, οἷον εὖ πεποιημένη διάθεσις μυθολογίας. ita Plut. alio loco, quem attulimus in not. ad c. I. v. ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι. Idem in vit. Coriol. μετ' ὄγκου, i. e. cum fastu et superbia. conf. Longin. p. 48 ed. Toll.

μεταβάλλειν] Herm. auditorem varie afficiat. Tyrwh. auditorem varie disponit. Buhlius: durch Abwechselung unterhält. Tali vero sensu haec vox in hoc libro nusquam adhibetur, sed reciproca significatione, c. III. ἢ ὡς τὸν αὐτὸν, καὶ μὴ μεταβάλλοντα, i. e. personam suam non mutando. ita c. IV. VII. XIII. Verterem: ut credat auditor, se veras personas ante oculos habere. Ita Aristoteles de vi musicae artis: ἁρμονιῶν διέστηκε φύσις· ὥστε ἀκούοντας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχειν πρὸς ἑκάστην αὐτῶν.

τὸ γὰρ ὅμοιον ταχὺ πληροῦν,] Herm. nam similia quum celeriter satient. accuratius Tyrwhittus: Quod enim simile est, cito satians, facit etc. De epopoeiae extensione per episodia c. XVII.

ἐκπίπτειν] c. XVII. XVIII.

ἀπὸ τῆς πείρας] c. IV. *λέξεως δὲ γενομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε.*

στασιμώτατον] Herm. aequabile, Tyrwh. et Buhlius: stabilissimum, Heinsius: quippe et sedatum inter metra et elatum maxime heroicum. vid. Demetr. de Elocut. 42. ubi *ἡρῷος* est spondeus.

γλώττας] c. XXIII.

περιττὴ] i. e. abundantior. Plato dicitur *τὰ ὀνόματα συνθεῖναι περιττὸς* a Dion. Hal. T. II. p. 33. ed. Huds. 1704. et paulo infra *τὴν ὑψηλὴν καὶ περιττὴν καὶ ἐγκατάσκευον διώκειν φράσιν.* Ab eodem Thucydidis dictio sic describitur: *ἡ ἐξηλλαγμένη, καὶ περιττὴ καὶ ἐγκατάσκευος, καὶ τοῖς ἐπιθέτοις κόσμοις ἅπασι συμπεπληρωμένη λέξις, ἧς ὅρος καὶ κανὼν ὁ Θουκυδίδης.* Itaque illa vox etiam in bonam partem accipitur.

μίμησις] Ita codd. quidam et versio Paccii; in multis codd. *κίνησις* legitur, quod propter sequens *κινητικά* scriptum videtur. Twiningius scribi vult: *περιττὴ γὰρ καὶ ταύτη.*

κινητικά.] Victor. voluit: *κινητά*, propterea quod *κινητικόν* significet aliquid vim movendi habens, sed non mobile ipsum.

πρακτικόν.] i. e. rebus agendis aptum. c. V. XXII.

Χαιρήμων.] De hoc poeta c. I. Tragicus et comicus dicitur, nusquam epicus, neque hoc loco, quod prodit ex sequenti *διὸ οὐδεὶς* etc.

αὐτῇ] Ita plurimi codd. multaeque edd. in aliis: *αὐτό.* Madius *αὐτή.*

Ὅμηρος δὲ] Hisce verbis in Herm. ed. novum caput, nempe XXV. incipit; equidem pristinum ordinem retinui; pergit enim Noster de discrepantia tragoediae et epopoeiae loqui. c. VIII. *ὁ δὲ Ὅμηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτ' ἔοικε καλῶς ἰδεῖν* etc. Verba *καὶ δὴ καὶ* vertit Herm. tum vero etiam. Secundum illud *καὶ* propter *πολλὰ* additum est.

ποιεῖν] Heinsius conjecit: *εἰπεῖν*, propter sequens *λέγειν.* Sed agitur de iis, quae fingere debeat poeta. c. IX. *κἂν ἄρα συμβῇ γενόμενα ποιεῖν, οὐδὲν ἧττον ποιητής ἐστι,* et ibid. *καθ' ὃ ἐκεῖνος ποιητής ἐστι.* Epica poesis non solummodo narratio esse debet, sed etiam ad dramaticam formam accedere, ut Homerus, c. XXIII. conf. c. III. init. ubi duplex epici poetae ratio constituitur; triplex ab Hermogene: *ὅταν γὰρ ἢ διάθεσιν ἐπάθῃ* (l. *ἐμπαθῆ*) *τοῦ λέγοντος προσλάβῃ ὁ ποιητής, ἤ τι ἄλλο προσώπου*

ἦθος μιμῆται, ἢ καὶ ἑαυτὸς (l. αὐτὸς) ἀφ' ἑαυτοῦ τοιόνδε τε ἢ τοιόνδε πρᾶγμα ἐξαγγέλλῃ etc.

ἀγωνίζονται,] Haec vox nonnisi ironice de malis epopoeiarum poetis usurpatur. Vid. c. IV. not. ad ἄνευ ἀγῶνος.

φροιμιασάμενος,] Hoc verbum proprie significat: inire cantum, praeludere, ἀναβάλλεσθαι; vid. supra c. I. not. ad ῥαψῳδίαν; sed apud Aeschyl. Eumenid. 2. significat: deos invocate. Docet Scholiastes Thucydidis ad III. 4., hymnos apud veteres prooemia appellatos esse. Inde dicitur (ab Anonymo Menagii ad Diog. Laert.) Aristoteles scripsisse librum Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ Ληναίων προοιμίων. Plutarch. de Musica 1133. C. τὰ πρὸς τοὺς θεούς, ὡς βούλονται, ἀφοσιωσάμενοι, ἐξέβαινον εὐθὺς ἐπί τε τὴν Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν· δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστὶ διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων. Aristoteles in Rhetoricis ut exemplar expeditiorum initiorum posuit exemplum initii Iliadis et Odysseae; addidit tertium quoddam:

Ἡγεό μοι λόγον ἄλλον, ὅπως Ἀσίης ἀπὸ γαίης
ἦλθεν ἐς Εὐρώπην πόλεμος μέγας.

Est hoc exemplum initiorum, quae Noster vocat judicialia, δικανικά. vid. ed. Buhlii, et Naekii Choeril. p. 111. Horat. ep. ad Pis.

Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo et nobile bellum —
Quanto rectius hic, (Homerus) qui nil molitur inepte:
Dic mihi Musa virum, captae post tempora Trojae.
Qui mores hominum multorum vidit et urbes —
Semper ad eventum festinat, et in medias res
Non secus ac notas auditorem rapit, et quae
Desperat tractata nitescere posse relinquit.
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

ἢ ἄλλο τι ἦθος· καὶ οὐδέν' ἄηθες, ἀλλ' ἔχοντα ἦθος.] Valla vertit: aut aliud quid, et nullam personam vacuam a moribus, sed habentem mores. Ad καὶ repetas εἰςάγει, ad ἄλλο τι suppleas δοῦλον vel θεόν, vid. c. XV. ut Latinorum: ingenium, ita ἦθος pro ipsis hominibus poni potest. Sequutus sum lectionem, quam in omnibus calamo exaratis libris legi testatur Victor. et Sylb. Placet etiam lectio vulgata, quam Tyrwh. ed. habet: καὶ οὐδὲν ἄηθες, ἀλλ' ἔχον ἦθος. Buhlius in ed. Bip. ἀλλ' ἔχοντα ἤθη. Cum

Reizio Herm. ἦθος post ἄλλο τι expunxit et ita scripsit: ἢ ἄλλο τι καὶ οὐδὲν ἄηθες, ἀλλ' ἔχοντα ἤθη, vertit: neque illud carens affectione, sed praedita affectionibus. Neque aut quid ex illa omissione lucremur, aut quemadmodum ita verti possit, video. Obiter tangit Aristoteles mores, de quibus in tragoediae ratione constituenda pluribus locis locutus est.

θαυμαστόν·] c. IX. XVIII. De mirabili in poesi scripsit Bodmerus dissert. Tiguri. 1740. Batteusius in notis dicit illud esse: surprenant inattendu.

τὸ ἄλογον,] Victorii emendationem, pro ἀνάλογον, recepi cum Heins. Batt. Harl. Reiz. Buhl. et Hermanno, Quod praeter rationem est, (de quo c. XI.) facilius fertur in epopoeia, quia non adspicitur. Hectoris persecutionem, quam Homerus describit Il. XX. (non X. ut ex Tyrwhitti animadv. recepit Buhlius) 205:

Λαοῖσιν δ' ἀνένευε καρήατι δῖος Ἀχιλλεύς,
Οὐδ' εἴα ἔμεναι ἐπὶ Ἕκτορι πικρὰ βέλεμνα,
Μή τις κῦδος ἄροιτο βαλών, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι,

Noster etiam sequenti capite memorat, ne: reprehendit, dicam cum Hermanno, qui addit: Mirum sane et paene incredibile, non solum Graecos in summo discrimine a telis conjiciendis sibi temperasse, sed etiam Achillem concitatissimo cursu ruentem capitis motu id potuisse magno exercitui imperare. Plura de hoc Homeri loco scripsit Batteusius. conf. Mirab. Auscultat. 114.

διὸ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστόν.] Haec verba Goulstonius, quem Herm. secutus est, parentheseos signis inclusit, bene; nam sequentia non cum his, sed cum antecedentibus cohaerent. Aliter Twiningius disputat.

ψευδῆ λέγειν] i. e. aliquid veri simile reddere. Horat. de Homero:

Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet etc. Hesiod. πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. Buhlius vertit: erdichten.

ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός.] Tangit Aristoteles agnitionis rationem eam, quam c. XVI. exposuit exemplo Ulyssis, falsi nuntii.

οἴονται γὰρ] Lectionem Victorii dedi. Facile erat, eam ex corruptis codd. lectionibus colligere; eandem habent Morel. Castelv. Batt. Reiz. Tyrwh. Buhle in ed. Bip. et Herm. Post ὕστερον non enclitice ἐστι, sed ἔστι

legendum censeo, quum positum sit pro: existit, vel: verum fit. Conf. praeter c. XI. Arist. Elench. περὶ Σοφ. p. 427. ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος, διὰ τὸ οἴεσθαι ἀντιστρέφειν τὴν ἀκολούθησιν· ὅταν γὰρ τουδὶ ὄντος ἐξ ἀνάγκης τόδε ᾖ, καὶ τοῦδε ὄντος οἴονται καὶ θάτερον εἶναι ἐξ ἀνάγκης. Buhlius vertit: Homer vorzüglich hat auch gelehrt, wie man gut erdichten müsse. Diess gründet sich auf einen falschen Schluss. Man glaubt, wenn ein Ding ein andres beständig zur Begleitung oder zur Folge hat, so werde, wenn das andre ist, auch das erstere da seyn oder entstehn. Das ist ein Irrthum. Wenn man weiss, dass das letztere wirklich ist, so wird der Verstand leicht zu dem Schlusse verführt, dass auch das erstere sei. Videmus Buhlium omisisse verba: διὸ εἴη ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος — προςθεῖναι, quae quidem etiam Reizius ut spuria uncinis inclusit. Sed Buhlius eadem in ed. Bip. reposuit, animadvertit autem: totus locus est ulcus insanabile. Tyrwh. qui fere idem dicit, vertit, quasi scriptum esset: διὸ δὴ, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἀλλὰ, τοῦ δευτέρου ὄντος, ἀνάγκη, εἶναι ἢ γενέσθαι πιστεύεται, quam conjecturam, in qua dicit se de verbis nil spondere, ipse non longe a mente Aristotelis abesse credit. Heinsius dedit, ne dicam emendavit: διὸ εἴη ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος· ἄλλου δὲ τούτου ὄντος. οὐκ ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι ἢ προςεῖναι. Madius: ἀλλὰ εἰ τούτου ὄντος, ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι δεῖ προςθῆναι. Victorius nostram lectionem recepit ex codd. Med. A. C. D. Paris. 1741. 2040. Guelph. Morel. Lamprid. apud Mad. Eandem jam habet Herm. qui vertit: at ne si verum quidem hoc esset, necessarium est, esse vel factum esse (malim: fieri) vel cogitari, malim: omnino accedere, vel: apponi a poeta potius, quam ab auditore, quod Hermannus putat. τὸ δεύτερον ergo in fine adscribi deberet, non, ut Winstanlejus p. 305. vult, τὸ πρῶτον. Quum in ed. Herm. post οὐδὲ non sit comma, inde facile error oriri poterit lectori.

τοῦτο ἐκ τῶν Νίπτρων.] Ἐν τοῖς Νίπτροις c. XVI. Odyss. XIX. Ulysses nondum agnitus a Penelope narrat, qua veste indutus fuerit Ulysses; concludit illa, quia hoc verum sit, esse etiam alterum verum, nempe hunc, qui id narret, vidisse Ulyssem. Per ἐκ, quod pro ἐν positum

est, Herm. qui edidit: τούτου; credit Nostrum indicare, se aliquando in copiosiori harum rerum expositione allaturum esse e Niptris exemplum. Sed quis de tali conjectura spondebit? Nonne, quum de Homero loqueretur, Aristoteles dicere poterat: hanc agnitionis rationem extraxi ex Niptris? Num forte aliis locis ipsa exempla ex Homero adscribit? Valla vertit: id exemplum ex Niptris proponi liquet, et τοῦτο legitur in omn. codd. in quibus omnino leguntur ista verba παράδειγμα — Νίπτρων; nempe codd. Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. codd. Madii, Robortelli et Victorii. Buhle illa verba, quibus nullum exemplum aptius esse potest, pro glossemate habet, quod quidem incautius est, quam ea tacite omittere, quod Tyrwh. fecit.

προαιρεῖσθαί τε δεῖ]. Tyrwh. omisit δεῖ, sed in pluribus codd. invenitur, neque potest omitti.

ἐκ μερῶν ἀλόγων·] Buhlius vertit: aus lauter Unwahrscheinlichkeiten. Si plurimae partes absurdae essent, tota epopoeïa talis foret; uti supra de tragoedia c. XI. XII. XVIII. nam etiam epopoeiae genera constituuntur pro plurimis partibus.

μάλιστα] Buhlius: so viel wie möglich. Herm. si qua potest.

ἔξω τοῦ μυθεύματος·] vid. c. XIV. not. ad ἔξω τοῦ δράματος.

Οἰδίπους] c. XVIII.

Λάϊος] Codd. recentius collati omnes, versio Vallae, edd. Ald. Basil. Camot. Wechel. Mad. et Robort. habent πῶς Ἰόλαος. Sed jam Victor. et rec. edd. Λάϊος.

ἐν τῇ Ἠλέκτρᾳ] Sophocl. Electr. 680. Orestes in ludis Pythicis certasse narratur, qui ludi tum nondum instituti erant, quod quidem ἄλογον etiam Scholiasta ad: Δελφικῶν ἄθλων χάριν observavit: οὔπω ἦν ἐπὶ Ὀρέστου ὁ Πυθικὸς ἀγών. Ad hunc abusum ex recentioribus poetis, vel maximis permulta addere possemus exempla.

ἐν Μυσοῖς] Herm. dicit: fabula, Mysi, fuit Aeschyli. Tyrwhitto certe hanc, quae hic notetur, Aeschyli fuisse verisimile est ex Stephano in v. Οἶος. Οἶος, πολίχνιον Τεγέας· Αἰσχύλος Μυσοῖς. vid. etiam Suid. in v. Ὀργεῶνες. Sed a pluribus poetis id argumentum videtur tractatum esse. Supra, c. XIII. Telephus, qui, ut videmus, ad illud pertinebat et ab Horat. in ep. ad Pis. commemoratus est. Sunt qui tum illam fabulam, tum

Μυσούς, Plutarchi testimonio nixi, Agathoni tribuant; de Agathone vid. c. IX. Sturzius in Indice scriptorum ab Aristotele laudatorum ad ed. Aurel. 1607. 8. ita: Eubulus (omisso nomine) ἐν Μυσοῖς, Poet. 24. Multo autem verisimilius est, tres deinceps Sophoclis tragoedias hoc capite nominatas esse, ita ut hic tragoediam, Homerus vero epopoeiam repraesentet. Athen. lib. V. ubi de trigono, quo instrumento musici utuntur, loquitur, dicit: μνημονεύει δὲ τοῦ τριγώνου τούτου καὶ Σοφοκλῆς ἐν Μυσοῖς οὕτως:

πολὺς δὲ φρὺξ τρίγωνος κ. τ. λ.

et eundem versum recitans libro XIII. idem ille: καὶ Σοφοκλῆς ἐν Μυσοῖς.

ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας] In quibusdam edd. ὁ Ἄφωνος scribitur, quasi nomen proprium; sed appellationem multi viderunt. Similiter loquitur Plutarchus, vit. Caes. ἐκείνου δὲ ἀφώνου βαδίζοντος: illo autem (Catone) tacito ambulante. Quis autem ille fuerit, qui mutus ex Tegea in Mysiam pervenit, nemo expedivit. Et Dacerius quidem id sciri posse negat, cum argumentum hujus fabulae Mysorum prorsus ignotum sit, utpote quod ex historia Telephi non desumtum esse, certo constat. Mihi contra verisimile videtur Philosophum hic de ipso Telepho loqui, cujus silentium a comicis plus semel notatum deprehendi. Alexis ἐν Παρασίτῳ apud Athen. X. 421.

Δειπνεῖ δ' ἄφωνος Τήλεφος, νεύων μόνον
(Εἰς) τοὺς ἐπερωτῶντάς τι. —

Amphis ἐν Πλάνῳ, apud Athen. VI. 224.

— ἔκυψεν, ὥσπερ Τήλεφος,
Πρῶτον σιωπῇ· καὶ δικαίως τοῦτό γε,
Ἅπαντες ἀνδροφόνοι γάρ εἰσιν ἑνὶ λόγῳ.

Quin etiam haec ultima, nisi fallor, quam habuit Telephus silentii causam nobis aperiunt. Hyginus c. 244. Qui cognatos suos occiderunt. — Telephus, Herculis filius, Hippothoum et Nerea, aviae suae filios (occidit sc.). Avia autem Telephi erat Neaera, avus Aleus, Tegeae forte princeps. Tzetzes in Lycophr. 206. Ὁ δὲ Τήλεφος παῖς ἦν Ἡρακλέους καὶ Αὔγης, τῆς Ἀλέου θυγατρὸς, τοῦ Τεγεάτου καὶ Νεαίρας. Telephum igitur avunculos suos apud Tegeam occidisse fortasse finxerat poeta et illinc mutum in Mysiam rediisse. Mos scilicet erat caedis alicujus reum mutum restare, donec sacris quibusdam expiatoriis lustraretur. Aeschyl. Eumen. 451.

Ἄφθογγον εἶναι τὸν παλαμναῖον νόμος,
Ἔστ' ἂν πρὸς ἀνδρὸς αἵματος καθαρσίου
Σφαγαὶ καθαιμάξωσι νεοθήλου βοτοῦ.

Sed quum haec expiatio a quovis etiam statim peti posset, ratio certe desideratur, cur Telephus tam longum iter inexpiatus, adeoque mutus perficere maluerit. Tyrwh. Ita Eurip. Phoeniss. 40. *ἄναυδος*, tacitus. Telephi Euripidei meminit Noster Rhet. III. 2.

ἂν δὲ θῇ καὶ φαίνηται] Haec est codicum et vulgaris lectio. Herm. recepit *τεθῇ*, Reizii conjecturam. Quod vero Paccius vertit: at si semel constitutae fuerint, et Valla: si fiat, id illi magis explicandi causa fecisse videntur, ut Victorius, qui in textu *θῇ*, in versione: si vero positum fuerit, habet. Saepius ita loquitur Aristoteles, ut sit supplendum: *ὁ ποιητής*. Ut *θῇ*, ita Latinorum: ponere, pro: aliquid conficere, vel instituere. Horat. ep. ad Pison.

Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet.

εὐλογώτερον,] Codd. et edd. plurimae *εὐλογοτέρως*. Ed. Tyrwh. Bip. et Herm. *εὐλογώτερον*.

ἐνδέχεσθαι] Codd. quidam Madii et Victorii, Med. B. Leid. in marg. Guelph. Paris. 2040. habent: *ἀποδέχεσθαι*. Alii codd. Madii et Victorii: *ἐκδέχεσθαι*, quod etiam Herm. recepit, Winstanleius autem, ut sensus plane contrarius et perversus evadat, vertit, non ut Herm. per: admittere, sed per: arcere. At *ἐκδέχεσθαι* est: excipere aliquid ita, ut pro eo aliquid aliud intercedat, ut: *ἐκδέχεσθαι λόγον*, i. e. respondere, vel loqui pergere. Contra *ἐνδέχεσθαι λόγον* aliquid in se recipere. Eurip. Phoeniss.

εἰς γὰρ ταὐτὸν ὄμμασι βλέπων,
λέξεις τ' ἄμεινον, τοῦδέ τ' ἐνδέξῃ λόγους.

ibi *ἄμεινον ἐνδέξῃ* est: melius intelligere. Aristoph. Equit. 629.

κἄγωγ', ὅτε δὴ 'γνων ἐνδεχομένην τοὺς λόγους.

Nostri libelli cap. ult. *ὡς ἐνδέχεται ἄριστα*, quam potest optime, i. e. quantum aliquis in se sustinebit. ita etiam c. sequenti. Quare nostrum locum Germanis verterem: Hat aber der Dichter die Anlage erst gemacht, und hat diese Wahrscheinlichkeit, so darf er auch Unwahrscheinliches an oder über sich nehmen. Horat. de Homero: Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet.

ἐκθεῖσιν,] Ulyssis in insula Ithaca a Phaeacibus,

dum dormiret, expositi et relicti, vid. Odyss. XIII. 119. ubi sane plura sunt, quorum ratio, ut mollissime dicam, quaeri potest. Eorum nonnulla tetigit Plutarch. de aud. poet. p. 47. Vide etiam Eustath. Tyrwh.

νῦν δὲ] Opere posito.

τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἀφανίζει] Ita codd. Robort. Med. B. D. Paris. 1741. 2040. Morel. Guelph. edd. Mad. Victor. Harles. Reiz. Tyrwh. Herm. Vertit Valla; bonus poeta. Vulgo *ἐμφανίζει*. Tyrwhitto verisimilius videtur, Nostrum scripsisse *ἐναφανίζει*. conf. Arist. Rhet. III. 17.

IN CAPUT XXV.

Περὶ δὲ προβλημάτων] i. e. quatenus in quibusdam vitiis accusari et excusari liceat, exponetur hoc capite; quod quidem Lessingius in appendice ad librum: Laocoon, vocat: das Kapitel von den nothwendigen Fehlern, malim: von den wesentlichen und nicht wesentlichen Fehlern. Etiam nonnulla ex antecedenti capite huc trahi possunt, e. g. exemplum ex Electra, in quo quidem anachronismus est. *προβλήματα* ista etiam *ἀπορίας* dicta esse constat. Aul. Gell. IX. 15. dicit: controversiam parum consistentem, quod Graeci *ἄπορον* vocant. Illis controversiis et solutionibus imprimis eruditos alumnos Alexandriae operam dedisse, traditur Porphyrii Schol. ad Il. X. 654.

εἰκονοποιός,] Post hanc vocem Herm. majus interpunctionis signum posuit. Cap. I. commemorabantur *τινὲς ἀπεικάζοντες*, quod spectabat ad mimos, quippe qui maxime nos sinant intelligere, artem omnino imitari; sed ex operibus pictorum aliorumque imaginum opificum, id intelligitur, quot modis ars imitetur, nempe tribus, quod nos diceremus: nach der Natur, der Tradition und dem Ideale. Haec omnia infra accurate explicantur.

ἐξαγγέλλεται] i. e. exprimitur.

λέξει,] Heins. addit: *κυρίᾳ*, quod recepit Batteusius. Hermannus: non opus est, ut *κυρία* ad *λέξει* addatur, attamen supra c. XXII. *κυρίων* ad *ὀνομάτων* recepit idem.

γλώτταις καὶ μεταφοραῖς·] c. XXII. XXIV.

πάθη] Herm. figurae. Buhlius: Modificationen.

δίδομεν] c. XVIII. ἅπαντα γὰρ ἀποδίδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾷν. Isocrat. Εὐαγ. p. 328. τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι. Pollux, VI. 25. ὁ γὰρ μέθυσος, ἐπὶ ἀνδρῶν, Μενάνδρῳ δεδόσθω. Ita Latinorum: dare.

καὶ τῆς πολιτικῆς.] Post haec demum plures codd. et edd. habent verba illa: τῆς ποιητικῆς. Herm. scripsit καὶ τῆς ὑποκριτικῆς pro πολιτικῆς. Quaerenti ei, quid hic sibi velit πολιτική? respondeo quaerendo, an licentiae tales, de quibus in hoc capite sermo est, oratorum dicendi rationi, quae propter simplicitatem suam opponitur c. VI. rhetoricae arti, concedi possint? Poesi cummaxime licentias concedi, enunciatur in sequenti voce: αὐτῆς, quae quidem Twiningium tantopere offendit, ut legendum censeat: οὐδὲ ἄλλης τέχνης καὶ ποιητικῆς αὐτῆς· τῆς δὲ ποιητικῆς etc.

κατὰ συμβεβηκός·] i. e. in re non ad ipsam poeseos naturam pertinente.

εἰ μὲν γὰρ] Ita in codd. Med. D. et Paris. 2038. apud Mad. Victor. Buhl. in Bip. Herm. Vulgo: ἡ μὲν γάρ.

μιμήσασθαι ἀδυναμίαν,] Heinsii conjecturam: κατ᾽ ἀδυναμίαν recepit Batt. Harl. Reiz. Buhl. in Bip. et Herm. Contra Twiningius vult: παρὰ δυναμίαν. Sed dicendi ratio in hoc libro est κατὰ δύναμιν et παρὰ δύναμιν.

αὐτῆς ἡ ἁμαρτία·] Tyrwh. scripsit αὔτης.

εἰ δὲ] Hanc lectionem, quam in codd. suis invenit Robortellus, etiamnunc in cod. Paris. 2038. legitur, et in ed. Herm. pro vulgari: ἡ δὲ.

μὲν ὀρθῶς,] Vulgo μὴ ὀρθῶς. Sed μὲν habent codd. Lampridii ap. Mad. p. 275. Robort. Reiz. Buhl. ed. Bip. Herm. Supplendum est ἔχει. Ad hunc locum Tyrwhittus: Totus locus sic forte ad mentem Aristotelis non male constituatur: εἰ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἁμαρτία τὸ προελέσθαι· εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς, κατὰ συμβεβηκός· ἀλλὰ τὸν ἵππον ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα· ἢ τὸ καθ᾽ ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα, οἷον τὸ κατὰ ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, εἰ ἀδύνατα πεποίηται· ταῦτ᾽ οὖν, ὁποῖα ἂν ᾖ, οὐ καθ᾽ ἑαυτήν. Si enim praelegit imitari aliquid impossibile, ipsius est peccatum praelegisse; si autem non recte (imitata est aliquid),

per accidens (est peccatum) etc. *Ἀδυναμίαν* in hoc loco idem est, quod *τὸ ἀδύνατον*. Nos diceremus: an impossibility. Voces vero illas *τὸ προελέσθαι* idcirco transposui, quia, ut vulgo ordinantur, sensum nullum faciunt, et quia ex sequentibus patet, peccatum illud, quod contra ipsam artem est, tum demum admittere poetam, non cum impossibilia imitatur, sed cum impossibilia imitari praeligit, i. e. sponte et ob nullam idoneam rationem imitatur. Quae ultima verba quid sibi velint, vix video. Clarior est versio Buhlii: Wenn jemand einen Gegenstand darstellen will ohne Talent dazu, rectior Hermanni: Si conata est (n. poetica ars) imitari ultra vires, de quibus viribus vel finibus poeseos egit Lessingius in libro Laocoon. Si *ἀδυναμία* esset res per se impossibilis, tum sequentia repugnarent, nam impossibilia licet fingere, modo *τὸ προελέσθαι*, quod ego ut illud *θῇ* c. XXIV. intelligo, recte se habeat, et modo sint illa *πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην*. Neque patet, quemadmodum verba: *τὸ προελέσθαι* transposita, et: *κατὰ τὰ συμβεβηκός* in codd. Mad. Rob. Victor. Morel. Med. omn. et ceteris omn. omissa sint, neque quemadmodum verbis *κατὰ συμβεβηκὸς* opponi possit: *οὐ καθ' ἑαυτήν*. Etiam verisimilius est ad: *εἰ μὲν γὰρ ὀρθῶς* subintelligendum esse *ἔχει*, sicut paulo post: *ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει*, quam: *ἐμιμήσατο*. Neque Tyrwh. istam suam emendationem in textum recipere ausus est. Jam prius Winstanleius ita legere voluit: *εἰ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἁμαρτία. εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὲν ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸν ἵππον ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα, ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα, οἷον, τὸ κατὰ ἰατρικὴν, ἢ ἄλλην τέχνην εἰ ἀδύνατα πεποίηται ὁποιαοῦν, οὐ καθ' ἑαυτήν.* Lucem accipit totus locus ex Aristot. de incess. animal. p. 744. ed. Duvall. ubi Noster causam reddit, cur equi et cetera ejusmodi animalia crura dextra in gradiendo non simul proferant, sed alternatim cum sinistris.

τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα,] Non video, quid sibi velint Hermanni verba: difficilior in his est articulus. Intelligendum est *ἐμιμήσατο*, quasi dixisset: *εἰ ἐμιμήσατο, ὃ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημά ἐστι.* Versio Germanica haec foret: Aber verhält sich die Wahl des Stoffes richtig, dann ist, dass z. B.

das Pferd mit beiden Rechten ausschreitet, oder ein Verfehlen, Gallorum: faute, (ἁμάρτημα) gegen jede andre Kunst, kein wesentlicher Fehler, Gallorum: défaut, (ἁμαρτία). Vertendum est illud ἀλλὰ per: tum profecto, vel: nun so, vel: dann; ita infra: ἀλλ' οἷα δεῖ.

εἰ ἀδύνατα] Morel. Victor. Reiz. ἢ ἀδύνατα, quod etiam plures codd. habent et ferri potest.

ὁποιαοῦν,] Victorius: ἢ ἀδύνατα πεποίηται· ταῦτ' οὖν, ὁποῖα ἂν ᾖ, οὐ καθ' ἑαυτήν. Buhlius non recte: legendum est utique ὁποιοῦν, si cum Victorio ἢ ἀδύνατα receperis.

ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει,] i. e. sed excusationem habet.

τὸ γὰρ τέλος εἴρηται· οἷον,] Victorius aliquid deesse suspicatur; Heinsius conjecit: εὕρηται. Nonne autem supra artis, imprimis tragicae, cardinem esse dixit Noster metus motionem? Nonne eo etiam pertinet admirabile, de quo c. XXIV, etiam τὸ ἐκπληκτικόν innuit cap. XIV. et XVI. Quum vero hoc non solum finem efficiat, additum est: οἷον, quod recentiores editt. omiserunt; sed non in omnibus codicibus deest.

Ἕκτορος δίωξις.] vid. c. XXIV. ibique not. ad τὸ ἄλογον.

εἰ μέντοι τὸ τέλος ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν, καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην ἡμαρτῆσθαι, οὐκ ὀρθῶς.] Ita codd. Med. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. Vulgo comma post τέχνην et scriptum: ἡμάρτηται. Sensus autem est: Attamen, si sine illo vitio finis aut prius attingeretur, aut attingi non posset, ita ut vitium cardo quasi sit, quod supra vetitum est, tum hoc vitium, etiamsi ad artis rationem (supra πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην) institutum, non concedendum est. Hermannus omisso altero ἢ vertit: verum si finis magis quam minus poterat constare, et in harum rerum arte peccatum est, non recte. Reizius et Buhlius: siquidem finem plus minusve assequi poterat (poeta) et peccavit secundum unam alteramve illarum artium, male rem egit; oportet enim, si licet omnino nusquam peccare. in ed. Tyrwh. vertitur: Verumtamen si finem plus minusve subsistere licuit etiam secundum horum artem, peccavit haud recte; oportet enim, si licet omnino nusquam peccare.

ἐν ἐνδέχεται,] c. XXIV. not. ad ἐνδέχεσθαι.

ἔτι ἀτοπώτερόν ἐστι] Ita codd. Lampridii ap. Mad.

276. et codd. Robortelli. ita in ed. Bip. Vulgo κοτέρων, quam lectionem, quum fieri possit, Harlesius recepit. conf. Victor. comm. p. 273. Hermannus: πότερόν ἐστι, quod dicit pendere ab ἐπισκοποῦντα. Nexus sententiarum videtur: omnino vitia non debent esse; multo minus autem illa, quae sunt κατὰ τὴν (ποιητικὴν) τέχνην, quod supra dixerat: καθ᾽ ἑαυτήν i. e. ad artem ipsam proxime spectantia. Winstanl. nullum sensum illis verbis inesse dicit; sed eidem contradicit Twiningius.

ἔλαφος θήλεια] Pindarus et Anacreon cervas cornutas fecerant, ille Olymp. III. 52. χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν, hic Fragment. XXI. κερόεσσαν νεβροῦ μητέρα, ad quae multa de hac re exempla congessit Fischerus. Callimachus, qui longe post Aristotelem vixit, in Hymno in Dianam:

Εὗρες ἐπὶ προμολῇς ὄρεος τοῦ Παῤῥασίοιο
Σκαιρούσας ἐλάφους, μέγα τι χρέος· αἱ μὲν ἐπ᾽ ὄχθης
Αἰὲν ἐβουκολέοντο μελαμψήφιδος Ἀναύρου,
Μάσσονες ἢ ταῦροι· κεράων δ᾽ ἀπελάμπετο χρυσός.

Ad hunc locum Spanhemius contra Aristotelem monet, ab Atticis atque Ionibus omnium animalium adpellationes genere feminino efferri, ideoque τὴν ἔλαφον non solum cervam, sed etiam cervum denotare. Sed procul dubio locum quendam poetae Aristoteles respexit. Ab Nostro igitur et exemplis illis duobus refellitur opinio Spanhemii, qui, quod minus huc pertinebat, exemplum ex Scaligeri Poet. III. 4. affert cornutae cervae. Item ad illum Callimachi locum Graevius observat, captam fuisse in Cimbrica Chersoneso a principe cervam praegnantem magnis cornibus instructam. Dammius in Lexico Graeco col. 1585 opinatur, oportere cervas in quibusdam fuisse cornutas, sicut et hodie oves reperiantur cornutae. Uptonius jubet conferre ea, quae in locum Callimachi notaverit Anna Fabri Filia. Sane feminarum interesse debet, talia inquirere.

ἢ εἰ κακομιμήτως] Ita cod. Med. A. edd. Harl. Tyrwh. Bip. Herm. Ita, credo, subtilior oppositio evadit, quam si cum plurimis codd. legamus: ἢ εἰ ἀμιμήτως. In codd. Med. C. et Ven. ἠκαμιμήτως; jam edd. Ald. Basil. 1. et 2. Wechel. ἢ κακομιμήτως.

οὐκ ἀληθῆ·] Hoc poesi objecerat Plato saepius in libris de Republica. Videtur Noster etiam hoc loco, ut pluribus aliis, vid. c. I. ibique not. diluere velle crimina-

tiones Platonis, poeseos naturam aut ignorantis aut ignorantiam simulantis, conf. Delbrück, Ein Gastmahl, Berlin. 1809.

ἀλλ' οἷα δεῖ·] At id excusationi erit poesi, se ea exhibere, quae esse debeant. conf. c. IX.

Σοφοκλῆς] Perverse mutavit hunc locum Heinsius ita: πρὸς δὲ τούτοις ἐὰν ἐπιτιμᾶται, ὅτι οὐκ ἀληθῆ. ἀλλ' οἷα εἶναι δεῖ. Οἷον καὶ Σοφοκλῆς ἔφη, αὐτὸς μὲν οἵας εἶναι δεῖ ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ οἷαί εἰσι. De feminarum moribus agi arbitratur, idque ex eo probat, quod Euripides, μισόγυνος in scena, omnia feminarum crimina in apertum proferebat, easque ut plurimum inducebat pessimas, ut Phaedras, Medeas, Clytaemnestras, Hermionas, alias; contra Sophocles honestas fere et graves, ut Tecmessas, Electras, Antigonas. Sed — ut unum modo de ista absurda lectione moneamus — haud minus, quam Euripides, μισόγυνος fuisset, si vere dixisset, quae eum dixisse vult Heinsius. vid. Hurd. vers. ab Eschenb. I. 228. Lessing Dramat. II. 333. de loco nostro: Der Sinn hiervon, sagt Hurd, ist dieser: Sophocles hatte, durch seinen ausgebreitetern Umgang mit Menschen, die eingeschränkte enge Vorstellung, welche aus der Betrachtung einzelner Charactere entsteht, in einen vollständigen Begriff des Geschlechts erweitert; der philosophische Euripides hingegen, der seine meiste Zeit in der Academie zugebracht hatte, und von da aus das Leben übersehen wollte, hielt seinen Blick zu sehr auf das Einzelne, auf wirklich existirende Personen geheftet, versenkte das Geschlecht in das Individuum, und machte folglich, den vorhabenden Gegenständen nach, seine Charactere zwar natürlich und wahr, aber auch dann und wann ohne die höhere allgemeine Aehnlichkeit, die zur Vollendung der poetischen Wahrheit erfordert wird. — Sophocles schilderte seine Charactere so, als er unzähligen von ihm betrachteten Beispielen der nämlichen Gattung zufolge, glaubte, dass sie sein sollten; Euripides aber so, als er in der engen Sphäre seiner Betrachtungen erkannt hatte, dass sie wirklich wären. Sophoclis meminit Noster,

extra hunc libellum, Rhet. I. 13. 14. 15. II. 23. III. 9. 14. 15. 16. 17. 18. Metaph. V. 5. Ethic. Nicom. VII. 3. 10. Eudem. VI. 2. 9. Plato vero, ed. Steph. II. 329. B. C. III. 268. C. 269. A. Euripidis meminit Noster, extra hunc libellum, De sensu 5. Ethic. Nicom. V. 11. VI. 9. VIII. 2. Magn. Mor. II. 11. bis. Eudem. IV. 7. V. 8. VII. 10. Polit. III. 4. V. 9. 10. VIII. 5. Rhet. I. 11. II. 6. III. 2. 14. 15. et multis aliis locis, quos passim jam indicavi, ita etiam locos Platonis in not. ad c. XXV.

ταύτῃ λυτέον] Ante haec verba vulgo legitur δι' ὃ, sed deest hoc in codd. Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel.

τὰ περὶ θεῶν.] Haec verba non satis possumus intueri. Comprehendunt, quod omnino ex antiquae artis reliquiis discimus, antiquos divina simulacra non uti nos pro summis et pulcherrimis habuisse, sed ad quendam usque gradum elatis. Cornua, adulteria, fraudes, astutias, iras illis admiscebant; nos Jesum et Mariam tales, quales esse debeant, adumbramus.

ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὕτω λέγειν, οὔτε ἀληθῆ· ἀλλ' ἔτυχεν, ὥςπερ Ξενοφάνει. ἀλλ' οὖ φασι τάδε. ἴσως δὲ] Interpretor: nam forsan neque licet dicere, illa, ita ut narrentur, melius sese habere (i. e. pulchriora reddita esse, quam sint), neque vera sunt. at accidit in illis rebus, ut apud Xenophanem. sed id ipsum, (illa neque pulchriora reddita, neque vera esse) non tradunt homines. Eandem lectionem, quae lectio codicum est, secuti sunt Batteusius, Curtius et Harlesius, praeterquam quod hic legit: *Ξενοφάνης*, sed *Ξενοφάνει* legitur in codd. Med. A. C. D. Ven. et Leid. in edd. Winstanl. et Bip. vid. c. XVIII. not. ad *μὴ ὥςπερ Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ.* Xenophanes, teste Laertio, IX. 18. scripserat *ἰάμβους καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα.* Ex hoc opere conservavit Sext. Empir. adv. Mathem. IX. 193. hos versus:

πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὅμηρός θ' Ἡσίοδός τε,
ὅσσα περ ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστὶ,
κλέπτειν, μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Secundum Victorium Aristoteles respexit ad Xenophanis versus, qui apud Sext. Empir. VII. 49. leguntur:

καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε, καὶ ἅσσα λέγω περὶ πάντων.
εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπὼν,
αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.

Bene, Sed, his versibus inductus, Victorius, alibi tam cautus et verecundus, legendum censet: *ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὕτω λέγειν, οὔτε ἀληθῆ· ἀλλ' ἔτυχεν, ὥςπερ Ξενοφάνει, οὐ σαφῆ τάδε. ἴσως δὲ* etc. quam quidem lectionem recepere Heinsius, Dacerius, Winstanl. Buhlius in ed. Bip. et Herm. praeterquam quod hic dedit: *Ξενοφάνης*, conf. c. XVIII. not. cit. Vertit Herm. nam fortasse nec melius est ita dicere, nec vera sunt, etc. Tyrwh. censet sic legendum: *οὔτ' ἀληθῆ ἄλλως ἔτυχεν, ὥςπερ Ξενοφάνης, ἀλλ' οὖν φασι τάδε.* Vertit quidem vere Paccius verba *ἀλλ' οὖ φασι τάδε* per: ferunt haec, retulit ergo illa ad superiora ista: *ὅτι οὕτω φασίν.* Pro *οὕτω λέγειν* in plurimis codd. vitiose *οὔτε λέγειν*, unde in cod. Paris. 2038. nec *οὔτε* nec *οὕτω* legitur. Duos illos priores Xenophanis versus etiam Plutarchus, de Aud. Poet. adhibuit, ut firmaret eandem de rebus mythologicis sententiam, vid. ib. c. II. inde a verbis: *πλείονα δὲ, ἃ μὴ πλάττοντες, ἀλλ' οἰόμενοι καὶ δοξάζοντες αὐτοὶ* (poetae), *προςαναχρώννυνται τὸ ψεῦδος ἡμῖν* etc. Multis exemplis insertis additus est etiam versus Empedoclis:

οὔτ' ἐπιδερκτὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστὰ,
οὔτε νόῳ περίληπτα.

Aristoteles adversus dogmata quaedam physica et metaphysica Xenophanis aliorumque libellos tres scripsit, quos etiam nunc habemus. Sententiam Nostri de carminibus didascalicis, nec non aliorum de Xenophane sententias vid. supra c. I. not. ad *ἰατρικὸν καὶ μουσικόν τι.*

ἔγχεα δέ σφιν] Il. X. 152. Ad hunc locum Eustathius: *ἰστέον δὲ, ὅτι τὸ ἐπὶ σαυρωτήρων ὀρθὰ πεπηγέναι τὰ ὅπλα ἐξεκόπη χρόνοις πολλοῖς ὕστερον, ἔγχους νύκτωρ καταπεσόντος καὶ πτυρμὸν πολὺν στρατῷ τινι ἐμποιήσαντος. — Ὁ δὲ σαυρωτὴρ καλεῖται παρ' Ὁμήρῳ καὶ οὐρίαχος, ὡς εἴ τις εἴποι τὸ οὐραῖον καὶ ἄκρον τοῦ δόρατος.* Il. XII. 444.

κροσσάων ἐπέβαινον ἀκαχμένα δούρατ' ἔχοντες.

Il. XV. 612.

τὸ δ' ἐξόπιθεν δόρυ μακρὸν
οὔδει ἐνισκίμφθη, ἐπὶ δ' οὐρίαχος πελεμίχθη
ἔγχεος.

Memorat eandem rem Porphyrius in scholiis Venetis, ubi etiam Aristoteles laudatur.

πρὸς ὄν,] Buhlius: zu wem. Referendum est ad: *λέγοντα, ὅτῳ* ad *πράττοντα.* Herm. scripsit *πρὸς οὗ*, sed

id: abs quo, exprimitur jam per participium. Dicit Herm. quod jam Madius dixit, πρὸς ὃν et ὅτῳ idem esse. Madius volebat ᾗ ὅπου, Tyrwh. ὅπως.

ἢ μείζονος] Ita codd. Reiz: εἰ, quod Buhlius et Herm. recepit. Breviter mores tetigit Aristoteles. Sensus est: si facinus committitur ab aliquo in carmine, non vituperandus est poeta, si illud aut ad commodum aliquod assequendum, aut ad incommodum majus avertendum admisit. Illud prius μείζονος melius deesset, et vere deest in codd. Med. A. et versione Vallae.

τὰ δὲ] Hermannus: alias reprehensiones dicit, quas non definit accuratius. Quod non intelligo. Ab moribus transit auctor ad dictionem, quam jam saepius dixit uti posse glossis et metaphoris.

οὐρῆας] Verba sunt Homeri, Il. I. 50. Quid in iis reprehensum fuerit, non patet. Aristoteles in defensione sua veniam sibi sumsisse videtur, quam etiam aliis indulget, sophistice cum sophistis disputandi. ὥσπερ συλλογίζεσθαί φαμεν ἐνδόξως ποτὲ μᾶλλον ἢ ἀληθῶς προαιρεῖσθαι δεῖν, οὕτω καὶ λυτέον ἐνδόξως ποτὲ μᾶλλον ἢ κατὰ τἀληθές· ὅλως γὰρ πρὸς τοὺς ἐριστικοὺς μαχητέον, οὐχ ὡς ἐλέγχοντας, ἀλλ' ὡς φαινομένους ἐλέγχειν. De Soph. Elench. II. 447. Nemo certe sanus credat οὐρῆας in loco citato significare vigiles, vel aliquod aliud quam mulos. Ita Tyrwh. Sed sensus loci est: posset aliquis interrogare, cur Homerus cecinerit, Apollinem mulos cum maxime invasisse? Respondendum erit: οὐρῆας non mulos, sed custodes castrorum significare, secundum Homeri dicendi rationem, vel dialectum. Il. X. 84.

ἠέ τιν' οὐρήων διζήμενος ἢ τιν' ἑταίρων;
an aliquem custodum quaerens, an aliquem sodalium?

VIII. 80.

Νέστωρ δ' οἶος ἔμιμνε Γερήνιος, οὖρος Ἀχαιῶν.

ita Il. XI. Od. XV. Scribit Eustath. vocem illam derivatam esse ab ὁρᾶν, quia προορῶνται τὰ ἐπιόντα οἱ φύλακες, vel παρὰ τὸ ὅρον τὸ ἐν τοῖς γηδίοις, quod nimirum ὁρίζειν πως καὶ ὁ φύλαξ τέτακται τὰ φυλασσόμενα καὶ ἀποδιϊστᾶν τῶν ἐπιόντων βλαβερῶν, inde κηπουρὸς, οἰκουρὸς, ἐπίουρος, conf. Hesych. in v. οὐρεὺς, φρουρός.

Δόλωνα,] Hom. Il. X.

Δόλων Εὐμήδεος υἱὸς,
ὃς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακὸς, ἀλλὰ ποδώκης.
Verba ὅς δή τοι desunt in ed. Herm. multisque aliis, sed invenit ea Victorius in codd. et etiamnunc leguntur in Med. omn. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. conf. Platon. Charmid. p. 463.

τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι.] Ita codd. Verterem Germanis: denn das schönere Aeussere nennen die Kreter schön von Gesicht. Herm. scripsit: *τὸ γὰρ εὐπρόσωπον οἱ Κρῆτες εὐειδὲς καλοῦσι.* Sed, quod Hermanni lectio continet, id non solum in Cretensibus sed in omnibus populis ita dicitur. Sensus est: si Cretenses dicunt aliquem pulchrae externae speciei, hoc significat: ille pulchram faciem habet. Simul est observandum, Aristotelem non sine consilio quodam illud: *εἶδος — κακὸς* excusare per contrarium: *εὐειδές*; ita; quum nos dicere soleamus: es jemanden schlechten Dank wissen, aliquis dicere posset: guten Dank wissen.

ζωρότερον δὲ κέραιρε,] Hunc locum, qui extat Il. IX. 203. reprehenderat Zoilus, ut a Plutarcho docemur, Problem. Symp. V. 4. Neque sane absurdum est credere Aristotelem et hic et in aliis pluribus, quae ex Homero proferuntur, exemplis ad cavillationes famosi illius Homeromastigis respondere. Nam Zoilus Nostro, ut videtur, aliquanto senior fuit; ita ut fabula, quam de morte ejus sub Ptolemaeo Philadelpho narrat Vitruvius, praef. ad lib. VII. exiguam fidem mereri censeatur. Diversae interpretationes, quae voci *ζωρότερον* affingebantur, ad eam scilicet a culpa liberandam, legi possunt apud Plutarchum, l. c. et inter alias haec Nostri, sed quod notabile est, nomine ejus non expresso. Tyrwh. Nostram interpretationem vocis *ζωρότερον* invenies infra in nota ad *αἶψα δὲ θνήτ'* etc.

πάντες μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες —
εὗδον παννύχιοι.
τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ τοῦ] Locus Homeri, ad quem Aristoteles alludit verbis *πάντες — παννύχιοι*, non amplius idem est. Aristotelem aliam Homeri recensionem ante oculos habuisse, ex aliis exemplis tum hujus tum XXII. cap. prodit. Plura de hac re, etiam Platonis et Hippocratis ratione habita, attulit Wolfius, Prolegom.

ad Hom. p. XXXVII. Nullum Nostri locum exposuit quidem, sed addit: Ex his omnibus apparet, quam vere jam dudum Giphanius senserit, textus, quo Alexander M. usus sit, exemplum non superesse. Id ex uno Aristotele intelligi licebat. Mutatus videtur ille locus esse diligentia criticorum, quaerentium, qui fieri potuisset, ut Agamemnon ignes videret et audiret tubas et tibias, omnibus ceteris hominibus et diis dormientibus; in Il. X. 1. et 2. nunc legitur:

Ἄλλοι μὲν παρὰ νηυσὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν
εὗδον παννύχιοι, etc.

Ita fere ratiocinatur Hermannus. Legitur quidem etiam in omnibus libri Nostri codd. et edd. ἄλλοι pro πάντες, et post παννύχιοι in omn. codd. et edd. haec adduntur: ἅμα δέ φησιν·

ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειεν,

καί,

αὐλῶν συρίγγων θ' ὅμαδον.

τὸ γὰρ πάντες etc. Sed ita neque metaphorae alicujus solutio a Nostro exhibetur, neque πάντες in istis exemplis occurrit. Tyrwh. dicit: mihi sane verisimile videtur Aristotelem, in versu secundo, apud suum Homerum legisse, et proinde hic scriptum reliquisse, εὗδον πάντες ὁμοῦ pro παννύχιοι. Dacerius et Batteusius ante ἄλλοι subintelligunt πάντες, sed vox, qua hîc tota quaestio vertitur, non poterat omitti. Exemplum, ad quod τὸ γὰρ πάντες referatur, excidisse, censuere Victorius, Heinsius, Piccolominius, Twiningius, etiam Hermannus, qui dicit: quod si Homerus ita loquutus est, ut Aristoteles verba affert, explicandus erit per metaphoram, qui ἄλλοι dixerit, quasi de omnibus intelligeret, quum revera nonnisi de parte dici posset. Idem ad sequens πάντες laudat Il. XI. 825. et XVI. 823.

οἳ μὲν γὰρ δὴ πάντες, ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐταμένοι τε.

Idem ridiculam dicit Heinsii conjecturam, laudari eum locum lib. I. Iliad. ubi dii omnes cum Jove ad Aethiopes profecti dicuntur, quia cavillator aliquis obiicere possit, coelum ergo sine diis fuisse. Harlesius: Apud Homerum, Il. II. 1.

Ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
εὗδον παννύχιοι,

ad quem respicit philosophus, Zenodotus legit ὦλλοι, quod est, οἱ ἄλλοι, h. e. reliqui, omnes. Forsan igitur hanc quoque lectionem habuerat dederatque Aristoteles, quo facto hic deinde nostro loco sensum illorum verborum tantummodo reddidit interpretatus: πάντες, quod vocabulum pro, πολλοὶ, positum esse ait. Sed mihi ineptum videtur, metaphoram quasi per aliam metaphoram indicari. Robortellus (p. 503.) legere vult:

ἄλλοι μέν ῥα θεοὶ πάντες καὶ ἀνέρες.

Buhlius censet, quod minime verisimile est, Aristotelem memoriae vitio versum Homeri falso citasse. Repetiit Buhlius, ut vulgo, sententiam atque verba Tyrwhitti. Quantum ad versum αὐλῶν συρίγγων θ' ὅμαδον, lectionem, qualem in Homeri libris nunc habemus, non modo scholiasta, sed etiam Hesychius agnovit, Il. X. 13.

αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν, ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων.

Goulstonius animadvertit, Aristotelem brevitatis causa non totum versum, sed praecipuas citasse partes, alternis omissis. Cur vero interseruit Aristoteles: ἅμα δέ φησιν et καί? Sine dubio, ut indicaret, se plura exempla addere. An vero in his versibus vere sunt metaphorae? Clarum duos istos versus huc non pertinere, ab aliquo adscriptos, quo indicaret, qui locus ab Aristotele innuatur, nam, ut vidimus, verba εὗδον παννύχιοι, pluribus locis occurrunt. Itaque ille unus omnes interpretes, excepto Harlesio, in suum ipsius errorem induxit, agi de illo loco:

Ἄλλοι μὲν παρὰ νηυσὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν
εὗδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα ποιμένα λαῶν
ὕπνος ἔχε γλυκερὸς —
ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωϊκὸν ἀθρήσειε,
θαύμαζεν πυρὰ πολλὰ, τὰ καίετο Ἰλιόθι πρὸ,
αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων.

Nonne verisimile est, scribam istum, quum horum versuum meminisset, ἄλλοι scripsisse pro πάντες? Nonne verisimile, quinimmo necessarium est, in Aristotelis Homero, Il. II. 1. lectum esse:

Πάντες μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
εὗδον παννύχιοι?

πολλὰ κατὰ μεταφορὰν] Haec verba Buhlius uncinis seclusit. Desunt in quatuor codd. Sed adesse de-

bent; nam ad quodvis exemplum ratio excusationis addita est.

οἴη δ' ἄμμορος,] Iliad. XVIII. 489. idem versus Od. V. 275.

οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο,

ubi sermo est de Ursa majori, quod quidem sidus ibi dicitur nunquam occidere. Verba: τὸ γὰρ γ. μ. vertit Herm. quod enim nobilissimum est, solum.

δίδομεν δέ οἱ,] Haec auctiora leguntur apud Nostrum de Soph. Elench. I. 425. al. ed. p. 284. C. ubi vid. Pacii Comment. analyt. ad Organon p. 485. — δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι, ubi etiam apparet, ea sumta fuisse ex Iliad. II. Ex Wolfii sententia legebantur ista verba fere ut Il. XXI. 297., δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι, II. 15. pro verbis: Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται. ex oratione Jovis ad Somnium, licet hodie ex loco illo prorsus evanuerint, a correctore aliquo sublata. Hanc scilicet Agamemnonis per Somnium deceptionem, ut deo indignam, Homero objecit Plato, Rep. II. p. 607. ed. Frcf. 1602. Posito enim, quod ὁ θεὸς ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς ἔν τε ἔργῳ καὶ ἐν λόγῳ· καὶ οὔτε αὐτὸς μεθίσταται, οὔτε ἄλλους ἐξαπατᾷ, οὔτε κατὰ φαντασίας, οὔτε κατὰ λόγους, οὔτε κατὰ σημείων πομπὰς, οὔθ' ὕπαρ οὐδ' ὄναρ, subjicit, πολλὰ ἄρα Ὁμήρου ἐπαινοῦντες ἄλλα, τοῦτο οὐκ ἐπαινεσόμεθα, τὴν τοῦ ἐνυπνίου πομπὴν ὑπὸ Διὸς τῷ Ἀγαμέμνονι. Objectionis autem hujus solutio, quam ab Hippia Thasio excogitatam laudat Noster, haec fuisse videtur, ut in voce δίδομεν proferenda accentus non poneretur super primam syllabam, sed super penultimam, qua accentus mutatione id efficeretur, ut Jupiter non ipse dixerit damus ei gloriam, sed tantum Somnium jusserit dare ei gloriam, quod sane quantum ad Homeri defensionem valeat, non facile est videre. Sed non inutile erit ipsa Nostri verba ex libro Soph. Elench. l. c. adscribere, quia in illis alterius etiam, qui statim adducetur ex Il. XXIII. 328. loci Homerici defensio fusius exponitur. Παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς, οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον· ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις καὶ ποιήμασι μᾶλλον· (quoniam scilicet accentus, Aristotelis tempore, vocabulis scriptis non appingebantur, sermone autem prolatis necessario adhaerebant) οἷον καὶ τὸν Ὅμηρον ἔνιοι διορθοῦνται πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας, ὡς ἀτόπως εἰρηκότα,

— τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ·

λύουσι γὰρ αὐτὸ τῇ προσῳδίᾳ, λέγοντες τὸ οὐ ὀξύτερον· καὶ τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι οὐκ αὐτὸς ὁ Ζεὺς εἶπεν,

δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι·

ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο διδόναι. De posteriore loco jam dictum est; de altero quum necessarium sit aliquid dicere, locus ipse imprimis cum contextu ante oculos ponendus est. Verba sunt Nestoris ad Antilochum:

Σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδὲς, οὐδέ σε λήσει·
ἕστηκε ξύλον αὖον, ὅσον τ' ὄργυι' ἀπὸ γαίης,
ἢ δρυὸς, ἢ πεύκης, τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ.

Alexand. Aphrod. comm. in lib. de Soph. Elench. fol. 12. Τινὲς οὖν ἐκάκιζον τὸν Ὅμηρον περισπωμένως τὸ οὐ ἀναγινώσκοντες, καὶ λέγοντες ἄτοπόν τι αὐτὸν εἰρηκέναι διὰ τοῦτο, ὡς λέγοντα δῆθεν, ὅτι τοῦ ξύλου ἐκείνου — τὶ μὲν κατασήπεται, τὶ δὲ οὐ κατασήπεται· εἰ γὰρ μὴ καὶ τοῦτο ἐδήλωσεν ἐναργῶς, τὸ, τὶ δὲ οὐ κατασήπεται, λέγουσιν ἄντικρυς δηλοῦσθαι διὰ τοῦ εἰρημένου, τοῦ, οὗ τὸ μὲν καταπύθεται ὄμβρῳ· ὥς τινος μὲν ἐκ τοῦ δένδρου τῆς πεύκης σηπομένου τοῖς ὀμβρίοις ὕδασι, τινὸς δὲ μὴ σηπομένου. ἐπιδιορθοῦται δὲ τούτους — ὡς Ἀριστοτέλης — φησὶ, Ἱππίας ὁ Θάσιος, μὴ περισπωμένως ἀναγινώσκων τὸ οὐ, ἀλλ' ἀποφατικῶς, ὅπερ αὐτὸς ὀξυτόνως εἴρηκεν, ἵνα ᾖ τὸ λεγόμενον, ὡς ἡ πεύκη τὸ δένδρον οὐ καταπυθεται ὄμβρῳ. Illud vero vellem exposuisset, qua ratione vox οὐ, ἀποφατικῶς, i. e. pro particula negante usurpata, ὀξυτόνως, i. e. cum acuto accentu, proferri ab Aristotele dicatur; cum ex hodierna et diutina, credo, consuetudine, particula negans οὐ, in medio sententiae, uti hic, posita, nullo prorsus accentu notetur. Interea certum, utcunque mirum, videtur, particulam negantem οὐ, Aristotelis tempore, cum adverbio οὗ etiam in loquela confundi potuisse, ex alio Nostri loco de Soph. Elench. II. 455. Παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν, λόγοι μὲν οὐκ εἰσὶν, οὔτε τῶν γεγραμμένων, οὔτε τῶν λεγομένων, πλὴν εἴ τινες ὀλίγοι γένοιντ' ἄν· οἷον οὗτος ὁ λόγος· Ἆρά γέ ἐστι τὸ οὗ καταλύεις οἰκία; Ναί· Οὐκοῦν τὸ οὐ καταλύεις τοῦ καταλύεις ἀπόφασις· ἔφησας δὲ εἶναι τὸ οὗ καταλύεις οἰκίαν· ἡ οἰκία ἄρα ἀπόφασις. Ὡς δὴ λυτέον, δῆλον· οὐ γὰρ ταὐτὸ σημαίνει ὀξύτερον, τὸ δὲ βαρύτερον ῥηθέν. Hic eadem, quae supra occurrit, difficultas de significatione vocis ὀξύτερον, cum neque οὐ particula negans, nec οὗ adverbium loci accentu acuto notari hodie soleant. Tyrwh. — οὗ vere legit cod. Guelph. ita quoque edd. Ald. Cam. Bas. Wech. Rob.

Mad. Victorius quoque de hac particula disputat. Riccobonus vertit: ubi corrumpitur imbre. Conf. Hermann. de emend. rat. Gr. Gramm. I. 98. Ad prius illud exemplum Twiningius: a very curious solution this. Jupiter tells no lie. He only orders the Dream to lie for him. — Ce qui est très different, inquit Dacerius, car alors le mensonge ne vient pas de Jupiter, il vient du Songe. Hippias quidam memoratur a Nostro IV. 29. Alius etiam est Hippias Eleus, cui Plat. Hipp. II. pr. Cic. de Or. III. 32. cognitio tribuitur poetarum.

διαιρέσει·] Per divisionem seu interpunctionem. Harl. conf. Soph. Elench. XX. Rhet. II. 24.

αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα.] Versus sunt Empedoclis, cujus sunt etiam c. XXI. verba: *μία γίγνεται ἀμφοτέρων ὄψ.* Empedoclem carmen didascalicum de rebus physicis condidisse notavimus ad c. I. conf. Strab. VIII. 60. Ex eodem illo carmine versus nostri, quos ita restitui, quales apud alios auctores leguntur, quorum libri minus perditi sunt. Athen. X. 423. F. et Simplic. ad Arist. ausc. phys. fol. 7. 6. fragmentum illud, in quo de mundi creatione agitur, auctius exhibent, cujus pars haec est:

ὅσσον δ' αἰὲν ὑπεκπροθέει, τόσον αἰὲν ἐπῄει
ἠπιόφρων φιλότητος ἀμεμφέος ἄμβροτος ὁρμή.
αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι,
ζωρά τε, τὰ πρὶν ἄκρητα, διαλλάξαντα κελεύθους.
τῶν δέ τε μισγομένων χεῖτ' ἔθνεα μυρία θνητῶν,
παντοίαις ἰδέῃσιν ἀρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι.

Hermannus versum illum *ζωρά τε* etc. ita correxit:

ζωρά τε πρὶν κέκρητο, διαλλάξαντα κελεύθους,

quemadmodum etiam in Aristotelis textum recepit. Sed magis repugnant, quam favent, huic lectioni codices; eos enim valde corruptos esse, inde patet, quod omnes hucusque collati legant: *ἀθάνατα ζῶά τε πρὶν κέκριτο* (codd. Ven. Paris. 1741. *κέκρητο*, quod idem est, nam *ι* et *η* saepissime confuderunt scribae); eandem falsam lectionem habent edd. Ald. Cam. Bas. Wech. Cast. Robort. Mad. (in textu.) Victorius primus in textu exhibuit *ζωρά τε*· retinuit tamen *πρὶν κέκριτο*, secuti eum sunt Sylb. Casaub. Duvall. Goulst. Ox. Cook. Winstanl. Harl. Pro *κέκριτο* dedit Batt. Tyrwh. et Buhlius in ed. Bip.

ζωρά τε τὰ πρὶν κέκρατο,

sed haec non quadrant ad alteram partem hexametri, quem immerito mutavit Hermannus. Tyrwh. dicit ζωρὰ et ἄκρητα nullam inter se conversionem pati posse. Sed sensus est illorum versuum: Subito vero mortalia sunt facta ea, quae ante solebant immortalia esse, et composita (facta sunt) ea, quae antea (solebant esse) incomposita. Ut caveret lector, ne ζωρά τε conjungeret cum ἀθάνατ' εἶναι, id monere voluit Aristoteles. Tumidam illam (ὄγκον et not. c. I.) loquendi rationem: μάθον εἶναι, qua Empedocles materiae haud poeticae poeticum aliquid tribuere studeret, pro εἰώθεισαν aut ἐπεφύκεισαν, exposuit Casaub. ad Athen. p. 718. Quantum ad significationem vocis ζωρός, ex Etym. Magn. haec adscribo: ζωρότερον] ζωρότερον δὲ κέραιρε, Ἰλιάδος ἰ· ζωτικώτερον, ἀκρατώτερον, ἐνεργές· οἱ δὲ, θερμότερον· παρὰ τὸ ζωρός, ὁ ἄκρατος· καὶ οὐδέτερον, ζωρόν· καὶ ζωρότερον ποτόν. ἀπὸ τοῦ ζῆν ἢ ζεῖν, γίνεται ζωότερον, καὶ πλεονασμῷ τοῦ ρ· ἐν ᾧ ὁ οἶνος οὐκ ἠφάνισται, ἀλλ' ἔτι ζῇ· ἢ ζεῖ καὶ θερμός ἐστιν· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἀκρατώτερον καὶ ἰσχυρὸν ἐμφαίνει. ἢ ἀπὸ τοῦ ζα καὶ τοῦ ὥρου, ὃ σημαίνει τὸν ἐνιαυτὸν, γίνεται ζάωρος, καὶ ζωρός, ὁ πολυετὴς καὶ παλαιὸς οἶνος, καὶ εὔποτος ὑπὲρ τὸν νέον. Sed ut ἀγανός vel ἀγαθός, ἀγάω, ἀγάζειν, ἄγα i. e. ζῆλος, ab voce ἄγαν, ζῆλος autem ab particula illa extra compositionem inusitata, ζα, derivatum est, sicut fere Latinorum: vehemens, a: ve, nostrum: versehren a: sehr, ita etiam ζωρός, ut a χλόα χλωρός, a ζα derivandum et omnino significare videtur: vehemens, fortis, purus. οἶνος ζωρός est Latinorum: vinum merum. Tale vinum bibebant vinosi, inde supra: οὐ τὸ ἄκρατον ὡς οἰνόφλυξιν, inde ἐν ἀκρασίαις εἶναι, convivari, inde metaphora Livii: meram libertatem haurire, et Platonis: ἄκρατος ἐλευθερία, aliaque Aeschyli in Prometh. ubi Argus vocatur ἄκρατος ὀργὴν i. e. intemperatam iram habens. In Epigr. ζωροτάτη μανίη. Luc. ad Timoth. τῷ ζωροτέρῳ δὲ χαίρει μάλιστα. Theophrast. Charact. περὶ ἀγροικίας dicit: δεινῶς φαγεῖν καὶ ζωρότερον πιεῖν. Quod ergo vox ζωρός plurimum usurpabatur de vino mero vel fortiori, unde ζωροπόται, aliaque testimonia vid. ap. Athen. X. 423. F. XI. 486. B, et quod omnino ea tantum potio bene sapiat, quae bene composita est; inde ζωρός accepit significationem: bene mixtus; inde comparativus: ζωρότερον, vid. supra, cui

(O) 2

simile Ciceronis: meracius vinum. Opposita sibi ergo sunt nostro loco ζωρά et ἄκρητα, ut omnino εὐκρασία et ἀκρασία, ita Theophrast. Char. περὶ λαλιᾶς dicit: ἡ δὲ λαλιά, εἴ τις αὐτὴν ὁρίζεσθαι βούλοιτο, εἶναι ἂν δόξειεν ἀκρασία τοῦ λόγου, i. e. intemperantia, Plutarch. de discr. am. et ad. οὐδὲ γὰρ ἀηδὴς ὁ φίλος, οὐδ᾽ ἄκρατος, οὐδὲ τῷ πικρῷ σεμνὸν ἡ φιλία καὶ αὐστηρῷ, ibi ἄκρατος est: societati ineptus, eodem sensu apud eundem: ἀκρασίας γίνεται (adulator) μιμητὴς, πικρίας, ἀπιστίας, φύσει τε γὰρ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πρὸς τὰ χείρονα κατάντης ἐστὶ etc. Nostram interpretationem jam exhibuit Theophrastus, ap. Athen. X. 423. F. qui eandem cum Simplicio lectionem secutus erat; eandem nobiscum jam Madius in not. Heinsius et Reizius in textu secuti sunt. In Harlesii (i. e. Goulstoni) versione Lat. vitiose: immortalia pro: mortalia impressum est. Firmatur sententia illa hisce: ἄζωρος Hesychio est vinum bene temperatum; ut ἄζωρος intensive, ita apud Eurip. εὔζωρον μέθυ. Vis intensiva est in irregulari comparativo apud Athen. εὐζωρέστερος; μελίζωρος, cum melli mixtus, melicratum, Nic. Quum hic libellus imperfectus ad nos pervenerit, vix poterit Aristoteles dici incaute tam brevi spatio composuisse exempla, quorum alterum alterum infringere videatur; simili modo capite XXI. μέτρον, c. XX. σύνδεσμον, ita μῦθον ἁπλοῦν, λόγον et alia quaedam modo hoc, modo alio significatu adhibuit. Eodem modo, quo ista verba, significationes contrarias habet Latinorum: immixtus, nunc ab immiscere, nunc ab simplici miscere; ita etiam infractus, sacer (ἀρητὸς, Gallorum: sacre), calamitosus, formidolosus, aliaque, quae notavit Aul. Gell. IX. 12. Ita etiam a Luthero in versione libri Jobi vox: schlecht, quae vulgo eadem est cum voce: böse, vers. 1. cap. I. explicatur per: und meidete das Böse. Nempe schlecht idem est quod schlicht, i. e. simplex. Quod autem simplex est, aut minimi, aut maximi, idque in moribus, aestimandum est, ergo bonum est, non malum. Ita ut Latinorum invidiosus duas significationes habet, etiam Graecorum ἄφθονος, i. e. a) qui non invidetur et b) qui non invidet, unde dives, largus; quam quidem significationem alii ex alpha derivare voluerunt, ut sit quasi is, qui valde invidetur. Sed absurdum est putare, α illud et negativam et intensivam vim habere. Si vim intensivam haberet, dici posset etiam ἀτύπτω, ἀφιλέω, attamen prae-

figitur nonnisi iis verbis, quae ab adjectivis derivantur, ita ut α sit pro ἄνευ, ut Latinorum in pro sine, (ita i. e. seligere et eligere), nostrum un pro ohne. Ita unehren fortius est quam: non honorare, quasi: dedecorare; improbare i. e. pro improbo habere, ignorare i. e. ignarum esse, ἀπιστεῖν i. e. ἄπιστον εἶναι. Est Graecorum alpha semper negativum, et illud ν in ἀνειδής, non ν epentheticum est, sed pertinet ad alpha, quasi ἀν vel ἄνευ, ut λιπόνηρος pro λίαν πόνηρος, ita etiam ν omisso poterat dici ἀειδής. Ut ἄπονος pro ἀπόνητος invenitur, ita etiam explices Hom. Il. ἄξυλος pro ἀξύλευτος.

παρῴχηκεν] Hom. Il. X. 252.

ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε· παρῴχηκεν δὲ πλέων νὺξ
τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται.

In haec Eustathius, qui lectionem, πλέω, quam etiam cod. Leid. habet, praetulisse videtur, sic commentatur: *ὁ δὲ νοῦς τοῦ χωρίου ἀμφίβολός ἐστι κατὰ τριπλῆν ἔννοιαν· ἄδηλον γάρ, εἴτε τῶν δύο μοιρῶν τὴν πλέω μοῖραν παρῴχηκεν ἡ νύξ, ὡς λείπεσθαί τι καὶ αὐτῶν τῶν δύο μοιρῶν καὶ τὸ ὅλον τριτημόριον· ἢ αἱ δύο ὅλαι μοῖραι παρῴχοντο καὶ σὺν αὐταῖς μέρος τι καὶ τῆς τρίτης, ὡς μὴ ὅλην αὐτὴν περιλείπεσθαι· ἢ παρῴχηκε τὰ πλέω, ἤγουν ἡ νὺξ μόνων* (f. *ἡνυσμένων*) *τῶν δύο μοιρῶν, τὸ δὲ ἔλαττον, τουτέστιν ἡ ὅλη τρίτη μερὶς, λέλειπται.* Tyrwh. conf. Schol. Veneta. Hesych. *πλέων νύξ. τῶν δύο μοιρῶν πλέον μέρος, νυκτὸς αἱ δύο μοῖραι. ὁ τρόπος ἀναστροφή.*

τῆς λέξεως· οἷον, τὸν κεκραμένον, οἶνόν φασιν εἶναι.] Germanis, qui saepissime Kaffeehaus appellant domum, in qua nil nisi *κούρμι*, aut cichorei cicerumque decoctiones venduntur, verterem: so wie man den mit Wasser gemischten, doch noch Wein nennt. Lectionem secutus sum, quae est in edd. Buhl. Tyrwh. Harles. multisque aliis. Placuerat mihi quidem antea lectio codicum: *τῶν κεκραμένων οἶνόν φασιν εἶναι*, quam Germanis verterem: so wie man z. B. von einem Weine der Mischung spricht; sed nostro loco codices omnino corruptissimos esse, prodit tum ex perverso exemplorum ordine, quem infra exponam, tum exinde, quod legitur in Med. A. B. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. *λέξεως τῶν κεκραμένων· οἷον φασίν.* Med. C. D. *λέξεως τῶν κεκραμένων οἶνόν φασιν.* Madius, secundum Paccii versionem, et Twiningius maluerunt: *τὸ κεκραμένον.* Hermannus legit: *οἷον τῶν κεκραμένων οἶνόν φασιν ἔνια.* Sed per se patet non-

nulla in mixtis vinum dici posse; ita non inveniretur transitus ad sequens exemplum. Plutarch. Conj. Praec. p. 244. ὥςπερ τὸ κρᾶμα, καί τοι ὕδατος μετέχον πλείονος, οἶνον καλοῦμεν, οὕτω etc.

Διῒ οἰνοχοεύειν,] Il. XX. 234. Γανυμήδης
τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διῒ οἰνοχοεύειν,
Jovi ut pocillator esset. Il. IV. 3. νέκταρ ἐῳνοχόει, nectar miscebat. Eustath. ad Odyss. IX. 374. ψωμοὶ δὲ τὰ λεπτὰ κόμματα τῶν ἀνδρομέων κρεῶν — χρήσιμος δὲ ἡ λέξις καὶ εἰς τὸ, νέκταρ ἐῳνοχόει. ὡς γὰρ ἀσύνηθες τὸ οἰνοχόεῖν ἐπὶ νέκταρος, οὕτω καὶ ἐπὶ κρεάτων ὁ ψωμός· εἴληπται ὅμως καὶ ἄμφω ἐκ τῆς κοινῆς καὶ γνωριμωτάτης χρήσεως.

πινόντων] Buhlius, qui supplet θεῶν, dicit ellipsin illam paullo duriorem; sed saepius in hoc libro occurrit genitivus absolutus sine certo subjecto, ubi nos diceremus: da man doch. vid. c. seq. not. ad οὐκ αἰσθανομένων, et c. IV. not. ad προαγόντων. Ita etiam accusativus ante infinitivum sine subjecto, ubi suppleri poterit: ποιητήν.

χαλκέας] Pollux VII. 106. χαλκεύειν δὲ καὶ τὸ σιδηρεύειν ἔλεγον· καὶ χαλκέας, τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. Herm. putat in versu laudato, ex Il. XXI. 592.
ἀμφὶ δέ μιν κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο
σμερδαλέον κονάβησε,
Aristotelem ostendere κασσίτερον pro alio aere positum esse, eo modo, quo χαλκεύς vocetur faber ferrarius. Id autem, ait, non poterat aliter facere, nisi si Achillis ocreae in alio Homeri loco ex alio genere aeris factae perhibebantur. Atque, ut supra vidimus, alia recensione Homeri usum esse Aristotelem in initio libr. II. et X. Iliadis, cujus recensionis ne memoriam quidem grammatici conservaverunt, ita veri simile videtur, eum etiam in fine libri XVIII. versus eos, quibus ocreae Achillis describuntur, aliquantum ab ea forma, quam nunc habent, reposuerunt, quae non viderentur cum ceteris pugnare, ita probabile est, idem eos fecisse in fine libri XVIII. quo ne pugnaret is locus cum eo, qui est in XXI. 592. — Jam supra notavi initium lib. X. minime spectari nostro capite, et discrepantiam inter nostram et Aristotelis recensionem Homeri nonnisi in verbis, ut πάντες

pro ἄλλοι, καταθεὶς pro παραθεὶς etc. cerni. Quaestionis nostrae cardo vertitur in voce νεοτεύκτου. Bene insolentiorem dicendi usum reddidit Vossius, qui vertit: von neu geschmiedetem Zinne. Nam schmieden, cudere, ducere, dicuntur ii proprie, qui aera malleo ducunt, ut ferrum, aurum, argentum, cuprum. Virgil. ocreas ducere argento; Eurip. Phoen. 227. ἀγάλμασι χρυσεοτεύκτοις, i. e. χρυσεοτύποις, quod vere Musgravius ponendum conjecit; ibid. 59. χρυσηλάτοις πόρπησιν; ἐλαύνειν τὸν σίδηρον saepius; σφυρήλατος; χαλκήλατος; χαλκότευκτος apud Euripid. Contra κασσίτερος nusquam cum τευκτὸς compositum video. Sicuti vero ii, qui ferrum cudunt, aerarii dicuntur, ut apud nos κατ' ἐξοχήν: der Schmidt; ita poterat etiam dici, cudi stannum. Dicitur quidem etiam: φηγότευκτος, ἐύτευκτος κυνέη, Od. VI. Il. X. de galea ex quavis materia. Quare addidit Noster, illud adjectivum etiam metaphorice intelligi posse, nempe pro: recens, splendidus. Id fieri posse, negare est visus Noster iis interpretibus, qui post εἴη δ' ἂν legunt οὐ, quam particulam expunxit jam Victorius codd. auctoritate; deest in codd. Leid. Guelph. Paris. 2040. 1741. Morel. et Lampridii; in edd. Heins. Batt. Reiz. Tyrwh. Bip. et Herm. Uncinis inclusit Harlesius. Ut Hermannus non secum reputavit, non posse unquam fuisse dicendi usum, aut metaphoram, ut aes alterum pro altero poneretur; ita Twiningius, qui vult verba εἴη δ' ἂν τοῦτό γε κατὰ μεταφορὰν statim post οὐ πινόντων οἶνον inseri, non bene distinxit aeris genera, dum dicit: Brass and Iron are indeed each of them species of metals. But the common genus, is to general to constitute that obvious ressemblance, which is requisite to a metaphor. Posset quidem τοῦτό γε simul ad prius illud exemplum referri, ut c. XVI. ὅθεν ἀνεγνωρίσθησαν etiam ad duo exempla refertur, et ut profecto nectar diis id, quod hominibus vinum, est; at inductus dixit illud Twiningius ordine sententiarum, qui in codd. et edd. vulgo invenitur: οἷον τ. κ. ο. φ. ε. ὅθεν πεποίηται

— κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο.

καὶ χαλκέας, τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους· ὅθεν εἴρηται ὁ Γανυμήδης

— Διὶ οἰνοχοεύειν,

οὐ πινόντων οἶνον· εἴη δ' ἂν etc. Hunc ordinem invenies etiam in edd. Tyrwh. et Harles. Sed codex Lampri-

dii, cujus auctoritas propterea non spernenda est, quod in ceteris justam lectionem exhibet, et omnino, ut ex aliis locis etiam prodit, minime corruptus est, verum, quem equidem secutus sum, exemplorum ordinem indicat, vid. Mad. p. 285. Eundem post Madium probarunt Piccolominius et Winstanlejus; in textum receperunt Reizius, Buhlius et Hermannus. De metaphoris vid. c. XXII. Videtur locus noster ita turbatus esse a scriba, qui, ut fieri solet, a priori ὅθεν erraret ad secundum, et secundo exemplo scripto, prius illud serius adderet.

τῷ εἰρημένῳ· οἷον τό,] Verba *οἷον τό* vulgo desiderantur; leguntur vero in codd. Med. omn. Ven. Guelph. Paris. Morel. edd. Reiz. Bip. Herm.

τῇ ῥ'] Vossius vertit: wo die eherne Lanze gehemmt ward, vid. Il. XX. 272. Wolfii ed. Hom. habet *μείλινον* pro *χάλκεον*. Tyrwh. notat: Voci ἔσχετο multae, sed loco minus commodae, interpretationes tribui possunt, praeter veram, quam Noster asserit, et quae deinceps, ut videtur, obtinuit. Nam Eustathius, qui aliam criticorum litem de situ laminae aureae, qua scilicet impediebatur hasta, prolixe refert, de voce ἔσχετο silet.

τὸ δὲ ποσαχῶς, ἐνδέχεται ἀδίκως μάλιστα, ἄν τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρύ· ἢ ὡς Γλαύκων λέγει, τι ἔνιοι ἀλόγως προϋπολαμβάνουσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι, συλλογίζονται καί, ὡς εἰρηκότες, ὅ τι δοκεῖ, ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὐτῶν οἰήσει.] Verto equidem: Quantum autem ad illud, quot modis, tum imprimis fieri solet, ut injuste judicetur, si quis secundum contrariam rationem conjiciat, vel ut Glauco dicit: nonnulli sine omni ratione aliquid temere concipiunt, et ex sua voluntate decernentes ratiocinantur, et constituto quasi justo, vituperant ea, quae cum ipsorum opinione non conveniunt. — Primus scripsi *ἀδίκως* pro vulgari: *ὡδί πως*; habent enim codd. Ven. Leid. Guelph. Paris. 2040. Morel. *ὡδικῶς*, codd. Victor. *δίκως*. Propter antecedens *αι* facile poterat excidere *ἀ*. In verbis *κατὰ τὴν κατ' ἀντικρύ* offendit Twiningium duplex *κατά*, me vero absentia substantivi. Robortellus supplet: *σημασίαν*, Victorius *ὁδόν*, idem animadvertit in cod. vetustissimo post *κατὰ τὴν* lacunam

esse. Pro ἢ codd. Madii εἰ, quod etiam ferri potest. Pro τι ἔνιοι, quod in cod. Med. A. aliisque legitur, cod. Victorii vetustissimus: ὃ ἔνιοι, alii τι ἔνια, et τί τὸ ἔνιοι, ὃ ἔνια edd. Ald. et Bas. Vulgo: ὅτι ἔνιοι, secundum Paccii versionem; etiam hanc lectionem ferre poterit totius loci sensus, qualem nos restituimus. Tyrwh. scripsit: τὸ δὲ, ποσαχῶς ἐνδέχεται, ὡδί πως· μάλιστ' ἄν τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρὺ ἢ ὡς Γλαύκων λέγει. Ἔτι ἔνιοι ἀλόγως προϋπολαμβάνουσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται καὶ ὡς εἰρηκότες ὅτι δοκεῖ ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὑτῶν οἰήσει. Reizius et Buhl. in ed. Bip. τὸ δὲ ποσαχῶς, ἐνδέχεται ὡδί πως μάλιστα, ἄν τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρύ· ἢ, ὡς Γλαύκων λέγει, ὅτι ἔνιοι etc. Hermannus laudat Tyrwhitti conjecturam ἔτι, et ut sententiam eorum, qui hunc libellum imperfectum esse dixerunt, novo argumento verisimiliorem redderet, deleto τὸ δὲ, quod in aliis codd. est, in aliis non, ita scripsit: κωλυθῆναι. ποσαχῶς, ἐνδέχεται ὡδί πως μάλιστα, ἄν τις ὑπολάβοι κατὰ τὴν ἀντικρύ· ἢ ὡς Γλαύκων λέγει. ἔτι ἔνιοι ἀλόγως προϋπολαμβάνουσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται etc. Dicit idem in praefatione, p. IV. non additis, quae tradiderat Glauco. Quid? an meliora ab Glaucone, quam quae dicta sunt, dici debere existimat? Accedit, quod vero parvi facio, nonnisi in tribus Med. codd. qui hunc locum pessimum exhibent, et in mendosis illis edd. Ald. et Basil. stigma post λέγει inveniri.

Γλαύκων] Glauco Rhapsodus a Platone memoratur ed. Steph. I. 530. D. II. 158. B. 568. A. Alius vero Γλαύκων ὁ Τήϊος ab Aristotele, Rhet. III. 1. qui de tragica seu rhapsodica actione scripserat. Hunc et illum eundem esse, suspicatur Tyrwhittus ad nostr. loc. et Wolfius Proleg. ad Hom. p. CLXII. At Sydenhamius in Platon. Ione pro Γλαύκων legit Γλαῦκος, quia in Schol. ad Il. XI. 635. Glaucus subjungatur Stesimbroto. Citatur etiam Glauco ἐν Γλώσσαις ab Athenaeo XI. 480. F. et Tarsensis quidam a Schol. Hom. in Bibl. Salviat. ap. Holsten. de Vit. Porphyr. VII. Goulston vertit nostrum locum: Glauco sophista.

καταψηφισάμενοι,] Heinsius mutare voluit in: κατασοφισάμενοι, ipsi decepti male ratiocinantur, quae verba optime ad Heinsium transferri possunt. Robortellus emendavit: καταψευσάμενοι. Winstanl. vertit: judicio decernentes.

καὶ ὡς εἰρηκότες,] Castelv. maluit: *καὶ ὡς εἰρηκότας*, vel: *ὡς εἰρηκότος*, ut supplendum sit *ποιητὰς* vel *ποιητοῦ*. Heinsius: *εἰρηκότι*, ut referendum ad *ἐπιτιμῶσιν*.

ἂν ὑπεναντίον] Robort. e cod. suo *κἂν*.

καὶ εἶναι Ἰκάδιον.] Harles. vertit: socerumque ejus Icadium, non, ut vulgus putat, Icarium fuisse. Telemachum, quando patris investigandi causa Spartam veniret, nonnisi cum Menelao congressum esse, narrat Hom. Il. IV. Inde aliam excusandi rationem vel potius explicandi Homeri Strabo, X. 461. ed. Casaub. inivit, qui Icarium ex Lacedaemone olim profectum in Acarnania consedisse narrat, et ibi cum filiis suis hoc ipso tempore habitasse: *οὔτε γὰρ ἐν Λακεδαίμονι πιθανὸν αὐτοὺς οἰκεῖν· οὐ γὰρ ἂν ὁ Τηλέμαχος παρὰ Μενελάῳ κατήγετο, ἀφιγμένος ἐκεῖσε· οὔτ' ἄλλην οἴκησιν παρειλήφαμεν αὐτῶν.*

δι' ἁμάρτημα δὲ τὸ πρόβλημα εἰκός ἐστιν.] Herm. in comm. dicit se scripsisse *εἰκότως*, dedit autem in textu *εἰκός ἐστιν.* Verto: per errorem vero illam controversiam ortam esse, verisimile est. Sed jam Victorio verba ista suspecta fuere. Quaedam edd. legunt: *ἀλλ' οὐκ Ἰκάριον διαμάρτημα· τὸ δὲ πρόβλημα εἰκός ἐστιν.* Nostram lect. dedit Victor. Mad. Heins. Batt. Harl. Reiz. Buhl. Herm.

ὅλως δὲ τὸ] Quae nunc dicuntur, Hermanno alio tempore ab Aristotele addita videntur. Dicit in praef. p. V. Repetiit enim, quae ante dixerat, sed et brevius, ne illa delere opus esset, et ratione quadam certoque ordine disposita, quum eadem antea, ut quidque in mentem venerat, apposuisset. Nonne, de Aristotelis ratione libri alicujus conficiendi, sibi contradicit Hermannus, qui, quae in fine cap. XXIII. serius addita putat, sine ordine addita dicit? Nonne verbis *ὅλως δὲ* transitus ad alia quaedam indicatur, qui quidem, vix tribus quatuorve verbis, quae ad aliam prorsus, quam quae initio capitis est, divisionem, ex ipso capitis argumento demum derivatam, comprehensa sunt, repetitis, fit ab falsis accusationibus ad justam, quam inire debeant poetae, rationem, imprimis, quantum ad *ὑπεναντιώματα* adtinet, quum haec, teste Glaucone, tam saepe tam falso intelliguntur. Zeuxis et Menelaus aliis quidem, sed non hoc capite, nec iis quidem, quae de epico poemate agunt, Aegeus vero nusquam ante commemoratus est.

πρὸς τὴν ποίησιν,] i. e. quantum ad poeseos naturam et rationem. Licitum est illi, quaedam impossibilia immiscere majoribus argumentis vel operibus.

πρὸς τὸ βέλτιον,] Refertur ad illa initio capitis enunciata: οἷα εἶναι δεῖ, pro quibus nos: idealische Darstellungen.

δόξαν] Refertur ad supra dicta: οἷά φασὶ καὶ δοκεῖ, pro quibus nos: historische und mythische Darstellungen. conf. supra verba: οἷον τὰ περὶ τῶν θεῶν etc.

ἀδύνατον. τοιούτους δ' εἶναι, οἷον Ζεῦξις ἔγραφεν· ἀλλὰ (καὶ πρὸς τὸ) βέλτιον. τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν. πρὸς ἅ φασι, τἄλογα.] Vulgarem ordinem, qualis in omnibus codd. est, quapropter jam Victorius aliquid transponere audere noluit (comm. p. 292.), retinui et ita interpretor: si quis dicat, te aliquid impossibile composuisse, id ei reducas ad Zeuxidis opera, quae, c. VI. omnino non mores humanos vel communes exprimunt, sed altiorem naturae perfectioris gradum, ad quem vero etiam spectatorum vis imaginandi effertur, unde illud ἀδύνατον fit πιθανόν. At licet etiam veras personas vel certos quosdam mores praestantiores reddere, nam quaevis imago pulchrior esse debet. Ita pictor Polygnotus, de quo c. II. κρείττους εἴκαζε, Zeuxidi opponitur c. VI. ubi dicitur ἀγαθὸς ἠθογράφος; immo c. XV. ἐπεὶ δὲ μίμησίς ἐστιν ἡ τραγῳδία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν οἰκείαν μορφήν, ὁμοίους ποιοῦντες, καλλίους γράφουσιν. οὕτω καὶ τὸν ποιητὴν etc. Ibidem παράδειγμα quoque imaginem significat, ut in nota docuimus, non exemplar (Ideal), nam talis significatio non poterit transferri ad vocem σκληρότητος. Herm. vertit nostro loco: absolutionis enim exemplar debet eminere. Nonne hoc per se patet? — Ad ea autem, quae fama traduntur, reducenda sunt absurda. Buhlius et Twiningius non aliter atque Reizius verba ita transposuerunt: δυνατόν· καὶ πρὸς τὸ βέλτιον· τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν, τοιούτους δ' εἶναι, οἵους Ζεῦξις ἔγραφεν· ἀλλὰ πρὸς ἅ φασι, τἄλογα. Hanc lectionem accepit etiam Herm. praeterquam quod τὸ γὰρ παράδειγμα δ. ὑ. post ἔγραφεν posuit. Madius deleri volebat ἀλλὰ καί et legere πρὸς δὲ τὴν δόξαν, ἅ φασι. οὕτω δέ, non τε, etc. quae lectio etiam Heinsio et Tyrwhitto placet; at nil nisi explicatio est. Batteusius eundem, quem Reizius, ordinem habet, sed ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βέλτιον; tuentur codd. Med. omn. Ven.

Leid. Guelph. Paris. 1741. 2040. ἀλλὰ βέλτιον. Winstanl. δυνατόν· πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, τοιούτους εἶναι, οἵους Ζεῦξις ἔγραφεν. τὸ γὰρ παράδειγμα δ. ὑ., πρὸς δὲ ἅ φασιν, τἄλογα (n. δεῖ ἀνάγειν). Sed ne illud δ' quidem post τοιούτους e vulgari lectione omittendum censui. οἷον pro οἵους tuentur codd. Med. omn. Ven. Leid. Paris. 1741. Guelph. Zeuxidem non veram personam ipsam, sed aliquam humana specie pulchriorem in picturis exhibuisse testatur Cic. de Inv. II. 1. Praebete, inquit (Zeuxis, picturus Helenam), ex istis virginibus formosissimas, dum pingo id, quod pollicitus sum vobis. Neque enim putavit, omnia, quae quaereret ad venustatem, uno in corpore se reperire posse, ideo quod nihil simplici in genere omnibus ex partibus perfectum natura expolivit. Conf. Plin. Hist. nat. XXXV. 9. Quintilian. Inst. XII. 10. Bayle artic. Zeuxis.

οὕτω τε,] i. e. tum ita, quod res sic esse feratur, excusandum est, tum.

εἰκὸς γὰρ] vid. c. XVIII. εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός.

τὰ δ' ὑπεναντίως εἰρημένα] Ita ex conjectura Twiningii; vulgo τὰ δ' ὑπεναντία ὡς εἰρημένα, quod Victor. defendit. Heins. Batt. Reiz. Bip. Herm. τὰ δ' ὡς ὑπεναντία, εἰρημένα. Tyrwh. τὰ δ' ὑπεναντία πως.

σκοπεῖν,] supra ἐπισκοπεῖν.

τὸ αὐτό,] Sensus: utrum sermo sit de eadem re, et cum eadem relatione, et ad eundem modum, ut primo adspectu legentibus videtur.

λόγοις] Valett: in philosophischen Untersuchungen. Herm. in orationibus.

ὥστε καὶ πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει ἢ ὃ ἂν φρόνιμον ὑπόθηται.] Ita legunt codd. Med. omn. Ven. Leid. Paris. 1741. 2040. et Guelph. in quo πρὸς ante αὐτὸν vere legitur, in ceteris desideratur, omissum a scriba videtur propter sequens πρός. Alias scripturae variationes nusquam notatas invenio. Lectio vulgata, quam Buhlius in ed. Bip. recepit, haec est: καὶ ὡσαύτως, ὥστε καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑπόθηται. Sed recte addit in notis editor: corrupta haec sunt et sano sensu destituta. Tyrwh. conjecit ὥστ' ἐναντιοῦσθαι, ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑπόθηται, laudat Nostrum περὶ Σοφ. 'Ελ. p. 445. ἔτι, καθάπερ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἐλεγκτικοῖς ὁμοίως τὰ ἐναντιώματα θεω-

φητέον ἢ πρὸς τὰ ὑφ' αὐτοῦ λεγόμενα, ἢ πρὸς οὓς ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν ἢ πράττειν, et Rhet. ad Alex. p. 175. ἡ ἐξέτασίς ἐστι προαιρέσεων, ἢ πράξεων, ἢ λόγων, πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς τὸν ἄλλον βίον ἐναντιουμένων ἐμφάνισις, Plutarch. de Aud. Poet. p. 34. αἱ δὲ τῶν ποιητῶν ὑπεναντιώσεις πρὸς αὐτούς. Sed non ausus est conjecturam suam, quam ipse audaciorem dicit, in textum recipere. Heinsius, omisso ὡσαύτως, legit ὥστε καὶ ταὐτό. Hermannus: ὡς τε καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτό, ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑπόθοιτο. Buhlius in vers. Germ. illa omisit; locum, ibi stellulis signatum, equidem ita explerem: (τὰ δ' ὡς ἐναντία etc.) Das scheinbar widersprechend Gesagte muss man ansehen, wie in jeder Abhandlung Einwände dieser Art, ob von demselben Gegenstande, wie dem Leser scheint, oder in demselben Bezuge und auf dieselbe Weise, so dass folglich man auch auf den Dichter sieht, entweder in welchen Rücksichten er es heraussagt, oder was er darunter verstanden haben will. Repetendum ergo ex antecedentibus σκοπεῖν vel ἀνάγειν est ad πρὸς τὸν αὐτόν n. ποιητήν, sic etiam c. III. ἢ ὡς τὸν αὐτόν n. ποιητήν, sic c. VI. τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν (n. ποιητῶν), ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται τοῖς εἴδεσιν, cap. seq. ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, nostro capite supra: οὐ μόνον σκηπτέον εἰς αὐτὸ τὸ — εἰρημένον, — ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν λέγοντα. Quamobrem Euripides Menelaum, ut malum hominem, exhibuerit, jam ad c. XV. exposuimus.

ὑπόθηται.] Victorius ὑποθῆται, more verborum in μι. Sed reperiuntur etiam alterius generis exempla apud hunc ipsum philosophum. Sylburg. Herm. verba: ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑπόθοιτο, vertit: vel quae sanus aliquis sumat. Legitur vero φρόνιμον in codd. supra enumeratis, ibidem ὑπόθηται.

καὶ ἀλογία καὶ μοχθηρία,] Ita vulgo; etiam Paccius vertit: Recte id increpatur, quod sive rationis est expers, sive probitatis. Videtur ille lectionem nostram in suo cod. habuisse. Heinsii emendationem: καὶ ἀλογίας καὶ μοχθηρίας recepit Reiz. Buhl. et Herm. Riccobonus vertit: Recta reprehensio est, et vacare ratione, et pravum apparere. Est ergo duplex ille nominativus appositio ad ἐπιτίμησις, tanquam explicatio rerum, quas vituperari licet. Minus accurata est appositio antecedens: ὥσπερ οἱ ἔλεγχοι; simili modo post οἷον alius, atque requiritur, sequitur.

ἐν τῷ Αἰγεῖ, ἢ τῇ πονηρίᾳ,] Ita verba distinxit Robortellus, comm. p. 311. praeterquam quod ἢ omisit. Ita, ut dedi, legitur in uno cod. Victorii, Med. C. D. Ven. Leid. Paris. 1741. in quibus *Αἰγειήτῃ*. Cod. Lampridii, Med. B. Guelph. Paris. 2040. Morel. *Αἰγεινήτῃ* sive *Αἰγινήτῃ*, unde patet hos codd. juniores esse. In Paris. 2038. deest, relicto spatio. Cod. Med. A. *Αἰγειήτου*, quae lectio ex Aldina, mendosa illa editione, in alias etiam propagata est. Alius cod. Victorii (p. 294) *τοῦ Αἰγειήτος πονηρίᾳ καί*. In margine emendatum erat *τῇ Αἰγίσθου*, quam lectionem etiam in nonnullis codd. reperit ceterisque praeferendam censuit Madius. Placuit eadem Heinsio. Victorius judicat innui a Nostro tragoediam Euripidis Aegei nomine inscriptam hodie deperditam, memoratam apud Clem. Alex. Strom. VI. p. 622. Schol. ad Eurip. Med. v. 167. Suid. voc. *δεκατεύειν*. Robortellus contra, cui cum Tyrwhitto et Hermanno assentior, intelligit Aegei personam, qualis in Medea (quam Noster bis laudavit) sit, ut ibi plane inutilem. Ita c. XVII. *ἐν τῷ Ὀρέστῃ*, de persona Orestis in Eurip. Iphig. Taur. ita c. XVI. *οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ*, de Ulysse in Sophocl. Philoctete. Attamen nostro loco: *ἐν Ὀρέστῃ* significat tragoediam Euripidis ita inscriptam, memoratam c. XV. ubi vid. not.

ἢ ὡς ἀδύνατα,] *Ἀδύνατα ἐπιτιμήματα* pro: *ἐπιτιμᾶν ἔστι τὰ μὲν ὡς ἀδύνατα, τὰ δὲ ὡς ἄλογα, τὰ δὲ ὡς βλαβερά* etc. *βλαβερά* i. e. noxia et inhonesta, ut mali mores.

ἐκ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν σκηπτέαι· εἰσὶ δὲ δώδεκα,] Ita codd. Heinsius legere vult: *εἰσὶ δὲ ἀριθμῷ δώδεκα*, deleto priori *ἀριθμῶν*. Sequuntur eum Batt. et Winst. Non aliter locutus est Isocrates, Busir. p. 388. ed. Paris. 1621. *ἅπαντας δὲ τοὺς ἀριθμοὺς περιλαβών, ἐξ ὧν ἄριστ' ἄν τις τὰ κοινὰ διοικήσειεν.* Plut. de Aud. Poet. p. 78. *τὸ μὲν καλὸν ἐκ πολλῶν οἷον ἀριθμῶν — ἐπιτελεῖται.* Dion. Hal. Art. Rhet. p. 121. ed. Huds. 1704. *γίνεται δὲ τοῦτο ἐν τοῖς ἀριθμοῖς οἷς εἴπομεν τοῖς ἑπτά.* Eurip. Ion. 1014.

ὁ δεύτερος δ' ἀριθμός, ὃν λέγεις, τί δρᾷ;

Sic etiam numeros usurpant Latini pro iis, quae numerari possunt, sive partibus, sive speciebus. Cic. de nat. deor. II. 13. Expletum omnibus suis numeris et partibus. Ita Tyrwh. Vertit Harlesius: Quorum omnium solutiones ex ante dictis formarum numeris, seu specialibus differentiis consi-

derandae; omnino autem comperiuntur numero duodecim. Curtius in Anmerk. z. A. Dichtk. enumerat istas responsiones; accurate eas persequitur Hermannus in comm. Ad excusationem de impossibilibus pertinet: πρὸς τὴν ποίησιν ἀνάγειν, et ἀλλ' οἷα δεῖ, de absurdis: οὕτω φασὶν et ποτὲ οὐκ ἄλογα, de noxiis: οὕτως εἶχεν aut σκηπτέον εἰς αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ἢ εἰρημένον etc. de repugnantibus: εἰ τὸ αὐτό, καὶ πρὸς τὸ αὐτό, καὶ ὡςαύτως, et καὶ πρὸς αὐτόν, ἢ etc. Ad nonam et decimam responsionem, nempe ad verba: παρὰ τὴν ὀρθότητα etc. pertinet: εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους et κατ' ἄλλο συμβεβηκός; ad undecimam: γλώττῃ, κατὰ μεταφοράν, κατὰ δὲ προςῳδίαν, τὰ δὲ διαιρέσει, τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως, ποσαχῶς ἂν σημήνειε etc. ad duodecimam: δι' ἁμάρτημα δὲ τὸ πρόβλημα εἶναι εἰκός ἐστιν. Quae breviter hic innuimus, in capite reperies.

IN CAPUT XXVI.

βελτίων] Plures codd. βέλτιον et infra χεῖρον. Sane ita dicendum esset, si diceretur: utrum epopoeia an tragoedia praestet. Ita saepius noster posuit neutrum adjectivi genus; sed quaeritur, utrum haec an illa imitatio praestet.

φορτική.] Quum τὸ φορτικόν in hoc capite imprimis ad vehementiores histrionum motus referatur, conferri potest locus Ciceronis in Bruto, c. 30. Volo enim, ut in scena, sic etiam in foro, non eos modo laudari, qui celeri motu et difficili utantur, sed eos etiam, quos statuarios appellant, quorum sit illa simplex in agendo veritas, non molesta, i. e. μὴ φορτική. conf. c. 58. Etiam Herm. vertit: molesta, sed difficillimum erit, invenire vocem, quae illud: molesta, magis explicet et conveniat tum Ciceronis, tum Aristotelis loco, tum locis aliorum. Plutarch. in initio comparationis Aristophanis et Menandri (p. 1567. ed. Steph.), de illo dicit: τὸ φορτικὸν ἐν λόγοις καὶ θυμελικὸν καὶ βάναυσον (n. ἔχει), et deinde: καὶ γὰρ ὁ μὲν (n. spectator) ἀπαίδευτος καὶ ἰδιώτης, οἷς ἐκεῖνος (Aristophanes) λέγει, ἁλίσκεται, ὁ δὲ πεπαιδευμένος δυςχεραίνει. Constat Aristophanem in dra-

matibus suis non pepercisse machinis et apparatui scenico, eumque saepissime, quo vim verbis adderet, actorum gestus et oris vultusque motionem in partes vocasse. Eadem ratione φορτική nostro et Ciceronis loco adhibitum est. Molesta vocatur alibi a Cicerone veritas, quae displicet, quippe, nimis artificiose reperta. Ita etiam vocantur ab Ovidio talia verba. Pluribus simul artibus — de quibus toties in hoc libro et hoc quoque capite infra sermo est, — utitur tragoedia, nam omnia imitatur, ἅπαντα μιμουμένη. Quare puto convenire illis tribus locis nostrum adjectivum: überladen; hoc sensu intelligo Harlesii versionem: onerosiorem. Per: molesta, Cicero, ex more suo verbotenus vertendi ad linguam Romanorum ditandam, in hanc optime idcirco sibi visus est transferre illud φορτική, quia, ut e: φόρτος, factum sit φορτική, ita ex: moles, molesta. Ipse Aristoteles Polit. VIII. 6. opposuit spectatorem φορτικὸν ὄντα, h. e. qui non simplici, sed arte compositiori oblectatur, spectatori polito, quod nostro capite mox dicitur πρὸς βελτίους θεατάς et paulo post πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς. Ibidem opponit voluptati et saltationi quasi veriori ἡδονὴν φορτικήν et κίνησιν φορτικωτέραν. Ipse Aristophanes queritur, Nub. 524. se victum esse ὑπ' ἀνδρῶν φορτικῶν, addit: ἡττηθεὶς οὐκ ἄξιος ὤν, deinde dicit se ad emendandam fabulam multa addidisse, dicit de nova Nubium recensione ἐλήλυθεν αὐτῇ καὶ τοῖς ἔπεσι πιστεύουσα i. e. nisa poeseos vi, non quisquiliis et tumore; provocat ad spectatorum σοφίαν, conf. c. IX. (ed. Bip. et Herm. X.) not. ad τοὺς ὑποκριτάς. Paccius vertit: invidiosa, Tyrwh. odiosa, quasi talis omnino esset tragoediae natura et esset licitum in re aliqua dijudicanda ordiri a praejudicio. Ob eandem caussam multo magis deridenda est versio Valettii: wenn die vollkommenste von beiden die beste ist. Buhlius in vers. Lat. dedit: arrogans, de qua sua versione in animadv. ne verbum quidem profert, ibi enim, quasi de tragoedia, nec omnino de arte sermo sit, (Twiningium, suspicor, qui de hac voce plura disseruit, secutus) dicit: tragoedia φορτική talis est, quae plebi placet (die für die Gallerie gemacht ist). Conferre jubet etiam Arist. Rhet. III. 1. Ethic. ad Nicom. IV. 8. In versione Germanica vertit: popular.

(τοιαύτη δὲ ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστι·)] Haec verba non ad φορτική sed ad βελτίων referas. Parentheseos

signa Herm. nonnisi in versione adhibuit. Noli haesitare in voce θεατάς, ita etiam infra dicitur, ubi de epopoeia sola sermo est; respicitur ad ῥαψῳδούντων, quae vox mox occurrit, auditores. Dicuntur alibi ῥαψῳδοῦντες epicorum poetarum histriones. Verterem hic: Publikum.

ἅπαντα] Mad. vult πάντῃ, modis omnibus.

οὐκ αἰσθανομένων,] n. τῶν θεατῶν; sic in antecedenti capite: οὐ πινόντων, n. θεῶν, sed vid. ibid. not. — Infra ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. Verterem: insofern man es ja noch nicht sinnlich bemerke. vid. c. XV. voc. αἰσθήσεις.

ἂν μὴ αὐτὸς προςθῇ,] i. e. si non ipse poeta apposuit, vel id, quod poeta non ipsissimis verbis expressit, nimia gesticulatione exprimunt. Ita sub voce αὐτὸς intelligitur ὁ ποιητὴς cap. antecedenti, vid. not. ad ὥςτε καὶ πρὸς αὐτὸν etc. ubi plura exempla. Tyrwhitto vero videtur αὐτὸς ad histrionum unum referendum, quod dictum sit: πάντες γὰρ προςτιθέντες ἀπαγγέλλουσιν c. XXIV. (ed. Bip. et Herm. XXV.) ibi autem de narrantibus sermo est, non de simplici adpositione, sed de fictione. Victorius tradit, se in nonnullis codd. legisse κινοῦντα, quod etiam in codd. Med. legitur; idem conjecit αὐτοῖς, sed neutrum in textum recepit. Hunc secutus Buhlius scripsit: ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων, ἂν μὴ αὐτοῖς προςῇ πολλὴν κίνησιν κινοῦντα, ita ut κινοῦντα sit nominativus pluralis; vertit: tanquam enim nihil percipiant spectatores, nisi illis magnus motus accesserit. At προςῇ sumsit e Reizii lectione εἰ μὴ αὐτὸ προςῇ. Heins. ἂν μὴ ταὐτὸ προςθῇ, quod vertitur: nisi hoc accederet, item Batteusius; Herm. ἂν μὴ αὐτοῖς προςθῇ, subaudiendum: τίς. Sed ita si legimus, aliud vocabulum ad αἰσθανομένων, aliud ad αὐτοῖς, aliud ad προςθῇ supplendum erit. Toupii conjecturam ἂν μὴ αὐλὸς προςῇ Winstanleius (not. p. 310.) probat, Twiningius se eam intelligere negat verbis: just as if the audience were not able to understand them without the addition of a flute. Paccius: ut quae (ars tragica) parum sentientes, nisi multo moveantur, excitare debet.

πολλὴν κίνησιν] Supra πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα, c. IV.

φαῦλοι αὐληταί,] Vox αὐληταί, quae in cod. Med. D. desideratur, suspecta videtur Buhlio, non capienti,

quomodo tibicen simul ad imitationem disci se in terra circumvolvere potuerit. Dicit: nam tibicen volutationem tantum imitatum esse, non se ipsum in terra volutasse, ut Twiningius interpretatur, nec vulgaris verbi κυλίεσθαι, nec ipsa Aristotelis censura admittit. Irrepsit fortisan αὐληταὶ in textum ex proxime sequentibus: ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. Tyrwhittus. Mira sane interpretationis species, qua aliquis discum exprimat! Facilius esset τὸν δισκεύοντα imitari, sed neque id faciunt οἱ κυλιόμενοι, i. e. se volventes, sive voluntantes. Nomen proprium hic latere suspicor. Sed vide Xenoph. Sympos. II. 8. 22.

At non de tibicinibus, sed de saltatoribus, quos αὐλητὰς vocet Aristoteles, sermonem esse, existimat Hermannus, cujus verba haec sunt: Saltatores αὐλητὰς vocat, quoniam, quum tibicines et saltatores fere semper artium suarum ostentationem conjungerent, αὐληταὶ sic dici solebant, ut eo nomine simul saltatores comprehenderentur. Hac significatione legitur αὐλητρὶς in Xenophontis Symposio VI. 4. οἶμα γὰρ ὥςπερ ἡ ᾠδὴ ἥδιων πρὸς τὸν αὐλόν, οὕτω καὶ τοὺς σοὺς λόγους ἡδύνεσθαι ἄν τι ὑπὸ τῶν φθόγγων· ἄλλως δὲ καὶ εἰ μορφάζοις, ὥςπερ ἡ αὐλητρίς, καὶ σὺ πρὸς τὰ λεγόμενα. Non tibicinam, sed saltatricem intelligit, haec enim, ut II. 1. refert, cum tibicina advenerat, et, dum tibicina caneret, gestum faciebat. Ac μορφάσαι de saltatoribus dici adnotavit Pollux IV. 95. Potuit autem hoc magis tibicina pro saltatrice nominari, quod istius conditionis puellas utrique rei operam dedisse verisimile est. Hinc apud Romanorum comicos eas non saltatrices, sed fidicinas, tibicinas, psaltrias vocari animadvertimus, quas Graeci non solum αὐλητρίδας, sed etiam ὀρχηστρίδας appellant. Aptus ad hanc rem firmandam Macrobii locus est in II. Sat. 1. quia sub illorum, inquit, supercilio non defuit, qui psaltriam intromitti peteret, ut puella ex industria supra naturam mollior, canora dulcedine et saltationis lu-

brico exerceret illecebris philosophantes. — Sed, etiam si locus iste gravioris ponderis esset, per se haud magis credibile est tibicines nominari saltatores, quam (vid. c. anteced.) stannum poni pro quodam alio aere. Non de actoribus, sed de adstantibus musicis sermo est, qui, quod tragoediam non solum musica sed etiam motione corporis comitantes ridiculam fecissent, φαῦλοι vocantur; ita paulo post saltatio minime in universum sed malorum tantummodo reprehenditur. Forsitan adnutaverant aliquando, ut etiam nunc fit, musici per corporis incurvationem saltantibus, ut celerius saltarent; fortasse ad tales musicos referendum est Aristophanis κυκλίων χορῶν ᾀσματοκάμπτας, Nub. 332. quem locum videas. Auctor disputationis: die Erfindung der Flöte in Attisch. Mus. Vol. 1. part. 2. ad nostrum locum: man stellt sich hier gemeiniglich ein horizontales Kreisdehnen vor, ich bin geneigt, unter diesen Worten ein vertikales Krümmen des Leibes bis aufs Knie zu verstehen; ein Krümmen, wie wir es wohl an allzu empfindsamen Virtuosen wahrgenommen haben. Vielleicht möchte κυκλέω eher das Wort für das Drehen in horizontaler Richtung sein. Dass in diesem und dem nächstfolgenden Beispiele Aristoteles den Attiker verräth, der bei jeder Gelegenheit den guten Flötenspieler seinen Witz fühlen lässt, ist klar. Cui vero, sicut Hermanno, credibile erit, actores disci rotationem sese volutando imitari studuisse? Nonne melius uti poterant vero disco? At in qua tragoedia illud acciderit, non constat; vilioris pretii fuisse videtur, neque, ut Herm. censet, modo mimicum argumentum; de hoc non est sermo; paulo post legimus: ἡ μὲν τραγῳδία τοιαύτη ἐστίν. Immo jam c. XV. Scylla memoratur: τοῦ δὲ ἀπρεποῦς καὶ μὴ ἁρμόττοντος ὅ τε θρῆνος 'Οδυσσέως ἐν τῇ Σκύλλῃ etc. In hac tragoedia agenda videntur actores vehementiori vi, qua musicorum instrumenta imitarentur voraginem istam marinam, abrepti, etiam coryphaeum, qui fortasse Ulyssis personam simul sustineret, a loco suo abripuisse et ita ridiculam fecisse musicam. Ab saltatoribus saepius talia vitia commissa esse, docet Lucian. de saltat. 80. 83. Xenoph. Sympos. II. 8. 22. VI. 4. VII. 5. IX. 2 — 6. Athen. 615.

ὡς καὶ οἱ πρότερον τοὺς ὑστέρους αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς.] Sententiarum nexus: Sane facile fit tragoedia per histriones ridicula; et ut tales jam primis temporibus cultioris tragoediae histriones se invicem, imprimis seniores, quorum simplicior parciorque gestus, juniores, ut vehementioris gesticulationis, derisere. Id quum etiam nostro tempore fieri soleat, sententia istorum, qui epopoeiam praeferebant, cuivis lectori, credo, perspicua est, nec ulli, ne scribis quidem codicum, obscura fuisse videtur. ὡς est pro οἵους, quod vere in textum recepit Reizius. Nihilominus Herm. hanc sententiam ineptissimam dicit. Dicit: sensus loci debet (!) hic esse, tragoediam, si comparetur cum epica poesi, talem, quales ii sint histriones, qui omnia etiam molesta imitentur. Sed id ipsum sumsit Herm. ex sequentibus verbis: ὡς δ' οὗτοι ἔχουσι etc. Pergit ille: qui prius vixere, quomodo scire potuerunt, quales futuri essent, qui postea viverent? Cur non? Nonne interitum alicujus rei jam antea sentire solemus? Quaerenti illi: quis Graecus homo majores natu τοὺς πρότερον unquam appellavit? respondeo: Nonne opus est, ut omnino, qui tempore sunt priores vel posteriores, etiam natu sint priores vel juniores? Scrupulum injicio Hermanno, qui scripsit οἱ πρότεροι τοὺς τοιούτους ὑστέρους, an οἱ πρότεροι significet: excellentiores, ut vertit? c. XIV. per: ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητοῦ ἀμείνονος significatur id, quod priusquam aliud quid eligendum et vulgo boni poetae argumentum est. Hermanni quaestio: si juniores a senioribus reprehendebantur, quae tandem hujus rei causa extitit, jam supra a nobis soluta est. Respondere insuper possumus: quia illis, venustiori corporis forma et motu, populi favorem captantibus invidebant seniores, viribus ipsos deficere incipientibus; nec raro sibi invident histriones, tum quia seniores non sunt rerum novarum studiosi, et omnino morosi. Ad haec Hermannus: quid? an horum judicio usum putabimus Aristotelem? Sed Aristoteles minime suum, sed eorum judicium enunciat, qui epopoeiam praeferunt; ipse autem praefert tragoediam. Hermannum dicentem: an certo quodam tempore seniores omnes morosos fuisse censebimus, non etiam Aristotelis aetate, ut is ᾤοντο dicere debuerit, non potuerit οἴονται,

refutamus ipsius verbis: potuit sane *ᾤοντο* dicere, quia de certis hominibus loquitur.

ὑπερβάλλοντα,] Nos diceremus: der allzu stark auf trug.

πίθηκον] Horat. I. Sat. 10. Neque simius iste nil praeter calvum et doctus cantare Catullum, de homine, qui pauca quaedam mechanice imitatur. Ita vocatur Callippides a Mynisco; ambo inter celeberrimos histriones recensentur a Plutarcho de Glor. Athen. (non: Apophthegm. ut Buhlius habet) p. 621. *Τράγοι* (f. *Τραγικοὶ*) *δὲ αὐτοῖς ὑποκριταὶ, καὶ Νικόστρατοι, καὶ Καλλιππίδαι, καὶ Μηνίσκοι, καὶ Θεόδωροι, καὶ Πῶλοι συνίτωσαν.* Et ed. Camot. hic habet *Μηνίσκος.* Aeschyli secundum histrionem fuisse narrat vita Aesch. a Robortello edita, *ἐχρήσατο δὲ ὑποκριτῇ πρῶτον μὲν Κελάνδρῳ* (f. *Λεάνδρῳ*, vid. Demosth. *περὶ Εὐβ.*) *δεύτερον αὐτῷ προσῆψε Μιονίσκον τὸν Χαλκιδέα.* Nostrum enim hic innui verisimile est; et apud Athen. VIII. 344. *Μυνίσκος, ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς, κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφακι, ὡς ὀψοφάγος,* (i. e. gulae dedito libidinosoque, Athen. VII. Plutarch. Symp. IV.) *οὕτως·*

ὁδὶ μὲν Ἀγαγυράσιος ὀρφώς ἐστί σοι·

ταῦθ᾽ ὡς (f. *τούτῳ*) *φίλος Μυνίσκος ἔσοιθ᾽ ὁ Χαλκιδεύς.*

Hoc, sive Mynisco, seu Menisco (quam veriorem nominis scripturam puto) paullo junior fuit Callippides, quem memorant Xenoph. Symp. p. 515. Athen. XII. 535. D. Tyrwh. Cic. ep. ad Attic. XIII. 12. (non XVI. ut Harles. habet) de Varrone secundum proverbium quoddam dicit: Biennium praeteriit, quum ille Callippides assiduo cursu cubitum nullum processerit. Sueton. vit. Tiber. 18. Ut vulgo jam per jocum Callippides vocaretur, quem cursitare ac ne cubiti quidem mensuram progredi, proverbio Graeco notatum est.

Πίνδαρον] Ita vulgata lectio. Batteusius dedit: *Τινδάρου*, de quo nihil constat, idcirco scripsit Herm. *Τυνδαρέου*, quia nomen *Τυνδάρεως*, praeter antiquum illum, in fabula quadam Alexidis occurrat apud Athen. XII. Etiam Victor. dicit posse legi *Τυνδάρου*, et in cod. Med. A. legitur: *περιτινδαρίου*; in codd. quibusdam Vict. Med. C. Ven. Leid. up. Vallam: *περὶ τὴν Δαρείου.* In codd. quibusdam Madii et apud Paccium: *Δαρίου*; at in margine cod. Vict. emendatum erat: *περὶ Πίνδαρον.* Buhlius in ed. Bip. Fortasse de Pindaro, poeta

lyrico, cogitandum est, qui, teste Suida, etiam Dithyrambos, Hyporchemata et *δράματα τραγικὰ ιζ'* scripserat.

δηλονότι ἂν εἴη.] Hic concludit auctor ratiocinationem eorum, qui tragoediam postponant.

ἐπιεικεῖς] Qui intelligantur ab Aristotele *οἱ ἐπιεικεῖς*, vid. Ethic. ad Nicom. IV. 8.

εἶναι· οὐδὲν δέονται] Vulgo *δι' ὃ οὐδὲν*, sed *δι' ὃ* deest in plur. codd. Reizius conjecit: *οἱ οὐδὲν*, quod Buhl. et Herm. recepere.

τοῖς σημείοις] i. e. *τοῖς σχήμασι.* Rationem, cur hae voces inter se permutentur, indicat Athenaeus XIV. 628. D. *διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐξαρχῆς συνέταττον οἱ ποιηταὶ τοῖς ἐλευθέροις τὰς ὀρχήσεις, καὶ ἐχρῶντο τοῖς σχήμασι, σημείοις μόνον τῶν ᾀδομένων.* Tyrwh. De variis significationibus vocis *σχῆμα* alibi passim egimus.

διᾴδοντα,] *Διᾴδειν* est: certatim, sive in certamine canere. Simili modo *διαθέω*, Plutarch. de Discr. Adul. et Am. p. 101. *ἀπολιμπανόμενοι* (adulatores) *θεόντων, ὥςπερ Κρίσσων ὁ Ἱμεραῖος ἀπελείφθη διαθέων πρὸς Ἀλέξανδρον.* Hedyli Epigr. apud Athen. XI. 486. *ἡ διαπινομένη Καλλίστιον ἀνδράσι —.* Plura dabit Valckenar. ad Herod. V. 18. Tyrwh.

Σωσίστρατος·] Neque de hoc rhapsodo, neque de Mnasitheo aliquid constat. De voce *ῥαψῳδία* vid. c. I. Alibi ab Nostro rhapsodi dicuntur epicorum poetarum histriones; ita etiam *ὑποκρίνεσθαι* de cantu Rhapsodorum. vid. Hesych. Tim. Diodor. Sic. XIV. 109. XV. 7. Platon. Ion. p. 530. C. *τὸν ῥαψῳδὸν ἑρμηνέα δεῖ τοῦ ποιητοῦ τῆς διανοίας γίγνεσθαι τοῖς ἀκούουσιν.* De vivido rhapsodorum recitandi more vid. Athen. XIV. 620. D.

οὐκ] i. e. quasi non repraesentarent liberales et honestas matronas. Castelv. vult: *μιμουμένοις*, sed de hoc casu participii absolute sine certo subjecto posito vid. not. ad *οὐκ αἰσθανομένων.* Harlesius interpretatur ita: quasi mulieres imitentur illi non ingenuas earumque motus matronis tribuant honestis. Supra c. XV. *καὶ γὰρ γυνή ἐστι χρηστή, καὶ δοῦλος.* Historia, quam comparari jubet Buhlius, de Polo, histrione, qui in scena filii sui, modo mortui, recordatus, vehementer luget, Electram agens, (Aul. Gell. N. A. VII. 5.) huc non pertinet.

ἄνευ κινήσεως] c. XIX. et XXIV.

κρείττων,] c. V. et XXIV.

τοῦτό γε] i. e. actio in scena.

τῷ μέτρῳ] Tyrwh. intelligit hexametros, quum hi in tragoediis quoque inveniantur, ut in Sophoclis Trachiniis, Philoctete, Euripidis Troad. Ridiculam reddit suam sententiam idem his additis: An vero licuerit metro illo per totam tragoediam uti, quod Aristoteles hic affirmare videtur, dubitari potest. Quare Hermannus: Non vult hoc, tragoediam posse solis versibus heroicis scribi, sed earum omnium rerum, quae in epica poesi reperiantur, nihil deesse tragoediae, ac ne metrum quidem, quod proprie epici carminis sit, plane a tragoedia abhorrere, sed usurpari in quibusdam locis posse. Jam Buhlius verterat: des heroischen Metrums. Unde autem concluditur, nonnisi hexametros intelligi debere? Nonne omnino metrum intelligitur? Harlesius: Nam (praeter mores, sententiam, fabulam etc.) etiam aliquo metro licet uti, si velit, sc. iambo. Equidem intelligo commodum, quod ex variorum metrorum usu oritur.

αἱ ἡδοναὶ] Ita codd. Victorii, Madii, et recentius collati omnes; ita Heins. Tyrwh. Bip. Harles. Herm. Vulgo autem legitur τὰς ἡδονὰς et ἐπίστανται, quod legitur in cod. Med. A. et C. Castelvetrus notavit ἐνεργέστατα. Editor Oxon. ed. minor. proposuit: δι᾽ ἧς τῆς ἡδονῆς συνίστανται τὰ ἐναργέστατα i. e. per quam voluptatis pars evidentissima efficitur. Nostram lectionem interpretatur Sylburgius, beneficio operaque harmoniae (melius: actionis in scena) fieri, ut constent gignanturque voluptates, quae perspicuae sint ac fallere non possint. — Notandum etiam, quosdam codd. habere τὰς ὄψεις; pluralis et singularis occurrit c. VI. Dicit quidam apud Plutarch. Erot. T. II. ed. H. Steph. p. 1251. αἱ φαντασίαι διὰ τὴν ἐνάργειαν ἐγρηγορότων ἐνύπνιά εἰσιν.

ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνωρίσει καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων.] Ita legitur in omnibus codd. recentius collatis. Jam Victor. dicit: sequor receptam lectionem, quae constanter reperitur in omnibus scriptis exemplaribus, eamque valde hic accommodatam esse puto. Etiam Harlesius vertit: Deinde et summam quoque evidentiam habet, cum in agnitione, tum in operibus etc. Evidentiam suam habet διὰ τὴν ὄψιν, in hac autem (εἶτα καὶ), tum

propter connexionis (δέσεως) solutionem (λύσιν) per agnitionem, tum propter vera facta (ἔργα), nam res non modo narrantur sed vere geruntur in scena, tum propter minorem imitationis terminum (ἐν ἐλάττονι μήκει), cujus causa enunciatur verbis: τὸ γὰρ ἀθροώτερον etc. Madius, qui se ἀναγνώσει ex codd. quibusdam Venetis scripsisse dicit, secuti sunt Heins. Dac. Tyrwh. Reiz. Buhl. Herm. qui vertit: Deinde etiam evidentiam habet et in lectione, et editione. Sed tum de hac, (διὰ τὴν ὄψιν) tum de recitatione jam dictum est antea, ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὐτῆς, ὥςπερ ἡ ἐποποιΐα· διὰ γὰρ τοῦ ἀναγιγνώσκειν etc. Saepius loquitur Noster in hoc libro de actione in scena, nusquam autem adhibet: ἐπὶ τῶν ἔργων. Pro operibus, quibus ars quaedam cernitur, quibus vim suam exerit, positum invenies illa verba c. IV.

μήκει] c. XVII. et XXIV.

ἥδιον ἢ] In codd. ut saepius (vid. c. XXII. not. ad ἢ τάχ' Ἄρην. supra not. ad Πίνδαρον et ad ἐν τῷ Αἰγεῖ, ἢ τῇ πονηρίᾳ) contractum legitur ἡδονὴ vel ἡδονῇ, quod jam Madius et Victorius et omnes seriores editores correxerunt. Quidam conjecerat, metaphoram vini meri et diluti vel mixti in illis verbis esse; idem credit Tyrwh. infra ad ὑδαρῇ. Hermannus vertit κεκραμένον, diffusum. — Verissima est sententia Aristotelis, epopoeiam legentes tandem taedium capit. Gorgias apud Plutarch. de aud. poet. c. I. p. 6. ed. 2. Krebsii, de tragoedia secus judicat, inique, ut Harlesio videtur, dum illam dixit esse imposturam, quam et qui adhiberet, non adhibente justior, et qui passus esset, non passus esset sapientior. Cautius ibidem judicat ipse Plutarchus.

Οἰδίπουν] vid. c. XIII. XIV. XVIII. ibi etiam vice versa: εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιοῖ μῦθον.

ὁποιαςοῦν] Buhlius vult: ἐποποιῶν. Sed intelligitur eadem, quae ante ὁποιαοῦν μίμησις ἡ τ. ε.

ποιῶσιν,] n. epici poetae.

βραχέως δεικνύμενον] i. e. si breviter comprehensus est mythus.

μύουρον] i. e. tenuis et exilis, instar muris caudae. μείουρον, curtum (abgestutzt), quod cod. Paris. 2038. et quaedam edd. etiam ed. Herm. habent, ne pro explicatione quidem habeo, sed pro vitiosa scriptura, nam breve (βραχέως) et curtum idem est.

ἀκολουθοῦντα] i. e. dum mythum per totum opus,

secundum justam epopoeiae longitudinem extensum consideramus. *μέτρον* pro *μετρίον*, ut c. XXII. (ed. Bip. XXIII). Correcturae instar lectio est codicis Med. A. *τῷ τοῦ λόγου μήκει*, neque lucrabimur aliquid ex conjectura Twiningii *τῷ τοῦ μήκους μέτρῳ*. Goulstonius, qui vertit: si cum metri longitudine provehatur, ipsos respexisse videtur versus longiores, saepius languidiores in epicis carminibus propter multa adjectiva. Cap. XVIII. de epico carmine: *διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος, ἐν δὲ τοῖς δράμασι* etc.

ὑδαρῆ·] Metaphora a vino aqua nimia diluto ducta. De orationibus usurpavit Dionys. Hal. II. 188. *ὑδαρής τε γὰρ καὶ ἀσθενὴς καὶ ψυχρός ἐστιν*, apud eund. *ὑδαρὴς γὰρ καὶ κεχυμένος καὶ ψυχρός*. Tyrwh. Nos diceremus: wässerig, frostig; Buhlius: fade. Schol. Aristoph. in Acharn. p. 371. *Θέογνις δὲ οὗτος τραγῳδίας ποιητὴς πάνυ ψυχρός, ὃς καὶ Χίων ἐλέγετο*.

ὡς ἐνδέχεται] Herm. quam potest optime. Buhlius: in ihrer Art. Alibi dixi quaedam de hoc verbo.

ὅτι μάλιστα] Quam maxime potest secundum rationem epici carminis. Quomodo Homerus alios, qui epopoeiam, ut Heracleidem, Theseidem etc. scripserunt, superet, expositum est c. VI.

διαφέρει] i. e. praestat. c. VIII. *ὁ δὲ Ὅμηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει* etc. vid. ib. not.

καὶ ἔτι τῷ τῆς τέχνης ἔργῳ·] i. e. et insuper ipso artis negotio vel officio. Vox: *τέχνη*, apud Nostrum complectitur tragicam poesin atque epicam, quod quidem patet ex sequenti *αὐτάς*. Dicit, non debere illas duas poesis species quamlibet voluptatem movere. c. XIV. *οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ ἐλέου καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρασκευάζειν τὸν ποιητήν*, ergo etiam epicum poetam; quamquam hanc sententiam ad *παθημάτων κάθαρσιν* (c. VI. *δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν*) nusquam Noster cum verbis illis ad epopoeiam applicuit. Sed ut in tam multis aliis rebus, e. c. *ἤθεσι χρηστοῖς*, ex silentio, quo praetereuntur in dissertatione de epico carmine, licet antea exemplis ex epicis carminibus prolatis; ita etiam, ambarum istarum artium, tragoediae et epopoeiae, finem esse eundem, omnino conjici licet. At in epopoeia majora episodia immisceri possunt; propter brevitatem ar-

gumenti facilius finem suum assequitur, et propter alia, supra memorata.

καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν μερῶν αὐτῶν καὶ πόσα, καὶ] Haec verba, ut suspecta, uncinis inclusit Bublius. Desunt in codd. Med. Prius illud *αὐτῶν* deest in codd. Leid. Guelph. Paris. 1741. 2040. At bene se habent ista verba, quibus respicitur initium libelli nostri; intacta ea reliquerunt omnes ceteri interpretes.

τοῦ εἰ εὖ ἢ μὴ τίνες αἰτίαι,] Ut ita scribatur, sensus postulat. Vulgo, etiam in recentissimis edd. *εἰ* omissum video. Jam in codd. Med. omn. Ven. Leid. *εἰ μὴ*. Guelph. *ἢ*, supra scripto *εἰ μὴ*. Madius pro *εὖ* scribendum censet *ἓν*, ut sensus sit: quae una, quaeve plures fabulae dicenda sunt. Harles *καὶ τοῦ εὖ ἢ μὴ, τίνες αἰτίαι καὶ περὶ* etc. Significant *αἰτίαι* hoc loco *προβλήματα*, de quibus cap. antecedenti. Tyrwh. verba inde a: *περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας* non pro operis perfecti epilogo sed pro formula tantum habet, qua libenter utatur Noster, in transitu ab una parte subjecti ad aliam. Sane, de opere perfecto cogitari non posse, prodit ex quavis fere libelli linea; an vero sine justo fine sit, id non tam facile poterit aliquis eruere et arguere.

INDEX COMMENTARIORUM.

AD EORUM PAGINAS.

B.

N.

O.

U.

CORRIGENDA ET ADDENDA.

In Prolegom. et Notitt. ind. p. X. l. 5. lege: quidem. l. 7. pro: suas, lege: Tyrwhitti. p. XVII. l. 28. pro: vel, lege: neque. p. XXIII. 15. lege: non comparare. p. XXVII. 31. deleatur: ex. p. XXIX. inf. lege: μέτρα — φανερόν. p. LI. l. 11. lege: ἐποποιΐα. p. LIII. l. 10. lege: sint canti. l. 5. a f. lege: M. I. M.

In libro Aristotelis c. I. l. 20. lege: τυγχάνουσιν. l. 4 a f. lege: ὥσπερ ἥ τε τῶν διθυράμβων ποίησις καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ ἥ τε τραγῳδία etc. c. IV. l. 2. lege: αὐτά. l. 25. lege: τοὺς τοιούτων. l. 48. post: οὗ comma ponas. c. VI. l. 10. pro: μέτρον, lege: μέλος. ibid. p. 10. l. 8 a f. deleas: γάρ. c. VIII. l. 14. ἀλλ' ἃ π. μ. π., οἷα ἂν λέγοιμεν τὴν Ὀδύσσειαν. c. IX. l. 3. post γένοιτο et post δυνατὰ ponas comma. c. XI. l. 11. ἢ ἔχθραν. l. 15. ἕκαστον. l. 18. οὐχ ὥσπερ. XIII. 30. lege: εἶδον. 31. πρῶτον pro: πρὸ τοῦ. 13 a f. κατορθωθῶσι. XIV. 20. δείκνυσι deleatur. 37. ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμαντος. XV. 18. Σκύλλη,. XVII. 15. τούτους τε l. 23. αἰτίαν, ἔξω τοῦ καθόλου· ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὅ τι δέ, ἔξω τοῦ μ. XVIII. 6 a f. Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ. XX. 27. μιᾶς. 30. verba: ἢ φωνὴ — μέσον deleantur. XXI. 31. λέγει πρὸς ὅ ἐστι· λέγω δὲ οἷον, ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς Διόνυσ. 32. ἀσπίδα φιάλην Ἄρεως. 5 a f. λεχθήσεται ὁμοίως· οἷον. XXII. 7. τὰ ante τοιαῦτα deleatur. 31. pro γεραὸς leg. γέρανος. p. 34. l. 3. καὶ γλώτταις, καὶ τοῖς ἄλλ. XXIII. 10. ἕκαστον. 15. μετὰ θατέρου. 17. δρῶσι. διὸ, ὥσπερ εἴπομεν ἤδη, καὶ. XXIV. 3. ἔξω. 45. φροιμιασάμενος. 18 a f. τοῦτο pro τούτου. 12 a f. ἐν τῇ Ἠλ. XXV. 22. οἷον, εἰ. 29. ἔλαττον. 36. ὥσπερ Ξενοφάνει. ἀλλ' οὖ φασι τάδε. 18 a f. οἷον Ζεῦξις ἔγραφεν. ἀλλὰ (καὶ πρὸς τὸ) βέλτιον. XXVI. 4. pro ὡς leg. ὡς. 9. πρότερον.

In indice libri Aristotelis p. 58. loco suo inserenda sunt haec: Ὅμηρος, distinguitur ab Empedocle I. 37. bonos mores descripsisse dicitur II. 12. III. 9. XV. 42. appellatur: θεσπέσιος XXIII. 18. prae ceteris excellit VIII. 9. alienas, dum narrat, personas induit III. 4. perantiquus, non antiquissimus poeta IV. 28. primus recte usus iis, quae ad poesin pertinent XXIV. 6.

39. alios docuit dicere mendacia, XXIV. 27. primus comoediae σχήματα exhibuit (ejus Margites) IV. 30. 35. 39. τῶν Ὁμήρου Ἐπικιχλίδων comm. p. 19. Ἰλιάς IV. 40. VIII. 16. XVIII. 26. XXIII. 6 a f. XXIV. 8. XXVI. 36. 45. Achillis mores XV. 41. Iliadis initium reprehenditur a Protagora XIX. 4 a f. cf. Heynii Annott. ἡ Ἰλιὰς συνδέσμῳ εἷς XX. 2 a f. Νεῶν κατάλογος XXIII. 11 a f. Ὀδύσσεια IV. 40. VIII. 10. 15. XXIII. 6 a f. XXIV. 9. XXVI. 44. duplicem compositionem habet XIII. 48. peccatum Homeri (lib. II.) excusatur XXIV. 93. Ulyssis agnitiones, XVI. 9. in Νίπτροις XVI. 13. XXIV. 18 a f. Ἀλκίνου ἀπόλογος XVI. 23. Odysseae argumentum breve est XVII. 34.

In Commentariis ob operis impressionem acceleratam factum est, ut interpunctio segmentorum Graecorum non semper congruat cum Aristotelis libro, praeterea corrigas haec menda: p. 4. l. 13. lege: celebrabantur. p. 9. l. 2. Aristotelis. ib. l. 4 preponatur. p. 17. l. 12. διαλόγων;. p. 19. l. 25. mimos. p. 21. l. 7. opponuntur. p. 26. l. 2 a f. isto. p. 33. 8. Νικοχάρης. p. 34. l. 5. σέβεσθ'. p. 37. l. 13. pro καὶ lege: ἢ. p. 39. 10 a f. γενομένης οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς καὶ ταύτης καὶ τῆς κωμῳδίας. p. 47. l. 11. μάργης. l. 15. καθόλου. p. 49. l. 1. Γενομένης. p. 52. l. 31. laudat. p. 55. l. 5. vis quaedam. p. 71. l. 4. τοῖς εἴδεσι,. p. 74. l. 24. pro: τε, leg. δὲ. 11 a f. post φεύγει ponas comma. p. 77. l. 16 a f. ὄψις. p. 96. l. 18. ἐπεὶ δὴ et ἡ μὲν θ. p. 97. l. 1. μύθου. p. 104. 5 a f. pro: mimes, leg. minus. p. 149. l. 8. pro: αὐτόν leg. αὐτήν. p. 157. l. 4. pro 9 leg. 13. p. 169. l. 32. γ', ἡ. p. 196. l. 20. εὐλογοτέρως. p. 207. 2 a f. πολλοί, κατά. p. 217. l. 11 a f. pro Πλαῦκος leg. Γλαῦκος. p. 219. l. 10. pro ἀδύνατον leg. δυνατόν.
